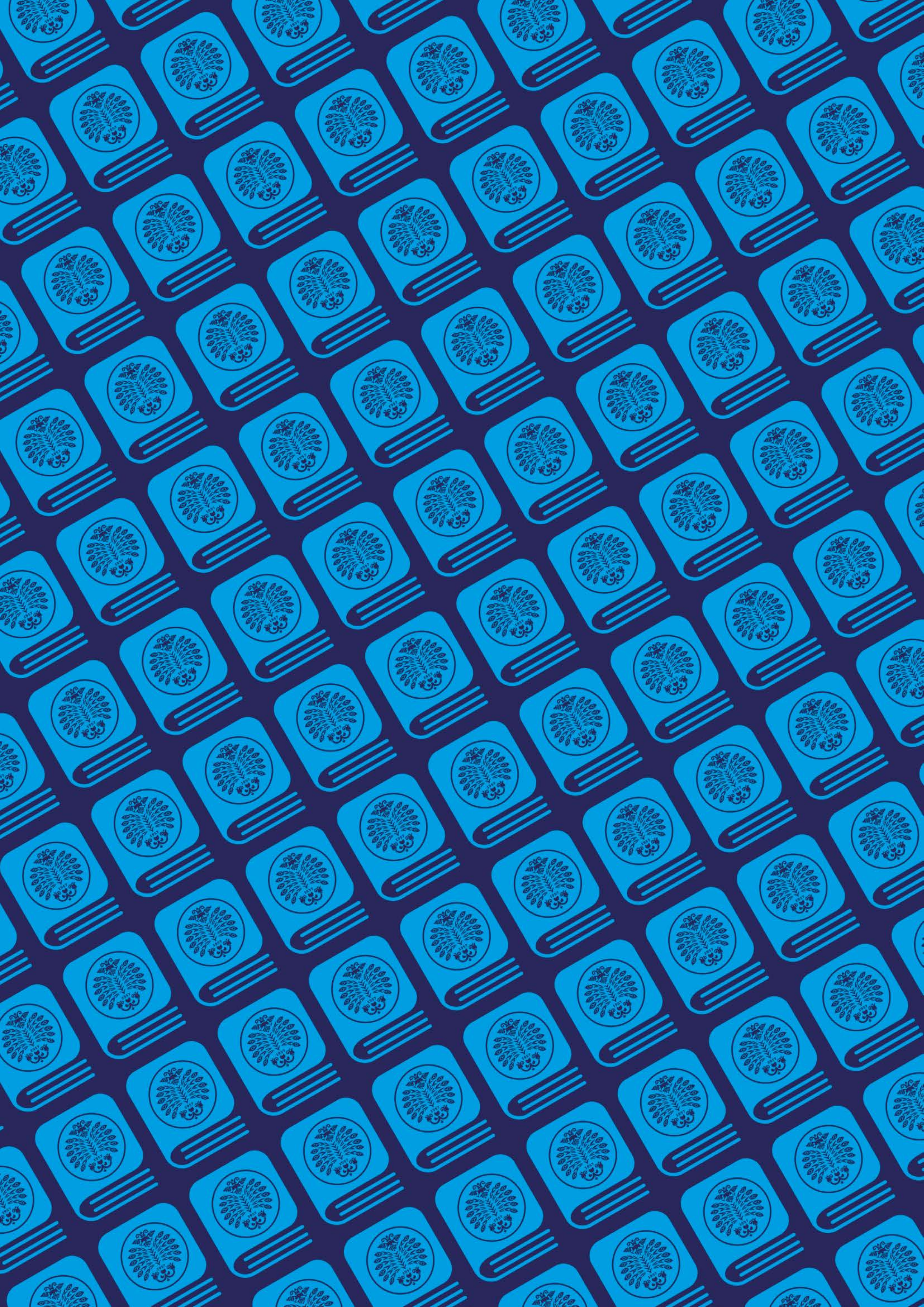
Divanlarda Gazel Nazım Şekliyle Yazılmış NAATLAR ANTOLOJİSİ

Hazırlayan:
Meheddin İSPİR

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI
ATATURK UNIVERSITY PUBLICATIONS

Eser Adı:
Divanlarda Gazel Nazım Şekliyle Yazılmış NAATLAR ANTOLOJİSİ

Hazırlayan:
Meheddin İSPİR

Editör:
Doç. Dr. Halime ÇAVUŞOĞLU

Yayınlar Yönetmeni:
Doç. Dr. Bünyamin AYDEMİR

Dizgi ve Tasarım: Abubekir KALE

Atatürk Üniversitesi Yayınları No: 1340

ISBN: 978-625-7086-99-8

Erişim Adresi: https://ekitap.atauni.edu.tr

Atatürk Üniversitesi Yayınevi Koordinatörlüğü
Sertifika No: 42021
Adres: Prof. Dr. Fuat Sezgin Kütüphanesi Okuma Salonları Binası Zemin Kat Kampüs-Yakutiye/ ERZURUM
E-posta: atayayinevi@atauni.edu.tr
Telefon: 0442 231 62 80

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI
ATATURK
UNIVERSITY
PUBLICATIONS

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ

Varlık olarak insan kendini tanıma ve tanıtma ihtiyacı ile yola çıkar, dünyaya bakış tarzını kendisini tanıma ile belirler. Hayatın insan üzerindeki etkileyiciliği ile birlikte insanın hakikati araması kaçınılmaz olur. İnsan hakikat arayışında benliğini yok edip olgunlaşma sürecine girer. Bu olgunlaşma süreci kalbi ve akli idrak ile şekillenir. Yolculuk esnasında gönül rüzgârı esmeye, gözyaşı pınarı akmaya başlar. Duygular coşkunluk halini aldığında ilk düşünceler harekete geçer. Düşünce ve duygu bağlantısı ile şiire yönelim başlar. Kalp, inanç ve duygu yoğunluğu ile şiirin dünyasında gezintiye çıkar. Bu zaman dilimi içerisinde yeniden var olma yeteneği ile insan kendi varlığının hissiyatını yaşar. Şiire yönelen ve kendi dünyasında gezintiye çıkan insan hakikat perdesini aralar ve hakikati görme eğilimi kalbin ve aklın ortak çalışmasıyla gerçekleşmeye başlar. Gerekli olan bütün malzemeyi topladıktan sonra dünyayı tanıma ve kendini keşfetme yolunda olan kalp ve aklın sınırlı olandan sınırsız olana, geçici olandan kalıcı olana, ölümlü olandan ölümsüz olana yönelişi ve sonsuzluğu arama ve sonsuzluk arzusu ile var olma özlemi kendini göstermiş olur.

Türkler İslam dinini kabul etmeye başladıklarından beri İslam dinini yaşama ve yaşatma çabası içinde olmuşlardır. İslam dininin belirlediği kural ve kanunları yerine getirme isteği ile Allah'ın halifesi olma sorumluluğunu üstlenmişlerdir. Bu sorumluluğu yerine getirmenin adı cihattır ve cihadın iki yönü vardır. Birincisi düşmanla mücadele ve savaş, ikincisi ise nefisle mücadele ve nefis ile savaşıp nefsi terbiye ederek olgun bir gönle ulaşmaktır. Hakikat varoluşun sırrı, şeriat bu sırrın ortaya çıkması, tarikat bu sırra ulaşma yolu, marifet ise bu sırrın içinde yer alma yani bu sırra kavuşmadır.

Türk edebiyatının İslam edebiyatı ile tanışması sürecinde edebi eserlerin oluşumunda hayatın iki yönüne dikkat çekilmiştir. Hayatın kendisi ve hayata bağlı olarak gelişen durumlar yani dünya ile ilgili olanlar ve yaşanılan hayatın yönlendirdiği insanın arayışı ve insanın arayışının neticesi ile kendisini gösteren sorumluluk duygusu. İslam dininin heyecanlandırdığı bu iki yaşam arasında şairlerin tutumu açıktır ve bu, dünya ile dünya ötesindeki yaşam arasındaki güçlü bağın kalbe ve akla yansıma biçimi ile şiirde yerini almıştır. Varlığın bilinmesinde ve varlığın yaratılma sebebinin ortaya konmasında yaratıcının kendini bildirmek isteği vardır. İnsanın, Allah'a şükür ve hamd görevini yerine getirdikten sonra yaratıcının bilinmesi ve tanınması görevini alan peygambere teşekkür etme isteği naat türünün doğmasına neden olmuştur.

Naat yazan şairler, tarihi süreç içerisinde peygamberin varlığını korumayı, ona olan sevgi ve bağlılığı artırmayı amaçlamışlar ve iyi ümmet olma düşüncesini işlemişlerdir. İnsan, yaratıcısını, kendi yaratılışını ve bu yaratılışın korunmasını, yaratıcının insanlığa gönderdiği peygamber ile tanır. Bu nedenle şairler Hz. Muhammed'e duyulan sevginin temelinde, onun varlığının bütün varlıkların yaratılma sebebi olmasını gösterirler. Şairler, bu sebebe dayanarak insanın yaratılmasını temel almışlar ve bu temel düşünce etrafında peygambere duydukları sevgi ve hayranlıklarını dile getirmişlerdir. Hz. Muhammed'in insanların yaratılma sebebinin merkezinde olması ve yaratıcının varlığını insanlara tanıtması, insanların yaratıcı ile arasındaki bağı güçlendirmesi ve insanların hayatını bu bakış etrafında şekillendirmesi, insanların peygambere minnet duygularını ifade etmelerini gerekli kılmıştır. Hz. Muhammed'in insanlara rehber olması, yol gösterici olması, insanın dünyada ne şekilde yaşayacağını, yaşama gayesini, kendini nasıl terbiye edeceğini, nasıl olgunlaştıracağını, Allah'a nasıl ulaşma çabası içerisinde olması gerektiğini, insan olarak bütün insanlığın kurtuluşu için hangi çabaları göstermesi gerektiğini öğretmesi ona olan sevgi ve hayranlığın temelini oluşturur. Onun üstün sıfatları ve yetenekleri ile dosdoğru olması, âlemlere rahmet olarak gönderilmiş olması, insanlığı karanlıktan

aydınlığa çıkarması, insanlığı cahillikten kurtarıp hakikate ulaştırması, tutum ve davranışları ile en mükemmel bir şekilde insanlara örnek olması naatlarda ele alınır ve işlenir. İyi insan olma, kendini tanıma, nefsi terbiye ile olgun bir kişiliğe ulaşma, insanları tanıma ve İslam'ın hedeflediği yüksek mertebelere kavuşma, hayatta karşılaşılan engelleri nefsi eğiterek belli seviyelerden geçtikten sonra aşma, ona olan bağlılık ve onun öğretisi ile gerçekleştirilmek istenmiş ve buna bağlı olarak bir şiir anlayışının temeli oluşturulmuştur. Şairler, tüm insanlara Hz. Muhammed'i tanıtmak gereğini hissettikleri için bunu bir görev olarak görmüşler ve ona karşı en derin duyguları ifade eden şiirler yazmışlardır. Kur'an'ın övgüsüyle dile getirilen bir peygamberin şiire konu edilmesi ve bir şair tarafından övülmesi, şair için iyi ümmet olmanın gereğidir. Hz. Muhammed'i insanların tanıması için şairlerin büyük bir çaba sarf ederek onun adına etkileyici şiir yazmaları ile elde edecekleri sevinç, şairler için en güzel bir duygudur. Şairler bu duyguyu yaşamak amacıyla naat yazarlar. Şairler, ezeli ve ebedi oluşun merkezinde yer alan bir peygamberi örnek alarak onu övmek onun güzelliklerini anlatmak zorunluluğunu hisseder bu amaca dayanarak şiirler yazıp ona özel bir yer ayırırlar. Bu düşüncenin temelinde ilk olarak peygamberin Kur'an'da övülmesi, onun pek çok sure adıyla bağdaştırılması yer alır. İkinci olarak, âlemler ona âşıktır, çünkü o âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir. İnsan kendisi için hareket noktası olan ve onu gerçekleştiren peygambere nasıl olur da sevgi ve saygı duymaz, ona hayran olmaz. İşte bunun için şairler onu ayrıcalıklı olarak ele almış ve bu şiirlerde onun aşkını işlemişlerdir. Ona olan sevgi, hayranlık ve aşkı en derin duygular ile en açık, en samimi bir şekilde dile getiren şairler, onu överek onu âlemin merkezine yerleştirirler. Şairlerin Hz. Muhammed'e olan sevgi ve aşkları onu bir sevgili olarak övme duygusuna dönüşür. Bu nedenle onun güzellik unsurları naatlarda işlenir. Şairler peygambere olan sevgilerini dile getirirken onun kaşı, gözü, kirpiği, yanağı, boyu kısacası her uzvu aşk ile özlenen, hayran duyulan unsurlar olarak işlemişler ve ona olan özlemi en içten bir anlatışla dile getirmişlerdir. Üçüncü olarak insanlığa gönderilen ve insanları cahillikten kurtararak hakikate ulaştıran, hakikati anlatan, onları yönlendiren, yol gösterici, en iyi mürşit olarak niteledikleri peygambere âşık olan şairler, onu anlatmanın mutluluğunu yaşamışlardır. Dördüncü olarak Hz. Muhammed Allah'a âşıktır. İnsan da Allah'a olan bağlılığını ancak onun yol göstericiliği ile bulabilir. Onun için şairler onu över ve ona olan hayranlıklarını dile getirirler. Beşinci olarak Hz. Muhammed kendinden çok kendine tabii olan ümmetini düşünmüştür, mahşerde ümmetine yardımcı olacak onlara şefaat edecektir. Bu nedenle onun sıfatlarına nail olmak arzusu ile şairler ona şiir söyler ve onun uyguladığı yaşamı en iyi şekilde yerine getirmeye çalışarak ondan şefaat, ihsan, lütuf ve yardım beklerler.

Bu çalışmada, şairlerin gazel nazım şekli ile yazdıkları naat türündeki şiirleri toplanarak bir araya getirildi. 13. yüzyıldan 20. yüzyılın son çeyreğine kadar mevcut divanlar taranarak gazel-naatlar tesbit edildi. İmkânlar ölçüsünde naat yazan her şairden şiir örneği verilmeye çalışıldı. Çok sayıda naat örneği esere dahil edilerek okuyucuya sunulmaya çalışıldı. Naat üzerine araştırma yapacak araştırmacılara naatlara kolay ulaşabilme imkânı sunuldu. Elbette ki tespit edilen naatların haricinde yeni divan ve divançelerin çalışılması ile pek çok naat gün ışığına çıkacaktır.

Doç. Dr. Meheddin İSPİR

Erzurum, 2022

GİRİŞ

Klasik Türk edebiyatında doğrudan Hz. Muhammed'i ele alıp işleyen pek çok şiir yazılmıştır. Naat kelimesi Arapça kökenli bir kelime olup bir kişide bulunan özellikleri tanımlamak onun güzelliklerini ortaya koymak sıfatlarını ve üstünlüklerini anlatmak gibi anlamlara gelmektedir. (Devellioğlu, 1993: 809; Sâmi, 2007: 1464) Naat kelimesi daha çok sıfatları belirtilen kişinin iyi ve güzel yönlerini dile getirir. Edebi terim olarak ise naat, Hz. Muhammed üzerine söylenen edebi türler içerisinde yer alır. Hz. Muhammed'in vasıflarını anlatan ona olan sevgiyi, aşkı dile getiren onu öven, onu belli vasıflarıyla, iyilikleriyle, güzellikleriyle tanımlayan ona olan duyguları ifade eden ve onun nazarında yine onun şefaatini talep eden şiir demektir.

Klasik Türk edebiyatının kendine özgü geliştirmiş olduğu yöntemler içerisinde naat türünün işlenişi ve biçimi vardır. Bu edebiyatın temel taşlarından biri olan naat türünün işleniş, anlatış ve ele alınış şekli örneklerle desteklenerek açıklanmalıdır. Klasik Türk edebiyatında şairlerin divanlarına başlarken birinci sırada yaratıcıyı ele almaları daha sonra da onun sevgili peygamberi Hz. Muhammed'i ele alıp onun üzerine şiir yazmaları hayat ile edebiyat arasındaki ilişkiyi de en iyi şekilde göstermektedir. Özellikle divanların baş tarafında çoğunlukla da kaside nazım şekliyle yer edinmiş olan naat türü, şairlerin farklı duyguları ifade etmeleri açısından gazel nazım şekliyle de işlenmesine olanak sağlamıştır. Özellikle daha kısa ve daha yoğun olarak anlatabilme açısından gazel nazım şeklinde de pek çok naat yazılmıştır. Daha çok divanların baş tarafında kasideler arasında yer alan gazel nazım şekliyle işlenen naatların yanında divanların gazeller bölümünde de naat türünün işlendiği görülmektedir. Özellikle 17. yüzyıldan sonra divanların gazeller bölümünde naatların işlendiği, farklı harflerdeki kafiyeler ile yazıldığı göze çarpmaktadır. Hz. Muhammed üzerine yazılan şiirlerin dini inanışın getirmiş olduğu zorunlulukların ötesinde insanın kendi duygu ve heyecanlarının bir tezahürü olarak varlık kazandığı görülür. Hz. Muhammed'i inanışın içinde bulma, onun sevgisiyle yaşama ve onun sevgisini yaşatma duygusu, toplumun sahip olduğu değerler ve düşünce yapısı içerisinde düşünüldüğünde daha iyi anlaşılmaktadır.

Her şair kendi yetiştiği çevrenin ve çevredeki insanların hâlihazırda meydana getirdiği sanatsal değerler üzerine şiir yeteneklerini konuşturmuştur. İyi bir şair olarak belki toplumda yeterli saygınlık kazanmanın bir yolu da sanatsal olarak ifadenin en yüksek derecedeki anlatımını en yüce olandan yani yaratıcıdan başlatarak Allah'ın sevgilisi olan Hz. Muhammed ile devam ettirmek olmuştur. Onlara saygı ve hürmet ile birlikte sevgi ve aşkı da dile getirmek şairlere ilham vermiştir. Türk edebiyatında şairlerin sanatlarını en güzel şekilde icra edip ortaya koydukları şiir, sözün en güzel ve en yüksek derecede ifade edilmesi şeklinde değerlendirilmelidir. Bu yapının inşasında şairlerin sonsuzluk duygusu içerisinde yaratıcıya ve yaratıcının sevgilisi olan peygambere duydukları sevgi ile sözü güzelleştirecek ve ona ince bir zevk ve eda kazandıracak olan tutumları, önemli yer tutar. Bu inanış ve yaşayış biçiminden dolayı Türk edebiyatında şairlerin önceliği, şiirlerine tevhit, münacat ve naat ile başlamak olmuştur.

Şairlerin şiir üzerine ortaya koydukları yaklaşımlara bakıldığında şiir, oturtulması gereken yer itibari ile tartışılan bir konu olmuş ve şairlerin söze başlarken çözüme ulaştırılması gereken bir sorun olarak ele alınmıştır. İslami temeller üzerine inşa edilen bir toplumda, şiirin o toplumun bir bütünleyicisi olabilmesinde şairlerin önemli ölçüde çaba gösterdikleri görülür. Dini inanç ve esasların topluma kazandırdığı yaşama biçimini destekleyici bir dönüşümün gerçekleşebilmesi için şiirin temel işlevi yüklenmesi dikkat çekmektedir. Bu işlevin ise yine o toplumun değerleri ile örtüşecek şekilde işlenmesine önem verilir. İslami dönem ilk edebi

eserlerinde şiirin, insanların duygu, düşünce ve hayallerinin bir ifade aracı olarak kullanımında, kişi ile toplum bağlantısına önem verilmiştir. Bu bağlantıya yön veren din ve dini unsurlar arasında etken konumda olan peygamber, insan temelinde hayatın şekillendirilmesini uygulamaları ile ortaya koyan bir kişilik olarak ortaya çıkar. Kâinatın yaratılış gayesi, yaratma, yaşatma, ölüm ve ölüm ötesi hayat anlayışı, peygamber merkezli düşüncenin şiirdeki söyleniş biçimiyle şekil bulmuştur. Bu nedenle Türk edebiyatının edipleri, peygamberin hayatı ve kişiliği etrafında siyer, şemail, hilye, mevlid, miraciye gibi türlerde müstakil eserler ortaya koymuşlar ve peygambere özgü şiirler (naatlar) yazmışlardır.

Hz. Muhammed'e duyulan sevgi ve aşkın en içten ve en yoğun ifadesini naat türünde yazılmış şiirlerde görebilmekteyiz. Naat yazan şairler peygambere olan bağlılıklarını ve sevgilerini, kaside, gazel, mesnevi, rubai gibi farklı nazım şekillerini kullanarak dile getirmişlerdir. "Hz. Muhammed'in hayatı, nübüvveti, mucizeleri ve savaşları etrafında bir edebiyatın oluşması, şüphesiz ona duyulan samimi sevgi ve inancın sonucudur" (Kaplan, 2014: 10). İnanç ve bu inanca bağlı olarak ortaya çıkan sevginin söze yansıması olarak kendini gösteren naatlar, Hz. Muhammed için yazılan edebi türlerin genel olarak bir arada verildiği duygu ağırlıklı şiirlerdir.

Türk edebiyatında naat türünün ne zaman ve nasıl başladığını takip etmek için Türklerin İslamiyet'i kabul etmeye başladıkları döneme kadar gitmek gerekir. Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra İslam dini ile tanışmışlar ve İslam'ın değerlerini benimsemeye başlamışlardır. Bu değerlerin işlenişine ihtiyaç duyulmuş ve böylece İslam edebiyatının ürünleri de Türk edebiyatına girmeye başlamıştır. Karahanlılar döneminde İslamiyet ile birlikte yeni bir medeniyet sahasına giren Türkler, böylece yeni bir edebi anlayış içerisinde düşüncelerini ve yaşantılarını şekillendirmeye başlamışlardır. Bu yönüyle bakıldığında İslami Türk edebiyatının ilk eseri olan ve Yusuf Has Hacip tarafından yazılan Kutadgu Bilig'de tevhit, naat, dört büyük halifeye naat ve dönemin hükümdarı Buğra Han'a övgü şeklindeki sıralanış edebi eserlerin yazılış düzenine öncü olmuştur. Bu eserde yer alan ve Hz. Muhammed'i konu edinen "yalavaç 'aleyhi's-selâm ögdisin ayur" başlıklı bölüm, naat türünün, edebiyatımızdaki ilk örneğini teşkil etmektedir. Yusuf Has Hacip bu naatında, peygamberin insanların en iyisi ve seçkini olarak Allah tarafından gönderildiğini, büyük fedakârlıklarla insanlara yol gösterdiğini, ümmetinin kurtuluşu için çalıştığını, rahmet peygamberi olarak asil tabiatlı, alçak gönüllü, güzel tavırlı, hayâ sahibi, şefkatli, cömert ve eli açık olduğunu belirtir. Resullerin sonuncusu olan peygambere uyduğunu, onun sözünü tutarak yaşadığını belirten şair ondan şefaat dileyerek naatını bitirir.

34. sevüg savçı ıdtı bağırsak idi
bodunda talusı kişide kedi

Esirgeyen rabbim halkın en seçkini ve insanların en iyisi olan sevgili peygamberi gönderdi.

35. yula erdi halkka karañku tüni
yarukluki yadtı yaruttı sini

O karanlık gecede halka meş'ale idi; etrafa ışık saçtı ve seni aydınlattı.

36. okıçı ol erdi bayattın saña
sen ötrü köni yolka kirdiñ toña

O sana Tanrı tarafından gönderilen dâvetçi idi; sen bu sayede doğru yola girdin, ey yiğit.

37. atasın anasın yuluğ kıldı ol
tilek ümmet erdi ayu birdi yol

Atasını ve anasını feda etti; tek dileği ümmeti idi, ona yol gösterdi.

38. künün yimedi kör tünün yatmadı
sini koldı rabda adın kolmadı

Gündüz yemedi, gece yatmadı; Tanrıdan seni istedi, başka bir şey istemedi.

39. sini koldı tün kün bu emgek bile
anı ög sen emdi sevinçin tile

Bunca zahmet ile gece-gündüz hep seni istedi; şimdi sen onu öv ve rızasını dile.

40. kamuğ kadğusı erdi ümmet üçün
kutulmak tiler erdi râhat üçün

Bütün kaygısı ümmeti idi; rahat etmek için, onun azaptan kurtulmasını dilerdi.

41. atada anada bağırsak bolup
tiler erdi tutçı bayattın kolup

Atadan ve anadan daha merhametli idi; Tanrıdan daima bunu niyaz eder, bunu dilerdi.

42. bayat rahmeti erdi halkı öze
kılınçı silig erdi kılkı tüze

O ümmeti üzerine Tanrının bir rahmeti idi; güzel tavırlı, dürüst ve kendisine güvenilir bir tabiatta idi.

43. tüzün erdi alçak kılınçı silig
uvutluğ bağırsak akı kiñ elig

Asîl tabiatli, alçak gönüllü ve güzel tavırlı idi; hayâ sahibi, şefkatli, cömert ve eli açık idi.

44. yağız yir yaşıl kökte erdi küsüş
añar birdi teñri ağırlık üküş

Kara yerde de aziz idi, mavi gökte de; Tanrı ona çok değer vermişti.

45. başı erdi öñdün kamuğ başçıka
kidin boldı tamğa kamuğ savçıka

O bütün rehberlerin önünde baş idi; sonra da bütün resullerin hâtemi oldu.

46. köñül badım emdi anıñ yolıña
sevip sözi tuttum bütüp kavlıña

Onun yoluna şimdi gönül bağladım; bütün dediklerine inandım ve severek sözünü tuttum.

47. ilâhî küdezgil meniñ köñlümi
sevüg savçı birle kopur kopğumı

Ey Tanrım, benim gönlümü gözet; kıyamette beni sevgili peygamber ile birlikte hasret.

48. kıyâmette körkit tolun teg yüzin
elig tuttaçı kıl ilâhî özin (Kutadğu Bilig, s. 20-22)

Kıyamette dolun ay gibi yüzünü göster; ey Tanrım, kendisini bana şefaatçi kıl.

Yusuf Has Hacip, eserin farklı bölümlerinde de Hz. Muhammed'e olan sevgisini ve bağlılığını onu anarak ona selam göndererek gösterir.

"388. Sevgili resulün yolu beni selâmete götürecektir; o resul bizzat bana şefaat etsin. 1348. Tanrı benden sevgili peygambere, devamlı olarak, binlerce selâm eriştirsin. 3730. Sevgili resule, o doğru rehber ve iyi kılavuza binlerce selâm. 3905. Tanrı sevgili resule, o doğru yolu gösterene, yüz binlerce salât ve selâmımı eriştirsin. 6519. Tanrım, iyi kılavuz olan ve doğru yolu gösteren peygambere binlerce selamımı ulaştırır" (Arat, 2007).

Daha sonra Edip Ahmet Yükneki tarafından yazılan dini ve ahlaki içerikli olan Atabetü'l- Hakayık adlı eser de tevhit ile başlamış naatla devam etmiştir. Naatta önce Hz.

Muhammed'in yaratılanların en üstünü ve seçkini olduğu belirtilmiş sonra onu övmenin güzelliği vurgulanmış ve ona salat ve selam gönderilerek şefaati umulmuştur.

21. eşit emdi kaç söz habib fazlındın
22. ukuş huş yititip sözümni anga

Şimdi peygamberin fazlından birkaç söz dinle.
Akıl ve dikkatini bileyip, sözümü anlamaya çalış.

23. ol ol halk talusı kişi kutluğı
24. törütmişke yok bil anga tuş tenge

O yaratılanların (en) seçkini ve insanların (en) kutlusudur.
Bil ki yaratılanlar arasında onun eşi ve dengi yoktur.

25. Resuller örüng yüz bu ol yüzke köz
26. ya olar kızıl eng bu engke menge

Resuller beyaz bir yüzdür; o ise, bu yüzün gözüdür.
Yahut onlar al yanaktır; o ise, bu yanağın benidir.

27. anıng ögdisindin tatır bu tilim
28. anıng medhi bolsa şeker şehd anga

Onun methinden ağzım tatlınanır.
Onun yâdı, dilim için, şeker ve baldır.

29. bu kün tegsü mindin dürud ol yarın
30. elig tuttaçımka eğirse munga

Yarın derde düşersem, elimden tutacak olan
O Resule bugün benden salat ve selam erişsin.

Atebetü'l-Hakayık, (Arat, 2006: 42-43/çeviri: Arat, 2006: 83)

Ahmet Yesevi'nin şiirlerinde Hz. Muhammed için yazılmış hikmetler bulunmaktadır. Ehlisünnet ilkelerine bağlı olarak Ahmet Yesevi'nin işlemiş olduğu hikmetler, Hz. Muhammed'i anlatan güzel örneklerle doludur.

Aşağıdaki dörtlükte, Ahmet Yesevi, Muhammed Mustafâ'ya sonsuz selam göndererek, onu peygamberlerin sonuncusu ve övüleni, sapıtanları doğru yola getirici olarak niteleyip saygıyla övmektedir.

Bizdin dürudi bisyar ya Mustafa Muhammed
Tahiyyat-ı bişümar ya Mustafa Muhammed
Ya Seyyide'l-mürselin ya Hatem-en'nebiyyin
Ya Hadi'yel-müzillin ya Mustafa Muhammed (Hikmet 39, s. 42)

Bir diğer dörtlükte ise şair, Hz. Muhammed'in ümmeti için geldiğini ve ümmetine değer verdiğini açıklamaktadır.

Kimler üçün giryân kıldı közlerini
Ümmet üçün biryân kıldı özlerini
Ümmet bolsang angla u bu sözlerini
Kimler üçün keldi Resûl bildingiz mi? (Hikmet 38, s. 42)

Şu dörtlükte ise, Hz. Muhammed'in on sekiz bin âleme önder olarak gönderilişi, otuz üç bin ashaba rehber oluşu belirtilmekte, sahipsizlerin ve yoksulların yanında olup günahkâr ümmetine şefaat edeceği vurgulanmaktadır.

On sekkiz ming âlemge server bolan Muhammed
Ottuz üç ming ashâbga rehber bolan Muhammed

Yalangaç u açlıkka kanâatlı Muhammed
Asi câfi ümmetge şefâatlıg Muhammed

15. yüzyılda Türk edebiyatı Horasan ve Maveraünnehir'de büyük bir gelişme göstermiş Çağatay Türkçesi ile de güçlü eserler ortaya konulmuştur. Çağatay sahası şairleri Hz. Muhammed'e olan sevgilerini gazel nazım şekli ile yazdıkları naatlar ile de göstermişlerdir.

Anadolu sahasında ise naat yazma geleneği Yunus Emre ile başlamış ve diğer şairler tarafından da devam ettirilmiştir.

I.BÖLÜM

Naatlarda Ele Alınan Konular

Hz. Muhammed'in Kâinatın Yaratılma Sebebi Olması

Kur'an-ı Kerim'de bazı ayetlerde nur kelimesi ile Hz. Muhammed'in anlatıldığı ifade edilmiş bu düşünce naat yazan şairlerce de benimsenmiş ve dile getirilmiştir. "Ey Ehl-i kitap! Resulümüz kitapta bulunup da gizlemekte olduğunuz birçok şeyi size açıklamak üzere geldi; birçoğunu da açığa vurmuyor. Şüphe yok ki size Allah'tan bir ışık, apaçık bir kitap geldi. (Maide, 15). "Ey peygamber! Seni tanık, müjdeci, uyarıcı, izniyle Allah'a çağırıcı ve etrafını aydınlatan bir ışık olarak gönderdik" (Ahzâb, 45-46). Nur kelimesi bu ayetlerin mealinde ışık olarak çevrilmiştir. Bu ayetlerden hareketle Nur-i Muhammedî düşüncesi ortaya çıkmıştır. Bu düşünceye göre âlemin yaratılma sebebi Muhammed'in nurudur.

Gedâyî, ey arınmış, kutsanmış olan peygamber, kâinatın gayesi senin temiz şahsiyetindir. Yer ve gök; insan ve ruhlar ayakkabının kenarına yapışmış topraktır; eğer sen olmasaydın, şüphesiz yer ve gök, dünyadan ve insandan eserler ve alametler ortaya çıkmazdı, diyerek kâinatın yaratılış gayesini Hz. Muhammed'in varlığına bağlamaktadır. Şair, kâinatın yaratılış maksadı olarak Hz. Muhammed'in temiz yaratılışını gösterir. Yer, gök, insan ve cinler onun ayağının toprağı, iki alem, onun himmetinin kanadıdır.

1. İy Mutahhar zât-ı pâking maksad-ı kevn ü mekân
Hâk-i na'leyning tufeyli yir ü kök vü ins ü cân (Gedâyî)
(Yeniterzi, 1993: 569)

4. Ger sebeb sin bolmas irding bolmas irdi şeksizin
'Arş u ferş ü âlem ü âdemdin âsâr u nişân (Gedâyî)
(Yeniterzi, 1993: 569)

Şibânî Hân, Allah cihanda önce onun nurunu yarattı, bu nur ve ışıktan ise cihanı yarattı, diyerek cihanın yaratılışını Hz. Muhammed'in nuruna bağlamaktadır.

4. Cihânnı yarattı anıng tal'atı
Cihân taptı andın bu nûr u ziyâ
Şibânî Hân Dîvânı, s. 88-89

Yunus Emre ise, yeryüzünde bütün çiçekler onun teridir, diyerek yaratılış sebebinin Hz. Muhammed olduğuna vurgu yapar.

2. Hak anı ögdi yaratdı sevdi Habîb'üm didi
Yir yüzinde cümle çiçek Mustafâ'nun teridür
Yunus Emre Dîvânı, s.65-66

Yahya, kullarına hadsiz hesapsız nimetler veren, sınırsız iyilik ve ihsanda bulunan Allah'a şükürler olsun ki lütfunun kemali ile Ahmed'in dostluğuna cihanı yarattı, diyerek yaratılışın sebebini Allah'ın Hz. Muhammed'e olan dostluğuna bağlamıştır.

5. Minnet ol Mennân'a iy Yahyâ kemâl-i luṭf-ile
Dostluğına yaratmışdur cihânı Ahmed'ün
Taşlıcalı Yahya, s. 549-550

Şânî, ey Allah'ın sevgilisi, O, göklerin ve yerin eşsiz-örneksiz yaratıcısıdır; bir şeyin olmasını dilediğinde ona "ol!" der, hemen oluverir (Bakara,117), ayetinin işaret ettiği yaratma isteği senin sevgin nedeni iledir, bunun delili de "ben gizli bir hazine idim", hadisidir, diyerek alemlerin yaratılmasının sebebi olarak peygamberi gösterir.

11. *Kün fe-kân*[1]'un mâyesi hubbundur ey mahbûb-i Hak
Gün gibi ana delîl uş *küntü kenz*[2]u'l-lâhdur
Şânî Dîvânı, s.130-131

Verdî Kâsım, Allah, kendi güzelliğinin nurundan Hz. Muhammed'in temiz ruhunu yarattı sonra onu kudret kandilinde ağırladı, diyerek Muhammed'in ruhunun Allah'ın cemalini yansıttığını belirtir.

2. Yaratdı rûh-ı pâkini cemâlî nûrı nûrundan
Kodı kandîl-i kudretde mükrim yâ Resûlallâh
Verdî Kâsım Dîvânı, s.120-121

Senâî, Allah bütün eşyadan önce senin nurunu yarattı, onun için peygamberlik seninle son buldu, diyerek yaratılışın sebebine peygamberin nuruna bağlamaktadır.

4. Hudâ evvel senin nûrun yaratdı cümle eşyâdan
Anınçün sende hatm oldu risâlet yâ Resûlallâh
Senâî Dîvânı, s.81-82

Tahir Efendi, Allah, insanları ve tüm canlıları ve sana âşık olan aydın gönülleri senin için yarattı, diyerek yaratılışın sebebini Hz. Muhammed olarak gösterir.

1. Senün içün yaratdı ins ü cânı yâ Resûlallâh
Sana ' âşık olan rûşen-dilânı yâ Resûlallâh
Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.47

Mehmed Pertev, ey yüce sevgili yüce Rabbin sevgilisi, Hazret-i Mevlâ seni kendi aşkının nurundan yarattı, demektedir.

3. Nûr-ı 'aşkından yaratdı Hazret-i Mevlâ seni
Nâzenîn-i Rabb-ı 'izzet ey Habîb-i kibriyâ
Mehmed Pertev Dîvânı, s.235

Kuddûsî ise, Allah'ın halkı Hz. Muhammed için Muhammed'i de kendi için yarattığını belirtir.

4. Halkı anın-çün yaratdın anı da kendin içün
Bâ'is-i îcâd-ı halk bahr-i vefâ hürmetine
Kuddûsî Dîvânı, s.197

2. Cemî'-i halkı yaratmış senin içün hem ol Hâlik
Seni kendi içün yâr-ı Hudâsın yâ Habîbullâh
Kuddûsî Dîvânı, s. 212-213

Sükûtî, Hak mutlak olarak senin aşkına iki dünyayı yarattı, varlıkların tümü Allah'tan bir bağıştır, diyerek iki dünyanın da Hz. Muhammed aşkına yaratıldığını ifade etmektedir.

2. Senin 'aşkına Hak mutlak yaratdı iki Dünyâyı
Vücûdun cümlesi Hakdan 'atâdır yâ Resûlallâh
Dîvân-ı Sükûtî, s. 111-112

Verdî Kâsım ise iki cihanın yaratılışını Hz. Muhammed'in zatının yaratılışına bağlamakta ve onu ilk ve son Peygamber olarak anmaktadır.

---

[1] Bakara, 117 "O, göklerin ve yerin eşsiz-örneksiz yaratıcısıdır; bir şeyin olmasını dilediğinde ona "ol!" der, hemen oluverir."

[2] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)

2. Zâtını Hak kılmasa halk halk olunmaz dü-cihân
Anuniçün seninile hatm olundı enbiyâ
Verdî Kâsım Dîvânı, s.12

4. Nebî idin dahi âdem vücûda gelmişken sen
Senindir tâc-ı irsalinân senindir kubbe'-i Rahmân
Verdî Kâsım Dîvânı, s 103

Âdile Sultan ise Allah muhabbetini Muhammed'in nurunda ortaya çıkardı, Onun nurunun parıltısı aleme saçıldı ve alem tamamlandı, diyerek yaratılışın kaynağı olarak Muhammed'in nurunu gösterir.

1- Mahabbet etdi çü nûr-ı Muhammed ile zuhûr
Saçıldı 'âleme ondan tamâm pertev-i nûr
Âdile Sultan Dîvânı, s. 215-216

Ârif Hikmet, Muhammed'in güzelliğinin nuru insanların alnına işlendi, bu nedenle ey Allah'ın peygamberi Rahman'ın sureti sensin, demekte ve yaratılışın kaynağı olarak Hz. Muhammed'in nurunu göstermektedir.

5. Cebîn-i âdemiyyet nakş olundı nûr-ı hüsnünle
O vechin sûret-i rahmânı sensin yâ Resûlallâh
Hersekli Ârif Hikmet Bey Dîvânı, s.138-139

Hz. Muhammed'in Kâinatın yaratılmasının sebebi olduğu ile ilgili olarak şu hadislere yer verilmiştir. "Câbir b. Abdullah'tan rivayet edildiğine göre o, 'Ya Resülallah! Anam babam sana feda olsun, Allah'ın her şeyden evvel olarak ilk yarattığı şeyi bana söyler misin?' Hz. Muhammed (a.s.) cevaben şöyle buyurdu: 'Ey Câbir! Gerçek şu ki Allah, her şeyden önce kendi nurundan senin peygamberinin nurunu yarattı. Ve o nur, Allah'ın kudreti sayesinde dilediği yerleri dolaşmaya başladı... bkz. Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ,* I, 311-312." (Ay, 2010: 102). Ayrıca, Âdem su ile çamur arasında iken ben peygamberdim (Yılmaz, 1992: 99). Bu hadislere dayanarak şairlerin bu konuyu naatlarda işledikleri görülür.

Celveti, Hz. Âdem daha beşikte iken Hz. Muhammed'in sırrı Allah'ın müjdesi ile cinlerin ve insanların tümüne yayıldı, diyerek Hz. Muhammed'in ilk yaratılması sırrına işaret eder.

4. Eyledi der-mehd iken *küntü nebiyyen* sırrını
Cinn ü inse cümleten ifşâ o ber-hurdâr-ı Hak
Fahrî-i Celvetî Dîvânı, s. 124

Ahmedî, Âdem su ile toprak iken insanı yaratan Allah ilk peygamberliği Muhammed'e vermişti, diyerek bu hadisin anlamı ile düşüncesini ifade etmiştir.

6. Âdem su-y-ıla toprag-ıdı kim nübüvveti
Rûzî itmiş idi Hâlik-i insân Muhammed'e
Ahmedî Dîvânı, s. 8-9

Şânî, Hz. Muhammed'in yüzünün Allah'ın güzelliğinin yansıması olduğunu, Allah bilgisine sahip olanların bunu bilebileceklerini ifade etmekte ve Âdem vücuda gelmeden ben peygamber idim, hadisine gönderme yaparak bunun Allah'ın sırrı olduğunu ve herkesin bu sırrı anlayamayacağını söylemektedir.

Yâ nebî vechün senün mir'ât-ı vechu'llahdur
Kim ki bildiyse seni ol 'ârif-i bi'llahdur

Ben nebî idüm vücûda gelmedin âdem didün
Anlamaz nâdân bu remzi kim ne sırru'llahdur
Şânî Dîvânı, s.130-131

Hüdâyî de Âdem su ile toprak arasında iken sen peygamberdin hadisine gönderme yaparak, yâ Resûlallâh sen bütün peygamberlerin imamısın, öncüsüsün, diyerek Hz. Muhammed'in ilk peygamber olduğunu ifade etmektedir.

2. Nebî idin dahi Âdem dururken *mâ' vü tîn* içre
Îmâm-ı enbiyâ olsan revâdır yâ Resûlallâh
Azîz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, s.73-75

Ahmed Hamdi de Âdem henüz su ile toprak iken ve şeklen belirmemişken senin nurun alemi nurlandırmıştır, diyerek ilk nurun Muhammed'in nuru olduğunu belirtir.

2. Nûrun etmişdir münevver 'âlemi Âdem henüz
Olmamışdı ol zamân sûret-pezîr-i mâ' ü tîn
Ahmed Hamdi Dîvânı, s.57-58

"Allah'tan başka hiçbir şey yokken ilk defa hakîkat-i Muhammediyye var olmuş, bütün yaratıklar bu hakikatten ve onun için halk edilmiştir. 'Sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım' (levlâke...) (Aclûnî, II, 164; Hâkim, el-Müstedrek, II, 615) ifadesiyle bu husus anlatılır. İlk ilâhî tecelli olması sebebiyle "taayyün-i evvel", sevgi tarzında tecelli olması dolayısıyla "taayyün-i hubbî" adı da verilen nûr-ı Muhammedî zuhur ettikten sonra her şey ondan ve onun için yaratılmıştır." (Demirci, 1997: 179). Naatlarda bu durum *levlâke* iktibası ile ele alınmış ve buna bağlı olarak değişik anlam unsurları ile işlenmiştir.

Âdile Sultan, Allah senin şanına, sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım, dedi, Âdem ve Havva senin zatınla övünse buna şaşılır mı; sevgilinin yüceliği senin temiz yüzünde göründü, Allah'ın aşkı Ahmed'in nurunda ortaya çıktı, diyerek levlâke hadisine gönderme ile düşüncesini ifade etmektedir.

2. Şânundaki *levlâk* sudûr eyledi Haḳ'dan
Fahr eylese ẕâtunla n'ola Âdem ü Havvâ

4- Göründü pâk cemâli cenâb-ı ma'şûkun
Ki etdi 'aşk-ı Hudâ nûr-ı Ahmed ile zuhûr
Âdile Sultan Dîvânı, s. 215-216

Allah, âlemleri yaratmak istemiş ve bu yaratmaya gerekçe olarak, "bilinmeyen gizli bir hazine idim, bilinmek istedim, bilineyim diye halkı (kâinat) yarattım" Aclûnî, II, 132. (Aydın, 2002: 258), mealindeki ifade gösterilmiştir. "Buna göre Hak'tan başka hiçbir şeyin bulunmadığı zamanda Hak bilinmeyi istemiş, böylece ilk olarak sevgiyle tecelli etmiştir (taayyün-i hubbî). Bu sevginin amacı ise bilinmektir (mârifet). Âlemi yaratınca artık O mâruf (bilinen ve tanınan) olmuştur. Fakat bu bilinme sıfat ve isimlerinin zuhur etmesi şeklindedir." (Aydın, 2002: 258). Naatlarda bu hadisin peygambere olan sevgiden kaynaklandığı, sözün muhatabının temelinde Hz. Muhammed'in nurunun olduğu ifade edilir.

Ümmî Sinan, Allah bilinmeyen gizli bir hazine iken, bilinmeyi henüz dile getirmemiş iken yaratıcı Ahmed'ine güzelliğinin nuru ile can verdi, diyerek Allah'ın peygamberi bilinmezliğinin ilk tecellisi olarak ifade eder.

2. *Küntü kenz*in sırrı ızhâr olmadan pinhân iken
Nûr-ı vechin Ahmedine cân iden Perverdigâr

Ümmî Sinan Dîvânı, s.34

Nesîmî, Hz. Muhammed'i Allah'ın bilinmezliğinin ortaya çıkmasındaki temel sebep olarak gösterir.

4. Ahmed ü Mahmûd u Kasım şâh-ı sultân-ı rusûl
Küntü kenz'in ma'deni hem kesf-i hall-i müşkilât
Nesîmî Dîvânı, s.82-83

Mısrî de Hz. Muhammed'i kâinatın yaratılma sebebi ve gizli hazinenin gizli yazısı olarak ifade eder.

1. Zuhûr-i kâ'inâtun ma'denisin yâ Resûlallâh
Rümûz-i *künt-i kenz*[3]ün mahzenisin yâ Resûlallâh
Niyâzî-ı Mısrî Dîvânı, s.356

Verdî Kâsım ise yaratma gizliliğinin bilgisi Allah gizlilikte ve birliğini bildirmediği zamanda senin zatını yaratmayı istedi bunun için sen alemin sığınağısın, diyerek Hz. Muhammed'i yaratılış sırrının sebebi olarak ifade etmektedir.

7. Senin zâtını kıldı kenz-i 'ilmi sırr u vahdetde
Anınçün melce'-i 'âlem olub sen yâ Resûlallâh
Verdî Kâsım Dîvânı, s.120-121

Kur'an'da Hz. Muhammed'in Anlatımı

Kur'an Hz. Muhammed'in en büyük mucizesidir. Şairler naatlarında Kur'an'ın Hz. peygamberi övdüğünü özellikle belirtirler. Hz. Muhammed için gönderilen ayetlere gönderme yaparak anlatımlarını süslerler. Peygamberin güzellikleri ile sure isimleri arasında anlam bağlantısı oluşturup benzetmelerde bulunurlar.

Gedâyî, senin özelliklerinin şerhini yapmak benim ne haddimedir, çünkü Allah kendi sözünün içinde ağzı dili olmadan bunu zikretti, diyerek Kur'an'da peygamberi öven ayetlere gönderme yapar.

7. Min ni haddim birle aytay şerh-i evsâfıngnı kim
Öz kelâmı içre Hak zikr itti bî-kâm u zebân (Gedâyî)
(Yeniterzi, 1993, s.569)

Şânî, senin gözlerin "göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı," ayeti ile sürmelendiği için gözüne yüz bin perde de olsa sana korku olmaz, diyerek ayete gönderme yaparak peygamberin gözleri üzerine övgüsünü gerçekleştirir.

6. *Kühl-i mâ-zâga'l-basar*[4]dan sürmelüdür gözlerün
Anun içün hâ'il olmaz çeşmüne yüz bin hicâb
Şânî Dîvânı, s.113-114

Şânî, "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım," kutsi hadisini Allah senin adına söyledi ve sen feleklerin yaratılma sebebisin; "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik (Enbiyâ, 107)," ayeti senin içindir, bana yardım et, diyerek kutsi hadis ve ayete gönderme yaparak onu över ve şefaatini ister.

[3] "Ben (gizli) bir hazineydim." (Yılmaz, 1992: 98)
4 Necm, 17 "Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."

Senün şânundadur *levlâk*[5] senünçün var oldı eflâk
Çü sensin şâh-ı *erselnâk*[6] şefâ'at yâ Resûlallâh
Şânî Dîvânı, s.208-209

Şemseddin Sivasî, ey peygamber, senin saçının zincirini *ve'l-leyl* suresi güzel yorumlar, yüzünün aydınlığını da *ve'd-duhâ* sueresi ayrıntıları ile anlatır, diyerek leyl (gece) ile saç ve duha (kuşluk) ile yüz arasında benzetme oluşturarak Kur'andaki sure adları ile anlamsal bağlantı kurarak sözlerini ifade eder.

1. Ey saçın zencîrini *ve'l-leyl*[7] hoş tâ'bîr eder
Ve'd-duhâ[8] envâr-ı rûyundan aceb tefsîr eder
Şemseddin Sivasî Dîvânı, s. 44-45

Kutsi Hadis ve Hadisler İle Hz. Muhammed'in Anlatımı

Gedâyî, ya Resulullah, siz öyle bir sevgilisiniz ki benim Allah'ım ile hücresinde sırdaş oldunuz, diyerek "Benim, Allah ile öyle bir vaktim var ki ne mukarreb bir melek ne de mürsel bir nebi benimle birlikte o vaktin içine sığar" hadise gönderme yaparak onun büyüklüğünü ve makamının üstünlüğünü dile getirir.

6. Yâ Resûlallâh sin ol mahbub sin kim boldungız
"Li ma'allâh" hücresinde mahrem-i râz-ı nihân (Gedâyî)
(Yeniterzi, 1993, s.569)

Şemseddin Sivasî, Ey Allah'ın sevgilisi, sen iki dünyanın da şahı iken dünya sevgisine düşmeyip her zaman "fakirlik benim övüncümdür" der idin, diyerek fakirliğin dünya sevgisinden kurtulmak olduğunu ifade ile hadisi yorumlar.

6. Der-idin *el-fakru fahrî*[9] her dem ey mahbûb-ı Hak
Şâh-ı kevneyn-iken olmayıp muhibb-i mâsivâ
Şemseddin Sivasî Dîvânı, s. 47

Hayatından Alıntılar İle Hz. Muhammed'in Anlatımı

Hz. Muhammed hayatta iken yaşantısı ile insanlara örnek olmuş, İslam'ı yaşayarak insanlara öğretmiştir. Onun insanları eğitmesi ve insanlığa İslam'ı benimsetmesi, insanlığın karanlıktan çıkıp aydınlığa kavuşması şeklinde yorumlanmıştır. Câmî, zulmün karanlığını giderdin, âlemi aydınlığa çıkardın, bundan dolayı yanağının ay ışığından, güneş ışık ve güç alsa buna şaşılmaz, diyerek bu gerçeğe edebi yorumla işaret eder.

8. Zulmet-i zulmi giderdün rûşen itdün 'âlemi
Yiridür mâh-ı ruhundan mihr alursa nûr u fer
Câmî Dîvânı, s. 117-118

Dede Ömer Rûşenî Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicret ederken düşmandan korunmak için Sevr mağarasında korunmaya alınmasına ve mağaranın ağzının örümcekler ile örülüp güvercinlerin yuva yaparak kapatılmasına gönderme yaparak, düşmanın

[5] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[6] Enbiyâ, 107: "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik"
[7] Leyl 1, "Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye."
[8] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."
[9] Fakirlik benim övüncümdür.

kötülüğünden korunmak için mağaraya vardığında, örümcek ağını gerdi, güvercin yuva yaptı, diyerek yaşanılan olayı naatında dile getirir.

4. Tâ gâre varub ‘agyâr tapunı tapmasun-çün
Gerdi torı örümcek yapdı yuva gügercîn
Dede Ömer Rûşenî Dîvânı, s.173

Ubeydî ise, peygamberlerin öncüsü olarak tüm peygamberlere Mescid-i Aksa’da iki rekât namaz kıldırdın, diyerek İsra gecesinde yaşadığı bu olaya telmihte bulunur.

2. Pîşvâ-yı enbiyâsın cümleye oldun imâm
Mescid-i Aksâ’da kıldukda iki rek’at namaz
Ubeydî Dîvânı, s. 356

İsim ve Sıfatları ile Hz. Muhammed’in Anlatımı

Naatlarda şairler peygambere hitap ederken ve onun övgüsünü dile getirirken ona verilmiş olan isimleri ve onun şanına uygun sıfatları kullanarak naatlarını işlerler.

Şânî, Hz. Muhammed’i veliler ve peygamberlerin önderi, resullerin sonuncusu, günahsız ve temiz önder peygamber olarak ifade eder.

3. Evliyâ vü enbiyânun serveri hatmü’r-rüsûl
Etkiyâ vü asfiyâya hem resûl-i reh-nümâ
Şânî Dîvânı, s.103

Şair şu beyitte ise, onu seçilmişlerin şahı, dünyanın övüleni, ümmetlerin efendisi, yaratılmışların hayırlısı, velilerin baş tacı olarak nitelendirir.

5. Şâh-ı güzîn [ü] fahr-ı cihân seyyidü’l-ümem
Hayrü’l-enâm u zübde’-i sertâç-ı evliyâ
Şânî Dîvânı, s.104

Kuddûsî ise, onun adını gökte Ahmed, cennette Mahmud yeryüzünde ise Muhammed ve Mustafa olduğunu söyler. Şair Peygamberin isimlerini sayıp o isimler hürmetine Allah’tan bağışlanma diler.

11. Gökde Ahmed dahi cennetde ana Mahmûd dinür
Yir yüzinün rûşenâsıdır Muhammed Mustafâ
Kuddûsî Dîvânı, 20, s. 102-103

1. Ey Hudâ ’afv it beni Hayrü’l-verâ hürmetine
Ahmed ü Mahmûd Muhammed Mustafâ hürmetine
Kuddûsî Dîvânı, s.197

İlim, İrfan ve Hikmet Yönüyle Hz. Muhammed’in Anlatımı

Dede Ömer Rûşenî, peygamberlerin her birinin ilmine son var ama Allah’ın sana verdiği ilim ve hikmete son ve sınır yok, diyerek onun ilim ve hikmetteki derecesini belirtir.

Enbiyânun her birinün var nihâyet ‘ilmine
Hak sana virdügi ‘ilm ü hikmete yoh hadd ü ‘add
Dede Ömer Rûşenî Dîvânı, s. 123

Ahmed-i Rıdvan, eğer ilmin cahilleri cahillikten kurtarmasaydı bütün yaratıklar cahil ve sapmış olarak kalırdı, diyerek onun ilminin doğru yola götürmek olduğunu belirtir.

4. Kalurdı halk-ı ‘âlem cehl ü dalâlet içre

Ger ʿilmün itmeseydi câhilleri himâyet
Ahmed-i Rıdvan Dîvânı, s. 47

Ahlak ve Yaşantı Yönüyle Hz. Muhammed'in Anlatımı

Hz. Muhammed "Devlet başkanlığından aile reisliğine kadar her sahada üstün bir ahlâk ortaya koymuştur. İlâhî destek ve denetim altında bulunduğu ve gerektiğinde rabbinin yardımını gördüğü halde sıradan bir insan gibi hayatın bütün zorluklarını yaşamıştır. Onun bütün hayatı kucaklayan bu tabii yaşama biçimi, ahlâkının her devirde birbirinden farklı insanlar tarafından örnek alınabileceği inancını güçlendirmiştir." (Kandemir, 2020: 423). Onun örnek kişiliği davranışları ve yaşamı ile naatlarda işlenmiştir.

Taşlıcalı Yahya, senin makamın sidretü'l müntehadan bile öteye geçmiş iken gönül alçaklığın ile âşıklara selam verirsin, diyerek onun alçak gönüllülüğüne dikkat çeker.

3. Gönül alçaklıgın idüp ʿâşıka virür selâm
Sidreden aʿlâ iken serv-i revânı Ahmed'ün
Taşlıcalı Yahya, 549-550

Kâşif Es'ad, sözü cana sevgili, din ve iman, selamı ise eğitim ırmağı gibidir, diyerek onun sözleri ve davranışları ile eğitme ustalığına dikkat çeker.

5. Kelâmı câna cânân dîn ü îmân
Selâmı kevser-i ʿirfân Muhammed
Kâşif Es'ad Efendi Dîvânı, s.318

Fiziki Yönü ve Güzellikleri ile Hz. Muhammed'in Anlatımı

Naatlarda Hz. Muhammed'in fiziksel özelliklerini ve ruhsal yapısını ön planda tutarak ele alıp işleyen anlatımlara da yer verilir. Şairler, şiirin imkanlarını kullanarak peygamberin bilinen bir özelliğini sevgi ve sanatla yoğurarak hayal dünyasını okşayacak şekilde sözü güzelleştirerek ifade ederler. Bu sanatsal anlatım her zaman olmasa da anlatımın akıcılığı içerisinde gerçekleşmiş olur. Peygamberin yüzü ve'ş-şems ve'd-duha, saçı ve'l-leyl surelerine benzetilirken kaşları ile kabe kavseyn, boyu ile tuba arasında benzerlik oluşturulur. Aşığı tutkun hale getiren ve aşığı aşk belasına düşüren sevgilinin saçı peygamber için de kullanılır. Peygamber bir sevgili olarak görülüp kaşları mihraba benzetilir ve o mihraba secde edilir. Peygamberin eşiği Kâbe, ruhu Allah'ın nuru olarak ele alınır.

Rûşenî, peygamberin gözünü sad harfine, ağzını mim harfine, saçını dal harfine benzetip harf oyunu ile onu samed olarak nitelemekte ve gönlünden samed isminin zikrini sürekli olarak tekrarladığını belirtmektedir.

3. Sâd ʿaynun mîm agzun dâl zülfün göreli
Yâ nebî gitmez dilümden bir nefes zikr-i Samed
Dede Ömer Rûşenî Dîvânı, s. 123

Şair, tuba ağacının gölgesi gibi uzanan boyunu esen rüzgâr ile sallanan bir ağaç olan sevr ağacına nasıl benzetip kıyaslayabilirim, diyerek peygamberin boyu ile ilgili anlatımlara gönderme yaparak onun boyunun eşsizliğini vurgular.

2. Kadd-i tûbâ-sâyeni serve nice nisbet idem
Serv bir bâd-ı hevâ-y-ile salınur çûbdur

Şair, saçının kıvrımının çekiciliği kalbimi çektiği için küstahlık ederse özrünü kabul et çünkü o delidir, diyerek peygambere olan aşkını edebi bir anlatımla dile getirir.

3. Cezbe-i kullâb-ı zülfün çün ki çekdi kalbümi
Eylese küstâhluk ma'zûr tut meczûbdur
Dede Ömer Rûşenî Dîvânı, s.127-128

Şem'î, ey Mustafa, doğrusu senin boyun sana düşkün olanların gönlüne beladır ama saçın ise bela üstüne beladır, diyerek peygambere olan aşkını somutlaştırmakta onun boyu ve saçı üzerinden ona olan aşkını dile getirmektedir.

4. Râstî kaddün belâdur bu dil-i üftâdeye
Kâkülün amma belâ üzre belâdür Mustafâ
Prizrenli Şem'î Dîvânı, s. 131-132

Şair, ey hilal kaşlı, kaşın mihrabına baş eğdirerek aşığın boyunu bükmektesin, sana selam olsun, diyerek peygamberin kaşını mihraba benzetip kaşın şekli ile aşığın boyu arasında şekil bakımından ilgi kurmuş ve aşığın peygamber karşısında eğilerek ona saygı gösterdiğini sanatsal bir anlatımla ifade etmiştir.

4. Ey hilâl ebrû kaşun mihrâbına baş egdürüp
Âşıkun kaddini bükmekde selâm olsun sana
Prizrenli Şem'i Dîvânı, s. 133-134

Ahmed-i Rıdvan, ay gibi parlak olan alnından toprağa dökülen misk kokulu terin kırmızı gül olup Cennet misali makamını süsler, diyerek peygamberin teri ile ilgili hayal unsurları oluşturur.

3. Meh-cebînünden zemîne dökülen müşgîn 'arak
Verd-i sürh olup makâmun zeyn olur cennet-misâl
Ahmed-i Rıdvan Dîvânı, s. 47

Sabûhî, ey Mustafa seni ruhun Allah'ın nuru olduğu için kıble hakkı için söylemek gerekir ki senin eşiğin safa ehlinin Kâbe'sidir, diyerek peygambere olan saygısını dile getirmektedir.

1. Âsitânun Ka'be-i ehl-i safâdur Mustafâ
Kıble hakkı çün ruhun nûr-ı Hudâ'dur Mustafâ
Karamanlı Sabûhî Dîvânı, s.168

Ubeydî ise, boyun tuba ağacından daha uzun, yanakların cennet gibi, sözlerin tatlı, ağız suyun kevser suyundan daha lezzetli, diyerek peygamberin güzelliklerini anlatır.

4. Kâmetün tûbâdan a'lâ ruhlarun cennet-misâl
Sözlerün şîrîn lu'âbun âb-ı Kevserden lezîz
Ubeydî Dîvânı, s.312

Mucizeleri ile Hz. Muhammed'in Anlatımı

Mu'cize, sözlükte "bir şeye güç yetirememek" anlamındaki acz kökünden türeyen mûcizin (âciz bırakan) isim şeklidir (Bulut, 2005: 350). Terim anlamı ise, Allah'ın diğer insanları etkileyecek, onları inanmaya ikna edecek, olağanüstü iş, durum ve olayların ortaya çıkmasında peygamberlerine sunduğu yardım olarak tanımlanabilir. "Geçmiş peygamberlerin nübüvvet delilleri daha ziyade duyularla algılanabilen fevkalâdeliklerden meydana gelirken Hz. Muhammed'de bu delil Kur'an mûcizesine dönüşmüştür." (Bulut, 2005: 351). Böyle olmakla birlikte Hz. Muhammed'in hayatı içerisinde pek çok mûcize de gerçekleşmiştir. Ayın yarılması, Bedir Savaşı'nda meleklerin müslümanlara yardım etmesi (Âl-i İmrân 3/122-123; el-Enfâl 8/9-10), peygamberin attığı bir avuç kumun düşmanların gözüne isabet etmesi (krş. el-Enfâl 8/17)

hadiseleri Kur'an'da zikredilen hissî mûcizelerdendir. Resûlullah'ın az yemekle birçok insanı doyurması, az suyu çoğaltması, elindeki taşların Allah'ı zikretmesi, bazı hayvanların onunla konuşması, çağırdığı ağacın yanına gelmesi olayları da hadis ve siyer kaynaklarında nakledilen hissî mucizelerindendir. (Bulut, 2005: 351).

Naatlarda Hz. Muhammed'in mucizelerine değişik anlam unsurları ile bağlantı kurularak bazen de doğrudan yer verilir, peygamberin övgüsü ve sevgisi mucizelerine gönderme ile şiirde işlenir.

Hissi mucizelerinden biri olarak görülen mucizelerden biri Şakku'l-kamer'dir. Rivayete göre "müşrikler Hz. Muhammed'den mucize istemiş, Resûl-i Ekrem de ayın iki parçaya ayrılışını kendilerine göstermiştir" (Çelebi, 2000: 344).

Ahmed Paşa, Muhammed'in parmağının mucizesi olarak gerçekleşen ayın ikiye bölünmesi görüntüsünü Allah senin yüzünde açıkça gösterdi, diyerek hem peygamberin parmağı ile ayı ikiye bölmesi mucizesini işlemiş hem de bu mucize ile bağlantılı olarak onun kaşlarını ikiye bölünmüş hilale benzetmiştir.

2. Gösterdi cemâlünde senün gün gibi rûşen
Şakku'l-kameri mu'ciz-i engüşt-i Muhammed
Ahmed Paşa Dîvânı, 29 s. 133

Zâtî, Hazret-i Nebî mucize kılıcı ile kendisini yalanlayanları inandırmak çabasından dolayı ayın görünüşünü ikiye böldü, diyerek hadisi anlam olarak beyitle ifade eder.

2. Bildi mu'ârız olsa gerek 'ârızunla mâh
Şakk itdi tîğ-i mu'ciz ile Hazret-i Nebî
Zâtî Dîvânı, s. 411

Muhibbî, kâinat peygamberinin mübarek parmağı ile ayı ikiye ayırarak nasıl bir mucize gösterdiğini gör, diyerek bu mucizeye dikkat çeker.

4. Gör ne mu'ciz gösterüpdür ol Resûl-i kâ'inât
Kim mübarek barınağıyla eyledi bedr ayı şak
Muhibbî Dîvânı, C.1, s.883

Şânî, mucizelerinle, şehadet parmağınla gökyüzündeki ayı iki parçaya ayırdın, ağacı konuşturdun, taştan su akıttın, diyerek peygamberin üç farklı mucizesine gönderme yapar.

7. Bir şehâdetle iki nısf eyledük çarhun mehin
Mu'cizâtunla şecer dil buldı taştan akdı âb
Şânî Dîvânı, s.126

Şair, sen alemin susuzluğunu gidermek için mucizenle taştan su akıttın; yine mucizenle alem bağında kuru ağaç yemiş verdi, diyerek peygamberin mucizelerine göndermede bulunur.

6. Teşne-i 'âlemi suvarmaga
Daştan mu'cizen akıtdı enhâr
Şânî Dîvânı, s.152

7. Mu'cizâtunla bâg-ı 'âlemde
Virdi tâze yemiş kurı eşcâr
Şânî Dîvânı, s.152

Fuzûlî, hak dinin delili için başka mucizelere ne gerek var, alem içinde, sonsuza kadar mucize olarak kalacak olan Kur'an sana mucize olarak yeter, diyerek Kur'an mucizesinin Hz. Muhammed'in peygamber oluşuna ve İslam'ın hak din oluşuna delil olarak yeteceğini belirtir.

4. Bâki-i mu'ciz ne hâcet din-i hak isbâtına
Âlem içre mu'ciz-i bâki yeter Kur'an sana
Fuzûlî Dîvânı, s.133

Ahmed Dânişî, peygamberlerin her biri bir mucize gösterdi; ancak sana mucize olarak Kur'an yetmez mi, diyerek Kur'an mucizesinin yeterli oluşuna dikkat çeker.

7. Zâhir etdi enbiyânın her biri bir mu'cize
Mu'cizât-ı hazretin yetmez mi Kur'ân-ı mübîn (Ahmed Dânişî)
Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s.86

Visâlî de, senin mucizen sana gönderilen, öncesinde benzeri gelmemiş ve sonrasında benzeri gelmeyecek olan yüce Kur'an'dır, diyerek Kur'an mucizesine vurgu yapar.

4. Olupdur mu'cizâtın a'zemi Kur'ân-ı münzel kim
Nazîri gelmemiş gelmez mu'ahhar ne mukaddem hâ
Erzincanlı Visâlî, s. 68-69

Ubeydî, sen aleme geldiğin anda ateşe tapanların ocakları söndü, onlar karanlıkta kaldılar, diyerek Hz. Muhammed'in dünyaya gelmesi ile gerçekleşen bir mucizeye dikkat çekmektedir.

2. Geldügün dem 'âleme âteş-perest olanlarun
Söyinüp ocakları bulmadı zulmetden necât
Ubeydî Dîvânı, s.289

Ubeydî, Hz. Muhammed'in parmaklarından su akıtması, cansız ağacın yeri yarıp yanına gelmesi, onun diktiği hurma ağacının hemen hurma vermesi mucizelerine gönderme yaparak anlatımını gerçekleştirir.

4. Kıldı seyrân elleri âb-ı zülâl-i mu'cizi
Olalı engüşt-i pâki lûle-i 'ayn-ı Hüdâ
Ubeydî Dîvânı, s.274

3. Bir yarar mu'ciz dahı budur 'adû ilzamına
Kim yiri yarup sana geldi dıraht-ı bî-hayât
Ubeydî Dîvânı, s.289

2. Çeşme-veş âb-ı musaffâ akıdan barmaklarun
Teşne-dil ashâb-ı sûza ney-şekerlerden lezîz
Ubeydî Dîvânı, s.312

4. Mîve-i maksûda irgürsen n'ola ben dikmeni
Dikdügün sâ'atde hurma virdi bir yâbis nihâl
Ubeydî Dîvânı, s. 434

Abdülmecid Sivâsî, yüce arş senin ayağını öpmeye o kadar arzulu idi ki sen cismin ile göklere yükseldin, diyerek Hz. Muhammed'in mi'rac mucizesine göndermede bulunur.

5. Cismile 'urûc itdigünün hikmeti bu kim
Müştâkıdı pâ-busuna 'arş-ı mu'allâ
Abdülmecid Sivâsî Dîvânı, s. 188

Câmî, ey beşerin hayırlısı olan peygamber, senin doğumunun hatırda kalması için sen doğduğunda Kisra'nın tahtı, makamı baştan başa yıkılıp yerle bir oldu, diyerek peygamberin doğumu ile ortaya çıkan bu mucizeye gönderme yapar.

1. Cebr-i hatır olmak içün sana ey hayru'l-beşer
Kisri'nün tak u revâkı kesre vardı ser-be-ser

Câmî Dîvânı, 117-118

Peygambere Olan Bağlılığın, Özlemin Sevgi ve Saygının İfade Edilmesi İle Hz. Muhammed'in Anlatımı

Naatların yazılma sebeplerinin başında ümmet olma düşüncesinin verdiği sorumlulukla yola çıkan kulun Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı ile bağlı olması neticesinde bu bağlılığı dile getirme isteği ve coşkusu oluşturur.

Hüseyin Baykara, gönlünü peygamberin güneşinin imar etmesini isteyerek sevgisini Hz. Muhammed'e açıp nefsinin hırs ve hevesinden kendini kurtarmaya çalışır.

Könglüm it ma'mûr mihring birle likin koymagıl
Nefs anda kılgalı hırs u heves tarhın bina

Hüseyin Baykara Dîvânı, s.40

Eşrefoğlu Rûmî, ey Ahmed sabahleyin bir kez yüzünü görseydim cânımı senin yoluna kurbân ederdim, diyerek peygambere olan sevgisini ve bağlılığını samimi bir inaçla dile getirir.

4. İderdüm cânımı kurbân senin yoluna ey Ahmed
N'ola bir kez yüzün görsem seher vakti sehergâhi

Eşrefoğlu Rûmî Dîvânı, s.73-74

Abdülahad Nûrî, peygamberin mübarek ayağına doyuncaya kadar yüz sürmek isteyerek ona candan öte sevgiliden öte bir bağlılıkla bağlı olduğunu ifade eder.

6. Ver mübârek ayağını kim doyunca yüz sürem
Çünki cânım cânısın cânânımın cânânısın

Abdülahad Nûrî Dîvânı, s. 61-62

Neccâr-zâde Rızâ, senin hasretinle hep inlemekteyim, yüzünün nurunu seyretmek acaba mümkün olur mu, diyerek peygamberin yüzünü görmek için duyduğu özlemi dile getirmekte ahirette onun yüzünü görmeyi ümit etmektedir.

6. 'Aceb mümkin olur mı rü'yet-i envâr-ı dîdârun
Rızâyam hasretünle hem-çü nâlem yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 163-164

Osman Nûrî Pâşâ, yâ Resûlallâh ruhum sana feda olsun, ben senin kurbanınım, bin tane canım olsa hepsini sana feda ederim, utanarak senin iyiliğini isterim, seslenişiyle ona olan samimi bağlılığını ifade eder.

1. Yâ Resûlallâh fedâ ruhum sana kurbânınum
Olsa bin cânım fedâ şermende ihsânınum

Osman Nûrî Pâşâ Dîvânı, s.352

Hasan Haydar, senin aşkın ile deli olup göğsümü parça parça ederim, yâ Resûl yalın ayak baş açık her şeyden vazgeçerek sana geldim, diyerek ona olan aşkını her şeyden üstün tuttuğunu gösterir.

4. Sînemi çâk eylerim ‘aşkın ile mecnûn olup
Yalın ayak baş açık ‘üryâna geldim yâ Resûl
Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s.98

Âdile Sultan, sana bu can ve gönül kurban iken senin yoluna tüm varım, varlığım feda olsun; sen benim gönlümü aşk sevdasına düşürdün beni deli eden sen sevgili değil misin, diyerek çok samimi bir şekilde peygambere olan aşk duygularını ifade eder.

2. Fedâ olsun yolunda cümle varım
Sana bu cân ü dil kurbân degil mi

6. Düşürdü gönlümü sevdâ-yı ‘aşka
Beni Mecnûn eden cânân degil mi
Âdile Sultan Dîvânı, s.208

Prizrenli Şem’î ise, senin yüzünün nurunun parıltısından uzakta olan Şem’î her gece senin ayrılık ateşinle yansa buna şaşılır mı, diyerek ona olan özlemini bir aşık seslenişi ile dile getirir.

5. Yansa Şem’i tan degül her şeb firâkün nârına
Pertev-i nûr-ı cemâlünden cüdâdür Mustafâ
Prizrenli Şem’î Dîvânı, s. 132

Yardım ve Şefaat Beklentisi İle Hz. Muhammed’in Anlatımı

“Şef‘ kökünden türeyen şefâat, “suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için birine aracılık etme” mânasına gelir. Terim olarak “kıyamet gününde peygamberlerin ve kendilerine izin verilen sâlih kulların müminlerin bağışlanması için Allah katında niyazda bulunması” anlamında kullanılır. Şâfi‘ ve şefî‘ “aracılık eden, şefaatte bulunan” demektir” (Alıcı, 2010: 411). Yapılan günahlardan pişmanlık duyarak Allah’a yalvarma ve yakarışların dile getirildiği münacat nazım türünün Hz. Muhammed, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, İslam alimleri ve şeyhleri için de yazıldığı görülür. Münacat türünün kişiler adına yazılması ile birlikte münacatta Allah’a özgü olarak kullanılan ifade biçimleri kişiler için de kullanılmış bu durum şairlerin mezhep ve tarikatlarına göre değişik ifadelerle şiirlere yansımıştır.

Münacatlarda dile getirilen Allah’tan af dileme ve yardım bekleme anlatımı naatlara da yansımış ve Hz. Muhammed’den af dileme, yardım bekleme ve özellikle şefaat dileme şeklinde bu şiirlerde yer almıştır. Naatların özellikle son beyitlerinde peygamberden yardım istenir ve şefaati etmesi umulur.

Gedâyî, meğer senin yaygın olarak bilinen şefaatin, asi ümmetlerine rahmet edip onların kolundan tutarak cehennemden dünya tarafına gönderecek, diyerek günah işleyip cehenneme giden ümmete dahi Hz. Muhammed’in şefaat edeceğini belirtir.

8. Hem meğer lutf-ı ‘amimung koldap iltkey rahm itip
Asi ümmetlerni duzahdın suy-ı şadr-ı cinân (Gedâyî)
(Yeniterzi, 1993, s.569)

Şair, Gedayi pek çok türlü sapkınlıklar içinde kalmış. Medet! Ey doğru yolu gösteren mum, karanlıktan beni kurtar, medet, diyerek peygamberden yardım ister.

9. Asru envâ’-ı dalâlet içre kalıptur **Gedâ**
El-amân zulmettin iy şem’-i hidâyet el-aman (Gedâyî)
(Yeniterzi, 1993, s.569)

Yunus, Hz. Muhammed'in ümmetine şefaat edeceğini bu şefaatten yararlanamayacak olanların sadece inkâr edenler olacağını ifade eder.

6. Suçlu suçsuz günahkâr şefâ'at andan umar
Ol Cehennem'de yananlar münkirün inkârıdur
Yunus Emre Dîvânı, s.65-66

Eşrefoğlı Rûmî, ey Muhammed güneş ve ay gibi olan yüzün hürmetine benim günahım çak fazla, bana şefaat et, diyerek durumunu ona arz eder.

6. Bu Eşrefoğlı Rûmînün günâhı çokdürur gayet
Şefâ'at kıl ya Muhammed yüzün şems ü kamer mâhı
Eşrefoğlu Rûmî Dîvânı, s.73-74

Şânî, ey lütuf ve iyilik sahibi cömert peygamber, kul olan Şânî yalvararak kapına geldi, diyerek peygamberi lütuf ve kerem sahibi olarak niteleyip yardım etmesi için ona yalvarır.

7. Ey şâh kân-ı lutf u kerem it şefâ'ati
Geldi kapuna yalvaru bu Şânî-i gedâ
Şânî Dîvânı, s.104

Muhibbî, sen ceza gününde ümmetine şefaat edecek cevhersin, bu Muhibbî dertlisinin haline de lutf edip bak, diyerek peygamberden yardım bekler.

5. Çün şefâ'at kânısın yevm-i cezâda ümmete
Bu Muhibbî derdmendün hâline lutf eyle bak
Muhibbî Dîvânı, C.1, s.883

Muhibbî, hesaba sığmayacak kadar günahı olduğunu ifade edip yarın için Peygamberden şefaat umacağını ifade ederken; Hüdâyî, peygamberin kapısında köle olduğunu belirtip açık ya da gizli ondan şefaat bekler.

3. Hisâba sıgmaziken cürmümüz yine yarın
Umaruz ide şefâ'at Muhammed-i 'Arabî
Ubeydî Dîvânı, s.51-65

Hudâyî'ye şefâ'at kıl eğer zâhir eğer bâtın
Kapuna intisâb etmiş gedâdır yâ Resûlallâh
Azîz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, s.73-75

Edirneli Sâdık, peygamber beni azarlasa beni ateşe atsa beni dar ağacına çekse de ben yine ondan şefaat isterim, diyerek şefaat istemekten vazgeçmeyeceğini belirtir.

5. Ölse de Sâdık komaz elden şefâ'at zeylini
Sen gerek hışm eyle oda at gerekse dâra as
Edirneli Sâdık Dîvânı, s. 395

Câhidî, Hz. Muhammed'in dünya ve ahireti terk ederek ümmetini tercih ettiğini belirtip onu şefaatı ediciliği ile över.

4. Terk idüb dünyâ vü 'ukbâ ümmetini isteyen
Çün şefâ'at-kânısın sensin cümleden sen şâhsın
Edirneli Câhidî Ahmed Efendi Dîvânı, s. 135-136

Verdi, dertli ve yüzü kara, isyanda oluşu ile; Fahri, yüzü kara oluşu ile, Örfî isyan denizine gark olduğunu ifade ile; Mehmed Arif, halinin çok kötü oluşunu dile getirmek ile; Müştak baba kul olmanın bilinci ile, Leyla Hanım, isyanla kuşatıldığını ifade ile; Hamdi, günahkâr oluşunu hatırlatma ile Hz. Muhammed'den şefaat isterler. Şairler şefaat isterken onun

lütfuna, iyiliğine, yardım severliğine, rahmetine ve ceza gününün şahı oluşuna vurgu yaparak şefaat isteme yoluna giderler.

12. Bu Verdî derdmend bî-kâr yüzi kara elin açar
Umar ‘isyânına gâyet şefâ’at yâ Resûlallâh
Verdî Kâsım Dîvânı, s.120-121

7. Rûz-ı mahşerde günâhkâr Fahrî’yi Lutfun ile
Şerm-sâr itme efendim kıl şefâ’at bendene
Divânçe-i Fahrî Dîvânı, s. 170

5. Garik-ı bahr-ı ‘isyânam meded yâ Ahmed-i muhtâr
Şefâ’at senden olmazsa dil-i ‘Örfi mükedderdür
Örfî Mahmûd Ağa Dîvânı, s.342

4. ‘İnâyet kıl bana Allah içün nakd-i şefâ’atle
Fakîrin hâli zîrâ pek yamandur yâ Resûlüllâh
Reisülküttab Mehmed Ârif Dîvânı, s.33

5. Şefâ’at eyle Müştâk-ı gedâya
Şeh-i rûz-ı cezâsın yâ Muhammed
Müştâk Baba Dîvânı s.110

3. Beni bâb-ı şefâ‘atden ‘inâyet kıl ba‘îd itme
Bu ‘isyânımla mahsûr oldıgım dem yâ Resûlallâh
Leylâ Hamım Dîvânı, s.197

1. Mücrimîne kıl şefâ’at yâ Habîb-i Kibriyâ
Hîç tükenmez rahmetündür yâ Habîb-i Kibriyâ
Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı, s. 48

Şeref Hanım, yâ Resûlallâh mahşer gününde şefaatin ile bana yardım et çünkü sen peygamberlerin asıl güneşisin derken; Mehmed Rıfat, yâ Resûlallâh bana şefaatin ile bana öyle yardım et ki siyah kalbim altın aynaya dönüşsün diyerek isteklerini sunarlar.

1. Meded kıl rûz-ı mahşerde şefâ‘at yâ Resûlallâh
Ki sensin şems-i tâbân-ı risâlet yâ Resûlallâh
Şeref Hanım Dîvânı, s.335

5. Şefâ’at eyle ey şâhım meded kıl Rıf’at-ı zâre
Ola mir’ât-ı zer kalb-i siyâhım yâ Resûlallâh
Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.745

İsmail Hakkı, senin zatında şefaat etme eğilimi var olduğundan dolayı her taraftan günahkârlar sürekli sana hallerini arz ederler derken; Mehmed Nebil ise, yâ Resûlallâh sen kıyamet gününde endamınla yürürken şefaat ilan etsen bütün günahkârlar senden yardım beklerler, diyerek isteğini dile getirir.

3. Nokta-i zâtunda çün meyl-i şefâ’at var durur
Her taraf dan da’imâ mücrimler eyler ‘arz-ı hâl
İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 407

5 Kopar ol dem kıyâmet mücrimânın el-amânından
Hırâmın itse i’lân-ı şefâ’at yâ Resûlallâh
Mehmed Nebil Dîvânı s. 106-107

II. BÖLÜM

Naat Metinleri

Gedâyî (ö. 15. Yüzyıl)
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. İy Mutahhar zât-ı pâking maksad-ı kevn ü mekân
Hâk-i na’leyning tufeyli yir ü kök vü ins ü cân

2. İkki ‘âlem farkına yaydı kanat-ı himmetin
Ahsena'llâhu'l-‘alâ iy tâyir-i ‘arş-âşiyân

3. Körmedi hiç kim binâ-yı tokuz eyvân bolgalı
Şer’ tahtında sining tik bir şeh-i sâhib-kırân

4. Ger sebeb sin bolmas irding bolmas irdi şeksizin
‘Arş u ferş ü âlem ü âdemdin âsâr u nişân

5. Fehm kılmaklıkga sırr-ı nükte-i tevhîd kanı
Kilmedi ketm-i ‘ademdin bir sining tik nükte-dân

6. Yâ Resûlallâh sin ol mahbub sin kim boldungız
Li ma’allâh[10] hücresinde mahrem-i râz-ı nihân

7. Min ni haddim birle aytay şerh-i evsâfıngnı kim
Öz kelâmı içre Hak zikr itti bî-kâm u zebân

8. Hem meğer lutf-ı ‘amimung koldap iltkey rahm itip
Asi ümmetlerni duzahdın suy-ı sadr-ı cinân

9. Asru envâ’-ı dalâlet içre kalıptur **Gedâ**
El-amân zulmettin iy şem’-i hidâyet el-aman (Gedâyî)
Yeniterzi, 1993, s.569

Yusuf Emîrî (ö. 15. Yüzyıl)
Mef’ûlü / Fâ‘ilâtü / Mefâ‘î lü / Fâ‘ilün

1. Vasfıng kılurda taptı köngül közgüsi cilâ
Hem zübde-i beşer sin ü hem hatm-ı enbiyâ

2. Bathâ münevver itti cemâlingni tal’atı
Yümn-i kudümıng ile tapıp Merve vü Safâ

3. Mahşergaça ümîd-i şefâ’at bile hoşem
Ey hâmi-i cemî’-i ümem sanga merhabâ

4. İkki bölindi kök üzre ay bir işâredin
Oldem ki boldı tâlib-i i’câz-ı eşkiyâ

5. Ol sâye dik ki itti kuyaş bezmin ârzû
Kıldım hevâ-yı vaslıng üçün sanga ilticâ

6. Cürm ü günâh şefâ’atı sindin ümîd itip
Na’ting hevâsın eyledi bu zâr u bî-nevâ

---

[10] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)

7. Bolsam gedâ-yı dergehing oldur Emîrlık
Sanga bu saltanatdın irür uşbu müdde'â
Yusuf Emîrî Divanı, s. 45

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Bi teşrîfi'l-'inâyet-i kadiksâ mûcidü'l-eşyâ
İki 'alemni çün maksûdı sin sin iy şeh-i vâlâ

2. Bir engüşt-i işâretdin kamer karşın iki böldüng
Ni hoş i'câzdur iy şeh-süvâr-ı Yesrîb ü Bathâ

3. Çü 'alem tarhını îcâdıdın maksûd idi zâtıng
Hudâ sun'ı bile yir birle gerdün eyledi ber-pâ

4. Rüsûl haylice sin dik mihr-bân ümmetlere yokdur
İrür sin lutf u şefkat mahfilide şâhid-i yektâ

5. Nebîler haylini irsâl kıldı Hak risâletga
Nübüvvet hâtemini nakşı sin sin iy dürr-i yektâ

6. Sining dik hîç peygamber vücûdakilmedi hergîz
Zihî şer' ü zihî mu'ciz zihî peygamber ü dânâ

7. Gül-i bâğ-ı nübüvvet gevher-i bâğ-ı risâlet sin
Resûl-i Hak diben birdi şehâdet âhû-yı sahrâ

8. 'Araz irdi vücûdıng gevheri kim Hâlık-ı bî-çun
Cihânga kiltürüp mülk-i 'ademdin Âdem ü Havvâ

9. Livâ-yı mekremet rûz-ı kıyâmet kolga alganga
Tegâfül kılsang ahvâlimga yüz feryâd ü vaveylâ

10. Manga had yok sining dik şâh vasfını dimek niçün
Sıfatıng *rahmetenli'l'alemin*dür Hâlık-ı eşyâ

11. Cenâbındın Emîr er şemme-i güftâre kiltürsem
Bu târemdin ötüp tüşkey melâ'ik ehliga gavgâ
Yusuf Emîrî Divanı, s. 45-46

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Meh-i ruhsârıng üzre ol iki gîsû-yı 'anbar-sa
Sevâd-ı leyletü'l-kadr ü şu'â-ı mihr-i istilâ

2. Melâ'ik ortasıda Hamid ü Mahmûd u Ahmed sin
Beni âdem ara dirler Muhammed Hâce-i Tâhâ

3. Tamugnı otıdın tapmak necât ümmîdi sindindür
Men-i bî-çâreni ol kün ferâmuş eyleme cânâ

4. Gül-i ruhsâr u serv-i kaddinge süsen zebânıdın
Bi-lafzı eşhedi birdi şehadet lale-i ra'nâ

5. Tokuz har-gâhnı mi'râc şâhı hem Emîrî sin
Nişân-ı nâvekingdür kâbe kavseyn ile ev-ednâ

Yusuf Emîrî Divanı, s. 47

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. İy közde yüzüng hayreti âsâr-ı temâşâ
Nazzâre-i hüsnüng gül-i bî-hâr-ı temâşâ

2. Könglüm tapışı eyledi sevdâ ehlini hoş
Dîvâne irür revnak-ı bâzâr-ı temâşâ

3. Müft oldı heves ehliga sevdâ-yı visâling
Bî-mâye tapar süd harîdar-ı temâşâ

4. Könglüm kuşını dağlarıng kıldı müzeyyen
Şevk itti bu tâvusını gül-zâr-ı temâşâ

5. Nâz eyleme körgüz manga dîdâr ki bardur
Dil muztarib ü dîde taleb-kâr-ı temâşâ

6. Mâhiyyet-i hurşîdni huffâş ne bilsün
Her dîde imes mahrem-i esrâr-ı temâşâ

7. Dil dîdesi birle köreyin yâr yüzini
Tâ olmaya ağyâr haber-dâr-ı temâşâ

8. Könglümni kılıp kasr-ı vefâ 'ışk Emîri
Köz manzarasın eyledi envâr-ı temâşâ

Yusuf Emiri s. 47-48

Hüseyin Baykara (ö. 1506)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. İy habîbingdin kilip hamdıngda lâ-uhsâ senâ
Ol çû 'âciz bolsa vasfıng kim kıla algay yana

2. Kâm u râhatdur sining şevkungdagı endûh u gam
'Iyş u 'işretdür sining 'ışkıng dagı derd ü 'anâ

3. Genc tapsa mün'im olmas kimni sin kılsang fakir
Genc birse müflis olmas kimge sin birseng gınâ

4. Könglüm it ma'mûr mihring birle likin koymagıl
Nefs anda kılgalı hırs u heves tarhın binâ

5. Haste könglümni özüngdin özgedin bî-gâne kıl
Özgedin bî-gâne kılgaç kıl özüngge âşinâ

6. Zulm-i hicrânıng içre yol azıp ser-geşte-min
Öz özüng sarı hidâyet şem' i birle *ihdinâ*[11]

7. Lutf itip 'uşşâk ara yâ Rab nevâ kılgın nasîb
Tâ Hüseyni'ning makamı bolsa bu dâr-ı fenâ

Hüseyin Baykara Dîvânı, s.40

---

[11] Fatiha,6 "Bizi dosdoğru yola ilet."

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. İy kılıp rûşen ulus tapmakka envâr-ı Hüdâ
Mushaf-ı ruhsâr üze ve*’ş-şems*[12] birle ve*’d-duhâ*[13]

2. Leyletü’l-mi'râc şerhi sünbülüng tâcıda rûh
Ol şebistân şem’i kadding anda ‘ârızdın ziyâ

3. Közleringge tâ ki çikti sürme *mâ-zâga’l-basar*[14]
Bu mu’ayyendür ki mundın zahir oldı *mâ-tagâ*[15]

4. Her taraf gisûlarıngdur şer‘ üçün hablü’l-metîn
Cehl ü zulmet câmıdın çikseng irür ilni revâ

5.Ger sanga yok saye tang irmes nidin kim çün kuyaş
Zâhir oldı sâye kitmân küncide ister hafâ

6. Bolmadıng mektebga mayil lîk âzâd iyleding
‘Akl u hüsn tıflın cehâlet mektebidin dâyimâ

7. Kılsang âheng-i şefâ’at ol makam içre ni tang
Ger Hüseynî dagı ‘uşşâkıng ara tapgay nevâ

Hüseyin Baykara Dîvânı, s.41

Ali Şir Nevâyî (ö. 1501)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey nübüvvet haylıga hâtem beni Âdem ara
Ger alar hâtem sin ol at kim irür hâtem ara

2. Yüz işiking topragıga sürte algaymın mu dip
Çerh kaşrıdın kuyaş her kün tüşer ‘âlem ara

3. Encüm içre ‘ârızıng mi’râc şâmı eyle kim
Tüşse dürr-i şeb-çerâgı her taraf şebnem ara

4. Ni üçün kıymış kara her yan salıp ceybıga çâk
Fürkatingdin K‘abe ger kalmay durur mâtem ara

5. Sâf könglide yüzüng mihrini gûyâ asramış
Töş çagı her kün kuyaş ‘aksi imes zemzem ara

6. Meş‘alî bol iniş melek ilkide ravzang başıga
Ay çerâgı kiceler bu nîl-gûn târem ara

7. Kum imes Bathâ’da kim mihr-i cemâling hecridin
Zerre zerre cismi birbirdin töküldi gam ara

8. Yol imes Yesrib’de yırtıptur yüzin tırnag ile

[12] Şems, 1 “Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna”
[13] Duha, 1-3 “Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı.”
[14] Necm,17 “ Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."
[15] Necm,17 “ Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."

Makdeming tâ yitmedi ol vâdî -i hurrem ara

9. İtlering mahsûs u mahzundur Nevâyî kâşkî
Kirse bu mahrûm hem ol zümre-i mahrem ara

Nevâyî Dîvânı, s.21-22

Mefâʻilün / Feʻilâtün / Mefâʻilün / Feʻilün

1. Zihî bürâkıng izi mihr ü seyri berk-âsâ
Bu berk seyri bile pâyesi felek-fersâ

2. Burun kadem bu mekândın çü lâmekân koydung
Ni nev' di ki anıng kâmı irdi gerdün-sâ

3. Visâl subhı diben yok ʻurûc akşamı kim
Sabâh dik idi ol berk nûrı birle mesâ

4. Kolın bu berk yaruttı demin bu yil açtı
Eğer sipihr üze Musâ idi ve ger Îsâ

5. Çü kaldı seyride Rûhu'l-emîn tang ol hem
Ger olmadı seferingning nihâyetiga resâ

6. Melâyik olmadılar ol harem ara mahrem
Rical halveti dûrıdın ol sıfat ki nisâ

7. Nevâyî asru bozulmış bakıp ʻinayet ile
Anıng bozuğluğını bir köz uçı birle yasa

Nevâyî Dîvânı, s.77-78

Mefʻûlü / Mefâʻîlü / Mefâʻîlü / Feʻûlün

1. Ey gül-şen-i ruhsârıng olup dehrga ârâ
Ruhsâr üze saçıng gül üze ʻanber-i sârâ

2. Güng itti Mesîhânı vü târ itti kuyaşnı
Ol nutk-ı dil-ârâm ile ol hüsn-i dil-ârâ

3. Gîsû vü yüzüng sünbüli vü berk-i gülidin
Divânemin ü şifte *leyle'n ve nehâr*[16]â

4. Ol yirde ki rahşıng kılıban cilve-i pervâz
Uçmakka melek kuşlarıga anda ni yâra

5. Zahm ildin olup zâhir ü sindin barı merhem
İl ʻunf ʻıyân eylep ü sin barça müdârâ

6. La'lingga yitip hâre egerçi uşatıpdur
Çün anda yitip laʻl bolup kadrde hârâ

7. Bildi çü hadîsingni sahih imdi Nevâyî
Mesken çü tiler bolsa ni Bathâ ni Buhârâ

Nevâyî Dîvânı, s.118

[16] Nuh,5 "Nûh, "Rabbim" dedi, "Doğrusu ben kavmimi gece gündüz hakka çağırdım."

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1. Zihi hilâling olup ay başıga tîg-ı belâ
Bir almasız iki yargan sin ü kuyaş meselâ

2. Tutup sanga çü mey-i lutf sâkî-i rahm et
Şefâ'ating urup ikki cihan ilige salâ

3. Risâleting demidin şer‘ közgüsige celî
Siyâseting otıdın küfr râhibiga celâ

4. Hem ehl-i ravzaga firdevs sinsizin çeh-i veyl
Hem ehl-i veyl işi hecring otıda vâveylâ

5. Humâr dâfi'i bolgay mu sâkî-i kevşer
Bu deyr içinde mey-i ‘ışkıng içmegenge tola

6. Tilimde zikring ü könglümdedür hayâling şükr
Ki barı sinsiz imes sohbetim halâ vü melâ

7. Nevâyî oldı besi hâr u pest has yanglıg
Sining yolungda ise bes anga bu ‘izz ü ‘alâ

Nevâyî Dîvânı, s. 156

Şibânî Hân (ö. 1510)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Hak Ta’âlânıng Habîbi kim turur
Ahmed ü Mahmüd u Mahbûb ol turur

2. Barçadın burun kilip songra kalıp
Evvel ü âhir Muhammed ol turur

3. Bir ü barıng ihtidâsın kim sınar
Âhirinde intihâsın kim bilür

4. Vasfın anıng Hak kılur Kur’an bile
Türlü türlü mu’cizâtın ol kılur

5. Enbiyâlar evvelinde şah idi
Âhirinde dağı sultân ol turur

6. Sini sivdüm sanga kiltürdüm îmân
Küfr ü zulmet tugların ol köydürür

7. Ay Muhammed bizni kör ming yıl yırak
Yügrüben yolungda uş başım barur

8. Mim sining-min sanga ok kıldım ümîd
Sindin özge mini kim otdın alur

9. Bu Şibânî’ning siveri şer’idür
Anıng üçün közidin yaş akturur

Şibânî Hân Dîvânı, s. 87-88

Fe‘ûlün / Fe‘ûlün / Fe‘ûlün / Fe‘ûl

1. Muhammed Muhammed yüzüng *ved-duhâ*[17]
Manga sindin özge yok ol pişvâ

2. Sin ok sin manga pîr ü şeyh ü mürîd
Sin ok sin manga mürşid ü bü'l-vefâ

3. Mu'attar dimag ü münevver köngül
Sining sözleringge bolur âşinâ

4. Cihânnı yarattı anıng tal'atı
Cihân taptı andın bu nûr u ziyâ

5. Kemâl-i cemâli sıfat-ı latîf
Anıng şer'i durur biling kimyâ

6. Biling şer'i durur şaraban tahur
Resûl sünnetidür cihânga nemâ

7. Sin irding garaz küll-i mevcûd üçün
Sini kıldı server-nigîn enbiyâ

8. Nebî çâr yâri biling çâr tağ
Ne tağ bolgay andiş sa'âdet vefâ

9. Habîbning yolunda irürmin garîb
Anga lutfung ile bak ay Rabbenâ

10. İlâhî Şibânî hatâsın tüzet
Özi tapkanınça kılıptur du'â

Şibânî Hân Dîvânı, s. 88-89

Ubeydullah Han (ö. 1539)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Yâ Nebîyya'l-lâh nazil bolgalı Kur'an sanga
Cânı birle ins ü cin kiltürdiler îmân sanga

2. Tâ nübüvvet maşrıkıdın eyledi mihring tulû'
Vâlih olup şevk ile boldılar il hayrân sanga

3. Lutflar eylep nihânî sırrın ay sır mahremi
Li-ma'all'ah[18] halvetide didi Hak pinhân sanga

4. Ümmetingga lâ-mekân esrârıdın birding haber
Lutf idüp körsetgeli sır 'âlemin Subhân sanga

5. Mü'min ü müslim imesdür kim sining dining üçün
Başıdın kiçip özini kılmasa kurbân sanga

6. Nâ-ümîd anda imestür yâ *Şefî'al-Miznibîn*[19]

---

[17] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."
[18] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)
[19] Günahkârların şefaatçisi, Hz. Muhammed (Yılmaz, 1992: 148)

Digeli Kur'ân ara *lâ taknatû*[20] mennân sanga

7. Kul Ubeydi'ga şefâ'at kıl terahhum nûrıdın
   İzn birgende şefâ'at eyle dip Rahman sanga

Yeniterzi, 1993: 576

Harezmî Kâmil (ö. 1899)

Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

1. Zehî vücûdung itip barçadın kirâm-ı kerim
   Kapungda tapsa bolur enbiyâ makâm-ı mukîm
2. İki cihân ara bolgay gam u nevâyibdin
   Yiberse sıdk bile kim sanga selâm-ı selîm
3. Ni nev' ümmetinge ümmeti ber-â-ber olur
   Sining dik eylemedi Hak bile kelâm-ı Kelîm
4. Günâh 'illeti rencûrı min egerçi ni gam
   Sini çü kıldı manga ahkemü'l-hükkâm-ı hakîm
5. Hemîşe derd-i zebânımda yâ Resûlallâh
   Şefâ'ating manga tâ kılgay ol nedâm-ı nedîm
6. 'Azâzil olmas idi ger atangga eylemeyen
   Ger anda bolsa sining havf ile ricâm-ı racîm
7. Köz uçıdın nazar itgil şikeste Kâmilga
   Ki tâ hisâb çagı bolmagay ganâm-ı ganîm

Harezmî Kâmil Dîvânı, s.170

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Ay gevher-i hayâlinge könglüm irür sadef
   Ger ol müyesser olmasa yoktur munga şeref
2. Şâm-ı 'urûc na'l-ı burâkıng nişânıdur
   İrmes kamer-'izârı üze dâg yâ kelef
3. Mu'ciz kelâmıng itti 'Arab efsah[ı]nı lâl
   Her niçe bilse şi'r ara tertîb-i neşr ü leff
4. Çünkim hadîs-i pâkıng irür *lâ nebiyye ba'd*[21]
   Taht-ı nübüvvet üzre ni mümkin sanga halef
5. Her kim tanur özin tanıgay gird-gârını
   Bu söz delîli kildi hadîs ing fıkıh-ı 'örf
6. Kim kirmedi mutâbıkıng şâh-râhıga
   'Ömrini kıldı deşt-i ḍalâlet üze telef

---

[20] Zümer, 53 " De ki (Allah şöyle buyuruyor): "Ey kendi aleyhlerine olarak günahta haddi aşan kullarım! *Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin.* Allah (dilerse) bütün günahları bağışlar; doğrusu O çok bağışlayıcı, çok merhametlidir."
[21] "Benden sonra peygamber yoktur." (Yılmaz, 1992: 102)

7. Yâ Rab hatâlarım yüziga fazlıng it hicâb
Çekkende haşr-gâhda ehl-i ‘uyûb saf

8. Hem rûzî eyle anda habîbing şefâ’atin
Urgusı bahr-i mekremeting mevc birle kef

9. Yitkende cürm ilige nigâh-ı ‘inâyeti
Kâmil’ni hem bu nâvekige eylegil hedef
Harezmî Kâmil Dîvânı, s.144-145

Yunus Emre (ö. 1320-1321)

1. Ol ‘âlem fahri Muhammed nebîler serveridür
Vir salâvât ‘ışkıla ol günâhlar eridür

2. Hak anı ögdi yaratdı sevdi Habîb'üm didi
Yir yüzinde cümle çiçek Mustafâ'nun teridür

3. Cebrâîl da'vet kılınca Mi'râc'a Muhammed'i
Mi'râc'ında diledügi ümmetinün varıdur

4. Sen ana ümmet olıgör o seni mahrûm komaz
Her kim anun ümmetidür sekiz Cennet yiridür

5. Her kim anun sünnet ile farzını kâ’im tutar
Ne diyem ki ‘âkıbet sorı-hisâbdan beridür

6. Suçlu suçsuz günahkâr şefâ'at andan umar
Ol Cehennem'de yananlar münkirün inkârıdur

7. Yûnus Emrem iş bu sözi cân içinde söyledi
Söyleyen bî-çâre Yûnus Tapduk Emrem sırrıdur
Yunus Emre Dîvânı, s.65-66

Şeyyâd Hamza (ö. 1348’den sonra)

Müstef‘ilün / Fe‘ûlün / Müstef‘i ün / Fe‘ûlün

1. Î revnak-i gülistân, î hirmen-i gülâle
Î bahçe-i semen-serv î boyı serve lâle

2. Andan berü ki Âdem zürriyyeti belürdi
Hiç gelmedi cihâna senün gibi sülâle

3. Bu hüsn ü hulk kılıncı ki Hak tapuna virmiş
Gerek ki her bakışun bin Yûsuf’ı kul ala

4. Rızvân u âb-ı kevser âb -ı hayat ü Zemzem
Susayıcak gelürler agzundagı zülâle

5. Pâşâm güneş yüzünden karşu ben ayı gördüm
Her lahza secde kılur alnundaki hilâle

6. Yir gök seni benüm dir ins ü melek şavaşur
Yir âh u nâliş eyler gökden gelür ‘ilâle

7. Mûsâ senün çavuşun hem ‘İsâ pâsubânun

Cebrâ'il tercümânun Davud idi nuvâle (?)

8. Beş nevbeti buyurdun kim çalınur tapunda
Beş dahi hüsnün içün emr eyledün Bilâl'e

9. Şeyyâd Hamza'ya sen birgez benüm dir isen
Her çendlere kul ise sultan ola ulala
Şeyyâd Hamza (Buluç, 1956: s.15)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Senün 'ışkun kamu derde devâdur yâ Resûlallâh
Senün katunda hacetler revâdur yâ Resûlallâh

2. Senün nûrun gören gözler ne ay gözler ne yılduzlar
Nûrundan gice gündüzler ziyâdur yâ Resûlallâh

3. Deründen açılur güller sözünden şehd ü şekkerler
Senünle hasta gönüller şifâdur yâ Resûlallâh

4. Habîb'sin pâdişâhlara tabîbsin dertlü âhlara
Şefâ'atün günahkâra 'afâdur yâ Resûlallâh

5. Ay u güneş yidi yılduz seni öger kamu düpdüz
Senün sözünden ayruk söz hatâdur yâ Resûlallâh

6. Hased kılur sana İblis zihî ahmak olur telbîs
Seni sevdügi-çün İdris 'alâdur yâ Resûlallâh

7. Ururlar nevbetün dâyim bu beş vakt sünnetün kâyim
Gelürse hânuna her kim saladur yâ Resûlallâh

8. Mugaylanlar harîr geydi beriyyeler 'abîr toldı
Senün cefâlarun derdi vefâdur yâ Resûlallâh

9. Satıldı Yusuf-ı Ken'an inen az nesneye pinhân
Seni görmeklige bin cân bahâdur yâ Resûlallâh

10. Dâvud egninde hil'atün Halil hânında ni'metün
Musa elinde 'ibretün 'asâdur yâ Resûlallâh

11. Mübarek türbesi yirde tolu nûr ile perverde
Veli rûhun feleklerde 'ayândur yâ Resûlallâh

12. Makâmün Ka'be-i Zemzem hemîşe kâyim ü muhkem
Hızır ümmetüne her dem sakâdur yâ Resûlallâh

13. Şeyâd u Hamza ol şâhdan diler kim kurtıla âhdan
Seni medh itmek Allâh'dan 'atâdur yâ Resûlallâh
Şeyyâd Hamza (Buluç, 1956: s.12)

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'i ün / Müstef'i ün

1. Hüsn ü 'atâ virmiş sana ol Hâlik-i *Reybe'l-menün*[22]

[22] Tur, 30 "Demek onlar, "O bir şairdir; zamanın sillesini yiyeceği günü bekliyoruz" diyorlar öyle mi?

Her kim seni sevmez ise, *kul innehüm lâ yefkilûn*[23]

2. Dek ben degülem yalınuz seni görüben delüren
   Î niçeler bizüm bigi ‘ışkun ile oldı cünûn

3. Cümle cihan gökçekleri dün gün müsebbihdür sana
   Hazretüne karşu turup *inna lenehnü’s-saffün*[24]

4. Öndin gelen hûblar senün şûretüni görse idi
   Dükelisin mât oladı *el-ahirune’s-sâbikün*[25]

5. *El-kavmü lâ yesteğfirun tûbû ilâ 'ilah*[26] dimedi
   Anı göricek olalar *et-tâ'ibüne’l-‘âbidün*[27]

6. Çünki Çalap: *la taknatü min rahmet'illâhi*[28] didi
   La havf ‘aleyh olmış idüm *illa ve lâ hüm yehzenün*[29]

7. Niçe günâh iltürisem ol pâdişâh hazretine
   Döne bana rahmet kıla ol Kâdir-i *kün feyekün*[30]

Şeyyâd Hamza (Buluç, 1956: s.16)

Nesîmi (ö. 1404-1405)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey sıfâtın bahr-ı zâtın gevher-i zât-ı Hudâ
   Ma’den-i fazl-ı vücûdun ey Resûl-i kibriyâ

2. Âlemin cismi vü cânı senden ötrü oldu bil
   Seyyid-i kevneyn-i âlem yâ Muhammed Mustafâ

3. Sûretin *tâhâ*[31] *vü yâsîn*[32] ey Resûl-i mu’teber
   Fe’rtekıb mâfi’s-semâ[33] ey cemâlin *kul kefâ*[34]

4. Sûretin *İnnâ fetehnâ*[35] ey cemâlin *kâf*[36] imiş

---

[23] Maide, 58 “Namaza çağırdığınız zaman onu alay ve eğlence konusu yaparlar. Bu, onların aklını kullanmaz bir topluluk olmalarındandır.”
[24] Saffat, 165 “Biz mutlaka (o yerlerde) saf tutarız.”
[25] Sonuncular ve eskiler
[26] Tahrim, 8 “Ey iman edenler! İçtenlikle ve kararlılık içinde Allah’a tövbe edin.”
[27] Tevbe, 112 “O tövbekârlar, ibadet edenler...”
[28] Zümer, 53 “Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin.”
[29] Maide, 69 “...dünyaya ve âhirete yararlı işler yapanlara korku yoktur ve onlar üzülecek de değillerdir.”
[30] Yasin, 82 “Bir şeyi istediğinde, onun buyruğu “ol!” demekten ibarettir; hemen oluverir.”
[31] Taha. 1-2 “Tâhâ. Biz Kur’an’ı sana mutsuz olasın diye indirmedik.”
[32] Yasin, 2-4 “Hikmet dolu Kur’an’a andolsun ki, sen kesinlikle dosdoğru bir yolda yürümek üzere gönderilmiş peygamberlerden birisin.”
[33] İsra, 95 “De ki: “Yeryüzünde yerleşip dolaşan melekler bulunsaydı elbette onlara da peygamber olarak gökten bir melek gönderirdik.”
[34] İsra, 96 “Yine de ki: “Benimle sizin aranızda gerçek şahit olarak Allah kâfidir.“
[35] Fetih, 1-3 “Senin geçmiş gelecek bütün günahını Allah’ın bağışlaması, sana nimetini eksiksiz vermesi, seni dosdoğru yolda yürütmesi ve Allah’ın sana güçlü bir şekilde yardım etmesi için sana apaçık bir fetih ihsan ettik.”
[36] Kaf, 1-3 “Kāf. Şanı yüce Kur’an’a yemin olsun! Kâfirler, içlerinden bir uyarıcının gelmesine şaştılar da, “Bu tuhaf bir şey, öldükten ve toprak olduktan sonra mı (dirileceğiz)? Bu olmayacak bir dönüş!” dediler.”

Ey boyun hem çü *tebârek*[37] geldi sidrü'l-münteha

5. *Ahseni takvîm*[38] sensin ey *elem neşrâh*[39] saçın
Ey ruhun şakka'l-kamer çün doğdu *şemsü'd-duhâ*[40]

6. Vahdetin şem'i cemâlindir cemâlin uşta gör
Cânları pervâne kıldı ey hidâyetten ziyâ

7. *Küntü kenzin*[41] perdesi senden açıldı âleme
Bu beyânın ilmi sensin iş delîl ü reh-nümâ

8. Mâden-i cûd u sehâsın ey velâyet meskeni
Hel etâ[42] şânına geldi yâ Aliyyü'l-Mürtazâ

9. Fâtıma ma'sûm oluptur hem Hadîce muhterem
Ma'den-i fahrü'n-nisâdır menbâ-ı hayru'n-nisâ

10. Gel bu bahr-i hayret içre dala görgil kim nedir
'Aşk elinden ağu içti ol Hasan hulk-ı rızâ

11. Kâfir-i nefsin elinden gel oda gir ey gönül
Ger şehid olmak dilersen çün Hüseyn-i Kerbelâ

12. Âdem-i Âl-i abâdır şems-i Zeyne'l-Abidîn
Şol Muhammed Bâkırı gör mahrem-i zü'l-kibriyâ

13. Evvel ü âhır olardır zâhir ü bâtın olar
Ca'fer-i Sâdık çü kâzım hem Alî Mûsa'r-Rızâ

14. Husrev-i her dü mekândır çün Takî vü bâ Nakî
Müctebâdır muktedâdır muktedâdır müctebâ

15. Askerîdir şâh-ı kevneyn menbâ-ı cûd u kerem
Haccetü'l-kâ'im Muhammed Mehdî ol kân-ı vefâ

16. Vaktıdır kılsan zuhûr ey seyyid-i âhır zamân
Görset âhır yüzünü ey dürc-i dürr-i *lâ fetâ*[43]

17. Derd-mend oldu vücûdum müstemendem sensizin
Kim ki sana nâzir ola ol olur ayn-i safâ

18. Çün Nesîmî mahşerin haşrinden içti kevseri
Sırr-ı Kehf oldu vücûdu buldu vahdet bâ-rehâ

Nesîmî Dîvânı, s. 69

---

[37] Mülk, 9 "Evet, doğrusu bize bir uyarıcı (peygamber) gelmişti..."
[38] Tin, 4 "Şüphesiz biz insanı en güzel biçimde yaratmışızdır."
[39] İnşirah, 1 "Senin kalbini açıp genişletmedik mi?"
[40] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."
[41] Kutsi Hadis "Ben (gizli) bir hazineydim." (Yılmaz, 1992: 98)
[42] "Etin etimdir". (Yılmaz, 1992: 101)
[43] "Lâ-fetâ illâ alî lâ-seyfe illâ zü'lfikâr" Ali'den başka genç (yiğit er), Zü'lfikâr'dan keskin kılıç yoktur veya Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi kılıç yoktur. (Yılmaz, 1992 : 100)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Yâ resûl-i fahr-ı âlem seyyid ü zât-ı sıfât
Bahr-ı zâtın gevherisin hem sıfâtın ayn-ı zât

2. Kuvvet-i zât-ı ezel dâ’im seninle müstâkim
Hikmet-i dârü’l-edeb kâ’im sanadır muhkemât

3. Mazhar-ı sırr-ı dekâ’ik matla’-ı nûr-ı ezel
Mâ den-i sırr-ı hakâ’ik menbâ-ı her mu’cizât

4. Ahmed ü Mahmûd u Kasım şâh-ı sultân-ı rüsûl
Küntü kenz[44]’in ma’deni hem kesf-i hall-i müşkilât

5. Vasfına *ve’ş-şems*[45]*ü ve’n-necm*[46]*ü tebârek*[47] söyledi
Şanına *Tâhâ*[48] ve *Yâsîn*[49] geldi Hak’tan beyyinât

6. Sûretin envârına her zerresi şems ü kamer
Turra-i anber-feşânın leyletü’l-kadr ü berât

7. İzz ü ikbâlinden ötrü oldu terkîb-i cihân
Yer ü gök ins ü melâ’ik asl u fer’ u kâ’inât

8. Cevheri deryâ-yı aşkın katresindendir yakîn
İsm ü resm ü fevk u dört tabâyi şeş cihât

9. Ey mutahhar geldiğin demde vücûda anadan
Kâfirin deyri yıkıldı titredi Lât ü Menât

10. Her iki imânın yakîn etti sana ey pâk-i dîn
Lâyezâl oldu hemişe câvidan ender hayât

11. İlm ile hilm ü hayâ vü tevbe vü zühd ü verâ
Halka fazlından irişti rûze vü hacc ü zekât

12. Mü’min-i sâdık muvahhid cân-feşân oldu sana
Gerçi müşrik şüpheden pâk olmadı ol bî-sebât

13. Yâ şefî’ul-müznibîn rahm et Nesîmîye bugün
Hâsılım iki cihânda sensin ey pâkîze-zât
Nesîmî Dîvânı, s.82-83

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey cemâli âfitâbı pertev-i envâr-ı zât
Gelmedi mislin cihâna nakş olalı kâ’inât

2. Sûretinde vâzıh olmuş ey perî nûr-ı ilâh

[44] “Ben (gizli) bir hazineydim.” (Yılmaz, 1992: 98)
[45] Şems 1 “Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna...”
[46] Necm, 3 “O (size okuduğu), kendisine indirilmiş vahiyden başka bir şey değildir.”
[47] Mülk, 9 “Evet, doğrusu bize bir uyarıcı (peygamber) gelmişti...”
[48] Taha. 1-2 “Tâhâ. Biz Kur’an’ı sana mutsuz olasın diye indirmedik.”
[49] Yasin, 2-4 “Hikmet dolu Kur’an’a andolsun ki, sen kesinlikle dosdoğru bir yolda yürümek üzere gönderilmiş peygamberlerden birisin.”

Ve'd-duhâ[50]nın şemsi yüzündür saçın Kadr ü Berât

3. Oynadaldan hatt u hâlin aşk ile satrancını
   Bu bisât-ı kâ'inât içinde kaldı şöyle mât

4. Lâyemût oldu lebinden Hızr bigi cân u dil
   Âferîn olsun sana ey menbâ'-ı âb-ı hayât

5. Görmeyen zîbâ yüzünü düştü hattından cüdâ
   Öpmeyen şekker dudağın şerbetin bulmaz necât

6. Mûsîye verdi asâ sü'bân-ı zülfün sihrini
   Gözlerim Îsâya gösterdi hezârân mu'cizât

7. Yüz cemâlin ka'besine tutmayan bulmaz safâ
   Ol cihetten sâcid olmuş müslimin ü mislimât

8. Kıble-i irfân yüzündür kaşların mihrâb-ı cân
   Ana secde etmeyenin secdesidir seyyi'ât

9. Leblerin vasfın Nesîmî şerh edicek cân ile
   Utanır şîrîn sözünde mahv olur kand ü nebât

Nesîmî Dîvânı, s.91-92

Ahmedî (ö. 1410)

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Olsun nisâr sıdk ıla bu cân Muhammed'e
   Devletlü cândur ol ki ola kurbân Muhammed'e

2. Bir zerresine degmez ayagı gubârınun
   Virilse cümle mülk-i Süleymân Muhammed'e

3. Göreli la'lini ki eridür âb-ı kevseri
   Teşne-dil oldı çeşme-i hayvân Muhammed'e

4. Hüsni bahârınun işideli tarâvetin
   Müştâk oldı bâg u gülistân Muhammed'e

5. Yanagı nûrı vü saçınun sâyesin görüp
   Hayrân u zârdur gül ü reyhân Muhammed'e

6. Âdem su-y-ıla toprag-ıdı kim nübüvveti
   Rûzî itmiş idi Hâlik-i insân Muhammed'e

7. Ya'kûb 'ışk odında nice oldısa Yûsuf'a
   Dahı artug oldı Yûsuf-ı Ken'ân Muhammed'e

8. Kıldı imâm 'Îsî-i Meryem Muhammed'i
   Oldı mürîd Mûsî-yi 'İmrân Muhammed'e

9. Hak'dan beyân u rahmet ü nûr u şifâ-durur

[50] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."

Dahı hüdî vü zikr bu Kur'ân Muhammed'e

10. Didi Sirâc ü Şâhid ü hem Rahmet ü Rahîm
Dahı Beşîr ad-ıla Rahmân Muhammed'e

11. Kurbetle eyle irdi evednâ[51] makâmına
Ki oldı kamu melâ'ike hayrân Muhammed'e

12. Sevdi-y-ise sahâbe görüben Muhammed'i
Ben görmedin getürmişem îmân Muhammed'e

13. Kim ola Ahmedî ki mürîd oldılar temâm
Mihr ile mâh u encüm ü erkân Muhammed'e
Ahmedî Dîvânı, s. 8-9

Hakîkî, Karakoyunlu Cihanşah (ö. 1467)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey ser-i zülf-i to kemend-i belâ
Pîş-i kaddet serv ü sanavber dü-tâ

2. Sûre-i *ve'ş-şems*[52] yüzün âyeti
Harf-i hidâyetde hattun *ve'd-duhâ*[53]

3. Hızra lebün çeşme-i âb-ı hayât
Âşık-ı dil-hastaya la'lün şifâ

4. Kim ki ser-i kûyına hâk olmadı
İrmedi maksûdına ol bî-nevâ

5. Âh ile yandurdı meni firkâtün
Gel mana visâlünden irişdür devâ

6. Âyet -i *ve'l-leyl*[54] saçun şânına
Hâl ü hattun Fâtiha vü Rabbenâ

7. Kim ki seni gördi bu vech ile şâh
Oldı senün hâk-i rehünde fedâ

8. Sidre boyun servine kıldı sücûd
Ârız u ruhsâruna bedr-i dücâ

9. Hüsn ü letâfetde yüzündür kamer
Küfr ü dalâletde saçundur belâ

10. Vasluna yâr oldı Hakîkî bugün
Hakdan irişdi ana fazl u atâ
Karakoyunlu Cihanşah'ın Türkçe Şiirleri, 15

---

[51] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[52] Şems,1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"...
[53] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."
[54]Leyl, 1 "Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye"

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey hat ü hâlün kelâmu’llâh hem ümmü’l-kitâb
Hasretünden dîde-i uşşâk olupdur gark-âb

2. Gamze-i çeşmün işâret kıldı ehl-i va‘deye
Mest-i ışkun ol cihetden kalmadı aynında hâb

3. *Leyletü’l-esrâ*[55] vü *ve’l-leyl*[56] indi zülfün şânına
Âyet-i *ve’ş-şems*[57]-i vechünden göründi âfitâb

4. Ey menüm aynumda ruhsârun çü nûr-ı lem-yezel
Ve’y saçun her târesinden âlem üzre müşk-nâb

5. Âlemi kıldı münevver nûr-ı vechün tâ ebed
Levh-i mahfûzunda rûşen oldı hem yevmü’l-hesâb

6. Zâr u bîmâram eger teşrîf kılsan bir nazar
Hâk-i râh-ı makdemünde sepmişem gözden gül-âb

7. Ol hat u hâl u ruh u zülfün hesâbın kılmaga
Hâsib-i ışka müyesser oldı Hakdan ihtisâb

8. Sûretün âyîne-i ışk oldı ehl-i âleme
Levh-i mahfûzunda Furkân oldı hikmetden kitâb

9. Ey Hakîkî başunı koy ol cenâb-ı Hazret’e
Koymagil elden visâli dâmenin ez-hiç bâb

Karakoyunlu Cihanşah'ın Türkçe Şiirleri, 16

Abdullah Eşrefoğlu Rûmî (ö. 1469)

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Cemî’-i enbiyâlardan Muhammed cümlenin şâhı
Yüzü nûrundan âlmışlar felekler şems ile mâhı

2.Yidi kat gökleri geçti kadem ‘arş üstüne bastı
İrişti *Kabe kavseyn*[58]’e tavaf eyledi dergâhı

3.Anın seyr ü sülûkundan melekler oldılar hayrân
Ki bin yılda varabilmezler ol bir demde varıp râhı

4. İderdüm cânımı kurbân senin yoluna ey Ahmed
N’ola bir kez yüzün görsem seher vakti sehergâhi

5. Tecelli-i cemâlini şular kim gördiler bir kez
Anunçün ‘ışkıla dâ’im iderler derd ile âhı

6. Bu Eşrefoğlı Rûmînün günâhı çokdürur gayet

---

[55] İsra, 1 “Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm’dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir.”
[56] Leyl, 1 “Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye”
[57] Şems,1 “Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna”...
58 Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu”.

Şefâ'at kıl ya Muhammed yüzün şems ü kamer mâhı
Eşrefoğlu Rûmî Dîvânı, s.73-74

Kemal Ümmî (ö. 1475)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Aferin ol gün yüze vü aydan aydın âlina
Kim ay u gün nûrı anun pertevinden alma
2. Zî yüzi gündüz saçı dün Mustafâ vü muktedâ
Kim dil ü cânlar alınur yanagınun alına
3. Bin tahiyyât u salâvât bin selâm olsun ana
Her nefesde hem bi-küllî Ehl-i Beyt ü âline
4. Zî sa'âdet Tanrı'dan şunlara kim yarınki gün
Ol Habîb eyde ki min ashâbinâ vü âlinâ
5. Î Hak ol dostun hakıçün eyle tevfıkun refîk

Bu Kemâl Ummî'ye kim aldandı dünyâ alına
Kemal Ümmî Dîvânı, s. 421

(Avnî) Fatih Sultan Mehmed (ö. 1481)
Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Yüzün meh-i 'îd ü ser-i zülfün şeb-i Esrâ
Gamzen yed-i Mûsâ leb-i lâ'lün dem-i 'Îsâ
2. Bu hüsn-i Hudâyî ki Hudâ sana virüpdür
Mânî-i cihân yazmadı tasvîrüne hem-tâ
3. Alnun kamerine yüzün ayına müşâbih
Bunca göz ile görmedi bu çarh-ı muallâ
4. Şol câm ki nûş eylemişem bezm-i gamunda
Bir sâde habâbıdur anun künbed-i hadrâ
5. 'Avnî seni medh eyledi çün tarz-ı gazelde
Matla' dedi yüzüne vü ağzuna mu'ammâ
Avnî Dîvânı, s.3

Dede Ömer Rûşenî (ö. 1487)
Müfte'ilün / Mefâ'ilün / Müfte'ilün / Mefâ'ilün

1. Sallî 'alâ nebiyyinâ hâce-i cümle enbiyâ
Server-i tâc-ı asfiyâ seyyid-i fahr-ı evliyâ
2. Sûfî-i suffe-i safâ mûfî-i kubbe-i vefâ
Sadr-nişîn-i istifâ Tanrı habîbî Mustafâ
3. Kevkeb-i dürrî-i hüdâ ahter-i burc-ı ilticâ
Mâh-ı semâ-yı iktidâ mihr-i sipihr-i ihtidâ
4. Gonce-i şâh-ı irtikâ serv-i seraçe-i bekâ

Hûbî-i bâg-ı ibtikâ bülbül-i gülşen-i likâ

5. Kebk-i derî-i hoş-serâ tûtî-i heştümîn-serâ
Kumrı-yı mukri-i denâ bâz-ı sefîd-i kibriyâ

6. A'lem ü eşref-i verâ âyîne-i Hudâ-nümâ
Kâr-güşâ-yı etkıyâ halk-ı cihâna muktedâ

7. Oldı o yüzi *ve'd-duhâ*[59] nûrı ile buluben senâ
Olubeni hoş âşinâ Rûşenî çeşm-i rûşenâ

Dede Ömer Rûşenî Dîvânı, s.119

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. İy risâlet bûstânında hırâmân serv-kad
Viy nübüvvet ravzasında yâsemen-bû lâle-had

2. Adı Ahmed bî-'adeddür yâ Nebiyallâh velî
Sen bir Ahmedsin ki senden görinür nûr-ı Ehad

3. Sâd 'aynun mîm agzun dâl zülfün göreli
Yâ nebî gitmez dilümden bir nefes zikr-i Samed

4. Enbiyânun her birinün var nihâyet 'ilmine
Hak sana virdügi 'ilm ü hikmete yoh hadd ü 'add

5. Cism-i bî-cân kimidür cânâ cihân sensüz hamu
Cânlarun sen cânısın cânâ sana cândur cesed

6. Konmadı âyîne-i bî-rengüne gerd ü gubâr
Sîne-i bî-kînüne gelmeyüben hıkd ü hased

7. Rûşenî bî-çâre zulmetde kalurdı yâ nebî
Ana mîm agzunla iki dâlun olmasa meded

Dede Ömer Rûşenî Dîvânı, s. 123

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. İy habîbüm her ne kim itsen muhibbe hûbdur
Her ne kim mahbûb iderse hûbdur mahbûbdur

2. Kadd-i tûbâ-sâyeni serve nice nisbet idem
Serv bir bâd-ı hevâ-y-ile salınur çûbdur

3. Cezbe-i kullâb-ı zülfün çün ki çekdi kalbümi
Eylese küstâhluk ma'zûr tut meczûbdur

4. Ol nazardan kim irişür hüsnüne gerd ü gubâr
Pâk itmege anı zülfün 'aceb cârûbdur

5. Çeşm-i hûn-hârundan iy fettân cihânda dembe-dem
Şûriş ü cûş u hurûş u fitne vü âşûbdur

---

[59] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."

6. Eşk-i sîmîn tökdügi zer üzre budur çeşmümün
   ‘Işk bâzârında san dükkân açar zer-kûbdur

7. Rûşenî tan mı tapuna nisbet itse kendüzin
   İy güneş hurşîde zerre nişe kim mensûbdur
   Dede Ömer Rûşenî Dîvânı, s.127-128

Mef’ûlü / Fâ’ilâtün / Mef’ûlü / Fâ’ilâtün

1. İy seyyid-i dü-‘âlem vey ‘ârif-i Hudâ-bîn
   Sensin iki cihânda peygamber-i hoş-âyîn

2. İy lutf-ı Hakk’a mazhar dâyim küşâde-rûsın
   Görmedi kimsene hîc ebrûnda senün çîn

3. Mahbûb-ı enbiyâsın matlûb-ı evliyâsın
   Maksûd-ı asfiyâsın ser-defter-i mesâkîn

4. Tâ gâre varub ‘agyâr tapunı tapmasun-çün
   Gerdi torı örümcek yapdı yuva gügercîn

5. Baglandugı bilüne sengün hemîşe budur
   Hâtemde la’l-i hoşdur yâ Hâtemü’n-Nebiyyin

6. Reng-i ruhundan aldı bustânda renk lâle
   Alnun derinden oldı gülşende verd-i nesrîn

7. Gevherleründen oldı aglak sadefde lü’lü’
   La’l-i lebünden oldı yâkût surh rengîn

8. Mûsâya dindi *Fa’hla’ na’leyk*[60] yir yüzinde
   Dindi sana semâda ‘arş üstine ko na’lîn

9. Arz u semâ kohunla doldı senün temâmet
   Anun-çün oldı şimdi Rûşenî medhi müşgîn
   Dede Ömer Rûşenî Dîvânı, s.173

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. İy fedâ cânlar senün her demde kâl ü kîlüne
   Ohuduhça hem kelâmullâh hoş tertîlüne

2. Sana eşyâyı kemâhî gösterüb bildürdi
   Hak kimse bilmez bildügün kurbân olayın bilüne

3. Nîl kaşun def’-i zahm-ı çeşm içün çekdi
   Hudâ âferîn olsun senün şol hûb u zîbâ nîlüne

4. Terkdür haşmet şerefdür vasla şevket bahyedür
   Riştedür ‘izzet sa’âdet tügmedür iklîlüne

5. Her ne kim olur cihânda nîk u bed Hak’dan bilüb
   Bagladun dişün uşadan taşı öpüb bilüne

---

[60] Tâhâ, 12 “İyi bil ki ben, evet yalnız ben senin rabbinim; artık pabuçlarını çıkar, çünkü şu anda kutsal vadide, Tuvâ’dasın.”

6. Ehl-i kâlün ârzûsı var senün tefsîrüne
   Ehl-i hâlün iştiyâki nite kim te'vîlüne

7. Rûşenî ohur derûndan her nefes bu mısra'ı
   İy fedâ cânlar senün her demde kâl ü kîlüne
   Dede Ömer Rûşenî Dîvânı, s. 173-174

Ahmed Paşa (ö. 1496-97)
Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Ey hüsn-i harîminde yüzi Ka'be vü ma'bed
   Vey halka-i Beytü'l-Harem ol zülf-i müca'ad
2. Gösterdi cemâlünde senün gün gibi rûşen
   Şakku'l-kameri mu'ciz-i engüşt-i Muhammed
3. Dil tıflı içün çekdi kaşun gül varakına
   Bir sîm elif üstine 'anberden iki med
4. Göz yaşı ile geçmemeğe 'ömr-i 'azîzüm
   Ağlarken önümden güzer eylemesün ol kad
5. Kan oldugı budur cigeri misk-i Hitânun
   Öykündi ser-i züfüne oldı yüzi esved
6. Vaslun güneşi dogmasa başuma ne tan kim
   Hecrün gicesi oldı çü zülfün gibi mümted
7. Gözyaşı ile yüz sürer işigüne Ahmed
   Sâ'illere lütfun kapusından ola mı red
   Ahmed Paşa Dîvânı, 29 s. 133

Hamdullah Hamdî (ö.1503)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün/ Fe'ûlün

1. Safâ virür gönüle medh-i ekmelü`s-sâdât
   Ale'l-habîbu minallâhi efdali's-salavât[61]
2. Hudâ kelâmı ki ta'rîf ider kemâlin anun
   Ne resme medh idem anı bu hadd ile heyhât
3. Şe'â'irin nice şerh ide bir niçe eş'âr
   Menâkıbın nice vasf ide bir niçe ebyât
4. Şirâ'ı olmasa şer'i felâh zevrakınun
   Kimesne bahr-ı hatâdan bulımaz idi necât
5. Götürdi çünki nikâbını *kâbe kavseyn*[62]ün
   Görindi 'ayn-ı dünüv ile sırr-ı vahdet-i zât
6. Yüzinden olsa tecellî'aceb mi 'uşşâka

---

[61] Allah'ın en güzel duaları sevgilisi (Muhammed) üzerine olsun.
[62] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

Çü kıldı zâtını Hak pâk vechine mir'ât

7. Du'âsı ref' ide hayret belâsı tûfânın
O dem ki Nûh'a varup bulmaya necât 'usât

8. Urına efser-i nâz u geye libâs-ı niyâz
Şefâ'at isteye andan kamu hufât u 'urât

9. Bu kavli Hamdî mükerrer okı ki şekkerdür
Ale'l-habîbu minallâhi efdali's-salavât

Hamdullah Hamdî Dîvânı, N. 14

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Eger nevâ talebî ey dil ez-nevâl-i Muhammed
Kul esselâmu ale'l-Mustafâ ve âl-i Muhammed

2. Sahâ'if-i dil ü cân ez kemâl-i û şode harfî
Cihân-i dâ'ire-i nokta ez-cemâl-i Muhammed

3. Yiridür olsa eger pâye 'arşa fark-ı melâ'ik
Ki bunca rif'at ile oldı pây-mâl-i Muhammed

4. Günâhkâra mümidd ol olur kıyâmet olıncak
Bu hâle dâl dur[ur] harf-i mîm ü dâl-i Muhammed

5. Hayât çesmesidür ille nûr içinde revândur
Ki Hızr-ı zinde kılur şâribin zülâl-i Muhammed

6. Düşürdi şâhları fîlden ruh üzre 'Acemde
'Arabda 'arbedede na'ra-i cimâl-i Muhammed

7. Hümâ-yı devlet o dil murgıdur ki kıldı cihânda
Şikâr-ı dâne vü dâm anı zülf ü hâl-i Muhammed

8. Dilerse Hamdî eger lezzet-i visâl-i Muhammed
Gerek tarîki ola sünnet ü hisâl-i Muhammed

Hamdullah Hamdî Dîvânı, N. 23

(Adlî) II. Sultân Bâyezid (ö. 1512)
Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

1. Muhammed-i 'Arabi kim Resûl-i ekmeldür
Takarrübiyle kamu enbiyâdan efdaldür

2. Kalan resûllerün kavmineydi da'veti çün
Nübüvveti ile bu ins ü câna mürseldür

3. Kim anı medh ide çün medhidür anun *levlâk*[63]
Defâtir-i dü-cihân midkatinde mücmeldür

4. 'Adû-yı bî-basar ana muhalif olsa ne tan
Sahihi eğri görürler şular ki ahveldür

[63] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

5. Egerçi hatm idi Yusuf'da hüsn-i i'câzı
   Bu hüsn-i hulk ile cümlesinden ecmeldür

6. Eyâ mu'în-i beşer rahm kıl fütâdelere
   Şefâ'at âyeti şânunda çünki münzeldür

7. Kapun gedâsı durur 'Adlî anı redd itme
   Ki ana mahbet-i âlün delil-i a'deldür

Adlî Dîvânı, s. 41

Mihrî Hâtun (ö. 1514-1515)

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Ka'be yüzinde nûrı görüp didi Ahmed'e
   Müzdüne virelüm salavâtı Muhammed'e

2. İtdi harîm-i kûyını 'uşşâk-ı dil makâm
   Bâb-ı Selâm oldı işigi muvahhide

3. İster gönül ki kûyını her dem tavâf ide
   Dîdâr'irer mücâvir olanlar çü Mekke'de

4. Merve hakı safâsın anun ol bilür hemân
   'Aşkı yolında sıdk ile kurbân-ı cân ide

5. İhrâm itdüm egnime 'aşkı libâsını
   Yeter cihânda cübbe de cennet de hulle de

6. Dil teşnesine zemzem-i la'lin irürmese
   Hâr-ı cefâda ölmiş idüm ben beriyyede

7. Mihrî süreli yüzin işigüne dostum
   Kalmadı meyli dahi cinân-ı muhallede

Mihrî Hâtun Divânı, s. 139

Prizrenli Şem'î (ö. 1529-1530)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Âfitâb-ı tal'atün nûr-ı Hudâdür Mustafâ
   Râstî 'uşşâka şem'-i reh-nümâdür Mustafâ

2. Asitânün Ka'bedür nûr-ı Muhammed hakkıçün
   Anun içün Ka'be-i ehl-i safâdür Mustafâ

3. Gevher-i eşküm nedür kim itmeyem anı nişâr
   Ayagun topragına cânler fedâdur Mustafâ

4. Râstî kaddün belâdur bu dil-i üftâdeye
   Kâkülün amma belâ üzre belâdür Mustafâ

5. Yansa Şem'i tan degül her şeb firâkün nârına
   Pertev-i nûr-ı cemâlünden cüdâdür Mustafâ

Prizrenli Şem'î Dîvânı, s. 131-132

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Kopdı meydân-ı velâde iki serv-i dil-rübâ
   Birinün Ahmeddür adı birisinün Mustafâ

2. Gün yüzinün âyetin *veş-şems*[64] okurlar Ahmed'ün
   Mustafâ'nun zülfidür *ve'l-leyl*[65] ü alnı *ved-duhâ*[66]

3. Ahmedün 'ıyd-i vişâli 'âşıkun mi'râcıdur
   İrişür kadre ana kim Mustafâ eyler vefâ

4. Pertev-i nûr-ı Muhammeddür cemâli Ahmed'ün
   Kaşları şakku'l-kamerdür Mustafâ nûr-ı Hüdâ

5. Mustafânun leblerinden söz yirine yağar
   Ahmed'ün şirin lebinden irüşür câna şifâ

6. *Lahmüke lahmi*[67] geçermiş ol iki meh-pâreler
   Yâ İlâhi birbirinden eyleme anı cüdâ

7.Menzil-i meyhâne kim ehl-i basîret hâkidür
   İdinür cân gözine sahib-nazarlar tûtiyâ

8.Ahmed'ün yolında Şem'i varunı eyle nisâr
   Mustafâ 'ışkına ammâ cânunı eyle fidâ

Prizrenli Şem'i Dîvânı, s. 133

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey cemâlün âfitâbı mazhar-ı nûr-ı Hudâ
   Oldı nâzil gün yüzün vasfında gökden *ve'd-duhâ*[68]

2. İşigünde yaşüme *ve'n-necm*[69] okurlar ey melek
   Hak dimişler *tenzilü'l-esmâü min savbi's-semâ*[70]

3.Gelmedi iki cihânda gün gibi mislün senün
   İki 'âlem âfitâbı sensin ey bedr-i dücâ

4. Ey hilâl ebrû kaşun mihrâbüne baş egdürüp
   Âşıkun kaddini bükmekde selâm olsun sana

5. Ayagun toprağını cânâ görelden gözlerüm
   Hak bilür dünya gibi çıkdı gözümden tûtîyâ

6. Yir yüzin bârân-ı eşküm seyli tutdı ser-te-ser
   Aramızda yâr ile ol denlü geçdi mâcerâ

7. Şem'iyâ kendüm bilelden bî-vefâ dünyâde ben

---

[64] Şems,1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"...
[65] Leyl, 1 "Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye"
[66] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."
[67] Etin etimdir. (Yılmaz, 1992: 101)
[68] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."
[69] Necm, 1 "Battığı sırada yıldıza andolsun ki bu arkadaşınız ne sapıtmış ne de eğri yola gitmiştir."
[70] "İsimler semadan iner." (Hadislerle İslâm, Cilt 6 Sayfa 233)

Görmedüm mihri cihânda mâhrûlardan vefâ
Prizrenli Şem'i Dîvânı, s. 133-134

Kastamonulu Şânî (ö. 1534)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Nûr-ı 'arşillâh şeh-i mahşer resûl-i müctebâ
Seyyidü'l-kevneyn Ebû'l-Kâsım Muhammed Mustafâ

2. Sâbit-i şân-ı şerîfi âyet-i *Levlâk*[71] olup
Kâbe kavseyni ev ednâ[72]ya irüp gözüm likâ

3. Evliyâ vü enbiyânun serveri hatmü'r-rüsûl
Etkiyâ vü asfiyâya hem resûl-i reh-nümâ

4. Âsmân-ı da'vet-i şer'ine sıddık didirüp
Şâhid oldı gün gibi Kur'ân-ı nutkullâh ana

5.Gerçi geldi *lâ nuferriku*[73] âyeti beyne'r-rüsûl
Lîk Ahmed zübdesidür didi ol Rabbü'l-'alâ

6. Künh-i zâtın kanda fehm eyler anun 'akl-i beşer
Vasf-ı pâkin kim anun idrâk ider gayr-ı Hudâ

7. Bahr-ı medhinden anun bir katre itmezler beyân
Sad hezârân olsa Şânî gibiler gavvâs ana
Şânî Dîvânı, s.103

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Makbûl-i her dü 'âlem ü mahbûb-ı Kibriyâ
Fahr-ı cihân seyid-i ser-i cümle enbiyâ

2. Bâz-ı sefîdi şer'-i şerîf âşyânınun
Sîmurg-ı kaf-ı kulle-i kudret-gehi Hudâ

3. Yokdur şebîh ü mislün evel yaradılmagun
Sensin Muhammed Ahmed-i Muhtâr Mustafâ

4. Jeng-i zulâm-ı kevni kamu sordı sâf idüp
Vech-i şerîfün olalı mir'ât-ı Hak-nümâ

5. Şâh-ı güzîn [ü] fahr-ı cihân seyyidü'l-ümem
Hayrü'l-enâm u zübde'-i sertâç-ı evliyâ

6. Buldı necât dünye vü 'ukbâda her zamân
Emr-i şerîf-i şer'ün iden kendüden edâ

7. Ey şâh kân-ı lutf u kerem it şefâ'ati
Geldi kapuna yalvaru bu Şânî-i gedâ
Şânî Dîvânı, s.104

---

[71] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[72] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[73] Bakara 285 "Onun elçileri arasında ayırım yapmayız"

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Ey nübüvvet hâteminde ismi hatm-i enbiyâ
V’ey velâyet safhasında nâmı şâh-ı evliyâ

2. Ey şerâyi’ bahrına ‘ummân-ı bî-pâyân olan
V’ey hakâyık kânının dürr-i latîfi Mustafâ

3. Ey ruhı âyîne-i dîdâr-ı Hak hayrü’l-enâm
V’ey saçı gerdân-ı ‘uşşâka olan bend-i safâ

4. Ey nice sâhib-nübüvvet hak resûliyken senün
Ümmetünden olmagı Hak’dan idindiler recâ

5. Çagırıcak nefsî nefsî enbiyâ vü mürselîn
Ümmetî didükde sen Şânî kulun itme cüdâ
Şânî Dîvânı, s. 104-105

Müstefʻilün / Müstefʻilün / Müstefʻilün / Müstefʻilün

1. Ey cân [u] cümle cism-i dil ü cân Muhammed Mustafâ
Matlûb-ı ‘ârifîn şeh-i hûbân Muhammed Mustafâ

2. Her nutk-ı pâkün oldı bin ervâha kût-ı rûh [olan]
Sensin suhan deminde dür-efşân [Muhammed Mustafâ]

3. Ey sâlik-i reh-i Haka vâsıta-i kadîm [olan]
Şer’-i sirâc-ı lemyezel olan Muhammed [Mustafâ]

4. Hak sevdi kim sevüp seni matlûb idinmeye
Ey cisme cân u cânlara cânân Muhammed [Mustafâ]

5. Umar şefâ’at [ü] keremün ol şehün kamu [ümem]
Oldur çü Şânî menba’-ı ihsân [Muhammed Mustafâ]
Şânî Dîvânı, s.106

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Sensin ey hayrü’l-beşer ol server-i ‘âlî-cenâb
Kim gulâm-ı dergehündür ins [ü] cin [ü] şeyh [ü] şâbb

2. Şer’ün envârı ziyâ-bahş olsa âfâka n’ola
Zerredür eflâkda mihr-i ruhundan âfitâb

3. Yaradılmışda nazîrün yokdur ey seyyid senün
Şânuna *levlâk*[74] dur Allâh’dan çünkim hitâb

4. N’ola açsa tîg-i şer’ün şark u garbı ser-te-ser
Çün refîkün oldı Hakk’dan ‘izz ü nasr u feth-i bâb

5. Hâk-pâyun tûtîyâ-yı dîde-i cân itmeyen
Kördür başına toprak gözüne tolsun turâb

6. Kühl-i *mâ-zâga’l-basar*[75]dan sürmelüdür gözlerün

---

[74] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[75] Necm, 17 “Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı.”

Anun içün hâ'il olmaz çeşmüne yüz bin hicâb

7. Bir şehâdetle iki nısf eyledük çarhun mehin
Mu'cizâtunla şecer dil buldı taştan akdı âb

8. Ümmetün-çün zeyn olupdur bâg-ı cennet hûr-ı 'ayn
Hem yer aklanmış durur a'dân içün dârü'l-'ukâb

9. Yüz karasıyla siyeh kıldı 'amel defterlerin
Sen şefi' ol Şânî'ye ey nûr-ı Hak yevmü'l hisâb
Şânî Dîvânı, s.113-114

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Ey fahr-ı cihân seyyid-i kevneyn Muhammed
Ey nûr-ı dil dîde-i 'ayneyn Muhammed

2. İtdün dil ü cân mülkini şer'ünle müzeyyen
Ey hâne-i islâma olan zeyn Muhammed

3. Ey zât-ı mutahhar güneş-i çarh-ı nübüvvet
Ey nûr-ı Hudâ cedd-i şebâbeyn Muhammed

4. Kimdür reh-i 'aşkunda özün itmeye kurbân
Ey yolına cân virmek olan dîn-i Muhammed
Şânî Dîvânı, s.126

Müfte'ilün / Fâ'ilün / Müfte'ilün / Fâ'ilün

1. Kim ki yüzün görse dir salli 'alâ Muhammed
İşte sirâc-ı münîr salli 'alâ Muhammed

2. Sûre-i *ve'şşems*[76] ile vasf-ı ruhun eyledi
Kıldı beşâret beşîr salli 'alâ Muhammed

3. İşidicek ismüni vâcib olur cümleye
Diye sagîr ü kebîr salli 'alâ Muhammed

4. Oldugına şâh-ı dîn oldı sipâh-ı rüsûl
Bendesi mîr-i vezîr salli 'alâ Muhammed

5. Vird-i zebân eyleyüp söyledigi dembedem
Şânî-i miskîn fakîr salli 'alâ Muhammed
Şânî Dîvânı, s.127-128

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1.Yâ nebî vechün senün mir'ât-ı vechu'l-lâhdur
Kim ki bildiyse seni ol 'ârif-i bi'l-lâhdur

2. Ben nebî idüm vücûda gelmedin âdem didün
Anlamaz nâdân bu remzi kim ne sırru'l-lâhdur

3. Nefs-i sâfinün safâsından musaffâ-dil olup

---

[76] Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"

Ol sebebden yâ benî âdem safîyu’l-lâhdur

4. Cümleden müşfik kamuya mihribânsın her işün
Bî-tama’dur bî-garazdur hasbeten-li’l-lâhdur

5. Âb-ı rûy-ı ‘izzetündendür ki gark olmayuban
Geştî-i ‘âlemde Nûh adı Neciyyu’l-lâhdur

6. Her kime irdise nûrundan eser buldı şeref
Ceddün oldugına İbrâhîm Halîlu’l-lâhdur

7. Ka’be-i kûyunda her dem cân-ı dil kurbân olur
‘İzzet-i zâtun-çün İsmâ’îl Habîhu’l-lâhdur

8. Bildi Tevrât içre na’tundan lebün esrârını
Anun içün Hazret-i Mûsa Kelîmu’l-lâhdur

9. ‘İlm-i ihyâda lebün perverdesi iki resûl
Biri Hızr anun biri ‘İsî-i Rûhu’l-lâhdur

10. Şânunı *Levlâk*[77] ile vasf itdi Hak kıldı senün
Hem şefi’ ü hem habîb [u] hem Resûlu’l-lâhdur

11. *Kün fe-kân*[78]’un mâyesi hubbundur ey mahbûb-i Hak
Gün gibi ana delîl uş *küntü kenz*[79]u’l-lâhdur

12. Cezb ider Hak’dan yana zulmetde koymaz tutanı
Zülfün ey hâdî ‘aceb nûrânî hablu’l-lâhdur

13. Şânî-i miskîn nice vasfunda ‘âciz olmasun
Yâ nebî çünkim seni vasf eyleyen Allâh’dur
Şânî Dîvânı, s.130-131

Müfte‘ilün / Mefâ‘îlün / Müfte‘ilün / Mefâ‘îlün

1. Gördüm o mehlikâyı kim pertev-i şems-zât olur
İrdüm o şem’a kim dahı şu’le-i kâ’inât olur

2. Seyr-i ruhında ol mehün her günüm oldı rûz-ı ‘ıyd
Fikr-i saçıyla her dünüm kadr-i şeb-i berât olur

3. Hüsn-i cemâl hadd u hâl ancak olur zihi cemîl
Dembedem anı vasf iden âyet-i beyyinât [olur]

4. Bin hasenâtı bir nazar-ı seyr-i ruhında hâsıl it
Eyleme iltifât-ı gayr a’zam-ı seyyi’ât olur

5. Câm-ı lebinden esrüdi cümle-i kâ’inât anun
La’l-i zülâlidür ki her hızr-ı dile hayât olur

6. Garka-i bahr-i zâtunda buldı tecellîden zuhûr

[77] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[78] Bakara, 117 “O, göklerin ve yerin eşsiz-örneksiz yaratıcısıdır; bir şeyin olmasını dilediğinde ona “ol!” der, hemen oluverir.”
[79] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)

Mazhar-ı zât olup girü âyîne-i sıfât olur

7. Çeşm ü dehân [u] lebleri eyledi *küntü kenz*[80]i fâş
Sırr-ı kadem beyân ider bu nice mümkinât [olur]

8. Yirde vü gökde her ne var oldı muti' ü çâkeri
'Ârif olan bilür bunı kim nice mu'cizât olur

9. Atı ayagına ruhın kim ki firâş kılmadı
Rûy-ı zemîne şâh ise nutk-ı felekde mât olur

10. Hûn-ı cigerle yazmaga ruhların vasfını anun
Her müje elde bir kalem dîdelerüm devât olur

11. Şânî salât ile selâm it o resûl-i ekreme
Varta-i gamdan âdem'e ol sebeb-i necât olur

Şânî Dîvânı, s. 150

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Ey Resûl-ı Nebî vü ey muhtâr
Ey şefî' ü habîb-i pür-envâr

2. Seyyîd-i ins ü cân olan sensin
Mefhar-ı 'âlem-i şeh-i ebrâr

3. Pertev-i nûr-ı zât-ı mevlâsın
Görmedi gerçi dîde-i küffâr

4. Şânuna geldi âyet-i *Levlâk*[81]
Kıldı gün tek nübüvvetün izhâr

5. Hızr u 'Îsî degül sana şâkir
'İlm-i ihyâda kılmada güftâr

6. Teşne-i 'âlemi suvarmaga
Daştan mu'cizen akıtdı enhâr

7. Mu'cizâtunla bâg-ı 'âlemde
Virdi tâze yemiş kurı eşcâr

8. Getürimez vücûda bir sen tek
Niçe devr itse çarh-ı pür-devvâr

9. Şânî geldi kapuna dut ma'zûr
'Acz ü 'aybına eyleyüp ikrâr

Şânî Dîvânı, s.152

Fe'ûlün / Fe'ûlün / Fe'ûlün / Fe'ûl

1. Ne var yaradılmış sagîr u kebîr
Okur ism-i pâkün beşîr u nezîr

2. Şeb-i bezm-i mi'râc u vahdet için

---

[80] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)
[81] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Ruhun şu'lesidür sirâc-ı münîr

3. Hudâ rûh-ı pâküne dîdâr-ı Hak
   Sana arş-ı a'lâ besât u kerîm

4. Şefi'u'l-'ümemsin kapunda müdâm
   Senün sâ'ilündür ganî vü fakîr

5. Kim anlar senün künh-i zâtun nedür
   Dil-i Şânî ola medihünde kasîr

Şânî Dîvânı, s.152-153

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Hudânun sen habîbisin şefâ'at yâ Resûlallâh
   Kamu derdün tabîbisin şefâ'at yâ Resûlallâh

2. Cemi'-i evliyâsından gürûh-ı asfiyâsından
   Diler hem enbiyâsından şefâ'at yâ Resûlallâh

3. Yüzündür âfitâb-ı dil cihân nûrunladur aydın
   Kamu ilden bize öndin şefâ'at yâ Resûlallâh

4. Senün şânundadur *levlâk*[82] senünçün var oldı eflâk
   Çü sensin şâh-ı *erselnâk*[83] şefâ'at yâ Resûlallâh

5. İşimüz zillet ü 'isyân hatâ vü sehv ile noksân
   Umaruz idesün ihsân şefâ'at [yâ Resûlallâh]

6. Sırât-ı haşr-i mîzânda kalınca zâr-ı efgânda
   İrişüp sen bize anda şefâ'at [yâ Resûlallâh]

7. Senün Şânî fakîründür anı tut bir hakîründür
   Senün hak dest-gîründen şefâ'at yâ Resûlallâh

Şânî Dîvânı, s.208-209

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Risâlet çarhınun vechün olaldan mihr-i rahşânı
   Gulâm-ı küfri ref' itdi çü dogdı nûr-ı sübhânı

2. Vücûda geldigünde dir küfrün kubbesi geçdi
   Sanemler ser-nigûn oldı hacâlet basdı şeytânı

3. Kamu ümmetden itdi ümmetün Hak â'lem u efdal
   Nitekim enbiyânun eyledi sen şâh-ı sultânı

4. Ne var hızr âb-ı zinde içse olmaz ümmetünde
   Olar kim içdiler şer'-i şerîf-i âb-ı hayvânı

5. Ne sırr-ı ekber imişsin ki her dem çeşm-i 'uşşâk
   Görinür sûretünden cümle-i peydâ vü pinhânı

[82] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[83] Enbiyâ, 107: "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik"

6. Olar kim görmediler bilmediler bunda bi't-tahkîk
Ne bilsün anda sen şâhı çü yokdur çeşm-i 'irfânı

7. Hemîn mâdihleründen olmagı maksud ider yoksa
Ne dil ile idersin 'âlî-şânun medhini Şânî
Şânî Dîvânı, s.2019-220

Hayretî (ö. 1535)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Küfr-i zülfin bilmeyenler dîn ü îmân Ahmed'ün
Nûr-ı hüsnin görmemişdür ey müselmân Ahmed'ün

2. Şâh-ı 'ışķam gussa-i 'âlemden âzâd olmışam
Cân u dilden bendesi olalı sultân Ahmed'ün

3. Safha-i nûra yazupdur sanki âyât-ı duhân
'Ârızı üzre görinen hatt-ı reyhân Ahmed'ün

4. Mustafâ haķķı bana gülberg-i terden tâzedür
Ka'be-i 'ışķı târîķında mugâylân Ahmed'ün

5. Mustafâ'ya gerçek ümmetsen eger ey Hayretî
Cân ile ol ka'be-i kûyında ķurbân Ahmed'ün
Hayretî Divanı, s. 347

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mef'ûlü / Fâ'ilün

1. Îmân degül mi nûr-ı cemâli Muhammed'ün
Kur'ân degül mi ya hat u hâli Muhammed'ün

2. Pâyâna erdi savm-ı firâķ âhir oldı gam
Geldi erişdi 'îd-i visâli Muhammed'ün

3. Almaga gönlümi mey içer la'l-reng olur
Çoķdur bu vech ile bana âli Muhammed'ün

4. Ehl-i kemâle cevr ü cefâ ķılmadur müdâm
Kiçi yaşında ulı kemâli Muhammed'ün

5. Dünyâ gamından olmışam âzâde Hayretî
Bin cân u dille ķulı olalı Muhammed'ün
Hayretî Divanı, s. 347-348

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Boynuma zülfün taķup bir bend-i pür-sevdâ Nebî
Kıldı ben dîvâneyi başdan yine şeydâ Nebî

2. Dîn ü îmân kişverin göz göre târâc etdiler
Hey demezsin nâ-müselmân gözlerüne a Nebî

3. El vilâyetdür güzeller nâzenînler çoķ velî
Cümlesinün serveridür ey dil-i şeydâ Nebî

4. Dûzah-ı hicrânına bin kerre gördi yandugum

Ben günehkâra şefâ'at etmedi aslâ Nebî

5. Tâ ki küfr-i zülfine îmân getürdüm Hayretî
Rûz u şeb olmış durur vird-i zebânum yâ Nebî
Nebî Hayretî Divanı, s.502

Ahmed-i Rıdvan (ö. 1528-1538)
Mef'ûlü / Fâ'ilâtün / Mef'ûlü / Fâ'ilâtün

1. Yâ câmi'a'l-fezâyil yâ kâmile'l-dirâyet
Nûr-ı nübüvvetünden buldı cihân hidâyet

2. Pây-i semendün irse a'lâ mekâna tan mı
Kadrün çü lâ-mekânun künhünde diger âyet

3. Taht-ı livâna âdem ü cin dönegelürse
Olmaz 'aceb ki fazlun bulmadı hadd u gâyet

4. Kalurdı halk-ı 'âlem cehl ü dalâlet içre
Ger 'ilmün itmeseydi câhilleri himâyet

5. Vasfun nice diyem ben çün gayret ile
Yezdân Kur'ân içinde kıldı evsâfunı hikâyet

6. Çünkim nübüvvetinün olmadı ibtidâsı
Ger bulmasa 'aceb mi tâ haşre dek nihâyet

7. Halk-ı cihâna ser-be-ser sen şefî'-i mahşer
Eyle şefâ'atünle 'âsîlere 'inâyet

8. Rıdvân çü yazdı na'tun vasfında şi'r senün
Ber-kıssa yâd u lutfun kılur ana kifâyet
Ahmed-i Rıdvan Dîvânı, s. 46-47

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Çün burâk ile felek mülkinde gösterdün cemâl
Merkebün pâyine yüz sürse ne gam ehl-i kemâl

2. Oldı müşgîn saçı çün kim leyle-i mi'râc-ı dil
Kâbe kavseyn[84] oldıyısa tan mı ebrû-yı hilâl

3. Meh-cebînünden zemîne dökülen müşgîn 'arak
Verd-i sürh olup makâmun zeyn olur cennet-misâl

4. Çün kelâm-ı nâtık-ı Hak'sın senün mislün dahi
Gelmedi bâg-ı zamâna tûtî-i şîrîn-makâl

5. Fakrile fahr eyledün lîkin senündür menzîlet
Bârgâhunda ganîler menzîli saff-ı ni'âl

6. Nesh olmaz tâ ebed 'âlemde şer'ün bâkîdür
İrmeye ahkâmuna tebdîl ü noksân ü zevâl

[84] 84 Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

7. Şem‘ bigi rûşen itdi na‘tunı Rıdvân senün
   Şem‘üne pervâneveş yansa ‘aceb mi perr ü bâl
   Ahmed-i Rıdvan Dîvânı, s. 47

Mef'ûlü / Mefâ‘ilün / Fe‘ûlün

1. Ey bende-i hâs-ı *li-ma'a'l-lâh*[85]
   Ser-hayl-i mukarribân-ı dergâh

2. Her demde ziyâ-yı şem‘-i şer‘ün
   Güm-râha kılur delâlet-i râh

3. Mahşer gününün şefî‘i sensin
   Ol günde bu kuldan olgıl âgâh

4. Zünb ehline [sen] şefâ‘at eyle
   İhsânunı kıl ‘usâta hem-râh

5. Bu rif'at ile sipihr-i atlas
   Bâlâ-kadüne kabâ-yı kûtâh

6. Nûrundan alur ziyâyı hurşîd
   Engüştün ile dü-nîm olur mâh

7. Rıdvân'a yetür ‘inâyetün bes
   Allâh ma‘î vü hasbiya'l-lâh
   Ahmed-i Rıdvan Dîvânı, s. 47-48

Mef'ûlü / Fâ‘ilâtü / Mefâ‘îlü / Fâ‘ilün

1. Bu hil‘ati ki giydi bugün ‘izzile bu şâh
   Giymedi böyle câmeyi sultân u pâdişâh

2. Kisrâ vü Ferruh itmedi bu hil‘ati kabûl
   Kaldı sıfât-ı şirkde eylemedi nigâh

3. Cümle ehl-i küfr cem‘ ola bir taşın almaya
   Îmânı kal‘asını ki olmış durur penâh

4. Şark ile garba şer‘-i Muhammed hulûl ide
   Her bey‘a vü kenîse ola cümle secdegâh

5. Rûz-ı cezâ ki ide şefâ‘at Habîb-i Hak
   Rıdvân fakîri lutfun ile toyla yâ İlâh
   Ahmed-i Rıdvan Dîvânı, s. 471

Mustafâ Karamanlı Sabûhî (ö. 1545-1550)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Âsitânun Ka‘be-i ehl-i safâdur Mustafâ
   Kıble hakkı çün ruhun nûr-ı Hudâ'dur Mustafâ

2. Tal‘atun pür-nûrdur cânâ yed-i Mûsâ gibi

---

[85] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)

Kâkül-i pür-çînün anda ejdehâdur Mustafâ

3. Kâmetün bir şem'-i kâfûr u ruhundur şu'lesi
Râstî 'uşşâka nûr-ı reh-nümâdur Mustafâ

4. Gamzenün her birisi bir kâtil-i hûn-rîzdür
Gözlerün hod 'âşıka 'ayn-ı 'anâdur Mustafâ

5. Kanlar ağlarsa Sabûhî derdmendün nola kim
Nice demlerdür cemâlünden cüdâdur Mustafâ

Karamanlı Sabûhî Dîvânı, s.168

Mehemmed (ö. 16.yy İlk Yarısı)

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1. Eyâ Mecnûn-ı Rahmânun yüzündür sûre-i *Tâhâ* [86]
Anun remzini feth iden yine 'Uşşakîdür şâhâ

2. Yüzün *ve'ş-şemsi*[87]dür zâtun senün dir sûre-i *Nûr*[88]dur
Nûrın keşf-i hicâb idüp yüzün ol dem ki celâhâ

3. Kalur hayrân olup Leylî firâkda deli Mecnûn
Ser-i zülfün kaçan envâr-ı ruhsârını yag şâhâ

4. Semâ-veş kubbe-i hadrâ yasandı dost senünçün gel
Fezâ-yı cânda dâr-ı hubb-i dil ol dem ki bennâha

5. Mücellâ iyle nefs-i levhin kalursın hâb-ı gafletde
Uyup emmârenün emrine ger sen anı dessâ

6. Mehemmed pâk idüp nefsi berazıhdan halâs ol gel
İrişdi vuslat-ı Hakk'a anı her kim ki *zekkâhâ*[89]

Mehemmed Dîvânı, s.99-100

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1. Başuna *levlâk*[90] efserin aldun Muhammed Mustafâ
Geydün *le'amruke*[91] hil'atini iy gevher-i kân-ı safâ

2. *İy küntü kenz*[92]ün cevheri iy evliyânun rehberi
Bildüm nebîler serveri sensin Muhammed Mustafâ

3. 'Işkunla var oldı cihân sensin kamuya cümle cân

---

[86]Taha. 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
[87] Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"
[88] Nur, 35 "Allah göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun misali, içinde kandil bulunan bir kandilliktir. Kandil bir cam içindedir, cam inciyi andıran bir yıldızdır; (bu kandil) doğuya da batıya da ait olmayan, yağı neredeyse ateş dokunmasa bile ışık veren mübarek bir zeytin ağacından yakılır. Nûr üstüne nûr. Allah nûruna dilediğini kavuşturur. Allah insanlar için misaller veriyor, Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir."
[89] Şems, 9 "Nefsini arındıran elbette kurtuluşa ermiştir."
[90] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[91] Hicr, 72 "(Ey resulüm!) Hayatına yemin olsun ki onlar, sarhoş (sersem) halleriyle saçmalayıp duruyorlardı."
[92] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)

İy nûr u ayn-ı ‘âşıkâ Ahmed Muhammed Mustafâ

4. Bilsem ne cevhersin eyâ sende olur hâver ziyâ
Kâşâne-i câna biyâ lutf it Muhammed Mustafâ

5. Lâhûtîsin nâsûtînin ‘âşıklarun mir’âtısın
Senden görürler âtisin bildük Muhammed Mustafâ
Mehemmed Dîvânı, s.100

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

1. Serîrli *me’allâh*[93]un ‘aceb sultânısın cânâ
Le’amruk[94] tahtınun sultân-ı ‘âlişânısın cânâ

2. Geyindün hil’ati *levlâk*[95] irişmez şânuna idrâk
Sana oldur diyem hâşâk sen andansın velî cânâ

3. Hüviyyet bahrına dürsin dü olmazsın hemân birsin
Ne bilsün halk seni nihânısın cümleden cânâ

4. Yüzün mir’ât-ı Sübhanî sözündür cümle Rahmânî
Kanı göz kim göre anı o yüz fehm ide cânâ

5. Mehemmed açdı çün meydân virür yolında baş-ı cân
Umarsan da bugün ihsân ‘atâ kıl lutf ide cânâ
Mehemmed Dîvânı s.100-101

Zâtî Ivaz (ö. 1547)

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

1. Kâmetün ey büstân-ı lâ-mekân pirâyesi
Nûrdan bir servdür düşmez zemine sâyesi

2. Yûsufu gerçi görenler ellerini kesdiler
Gün yüzün gördi senün şakk oldı bedrün ayası

3. Menzil-i tir-i du’â-veş mâ-verâ-yı nüh-siper
Kadrünün 'Arş-ı mu’allâdan mu'allâ pâyesi

4. Evvel ü âhir nazîrün yok senün zâtındurur
Hatm-ı cümle enbiyâ kevn ü mekânın mâyesi

5. Dir görenler sen meh-i bedrün münevver hüsnini
Süd yirine nûr emzirmiş meğer kim dâyesi

6. Ahiret bâzâruna vardukda eyler fâ’ide
Nakd-i ‘aşkundur anun kim serverâ sermâyesi

7. Bâg-ı cennetde ümîdüm bu Hüdâ’dan Zâtî’yi

---

[93] Neml, 62 “Peki darda kalan kendisine yalvardığı zaman imdadına yetişen, sıkıntısını gideren ve sizi yeryüzünün yöneticileri yapan kim? Allah’tan başka bir tanrı mı? Ne kadar da kıt düşünüyorsunuz!”

[94] Hicr, 72 “(Ey resulüm!) Hayatına yemin olsun ki onlar, sarhoş (sersem) halleriyle saçmalayıp duruyorlardı.”

[95] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Cümle mü’minlerle sen servün ide hem-sâyesi
Zâtî Dîvânı, s. 399-400

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Mushaf-ı hüsnünde hatm olmış letâfet Mustafâ
Nitekim ol Fahr-i ‘Âlemde nübüvvet Mustafâ

2. Mahşer-i fürkatde dil yandı bî-hakkı Çâr Yâr
Biz güneh-kâr ümmete eyle şefâ'at Mustafâ

3. İşigünde fikr-i ruhsârunla hâb almış gözüm
Görünen olmış mekânum bâğ-ı cennet Mustafâ

4. Çok şükür öldüm dirildim görmeyince ölmedüm
Didiler ol kâmete gayet kıyâmet Mustafâ

5. İç işigün taşına itün gibi başın koya
Zâtî’nün ger var ise başında devlet Mustafâ
Zâtî Dîvânı, s. 402

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Ey letâfet âsümânı üzre mâhum Mustafâ
Vey melâhat milketinde pâdişâhum Mustafâ

2. Ravza-i Ahmed hakıyçün dîn-i ‘ışka gireli
Ka’be-i kuyun olubdur secde-gâhum Mustafâ

3. Alnuna ôykündügiyçün hançer-i i'caz ile
İki şakk itdi mehi ey yüzi mahum Mustafâ

4. Hazret-i Fahr-i Cihânun Çâr Yârı ‘ışkına
Gel şefâ’at kıl bana ‘afv it günâhum Mustafâ

5. Gerd-i râhun hasreti nâruyla yansam kuhl ola
Çeşm-i Cibrîle benüm dûd-ı siyâhum Mustafâ

6. Nola mihr-i âsümân-ı hüsn isen yakma beni
Gafil olma yirde kalmaz nâr-ı âhum Mustafâ

7. Fahr-i ‘Âlem hürmetiyçün umaram kim Zâtî’yi
Bende-i mukbil ide sana İlâhum Mustafâ
Zâtî Dîvânı, s. 403

Mefʻûlü / Fâʻilâtü / Mefâʻîlü / Fâʻilün

1. ‘Işkun virübdürür bana bir hâleti Nebî
Görmiş degüldür anı kamu ümmet-i Nebî

2. Bildi mu’ârız olsa gerek ‘arızunla mâh
Şakk itdi tîğ-i mu’ciz ile Hazret-i Nebî

3. İncitdi gitdügün kamu 'uşşakı şehrden
Ey mâh Ka'be ehlini san hicret-i Nebî

4. Vâcib degül ki cevr idesin dâ'im ümmete

Farz idelüm ki olmuş ola sünnet-i Nebî

5. Hâlüm kıyâmet eyle yirüm gülşen-i cinân
Haşr ol benümle eyle bana şevket-i Nebî

6. Yüz şek ile getür salevâtı Muhammed'e
Berk urdı nûr gibi dilâ tal'at-i Nebî

7. Yâ Rab bî-hakk-ı cümle-i ashâb-ı Mustafâ
Lûtfundan eyle Zâtî'yi hem sohbet-i Nebî
Zâtî Dîvânı, s. 411

Fuzûlî (ö. 1556)
Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Aşrakat min feleki'l-behceti şemsen ve behâ
Melâ el-âlemi nûren ve sürûren ve behâ

2. Çıktı bir gün ki ziyâsında tamâmî-i rüsûl
Oldu mahv öyle ki hurşîd şu'â'ında Sühâ

3. Oldu bâzâr-i cihan revnakı bir dürr-i yetîm
Hukemâ fırkâ-i dûn felsefe cem'i-süfehâ

4. Münhi-i ma'rifeti hâl diliyle dâ'im
Kılar ehl-i Hak'a esrâr-i hakîkat inhâ

5. Nice takrîr edeyim vasfını ol şâhın kim
Ana vassâf ola *Yâsin*[96] ü mu'arrif *Tâhâ*[97]

6. Ey Fuzûlî reh-i şer'ini tut ol râh-berin
Bu tarîk ile dalâletten özün eyle rehâ
Fuzûlî Dîvânı, s.132-133

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Ey olup Mi'râc bürhân-ı ulüvv-i şân sana
Yere inmiş gökten istikbâl içün Fürkân sana

2. Hîn-i da'va-yi nübüvvet müdde'i ilzâmına
Câhil iken il senin 'ilmin yeter bürhân sana

3. Kilk-i hükmün çekti harf-i sâir-i edyâna hat
Hükm isbât etti nefy-i sâ'ir-i edyân sana

4. Bâki-i mu'ciz ne hâcet din-i hak isbâtına
Âlem içre mu'ciz-i bâki yeter Kur'an sana

5. Vasf-ı Cibrîl-i emîn etmiş kabûl-i hidmetin
Sırr-ı Hak keşfine anunla yetip fermân sana

6. Sensin ol hâtim ki ref' etmiş cemi'-i hâkimi

[96] Yasin, 2-4 "Hikmet dolu Kur'an'a andolsun ki, sen kesinlikle dosdoğru bir yolda yürümek üzere gönderilmiş peygamberlerden birisin."
[97] Taha. 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."

Hâtem-i hükm-i risâlet tapşırıp devrân sana

7. Ol kadar zevk-i şefâ’at cevheri zâtında var
Kim gelir arz-i hatâ mâ’nîde bir ihsân sana

8. Mâh-i nevdir yoksa sen kıldukda seyr-i âsmân
Kaldırıp parmak getirmiş âsmân îmân sana

9. Yâ Nebî lûtfun Fuzûlî’den kem etme ol zamân
Kim olur teslîm miftâh-i der-gufrân sana
Fuzûlî Dîvânı, s.133

Mef‘ûlü / Fâ‘ilâtü / Mefâ‘îlü / Fâ‘ilün

1.Vaslın bana hayat verir firkatin memât
Subhâne hâlikı halaka’l-mevti ve’l-hayat

2. Hicrânına tahammül eden vaslını bulur
Tûbâ li menyüsâadetî's-sabru ve's-sebât

3. Mihrindir iktina’-i mekâsıd vesîlesi
Mâşâe men erâde bihi’l-fevzi ve’n-necât

4. Dökmüş riyâz-i tab’uma bârân-i şevkını
Men enzele’l-miyâhi ve ahyâbihen nebât

5. Hak âferinişe sebeb etti vücûdunı
Evcebte bi’z-zuhûri zuhûri’1-mukevvenât

6. Îzıd serîr-i hüsne seni kıldı pâdşâh
A’lâ kemâli zâtike fi ahseni’s-sıfât

7. Kıldın edâ-yi na’t Fuzûlî tamâm kıl
Kellemte bi’s-selâmi ve temmemte bi’s-salât
Fuzûlî Dîvânı, s.149-150

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1. Ey gubâr-i kademin arş-i berin başına tâc
Şeref-i zâtma ednâ-yi merâtib Mi’râc

2. Müntehî şer’ine edyân-i tamâmi-i rüsûl
Bahrsin sâ’ir-i erbâb-i risâlet emvâc

3. Hâzin-i genc-i şefâ’at seni kılmış îzid
Hiç kim yok ki sana olmaya âhir muhtâc

4. Sünnetin mağfiret esbâbına minhâc-i husûl
Tâ’atin ma’siyet emrâzına tedbîr-i ilâc

5. Halka taklîd-i sülûkun sebeb-i hüsn-i ma’âş
Mülke tağyîr-i tarîkin eser-i sü’-i mizâc

6. Kâ’im olmazdı nizâm ü nesak-i asl-i vucûd
Vermeseydin eser-i adl ile dünyâya revâc

7. Şükrli’l-lâh ki Fuzûlî’ni edip dâhil-i feyz

Rağbetin dâ'ire-i hafdan etmiş ihrâc
Fuzûlî Dîvânı, s.154

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Zihî cevâhir-i ihsân-i âma ma'den-i hâs
Dür-i şefâ'at için bahr-i rahmete gavvâs

2. Yetip huzûruna Mi'râc vakti kılmışlar
Kamer husûl-i me'âşir Süheyl kesb-i havâs

3. Felek hem ol gece bulmuş safâ ki sofî tek
Karâr tutmayıp olmuş bu bezmde rakkâs

4. Reh-i mütâbe'atindir tarîk-i fevz ü necât
Hevâ-yi merhametindir ümîd-i hayr ü halâs

5. Tefâhur eyle Fuzûlî ki andan özge değil
Sana zamânede nakş-i sahife-i ihlâs
Fuzûlî Dîvânı, 196-197

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey hadeng-i gamına sîne-i ahbâb hedef
Muntazır hançer-i müjgânına cânlar sâf sâf

2. Hâk-i der-gâhına her subh sürer gün yüzünü
Gâlibâ andan ana hâsıl oluptur bu şeref

3. Hâşeli'l-lâh ki bu divâne-i şevk-i hatında
Sebeb-i kayd ola zencîr-i sütûr-i mushaf

4. Saldı deryâya sabâ hancer-i gamzen vehmin
Ki çıkarmaya dahi gevher-i nâ-sufte sadef

5. Ey gönül âleme aldanma sana reng verir
Hâkdir kim anı geh lâ'l kılar gâh hazef

6. Bezm-i Cemşid fenâ bulmağile bildim kim
Devr cevrimden imiş nâle-i ney nevhâ-i def

7. Ey Fuzûlî taleb-i rütbe-i irfân eyle
Cehl ile hâsıl-i evkât-i şerîf etme telef
Fuzûlî Dîvânı, s.202

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Lebin reşki mizâcın telh kıldı bâde-i nâbın
Kaşın meyli yüzünü kıbleden dönderdi mihrâbın

2. Girihler buldu cânım riştesi tesbih târı tek
Bana gör n'etti âhir ârzû-yi zülf-i pür-tâbın

3. Ayağın tozuna yüz sürmeğe vermez sabâ ruhsat
Yüzün şeb-nemle yüz kez yumadan gül-berg-i sirâbın

4. Sabâ ol zülfü deprettikçe teşvîşim ziyâd eyler

Sakın depretme kim bağrımdadır başı bu kallâbın

5. Der ü divârına güstâh yüz sürmüş diye gerdûn
Yüzünü geceler sürter yere tâ subh meh-tâbın

6. Muhabbet zâhir etmek cürmüne kan dökmek istersen
Habîbim bunca hem rağbet nedir cürmüne ahbâbın

7. Fuzûlî gamze-i merdüm-küşünden iltifât ister
Sanır kim iltifatı rahm olur kurbâna kassâbın
Fuzûlî Dîvânı, s.206-207

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Ey vücûd eseri hilkat-i eşyâ sebebi
Nebî ol vakt ki bi' 1-fi'l gerekmezdi nebî

2. Seyyid-i Ebtahi vü ümmi vü Mekkî vü zekî
Hâşimî vü Medenî vü Kureşî vü Arabî

3. Sebkat-i zât ile eyvân-i risâlet sadrı
Şeref-i asi ile fihrist-i rüsûl müntehabı

4. Azm-i çerh etti Mesîha ki bula mi'râcın
Yetmedi menzîl-i maksûda tarîk-i talebi

5. Enbiyâda kime sen tek bu müyesserdir kim
Âdem'e vech-i mübahât ola izz-i nesebi

6. Halef-i mu'teber-i Âdem ü Havvâ sensin
Ce'allalluhu fidâen leke ümmi ve ebi

7. Yâ Nebî kılma Fuzûlî'ni kapından mahrûm
Afv kıl var ise der-gâhda terk-i edebi
Fuzûlî Dîvânı, s.267

Sehî Bey (ö. 1548)
Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Derdâ ki derde itmez isen çâre Mustafâ
Cân kaldı derd-i 'ışk ile bi-çâre Mustafâ

2. El urdı bâd-ı subh girîbân-ı goncayı
Öykündügiyçün o leb-i ruhsâre Mustafâ

3. Kurbânlar oldugum seni sevmek günâh ise
Bend it dili o zülf-i siyâh-kâre Mustafâ

4. Nâr-ı 'azâb içinde koma 'ışkun ümmetin
Rahm it şefi' olup bu günehkâra Mustafâ

5. Ragbetle sözini Sehî'nün itsen istimâ'
Vire ni'âm dür gibi eş'âra Mustafâ
Sehî Bey Dîvânı, s.351-352

Hayâlî (ö. 1557)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Hûn-ı dil bâde hayâl-i dost hemdem âh şem'
Gönlümü gâhî şarâb ü şâhid egler gâh şem'

2. Her habâb-ı mey verir âlem fenâsından haber
Gösterür her gece ömrün olduğun kütâh şem'

3. Kalır idi perde-i şâmî 'ademde kâ'inât
Olmasan mahlûka cümle yâ Resûlallâh şem'

4. Tâ benân-ı mu'cizin kaldın çerâğına fetîl
Kudreti eyvânına Hakkun oluptur mâh şem'

5. Zulmet-i isyânda kim kalsa olur ana delîl
Var ise nûr-ı ruhundan yaktı Beytullâh şem'

6. Ey Hayâlî kılmaz ahı lutf-ı Hak mebzûldür
Rûz-ı rûşende erenler yakmadı bî-râh şem'
Hayâlî Bey Dîvânı, s. 219

Hüsâmüddîn Bin Hüseyn Sehâbî (ö. 1563)
Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Olımaz ferş-i kadem atlas-ı eflâk sanâ
Gey Habîb'üm yaraşur hil'at-i *levlâk*[98] sana

2. Lâ-mekân oldı mekânun iremez fî'l-vâki'
Mürg-ı endîşe ile tâyir-i idrâk sana

3. Bükülüp secde ider çerh-ı murassa' hâke
Olalı ey güher-i pâk sadef hâk sana

4. Semer-i ma'rifetu'llâh şecerisin ne 'aceb
Atsalar seng-i cefâ bir niçe bî-bâk sana

5. Lücce-i bahr-i kerem sensin ü 'âlem hâşâk
Râh-ı kurbet nice bulsun has u hâşâk sana

6. Na'tüne sanma zebân oldı hemân cârî vü bes
Ki dürûd itdi revân dîde-i nem-nâk sana

7. Medh idüp zâtunı bî-çâre Sehâbî ne disün
Çünki *levlâ*k[99] didi Hâlık-ı eflâk sana
Hüsâmüddîn Bin Hüseyn Sehâbî Dîvânı, s. 10

(Muhibbî) Kanuni Sultan Süleyman (ö.1566)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Nûr-ı âlemsin bugün sen dahi mahbûb-ı Hudâ

---

[98] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[99] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Eyleme âşıklarun bir lahza kapundan cüdâ

2. Gitmesün nâm-ı şeriftin bu dilümden bir nefes
   Derdlü gönlüme devâdur cân bulur andan şafâ

3. Umaram her bir adun başka şefâ'at eyleye
   Ahmed ü Mahmüd Ebu'1-Kâsım Muhammed Mustafâ

4. Çünki dinildi ana *veş-şems*[100] dahi *ve'd-duhâ*[101]
   Rûyuna alnuna mihr ü mâhı benzetsem n'ola

5. Bu libâs u hây u huy u tantana nedür dilâ
   Egnüne hil'at yiterken bir palâs u bir 'abâ

6. Cürm ü 'isyânum burundur gerçi hadden sır vire
   Sen şefâ'at kânısın geldüm sana şefkat umâ

7. Bu Muhibbî tevbe eyler tevbesin eyle kabul
   Fitne-i şeytândan sakla anı yâ Rabbenâ

Muhibbî Dîvânı, C.1, s. 142-143

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ah kim vardur benüm başumda bin dürlü hevâ
   Ger 'inâyet itmesen 'ömrüm olur cümle hebâ

2. Sen mürüvvet kanısın cürmüme çek 'afv-ı kalem
   Umaram senden şefâ'at idesin yevm-i cezâ

3. Çeşm-i 'âlem cümle nûrundan münevverdür senün
   Yoluna olsa nola dünyâ vü mâfıhâ fedâ

4. Hâ mîm harfi dü nâmundan işaretdür senün
   Hâya Ahmed didiler mime dahi hem Mustafâ

5. Tut elümi ayağa düşdüm gel iy din severi
   Eyleyem dinün yolunda cân u dil ile gazâ

6. Her ne ki itdüm günâhı olmışam ben mu'terif
   Tevbeye geldim kabul et tevbemi yâ Rabbenâ

7. Hak müyesser eylese varsa Muhibbî ravzâna
   Gözlerine eyler idi hâk-i pâyun tûtiyâ

Muhibbî Dîvânı, C.1, s.130

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Eyledün sen nûrun ile mihr-i rahşanı şikest
   Togıcak gün lâ-büd eyler mâh-ı tâbânı şikest

2. Enbiyânun hâtemisin hem nebîler serveri
   Devlet-i sermed bulur her kim ki sana suna dest

---

[100] Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"
[101] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."

3. Çünki yüceldüp bülend itdün livâ-yı Ahmed'i
Tâ kıyâmet olısardur ser-te-ser edyân pest

4. Benliği terk itmez-isen iremezsin vahdete
Tâ senün yanunda bir görinmeye nist ile hest

5. Gitmesün dilden Muhibbî dayimâ medh-i Resûl
Okıdukça dil ferah bula vü cânun ola mest
Muhibbî Dîvânı, C.1, s.226-227

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1. Düşer mi âşıka kılmak şikâyet
Cefâ vü cevr-ile öldüre gâyet

2. Didiler 'ışk[ı] eyler vasi teskin
Didüm artar ana olmaz nihâyet

3. Dila lutf eyle geç tûl-ı emelden
Sana yitmez mi bir lokma kifâyet

4. Düşer dilden dile elbette ahir
İdersen sırrımı gayra hikâyet

5. Muhibbî sevdügün çün Mustafâdur
Gerekdür şer'ini itmek ri'âyet
Muhibbî Dîvânı, C.1, s.252

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ahmed ü Mahmud Muhammed nâmıdur
On sekiz bin 'alemün imâmıdur

2. Cân u dilden her ki anı sevmeye
Fi'l-hakîka yiri anun tâmudur

3. Gün yüzine çün dimişler *ve'd-duhâ*[102]
Leyl-i zülfi de o rûzun şâmıdur

4. Hak müyesser itse varsam ravzana
Cân teslim eylesem dil kâmıdur

5. İy Muhibbî cân teslim eylemek
Hak budur 'ışk ehlinün bayramıdur
Muhibbî Dîvânı, C.1, s.513

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Öldürdi firkâtün beni iy bî-vefâ yetiş
Dirgür Mesîh gibi beni kıl du'â yetiş

2. Gâhi gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar
Hâk-i derûni gönderüp it tûtiyâ yitiş

---

[102] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."

3. Dil ‘ışkun-ıla hasta yatur iy tabîb
   Dârü-yı la’lün-ile bulısar şifâ yitiş

4. Senden cefâ ki gelse baha ol vefâ gelür
   Bâri vefâyı kılmaz-ısan kıl cefâ yitiş

5. Hep ümmet-i Muhammed’e itdün şefâ’at
   Mücrim Muhibbî bendene iy Mustafâ yitiş
   Muhibbî Dîvânı, C.1, s.771

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Dest-i kudretle ezelden yazılıdur her varak
   Her ki ‘arifdür nazar kılup alır andan sebâk

2. Niçe bir yoldan saparsın iy gönül insâfa gel
   Gir sırât-ı müstakîme çün sana emr itdi Hak

3. Ağla iy çeşm ağla ta kim yoyasın ‘isyânum
   İnle iy dil inle her dem başunı taşlara kak

4. Gör ne mu’ciz gösterüpdür ol Resûl-i kâ’inât
   Kim mübarek barınağıyla eyledi bedr ayı şak

5. Çün şefâ’at kânısın yevm-i cezâda ümmete
   Bu Muhibbî derdmendün hâline lutf eyle bak
   Muhibbî Dîvânı, C.1, s.883

Mef‘ûlü / Fâ‘ilâtü / Mefâ‘îlü / Fâ‘ilün

1. Artarsa n’ola nûr-ı cemali Muhammed’ün
   Kisbı degül cemi’-i hisâli Muhammed’ün

2. Gördüm düşümde gice mübârek cemâlini
   Dilden gider mi hiç hayâli Muhammed’ün

3. Müşgi vü bûy-ı anberi aynuma almazam
   Yiter bana çü zülf-ile hâli Muhammed’ün

4. Yevm-i cezâda umaram ide şefâ’at
   Ol iki mim ü hâ ile dâlı Muhammed’ün

5. Yiter Muhibbî sana bu devlet cihanda kim
   Oldun Muhibbî cân-ıla âli Muhammed’ün
   Muhibbî Dîvânı, C.1, s.923

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Yâ nebiyyallâh itdün mu’cizünle ayı şak
   Diseler sana aceb midür şehâ mahbûb-ı Hak

2. Görmedin didârunı sana mahabbet bagladum
   Bu meseldür gözden öndin dirler ‘âşıkdur kulak

3. Burka’un keşf eyledün yüzünden iy şâh-ı rüsûl
   Heybetünden on sekiz bin âlem itdiler arak

4. Yumaya yidi deniz dahi yüzümün karasın
   Cürm çok benden yoyılmaz şefkât it hâlüme bak

5. İy Muhibbî âh idüp andukça bu ʻisyânum
   Lerze gelür cisme sanki bâd-ıla ditrer varak
   Muhibbî Dîvânı, C.1, s.890

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Şeh-perin cârüb ide Rühu'l-emîn
   Hâk-i pâyuna senün ey pâk dîn

2. Gülde lutf u servde var i'tidâl
   Cem' olupdur cümlesi sende hemîn

3. Hak-i pâyun efser ola başuma
   Şâdılıkdan basmayam pâ ber-zemîn

4. Ah okın atsam idüp kaddüm kemân
   Hâyil olmaya bu çarh-ı heftümin

5. Pâyuna bu dideler işar içün
   Dökdi gâh la'l ü geh dürr-i semîn

6. İtme buhl ü kimseye kılma hased
   Dir Nebî bir yirde olmaz kibr ü dîn

7. Dâ'imâ dilden Muhib la-havl oku
   Mekr-i şeytândan sakın olma emîn

8. Cürmi çok olsa günâhun gam yime
   Çünki oldur *rahmeten lil-ʻâlemin*[103]
   Muhibbî Dîvânı, C.2, s.1301-1302

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Sen Resûl-i Hak'sın u hem enbiyânın serveri
   Dîne getürdün niçe ʻisyan iden kâfirleri

2. Gözleri ak oluban ahir olur yüzi kara
   Kim ki dünyâda muhabbetle seve sîm ü zeri

3. Şefkâtinden haşa kim bu mücrimi mahrûm ide
   Cân u dilden bende oldum sevmişem peygamberi

4. Ger hatâ kuldan gelürse gele sultândan ʻatâ
   Rahmetüne zîra tutmışlar efendi her biri

5. Sakın aldanma cihana zîra yudar ʻâkıbeti
   Gönlüne koyup Muhibbî besleme gel ejderi
   Muhibbî Dîvânı, C.2, s. 1902

[103] Enbiya 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".

(Celîlî) Abdülcelil (ö. 1566-1577)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ol ki Hakdan irdi dîbâ hil'at-ı *levlâk*[104] ana
   Oldı ser na'leyn-i pâ mâh-ı nev-i eflâk ana

2. Çarh-ı atlas berg-i sebz-i bâgbân-ı himmeti
   'Akl-ı küll cüz'-i kelâm-ı safha-i idrâk ana

3. Şeh-süvâr *lî-ma'allâh*[105] 'azm-i cevlân eyledi
   Mâh-ı nev zeyn oldı burc-ı sünbül-i fitrâk ana

4. Ger binâ-yı Ka'betu'l-lâh içün eşe hâk-i pâk
   Ola mı 'uryân lâyık sîne-i sad-çâk ana

5. Berk-ı seyr-i sırrı 'arşu'llâha cevlân eylese
   İre mi hergiz burâk-ı fikret-i çâlâk ana

6. Dil ki 'ışkun saklamaz tîg-i gam itsün çâk anı
   Dîde kim görmez cemâl-i pâkün olsun hâk ana

7. Ey sabâ gülzâr seyrinden yana ger varasun
   'Arza kıl bi'l-lâh dürûd-ı dîde-i nemnâk ana

8. Sûret-i 'ışk-ı Hudâ na't-ı Muhammed yazılur
   Ol ki Mushaf gibi olsa safha-i dil pâk ana

9. Na't-ı câmumdan Celîlî zevk-i 'ışk itmez rakîb
   Veh kaçan sahbâ virür şâh-ı nihâl-i tâk anah
   Celilî Dîvânı, G.27

Ubeydî (ö. 1573)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. 'Arş-ı a'lâ pâyine yüz sürme itdiyse n'ola
   Gerd-i na'lini 'uyûn-ı kudsiyâne tûtiyâ

2. Her cihetden dehri rûşen seyr iderse tan mıdur
   Şems-i pertev-i hidâyetdür resûl-i muktedâ

3. Bir elif kâmet habîbidür Hüdâ-yı 'âlemün
   Yire düşmezse 'aceb mi zıll-ı fahr-i enbiyâ

4. Kıldı seyrân elleri âb-ı zülâl-i mu'cizi
   Olalı engüşt-i pâki lûle-i 'ayn-ı Hüdâ

5. İy 'Ubeydî oldugıyçun tâc-dâr-ı mürselîn
   Sâyebân itmişdi Hak ana sehâbı dâyimâ
   Ubeydî Dîvânı, s.274

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Geldügün sâ'at vücûda iy şeh-i gerdûn-cenâb

---

[104] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[105] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)

Niçe deyr oldı bu fânide harab-ender-harâb

2. Kûşe-i halvet-sarâyun câygâh-ı Cebrâ'îl
Meclis-i 'âlî-makâmun menzîl-i vahy ü kitâb

3. Sen risâlet taht-gâhınun şeh-i bî-mislüsin
Evliyâ vü etkıyâ sana sipâh-ı bî-hisâb

4. Sandılar nîm oldı meh sokdı bile pirâhenin
Peyk-âsâ kılmagiçün râh-ı 'ışkunda şitâb

5. Şa'şa'âyla nâr-ı mihrinde 'Ubeydî nüh felek
Şîşe sancılmış döner gûyâ niçe pâre kebâb

Ubeydî Dîvânı, s.281

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Şöyle olmışdı du'ân-ile ucuzlık kâyinât
Dahı gendümle tolu anbâr-ı çarh-ı sâbitât

2. Geldügün dem 'âleme âteş-perest olanlarun
Söyinüp ocakları bulmadı zulmetden necât

3. Bir yarar mu'ciz dahı budur 'adû ilzamına
Kim yiri yarup sana geldi dıraht-ı bî-hayât

4. Bir zebûn-ı derd-i 'isyânum bana ol dest-gîr
Keffün ile buldı marazî çün şifâ iy pâk zât

5. Ben degül vasfûn 'Ubeydî halk-ı 'âlem yazamaz
Dilleri olup kalem agızları olsa devât

Ubeydî Dîvânı, s.289

Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Oldı her kavl-i sahîhün serverâ cevher hadîs
Bir nübüvvet bahridür zâtun ana gevher hadîs

2. İy delîl-i Hak nizâ'-ı münkiri kat' itmeğe
Sen resûl-i kibriyâdan nass-ı kâtı' her hadîs

3. Her birinden bir hidâyet güneşi eyler tulû'
Lafz-ı pâkünden meşârıkdur niçe enver hadîs

4. Bir buhâridür felek fazlun buhârınun diye
Safha-i 'âlemde şol müslim ki cem' eyler hadîs

5. Câmi'-i 'âlem 'Ubeydî nice rûşen olmasun
Anda olmışdur mesâbih-i ziyâ-güster hadîs

Ubeydî Dîvânı, s. 295

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Kasr-ı kadründe senün mâh-ı münevver bir sirâc
Hıfz içün bâd-ı havâdisden ana gerdûn zücâc

2. Dene-i bâdâm-ı encümiyle be evrâk felek

Cûd'ı bî-haddün tabagı içre bir cüz'i gülâc

3. Hâk-pâyün cevherine irdi sultân-ı nücûm
San mı şâhâ geyse gün başına bir altunlu tâc

4. Zâtun içün halk olundı cümleten gökler sana
Yiridür boynın egüp eylerse 'arz-ı ihtiyâc

5. Mihnet-i 'isyân ile hâli mükedderdür katı
Şerbet-i lutfun ider ancak 'Ubeydî'ye 'ilâc
Ubeydî Dîvânı, s.298

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Togdugun sâ'at görindi mâh-ı a'lâ-yı ferah
Dikilüp her kûşede râyât-ı garrâ-yı ferah

2. Ol gice mülk-i cihândan sürdi iy şâh-ı rüsûl
Leşker-i endûhı şeşperle süreyyâ-yı ferah

3. Emr-i Hakk ile vücûda geldigün gibi şehâ
Sîneler ahkâmını zeyn itdi tugrâ-yı ferah

4. Dürr-i şevk ile pür oldı hokka-i çarh-ı berin
Şol kadar cûş eyledi devründe deryâ-yı ferah

5. İy 'Ubeydî kâmeti vasfındaki her mısra'un
Gülşen-i nazm içre oldı serv-i bâlâ'-yı ferah
Ubeydî Dîvânı, s.301

Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Kime ki eltâfun iy Fahr-i cihân 'arz ide rûh
Rûz-i mahşerde ana verd-i cinân 'arz ide rûh

2. Kangı tâlib kim gubâr-ı âsitân-ı ravzanı
İktihâl eylerse ana kudsiyân 'arz ide rûh

3. Sana mihr idüp gözi yaşıyla hâki pâk iden
Her fenâ ehline genc-i şâyegân 'arz ide rûh

4. Çıkdugun şeb 'arşa zîr-i hâkde pinhân olup
Kâdir olmadı ki mihr-i âsumân 'arz ide rûh

5. Çün 'Ubeydî'ye sunıldı gaybden medhun senün
Umarın ana niçe sırr-ı nihân 'arz ide rûh
Ubeydî Dîvânı, s.304

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Nefs elinden zâr u giryânuz bize senden meded
'Âkıbet fikriyle hayrânuz bize senden meded

2. Gözümüz yaşın silüp güldür kıyâmetde bizi
Biz garîk-i bahr-i tugyânuz bize senden meded

3. Kalmışuzdur 'aklumuz devşirmeden mahşerde biz

Cürmle hâtır-ı perîşânuz bize senden meded

4. Bir cevâba agzumuz açmaga yok dermânumuz
Mübtelâ-yı derd-i ‘isyânuz bize senden meded

5. Yüzümüz kara yuyup arıt ‘Ubeydî’yle bizi
Çok günâh itdük peşîmânuz bize senden meded
Ubeydî Dîvânı, s.307

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Kavlün iy mîr-i sühen kand-i mükerrerden lezîz
Sâ’ile şâfî cevâbun şehd ü şekkerden lezîz

2. Çeşme-veş âb-ı musaffâ akıdan barmaklarun
Teşne-dil ashâb-ı sûza ney-şekerlerden lezîz

3. Hatt-ı müşgîn zâhir olmış la’l-i nâbünden senün
Her hadîsün şerbet-i câm-ı mu’attardan lezîz

4. Kâmetün tûbâdan a’lâ ruhlarun cennet-misâl
Sözlerün şîrîn lü’âbun âb-ı Kevserden lezîz

5. İy ‘Ubeydî medhi mısrâ’ındaki yir yir nukat
Devha-î mevzûnda olan mîve-i terden lezîz
Ubeydî Dîvânı, s.312

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ref’ olup zulmet hicâbı iy meh-i çarh-ı sürûr
‘Ayn-i a’mâ açılup buldı senün yümnünle nûr

2. Niçe inkâr ehli îmâna gelüp buldı hayât
Mu’ciz-i ihyâ-yı emvât idicek senden zuhûr

3. Südde-i sidre mekânun taht-ı Rızvân-ı cinân
Halka-i bâb-ı celâlün çeşm-i hûr-ı bî-kusûr

4. Çarh-ı pür-encüm müşebbek mahceridür ravzanun
Anda hurşîd ü meh-i enver iki kurs-ı buhûr

5. Lutfun olursa ‘Ubeydî ok gibi togrı çıkar
Yerlerinden kopdugı sâ’atde ashâb-ı kubûr
Ubeydî Dîvânı, s.314

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. İy sa’âdet ma’deni iy şehriyâr-ı ser-firâz
Zuhruna mühr urdı Hak sen oldugunçün genc-i râz

2. Pîşvâ-yı enbiyâsın cümleye oldun imâm
Mescid-i Aksâ’da kıldukda iki rek’at namaz

3. Sen Habîbu'llâh’sın biz de senün etbâ’unuz
Sâ’ir ümmetler içinde n’ola bulsak imtiyaz

4. Yirümüz dârü's-selâm ola kıyâmetde bizüm

Lutfun olursa eger biz derdmende çâre-sâz

5. Görmesün nârun ‘azâbın medhünün evrâkını
Perde kıl yarın ‘Ubeydî’ye budur sana niyâz
Ubeydî Dîvânı, s.356

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Zât-ı ‘âlî merteben çün ‘arşa buldı dest-res
Nice konsun cism-i pâkün üzre her sâfil meges

2. Sen o şâh-ı reh-revân-ı râh-ı rif’atsin senün
Gerden-i nâkanda gerdûn-ı mu’allâ bir ceres

3. Sâyil-i eltâfuna red yokdur iy bahr-i kerem
Sana aksa sû-be-sû mânend-i enhâr-ı Aras

4. Olmayam hergiz kıyâmet ıssısından teşnedil
Bana bir câm içirürse zikr-i nâmun son nefes

5. Zümre-i ashâb-ı nazm-ı millet-i İslâm’la
Bu ‘Ubeydî çâkerün taht-ı livân eyler heves
Ubeydî Dîvânı, s.370

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Sen gül-i âl-i şerî’at meclisün gülzâr-veş
Oldı esrâfunda ashabun kamu ezhâr-veş

2. Nice a’dâ yanmasun togdukda sen şems-i Hüdâ
Bahr-i Sâva mahv olup yiri görindi nâr-veş

3. Katre-i emtâr-ı eltâfun ihâta idemez
‘Ālemi devr eylese kavs-i kuzah pergâr-veş

4. Çeşm-i pâk-i bî-nazîrünle eger manzûr olam
Lâyık-ı dîdâr olup bende olam ebrâr-veş

5. İy ‘Ubeydî şükr-i şekkeri mükerrer eyle kim
Kıldı lutfı tab’unı tûtî-i hoş-güftâr-veş
Ubeydî Dîvânı, s.375

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. İy şefâ’at issi yarın kıl bizi gamdan halâs
Bir bölük mücrimlerüz eyle cehennemden halâs

2. Ehl-i nârun zeyn olındukda dügünlerle teni
Gönderüp firdevse bizi eyle mâtemden halâs

3. Boynı baglu kulun olduk çünki dünyâda senün
Âhiretde kıl bizi aglâl ü edhemden halâs

4. Dilleri şîrîn-iken ismünle eyle ümmetün
Sâgar-ı zehr ü sadîd ü kâse-i semmden halâs

5. Hem-dem-i âh-ı derûn oldı gam-ı ‘ukbâ ile

Lutf idüp eyle ‘Ubeydî kulunı hemmden halâs
Ubeydî Dîvânı, s.381

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Zât-ı pür-nûrun senün çarh-ı safâ-âsâr-ı feyz
Kalb-i rûşen-râyun iy meh matla’-ı envâr-ı feyz

2. N’ola senden bulsalar neşv ü nemâyı kâ’inât
Gelmede dâ’im muhît-i zâtuna enhâr-ı feyz

3. Niçe ashâbun fezâ’il bahrına gark olmasun
Oldı lafz-ı âb-dârun dürr-i deryâ-bâr-ı feyz

4. Safha-i mâh-ı münîr anunla buldı inşirâh
İy şeh engüştün hilâlidür senün tomâr-ı feyz

5 - Gonca-i medhün zuhûr itdi ‘Ubeydî’den senün
Himmetünle olalı tab’ı anun gülzâr-ı feyz
Ubeydî Dîvânı, s.383

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Lutf idüp mahşerde bize gösterürsen inbisât
Ola âsân kıldan ince tîgdan keskin sırât

2. Kurtaran sensin kıyâmet ıztırâbından bizi
İki ‘âlemde cenâb-ı müstetâbundur menât

3. Bere-i biryân-ı zehr-âlûd şâhâ acıyup
Benden el çekdiydi düşmen sana çekdükde simât

4. Destine alup şütürbânun ‘ınân-ı ‘izzini
Reşk-i menzilgâh eylen oldı bu ‘âlî-ribât

5. Ayrıla şemşîr ile cismi veli ayrılmaga
İşigüne şöyle kılmışdur ‘Ubeydî irtibât
Ubeydî Dîvânı, s.386

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Sîne-çâkün oldugıyçun mâh-ı tâbân itdi haz
Pây-mâlün olmag-ıla mihr-i rahşân itdi haz

2. Zevke ashâbun irişmişdür ki şâhâ her biri
Sohbetünle mugtenem olup firavân itdi haz

3. Hak anı iy nîg-hû ra’nâ teründen kıldı halk
Hande-rû olsa yaraşur verd-i handân itdi haz

4. Aglayup sana şikâyet idicek sayyâddan
Kayddan olup halâs âhû-yı giryân itdi haz

5. Nice vasf ola ‘Ubeydî’nün sürûr-ı sinesi
Sen şehe meddâh olup mânend-i Hassân itdi haz
Ubeydî Dîvânı, s.389

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. İy risâlet ʻarsagâhında şeh-i gerdûn-mutâʼ
İşigünde hâk-i râhundur sipihr-i irtifâʼ

2. Serverâ biri biri üzre yıgılmış nüh felek
Mahzen-i kadr-i refîʼünde tokuz pâre metâʼ

3. Bir avuç topragı denlü yok yidi kat cirm-i hâk
Şol kadar vardur fezâ-yı himmetünde ittisâʼ

4. Hâbe varsan vahy olurdı sana iy bîdâr-baht
Göz yumarsan da bulurdun niçe sırra ıttılâʼ

5. Niçesiyle açmak ümmîdiyle bâb-ı cenneti
Kıldı beş beyt ile evsâfun ʻUbeydî ihtirâʼ
Ubeydî Dîvânı, s.392

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1- Görmedi işitmedi vechün gibi bir şebçerâg
Bunca encümle semâvât oldı dehre göz kulag

2. Olımadı anda pervâne mukarreb Cebrâʼil
Oldı bir halvet-sarây-ı gayba ruhsârun çerâg

3. Kürsi-yi ʻarşa irişdi hecrün ile nâlesi
Eyledün şol dem ki Hannâne sütûnından ferâg

4. İy şeh-i mülk-i kanaʼat sûretine bakmadun
Sana altun olalum harcan didiler niçe sâg

5. Cürm-i ʻisyân kir getürmişdür ʻUbeydî yüzine
Âb-ı lutfunla meger kim ola anun yüzi ag
Ubeydî Dîvânı, s.395

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Gıpta ider kâsene şems-i semâvât-ı şeref
Reşk-i mâh-ı nev ser-i kûyunda bir kem-ter hazef

2. İki ʻâlem kıymet olmaz bir dür-i şeh-vârsın
Sana olmışdur şeb-i miʼrâcda gerdûn sadef

3. Himmetünle ümmetün ahvâli bulursa nizâm
Baglaya dîvân-ı Hakda cümle tertîb üzre saf

4. Her kimün evkâtı mihrünle güzâr itdi senün
Zerre denlü kılmadı sermâye-i ʻömrin telef

5. Ol şeh-i *levlâk*[106] vasfında ʻUbeydî umarın
Ola her bir zâde-i tabʼum benüm hayrü'l halef
Ubeydî Dîvânı, s.398

[106] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Sen şehe arka virüp ‘âlî-mekân oldı burak
Hink-i çarh-ı a’zam ile hem-’inân oldı burak

2. Ayagı yir basmadı zât-ı şerîfünle senün
Şol zamân kim cânib-i Kuds’e revân oldı burak

3. Şark u garbı iki adım atsa iy şeh yiridür
Şâhrâh-ı vuslatunda kâmrân oldı burak

4. Gördi Hak’dan yana ta’cîlün sana sa’y eyleyüp
Berk-âsâ turmayup sür’at-künân oldı burak

5. İy ‘Ubeydî hasretinden gerçi dökdi niçe yaş
Gevheri vaslıyla âhir şâdmân oldı burak
Ubeydî Dîvânı, s.404

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Sen şehe mi’râca karşu çıkmasun mı her melek
Şâh-râhundan nişân bir kaç tepe gûy-ı felek

2. ‘Âlem-i bâlâya ‘azm itdükde zîr-i pâyüne
‘Arş atlas döşedi sâyir felekler zer-benek

3. Tak-ı gerdûnda sanurlar kehkeşân-ı pür-nücûm
Kıldı eyvân-ı celâlünden münakkaş bir direk

4. Başdan ayaga dil olup n’ola medhün eylese
Mâh-ı nev deryâ-yı kadr ü rif’atünden bir semek

5. Ümmetünden cürm ile âlûde bir bî-çâredür
Lutf idüp hakdan ‘Ubeydî kulunı eyle dilek
Ubeydî Dîvânı, s.411

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1.Ka’bede sana mü'ezzin oldugıyçun niçe sâl
Beyt-i ma’mûra irişmişdür makâmât-ı Bilâl

2. Şişdigiyçün pây-ı pâkün çok kıyâmundan senün
Pâye-i kadrün terakkî buldı iy şâh-ı visâl

3. Sen nebîler hâtemiyken taş basardun bagruna
Ümmetün ten-perver olmak yol mı mânend-i cibâl

4. Mîve-i maksûda irgürsen n’ola ben dikmeni
Dikdügün sâ’atde hurma virdi bir yâbis nihâl

5. Togrudur kalbi elif gibi seni tasdîkde
Gerçi dâl itdi ‘Ubeydî kaddini yâl u bâl
Ubeydî Dîvânı, s.434

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Rif’atün kasrında iy sultân-ı iklîm-i ‘ulûm

Bir habâbı âyîne-i çarh-ı berîn-i pür-nücûm

2. Câmi'-i kadründe gök ile müzeyyen kehkeşân
Zerle nakş olmış ser-â-ser bir güzel kâfûrî mûm

3. Bâm-ı çeşmünden dökildi hayl-i eşki yirlere
Leşker-i 'ışkun kimün kim kalbine itdi hücum

4. Dest-gîr ol biz hakîre iy zuhûr-ı kâ'inât
Olmışuz râh-ı hevâda pâymâl-i nefs-i şû'm

5. Yanuna al böyle gitsün mahşere yarınki gün
Kılma üftâden 'Ubeydî'nün mezârın hâk-i Rûm
Ubeydî Dîvânı, s.442

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Şa'şa'a meyli olup iy nûr-ı 'ayn-ı kudsiyân
Kühl-i hâk-i pâyüne oldı süreyyâ sürmedan

2. Tasmasınun 'aynıdur na'lîn-i 'âlî-pâyenün
Ser-fürû' itse 'aceb midür hilâle âsumân

3. Ni'met-i vasl-ı safâ-bahşun müyesser olıcak
Döşedi sahn-ı sipihr üzre simâtın keh-keşân

4. Leyletü'l-mi'râcda envâr-ı vechünden senün
Nüh felek oldı ser-â-pâ nûrdan bir nerdübân

5. Nice bu ednâ 'Ubeydî ide vasf-ı merteben
Kabe kavseyn oldı sana iy şeh 'âlî-mekân
Ubeydî Dîvânı, s.456

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Kurs-ı ihsânun kenâriyken felekde mâh-ı nev
Fakr-ıla fahr eyleyüp kıldun ta'âmun nân-ı cev

2. Barmagun çâk itdügi pîrâhenin saklar kamer
Köhnedi dahı komaz her ay geçer bir tavk-ı nev

3. Sana inkâr eyleyen halk-ı Yehûd'un şimdiden
Zâhir oldı başlarında nâr-ı duzahdan 'alev

4. Korkulık görmez kıyâmetde sırâtı geçmede
Râh-ı şer'-i müstakîmünde olanlar râst-rev

5. İy 'Ubeydî vasfı beytin çünki rengîn eyledün
Umarın yâkûtdan ola cinânda sana ev
Ubeydî Dîvânı, s.482

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Dürr-i dendânun ziyâsı her şeb iy nûr-ı ilâh
Mahv iderdi şeb-çerâg-ı encümi bî-iştibâh

2. Hak budur şol dem ki da'vâ-yı nübüvvet eyleyüp

Mâhı şakk itdükde olmışdur sana iki güvâh

3. Nice irişsün ‘adûlar sana dâm-ı ‘ankebût
Çarh olup iki kebûter beyzâsıdur mihr ü mâh

4. Bundan artık lutf olur mı biz günehkâr ümmete
Sen şefî’ü'l-müznibîn ola bizümçün ‘özr-hâh

5. Gerçi çok yolsuzlık itmişdür tarîkunda senün
Kıl sırâtı bu ‘Ubeydî bendene bir şâh-râh
Ubeydî Dîvânı, s.486

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Meh-i sipihr-i risâlet Muhammed-i ‘Arabî
Sipihr-i mâh-ı nübüvvet Muhammed-i ‘Arabî

2. Yolınca varana havf-ı sırâtı çekdürmez
Delîl-i râh-ı hidâyet Muhammed-i ‘Arabî

3. Hisâba sıgmaziken cürmümüz yine yarın
Umaruz ide şefâ’at Muhammed-i ‘Arabî

4. Günâh-ı ümmetini âb-ı lutf-ı Hakk'ile yur
Muhît-i ‘âlem-i rahmet Muhammed-i ‘Arabî

5. Nedür ‘Ubeydî bu ‘izzet ki oldı melce’ümüz
Emîr-i mülk-i siyâdet Muhammed-i ‘Arabî
Ubeydî Dîvânı, s.516

Haletî-i Gülşenî (ö. 1581)

1. Bize eyle kıyâmetde şefâ’at yâ Resûlallâh
Koma bizi mel’anetde şefâ’at yâ Resûlallâh

2. Bu durur başda sevdâmız gönülde var tesellümüz
Budur senden temennâmuz şefâ’at yâ Resûlallâh

3. İlâhî Ka’be hakkı’çün şefâ’at yâ Resûlallâh
Dahı ol cilve hakkı’çün şefâ’at yâ Resûlallâh

4. Fedâ olsun sana cânum terahhum eyle sultânum
Nebîsin vardur îmânum şefâ’at yâ Resûlallâh

5. Murâdı Halveti’nün bu kapudan olmaya ayrı
Kıla müjgânını cârû(b) şefâ’at yâ Resûlallâhh
Haletî-i Gülşenî Dîvânı

Mustafa Hatmî (ö. 1579 sonrası)

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün/ Mefâ’îlün/ Mefâ’îlün

1. Habîbündür derin iy dil gül-i hoş-bû iden peydâ
Kadinden tan mıdur ide nihâl-i nâreven peydâ

2. Görelden kadd-i mevzûnın had-i gülgûnınun hattın
Gülistân şevkden turmaz ider serv-i çemen peydâ

3. Bisât-ı pây[ı] olmadum deyu seng-i ‘akîk idüp
   Ki bagrı kandur her dem ider hâk-i Yemen peydâ

4. Kararup kurudı fülfül görelden hâk-i müşkînin
   Mu’anber kâkülidür bûy-ı sünbül yâsemen peydâ

5. O mâhun mihr[i] nârıyla yanar Hatmî giyâhâsâ
   Yüz[i] ag oluban olur çü mânend-i semen peydâ
   Hatmî Dîvânı, s. 74

Taşlıcalı Yahya (ö. 1582)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Bülbül-i bâg-ı belâgatdur zebânı Ahmed’ün
   Şems içinde mîmdür gûyâ dehânı Ahmed’ün

2. Bu gönüller tahtınun sultânı olsa yeridür
   ʿArş-ı ʿâlî üzredür zîrâ mekânı Ahmed’ün

3. Gönül alçaklıgın idüp ʿâşıka virür selâm
   Sidreden aʿlâ iken serv-i revânı Ahmed’ün

4. Hüsn ü hulk ile ana cûd u sehâdur çâr-yâr
   Gör nice ʿâlîdurur ʿâlemde şânı Ahmed’ün

5. Minnet ol Mennân’a iy Yahyâ kemâl-i lutf ile
   Dostlugına yaratmışdur cihânı Ahmed’ün
   Taşlıcalı Yahya, 549-550

Hüdâyî-i Kadîm (ö. 1584)

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Suçum bî-hadd ü cürmüm bî-nihâyet yâ Resûlallâh
   Kulunam kapına geldim inâyet yâ Resûlallâh

2. Dil olsa tende her bir kıl zamân-ı ömr yüz bin yıl
   Hadîs-i lutfunu etsem rivâyet yâ Resûlallâh

3. Gele şol gün ki mağz-ı üstühân kaynaya yerde
   Beni kıl zıll-i lutfunla himâyet yâ Resûlallâh

4. Hatâ benden atâ senden olursa n’ola âdetdir
   Re’âyâdan güneh Şeh’den inâyet yâ Resûlallâh

5. Nice demler dürür kim güm-reh-i tîh-i dalâletdir
   Hüdâyî bendene eyle hidâyet yâ Resûlallâh
   Hüdâyî-i Kadîm Dîvânı, s. 207-208

Edirneli Sâdık Ahmet Bin Yûsuf (ö.1588?)

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Vücûdun nûr-ı pâkinden çün ihdâs itdi ol muhdis
   Muhakkak zâtun olmışdur vücûd-ı ‘âleme bâ’is

2. Müfessirler idemez belki ‘aşr-ı ‘âşirin tefsir

Kaçan Ahzâb-ı hüsnün âyetinden olsunlar bâhis

3. Hevâ-yı dâne-i Hâlık-ı cihânun kişt-zârında
   Çıkardı demi cennetden âhir eyledi hâris

4. Nice karn ile zâtun Hazret-i Âdem'den akdemdür
   Göründün 'âleme hikmet yüzinden gerçi kim hâdis

5. 'Aceb mi ol kadem Leylâ'sınun divânesi olsam
   Benim mirâsına Mecnûn-ı 'ışkun Sâdıkâ vâris
   Edirneli Sâdık Dîvânı, s. 298-299

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. İhyâ-yı la'lün oldugıçün Husrevâ medîh
   İhyâ iderdi mürdeleri Hazret-i Mesîh

2. Çünki beyân-ı hüsn-i bedî'ün ider senün
   Nazm-ı kelâmum olsa no'la cümleden fasîh

3. Her kim ki vasf-ı la'lüne sarf itdi 'ömrini
   Olmaz sözünin 'illeti sâlim olur sahîh

4. Olsa âceb mi sözleri *ke'l-milhi fi't -ta'âm*[107]
   Zirâ melâhat ehlinün olur her sözi belîh

5. Sâdık cihâna na't-ı bedî'ün yayup gider
   Sevmiş efendi cân u gönülden seni sarîh
   Edirneli Sâdık Dîvânı s.312

Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

1. Misâl-i târem-i a'lâ mühendis-i nüh kâh
   İder şerî'âti kasrın anun bülend ü efrâh

2. Hutût-ı mushaf-ı hüsn ü cemâlinün hattın
   Hezâr-ı sa'y ile tahrîre kâdir olmadı nessâh

3. Ne mu'cize ola yâ Rab öninde ol servün
   Ki dökdügi gibi hurmâ virür kurumış şâh

4. Hadîs-i şehd-i lebin sineden çıkarmaz dil
   İderse cismini zenbûr-ı 'ışkı sad sûrâh

5. Bu denlü cürm ile Sâdık şefâ'at ister yine
   Ne tan çün eyledi lütfun şehâ anı güstâh
   Edirneli Sâdık Dîvânı s.320-321

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Sürdi çün meydân-ı 'arşa ol meh-i şeb-rû semend
   Eyledi Tâhâ'yı zülfin kasrına anun kemend

2. Ol peri ruhsârı teshîr itmege kerrûbiyân

[107] "Yemekteki tuz gibi…"

Micmer-i çarh-ı mu'allâda buhûr itdi sipend

3. Tâk-ı 'ılliyyine çıkdı ol meh-i şeb-rev dilâ
Sâkına 'arşun kemendin itdügi sâ'atde bend

4. Merhabâyun yâ hâcib-i Hazret-i Rahmân deyu
Her melek kutlayup mi'râcını itdi sened

5. Şâh-bâzân-ı burûc-ı enbiyânun Sâdıkâ
Hiç biri itmiş degüldür böyle bir seyr-i bülend
Edirneli Sâdık Dîvânı s.331

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Eylemişlerdür misâfir hâne-i dehre sevâd
Kim serâ-yı 'âleme câ'iz degüldür i'timâd

2. Kişt-zâr-ı köhnesine bu fenâ iklîminün
Her ne denlü ekse bitmez bir kişi tohm-ı mezâd

3. Zâr-ı gönlüm şeş-gelelden nakş-ı hüsn-i dil-bere
Şeş-der-i mihnetde kıldı bilmedi hergiz kesâd

4. Âdem'e virmez murâdın itmeyince nice reng
Böyledür Sâdık ezelden gâret-i kevn u fesâd
Edirneli Sâdık Dîvânı s.331-332

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Sensin o mâh-ı kevkebe şâh-ı felek serîr
Oldı semend-i 'azmüne 'arş-ı Hudâ mesîr

2. Evc-i sipihr-i devlete zâtun gibi şehâ
Devr-i kamerde gelmedi bir mâh-ı bî-nazîr

3. Seyr eylemezdi peyk-i Hudâ sana takılup
Fitrâk-ı esb-i himmetüne olmasa esîr

4. Gayri Hudâya olmadı râci' zamânede
'Akl-ı cebir u kalb-i münîrindeki zamîr

5. Sultân-ı na't-ı kişver iken Sâdık ol şehün
Pâyini seng-i hâre itdi pisteri hasîr
Edirneli Sâdık Dîvânı s.344

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Saçı *Ve'l-leyl*[108] hatı sûre-i *Tâhâ*[109] gibidür
Sûreti *Fâtiha*[110] ebrûları *Kulyâ*[111] gibidür

2. Sûre-i Hazret-i Meryem'de dilâ ol sanemün

---

[108] Leyl 1, "Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye."
[109] Taha. 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
[110] Fatiha, 1 "Rahmân ve rahîm olan Allah'ın adıyla.."
[111] Kafirun, 1 "De ki: "Ey inkârcılar!"

Nükte-i hatt-ı lebi mu'ciz-i 'Îsâ gibidür

3. Sine-i düşmen-i Fir'avn'i 'asâ-yı zülfi
   Yagmaga nâr-ı gama ejder-i Mûsâ gibidür

4. Nice alınmayalum dâne-i hâline ki ol
   Âdem'i aldanda Hazret-i Havvâ gibidür

5. Yûsuf-ı cânı salar çâhı belâya âhir
   Sâdıkâ çarh-ı sitem-kâre Züleyhâ gibidür

Edirneli Sâdık Dîvânı s.345-346

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Sîm-i nüh kalb olmasa bu denlü dehr-i hîyle-bâz
   Pûte-i çarh içre virmezdi ana sûz u güdâz

2. Kadrüne dirsem dıraht-ı meyve-dâr olmaz 'aceb
   Çünki ana berg-i şîve oldı meyde 'ızz u nâz

3. Ney gibi huşk itdi cismün çün ney-i engüşt-i yâr
   Bezm-i 'uşşâk içre eylersen demidür anı sâz

4. Döndürür bir barmag üzre yaydı çarhun kâsesin
   Dûd-ı âhum gibi olmaya felekde kâse-bâz

5. Evc-i ma'nâda fesâhat tâ'irin sayd itmeğe
   Gelmeye tab'un gibi âdık cihâna şâh-bâz

6. Ka'be-i derd ol fenâ vâdisin eyle ihtiyâr
   Ayagına yüz süre dirsen eger ehl-i niyaz

Edirneli Sâdık Dîvânı s.356-357

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Cân virmez idi derdile 'uşşâk-ı pây-i nâz
   Şehd-i şifâ-yı lutfun eger olsa çâr-sâz

2. Olmaz Burâk-ı himmetine hem-cenâh anun
   Seyr-i makâm-ı sidre iden şâh-bâz-ı râz

3. Sahn-ı harîm-i sidrede ey nahl-i müntehâ
   Kaddün misâli bitmedi bir serv-i ser-firâz

4. Âyaz'ın yüzinden aldugı dem mâh-ı 'ârızın
   Mahmûd olurdı görse eger bir nazar ebbâz

5. Eyler tarîk-i Ka'be-i kûyında Sâdık'un
   Her dem nevâ-yı nâlesini ol sanem icaz

Edirneli Sâdık Dîvânı, s. 359-360

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Na't-ı ihlâs-ı hat-ı rûyun gibi olmaz havâs
   Derd idenler dûzah-ı mihnetden olmışdur halâs

2. Zer gibi hâs eylemişlerdür riyâdan kalbini

Kâl idenler tevbe-i ‘ışkunda mânend-i rasâs

3. Katl-i ‘uşşâk eylemek çün muktezâ-yı şer’imiş
   Katl-i ‘âm it hayl-i ‘uşşâkı *lehüm leyse kısâs* [112]

4. Kande varsun cünd-i ‘ısyândan kaçen kapun koyup
   Leyse li’l-’uşşâki ke’l-bâb’il-mu’allâki menâs[113]

5. Ölse de Sâdık komaz elden şefâ’at zeylini
   Sen gerek hışm eyle oda at gerekse dâra as

Edirneli Sâdık Dîvânı, s. 395

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1. Mu’ammâdur fem-i dildâr-ı muğlak
   Gubâr-ı hattı reyhândur muhakkak

2. Olurdum kayd-ı zülfünle ma’kid
   Kemâle munsarif olmasa mutlak

3. Gözündür masdar-ı nâz u girişme
   Ki fi’l-i fitne andan oldı müştak

4. Meh-i ruhsârun altında sanasun
   Olupdur gabgabun âb-ı mu’allak

5. Olup engüşt-i mu’ciz gonca Sâdık
   İşâretle ider verd-i mehi şakk

6. Viren heb ol büt-i ‘Îsi-nefesdür
   Bu deyr-i ‘âleme gün gibi revnak

Edirneli Sâdık Dîvânı s.454

Fe‘ilâtün / Mefâ‘ilün / Fe‘ilün

1. Sîm-i pergârla çizdi meh-i nev tasvîrün
   Hâme-i zerle şehâb itdi gelüp tahrîrün

2. Cân-ı dem’le sirişt itdi melâ’ik bil ki
   Ey peri ‘âlem-i fıtratde senün tahmîrün

3. Vâkı’amda seni bir hüsnile seyr itdüm ki
   Hele ben ey meh-i Ken’ân ideyüm ta’bîrün

4. Vasf-ı ruhsâruna cânın eridür ammâ kim
   Tolaşıkdur dili şem’ün idemez takrîrün

5. Geçer ey meh bu tokuz çenber-i jengârîden
   Her ki Sâdık gibi kapunda ola kıtmîrün

Edirneli Sâdık Dîvânı, 466- 467

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey firâk-ı hançeründen ravzada sûsen katîl

---

[112] Onlar için kısas yoktur.
[113] Senin yüce kapından aşıklara kaçış yoktur.

Çeşm-i bimârun gamından nergîs-i gülşen ‘alîl

2. Bir ‘adesdür hâl-i rûyun hırmen-i hüsnünde kim
Hasretinden cânını otlara yakmışdur Halîl

3. Zahm-ı gamzen işler o gülmezdi sinemde eger
Tirün ey kaşı kemânum olmasa ana fetîl

4. Şâd ider gönlüm peyâm-ber-i hattunla sabâ
Âyet-i rahmetle ashâbı nitekim Cebrâ’îl

5. Tir-i âh-ı âteşinüm gibi olmazdı Sâdıkâ
Ka’be-i kûyında yârun her gece rûşen delîl
Edirneli Sâdık Dîvânı 467

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Tagılur bâd-ı sabâdan cûya berg-i verd-i al
Nitekim Cebre’il’den suya Kitâb-ı Danyâl

2. Dûd-ı âhumdan şererdür düşdi âb-ı rûyuna
Bilmezler ey peri-peyker sanurlar anı hâl

3. Ni’met-i hüsnünde hâl-i mûy-dârun fi’l-mesel
Bir megesdür ‘anber-i terden uçupdur perr ü bâl

4. Tarf-ı la’lünde görenler hâl-i ‘anber-bârunı
Didiler zemzem kenârında vüzû’eyler hilâl

5. Lutf-ı rûyından şu denlü Sâdıkâ şerm idi kim
Yerlere geçerdi sûrâh olsa yer âb-ı zülal
Edirneli Sâdık Dîvânı s. 468

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey sevâd-ı hatt-ı la’lün âyet-i *yuhyi’l-’ızâm*[114]
Nüsha-i zülf-i siyâhun halka-i Beytü’l-Harâm

2. Leblerün altında hattun sebze-i ‘ayne’l-hayât
Kâmetün üstinde zülfün tâ’ir-i sidr-i kıyâm

3. Sırr-ı gaybi’l-gayb dinmek âgzına zibâ veli
Zerre-i nâçiz dinmekdür ana *mâ-lâ kelâm*[115]

4. Bir sebû eylen türâb-ı meşhedümden ey refîk
Tâ içenler ol sebûdan olalar mest-i müdâm

5. Vasf iderdüm ben dür-i dendânı vasfın Sâdıkâ
Bulmadan ‘ıkd-ı Süreyyâ’nun nizâmı intizâm
Edirneli Sâdık Dîvânı s. 479

[114] Yasin,78 “Kendi yaratılışını unutup bize örnek getirmeye kalkışıyor ve “Şu çürümüş kemiklere kim can verecekmiş?” diyor.
[115] Bu şey üzerine söz söylenmez.

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Gözlerün âhû-yı misk ü ruhlarun gülzâr-ı çin
   Vaktüdür gelsen mu'attar eylesen gülzâr için

2. Subh-dek gitmez Süreyyâ'nun elinden subhası
   Bir gedâdur hırmen-i mihründe ey meh hûşe-çin

3. Hâr-ı kûyun ʻâşıkun pây-ı fikârında bulup
   Gözlerine ey peri müjgân iderdi hûr-ı ʻin

4. Dürc-i gaybü'l-gaybdür râz-ı dehânun sinede
   Barışur Cibril-i ʻakl olsa eger ana emin

5. Sâdıkâ zerrin kadeh tût kim bisât-ı ʻişrete
   Al otagıyla çıkdı lâle-i sahrâ-nişin

Edirneli Sâdık Dîvânı, 492

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Kaşlarun ʻaksi gözinde ey meh-i Zühre-cebin
   İki nesne içre konmış iki zevrakdur hemin

2. Sineden olur hayâl-i hatt-ı ruhsârun hıred
   Nitekim âyât-ı akk'ı levhadan Rûhü'l-Emin

3. Nâme-i a'mâlimüzdür defter-i hatt-ı nigâr
   Ki sevâd-ı hattile yazar Kirâmen Kâtibin

4. Çeşm-i hûnin la'l-i hâtemdür hayâlün şâhına
   Seng-i bi-dâd-ı nişânı ana pirûze-nigin

5. Hasret-i la'lünle gözden dökülen yaşı revân
   Eyledi hayl-i melâ'ik ravzada *mâ'in ma'in*

6. Şöyle sürh itdi sirişküm ʻaks-i la'l-i yâr kim
   Yazdı ʻÎsâ'nun lebin ol sürhile nakkâş-ı Çin

7. Haşr-dek ol hatt-ı ʻanber-bûyla rûy-ı nigâr
   Oldı ey Sâdık benüm kabrümde şem'-i ʻanberin

Edirneli Sâdık Dîvânı *s.493*

Mefʻûlü / Fâʻilâtü / Mefâʻîlü / Fâʻilün

1. Oldun serir-i kişver-i *levlâk*[116]e pâdişâh
   Sensin habib-i azret-i Bâri yok iştibâh

2. Olsa kemend-i sûre-i âhâ ʻaceb degül
   ʻArş-ı berine çıkmaga ol turre-i siyâh

3. Gitdi Burâk ʻışkile çün râh-ı azret'e
   Kıldı önince Hazret-i Cibril peyk-i râh

4. Sen sabi-i ekrem idün girye eylesen

[116] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Mehdün salardı yire inib dâne gibi mâh

5. Sun dâmen-i şefâ'atüni bahr-i gussada
Sâdık fakiri koma ola garka-i günah
Edirneli Sâdık Dîvânı s. 508-509

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Geydi dehân-ı âteş-i cândan gece siyâh
Urdı şumâ'-ı sûz-ı nihân nidd kamer külâh

2. Çekdi önince âh-ı dil-i nikûvân-ı (?) 'alem
Oldı yanunca hayl-i şikeste dilân sipâh

3. Bir pâdişehsün ey meh-i hûrşid-i menzilet
İtsen yaraşur atlas-ı gerdûnı bâr-gâh

4. Giryân olurdı zülfünle ebr-i nev-behâr
Handân olurdı vechün ile mihr-i subh-gâh

5. İde zebân-ı hâlile vasf-ı hatt-ı nigâr
Sâdık mezârum üzre biten dâne giyâh
Edirneli Sâdık Dîvânı s.514

Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

1. Çün oldı zât-ı şerifün iki cihâna penâh
'Aceb mi zâtuna olsa cihân şefâ'at-hâh

2. Görüldi mesned-i *levlâk*[117] şânına lâyık
Olursa tâc-ı *le-'amrük* başına tan mı külâh

3. Elinde nâmesi ag olmış iken ihvânun
Vay ana kim ola anun elinde nâme siyâh

4. İşâret eyledi çünkim ser-i benân ile
Çeküp bukâsını çâk itse tan mı şevkâne mâh

5. Yeterdi Sâdık'a ol cân tabibi rahm idüp
Eger ki sürmelü kara göziyle itse nigâh
Edirneli Sâdık Dîvânı, s. 517

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Çaldun heyûn-ı 'arşa çıkup kûs-i Ahmed'i
Tutdun sadâ-yı 'ışkile tâk-ı zebercedi

2. Gökden berid-i müjde-i eflâk alup anun
Geldi geyürdi başına iklil-i sermedi

3. Oldı şumâ'-ı şer'ile ol çâr-ı gevherü
Ehl-i alâle her biri bir necm-i mühtedi

4. Hikmet degül mi okımadan bir elif yine

[117] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

‘Allâme-i zamâne degül tıfl-ı ebcedi

5. İtsün salâtı ‘âline ashâbına müdâm
Sâdık severse cân ü gönülden Muhammed’i

Edirneli Sâdık Dîvânı, s. 528

Mef‘ûlü / Fâ‘ilâtü / Mefâ‘îlü / Fâ‘ilün

1. *Yâ eşrafe’l-beriyye i yâ ekreme’l-verâ*
Minnâ bi-ke’ -tahiyye ü fi’s-subhi ve’l-mesâ[118]

2. Bir nükte boldı mu’ciz-i engüştige nazar
İ’câz-ı enbiyâ vü kerâmât-ı evliyâ

3. Çalgutdı kûs-ı nevbeti çün pençge hüdâ
Şalgutdı tâs-ı gûşıga nüh târ-ı ming sadâ

4. Na’l-i Burâk-ı berkining uçgunları bolurdı
İsri şebinde her biri bir necm-i ihtidâ

5. Meddâhı boldı Sâdık anıng çünki *Yâ vü Sin*
Kays’ı tâ Leylâ ede ulus vasfını edâ

Edirneli Sâdık Dîvânı s.553-554

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey ‘ızârıngga yazılgan *kul hüvallâhü ahed*
Gayrıdın tenzih iter mislingni *Allâhü’s-samed*

2. G*ul e’ûzü* hâlikan *min şerri mekrin hâsidin*
Kul yâ min zâr ile körgende meni a’dâ hased

3. Cennet-i kûyın koyup terk-i diyâr etem tedüm
Dedi *fi’n-nâri cahimi hâlidin fihâ ebed*

4. Gussa-i zülfingni koymas çün rakib Bû Leheb
Gerdenige köreyin *habl* ola anıng *min mesed*

5. Kıfl-ı ebced yanglıg elerdi elifdin ibtidâ
Mekteb-i ‘ışkıga kelse Sâdık ol tıflıng hıred

Edirneli Sâdık Dîvânı, s. 563-564

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1. Sensin ol mukri-i kumri çemen-zâr-ı icâz
Pencgâhingle yedi çarha salıpsın âvâz

2. Pencge yek-dâne demdin ki nagam-sâz oldun
Mutrib-i çarh elige almadı ol demdin sâz

3. Baht ol sâdıka kim kıldı hayâling hem-dem
Devlet ol ‘âşıka kim boldı gamıngla hem-râz

---

[118] Ey halkın en şereflisi ve insanların en cömerti! Bizden sana akşam ve sabah saygı ve selam olsun.

4. Sensin ol şeh ki fezâ-yı felek-i atlasda
   Kılmadı esbün ile tâ'ir-i sidre pervâz

5. Sâdık'a yararka et lutfunı âhir demde
   Ey büt-i ehl-i safâ Ka'be-i ashâb-ı niyâz
   Edirneli Sâdık Dîvânı s.565

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Şeb-i İsrâ ki 'azm-i 'arş-ı a'lâ etdi ol meh-rû
   O tep hayl-i melek encüm şumû'ın çıktılar karşu

2. 'Urûs-ı hüsniga ziynet uçun meşşâta-i gerdûn
   Kamer bir şâne-i simin bolurken zer-nişân gözgü

3. Çeker kudret eli *mâ-zâgal*[119] kuhlin mil-i kudretle
   Siyeh nerkisleringe kelmesün tep ol kice uyhû

4. Çü boldı muktedâ Aksâ'da ol mâh-ı felek munzar
   Eterler enbiyâ ervâhı ana iktidâ üsrû

5. Eger kim bolmasa erdi şefâ'at-nâme-i ümmet
   Anıng kudretidin olmas erdi Sâdık zahrıda bilgü
   Edirneli Sâdık Dîvânı s. 586-587

Gedizli Kabûlî İbrahim Efendi (ö. 1591)

Fe'ûlün / Fe'ûlün / Fe'ûlün / Fe'ûlün

1. Muhammed resûl-i ser-âmed degül mi
   O serverde ol sır müşâhed degül mi

2. Hevâ nârını ma'siyet tâbını
   Muhammed mücemmid Muhammed degül mi

3. Yolında fedâ eylemek baş u cânı
   Hayât-ı ebed 'ömr-i sermed degül mi

4. Yirün pâdşâhı gögün mihr ü mâhı
   İki 'âlemün fahri Ahmed degül mi

5. Şefî'-i 'usât-ı ümemdür Muhammed
   Kabûlî senünle mukayyed degül mi
   Kabûlî İbrahim Efendi Dîvânı, s. 736-737

Fe'ûlün / Fe'ûlün / Fe'ûlün / Fe'ûlün

1. Emîr-i ser-âmed Muhammed degül mi
   Şeh-i mülk-i sermed Muhammed degül mi

2. Me-kun feth u nesh me-kun ref' [u] def'
   Kitâb-ı mücevved Muhammed degül mi

3. İmâm-ı rüsûl pîşvâ-yı sübüldür

---

119 Necm,17 " Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."

Resûl-i mukalled Muhammed degül mi

4. ‘Aceb pâk-cevher degül mi o cevher
Ne nakid münekkıd Muhammed degül mi

5. Şefî’-i ‘usât-ı ümemdür Kabûlî
Senünle mukayyed Muhammed degül mi
Kabûlî İbrahim Efendi Dîvânı, s.737

Fe‘ilâtün / Mefâ‘ilün / Fe‘ilün

1. Ba’d-i hamd-i Hudâ salât-ı Nebî
Mâh-ı Mekkî Muhammed-i ‘Arabî

2. Şâh-ı Bathâ vü şâhid-i Yesrib
Müntehî-menzil ü felek-mevkib

3. Ne Nebî şâh-ı enbiyâ vü rüsûl
Ne Muhammed delîl-i ehl-i sübül

4 Muktedâ-yı şerî’at-ı İslâm
Reh-nümâ-yı tarîk u fahr-ı enâm

5. Farz u vâcibdür ey güzîn-i sikât
Ehl-i îmân olana iki salât

6 Biri penc vakt içinde penc salât
Biri rûh-ı Resûl içün salavât

7. Lâkin ol zât-ı pâki kim anı
Medh idüp ögmiş ola Sübhânı

8. Ol salâtı ki hazret-i Rahmân
Virmiş ola ana ne dir insân

9 Ol selâmı ki hazret-i Bârî
Ana göndermiş ola her bârî
Kabûlî İbrahim Efendi Dîvânı, s.802

Kırkkilise Kadısı Sevdâyî (ö. 16. Yüzyıl)
Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1. Ey pertev-i envâr-ı ruhın nûr-ı Muhammed
Ve’y perde-i Beytü’l-Harem ol zülf-i Muhammed

2. Kim kılsa nazar sana görür cân-ı musavver
Ey turreleri cîm kaşı nûn elif kadd

3. Fülfül midür ol hâl ʿades midür ol leb
Sünbül midür ol zülf-i siyeh gül midür ol hadd

4. Meyl itdi meger hâl-i siyeh dâneye zülfün
Kim eyledün Âdem bigi cennetden anı redd

5. Çün basdı yüzin mushafına kâfir-i hattın
Kalursa nola nâr-ı ʿizârunda muhallid

6. Ölmüşlere cân virdigini laʿl gören dir
   İndi mi semâdan yire ʿÎsâ-yı mücerred

7. Sevdâyîye duâʿ kıl dirmiş zâhid-i nâdân
   İster kim ide nâmını ʿâlemde anun bed
   Sevdâyî Dîvânı, s.58

Şemseddin Sivasî, (ö.1597)
Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün

1. Kapına geldi âsîler şefâ'at yâ Resûlallâh
   Suçunu bildi kâsîler şefâ'at yâ Resûlallâh

2. Kapından özge yok kapum tapundan özge yok tapum
   Bu dem geldim bilip suçum şefâ'at yâ Resûlallâh

3. Garîk-i bahr-i isyânım harîk-i nâr-ı hicrânım
   Fakîrim zâr u giryânım şefâ'at yâ Resûlallâh

4. Yolum sedd eyledi ağyâr kılıp gurbette işim zâr
   Elim tut lutf ile kurtar şefâ'at yâ Resûlallâh

5. Ne ettim-ise ben ettim yanıldım nefse zulm ettim
   Henüz cürmüm bilip geldim şefâ'at yâ Resûlallâh

6. Ne ilmim var ne a'mâlim perîşân cümle ahvâlim
   Dolu vesvâs ile bâlim şefâ'at yâ Resûlallâh

7. Çü geldik biz sefîhâne nazar kıl sen hakîmâne
   Vasiyyet kılman ihvâna şefâ'at yâ Resûlallâh

8. Marîz-i zâlim-i nefsem yanıldım durmadım epsem
   Kapından dilerim essem şefâ'at yâ Resûlallâh

9. Bu **Şemsî** abd-i âbıktır ne etsen ana lâyıktır
   Velî yolunda sâdıktır şefâ'at yâ Resûlallâh
   Şemseddin Sivasî Dîvânı, s. 43

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1. Ey saçın zencîrini *ve'l-leyl*[120] hoş tâ'bîr eder
   Ve'd-duhâ[121] envâr-ı rûyundan aceb tefsîr eder

2. Gerçi sidre müntehâdır kaddine nisbet değil
   Nass-ı mi'râc zîrâ andan geçtiğin tezkîr eder

3. Aynı aynu'n-nûrunun meşhûru hak olduğunu
   Âyet-i *mâ-zâğa*[122] inkâr ehline tabsîr eder

4. Dest-i Hakk'a mazhar olduğun yed-i tûlâsının

---

[120] Leyl, 1 "Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye."
[121] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."
[122] Necm, 17 "Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."

Mâ rameyte iz rameyte[123] dinle gör takrîr eder

5. Nezd-i Hak'ta kadrini bilmek dilersen ümmetâ
Gel *le-amrük*[124] âyetin oku ne hoş takrîr eder

6. Cânı zulmette kalan erbâb-ı nâsûte salâ
Dinlesin bu na'tini fi'l-hâl anı tenvîr eder

7. Bahr-i ilminden anın bir katreye vâsıl olan
Câh-ı kalbinde maârif zemzemin tefcîr eder

8. Hayl-i cem'ine bakan ol server-i İskenderin
Cavk-ı cündünde siyâhı olduğun tefkîr eder

9. Şekve-i dârına mazhar oldu bulmadı felâh
Sünnet-i garrâsını her kim anın tahkîr eder

10. Bâb-ı kudrette anın bir lem'a eden iktibâs
Sûretü'n-nûr[125]u o kes her levhaya tasvîr eder

11. Kâf-ı nahvette afârît-idi abdâl-ı Kureyş
Mu'cize zencîresiyle gör nice teshîr eder

12. Gerçi sûret mağribinde gârib oldu ol güneş
Dem-be-dem cân maşrıkında âlemi tebşîr eder

13. Gayret edip sa'y ile vehm ü hayâl mahcûbuna
Vasfını âşıklara her kûşede teşhîr eder

14. Rûz-ı ferdâ lutf ile binip semend-i himmete
Şefkatinden hem şefâ'at zeylini teşmîr eder

15. Na't-i gül-zârında bülbül olduğum ucb olmasın
Lâ-cerem mahbûbunun zikrin kişi teksîr eder

16. Şemsî bilip aczini eder nuûtından sükût
Lîk dil müftîsi andan men' ile tahzîr eder

Şemseddin Sivasî Dîvânı, s. 44-45

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Ey fahr-ı cihân hâce-i kevneyn-i müzekkâ
Erbâb-ı kerâmâta tapun maksad-ı aksâ

2. Zâtındır olan vâsıta-i feyz-i maârif
Şevkındır eden âyîne-i kalbi mücellâ

3. Ey mekteb-i ilminde şehâ bir müteallim
Âdem ki yed-i kudret ile oldu mürebbâ

4. Tâ nûr bula rûy-ı zemîn ü mûcid-i 'âlem

[123] Enfal, 17 "Savaşta onları siz öldürmediniz, onları Allah öldürdü; (oku) attığında da sen atmadın, Allah attı.

[124] Hicr, 72 "(Ey resulüm!) Hayatına yemin olsun ki onlar, sarhoş (sersem) halleriyle saçmalayıp duruyorlardı."

[125] Nur, 35 "Allah göklerin ve yerin nûrudur.

Eflâki senin şânın için eyledi inşâ

5. Erişse senin asrına tâbi' ola-idi
Feyyâz-ı kelîm olmuş-iken Hazret-i Mûsâ

6. Hayy oldu kamu mürde gönüller nefesinden
İhyâ-yı beden kılsa n'ola mu'ciz-i Îsâ

7. Şemsî anı yakmadı bugün âteş-i 'aşkın
Yüzsuyu ile varmaya ol Hazrete ferdâ
Şemseddin Sivasî Dîvânı, s. 46

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Devlet olbaşın ki şer'ini edendir reh-nümâ
Havf-ı a'dâdan ne gam ana ki sensin pîşvâ

2. Ermez ol ten sıhhate derdinle olmazsa mariz
Bulmaz ol baş devleti yolunda olmazsa fedâ

3. Sidre-i ravzan havâss ervahına dârü's-selâm
Sâha-i türben zünûb emrâzına dârü'ş-şifâ

4. Ermedi bâğ-ı cemâlin gibi zîbâ gülşene
Ol hevâ ile cihânı seyr eder bâd-ı sabâ

5. Kendini miskîn ederdin ümmetine nush için
Ağniyâ bilsin diye ya'nî anâyımış gınâ

6. Der-idin *el-fakru fahrî*[126] her dem ey mahbûb-ı Hak
Şâh-ı kevneyn-iken olmayıp muhibb-i mâsivâ

7. Deyicek düşmenlerin *yâ leytenî küntü türâb*[127]
Senden umarlar şefâ'at evliyâ vü enbiyâ

8. Ümmet içre gerçi Şemsî hızr u zârdır cümleden
Lîk hîç kesmez cenûbundan ümîdin ol gedâ
Şemseddin Sivasî Dîvânı, s. 47

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Ey Resûl-i 'Arabî mâh-ı dü-kevn-i medenî
Şâh olur sâyil-i bâbın ne kadar olsa denî

2. Ünsünü bulmağ-ıla mahrem-i 'arş olmadı mı
Tîh-i vahşette şübân-iken Üveys-i Karanî

3. Zîr-i na'linde olan kumlarına gıbta eder
Tâc-ı şâhânda olan dürr-i semîn-i Adenî

4. Seng-i sahrâsına reşk eyler-iken la'l-i cinân
Hîç hisâba gele mi anda akîk-i Yemenî

---

[126] Fakirlik benim övüncümdür.
[127] Nebe, 40 "inkârcının, "Keşke toprak olsaydım!" diyerek dövüneceği gün gerçekleşecek olan yakın bir azaba karşı sizi uyardık."

5. Saltanat mansıbını vermeğe çok minnet eder
Hân-ı fazlında zübâb olmağa hakan seni

6. Berr-i ‘aşkında şehâ şevk ile uşşâk-ı sefâ
Bulmadı zîr-i mugaylân gibi zîbâ çemeni

7. Nutk-ı cân-perveri her kanda olsa rûh-efzâ
Dem-i hikmetle o dem aça mı Îsâ deheni

8. *Li-ma’allâh*[128] tûrına ağdıkta sen şâh-ı rüsûl
Tûr-ı Sînâ’da Kelîm eyleye kûteh suheni

9. Ser-i kûyunda şehâ şemm eden âsârından
N’eyler ol anber-i hâmı dahi müşg-i Huteni

10. Dâmen-i mahmilini etti temessük Şemsî
Dilde i’zâr-ı hezâr boynuna takmış reseni
Şemseddin Sivasî Dîvânı, s. 48-49

Ahmed Câmî Efendi (ö. 16.Yüzyıl)
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Cebr-i hatır olmak içün sana ey hayru’l-beşer
Kisri’nün tak u revâkı kesre vardı ser-be-ser

2. Pâyuna yüz sürdi minber pâye bulsa yiridür
Nâm-ı nâmıyla nite kim sikke oldı nâmver

3. Sen Hüma himmet yolına ‘arş kendin itdi hâk
Şol gice kim farigu’l-bal eyledün andan güzer

4. Himmetün tîri çün eyler *kâbe kavseyni*[129] nişan
Navekün nevkinden irse tan mıdur maha hatar

5. Manzarun olmak yaraşmaz aşyân-ı zâg-ı dehr
Nergisüne anda çün kühl oldı *mâ-zâga’l-basar*[130]

6. Hil’at-i eflâkden zât-ı şerîfündür murâd
Bellidür gars-ı şecerdür kim garaz olur semer

7. Gün gibi başına ursa bir legence tolu zer
‘Adlün ile şarkdan garba varan görmez zarâr

8. Zulmet-i zulmi giderdün rûşen itdün ‘âlemi
Yiridür mâh-ı ruhundan mihr alursa nûr u fer

9. Cevher-i sirâb olur Câmî kara topragiken
Kime kim ‘ayn-ı şefâ’atle ide bir kez nazar
Câmî Dîvânı, 117-118

Mef‘ûlü / Mefâ‘ilün / Fe‘ûlün

---

128 Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)
129 Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu”.
130 Necm,17 “ Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."

1. Hakkunda didi o sani’-i pâk
   Levlâke lema halaktu’l-eflâk[131]

2. Ebr-i siyeh oldı sâyebânun
   Ey mihr-i münîr-i burc-ı levlâk

3. Ben bahr-ı hakîkat oldugumçün
   Çeşm ü lebün oldı huşk u nemnâk

4. Sînende senün yog idi kîne
   Haşa k’ola gülşende haşâk

5. Kadr ile olurdı yiri eflâk
   Yolunda senün şu kim ola hâk

6. ‘Işkına anun kim içse Câmî
   Zehr olsa olurdı nûşı tiryâk

Câmî Dîvânı, 170-171

Gelibolulu Mustafa Ali (ö. 1600)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey cemâlün pertev-i envâr-ı Rabbü’l-‘alemin
   Vey vücûdun zübde-i mahsûl-i kân-ı mâ’ u tîn

2. Bûy-ı hulkundan mu’attardur meşamm-ı ka’inât
   Hak-pâyundan mukahhal kâterâtü’l-tarf-ı ‘ayn

3. Hâcib-i dergâh-ı kadr-i rütbetün Mûsî Kelîm
   Hâk-rûb-ı sahn-ı kasr-ı ‘ismetün Rühü’l-emîn

4. Rahş-ı meydan-ı kemâlün köhne na’li aftâb
   Nakş-ı eyvân-ı cemâlün ya amânü’l-ha'ifin

5. Kameti yâdına eyler sidre vü tûbâ kıyâm
   ‘Işkunun ser-geştesi iken bu nüh tâk-ı berîn

6. Yâ Resulallâh sen ol deryâ-yı rahmetsin k’olur
   Katresinden şüst ü şûy-ı cürm-i mücrimîn

7. Sensin ol fahr-ı rüsûl memdûh-ı Rabbü’l-‘izze kim
   Âyet-i vasfunda nazil *rahmeten li’l-‘âlemîn*

8. Sensin ol sultan-ı sadr-ı suffe-i süm-ıstıfâ
   Sensin ol burhân-ı bedr-i kubbe-i hakka’l-yakîn

9. Yâ imâme’l-mürselin gark-âb-ı gird-âb-ı gamam
   Her nefes ‘isyân mukârin ma’siyet her dem karîn

10. Bir nazar eyler ‘usâtun hep kaza mâfâtını
    Demdür eylersen şefâ’at ya Şefi’e’l-müznibîn

11. Reşha-i cevrün ser-âb-ı ‘alemi sir-âb ider

---

[131] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

‘Alî-i leb-teşne hâl-i fazluna kaldı hemîn
Gelibolulu Mustafa Ali Divanları, 65

Seyyid Seyfullâh Nizâmoğlu (ö. 1601)
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1. Cemi’î derdlere dermân Muhammed
Cihân ten gibi ana cân Muhammed

2. Zemîn ü âsumân olmazdı peydâ
Senünçün oldı bu ekvân Muhammed

3. Günah-kâr ümmetüne kıl şefâ’at
Su’âl itdügi vakt gufrân Muhammed

4. Vücûdun mazhar-ı nûr-ı ilahî
Yüzindür sûre-i Rahmân Muhammed

5. Senün Seyyid Nizâmoğlı kulındur
Hîç âzâr eyleme sultân Muhammed
Seyyid Seyfullâh Nizâmoğlu Dîvânı, s.211

Muhyî-i Gülşenî (ö. 1604)
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Es-selâm ey seyyid-i evlâd-ı Âdem es-selâm
Es-selâm ey câmi’-i efrâd-ı ‘âlem es-selâm

2. Es-selâm ey akdem-i eşyâ vü hâtem es-selâm
Es-selâm ey kibriyâ-yı şakk’a mahrem es-selâm

3. Es-selâm ey nûr-ı rûyı rûşen iden ‘âlemi
Es-selâm ey saykal-ı mirˇât-ı ‘âlem es-selâm

4. Es-selâm ey dâ’imâ rahmet olan ‘âlemlere
Es-selâm ey zir-i pâyı ‘arş-ı a’zam es-selâm

5. Es-selâm ey Muhyî’yi ihyâ iden ‘irfânla
Es-selâm ey zinde-sâz-ı rûh-ı ekrem es-selâm
Muhyî-i Gülşenî Dîvânı, s.231

(Bahti) Sultan I. Ahmet (ö. 1617)
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Yâ resûlallâh kamer alnun yüzündür âftâb
Kim göre şekl-i cemâlün ola ol ‘âlî-cenâb

2. Lutf idüp didi hudâ çün *rahmeten lil’âlemîn*[132]
Na’t-ı pâkünle tolu nâzil olupdur dört kitâb

3. Ol resûlün medhi içre tûtî-i gûyâ olup

[132] Enbiya, 107: “Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik”.

Sükker-i vasfıyla yâ Râb kalbüme vir feth-i bâb

4. Ümmet üzre sâye salaldan berü ol şâh-ı dîn
Sâyesinde geldi rahmet gitdi âhir ıztırâb

5. Çün hayâl-i vaslun ıla eğlenür bu Ahmedî
Oldı bî-huş fikr-i vaslunla saçun gülâb
Bahtî Dîvânı, s.24

Medhî (ö.1622 ?)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey halîl-i cân u dil diller çü mihmândur sana
Ol sebebden ehl-i 'aşkun varı kurbândur sana

2. Ey şeh-i her dü-serâ ser-dâr-ı hayl-i enbiyâ
Yirde gökde her ne var fi'l-cümle hayrândur sana

3. Tarfetü'l-'ayn içre 'arş-ı kürsi cevlân eyledün
Hazret-i Hakk'dan habîbüm bu ne ihsândur sana

4. Fakr-ile fahr eyledün ey pâdişâh-ı her dü kevn
'Âlemün ma'mûresi bildüm ki virândur sana

5. Olsa yüz bin Bû Cehl gibi bed-ahter münkirün
Ey güneş-tal'at dimezler zerre noksândur sana

6. Emr-i Hakk ile şefâ'at eyle yarın Medhîye
Dâmen-i lütfün tutup her dem senâ-hândur sana
Medhî Divanı, 323

Mef'ûlü / Fa'ilâtü / Mefâ'îlü/ Fâ'ilün

1. Mahşer gününde cem' ola mecmû'-ı enbiyâ
Turdukda ya'ni 'adl ile dîvân-ı kibriyâ

2. Arz u semâya nazır iken halk-ı kâ'inât
Gün gibi zâhir ola o dem rûy-i Mustafâ

3. Şem'-i cemâli şevkine bin iştiyâk ile
Pervâne-vâr per yaka ervâh-ı aşfiyâ

4. Bu ben zebûn u zâr u güneh-kâr u gümrehe
Yâ Rabb habîbün eyle meded anda rehnümâ

5. Ah ol güni ki kâdî ola şâh-ı bî-zevâl
Cümle 'uyûb zâhir ola anda Medhiyâ
Medhî Divanı, 324

Ganîzâde Nâdirî (ö. 1626)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey cemâlün şem'-i bezm-ârây-ı kurb-ı kirdgâr
Cebrail âvâre-i mihr-i ruhun pervânevâr

2. Matlab-ı a'lâ-yı *ev ednâ*[133]da cây etsen n'ola
   Tîr-veş etdin makâm-ı *kâbe kavseyn*[134]i güzâr

3. Şem'-i zâtın olmasa dönmezdi fânûs-ı felek
   Bunca eşkâl ü suver kanden olurdu âşikâr

4. Âcizân-ı mahşer üzre zıllini teksîr için
   Sakladı dâr-ı fenâda sâyeni perverdigâr

5. Heybet-i azmünle çâk oldu sipihrin zehresi
   Halk-ı âlem sandı kim şakk oldu mâh-ı tâb-dâr

6. Âsumânı âsitânın zann edip bekler Mesîh
   Ümmetinden olmağa çekmekde dâ'im intizâr

7. Yâ Resûlallâh bir ednâ çâkerindir Nâdirî
   Gerçi çokdur cürmü ammâ lutfuna yokdur şümâr

Ganîzâde Nâdirî Dîvânı, s.235-236

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey vücûdun nahl-i bî-mânend-i nüzhetgâh-ı dîn
   Bülbül-i şeydâ gül-i ruhsârına Rûhu'l-Emîn

2. Çenber-i gerdûn elinde halka-i engüşterî
   Levh-i a'lâ fass-ı hâtem nakş-ı Kur'ân-ı mübîn

3. Sâyeni kaldırdı yerden sâyebân etdi Hudâ
   Sandı onu seyr eden üstünde ebr-i anberîn

4. Meh değil şakk oldu eyvân-ı sipihrin şemsesi
   Rahş-ı 'azmin cünbişinden şöyle deprendi zemîn

5. Var ise mühr-i nübüvvet merdüm-i bînindedür
   Ol ten-i pür-nûra lâyıkdır desem ayne'l-yakîn

6. Sümm-i esbün onu çâk etdi değildir mâh-ı nev
   Çünki ferş oldu yolunda atlas-ı çarh-ı berîn

7. Yâ Resûlallâh gubâr-ı dergehindir Nâdirî
   Kapmasın bâd-ı hevâ kıl reşha-i lutfun mu'în

Ganîzâde Nâdirî Dîvânı, s.268

Azîz Mahmûd Hüdâyî (ö. 1628)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Kudûmun rahmet ü zevk ü safâdır yâ Resûlallâh
   Zuhûrun derd-i usşşâka devâdır yâ Resûlallâh

2. Nebî idin dahi Âdem dururken *mâ' vü tîn*[135] içre
   Îmâm-ı enbiyâ olsan revâdır yâ Resûlallâh

---

[133] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[134] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[135] Âdem su ile çamur arasında iken ben peygamberdim (Yılmaz, 1992: 99).

3. Kemâli zümre-i kümmel senin nûrunla bulmuşdu
Vücûdun mazhar-ı tamm-ı Hudâ'dır yâ Resûlallâh

4. Seninle erdiler zâta dahi envâ'-ı lezzâta
İşin erbâb-ı hâcâta atâdır yâ Resûlallâh

5. Hudâyî'ye şefâ'at kıl eğer zâhir eğer bâtın
Kapuna intisâb etmiş gedâdır yâ Resûlallâh
Azîz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, s.73-75

Abdülmecid Sivâsî (ö. 1639)
Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Ey hazret-i mahbûb-ı Hudâ nûr-ı musaffâ
Envâr-ı cemâlin heme eşyâda hüveydâ

2. Bir katre degil bahr-i cihân cûduna nisbet
Bir zerre degil hüsnüne nisbet meh-i garrâ

3. Bir kerre gören lütfun ile vech-i şerîfin
Bî-şübhe olur âyine-i kalbi mücellâ

4. İtmişdi kalem tecrübe Yûsuf'da mukaddem
Tâ şekl-i şerîfin yaza levh üzre habîbâ

5. Cismile 'urûc itdigünün hikmeti bu kim
Müştâkıdı pâ-busuna 'arş-ı mu'allâ

6. Bûs itmeğe pâyın senin ey sûret-i Rahmân
Hasret idi cennetde kamu zümre-i havrâ

7. Ey kân-ı kerem Şeyhî senün teşne-lebündür
Sun la'l-i lebünden kerem it bâde-i hamrâ
Abdülmecid Sivâsî Dîvânı, s. 188

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Eşrakat min dav'i ke'sü'l-'aşkı envâru-s-safâ
Zer kadehdir Şeyh Şemseddîn sakiyy-i Mustafâ

2. Nûş iden bir katresin elbetde ehlullâh olur
Lâ-cerem âgâh olur ez-zevk-i sırr-ı evliyâ

3. Yerde gökde âşikâr oldı kamu envâr-ı 'aşk
Kalb mişkâtında lâmi' oldı misbâh-ı hüdâ

4. Nagmeye âgâz itdi 'andelîb-i nagme-ver
Kıl müheyyâ gülşende âlât-ı 'aşkı mutribâ

5. Hânkâh-ı dilde mihmân oldı çün sultân-ı 'aşk
Cenneti bey' eyledin dîdâr-ı 'aşka Şeyhiyâ
Abdülmecid Sivâsî Dîvânı, s. 189

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Hadden aşdı iştiyâkın yâ Resûl göster cemâlin

Yakdı beni iftirâkın yâ Resûl göster cemâlin

2. Beni bu derd ü bu hicrân âhir öldürür nedir hân
Sana kurbân edeyim cân yâ Resûl göster cemâlin

3. Felege çıkdı figânım yâş ile bir oldı kanım
İştiyakdan yandı cânım yâ Resûl göster cemâlin

4. Çün beni saldın bu derde nazar it hâlime zerre
Nice bir hicâb u perde yâ Resûl göster cemâlin

5. Çün bahâr oldı güler gül kamu hurrem oldı bülbül
Yüzün üzre koma sünbül yâ Resûl göster cemâlin

6. Çün hayâlin irdi câna nice bakayum cihana
Eyleme dahı bahâne yâ Resûl göster cemâlin

7. Tut elini Şeyhî cânun dest-gîri ol sen anun
İhsân eylemekdür şânun yâ Resûl göster cemâlin
Abdülmecid Sivâsî Dîvânı, s. 232-233

Abdülahad Nûrî (ö. 1650)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey habîb-i Hak kerîmü'ş'-şân Muhammed Mustafâ
Nâzenîn-i hazret-i Yezdân Muhammed Mustafâ

2. Ravza-i vahdet gülüsün *li-ma'allâh*[136] bülbülü
Cânlara cânân cihâna cân Muhammed Mustafâ

3. Nûr-ı âlem fahr-i âdem seyyidü'l-kevneynsin
İki âlemde şeh-i şahân Muhammed Mustafâ

4. Bûy-ı enfâsın mutayyeb etti nâsut ehlini
Doldu âlem rûhile reyhân Muhammed Mustafâ

5. Zâtını meddâh olan ol Hazret-i Hak olıcak
Niçe bilsin kadrini insân Muhammed Mustafâ

6. Ümmet üzre ulu minnettir vücûdın ni'meti
Cümle halka rahmet-i Rahmân Muhammed Mustafâ

7. Âline ashâbına ezvâ'ına etbâ'ına
Hâzır olmuş ravza-i rıdvân Muhammed Mustafâ

8. Nûri miskîni unutma Rabb-i izzet hakkiçün
Ey nebîler hizbine sultân Muhammed Mustafâ
Abdülahad Nûrî Dîvânı, s. 60-61

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Yâ Resûlallâh kerem eyle keremler kânısın
Dürr-i deryâ-yı şefâ'atsın atâ ummânısın

136

2. Halka Hakk'ın minnetîsin âlemine rahmetî
Fazl-ı Hak'sın bize Allâh'ın ulu ihsânısın

3. Kanda olur kadrini bilmek senin halk-ı cihân
Enbiyâ vü evliyânın şâh-ı âlişânısın

4. Sonra gelmez fazlına takdîmine mâni' değil
Defter-i ilm-i ezelde cümlenin unvânısın

5. Hayli demdir görmedi nûr-ı cemâlin heste-dil
Bana lutf eyle efendim dertliler dermânısın

6. Ver mübârek ayağını kim doyunca yüz sürem
Çünki cânım cânısın cânânımın cânânısın

7. Gel vücûdun Nûrî'nin nûr eyle ey nûr-ı Hudâ
Hânîsın cân milkinin dil tahtının sultânısın
Abdülahad Nûrî Dîvânı, s. 61-62

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Yâ habîba'llâh kaçan kalkar cemâlünden nikâb
Mahv olup nûrı ziyâ salmaz cihâna âftâb

2. Sanki fanûs-i hayâlîdür hıyâm-ı âsmân
Dâimâ şem'i cemâlünle döner ey mâh-tâb

3. 'Âlem ü âdem müzeyyen nûr-ı zâtunla senün
Zikr-i evsâf-ı cemâlünle tolı dört kitâb

4. Ol tecellî eyleyen vechünde ey mir'ât-ı Hak
Sûret-i Rahman durur va'llâhu a'lem bi's-sevâb

5. Nûş iden 'uşşâka la'lünden kelâmun câmmı
Teşne virmez câm-ı Cem'den içilen la'l-i şarâb

6. Sırr-ı 'aşkı feyz idelden Nurî'ye Feyyâz-ı gayb
Cûşa geldi şevk-i hüsnünle döner san âsyâb
Abdulahad Nûri Dîvânı, s. 62,63

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Kaldurdı kamu zulmeti envâr-ı Muhammed
Bildürdi Hüdâ yolını ahbâr-ı Muhammed

2. Â'sâr-ı Muhammed iledür cümle tarîkat
Âdâb-ı tarîkatdedür etvâr-ı Muhammed

3. Mahşerde 'usâtâ yetişüp ide şefâ'at
Ol bahr-ı kerem rahmet-i ğaffâr-ı Muhammed

4. Depretse lebi hûbını Mevlâya habîbi
Zâyi' mi olur anda dürer-bâr-ı Muhammed

5. Ümmetden olan 'âsi vü müflislere gam yok
Ser-mâye yeter çün dürr-i şeh-vâr-ı Muhammed

6. Me'yûs ola mı mü'min olan rahmet-i Hak'dan
   Ol günde şefâ'at olıcak kâr-ı Muhammed

7. Elden eteğin koma sen ey Nûrî-i miskin
   Elbette olur ümmete enzâr-ı Muhammed
   Abdulahad Nûri Dîvânı, s. 63-64

Ahmed Dânişî Efendi (ö. 1650)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey nihâl-i kâmetin nahl-i bahâristân-ı dîn
   Sâyeveş üftâde-i serv-i kadin Rûhu'l-Emîn

2. Sünbülün kaç başı var kim benzeye zülfeynine
   Kâkül-i pür-çînine dersem hatâdır müşg-i Çîn

3. Şekl-i tuğrâdır risâlet hükmüne ebrûların
   Sâye-i perr-i hümâdır san o zülf-i anberîn

4. Lem'a-i nûr-ı ruhundan bir şererdir mihr ü mâh
   Dest-i kudret hûb nakş etmiş cemâlin âferîn

5. Şu'le saldı pertev-i tîğin derûn-ı âleme
   Zulmet-i küfr ile dolmuşken zamân ile zemîn

6. Mülk-i dînin Server'i âhir zamân Peygamberi
   Enbiyânın rehberi Mahbûb-ı Rabbü'l-âlemîn

7. Zâhir etdi enbiyânın her biri bir mu'cize
   Mu'cizât-ı hazretin yetmez mi Kur'ân-ı mübîn

8. Enbiyâ içre sen ol Sultân-ı âlî-şânsın
   Dedi kim Hak Hazreti hakkında Hayru'l-Mürselîn

9. Dergeh-i devlet-me'âbın hizmetin rıf'at bilip
   Âsitânın hâkine yüzler sürer çarh-ı berîn

10. Kûyını arz eyleyip derler melekler âşıka
   Hâzihi cennâtu adnin fedhulûhâ hâlidîn

11. Yâ Resûlallâh şefî' ol Dânişî bîçâreye
   Yakmasın gam âteşi kıl âb-ı ihsânın mu'în

12. Rahmet-i dünyâ için geldi vücûdun âleme
   Mustâfâ *mâ-câe illâ rahmeten li'l-âlemîn*[137]

13. Gerçi çokdur cürmüm ammâ lutfunun pâyânı yok
   Umarım senden şefâ'at yâ Şefi'a'l-müznibîn (Ahmed Dânişî)
   Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s.86

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Günâh u cürmüme yokdur nihâyet yâ Resûlallâh

---

[137] Enbiya, 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".

Şefâ'at kıl bana rûz-i kıyâmet yâ Resûlallâh

2. Cemâlin her kimin kim nakş olur mir'ât-i kalbinde
Ona yüz gösterir rûy-ı sa'âdet yâ Resûlallâh

3. Hayâl-i mihr-i rûyun zâ'il eyler gam-ı şebin dilden
Eder nûr-ı cemâlin ref'-i zulmet yâ Resûlallâh

4. Cebînin mâh-ı enverdir ruhun mihr-i münevverdir
Sözünden zâhir oldu nûr-ı hikmet yâ Resûlallâh

5. Şefi' ol rûz-i mahşerde delîl ol bana her yerde
Fakir u bî-kesem senden inâyet yâ Resûlallâh

6. Tarîk-i Hakk'a rehbersin mürüvvet kânı Server'sin
Umar şâh u gedâ senden inâyet yâ Resûlallâh

7. Günâhım başdan aşdı paymâl-i cürm ü isyânım
Meded kaldım ayakda kıl hidâyet yâ Resûlallâh

8. Ümîdim bu gubâr-ı hâk-i pâyinden cüdâ olmaz
Eder her kim sana arz-ı muhabbet yâ Resûlallâh

9. Tavâf eyler melekler âsitânın âsumân-âsâ
Kapındır Ka'be-i erbâb-ı rıf'at yâ Resûlallâh

10. Cenâb-ı Hazret'inle haşr olursam rûz-i mahşerde
Zihî devlet zihî izzet sa'âdet yâ Resûlallâh

11. Günâhım çirkini pâk eylemek yokdur yedi deryâ
Meğer kim cûş ede deryâ-yı rahmet yâ Resûlallâh

12. Değil bir katre cürmüm rahmetin deryâsı yanında
Edersen ben günehkâra himâyet yâ Resûlallâh

13. Kulundur Dânişî bî-çâreden lutfun dirîğ etme
Ona rûz-ı cezâda kıl şefâ'at yâ Resûlallâh

Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s.88

Ümmî Sinan (ö. 1657)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Gel şefâ'at kıl dîzârını görem yâ Mustafâ
Boynum egüben nazarında turam yâ Mustafâ

2. Sen [ki] Yûsuf Mısra sultân ben Zelîhâyam bugün
Yâ ne vaktin nûr-ı vaslına irem yâ Mustafâ

3. Bülbülem 'aşkın elinden eylerem âh u figân
Vahdetin bâgında güllerin direm yâ Mustafâ

4. Hûb cemâlin şem'ine pervâneyem ey lutfı çok
Görsem envârını zârım arturam yâ Mustafâ

5. 'Aşk derdin câna pür-tâb eyledi bir zerrece
Gelmişem meydân-ı 'aşka Mansûram yâ Mustafâ

6. Keşf kılsan sırr ıla câna ledünnî ‘ilmini
Niçedür ‘âşıklarına gösterem yâ Mustafâ

7. Cân u dil dir ‘aşkın ile ‘âleme rüsvây olam
Nâmûs u ‘ârım şişesin ben sıram yâ Mustafâ

8. Gönlümi yagmaladı derdin beni kıldı fenâ
Her kimi görse gözüm seni soram yâ Mustafâ

9. Halk-ı ‘âlem hâlinin her birinin var bir işi
Rûz u leylî her dem işim ben direm yâ Mustafâ

10. Yüz karalıgından âhar armaganum yok sana
Cân u dil her dem sana ider kerem yâ Mustafâ

11. Leylî yüzün hasretinden kalmadı sabr u karâr
Mecnûn oluban yolunda ben turam yâ Mustafâ

12. Cân fedâ olsun cihân şâh begi berri yoluna
Kal’a-i gevher-nigînden umaram yâ Mustafâ

13. Derdin urdı yüregime şerha şerha yaralar
Sen şefâ’at merheminden vir saram yâ Mustafâ

14. Çâr-ı yârin zevkını keşf ideliden cânıma
Sırlarına çok senâlar iderem yâ Mustafâ

15. ‘İzzet-i lutfundan irdi cân senün esrârına
Kimse bilmez kim bu dil ne söylerem yâ Mustafâ

16. Himmet ile dü cihânın bâgına bend olmayam
Menzilüm sana irinceydek sürem yâ Mustafâ

17. Dir Sinân Ümmî kaçan kim vâsıl ola cân sana
Dü cihân zevkı bana olsun harâm yâ Mustafâ
Ümmî Sinan Dîvânı, 20-22

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

1. Ey vücûdun ‘aşkına fermân iden Perverdigâr
‘Aşkını ‘irfânına burhân iden Perverdigâr

2. *Küntü kenz*[138]in sırrı ızhâr olmadan pinhâniken
Nûr-ı vechin Ahmedine cân iden Perverdigâr

3. Hem buyurdun şânına levlâke levlâk[139] ol cânın
Mustafâyı cümleye cânân iden Perverdigâr

4. Şâhidim kıldum şahâdet hak Muhammeddür Resûl
Mu’cizâtın âyeti Kur’ân iden Perverdigâr

5. Hikmetin levhine baksam ‘aklım olur târumâr

---

[138] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)
[139] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Od u su toprag u yel insân iden Perverdigâr

6. Cümle ‘âlem dest-gîridür habîbin bî-gümân
Enbiyâlar serveri sultân iden Perverdigâr

7. Ol didi ben şehr-i ‘ilmüm kapusıdur Murtazâ
Evliyâ ser-çeşmesin merdân iden Perverdigâr

8. Ancalar ‘aşkın yolında cân u baş terk eyledi
Meskeni derd ü belâ meydân iden Perverdigâr

9. Hasretinden âh idüp nâlân iderler her seher
‘Âşıkın gözlerini giryân iden Perverdigâr

10. Vuslatın peymânesinden içmeyen bî-gânedür
Sırrını ‘âriflerin seyrân iden Perverdigâr

11. Gerçi kılmışdur Sinân Ümmî hatâlar bî-şümâr
Ey hatâyı lutfıla pinhân iden Perverdigâr
Ümmî Sinan Dîvânı, s.34

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

1. Kalb içinde buldugum [hep] evliyânın sırrıdur
Hamdülillâh çok şükür hem Mustafâ’nın nûrıdur

2. Dersini hatm eyledün diyü işâret eyleyen
Oldur ol mahbûb-ı ‘âlem cümlenin ol varıdur

3. Zulmet-i nefsin ‘azâbından beni sâz eyleyen
Cân u dilden evliyâya gönlümün ikrârıdur

4. Kim bu sırra irmese insân gelür hayvân gider
Cûş iden âb-ı revân bu zikrimin envârıdur

5. Evliyânın himmeti kıldı fenâ-ender-fenâ
Tevhîd-i zât-ı İlâhî gönlümün mi’mârıdur

6. Hamdülillâh çok şükür togdı sa’âdet şems ü mâh
Bir kula kılsa hidâyet dâ’imâ nasrânîdür

7. Küfr ü zulmet perdesinden kurtılaldan cânımız
Dir Sinân Ümmî şükür her dem dilin tekrârıdur
Ümmî Sinan Dîvânı, s.49-50

Abdullah Bîçâre (ö. 1657)
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey Resûl-i nûr-i pâk-i kibriyâ
Vey Habîb-i nûr-i çeşm-i enbiyâ

2.Mahrem-i esrâr-ı Haksın şübhesiz
Mazhar-ı envâr-ı Haksın mutlaka

3. Cebraile pâyesin tekmîlde
Sen mu’ayyen oldun ey hayru’l-verâ

4. Zât-ı pâke irdi şân-ı rıf'atün
   Seyrüne olmadı sidre müntehâ

5. Şöyle oldun vahdet-i zâta garîk
   Perde olmaz dü-cihân hergiz sana

6. Kıl şefâ'at bu garîb Bîçâreye
   Zerre denlü olsa zevkünden 'atâ

Bîçâre Dîvânı, s. 87

Edirneli Câhidî Ahmed Efendi (ö. 1659)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. İy habîballâh Muhammed fazl-ı Rabbi'l 'âlemîn
   Mazhar-ı 'ilm-i İlâhî zât-ı Hakka rehnümâ

2. Kâinâtun âfitâbı görmedi münkir ziyân
   Tâ ebed zulmetde kaldı sifildür olmaz hümâ

3. Her kim îmânı yakın itdü sana buldı necât
   Saçınun sırrını bildi oldı ana rehnümâ

4. 'Âşıka senün yüzünden görinür zât u sıfât
   Bahr-ı zâtun mazharısın yüzüni görmez a'mâ

5. Câhidî çün gördi senün zâtile birligini
   Lâ mekân oldı mekânı kaldı arz ile semâ

Edirneli Câhidî Ahmed Efendi Dîvânı, s.132-133

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. İy habîbullâh Muhammed mazhar-ı lillâhsın
   Kim ki sana ümmet oldı zâta dogrı râhsın

2. Hakk sana kıldı kemâlile tecellî cümleden
   'Âlem-i gayb-ı şahâdet sırrına âgâhsın

3. Sendedür levhle kalem kalbün 'arşullâhdur
   'Ârifün yüzi sanadur çünki kıblegâhsın

4. Terk idüb dünyâ vü 'ukbâ ümmetini isteyen
   Çün şefâ'at-kânısın sensin cümleden sen şâhsın

5 Câhidî gün gibi gördi 'âlemi dutdı ziyân
   Zât-ı nûrundandur özün sen kelâmullâhsın

Edirneli Câhidî Ahmed Efendi Dîvânı, s. 135-136

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. *Tâhâ*[140] *ve'n-necm*[141] sıfâtun yâ Muhammed Mustafâ
   Kâbe kavseyn[142]i makâmun rûhun oldu müntehâ

---

[140] Taha, 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
[141] Necm,1-2 "Battığı sırada yıldıza andolsun ki bu arkadaşınız ne sapıtmış ne de eğri yola gitmiştir."
[142] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

2. Nûr-ı mutlakdur vücûdun şark u garbîden degil
   Saçuna iki cihânun kıymeti olmaz bahâ

3. Seyyidi cümle nebînün şehr-i ‘ilm-i kibriyâ
   Kapusı sırr-ı ‘Alîdür ma’deni cûd-ı sehâ

4. Kevseründen içmeyen şîrîn zebânun bilmedi
   Vahy-i mutlakdur kelâmun şübhesiz vahy-i yuhâ

5. Câhidî kemter kim ola cim-i cemâlün medh ide
   Yüzinün şânına Hakk’dan nâzil oldı *ve’d-duhâ*[143]
   Edirneli Câhidî Ahmed Efendi Dîvânı, s. 137-138

Mustafa Sıdkî Paşa (ö. 1662)
Fâ‘ilâtün / Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

1. Ey sipihr-i nübüvvete matla’
   Nazm-ı tenzîl ü da‘vete makta’

2. Sensin ey fa|hr-i enbiyâ vü rüsûl
   Âb-ı havz-ı şefâ‘ate menba’

3. Hevl-i mahşerden ey habîb-i Hudâ
   Dergehindir selâmete mecma’

4. Âstîn-i hidâyetindir olan
   Setr-i ‘isyân-ı ümmete burka’

5. Bize şer’-i şerîfin eyle refîk
   K’ola râh-ı hakîkate enfa’

6. Çâh-ı gamdan halâsa Şıdkî’yi
   Eyle habl-i hidâyete mesmâ’
   Sıdkî Paşa Dîvânı, s. 246-247

Fenâyî Cennet Efendi (ö. 1665)
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. İrişdük sırr-ı mevlûde şükürler yine Mevlâya
   ‘Atâdur Hazret-i Hak’dan zuhûrı dîn ü dünyâya

2. Sa’âdetle kudûmından müşerref oldı ‘âlemler
   Yetişdi şems-i Zâtınun ziyâsı ‘arş-ı a’lâya

3. Ezel nakkâşı yazmadı misâlin nakş-ı ‘âlemde
   Kamaşur görmeğe gözler o nakş-ı ‘âlem-ârâya

4. Nihâyetsiz olan bahrün o bir dürr-i yetîmidür
   Anun kıymetin ol bildi ki gark ola bu deryâya

5. Kamer devrinde bedr olsa hilâli n’ola ol mâhun

[143] Duha, 1-3 “Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı.”

Cihât-ı sitti selb idüp güzer itdi müsemmâya

6. ‘Aceb sevdâya düşmişdür visâlin isteyen ‘âşık
Geçer sevdâ-yı sevdâdan düşenler işbu sevdâya

7. Cenâb-ı Hazret-i Bârî buyurdı şânuna *levlâk*[144]
Senün nûrundan irişdi füyûzât cümle eşyâya

8. Sen ol zât-ı mutahharsın geçer seyrün nüh eflâka
Ki *sübhâne'llezî esrâ*[145] delîl oldı bu esrâya

9 Cihânun bahr ile berri kamu ‘anberle müşk oldı
Saçun bûyını saçalı sabâ deryâ vü sahrâya

10 Emîrüm seyyidüm sensin bu gün ey hûblarun şâhı
Vücûdum şehrini virdi cemâlün nûrı yagmâya

11 Cemâlün dîdeden pinhân egerçi zâhir âmennâ
Görinen yine vechündür nazar oldukda her câya

12 Bu gün dîdâr-ı yâr ile bu cism ü cânı kıl tebşîr
Olardan eyleme lutf it kala imrûz u ferdâya

13 Fenâyî bendene eyle şefâ’at yâ Resûlallâh
Civâr-ı Hazret-i kudse ola bî-çâre hem-sâye

Fenâyî Cennet Efendi Divanı, s.257

İsmetî (ö.1665)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Sadr-ı bedr-i kâ’inât hayrü’l-verâ
Server-i hayl-i rusûl *şemsü’d-duhâ*[146]

2. Dönmez idi böyle fânüs-ı felek
Şems-i zâtun olmasa nûr-ı *duhâ*[147]

3. Reh-nümâ oldun gelüp güm-rehlere
Râh-ı Hakka eyleyüp çün ihtidâ

4. Pes güzîde oldugı-çün cümleden
Nâmunı kıldı senün Hak Mustafâ

5. Kıl şefâ'at ‘İsmetı-i 'âcize
Ey şefi'ü’l-müznibîn rûz-ı cezâ

İsmeti Dîvânı, s.29

---

144 Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

145 İsrâ, 1 “Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm’dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir.”

146 Şems, 1 “Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna”

147 Duha, 1-3 “Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı.”

Nâlî (ö.1675)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Es-salât ey neyyîr-i burc-ı sipihr-i ibtidâ
   Es-selâm ey bedr-i mâh-ı âsmân-ı intihâ
2. Enbiyâ zerrât-ı nûrunla vücûda geldiler
   Oldı hem hatm-i risâletde vücûdun münteha
3. Terceman-ı Hak lisânun bâb-ı rahmetdür tenün
   Kuş-i cennetdür yedün pâyun Hudâya reh-nümâ
4. Çâr ism ile müsemmâsın kitâb-ı çârda
   Okınur Mahmûd u Ahmedle Muhammed Mustafâ
5. Siklet-i bâr-ı günâh u cürmün altından çıkar
   Ümmetünden 'add idersen Nâli'yi rûz-ı cezâ

Nâlî Divanı, s.156

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Sensin ey hatm-i rüsûl burc-i şerefde âfitâb
   Senden itdi enbiyâ nûr u ziyâ-yı iktisâb
2. Haşra dek deycûr-ı küfr içre kalurdı kâ'inât
   Âfitâb-ı tal'atundan itmesen ref'-i nikâb
3. Peyk-i Bârî gâşiye-dâr-ı reh-i mi'râc iken
   Pây-ı mu'ciz-şânuna olmaz mı mihr ü meh rikâb
4. Hâtır-ı sıddîkdan def'-i havâtır itmege
   Bâb-ı çetr-i gâra târ-ı'ankebûd oldı tınâb
5. Pâdişâh-ı dehr olur bir bende-i muhtâc iken
   Bendesine bendenün her kim iderse intisâb
6. Bî-nihâye hâric-i hadd-i 'ukûl-i âdemi
   Mu'cizât-ı bâhirenden a'zamı vahy-i kitâb
7. Müşis-i cumhûr-ı ümmet oldı Nâlî derd-mend
   Ol fakîri kıl şefâ'atle şehâ sâhib-nisâb

Nâlî Divanı, s.157

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey habîb-i zü'l-minen âyîne-i envâr-ı zât
   Gelmesen eşyâya olmazdı tecellî-i sıfât
2. Mebde'-i küldür vücûdun makdemün hatm-i rüsûl
   Cevher-i maksûd-ı Hak sensin 'arazdur kâ'inât
3. Nûrun itfâ eyledi nâr-ı mecûsı ser-te-ser
   Oldı pâ-mâl-i semend-i şevketün lât u menât
4. Çûb-i huşki söyledüp nutka getürdi mu'cizün
   Gerçi mürde buldı güftâr-ı Mesîhâ'dan hayât

5. Ümmetün içre bulundı rû-siyeh Nâlî kulun
Rûz-i mahşer ümmetünden ‘add idüp kıl iltifât
Nâlî Divanı, s.158-159

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1. Ey şehenşâh-ı rüsûl husrev-i taht-ı mi’râc
Seni ‘âlemlere Hak itdi sirâc-ı vehhâc

2. Gelmesen dehre sa’âdetle şehâ olmazdı
Ne feleklerde melekler ne ‘anâsırda mizâc

3. Sâkinân-ı harem-i ‘arş tavâf itmekde
Rûz u şeb Ka’be-i kûyunı misâl-i huccâc

4. Mu’cizen nutka getürdi bere-i mesmûmı
Oldı bâr-ı dehenün zahmına sıddîkun ‘ilâc

5. Ey şefî’-i ümem ihsânuna mazhar düşe kim
Nâlî olmaz ne kadar müşis olursa muhtâc
Nâlî Divanı, s.160-161

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1. Ey şehenşâh-ı rüsûl mazhar-ı na’t-ı *levlâk*[148]
Dürr-i evsâfunı nazm itmede ‘âciz idrâk

2. Feres-i himmetünün gâşiye-dârı Cibrîl
Ferş-i zîr-i kadem-i mu’cize-şânun eşâk

3. İtdi tîg-ı yed-i tûlâ-yı nübüvvet şâhâ
‘Âlemi vesvese-i küfr ü dalâletden pâk

4. Seni küffâr-ı Kureyş eylese inkâr ne gam
Kadr-i verdi ne bilür tûde-i hâr u hâşâk

5. Bir dahi yüz süre mi Nâlî der-i devletüne
Yohsa tîg-ı ecel eyler mi derûnın sad çâk
Nâlî Divanı, s.172-173

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

1. Vechi var olsa ruhun âyîne-i bezm-i visâl
‘Ârızundan müncelî nûr-ı cemâl-i zü’l-celâl

2. Hılkat-i kevneyne ‘illet nükte-i *levlâk*[149]dür
Cümle eşyâ nûr-ı zâtundan ider kesb-i kemâl

3. Tâb-ı engüşt-i hümâyûnun mehi geh şakk ider
Gâh olur ‘atşân-ı dehre çeşme-i âb-ı zülâl

4. Devlet-i dâreyne nâ’il oldı ey şâh-ı rüsûl
Cân u dilden emrüne her kim iderse imtisâl

---

148 Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
149 “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

5. Ey şefî'-i ma'sıyet-kârân-ı ümmet kıl meded
Olmasun Nâlî kulun rûz-ı cezâda pây-mâl
Nâlî Divanı, s.175

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Âyîne-sıfat çeşm-i dili pâk idebilsem
Ey ravza seni bir dahi idrâk idebilsem

2. Yolunda şehâ subh u mesâ dürr-i salâtı
Âvîze-i gûş-ı ser-i eşâk idebilsem

3. İhrâma girince ser-i kûyunda cihân ben
'Aşkunla libâs-ı bedeni çâk idebilsem

4. El virse sa'âdet yüzümi kurb-ı deründe
Taht-ı kadem-i zâyirüne hâk idebilsem

5. Kurtarmak olur dest-i kazâdan seri
Nâlî zîr-i kenef-i hazret-i *levlâk*[150] idebilsem
Nâlî Divanı, s.179

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Vechi var pâyuna yüz sürse ser-â-ser 'âlem
Makdemündür sebeb-i tînet-i hâk-i Âdem

2. Zerre-i mihr-i cihân-tâb-ı ruhundur hurşîd
Katre-i âb-ı zülâl-i dehenündür zemzem

3. Enbiyâ pîş-revün olsa revâdur zîrâ
Vüzerâ evvel üşer âhiri sâhib-hâtem

4. Na'tüni şerh ü beyân itmede 'âciz insân
Fazlunı kılmada takrîr-i melâ'ik ebkem

5. Nûr-ı hurşîdi nice vasf ide Nâlî huffâş
Kande sen kande durur na't-ı Resûl-i Ekrem
Nâlî Divanı, s.180

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Eyâ şâh-ı risâlet 'âleme nûr-ı Hüdâsın sen
Eyâ kân-ı şefâ'at menba'-ı cûd u sehâsın sen

2 Pey-ender-pey kudûmun müjdesiyle enbiyâ dehre
Mukaddem gelseler lâyık mu'ahhar mübtedâsın sen

3 Galâm-ı küfri açdı pertev-i hurşîd-i ruhsârun
Harîk-ı müstakîm oldı hüveydâ *ve'd-duhâ*[151] sın sen

4 Emîr-i leyle-i mi'râc u hulle-pûş u sâhib-tâc

---

[150] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[151] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."

Şeh-i refref-süvâr u muktedâ-yı enbiyâsın sen

5. Şehâ Nâlî kulun müstagrak-ı bahr-ı günâh oldı
Garîk-ı bahr-ı cürm olan ʻusâta âşinâsın sen
Nâlî Divanı, s.182

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Firâkunla dil-efgârum ʻinâyet yâ Resûlallah
Reh-i vaslun taleb-kârum hidâyet yâ Resûlallah

2. Müyesser olmış iken dergeh-i vâlâna yüz sürmek
Cüdâ kıldı beni senden şekâvet yâ Resûlallah

3. Yine senden olur bu derde çâre kalmasun lutf it
Dilümde derd-i hasret tâ kıyâmet yâ Resûlallah

4. Bakup ʻisyânuma redd eyleme dergâh-ı lutfundan
Be-hakk-ı hâtem-i genc-i risâlet yâ Resûlallah

5. Çü sensin *rahmeten li'l-'âlemîn*[152] rûz-ı cezâ senden
Umar Nâlî sıfat ʻâlem şefâ'at yâ Resûlallah
Nâlî Divanı, s.186

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Kudûmun ʻillet-i cân u cihândur yâ Resûlallah
Vücûdun bâ'is-i emn ü emândur yâ Resûlallah

2. Şeref virmek idi hâke hırâm-ı bi'setün maksûd
Senün yohsa mesîrün lâ-mekândur yâ Resûlallah

3. Melekler bende şehler pâyuna efgende olmışken
Kapun yine melâz-ı bî-kesândur yâ Resûlallah

4. Şikest eyler gehî kursını mâhun tâb-ı engüştün
Gehî'ayn-ı zülâl-i teşnegândur yâ Resûlallah

5. Kulun Nâlî tehî dest ü siyeh rû geldi dergâha
Sana îmânı ancak armagândur yâ Resûlallah
Nâlî Divanı, s.186-187

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Münevver itdi mâhun mihr ü mâhı yâ Resûlallah
Kudûmun gösterüpdür halka râhı yâ Resûlallah

2. ʻUsâta dergehünden özge bir cây-ı güriz olmaz
Ki sensin enbiyânun pâdişâhı yâ Resûlallah

3. Perîşân olmaz ahvâl-i ümem rûz-ı kıyâmetde
İdersen lutf ile bir kez nigâhı yâ Resûlallah

4. Dü kevnün hılkatine çünki ʻillet zât-ı pâkündür

[152] Enbiya, 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".

Yine ‘âlemlerün sensin penâhı yâ Resûlallah

5. Kulun Nâlî’ye ihsân eyle hengâm-ı şefâ’atde
Ki çokdur gayrıdan cürm ü günâhı yâ Resûlallah
Nâlî Divanı, s.187

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

1. Virdi dünyâya şeref müjde-i mi’râc-ı nebî
Tâzelendi yine gülzâr-ı gül-i Muttalibî

2. Feyz-i nûrı o kadar virdi ziyâ âfâka
Kimse fark eyleyemez mertebe-i rûz u şebi

3. Bu gice sürdi yüzin pâyına eşâk o şehün
Vechi var itse bu şeb ‘arz-ı sürûr u tarabı

4. Bu gice itdi Hudâyıla tekellüm ol şâh
Kılmadı vâsıta ammâ arada gûş u lebi

5. Lutfun eylerse kabûl ey şeh-i taht-ı mi’râc
Hâk-i pâyuna fedâ Nâlî dahi ümm ü ebi
Nâlî Divanı, s.192

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Fe’ûlün

1. Senün-çün Hak yaratdı ins ü cânı
Ki sensin ‘âlemün rûh-ı revânı

2. Münevver itdi ey bedr-i risâlet
Yüzün nûrı zemîn ü âsumânı

3. Sana mahsûs idi dünyâda rü’yet
Kelîme dinse lâyık *len-terânî*[153]

4. Süren yüz hâk-i pây-ı devletüne
Bulur ‘izz ü hayât-ı câvidânı

5. Kapuna geldi Nâlî ac u muhtac
Karîn-i lütfun it ol nâ-tüvânı
Nâlî Divanı, s.192-193

Sun’ullâh-i Gaybî (ö. 1676)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Hak cemâlidür cemâlün Hak kelâmıdur sözün
‘Âşık -ı billâh isen bilmeğe sa‘y it kendözün

2. Sana ta‘lîm eyledüm zât-ı tecellî sırrını
Sûretün ‘ayn -ı tecellî ‘ayn -ı zât oldı sözün

3. Zâtımın ‘aynıdur Allâh’un sıfatın şübhesüz

[153] A’raf, 143 “Mûsâ, tayin ettiğimiz vakitte (Tûr’a) gelip de rabbi onunla konuştuğunda o, “Rabbim! Bana görün; sana bakayım” dedi. Rabbi, “Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak; eğer o yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin” buyurdu.”

Pes yüzün ʻaynı sözündür hem sözün ʻaynı yüzün

4. Zâhirün oldım mukayyed bâtınun mutlakdadur
ʻÂrif isen ʻayn u gayr u halk u hak oldı özin

5. Hâsılı sensün vücûd -ı mutlaka mutlak nişân
Yirde gökde aradığım kendözündür kendözün

6. Hak durur sende görünen başdan ayağa hemân
Hak kulağıdur kulağım Hak gözidür hem gözün

7. Zâhir ü bâtın Hakk'ındur cümle varlık Gaybiyâ
Dime hergiz Hakk'a sen ben kalmasun izün tozun
Sun'ullâh-i Gaybî Dîvânı, s.344-345

Kadı-zâde Mehmed Şûhî Çelebi (ö. 1683)
Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilâtün / Feʻilün

1.Vireli cânuma lezzet mey-i nâb-ı Ahmed
Bana kevser görinür la'l-i şarâb-ı Ahmed

2. Virseler tâc-ı Süleymâm kabül itmez idüm
Beni kul itse kapısında cenâb-ı Ahmed

3. Tutaram cânumı gönderse cefâ oklarını
ʻÂşıkam mahz-ı kerem bana ʻitâb-ı Ahmed

4. Olur emrâza şifa mürdeye cân itse şudür
Deheninden suhân-ı lutf-me'âb-ı Ahmed

4. İsm-i pâkine fedâdur dil [ü] cân ey Şûhî
Güşa hâtifden eger gelse hitâb-ı Ahmed
Şûhî Dîvânı s.95

Dürrî Ahmed Efendi (ö. 1687)
Mefâʻilün / Feʻilâtün / Mefâʻilün / Feʻilün

1. Zihî Resûl-i mükerrem habîb-i zât u sıfât
Halîl-i gülşen-i ihlâs u Nûh-ı bahr-i necât

2. O nûrsın ki ezelden mutâbık olmışdur
Sıfât-ı zâtuna zâtun sıfâtuna bi'z-zât

3. Yapıldı feyz-i vücûdunla Kaʻbe-i İslâm
Yıkıldı yümn-i kudûmunla deyr-i Lât u Menât

4. Be-hakk-ı Hazret-i Sıddîk u Hazret-i Fârûk
Be-hakk-ı Hazret-i ʻOsmân be-hakk-ı Şâh-ı guzât

5. Be-hakk-ı muzlime-i Hazret-i Hasen ve Hüseyn
Be-hakk-ı cümle-i ashâb u cümle-i sâdât

6. Be-hakk-ı tâʻat-i pâkân-ı Nakşbendiyye
Be-hakk-ı cümle-i evrâd u cümle-i tâʻât

7. Şefâʿat eyle meded Dürri-i güneh-kâra
Şu dem ki eyleye feryâd ahâli-i ʿarasât
Dürrî Ahmed Efendi Dîvânı, s.118

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1. Yâ Muhammed isteyüp miʿrâcunı Mevlâ senün
Okudı şânunda *sübhâne'llezî esrâ*[154] senün

2. Hak seni medh itdi Kur'ân-ı ʿazîmü'ş-şânla
Gökden indi şânuna *Yâsîn*[155] ile *Tâhâ*[156] senün

3. Her münâcâtı kabûl oldı makâm-ı Tûrda
Ümmetünden oldugı'çün sıdk ile Mûsâ senün

4. Hamdülillâh buldı maksûdın şeb-i miʿrâcda
Çok zamân müştâk idi teşrîfüne ʿÎsâ senün

5. Hilʿat-i *levlâk*[157]e lâyık sensin ey tâc-ı rüsûl
Halk olındı çünki âb-ı rûyuna dünyâ senün

6. Hep tufeylündür senün bu âdem ü cinn ü melek
Hilʿatünle buldı rahmet esfel ü aʿlâ senün

7. Yâ Resûlallâh şefâʿat eyle Dürrî mücrime
Giçmez ol günde recâsı kimsenün illâ senün
Dürrî Ahmed Efendi Dîvânı, s.137

Kâşif Es'ad Efendi (1663'ten sonra)
Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1. Dâr-ı gamda bî-karârem yâ Resûlallâh meded
'Âşık-ı bî-ihtiyârem yâ Resûlallâh meded

2. Baş açuk sahrâ-yı 'aşkunda benem şeydâ vü zâr
Pür-cünûn-ı bî-karârem yâ Resûlallâh meded

3. Düşmişem bir vâdiye kim had ü hasrı yok ebed
Merhamet senden umarem yâ Resûlallâh meded

4. Yine firkatde beni kayd eyledi sayyâd-ı 'aşk
Rûz u şeb giryân u zârem yâ Resûlallâh meded

5. Zulmet-i zülfünde bulmak âb-ı hayâtı müdâm
Cân u dilden intizârem yâ Resûlallâh meded

6. Gerd-i agyârı gider mir'ât-ı dilden ey habîb

---

[154] İsrâ, 1 "Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir."
[155] Yasin, 2-4 "Hikmet dolu Kur'an'a andolsun ki, sen kesinlikle dosdoğru bir yolda yürümek üzere gönderilmiş peygamberlerden birisin."
[156] Taha, 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
[157] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Râh-ı gamda pür-gubârem yâ Resûlallâh meded

7. Kâşif-i dil-hastene göster cemâlün dem-be-dem
Bu recâda ıztırârem yâ Resûlallâh meded
Kâşif Es'ad Efendi Dîvânı, s.317

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1. Visâli cânuma cânân Muhammed
Hayâli sîneme îmân Muhammed

2. Zülâl-i la'lidür âb-ı hayâtum
Dudagı çeşme-i hayvân Muhammed

3. Dehen gül kâküli sünbül lebi mül
Cemâli ravzına rıdvân Muhammed

4. Boyı tûbâ 'izârı nûr-ı hûrşîd
Yüzidür ol meh-i tâbân Muhammed

5. Kelâmı câna cânân dîn ü îmân
Selâmı kevser-i 'irfân Muhammed

6. Cihân ten cân Muhammed'dür ezelden
Ebed cân u cihân sultân Muhammed

7 Meded senden umar her yerde
Kâşif Meded kıl derdüme dermân Muhammed
Kâşif Es'ad Efendi Dîvânı, s.318

Refdî (ö. 1689)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Yâ Resūlallâh 'inâyet senden ümmîd eylerem
Rūz-ı mahşerde şefâ'at senden ümmîd eylerem

2. Yâ Resūlallâh günâh u cürmüme bakma benüm
Eksügüm 'afv it sıyânet senden ümmîd eylerem

3. Yâ Resūlallâh ne denlü mücrim ü 'âsî isem
Ol kadar dâyim himâyet senden ümmîd eylerem

4. Garka-i deryâ-yı 'isyânam şefâ'at kânısın
Al elüm kurtar hidâyet senden ümmîd eylerem

5. Bârgâh-ı 'izzetünde Refdî-yi efgendeveş
'Afvı ben bî-hadd u gâyet senden ümmîd eylerem
Dîvân-ı Refdî s. 70-71

Kâimî Hasan Efendi (ö. 1690)
Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Kuvvet-i feyz-i ezeldür 'aşkına Muhammed'ün
Cûşa geldi 'Âlem oldı şevkına Muhammed'ün

2. Yogiken geldi vücûda nüh felek mülk ü mekân
Devr ider ‘arşda melekler ‘aşkına Muhammed’ün

3. Yedi kat yir tamu uçmak ins ü cinn vahş ü tuyûr
Kaynadı bahr ü semekler şevkına Muhammed’ün

4. Âb ü âteş yil ü toprakdan togar bunca suver
Çarh urub döner felekler ‘aşkına Muhammed’ün

5. Evvel ü âhir hem oldur zâhir ü bâtın dahi
Andan ana dir dilekler şevkına Muhammed’ün

6. Kendü hüsnün seyr içün kıldı bunı zât-ı ezel
Bunca bî-gam ü selekler ‘aşkına Muhammed’ün

7. Farz olubdur Kâ’imî di es-salâtü ve’s-selâm
Açılur sancak bölükler şevkına Muhammed’ün

Kâimî Dîvânı, s.541

Kutup (Seyyid) Osman Fazlî (ö. 1691)

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Senin medhin dil ü câna safâdur yâ Resûllallâh
Garaz sen şâh-ı zî-şâna recâdur yâ Resûllallâh

2. Çü sensin ceddi sâdâtın yücedür kadr-i dârâtın
Kamû derd ehline zâtın şifâdur yâ Resûllallâh

3. Okur ʿâşıklar evsâfın kavîdür ʿadl u insâfın
Senin meddâh u vassâfın Hüdâdur yâ Resûllallâh

4. Eğer lutf eyler ise Hakk olam ihsânına elyak
Recâm Allâh ile mutlak sanâdur yâ Resûllallâh

5. N’ola ey şâh-ı din-perver olursa lutfuna mazhar
Kapunda Fazlî bir kem-ter gedâdur yâ Resûllallâh

Kutup (Seyyid) Osman Fazlî Divânı, s. 205

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Ümîdim sanadur her dem revâ it yâ Nebîyallâh
Hemîşe hem-dem derdem devâ it yâ Nebîyallâh

2. Kelâmun vârdât-i Hakk anınçün mâhi itdin şakk
Bizi kıl lutfına elyak ʿatâ it yâ Nebîyallâh

3. Kerem-i feyyâz-ı mutlakda çü mahlûk eyledi yokdan
Şefîʿ ol cürmümüz Hakdan recâ it yâ Nebîyallâh

4. Recâmız mâ-tekaddümden sanâdur devr-i Âdemden
Bizi nâr-ı cehennemden cüdâ it yâ Nebîyallâh

5. Olupdur bu dil-i figârın katı muhtâc-ı timârın
Diler Fazlî-i bî-mârın şifâ it yâ Nebîyallâh

Kutup (Seyyid) Osman Fazlî Divânı, s. 205

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Dü kevnin sen emîr-i muhtarısın yâ Resûllallâh
Hemîşe lutf-ı Hakkın mazharısın yâ Resûllallâh

2. Olupdur evliyâ vü enbiyâ hep aʻzam u ekrem
Sen ammâ cümlenün ser-leşkerisin yâ Resûllallâh

3. *Şefîʿu'l-müznibîn* ü *rahmeten li'l-ʿâlemîn*[158] sensin
ʻUmûmen kâ'inâtın serverisin yâ Resûllallâh

4. Makâmın kurb-ı aʻlâ nüsha-i kübrâdurur zâtın
ʻUlûmun hûd muʻazzam kişverisin yâ Resûllallâh

5. Mufassal devlet-i ʻuzmâdur ednâ ümmetin olmak
Dü kevnin şemʻa-i pür-enverisin yâ Resûllallâh

6. Fesâhat mülküne şâh oldugundan mâʻadâ şâhâ
Şefâʻat bâgınun verd-i terisin yâ Resûllallâh

7. Ne mümkin dil ide evsâf-ı dil-i pâkini idrâk
Ki medh ü vasf olunmakdan berisin yâ Resûllallâh

8. Habîbâ etme lutfınla şefâʻatden bizi mahrûm
Anın hakkı ki hakk peygamberisin yâ Resûllallâh

9. Niçe bin kerre yüz bin kerre Fazlî gibi güm-râhın
Şefâʻat-perveri vü rehberisin yâ Resûllallâh

Kutup (Seyyid) Osman Fazlî Divânı, s. 206

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Hüdânın bir ulu ihsânısın sen yâ Habîballâh
Risâlet tahtının sultânısın sen yâ Habîballâh

2. Bu mahlûkât u mevcûdâtın o dünyâ vü ʻukbânın
Mükerrem hem muʻazzam hânısın sen yâ Habîballâh

3. Olupdur mürselîn ü enbiyâ muhtâc-ı dergâhın
Kamûnın şâh-ı ʻâli-şânısın sen yâ Habîballâh

4. Cemâlin şemʻi pür-enver kemâlin cümleye gâlib
Dü kevnin bir meh-i tâbânısın sen yâ Habîballâh

5. Yüzün *şemsü'd-duha*[159] zâtındurur gencine-i kübrâ
Sehâvet hem mürüvvet kânısın sen yâ Habîballâh

Kutup (Seyyid) Osman Fazlî Divânı, s. 206-207

(Sa'dî) Hâfız-zade Seyyid Mehmed Efendi (ö. 1693)

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Ruhundur âfitâb-ı evc-i ʻizzet yâ Resûlallâh

---

[158] Enbiya 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".

[159] Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"

Cebînündür meh-i burc-ı sa'âdet yâ Resûlallâh

2. Metâf-ı Rûh-ı Kuds olsan n'ola şâm-ı sa'âdetde
Cemâlündür çerâg-ı bezm-i kudret yâ Resûlallâh

3. 'Aceb mi pâdişahlar bende olsa âsitânında
Cenâbundur şeh-i iklîm-i rif'at yâ Resûlallâh

4. Şefâ'at menba'ısın teşne-lebler dest-i lutfundan
Olur sîr-âb-ı tesnîm-i 'inâyet yâ Resûlallâh

5. 'Aceb mi olsa Sa'dî âşinâ- yı lücce-i lutfun
Cenâbundur der-i bahr-ı semâhat yâ Resûlallâh
Sa'dî Dîvânı, s.8

Niyâzî-ı Mısrî (ö. 1694)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1. Yine dil na'tunı söyler Muhammed
Dil ü cân mülkini toylar Muhammed

2. Ne kâdirven seni medh itmege ben
Kemâhî medhi hak eyler Muhammed

3. Sen ol sultân-ı kevneynsin ki mahlûk
Senün medhünde âcizler Muhammed

4. Giyüp hil'at-i *levlâk*[160]'i boyuna
Düşüpdür sâye serviler Muhammed

5. Alur şems ü kamer nûrı yüzünden
Saçun *ve'l-leyl*[161]-i yeldâlar Muhammed

6. Kaşundur *kâbe kavseyni ev ednâ*[162]
Deründen açılur güller Muhammed

7. Boyun egmiş turur çeşmüne hayrân
Çemen sahnında sünbüller Muhammed

8. Lebün la'l ü dehânun ma'den-i dür
Lisânun vahy-i hak söyler Muhammed

9. Şu vaktin kim çıkup gezdün semâyı
Bulup hazretde rif'atler Muhammed

10. Kamu ervâh-ı peygamber hem melâik
Seni iclâle geldiler Muhammed

11. Seni şâh-ı ilim kılup ol anda
Kamusı ümmet oldılar Muhammed

12. Niçün olmayalar ümmet ki Hakk'un

[160] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[161] Leyl, 1 "Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye"
[162] 162 Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

Rızâsın sende buldılar Muhammed

13. Ne noksan ire câhuna kılursan
Niyâzî'ye şefâ'atler Muhammed
Niyâzî-ı Mısrî Dîvânı s.199-200

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Togdı ol sadr-ı risâlet basdı arş üzre kadem
Saldı ol nûr-ı nübüvvet pertevin fevka'l-ümem

2. Çalınup tabl-ı beşâret geldi şâh-ı enbiyâ
Gulgule toldı cihâna kondı ol sâhib-alem

3. Nûr-ı vechinden alındı encüm ü şems ü kamer
Bahr-ı ilminden bilindi hikmet-i levh u kalem

4. Merhabâ yâ Mustafâ ey Nûr-ı Ayn-i Asfiyâ
Merhabâ ey Sâhibü'l-Mi'râc fî'd-âci'z-zulem

5. Gelmeyeydün âleme sen halk olınmazdı cihân
Dostlıguna yaradıldı ey Nebîyy-i Muhterem

6. Biz günehkâr ümmete sen şâhı irsâl eyledi
Hamdülillâh sana ümmet eylemiş ol zî-kerem

7. Yâ Resûlallâh şefâ'at kıl Niyâzî mücrime
Şol zamân kim baş açık yalın ayak kan aglayam
Niyâzî-ı Mısrî Dîvânı s.301

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün

1. Zuhûr-i kâ'inâtun ma'denisin yâ Resûlallâh
Rümûz-i *küntü kenz*[163]ün mahzenisin yâ Resûlallâh

2. Beşer denen bu âlemde senün sûretle şahsundur
Hakîkatte hüviyyette değilsin yâ Resûlallâh

3. Vücûdun cümle mevcûdâtı nice câmi' oldıysa
Dahi ilmin muhît oldu kamusun yâ Resûlallâh

4. Dehânın menba'-ı esrâr-ı ilm-i men ledünnîdür
Hakâyık ilminin sen mahremisün yâ Resûlallâh

5. Ne kim geldi cihâna hem dahi her kim geliserdür
İçinde cümlenin ser askerisün yâ Resûlallâh

6. Cihân bâğında insan bir şecerdir gayriler yaprak
Nebîler meyvedir sen zübdesisin yâ Resûlallâh

7. Şefâ'at kılmasan varlık Niyâzî'yi yoğ ederdi
Vücûd-ı zahmınün sen merhemisün yâ Resûlallâh
Niyâzî-ı Mısrî Dîvânı, s.356

---

163 "Ben (gizli) bir hazineydim." (Yılmaz, 1992: 98)

Ayıntablı Hafız Abdülmecidzade (ö. 1701’den sonra)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey nübüvvet menzilinde rütbe-i a‘lâ sana
   Vey risâlet pâyesinde kurb-ı *ev-ednâ*[164] sana

2. Geldi *sübhânellezi isrâ*[165] ki seyr-i vaslına
   Kim müyesser oldu ancak bu seb-i isrâ sana

3. Maksad-ı Haksın ezel bu cümleden sensin garaz
   Çün ta‘alluk itdi evvel kudret-i Mevlâ sana

4. Ol risâlet ‘arsasında aldın fazîlet menzilin
   Nice dem yildi yüküdi yetmedi Mûsâ sana

5. Nûs-ı la‘linde ebed bulup hayât-ı rûh-ı kuds
   Teşne dildir âb-ı hayvân tek leb-i ‘Îsâ sana

6. Bahr-ı lûtfunda çıkarmış cevherin dâneleri
   Olmamışdır bir hakîkat cevher-i hemtâ sana

7. Yâ Resûlallâh meded kıl Hâfıza bir nîm-nigâh
   Ol zaman izn-i sefâ‘atdan olur îmâ sana

Ayıntablı Hafız Abdülmecidzade Dîvânı, s.19

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1. Ta‘yîr ider çehremi dîdâr-ı Muhammed
   Od gibi yakar cânımı ruhsâr-ı Muhammed

2. Mirât-ı gaddâr yine yakup tûtî-yi gönlüm
   Söyler görecek la‘l-ı seker-bâr-ı Muhammed

3. Subh demle murg-ı dili na’ta getirdi
   Ol gonce-i dehân leb-i güftâr-ı Muhammed

4. Akıtdı dili su gibi ol servin ayağı
   Çâk itdi teni şîve-i reftâr-ı Muhammed

5. Dostluk ideli ol seh-i hûbânla Hâfız
   Düşmân görünür gözüme ağyâr-ı Muhammed

Ayıntablı Hafız Abdülmecidzade Dîvânı, s. 49

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey yüzü mir’ât-ı rahmet ey sözü şehd-i şeker
   Tûtî-yi dil ister ol nutk-ı visâlinden haber

2. Sûret-i kevser yazılmış câm-ı la‘linde ne hoş
   Kim bulur her teşne dil nûşetde hâl-ı diger

---

[164] Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”

[165] İsra, 1 “Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm’dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir.”

3. Mahrem-i sırr-ı Hüdâ gencîne-i sadrın senin
   Feth idersin her nefeste gevherin dâneler

4. Bâg-ı rahmetde yitürdi hakk bu nakl kâmetin
   Leblerin ‘ayn-ı şefâ‘atdan dem-â-dem su içer

5. Sâkin-i taht-ı ‘atâsın kim bugün şâhâne sen
   Bâb-ı lûtfunda gedâlar rûz şeb yâ hû çeker

6. Bâ‘is-i eşyâ vücûdun efdâl-ı mahlûk-ı Hakk
   Kim bu esyâdan garaz sensin hemân ey mu‘teber

7. Yâ Resûlallâh kemâl-i ihtiyâcım var sana
   Kıl şefâ‘at Hâfız’a mahşerde yâ Hayrü’l-beşer

Ayıntablı Hafız Abdülmecidzade Dîvânı, s.58-59

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Kef-i mu‘cîz esrârın yed-i Mûsâyı depretmez
   Sözün ihyâ-yı mevtâda leb-i ‘İsâ’yı depretmez

2. Harîm-i bâg-ı kudretde yetişmiş şecersin sen
   Nihâlin mîve-i hikmet virir tûbâyı depretmez

3. Şu denlü kuvvet-i tîr-i visâlin *kâbe kavseyn*[166]
   Eger itsen nişân-ı kurb *ev-ednâ*[167]yı depretmez

4. Cemâlin gülşeni zevk-i visâlı ‘âşıka hoşdur
   K’anın dîdâr-ı seyri cennetü’l-me’vâyı depretmez

5. Hatt-ı reyhân-ı hüsnün levh-ı mahfûz-ı mecâmi‘dir
   Saçın sırr-ı Hüdâdır kim şeb-i esrâyı depretmez

6. Gelüp mihr-i nübüvvet mu‘cizâtı sende hatm oldu
   Belî bir parmagın kılsa işâret ayı depretmez

7. Şefâ‘at bahrısın mevc-ı emânın bâd-ı rahmetle
   Ki düşse katresi ma‘siyet-i deryâyı depretmez

8. Dutuptur yâ Resûlallâh şefâ‘at dâmeni Hâfız
   Ki ol ‘izz-i huzûr-ı Hak’ka sensiz pâyı depretmez

Ayıntablı Hafız Abdülmecidzade Dîvânı, s.81-82

Mustafâ Ma‘nevî (ö. 1702)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Bârekellâh ‘andelîb-i bâg-ı vech-i zü’l-celâl
   Ya Resûllallâh habîb-i Hazret-i Rabb-i Te‘âl

2. Şems-i hüsnün şu’le saldı hamdülillâh ‘âleme
   Enbiyâ vü evliyâ ister cemâline visâl

3. ‘İllet-i gâye-i hüsnündür senin ancak hemân

[166] 166 Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”
[167] 167 Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”

Yohsa cümle fâni dünyâ bir hayâldir bir hayâl

4. Rûz şeb bî-dâr oluben görmez isem hüsnünü
Kande bulam ya Resûl'üm 'aceb kadr-i kemâl

5. Ey hakâyık ma'deni mir'ât-ı Rabbe'l-'âlemîn
Kıl şefâ'at 'ırzımız olmaya tâ ki pây mâl

6. *Rahmeten li'l-'âlemîn*[168]sin fahr-i kâ'inât
Böyle buyurdu kelâmında o Rabb-i lâ yezâl

7. Ey Habîb ü ey Resûl-i zât-ı pâk-i Kibriyâ
Ravza-i pâkine cânlar itmek ister irtihâl

8. Ma'nevî benden diler senden şefâ'at yâ rasûl
Tâ vücûdu mülkine şu'le vire nûr-ı cemâl
Mustafâ Ma'nevî Dîvânı, s.126

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Tut kulagını sanadır cümle dillerde kelâm
Rûh-ı pâki Ahmed'e eyle salât ile selâm

2. Her nefesde ism-i pâki Ahmed'i yâd eyleyüp
Gülşen-i vuslatda eyle dem-be-dem sen de hırâm

3. Kâinâtın pâdişâhı Mustafâ'dır Mustafâ
Rahmeten li'l-'âlemîn[169]dir Mustafâ hayru'l-enâm

4. 'Aşkına cânı fedâ eyle gönül sen sıdk ile
Zikr u fikr ile ebed ol ey gönül subh u şâm

5. Bu vücûd-ı zulmet-i mahv ile envâra irüp
Rûh-ı serden sırr-ı sırdan ref' ola cümle zulâm

6. Ma'nevî erbâb-ı hâlin hâline kılma nazar
Sa'y idegör tâ ki keşf ola sana cümle makâm
Mustafâ Ma'nevî Dîvânı, s.129

Sıdkî Emetullâh Hanım (ö. 1703)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Yâ şefîa'l-müznibîn yâ hâmî-i rûz-ı cezâ
Yâ Resûle'l-mürselîn yâ kâşif-i sırr-ı Hudâ

2. Olmasan sen Hakk'a yol bulmazdı kimse yâ
Nebî sâlikân-ı râh-ı Hakk'a sensin olan reh-nümâ

3. Enbiyâlardan n'ola ger sonra gelsen 'âleme
İbtidâ sensin Hakîkatde şehâ hem intihâ

4. Yâ Resûlallâh yâ hayra'l-beşer yüz şükür kim

[168] Enbiya 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".
[169] Enbiya 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".

Çeşm-i hûn-efşânıma mihrün dürür viren ziyâ

5. Rahm kıl ahvâline sıdkî-i gedânın Haşrde
'Özr-hâh it lütfunu pûşîde kıl ayn-ı şehâ

Emetullah Hanım Dîvânı, s. 171

(Itrî) Buhûrîzâde Mustafâ (ö.1711)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Sâyesi düşmez yere bir böyle nakl-i Tûr'sun
Mihr-i 'âlem-gîrsin baştan ayağa nûrsun

2. Târik-i gülzâr-ı âlem mâlik-i mülk-i 'adem
Münkirine mahz-ı mâtem mü'minîne nûrsun

3. Sensin ol şeh kim Süleymânlar kapında mûrdur
On sekiz bin 'âleme hükmetmeğe me'mûrsun

4. El benim dâmen senin ey *rahmeten li'l-'âlemîn*[170]
Şöhretim 'isyân benim sen 'afv ile meşhûrsun

5. Pâdişâh-ı evvelin ü kıblegâh-ı âhirîn
Evvel ü âhir imâmü'l-enbiyâ mezkûrsun

6. Yâ Resûlallâh umarım diyesin rûz-i cezâda
Gerçi cürmün çoktur ammâ Îtriyâ mağfûrsun

Buhûrîzâde Itrî (Hacıtahiroğlu, 1966: 59-60)

(Nâbî) Yusuf Nâbî Efendi (ö.1712)

1. Sakın terk-i edebden kûy-ı mahbûb-ı Hudâ'dır bu
Nazargâh-ı İlâhî'dir Makâm-ı Mustafâ'dır bu

2. Felekde mâh-ı nev Bâbü's-Selâm'ın sîneçâkidir
Bunun kandîlî Cevzâ matla-ı nûr u ziyâdır bu

3. Habîb-i Kibriyâ'nın hâbgâhıdır fazîletde
Tefevvuk kerde-i 'arş-ı Cenâb-ı Kibriyâ'dır bu

4. Bu hâkin pertevinden oldu deycûr-ı 'adem zâil
Amâdan içti mevcûdât çeşmin tûtiyâdır bu

5. Mürâât-i edeb şartıyla gir Nâbî bu dergâha
Metâf-ı kudsiyândır bûsegâh-ı enbiyâdır bu

Nâbî Dîvânı, s.856

Hasan Vuslatî (ö. 1718)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Bu cânım içre cânımdan gelen emr-i Muhammeddir
Olur zâhir beşâretden bugün devr-i Muhammeddir

2. Anın zâtın gören 'âşıkların kevn [ü] mekân içre

---

[170] Enbiya 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".

Tekellüm eyleyen dillerde ol sırr-ı Muhammeddir

3. Ezelden zübde-i âdem olan hulk-ı ‘azîm üzre
Hakka mü’min olan câna gönül varı Muhammeddir

4. Be- külli ‘âlemin cânı vücûd ikliminin şâhı
Tutan eflâk ile şems ü kamer nûr-ı Muhammeddir

5. Yolunda cân fedâ olsun diyenler zâhir ü bâtın
Ebu Bekir ‘Ömer ‘Oşmân ‘Ali yâr-i Muhammeddir

6. Ehâdis-i nübüvvetde buyurmuş *fakru fahri*[171] kim
Bu remzin bâtının anla ‘anâ bahri Muhammeddir

7. Gönülden mevc uran deryâ- yı ‘ummândır hakîkatde
Sadefdir on sekiz bin ‘âlemin dürri Muhammeddir

8. İrişmiş lutfına Vuşlat şefâ’at vâşılı olmuş
Dü- ‘âlemde kamu ‘aşıkların fahri Muhammeddir
Vuslatî Dîvânı, s.145

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ay cemâlin pertevi nûr-ı hidâyet yâ Resûl
Ol yüzi her kim gören buldı sa’âdet yâ Resûl

2. Bulmadı her kim hidâyet görmedi vechin senin
Gömeyiser bunda hem rûz-ı kıyâmet yâ Resûl

3. Cümle-i zî- rûh olandan zâtın ikrâr etmeyen
Bulmadı bulmayısar her dem selâmet yâ Resûl

4. Evvelin ü âhirinin hakkına Hak zâtına
Cümle muhtâc olduğm kıldı şehâdet yâ Resûl

5. Böyle bir râh-ı mu’azzam reh- güzâr-ı evliyâ
Şer’-i pâkindir kabûl etmez ibâhet yâ Resûl

6. Cümleye ol zât-ı pâkin rehberi a’zamdurur
Hakkı bulmaz almayan senden icâzet yâ Resûl

7. Çün virince Hak der-i gufrân-ı miftâhın sana
Vuslat-ı bî- dâda ol dem kıl şefâ’at yâ Resûl
Vuslatî Dîvânı, s.187-188

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlün

1. ‘Aşkın ile meydâna geldim yâ Resûlallâh
Derdin ile devrâna girdim yâ Resûlallâh

2. Baş açık sine ‘uryân göz yaşlı ciğer biryân
Cânım yolına kurbân kıldım yâ Resûlallâh

3. Zikrullâhın âsârı terk etdirir agyârı

---

[171] Fakirlik benim övüncümdür.

‘Âşıkların hem- yârı gördüm yâ Resûlallâh

4. Zâtına togru özüm açılmışdır cân gözüm
Hâk-i pâyine yüzüm sürdüm yâ Resûlallâh

5. Lutfundur her dem ana kim gide Hakdan yana
Cümle muhtâcdır sana bildim yâ Resûlallâh

6. Kalb bir özge kân imiş zâtın da bürhân imiş
Vuslat da mihmân imiş tuydum yâ Resûlallâh
Vuslatî Dîvânı, s.231-232

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

1. Bu cânım isteği bir rü’yetindir yâ Resûlallâh
Beni ihyâ iden bir manzarındır yâ Resûlallâh

2. Sürüp dergâhına yüzler keremler iltimâsıyla
Kamu derdin devâsı şefkatindir yâ Resûlallâh

3. Cemî’-i enbiyâ vü evliyâ tahtında dâhildir
‘İlimdârın Aliyyü’l- Haydarındır yâ Resûlallâh

4. Çü sensin ravza-i sırdan toğan şems-i hakîkatin
Nebîlerle velîler pertevindir yâ Resûlallâh

5. Kılınca da’veti Mevlâ sırât-ı müstakîm üzre
Selâmet ümmetine sünnetindir yâ Resûlallâh

6. Ne kim mevcûd ‘âlem-i zâhir ü bâtın saha muhtâc
Ki her hükmin saha virmiş senindir yâ Resûlallâh

7. Bulup deryâ- yı ‘irfânın talanlar bir dahi çıkmaz
Olar zâtında mahv olmuşlarındır yâ Resûlallâh

8. Kulun Vuslat şefâ’at yâ Muhammed ilticâ eyler
Ezelden bir garîb-i kem-terindir yâ Resûlallâh
Vuslatî Dîvânı, s.232

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

1. Ezel bahrinde bahş olmuş hidâyet yâ Resûlallâh
Seni ikrâr iden bulmuş sa’âdet yâ Resûlallâh

2. Kamu ervâh ile ecsâm nice tefrîk olunmuşsa
Yine vasıllığa sensin bidâyet yâ Resûlallâh

3. O demde müntesib olmuş sana her kim dü-‘âlemde
Bulur ümmet olan el-hak selâmet yâ Resûlallâh

4. Hakkın ‘indinde makbûliyyetin vasfında dil ‘âciz
Nihayetsiz olunmuşken rivâyet yâ Resûlallâh

5. Sana makbûl olan Hakk’a olur makbûl bilâ-şübhe
Budur ancak velîlerde ‘alâmet yâ Resûlallâh

6. Kudûmun pâkine her dem yüzin izninle sürmekle

Hayât-ı câvidân buldı bu Vuslat yâ Resûlallâh
Vuslatî Dîvânı, s. 246

(Verdî) Şeyh Mehmed Kâsım (ö. 1723)

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Kâf-ı nûndan on irâdet sana tâ'lik eyledi
Balçıgiken dahi âdemsin nebîden pür ziyâ

2. Zâtını Hak kılmasa halk halk olunmaz dü cihân
Anuniçün seninile hatm olundı enbiyâ

3. Hâtem-i Hakkın zuhûrı cismine mevkûf idi
Ol ecelden hükmin ile buldı ahkâm intihâ

4. Zâhiri tevhîd yüzidir bâtını rahmet anın
Buldı hâtem ma'denini hâtim oldu Mustafâ

5. Hâsılı ol mühr-i şâhı enbiyâ elden ele
Nakl idüb tâ'zîm ile zuhrunda indi evsafâ

6. Yâ Resûlallâh bu Verdî rûy-i siyâhın ʻaynine
Mührünü ver görmesünler cürmünü yevmü'l-cezâ
Verdî Kâsım Dîvânı, s.12

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Hamdulillâh nûr-ı Ahmed zâhir oldı bî-cihet
Mürşidim yüzünden anla ʻayn-ı zât oldı sıfat

2. Zâhir agyarıdır ammâ ma'nîde ʻayn-ı resûl
Halk-ı Rahmân magz-ı Kur'an ana bil oldı sıfat

3. Kalbi beytullâhdır anın andadır sırr-ı Hudâ
Bî-hurûf eyler tekellüm her yüzi makbûl sıfat

4. Mâyesi rûha gıdadır bî'ati hablü'l- metîn
Kim elin alursa anın cânı buldı hûb-ı sıfat

5. Fakr-i tâmda pâd-şâhdır Verdî kemter bendesi
Hâk-i pâyı tûtiyâdır var mı böyle zî-sıfat
Verdî Kâsım Dîvânı, s.24

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Yandı bu dil hecrin ile yâ Resûl-i kâ'inât
Çâre kılsın vaslın ile yâ Resûl-i kâ'inât

2. Sen habîbullâh idin çün kenzi Rahmânda ezel
Bunda elifdir vücûdun yâ Resûl-i kâ'inât

3. Derdmend ümmete seni kılsun şefâ'at diyu
Hak *kenzi*[172]ye mahrem idendi yâ Resûl-i kâ'inât

---

[172] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)

4. ‘Âlem-i insâna geldin halkı da’vet itmege
Da’vetin cümleye câmi’ yâ Resûl-i kâ’inât

5. Sana lâyık kıldı Allâh *levlâke levlâk*[173] hil’atin
Anın içün rehber oldun yâ Resûl-i kâ’inât

6. Vahy-i Hakk’ın intihâsı sende hatm oldı şehm
Mebde’ ide sırrın idi yâ Resûl-i kâ’inât

7. *Küntü kenz*[174]in sırrını cem’iyle Furkan ‘ilmini
Verdîye eyle muvaffak yâ Resûl-i kâinat
Verdî Kâsım Dîvânı, s.24-25

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Kıble kim ‘âlim ararlar yâ Resûl-i kâ’inât
Kaşların ortasından mescid idendi sikât

2. Kaşların kavs-i kazânın ‘aksi bilinir ‘aynıdır
Kirpiğin ‘uşşâkda tîrdir reşk iderler bî-hayât

3. Başın ‘arşdır istivâsı kalb-i pâkindir anın
Kaddin izhâr eyler anı tahkîk eyledi ruvât

4. Şark u garbdır iki izanın vahy ü ilhâm mevr idi
Şems ü mâhdır iki haddin nûr alır heb kâ’inât

5. Gözlerin mirât-ı Hakdır halka Hakı gösterir
Kim görür sırr-ı Hak’ı gördi zâhir oldı keşf-i zât

6. Agzın oldı bâb-ı cennet leblerin rıḓvânıdır
Dişlerin cevherleridir hay ider nutkun memât

7. Ben lisânın vasfına kâdir değilim yâ nebî
Anı ancak medh iden Allâh u Rahmân zî-sıfât

8. Ger sana ‘âlemde dirler sadr-ı meşrû’ hakdurur
Menba’-ı ‘ilm-i ledünni bahş ider tevhîd-i zât

9. Ol yed-i beyzânın vardır fâlika ‘âlemden sular
Kandırır ‘atşânı cümle oldurur âb-ı hayât

10. Kâdimin vasfını vassâf nice ta’bîr ider
İdüb ‘arz u semâyı buldı imkândan necât

11. Sana hâs olan mutâleb buldı heb mi’râcını
Yâ Resûlallâh vücûddan Verdî’ye virgil necât
Verdî Kâsım Dîvânı, s.25-26

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Yâ Resûl nokta-yı zât merkezidir sûretin

[173] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[174] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)

Vahy-i Hakdır her kelâmın menba'ıdır sûretin

2. Dü cihân insân-ı kâmil tahsîn eyler halkını
'İlm-i tevhîd bahr-ı hikmet mazharıdır sûretin

3. Sana 'âşık oldıgından devr ider bu kâ'inât
'Âliyâ vü kudsiyânın melce'idir sûretin

4. Zübde-i esrâr-ı feyzi bahş ider cân u dilin
Ol Hüdâ-yı lâ-yezâlin manzarıdır sûretin

5. 'İlm-i esrâr-ı ilâhı mahzeninin Verdîdir
Kâşifü'l-ayât-ı Kur'ân ma'denîdir sûretin
Verdî Kâsım Dîvânı, s.67

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Yâ Muhammed nûr-ı Hakdan aldı feyzi sûretin
Mebde' oldı dü cihâna ol hümâ-yı sûretin

2. Her dil-i 'âşıkda 'aşkın pertevidir seyr iden
Bârekallâh hayy u vehhâb bize verdi sûretin

3. Lahmide medhinde senin 'âciz oldı ins ü cân
Sîretin'âşıklarına hazne oldı sûretin

4. Sûre-i İsrâ içinde sana 'abdî didi Hak
Ana mi'râc eyleyenin rehnümâsı sûretin

5. Sen 'urûc itdin semâya kürsi eyle 'arşa hem
Sidrede Cibril de 'âciz itdi sûretin

6. *Kâbe kavseyn ev ednâ*[175] sana sadr-ı şehim
Men'aref[176]le *lîma'allâh*[177] tablın urdı sûretin
Verdî Kâsım Dîvânı, 67-68

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Asl 'âlemin bilâ-şek yâ Resûl ins ü cân
Nûr-ı pâkından yer etdi dü-cihânı müste'ân

2. Yüz belden kıldı o nûrı pîri kahrın mazharı
Toksan tokuzını kıldı rahmet bî-gümân

3. Marzi'-yi takdîr cenâbına serî ümm'ül enâm
Bir ehad aslâ hilâfın mass idemez bir dehân

4. Lütf u kahra mazhar olan feyzi senden aldılar
Verdîyâ bil rûh geldi cümleye Ahmed 'ayân
Verdî Kâsım Dîvânı, s.100

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

---

[175] 175 Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[176] Kendini bilen Rabbini bilir. (Yılmaz, 1992: 122)
[177] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)

1. Sözün müciz kelâmullâh yüzün metnidir ey sultân
   Lisânından beyân oldı kamuya maksad-ı sübhân
2. Vücûdun ‘âleme geldi cihân envârile toldı
   Kelâmullâh sana indi çü ref’ oldı kamu edyân
3. Niçün ref’etmeye anı ki sensin cümlenin kânı
   Nebîlerle velîler heb seninle buldılar ihsân
4. Nebî idin dahi âdem vücûda gelmişken sen
   Senindir tâc-ı irsâlinân senindir kubbe’-i Rahmân
5. Senin maksûdûn ey mahbûb değildir kendi zâtınçün
   Bu ‘âsi ümmetin içündür idersin anlara dermân
6. Bihamdillâh hele Allâh senin sâyende halk itmiş
   Bu devleti bilenlere dahi nitek gerek Yezdân
7. Bu Verdînin sana ‘aşkı degildir sonradan
   Ezel bezminde sâkîsi sen idin eyledin sekrân

Verdî Kâsım Dîvânı, s 103

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Yüzüm yok kapuna dönem şefâ’at yâ Resûlallâh
   Gözüm yok kûyuna bakam şefâ’at yâ Resûlallâh
2. Sana lâyık bir işim yok disem vâr olurum ahmak
   Günâhım çok sevâbım yok şefâ’at yâ Resûlallâh
3. Elim yok etegin tutam ayak yok eserine gidem
   Bilemem n’işleyim nidem şefâ’at yâ Resûlallâh
4. Kosam başımı secdeye gelür gönlime bin sevdâ
   İşim gücüm beşeriyyet şefâ’at yâ Resûlallâh
5. Lisân yok medhini ide ‘akıl yok şer’ini göre
   Kerem kıl düşmişe kum da şefâ’at yâ Resûlallâh
6. Gönül yok sana pür-kine hayât yok nutkın işide
   Bu Verdî derdmendi de şefâ’at yâ Resûlallâh

Verdî Kâsım Dîvânı s.115-116

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Gayretullâh cûşa geldi seninçün yâ Resûlallâh
   Muhabbet mâyesin çaldı seninçün yâ Resûlallâh
2. Yaratdı rûh-ı pâkini cemâlî nûrı nûrundan
   Kodı kandîl-i kudretde mükrim yâ Resûlallâh
3. İkâmet eyledin anda nice bin yıl rızâ içün
   Hicâblar ref’ olunca heb irâzın yâ Resûlallâh
4. Nazar kıldı muhabbetle hayândan dürleri dökdin
   Bir oldı o dürlerden kamu halk yâ Resûlallâh

5. Mürâteb üzre halk itdi derinden cümle eşyâyı
   Anınçün zâtını özler dü ʻâlem yâ Resûlallâh

6. Sekiz cennet yedi nîrân dahi erbâbları cümle
   Cemâliyle celâlinin ʻakusi yâ Resûlallâh

7. Senin zâtını kıldı *kenz*[178]-i ʻilmi sırr u vahdetde
   Anınçün melce'-i ʻâlem olub sen yâ Resûlallâh

8. Bu sırdandır ki sen hâtem kılındın rahmet-i ʻâlem
   Kabûl iden dü ʻâlemde emîndir yâ Resûlallâh

9. Emânetkârı idi kemmel senin ihlâfına bir bir
   Anınçün bî-şek cümleye senedsin yâ Resûlallâh

10. Dikilür ol *livâ-ül hamd*[179] makâm hamdine mahmûd
   Sufûf baglar zülâlinde gedâya yâ Resûlallâh

11. Seninle gâyeti anlar girerler cennet-i ʻadne
   O gün zayfında dîdârı görürler yâ Resûlallâh

12. Bu Verdî derdmend bî-kâr yüzi kara elin açar
   Umar ʻisyânına gâyet şefâ'at yâ Resûlallâh
   Verdî Kâsım Dîvânı, s.120-121

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Gönül hasretinle sabrı nice itsün yâ Resûlallâh
   Yakar kendin helâk eyler bilürsün yâ Resûlallâh

2. ʻİlâc itmez isen ana vaslın şerbeti ile
   Ulu dertdir ana bu derd ne etsün yâ Resûlallâh

3. Anın itdigine kalma kerem kıl yârine salma
   Elin al miskini koma sevinsin yâ Resûlallâh

4. Önünden anı devr oldı yine yandı küle döndi
   Cihânı dutdı inledi görürsün yâ Resûlallâh

5. Bu Verdî cenâbından cerâyım çok ba'îd itdi
   Kerem it cürmine göre hoş olsun yâ Resûlallâh
   Verdî Kâsım Dîvânı, s.123

Ünsî Hasan Efendi (ö.1723)

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Şânına *levlâke levlâk*[180] dedi ol dostun senin
   Yâ senâ vü medhini kim ede bir ânın senin

2. Hak kelâmı kim buyurdu zât-ı pâkin vasfına

---

[178] "Ben (gizli) bir hazineydim." (Yılmaz, 1992: 98)
[179] Övgü sancağı. Kıyamet gününde, mahşerde Hz. Muhammed'in ümmetinin bu sancağın altında toplanacağı bildirilir. (Yılmaz, 1992: 116)
[180] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Mazhar-ı *le'alâ hulukın 'azîm*[181] zâtın senin

3. *Küntü kenz*[182] 'ummânı sensin yâ şefîü'l-müznibîn
Mecma'ü'l-bahreyn olan medh ede her katren senin

4. Nûr-ı Hak menba'-ı 'âlemdir vücûdun ey Vahîd
Yer ü gökler bunca 'âlem hem kamu nûrun senin

5. Sırr-ı sırrından buyurdun *innâ fetahnâ*[183] dedin
Sana ulûm feth ola çün kim ede vasfın senin

6. Sadrı şerhinin çü şerhi kim *elem neşrah leke*[184]
Olmayan sadrında şerhi ne bilsin kâhi senin

7. Rahmet oldun 'âleme ey *Rahmeten li'l-'âlemîn*[185]
Sen ki sultân şevketinden kim diye sırrın senin

8. Kim muhayyelât-ı gayba vardı sırrın şek değil
Nice ister zâtını ol bilmeye hâlin senin

9. Etse *subhâne'llezî esrâ*[186]daki sırrın zuhur
Kimsenin kudreti yokdur demeğe sırrın senin

10. *Kâbe kavseyn*[187]'in bilinmez erilmez hod *ev-ednâ*[188]'na
Sırr-ı mi'râc bilmeyen ne bile mi'râcın senin

11. Sırr ile birsin sarây-ı sırrının kasrında sen
Yâ ne bilsin sûret içre kim sıfât zâtın senin

12. Mazhar-ı tâmdır vücûdun sana mazhardır 'âlem
Sana mazhar düşdü Ünsî 'âlidir zâtın senin
Ünsî Hasan Efendi, s.109-110

Edirneli Mehmed Kâmî Efendi (ö. 1724)
Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Ey şâh-ı enbiyâ sen o hikmet-şi'ârsın
Âhir zamâna bir gül-i evvel-bahârsın

2. Hurşîdi lerzenâk u mehi sîne-çâk iden
İki cihâna bir şeh-i 'âlî-tebârsın

3. Zıllun cihâna mâye-i emn ü emân iken

[181] Kalem, 4 "Sen elbette üstün bir ahlâka sahipsin."
[182] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)
[183] Feth, 1-3 "Senin geçmiş gelecek bütün günahını Allah'ın bağışlaması, sana nimetini eksiksiz vermesi, seni dosdoğru yolda yürütmesi ve Allah'ın sana güçlü bir şekilde yardım etmesi için sana apaçık bir fetih ihsan ettik.
[184] İnşirah 1 "Senin kalbini açıp genişletmedik mi?"
[185] Enbiya, 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".
[186] İsra, 1 "Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir."
[187] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[188] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

Nâ-bûd bûy-ı gül gibi sen âşikârsın

4. Na'‘t-ı şerîfün ile şerefyâb olanlarun
   Müşkil deminde dürr-i terahhum-nisârsın

5. Reşk-i selef olursa n'ola ümmetün senün
   Peygamberâna server-i sâhib-vakârsın

6. Hallâk-ı ‘âlem itdi salât u selâmunı
   Şâyân-ı medh ü ‘âtıfet-i Kirdgârsın

7. Kâmî-i dil-figâra amân el-meded yetiş
   Ol gün ki müznibîne şefâ‘at-medârsın

Kâmî Dîvânı, s. 50

İsmail Hakkı Bursevî (ö. 1724)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. *Kad tecelle'l-Hakku min mir'âti ashâbi's-safâ*
   Min muhayyâhüm bedâ nûru'l-Habîbi'l-Mustafâ

2. ‘Işk bir nûr-ı ilâhîdür kim eyler âdemi
   Mazhar-ı tâb-ı tecellî matla'-ı şems Hudâ

3. Neşve-yâb-ı sâgar-ı ‘ışk-ı ilâhî eylemez
   Yârdan agyârı vü agyârdan yârı cüdâ

4. Cilve-i hüsn-i ezeldür Yûsuf'un mir'âtını
   Eyleyen bu resme çeşm-i ehl-i ‘ışka pür-cilâ

5. Yâdigâr-ı ‘ışkdur kalmış bugün Ferhâd'dan
   Şol sadâ-yı âh kim ‘aks eyler âh itsen sana

6. ‘Işkdur menzil-resân-ı ‘âlem-i ins ü huzâr
   Vâdi-i zühd ü riyâdan gel güzâr it sâlikâ

7. Hakkıyâ ‘âşıklara besdür melâmet hırkası
   ‘Ârdur ehl-i dile ârâyiş-i ehl-i riyâ

İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 198

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Mustafâ'dur cümle halka reh-nümâ
   Mustafâ'dur ehl-i ‘ışka muktedâ

2. Tutagör dâmân-i şer'-i Ahmed'i
   İresen ser-menzil-i maksûda tâ

3. Kimse bulmazdı bugün râh-ı vusul
   Olmasaydı rehberi ger Mustafâ

4. Sâlik-i râh-ı hakîkat dâ'imâ
   İtdi nûr-ı Mustafâ'ya iktidâ

5. Teşne-i câm-ı visal-i Hak isen
   Bezm-i ‘ışka var duhul it ‘âşıkâ

6. Zühd ile gümrâh olanlar oldılar
   ‘Işka uy Hakk’ı seversen sâlikâ

7. Zâhir u bâtın şefâ’at kıl ümîd
   Ümmet isen Mustafâ’ya Hakkıyâ
   İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 202

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Cânumun cânânu sensin yâ Muhammed Mustafâ
   Derdümün dermânı sensin yâ Muhammed Mustafâ

2. Çıkmadı bahr-ı mahabbetden senin gibi güher
   ‘İlm ü hikmet kânı sensin yâ Muhammed Mustafâ

3. Cümle ‘âlem ‘ilmüne nisbet senün bir katradur
   Ma’rifet ‘ummânı sensin yâ Muhammed mustafâ

4. Nâr-ı zâtundur cihan mir’âtı içre cilve-ger
   Yûsuf’un da ânı sensin yâ Muhammed Mustafâ

5. Kulluğunla iftihâr eyler nebî vü ger velî
   Cümlenün sultânı sensin yâ Muhammed Mustafâ

6. Nûr-ı zâta mazhar-ı tâm oldıgunda şübhe yok
   Hakkı’nun bürhânı sensin yâ Muhammed Mustafâ
   İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 203

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Garka-i nûr eyledi halkı cemâl-i Mustafâ
   Feyz-i câm-ı ma’rifet kıldı makâl-i Mustafâ

2. ‘Arş-ı a’lâ pâye-i kadrinde pest oldı anun
   Gör neye irdi hakîkatde kemâl-i Mustafâ

3. Süfre-i ümmîd mâl-â-mâl-i ma’nâ oldı hep
   On sekiz bin ‘âleme irdi nevâl-i Mustafâ

4. *Ve’d-duhâ*[189] dur gün cemâline anun zâhir delil
   Anlanur *ve’l-leyli*[190] den sırr- celâl-i Mustafâ

5. Tutagör Hakkı Bugün dâmân-ı şer’-i Ahmed’i
   Mürşid-i kâmil sana besdür hısâl-i Mustafâ
   İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 207

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1. ‘Âlemleri nûr eyledi dîdâr-ı Muhammed
   Bülbüllleri zâr eyledi ruhsâr-ı Muhammed

2. Asdâf-ı ezelden yine bir dürr-i yetîmi

---

[189] Duha, 1-3 “Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı.”
[190] Leyl 1, “Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye.”

‘Âşıklara ‘arz eyledi bâzâr-ı Muhammed

3. Her bir gülinün râyihası ‘âlemi tutdı
Feryâda getürdi dili gülzâr-ı Muhammed

4. Üftâdelere dest-res oldı kereminden
Her bâr budur ehl-i dile kâr-ı Muhammed

5. ‘Âcizlere her demde şefâ’atle seneddür
Kudretle yapıldı belî dîvâr-ı Muhammed

6. Gam çekme bugün cemle-i agyâr-ı Hudâ’dan
Hakkı olabildünse eger yâr-ı Muhammed
İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 254

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Müntehâdur kametin ey serv-i büstân-ı kemâl
Sensin ‘âlemde dıraht-ı vahdet-i Mevlâ-yı dâll

2. Mazhar-ı hüsn-i ezelsin tâ ezelden yâ Resûl
Feyz-i hüsnündür ki buldı dünyada Yûsuf-cemâl

3. Nokta-i zâtunda çün meyl-i şefâ’at var durur
Her taraf dan da’imâ mücrimler eyler ‘arz-ı hâl

4. İbtidâ-yı hulkınun levh u kalemden yazdılar
Tâ-ebed şems-i vücûd-ı pâküne gelmez zevâl

5. ‘Işkuna dil-bestedür ‘âlemde her âdem ki var
‘Işkun ile sâha-i dilden ider def’-i melâl

6. Zâhir u bâtın yed-i lutfunladur feyz-i Hudâ
Hakkı-yı nâ-çârun eyle kalbine feyz-i zülâl
İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 407

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Ma’ârifden dem urma çünki Hak’dan bî-habersin sen
Tekellüm itme *küntü kenz*[191] çünki bî-gühersin sen

2. Hemîşe ‘aybdur bu kâr-gâh-ı Hak’da istignâ
Ne denli bî-niyâz olsan o denli bî-hünersin sen

3. Cilâ virmezsen ‘ışk-ı pâk ile âyîne-i kalbe
Safâ-yı bâtınun yokdur netîce pür-kedersin sen

4. Fezâ-yı kurb-ı *ev-ednâ*[192] da var kur haymeni cânâ
Çün âhir rıhlet eylersin bu ‘âlemden gidersin sen

5. Elünden zayi’ oldı gevher-i gencîne-i vahdet
Ana giryân degülsen kesret-i dünyâ ararsın sen

---

[191] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)
[192] Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”

6. Bu meydân içre nefsün niçe sen burdunsa ey Hakkı
   Sana sad âferîn olsun hakîkat şîr-i nersin sen
İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 450

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1 Harîm-i Ravza'ya girsün şefâ'at isteyen gelsün
   Resûlallâhı görsün Ravzasında hâk-i pay olsun

2 Odur bir Ravza kim ʻAdn ile Firdevs ana reşk eyler
   Selâmu'llâh irişsün anda dâ'im güller açılsun

3 Şunun kim matlabı kübl-i cilâ-yı dîde bulmakdur
   Habîb'ün yolına gitsün türâb-ı Ravza'sın bulsun

4 Metâfıdur gürûh-i kudsiyânun dâʻim ol Ravza
   Cihân turdukça nûr-ı Hazret-i Mevlâ ile tolsun

5. Cihânda tâlib-i cennet olanlar Hakkıyâ varsun
   Medine şehrini mesken idinsün Ravza'da kalsun
İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 458

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Ser-â-ser bu cihânun cânı sensin yâ Resûlallâh
   Bu ʻâlem cânınun cânânı sensin yâ Resûlallâh

2. Ezelden tâ-ebed mühr-i nübüvvet sendedür kat'â
   Hakîkat milkinün sultânı sensin yâ Resûlallâh

3. Yem-i ʻilm-i îlâhi'de vücûdun dürr-i yektâdur
   Hakîkat gevherinün kânı sensin yâ Resûlallâh

4. Girilmez bir kadem dergâh-ı Hakka sensiz ey rehber
   Kamu derd ehlinün dermânı sensin yâ Resûlallâh

5. Dem-i cân-bahşun ile bahş olupdur feyz-i kuddusî
   Bu ʻirfân dürrinün ʻummânı sensin yâ Resûlallâh

6. Ayagun topragınun zerresidür Hakkı-i zârun
   O zerre denlinün tâbânı sensin yâ Resûlallâh
İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 506

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Mahall-i feyz-i rahmet oldı ravzan yâ Resûlallâh
   Makam-ı sırr-ı hazret oldı rayzan yâ Resûlallâh

2. Ne dürr-i pâksin deryâ-yı cûd-ı Hazretu'llâh'da
   Sadef-veş cây-ı rağbet oldı rayzan yâ Resûlallâh

3. Senün gibi bugün bir şâha çün kim taht-gâh oldı
   Anunçün pür-mehâbet oldı ravzan yâ Resûlallâh

4. Vücûdun on sekiz hin ʻâleme rahmet yaradıldı
   Vücûdûn gibi ni'met oldı rayzan yâ Resûlallâh

5. Yüzin dergâhuna ferş eyleyen ‘âşıklara lutf it
   Senün kâh-ı şefâ’at oldı ravzan yâ Resûlallâh

6. Girenler ol harîme nâr-ı dûzahdan halâs olur
   Türâb-ı arz-ı cennet oldı ravzan yâ Resûlallâh

7. Anunçün ol makamun bülbül-i şûrîdesi çokdur
   Gülistân-ı sa’âdet oldı ravzan yâ Resûlallâh

8. Nüzûl eyler melekler dâ’imâ dergâhuna saf saf
   Ki zira beyt-i ‘izzet oldı ravzan yâ Resûlallâh

9. Yüzini hâk-i pâye sürmeği Hakkı'ya ihsân it
   Ki iksîr-i cinâyet oldı ravzan yâ Resûlallâh

İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 514-515

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Gülistân-ı şühûdun bir gülisin yâ Resûlallâh
   Hemîşe bâg-ı ‘ışkun bülbülisin yâ Resûlallâh

2. Ezelden tâ-ebed gelmez vücûdun gibi bir mevcûd
   Bu ‘ömr-i câvidânun hâsılısın yâ Resûlallâh

3. Ehadden Ahmed’ün bir mîmdür farkı bu ‘âlemde
   Hakîkatda velî sırr-ı ‘alîsin yâ Resûlallâh

4. N’ola envâr-ı zâtunla bulursa perveriş Hakkı
   Çü sen her zerreye mihr-i celîsin yâ Resûlallâh

İsmail Hakkı Bursevî Dîvânı, s. 655

Yahyâ Nazîm Çelebî (ö. 1727)

Mef’ûlü / Fâ’ilâtün / Mef’ûlü / Fâ’ilâtün

1. Ey mefhar-ı dü-’âlem fahr-i cihân şefâ’at
   Kârım hatâ dem-â-dem sad-el-amân şefâ’at

2. Hurşîd-i maşrık-ı râz mâh-ı sipihr-i i’câz
   Şehbâz-ı ‘arş-pervâz-ı kûrb-âşiyân şefâ’at

3. Cedd-i dü-kurratü'l-’ayn şâh-ı serîr-i kevneyn
   Sultân-ı *kâbe kavseyn*[193] ‘arş-âstân şefâ’at

4. Ey nâzenîn-i Mevlâ mahbûb-ı Hak Te’âlâ
   Mahlûka rûz-ı ferdâ râhat-resân şefâ’at

5. Lâhût şâh-râhın hayl-i rusûl sipâhın
   Huddâm-ı bâr-gâhın kerrûbiyân şefâ’at

6. Nakl olsa mu’cizâtın şerh olmaya sıfâtın
   Cism-i vücûda zâtın rûh-ı revân şefâ’at

7. Ey şâh-ı mülk-i câvîd mesned-tırâz-ı tevhîd

---

193 Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”

Senden iderler ümmîd hep ins ü cân şefâ'at

8. Ey nûr-ı neyyir-i zât sana misâl-i zerrât
Bin kâfile tahiyyât olsun revân şefâ'at

9. Lutfunla kıl nezâre hâl-i Nazîm-i zâra
Bî-kesdir eyle çâre ol nâ-tüvân şefâ'at
Yahyâ Nazîm Dîvânı, s. 453

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Ey rütbe-i zâtı şeref-i şân-ı şefâ'at
Mahsûs u müsellem sana dîvân-ı şefâ'at

2. Deryâ-yı ledün bahr-i hakîkat yem-i 'irfân
Gencîne-i cûd u kerem ü kân-ı şefâ'at

3. Mahbûb-ı Hudâ pâdişeh-i kurb-ı kalem-rev
Sultân-ı ümem ceyş-i kalem-rân-ı şefâ'at

4. Mihrâb-ı rusül kıble-i hâcât-ı halayık
Pîrâye-dih-i mahfil-i eyvân-ı şefâ'at

5. Ey ni'met-i 'afvıyla iden sîr 'usâtın
Eyle beni de mugtenem-i hân-ı şefâ'at

6. Olsun dür-i 'aşkınla leb-â-leb sadef-i dil
Ey gevher-i yek-dâne-i 'ummân-ı şefâ'at

7. Kaldım şeb-i târîk-i ma'âsîde halâs it
Ey meş'al-i 'afvı meh-i tâbân-ı şefâ'at

8 Sahrâ-yı kıyâmetde 'usât-ı ümeminle
Germ olduğı dem 'arsa-i meydân-ı şefâ'at

9 Bir vech ile şâyeste degilim dahi lutf it
Eyle kereminden beni şâyân-ı şefâ'at

10 Elbette olur zîb-i leb-i ehl-i ma'âsî
Gam çekme Nazîmâ ser ü dâmân-ı şefâ'at
Yahyâ Nazîm Dîvânı, s. 453-454

Mef'ûlü / Fâ'ilâtün / Mef'ûlü / Fâ'ilâtün

1. Ey hilkat-i vücûdun halk-ı cihâna bâ'is
Zât-ı hikem-nümûdun kevn ü mekâna bâ'is

2. Cibrîl derd-nâkin meftûn-ı sîne-çâkin
Ey dest ü tab'-ı pâkin deryâ vü kâna bâ'is

3. Şâhî makâm-ı nûrun 'arş-ı berîn huzurun
Ey şer' ile zuhûrun emn ü emâna bâ'is

4. Âyîne-i sıfâtın manzûrı kâ'inâtın
Ey âfitâb-ı zâtın nüh âsumâna bâ'is

5. Cânımda hasretindir gönlümde firkatindir

Vasfın mahabbetindir şerh ü beyâna bâ'is

6. Ey pâdişâhı dehrin 'âlem kemîne şehrin
Hasma kemend-i kahrın 'ıkdü'l-lisâna bâ'is

7. Olsun yolunda kurbân cânım Nazîm-i nâlân
Dilde gamındır el'ân bu dâstâna bâ'is
Yahyâ Nazîm Dîvânı, s. 457

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Ey olan nass-ı kerîm ile vücûdı memdûh
Cism-i pâki gül-i şâdâb-ter-i gülşen-i rûh

2. Kâmetin fikri güşâyişde erbâb-ı kulûb
Ey hırâm-ı 'alemî bâ'is-i sad-feth ü fütûh

3. Hüsrev-i her dü-serâsın ki senin-çün itmiş
Sun'-ı mi'mâr-ı ezel kevn ü mekânı matrûh

4. Sâğar-ı mihrine mestân-ı Hudâ hasret-keş
Bâde-i 'aşkına leb-teşne dil ü cân-ı nasûh

5. Dürdî-i bâde-i derdin dile sahbâ-yı neşât
Kâse-i bezm-i gamın cânım içün câm-ı sabûh

6. Rûz u şeb zikr-i lisândır bana vasf-ı zâtın
Midhatin vird-i zebândır bana her şâm u subûh

7. Cûy-bâr-ı himemin katresidir bahr-i muhit
Âfitâb-ı keremin zerresidir pertev-i yûh

8. Fülk-rân-ı yem-i 'irfân o peyembersin kim
Kef-i hüsn bahr-i kemâlinde senin keştî-i Nûh

9. Sana kaldı işi bî-çâre Nazîm-i zârın
Rûy-ı ümmîdine eyle der-i lutfun meftûh
Yahyâ Nazîm Dîvânı, s.463

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Yâ Resûlallâh 'aceb mi dönse fermânınla çarh
Rif'at-i şân buldı hakkâ rif'at-i şânınla çarh

2. Cebhe vü rûyun görelden rûz u şeb pür-şevkdir
Mâh-ı tâbânınla hurşîd-i dırahşânınla çarh

3. Mihr ü mâh-ı nev degil kâni'olup bulmuş gınâ
Her seher bir kurs her şeb bir dilim nânınla çarh

4. Çihresinde rû-nümâ reng-i şafak subh u mesâ
Hacletinden oldı şerm-âlûd ihsânınla çarh

5. Kadr ü 'îd olmakdadır rûz u şebi dâ'im olup
Şâm-ı İsrâ'da müşerref bûs-ı dâmânınla çarh

6. 'Arş ü kürs ü sidreyi tayy itdi evvel hatvede

Pür tezelzüldür Burâk-ı berk-cevlânınla çarh

7. Kevni doldurdı nevâ-yı na’t-ı zâtınla Nazîm
Vecde geldi nâle-i murg-ı hoş-elhânınla çarh
Yahyâ Nazîm Dîvânı, s.466

Mef’ûlü / Mefâ’îlü / Mefâ’îlü / Fe’ûlün

1. Dil şîfte-i sünbül-i gîsû-yı Muhammed
Cân bülbül-i şeydâ-yı gül-i rûy-ı Muhammed

2. Ervâh-ı kudüs kuhl-i dü-çeşm eyleye tâ haşr
Bir dil ki ola hâk-i ser-i kûy-i Muhammed

3. Hakkâ ki nihâl-i emel-i ravza-i cândır
Çeşmimde hayâl-i kad-i dil-cûy-ı Muhammed

4. Gün gibi seri cây-geh-i çarha irişdi
Çevgân-ı gamında dil olup gûy-i Muhammed

5. Mihrin ruhı zerd oldı hilâl eyledi mâhı
Hasret-keşî-i ‘ârız u ebrû-yı Muhammed

6. Kaldım reh-i târik-i ma’âsîde meger kim
Tevfîk ola bedreka-i sûy-ı Muhammed

7. Sad-şükr ki bîçâre Nazîm'i kerem-i Hak
İtmiş dil ü cânıyla senâ-gû-yı Muhammed
Yahyâ Nazîm Dîvânı, s. 468-469

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1. Rûy-ı sâfın bana mir’ât-i safâdır Ahmed
Hâk-i pâyin gözüme kuhl-i cilâdır Ahmed

2. Nola mihrâb-ı niyâz-ı dil ü cân olsa henüz
Ka’be-i hüsne kaşın kıble-nümâdır Ahmed

3. Tîr-i müjgân ile bagrım deler ol çeşm-i kebûd
Bana gökden ne belâdır ne kazâdır Ahmed

4. Eşk-i âlim dökülür şimdi velî ruhlarına
Sonra gül-gûne-zen-i şerm ü hayâdır Ahmed

5. Seng-i cevr ile harâb eyleme burc-ı bedenim
Bana bu gün yarın elbette sanadır Ahmed

6. Ağladup alma hazer âh-ı derûnum sanma
Nakd-i hûn-âb-ı ciger bâd-hevâdır Ahmed

7. Bâde-i ‘aşkın ile câm-ı dil-i sâf-ı Nazîm
Ne kadar tolsa da bî-reng ü riyâdır Ahmed
Yahyâ Nazîm Dîvânı, s. 472

Fe‘ûlün / Fe‘ûlün / Fe‘ûlün / Fe‘ûlün

1. Vücûdundur ey pâdişâh-ı güzîn

Şeh-i enbiyâ seyyidü'l-mürselîn

2. Sipihr-i kıdem âsumân-ı hudûs
Yem-i evvelîn kulzüm-i âhirîn

3. Nebiyy-i mükerrem resûl-i kerîm
Habîb-i Hudâ-yı cihân-âferîn

4. Hıdîv-i rusûl hayl-i ‘arş-âsitân
Şefî’-i ümem hâdî-i mü’minîn

5. Şehenşâh-ı hüsn ü melâhat-serîr
Sabâhat kalem-rev şeh-i nâzenîn

6. Delîl-i Hudâ pîşvâ-yı sübül
Şeh-i sâhibü'ş-şer’ sultân-ı dîn

7. Vücûdunla zîbâ bisât-ı zamân
Kudûmunla ra’nâ basît-i zemîn

Yahyâ Nazîm Dîvânı, s. 661

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

1. Melek âşüfte-i reyhân-ı gîsû-yı habîbullâh
Beşer âvâre-i bûy-ı gül-rûy-ı habîbullâh

2. Nola her ‘âtsesi âvâze-i rûhî fidâk olsa
Meşâm-ı cânı lebrîz eyledi bûy-ı habîbullâh

3. Bâsar kürsî-i eflâk üzre pây-ı rif’ati ol kim
Ola üftâde-i hâk-i ser-i kûy-ı habîbullâh

4. Nizâr ü zerd idüp bükdi belin ham eyledi kaddin
Hilâlin iştiyâk-ı tâk-ı ebrû-yı habîbullâh

5. Olur bahşâyiş-i cürm-i ‘usât-ı ümmet itdikçe
Şefâ’at hürmet-i lutf-ı terâzû-yı habîbullâh

6. Ham-ı çevgân-ı fermânında gerdân olmada gerdûn
Olup tâ rûz-ı hilkatden dahi gûy-ı habîbullâh

7. Bin olsa cânım itsem her birin her ân bin kerre
Nazîm-âsâ fedâ-yı kadd-i dil-cû-yı habîbullâh

Yahyâ Nazîm Dîvânı, s. 729

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Reh-i ‘aşkında bî-sabr u şekîbim yâ Resûlallâh
Seni her kim severse ben rakîbim yâ Resûlallâh

2. Kabûl eyle civâr-ı ‘izzetinde çekmeyem gurbet
Bilürsün kendi şehrimde garîbim yâ Resûlallâh

3. Tavâf-ı Ka’be-i şevk-ı cemâlin farz-ı ‘aynımdır
Nisâb-ı hasretinden bâ-nasîbim yâ Resûlallâh

4. Gözüm eşk ile mâl-â-mâl gönlüm ‘aşk ile memlû

Ba'îdim sûretâ ma'nen karîbim yâ Resûlallâh

5. Debistân-ı hakîkatde olup şâkird-i nâ-kâbil
Velî fenn-i mecâzîde edîbim yâ Resûlallâh

6. Rızâda zühd ü takvâda hemân levh-i derûn sâde
Hatâda safha-i pür-nakş ü zîbim yâ Resûlallâh

7. Karîn eyle gül-i gûş-ı kabûle nâle-i şevkim
Riyâz-ı midhatinde 'andelîbim yâ Resûlallâh

8. Revâdır tâli'imde devlet-i evsâfın el virse
Felekde mazhar-ı keffü'l-hadîbim yâ Resûlallâh

9. Nola şerh eyledikçe vasfını cezb-i kulûb itsem
Senin bîmârın olmuşken tabîbim yâ Resûlallâh

10. Nazîm-âsâ olup şîrîn-mezâk-ı lezzet-i na'tın
Zebânım mâ'il-i şehd ü zebîbim yâ Resûlallâh
Yahyâ Nazîm Dîvânı, s.730

Âgâh, Hacı Hâfız Mehmed Bulak (ö. 1728)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey şeh-i hurşîd-mesned dâver-i 'âlî-cenâb
Kemterîn mahv-ı cemâlün çeşm-i mâh u âftâb

2. Çeşm-i terde mihr-i ruhsârun olurdı cây-gîr
Mazhar-ı berk-i tecellî olsa fânûs-ı habâb

3. Mağfiret-hâhân-ı dergâh-ı Hudâya ey şefî'
Olmaya na'tun gibi hergiz du'â-yı müstecâb

4. İdicek tahrîk-i emvâc-ı şefâ'at bahr-ı lutf
Reşk iderler ümmetün 'isyânına ehl-i savâb

5. Şükr lillâh eyledi Âgâhı âhır cebhe-sây
Dergehün kim secde-i gerdûndan eyler ictinâb
Âgâh Dîvânı, s. 62-63

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Zihî yektâ resûl-i 'arş-ı kadr-i lâ-mekân-rif'at
Ser-efrâz-ı risâlet mahrem-i râz-ı ülûhiyyet

2. Fürûzân-ı güher bahr-ı şefâ'at cevher-i zâtı
Vücûdı 'âsıyân-ı ümmetâne âyet-i rahmet

3. Müberrâ zahmet-i levh u kalemden şâhid-i 'ilmî
'Alîm-i cümle edyân âb-rû-yı mezheb ü millet

4. Bihîn-i âferîniş pâdişâh-ı sûret u ma'nî
Hudâdan devlet-i pâ-bûsın ister kevser-i cennet

5. Nübüvvet-destgâhâ kemterîn hâk-i derün
Âgâh Niyâz eyler tavâf-ı ravzanı fevt olmadın fırsat

Âgâh Dîvânı, s. 67

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Hatt-ı hûbân oldı yek-ser nüsha-i bî-i'tibâr
   Vaz' olaldan mushaf-ı ruhsârun âyet der-kenâr
2. Sen o şem'-i dil-firîb-i kurbsın kim rûz u şeb
   Tavf iderler gird-i kûyun kudsiyân pervânevâr
3. Ben o zulmet-kîş-i 'isyânam ki görse sâyemi
   Şermden hurşîd olmaz rûz-ı mahşer âşkâr
4. 'Andelîb-i nagme-sencün bülbül-i gülzâr-ı vahy
   Bâgbân-ı çâr-fasl-ı bâg-ı hüsnün çâr-yâr
5. Kimdür Âgâh ol harîk-i nâr-ı hırmân rûz-ı haşr
   Âh eger ebr-i şefâ'at olmaya rahmet-nisâr

Âgâh Dîvânı, s. 76

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey cemâlün âftâbı *rahmeten li'l-alemin*[194]
   Pertev-i kandîl-i mihrâbun *hüden lil müttekın*[195]
2. Defter-i 'ısyân ser-â-ser düşdi bahr-ı rahmete
   Oldı nakş-ı hâtemün tâ kim şefî'ü'l-müznibîn
3. Yazdı menşûr-ı risâlet çün kazâ kâtibleri
   Çekdi tugrâ yerine imzâ-yı Hatmü'l- mürselîn
4. Çün tufeylündür zuhûr-ı enbiyâ vü evliyâ
   Şânuna *levlâk*[196] bürhânı hitâb-ı bihterîn
5. Dâver-i rûz-ı cezâ hâhende-i lutf u 'atâ
   Sen gibi sultân-ı dîn Âgâh 'abd-i kemterîn

Âgâh Dîvânı, s. 218-219

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Egerçi zulmet-âlûd-ı günâham yâ Resûlallâh
   Senün nûrunla reşk-i mihr ü mâham yâ Resûlallâh
2. Bu gülşende n'ola şâd-âb olursam ebr-i feyzünden
   Degülsem gül yine kemter giyâham yâ Resûlallâh
3. Dü-'âlemde bana sermâye-i rif'at bu besdür kim
   Ser-i kûyunda ednâ hâk-i râham yâ Resûlallâh
4. Savâbum da hatâdur gerçi mîzân-ı 'adâletde
   Yine sensin şefî'üm 'özr-hâham yâ Resûlallâh

---

[194] Enbiya 107 "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".
[195] Bakara, 2 " İşte kitap; onda asla şüphe yoktur. O, günahtan sakınanlar için bir rehberdir."
[196] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

5. Sevâd-ı ‘anber-i deryâ-yı rahmet cirm iken
   Âgâh Revâdur dir isem nâme-siyâham yâ Resûlallâh
   Âgâh Dîvânı, s. 239

Fe’ilâtün / Fe’ilâtün / Fe’ilâtün / Fe’ilün

1. Kime hem-sohbet idün bezmde yârun kim idi
   ‘Aceb ârâstesin âyînedârun kim idi

2. Kayd-ı reftârdan âzâde iken serv gibi
   Lâübâli sebeb-i geşt ü güzârun kim idi

3. Şem’-i rûyundan alur bûy-ı per-i sûhteyi dil
   Söyle pervâne-i bî-sabr u karârun kim idi

4. Gûşuna nâlemüzün ragbeti yok âh kadar
   ‘Andelîb-i çemen-ârâ-yı ‘izârun kim idi

5. Sende yokdur bu metânet bilürüz Âgâhuz
   Leb-i hâmûşuna tenbîh-i şümârun kim idi
   Âgâh Dîvânı, s. 262-263

Ahmed Hamdi (ö. 1732’den sonra)

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Garîk-i bahr-i cürm-i bî-hisâbım yâ Resûlallâh
   Harîk-i âteş-i şerm ü hicâbım yâ Resûlallâh

2. Bana lutf et diğer-gûn olmasun hâl-i perişânum
   Ki ‘asîyim sezâ-yı her ‘azâbım ya Resûlallâh

3. N’ola der-yûze-i nakd-i şefâ’at eylesem senden
   Fakîrim ‘âciz-i pür ızıdrâbım yâ Resûlallâh

4. Hudâvendâ gönül mülkini ma’mûr et şefâ’atle
   Ki bî-pâ vü ser-hâne-harâbım yâ Resûlallâh

5. Zülâl-i lutf ile sîr-âb kıl ben teşne nâ-kâmı
   Kapında Hamdi-i pür-sûz u tâbım yâ Resûlallâh
   Ahmed Hamdi Dîvânı, s.57

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey Resûl-i Hak emîn-i vahy-i Rabbü’l-’âlemîn
   Şân-ı ‘âlî-şânının vassâfı Kur’an-ı mübîn

2. Nûrun etmişdir münevver ‘âlemi Âdem henüz
   Olmamışdı ol zamân sûret-pezîr-i *mâ’ ü tîn*[197]

3. ‘İllet-i gâiyyedir zâtın zuhûr-ı ‘âleme
   Hep seninçün halk olundı evvelîn ü âhırîn

4. Oldı pây-endâz-ı mi’râcın sipihr-i atlası

[197] Âdem su ile çamur arasında iken ben peygamberdim (Yılmaz, 1992: 99).

İrdi teşrîfinle kadre sidre vü ʻarş-ı berîn

5. Bezm-i *ev ednâ*[198]ya cân gibi revân oldukda sen
Kâlıb-ı bî-câna döndi kaldı hem Rûhu'l-emîn

6. Hamdi-i bî-çâre mahşerde cenâbından senin
Eyler ümmîd-i şefâ'at yâ Şefî'a'l-müznibîn

Ahmed Hamdi Dîvânı, s.57-58

Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî (ö.1734)

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Cemâlullâha oldı vech-i pâk-i Mustafâ mir'ât
Nümâyândur yüzinde pertev-i nûr-ı tecelliyyât

2. Anun nûr-ı cemâl-i bâ-kemâli halk olunmışdur
Zuhûra gelmedin ʿilm-i ilâhîden bu mevcûdât

3. Nidâ-yı *len-terânî* [199]perde-i çeşm-i Kelîm oldı
Velî ol mefhar-ı ʻâlem kılup bi'r-rü'ye meşhûdât

4. Zemînden *lemhatü'l-ebsâr*[200]da seyr itdi eflâki
O nûr-ı dîde-i peygamberân-ı mazharü'l-âyât

5. Ümîdi Sâmî-i bî-çâre katʿ itmez şefâʿatdan
O dergâh-ı kerem-pîrâda hâşâ redd ola hâcât

Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî Dîvânı, s.303

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Ey pâdşeh-i taht-ı serâ-perde-i *levlâk*[201]
Cibrîl-i emîn şemʻüne pervâne-i çâlâk

2. Ey nûr-ı haremgâh-ı nihân-hâne-i akdes
Sensin sadef-i bahr-ı hakîkatde dür-i pâk

3. Ol dem mehi şakk eylemege eyledün îmâ
Gördükde cemâlün felek itdi yakasın çâk

4. Takdîrde tahkîk idi miʿrâc-ı şerîfün
Rifʿat ile halk oldı anunçün bu nüh eflâk

5. Bir dil ki ola cilvegeh-i ʻaşk-ı cemâlün
Ol ʻâşık-ı ser-bâz gelür mahşere bî-bâk

6. Sâmîyi halâs eyle eyâ mefhar-ı ʻâlem
Kaʿr-ı yem-i ʻisyânda kaldı o elemnâ

Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî Dîvânı, s.334

---

[198] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[199] A'raf, 143 "Sen beni asla göremezsin."
[200] Göz açıp kapayıncaya kadar
[201] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün

1. Cemâlün ârzû eyler nigâhum yâ resûlallâh
Çıkar her şeb anunçün ʿarşa âhum yâ resûlallâh

2. Şeb-i ʿisyânda kaldum mihr-i ihsânunla subhâsâ
Beyâz eyle meded rûy-ı siyâhum yâ resûlallâh

3. Anı lutfunla refʿ it kalbüme sedd-i sedîd oldı
Vücûdumdur benüm cürm ü günâhum yâ resûlallâh

4. Kerem senden yapışdum halka-ı bâb-ı temennâya
Kapundan mâ-ʿadâ yokdur penâhum yâ resûlallâh

5. Dür-i ser-tâc-ı ikbâlüm gubâr-ı âstânundur
ʿUbûdiyyetdür ancak ʿizz ü câhum yâ resûlallâh

Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî Dîvânı, s.355

Receb Enis Dede (ö. 1734)

Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Mefâʿîlün

1. Safâ-yı ehl-i dil nûr-ı cemâlün yâ Resûlallâh
Şifâ-yı derd-i dil fikr-i visâlün yâ Resûlallâh

2. Bihamdillâh dem-â-dem hâne-i kalb-i piyeh-tâbı
Münevver eyledi vuslat hayâlün yâ Resûlallâh

3. ‘Aceb mi intikâl itsek bekâbi’llâha da’vetle
Fenâya sığmadı ‘arş-ı kemâlün yâ Resûlallâh

4. Kalurdı tâ ebed mübhem kelâm-ı Hazret-i Mevlâ
Ser-â-ser itmese rûşen makâlün yâ Resûlallâh

5. Enîsin matlabı dâ’im Celâleddîn-i Rûmî’den
Nigâh-ı lutfıla bir dem su'âlün yâ Resûlallâh

Receb Enis Dede Dîvânı, s. 60

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1. Zât-ı pâkin ey Habîb-i Kibriyâ ümmü'1-kitâb
Nutk-ı vahyin her dü ‘alem huccet-i faslü’l-hitâb

2. Nâzır-ı husn-i cemâlin şer-i pâkin ey Habîb
Gördi dîdâr-ı murâdı oldı ahır kâm-yâb

3. İktidâ-yı şer’-i pâkinle Habîbâ hak budur
Vuslat-ı Mevlâya olmaz kesret-i 'âlem hicâb

4. Mâlik-i iksîr-i ‘ışkun ey Habîb-i Kibriyâ
Bir ganidir ki sorulmaz iki ‘âlemde hisâb

5. Tâb-ı dûzah puhte eylerse revâdur ey Habîb
İştiyakın âteşinde olmaz ise dil kebâb

6. Zerre-i mihrinle Habîbâ kalbini pür-nûr iden
Eyledi ‘arş-ı sa’âdet zâtını hurşîd-tâb

7. Cümle eşyâya Habîbâ midhatindür ârzû
Kadr-i isti'dâd-ı her zât eylemekdür intisâb

8 Bir 'arûs-ı bî-bedeldür midhat-i peygamberi
Her senâ-gûya açılmaz vech-i pâkinden nikâb

9. Mahz-ı lutfunla Habibâ bezmine eyle Enîs
Sohbet-i zâtınla olsun nutk-ı pâkim dürr-i nâb

Receb Enis Dede Dîvânı, s. 61

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Nûr-ı 'zâtındur Habiba cevher-i evvelde tâb
Arş vasfından revâdur feyz alursa âfitâb

2. Nür-ı zâtın olmasa miftâh-ı Rabbü'l-'âlemîn
Kenz-i mahfi[202]ye ezel kandan olurdı feth-i bâb

3. Ravza-i Sultân-ı kevneyni zemîn üzre görüp
Didi reşkin'den felek *yâ leyteni küntü türâbâ*[203]

4. Bahr u ber 'arz u semâ ins ü melek hûr u cinân
Lutf-ı Hakla zât-ı pür-cûdundan aldı âb u tâb

5. Barekallâh ey Resûl-i Kibriyâ mahbûb-ı Hak
Ümmet-i nûr-ı cenâbın eyledi 'âlicenâb

6. Hâb-ı vahdetde ten-i pür-nûrunı hıfz itmece
Ravza-i pâk-i Habîbe nüh felek oldı kıbâb

7. Bir varak bahr-i muhîta verd-i na'tından düşe
Eyler ol bahri Habîbâ Hazret-i Mevlâ gül-âb

8. Sensin ol cümle nebînin efdali fahr-i rüsûl
Vüs'at-i deryâ-yı vasfında senâ-gû çün habâb

9. Yâ Resûlallâh şefâ'at kıl Enîs-i 'âşıka
Her dü 'âlem vuslat-ı zâtınla olsun kâmyâb

Receb Enis Dede Dîvânı, s. 62

Mehmed Fahrî Efendi (ö. 1735)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Nûr-ı fahr-i kâinatun virür ebsâra cilâ
Ânun içün Hak Te'âlâ kıldı ânı muktedâ

2. Dünye vü 'ukbâda râhat ol kim şübhesiz
Sünnetine cân u dilden ide ânun iktidâ

3. 'Arşa teşrîfiyle buldı nüh felek 'izz ü şeref
Ol vecihden kadr-i âlî oldı beyne'l- enbiyâ

---

202 "Ben (gizli) bir hazineydim." (Yılmaz, 1992: 98)

203 Nebe, 40 "Kuşkusuz biz insanın önceden yapıp ettiklerini karşısında göreceği ve inkârcının, "Keşke toprak olsaydım!" diyerek dövüneceği gün gerçekleşecek olan yakın bir azaba karşı sizi uyardık."

4. Evvelîn ü âhirîn eyler şehâdet sıdk ile
Rahmeten li'l-'âlemîn[204]*sin* ey Resûl-i Kibriyâ

5. Yâ Resûlallâh şefâ'at eyle Fahrî bendene
Olmaya beyne'l-halâyık rû-siyeh rûz-ı cezâh
Divânçe-i Fahrî Dîvânı, s.72

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Ben 'âsî vü günehkârım şefâ'at Yâ Resûlallâh
Dem-â-dem Lutfun umarım şefâ'at Yâ Resûlallâh

2. İşim cümle hatâdır hep kerem it rûz-ı mahşerde
Ki ben 'âcîz ü nâ-çârım şefâ'at Yâ Resûlallâh

3. Senün Lutfuna kalmışım ki zîrâ cürmüm efzûndur
Garîk-i bahr-i 'isyânım şefâ'at Yâ Resûlallâh

4. Bi-hakk-ı sûre-i ihlâs kerem eyle bu 'âsî'ye
Hevâ'y-ı nefse münkâdım şefâ'at Yâ Resûlallâh

5. Bu Fahrî-i siyeh rûya kerem it Yâ Resûlallâh
Sana gâyetde muhtâcım şefâ'at Yâ Resûlallâh
Divânçe-i Fahrî Dîvânı, s. 169

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Günâhım çok yüzüm kara şefâ'at Yâ Resûlallâh
Bana senden olur çâre şefâ'at Yâ Resûlallâh

2. Gice gündüz işim 'isyân ne yüz-ile varam Hakk'a
Bu 'âciz pîr u nâ-çâra şefâ'at Yâ Resûlallâh

3. Kerem eyle a sultânım kerem-kânı efendimsin
İşim 'isyân yüzüm kara şefâ'at Yâ Resûlallâh

4. Vücûd iklîmine geldik sebeb sensin a sultânım
Kerem eyle günâhkâra şefâ'at Yâ Resûlallâh

5. Bu Fahrî'yi hacîl itme efendim rûz-ı mahşerde
Günâhım çok yüzüm kara şefâ'at Yâ Resûlallâh
Divânçe-i Fahrî Dîvânı, s. 169-170

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1.. Ey Resûl-i Hazret-i Hakk kıl şefâ'at bendene
Vey Habîb-i Zât-ı Mutlak kıl şefâ'at bendene

2. Ümmetünden bir günâhkâr mücrim-i'âsî benim
Zât-ı Bârî hakkı içün kıl şefâ'at bendene

3. Cürmüm efzûn bî-kıyâsdır lütfuna yokdur şumâr
El meded ey Fahr-i âlem kıl şefâ'at bendene

---

[204] Enbiya, 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".

4. Nüh felek zât-ı şerîfünle iderler iktibâs
   Rahmeten li'l-'âlemînsin[205] kıl şefâ'at bendene

5. Ol mübârek makdemünle buldı hem 'arş 'izzeti
   'İzz ü şânun hürmetine kıl şefâ'at bendene

6. Enbiyâ vü mürselîne muktedâsın şübhesiz
   Hem şefî'ul- müznibînsin kıl şefâ'at bendene

7. Rûz-ı mahşerde günâhkâr Fahrî'yi Lutfun ile
   Şerm-sâr itme efendim kıl şefâ'at bendene
   Divânçe-i Fahrî Dîvânı, s. 170

Seyyid Vehbi, Hüseyin (ö.1736)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Kamu 'âşıklarun cânânı sensin yâ Resûlallâh
   Netîce 'âlemün sultânı sensin yâ Resûlallâh

2. Dilün miftâh-ı kufl ü kalbün ise genc-i rahmetdür
   Hudâ'nun hâzin-i ihsânı sensin yâ Resûlallâh

3. Hayâlünsüz görinmez mihr ü meh çeşmine 'uşşâkun
   Cihânun kurretü'l-'aynânı sensin yâ Resûlallâh

4. Marîz-i 'aşkuna dârü'ş-şifâdur ravza-i pâkün
   Kamu derdlülerün dermânı sensin yâ Resûlallâh

5. Dil-i Vehbî'yi tûfân-ı günehden sen halâs eyle
   Bu bahrün çünki keştiyânı sensin yâ Resûlallâh
   Seyyid Vehbi Divanı, s. 633-634

Hasan Sezâyî (ö. 1738)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1. Muhammeddür cemâl-i Hakk'a mir'ât
   Muhammed'den göründi kendi bi'z-zât

2. Muhammed'den vücûda geldi ekvân
   Muhammed râ'î vü mer'î vü mir'ât

3. Görindi çün sıfat bî-çün iken ol
   Niçe derk ide derrâk anı heyhât

4. Muhammed şerhidür enfüs ü eflâk
   Anı cümle beyân eyler rivâyât

5. Sezâyî cem' olur Ahmed'de cümle
   Ne kim vardur nihâyât u bidâyet
   Hasan Sezâyî Divanı, s. 333-334

---

[205] Enbiya, 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Feʻûlün

1. Kapuna geldiler ümmet Muhammed
Didiler merhamet şefkat Muhammed

2. Cihâna Hak Te'âlâ kıldı inzâl
Vücûdun âyet-i rahmet Muhammed

3. Seninle oldı Hak esrârı zâhir
Sen oldun menba'-ı hikmet Muhammed

4. Şeref-yâb oldı pâbûsunla eflâk
O yüzden buldılar rif'at Muhammed

5. Nebîlerle velîler bâb-ı Hak'da
Senünle buldılar kurbet Muhammed

6.Sen oldun mahrem-i bezm-i ilâhî
İdüp cânân ile sohbet Muhammed

7. O bezme hadîm olmayınca Cibrîl
Sana kimdir iden hizmet Muhammed

8. Sezâyî var niyâz it kapusında
Seni redd eylemez elbet Muhammed

Hasan Sezâyî Divanı, s. 339

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Derûnum âteş-i ʻaşkunla yandur yâ Resûlallâh
Dil-i teşnem mey-i vaslunla kandur yâ Resûlallâh

2. Firâkun âteş-i bagrum yakup eşküm revân itdi
Dü-çeşm-i intizârum tolu kandur yâ Resûlallâh

3. İçenler câm-ı ʻaşkun âb-ı Hızra iltifât itmez
Senün ʻaşkun hayât-ı câvidândur yâ Resûlallâh

4. Sen ol şems-i hakîkatsın ki ʻâlem cümle zerrâtun
Vücûdun bâ'is-i kevn-i mekândur yâ Resûlallâh

6. Sezâyî derd-mendün bâb-ı lutfun ilticâ eyler
Bilür kim dergehün dârü'l-emândur yâ Resûlallâh

Hasan Sezâyî Divanı, s. 469-470

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Senünle buldı mevcûdât bidâyet yâ Resûlallâh
Yine sende bulur cümle nihâyet yâ Resûlallâh

2. Sen ol bahr-ı ʻulûm ümmî-lakab remz-i hüviyyetsin
Kamuya müctemi' zâtun bir âyet yâ Resûlallâh

3. Şeh-i iklîm-i levlâk olmış idün yogiken ezmân
Zuhûrâta yine sensin delâlet yâ Resûlallâh

4. Kimün kim hırz-ı cânı oldı ʻaşkun şüphemiz yokdur

Bulur havf u hatarlardan selâmet yâ Resûlallâh

5. Zülâl-i âb-ı lutfun ger sevindürmezse sultânum
Sezâyîyi yakar nâr-ı celâlet yâ Resûlallâh

Hasan Sezâyî Divanı, s. 470

Süleymân Nahîfî (ö. 1738)

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Cânımda şevk-ı vuslat-ı aşk-ı Muhammedî
Sînemde zevk-ı lezzet-i aşk-ı Muhammedî

2. Etme şikeste hâtırım ey bî-haber benim
Eyler zuhûr-ı gayret-i aşk-ı Muhammedî

3. Bezm-i cihânda şimdi benem Hak bilir müdâm
Sermest-i câm-ı hayret-i aşk-ı Muhammedî

4. Âh eyledikçe sûz-ı derûnum olur benim
Pertev-fürûz-ı tal'at-ı aşk-ı Muhammedî

5. Zâhid nasîhat ister isen tut sözüm benim
Kıl intisâb-ı hazret-i aşk-ı Muhammedî

6. Mâl ü menâli rif'at ü câhı bu âlemin
Olsun fedâ-yı devlet-i aşk-ı Muhammedî

7. Fikrim hemîşe hamd-i atâ-yı İlâh'dır
Zikrim hemân tahiyyet-i aşk-ı Muhammedî

8. Besdir ko keşf-i zâr-ı muhabbetden el-hazer
Gelmez beyâna hâlet-i aşk-ı Muhammedî

9. Dâd-ı Hudâ'dır eyle hemân şükrini müdâm
Sana Nahîfî bu na't-ı aşk-ı Muhammedî

Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s. 166

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Devlet dil-i nâlâna yeter devlet-i na'tin
İzzet iki âlemde bana izzet-i na'tin

2. Bir başka safâ verdi dil-i güm-şüde-tâba
Her şâm u seher neşve-i germiyyet-i na'tin

3. Kilk-i sühan-ârâ degildir eser-i şak
Çâk etdi dimâğ-ı kalemi lezzet-i na'tin

4. Hurşîd u kamer mühreler evrâk-ı sipihri
Tâ şevk ile tahrîr oluna âyet-i na'tin

5. Cân u dilimi pertev-i feyz eyler ihâta
Ol dem ki olam müştağil-i fikret-i na'tin

6. Kudsîler olur teşne-leb-i sohbet-i hâsı
Bir dil ki ola mazhar-ı ünsiyyet-i na'tin

7. Bîçâre Nahîfî'ye yeter mansıb-ı âlî
Pâ-mâli-i kûyun şeref-i hizmet-i na'tin
Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s. 167

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Eyâ mahbûb-ı Hak ol dem ki azm-i lâ-mekân etdin
Gubâr-ı makdemin kuhl-i uyûn-ı kudsiyân etdin

2. Burâk-ı berk-reftâr ile ey reh-bürde-i vuslat
Misâl-i berk-i hâtif tayy-ı arz u âsumân etdin

3. Harîm-i Mekke'den bir demde vardın Mescid-i Kuds'e
İmâmetle cemî'-i enbiyâyı şâdumân etdin

4. Sen ol Şehsin ki i'câz-ı ser-engüşt-i latîfinle
Meh-i tâbânı çarh üzre müşârun bi'l-benân etdin

5. Cemâdât oldu nâtık sıdkını te'yîd edip bî-şek
O mu'cizler ki a'dâ-yı bed-endîşe ayân etdin

6. Vücûdun menba'-ı mâü'l-hayât-ı feyz-i akdesdir
Benânın teşnegâna maksem-i âb-ı revân etdin

7. Bu nazm-ı tâbdâr ile Nahîfî bezm-i ma'nîde
Sözün âşıklara sermâye-i sûz-ı nihân etdin
Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s. 168

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Ey Nûr-ı Hudâ Fahr-ı Cihân melce'-i ümmet
Zâtındır olan âleme sermâye-i rahmet

2. Dâğ-ı gamını cânı gibi sînede saklar
Bin şevk ile her bî-ser ü sâmân-ı mahabbet

5. Allâh bilir yokdur efendim dil-i zâra
Üftâde-i hâk-i rehin olmak gibi rif'at

4. Bî-tâb ü tüvân etdi beni hasret-i vaslın
Rahm eyle bu müştâkına ey mâye-i şefkat

5. Râhat bulamam etmeyicek kûyuna rû-mâl
Oldu vatanım bana bu efkâr ile gurbet

6. Bir âh-ı ciğer-sûz ile peygûle-i gamda
Sûzân eder âhir beni bu âteş-i hasret

7. Oldukça Nahîfî şeref-i na'tine mazhar
Olsun sana Hak'dan nice teslîm ü tahiyyet
Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s. 174

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Dil ü cân kulluğuna ey Şeh-i ferhunde-sıfât
Her nefes etmededir sıdk ile tecdîd-i berât

2. Teşne-i vaslın olan âb-ı hayâtı n'eyler
Işk-ı pâkindir eyâ Fahr-ı Cihân âb-ı hayât

3. Yok yüzüm varmaya dergâh-ı Cenâb-ı Hakk'a
Meded ey Pâdişeh-i dâdger-i hayl-i usât

4. Kıl nigâh-ı keremin tesliye-bahş-ı gufrân
Olıcak şerm ile âmâde-i rûz-ı arasât

5. Bu Nahîfî seni bin şevk ile vasf etdikçe
Rahimallâhu li-men kâle aleyhi's-salavât

Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s. 175

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Bu gülşende hezâr-ı bî-nevâyım Yâ Resûlallâh
Velî âzürde-i hâr-ı cefâyım yâ Resûlallâh

2. N'ola olsam devâ-cûyende-i dârû-yı ihsânın
Esîr-i derd-i aşkım mübtelâyım yâ Resûlallâh

3. Nigâh-ı şefkatinden ben garîb ü zârı dûr etme
Yolunda ben de kemter hâk-i pâyım yâ Resûlallâh

4. Meded sendendir ey kân-ı şefâ'at bendene yoksa
Huzûr-ı Hak'da mahcûb-ı hatâyım yâ Resûlallâh

5. Beni gencîne-i fazl-ı Hudâdan behre-yâb eyle
Der-i lutfunda muhtâc-ı atâyım yâ Resûlallâh

6. Yüzüm yok arz-ı hâle arsagâh-ı haşre vardıkda
Günahkârım giriftâr-ı hevâyım yâ Resûlallâh

7. Kerem kıl lutf u ihsânınla dilşâd eyle ben zârı
Nahîfî'yim kapında bir gedâyım yâ Resûlallâh

Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s. 177

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Ciger-hûn-ı gam olmış bir gedâyım yâ Resûlallâh
Belâ-yı aşka düşmüş mübtelâyım yâ Resûlallâh

2. Benim cân ü dilim ma'nîde hâk-i âsitânındır
Egerçi sûretâ senden cüdâyım yâ Resûlallâh

3. Sana hâk-i reh olmak hâs ü âmın kârıdır ammâ
Senin ben hâk-i pâna hâk-i pâyım yâ Resûlallâh

4. Kusûrum bî-nihâyetdir benim da'vâ-yı aşkında
Dirîgâ şermsâr-ı müdde'âyım yâ Resûlallâh

5. Sezâ-yı zât-ı pâkin bendene lutf-ı şefâ'atdir
Egerçi her cezâya ben sezâyım yâ Resûlallâh

6. N'ola deryâ-yı aşkında bulursam gevher-i kâmı
Gamınla nice demdir âşinâyım yâ Resûlallâh

7. Nahîfîveş döküp gözyaşların yüz bin nedâmetle
Temennâkâr-ı gufrân-ı Hudâyım yâ Resûlallâh
Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s. 178

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlin matla'-ı şems-i hidâyet yâ Resûlallâh
Cebînin maşrık-ı nûr-ı sa'âdet yâ Resûlallâh

2. Vücûd-ı pâkini Hak gevher-i yektâ-yı lutf etmiş
Edip ârâyiş-i tâc-ı kerâmet yâ Resûlallâh

3.Recâ-yı afv ile ahvâlimi arz eyleyip geldim
Olup mustağrık-ı şerm ü hacâlet yâ Resûlallâh

4. Ümîd oldur delîl olsa cenâbın afv-ı Mevlâya
Egerçi cürmüme yokdur nihâyet yâ Resûlallâh

5. Bu isyân ile mahşerde benim hâlim mükedderdir
Cenâbından ger olmazsa inâyet yâ Resûlallâh

6. Aceb mi çâre-cûy-ı merhem-i ihsânın olsam ben
Benem âzürde-i zahm-ı melâmet yâ Resûlallâh

7. Ne denli mücrim ise yine kendi müstmendindir
Nahîfî bendene eyle şefâ'at yâ Resûlallâh
Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s. 179

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Zılâl-i rif'atin pîrâyedir arş-i berîn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sâye-i pâkin zemîn üzre

2. Adîmu'l-misl-i hayl-i enbiyâsın ona şâhiddir
Ki zâhir olmadı zıll-i zalîlin âlemîn üzre

3. Münevver eyler iken şeş cihâtı şu'le-i zâtın
Görünmez sâye-i pâkin yesâr üzre yemîn üzre

4. Seni nûr eyledi Hak zâhir u bâtında bî-şübhe
Ne mümkindir zuhûr-ı sâye hîç nûr-ı zemîn üzre

5. Uluvv-ı kadrine şâhid yeter kim sâyeni Mevlâ
Mu'allâ kıldı düşmekden bu hâk-i vâpesîn üzre

6. N'ola zıll-i şerîfin olmasa zâhir bu dünyâda
Melâz olsa gerek ukbâda her abd-i kemîn üzre

7. Ne gam germiyyet-i hûrşîd-i mahşerden eger ferdâ
Düşerse sâye-i lütfun Nahîfî-i hazîn üzre
Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s. 180

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Eyâ bihîn güher-i hikmet es-selâmu aleyk
Yetîme-i sadef-i kudret es-selâmu aleyk

2. Vücûd-ı pâkini fazlından eyledi Allâh
Cihâna vâsıta-i rahmet es-selâmu aleyk

3. Za'îf-i ümmete sensin şefî'-i rûz-ı cezâ
Fedâ senin yoluna ümmet es-selâmu aleyk

4. Muhâl bir kılının midhatinde hakk-ı edâ
Cihân ederse nice dikkat es-selâmu aleyk

5. Gözümde eşk-i nedâmet ciğerde dâğ-ı belâ
Gönülde tâb-ı teb-i hayret es-selâmu aleyk

6. Müyesser olmaz ise rûy-mâl-i dergâhın
Helâk eder beni bu hasret es-selâmu aleyk

7. Firâkın olmada uşşâka dûzah-ı cân-sûz
Eyâ visâli olan cennet es-selâmu aleyk

8. Revâ mı bülbül-i gülzâr-ı na't-i pâkin ola
Hamûş-ı dâğdağa-i mihnet es-selâmu aleyk

9. Değil miyim dahı şâyân-ı merhem-i vuslat
Beni bu hâle kodı firkat es-selâmu aleyk

10. Amân amân ciğerim yakdı âteş-i hicrân
Zülâl-i vuslata kıl himmet es-selâmu aleyk

11. Gönülde hâhiş-i rû-mâl-i dergeh-i lütfun
Derûnda dâ'iye-i vuslat es-selâmu aleyk

12. Gubâr-ı dergehin olmaklığa kabûl eyle
Bu hâk-i pâyine kıl şefkat es-selâmu aleyk

13. Nisâr-ı cân edeyim âsitân-ı pâkinde
Derûn-ı dilde budur niyyet es-selâmu aleyk

14. Ne denli mücrim isem arsagâh-ı mahşerde
Hudâdan eyle beni minnet es-selâmu aleyk

15. Sezâ-yı şefkat edersen Nahîfî-i zâru
Ona yeter şeref ü izzet es-selâmu aleyk

Süleymân Nahîfî, Na't ve Mi'râciye Mecmûası, s. 181-182

Mustafâ Fennî (ö. 1745)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlün gibi var mı mihr-i enver yâ Resûlallâh
Ki dehri ser-be-ser kıldı münevver yâ Resûlallâh

2. Unutdurdı safâ erbâbına hep sünbülistânı
Nice vasf olmaz ol zülf-i mu'anber yâ Resûlallâh

3. Riyâz-ı Cennet'e teşbîh olınmış Ravza-i pâkün
Bihamdillâh bana oldı müyesser yâ Resûlallâh

4. Sarîk-i müstakîme irmege hîç zerre gam çekmem

Olursa peyk-i ‘aşkun bana rehber yâ Resûlallâh

5. Şefâ’at câmesin ilbâs idince ehl-i ‘isyâna
Sürûr-ıla iderler ‘îd-ı ekber yâ Resûlallâh

6. Salât itdükde rûh-ı pâküne zevk u safâm artar
Ne denlü hâsırum olsa mükedder yâ Resûlallâh

7. Der-i lutfunda dâ’im hân-ı ihsânun recâ eyler
Bu bî-kes bî-nevâ Fennî-i ahkar yâ Resûlallâh

Mustafâ Fennî Dîvânı, s. 608-609

Neccâr-zâde Rızâ (ö. 1746)

Mef ‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fâ‘ilün

1. Ey bedreka-i râh-ı harem-gâh-ı Muhammed
Kemrâhuna göster bizedür râh-ı Muhammed

2. İ’lâm idelüm hâlümüzi ‘izz-i huzûra
Açıldı niyâz ehline dergâh-ı Muhammed

3. Sultân-ı rusül pâdişeh-i hayr-i sübüldür
Pâyende-ebed saltanat-ı câh-ı Muhammed

4. Bir nokta-i mevhûmedür ancak bu ‘avâlim
Zât oldı sıfât ehline vallâhi Muhammed

5. Rûhına salât eyle ‘aleyhi’s-salavâtın
Hem-râhun ola ‘izzile hem-râhı Muhammed

6. Zulmet-gede-i cürm ise de münhasif olmaz
Ol dil ki ola burcgeh-i mâh-ı Muhammed

7. İksâr-ı salât eyle hakîkatda Rızâyâ
Şâd ola dem-â-dem dil-i âgâh-ı Muhammed

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 62

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Reh-i hayretde kalmış bî-mecâlem yâ Resûlallâh
Humâr-ı hicrile işkeste-hâlem yâ Resûlallâh

2. Meded kıl sıklet-i bâr-ı sivâdan yâ ıztırâbum var
Za’îfem hâne-ber-dûş-ı melâlem yâ Resûlallâh

3. Gam-ı firkatle hikmet-hâne-i cûdunda demlerdür
Devâ-cûyâ-yı dârû-yı visâlem yâ Resûlallâh

4. Garîb-i bî-kesem deryûze-i bâb-ı şefâ’atde
Talebkâr-ı cemâl-i bî-misâlem yâ Resûlallâh

5. Beni mecnûn-ı bî-ârâm iden Leylâ-yı zülfündür
Anunçün nefha-bahş-ı kîl u kâlem yâ Resûlallâh

6. ‘Aceb mümkin olur mı rü’yet-i envâr-ı dîdârun
Rızâyam hasretünle hem-çü nâlem yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 163-164

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Saçun sevdâsı gitmez çeşm-i terden yâ Resûlallâh
   Gider mi kâkülün fikri nazardan yâ Resûlallâh
2. Nihâl-i ser-bülendem gonce-i şevkunle şâd-âb it
   Gönül âzürdedür hâr-ı kederden yâ Resûlallâh
3. Reh-i 'aşkunda pîr oldum melâz u dest-gîrimsin
   Beni âsûde-hâl eyle hatardan yâ Resûlallâh
4. Eger bezl ü nisâr olmazsa bâzâr-ı muhabbetde
   Ne hâsıl kıymet-i dürr ü güherden yâ Resûlallâh
5. Beni mecnûn-ı lâ-ya'kıl iden sevdâ-yı zülfündür
   Haber aldum bu şeb bâd-ı seherden yâ Resûlallâh
6. Derûnum Tûr-ı dîdâr eylemezse pertev-i zâtun
   Rızâ bî-zâr olur nûr-ı basardan yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 166

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cenâb-ı Hazret-i Hakdur rahîmüm yâ Resûlallâh
   Habîbullâhdur nûr-ı 'azîmüm yâ Resûlallâh
2. Vücûdum mâyesin tahmîr idelden dest-i mu'ciz-fen
   Hayâlün nûrıdur nûr-ı kadîmüm yâ Resûlallâh
3. Libâs-ı na't-ı pâkündür 'ulüvv-i şânuma bâ'is
   Budur ârâyiş-i tab'-ı selîmüm yâ Resûlallâh
4. Gice tâ subha dek envâr-ı mısbâh-ı hayâlündür
   Ferâgât-hâne-i dilde nedîmüm yâ Resûlallâh
5. Cenâbundur bi-nûr-ı vech-i İbrâhîm ü İsmâ'îl
   Kerîm ibn-i kerîm ibn-i kerîmüm yâ Resûlallâh
6. Rızâ ebrûlarun mihrâb idinmiş 'ârızun kıble
   Bi-Rabb-i Ka'be hattundur hatîmüm yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 168-169

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Yüzündür âyet-i sun'-i İlâhî yâ Resûlallâh
   Kaşundur ehl-i 'aşkun kıblegâhı yâ Resûlallâh
2. O gül-ruhsâr-ı dil-cû çeşm-i âhû cilvegâhında
   Ne hoşdur çarh-ı hüsnün mihr ü mâhı yâ Resûlallâh
3. O zülf-i nâz-perver u bâg-ı ruhsârında gûyâ kim
   Açılmış ravza-i cennet giyâhı yâ Resûlallâh
4. Şerî'at mahfelinden sordılar bu cehl-i inkârı
   Dü-çeşmündür bu da'vânun güvâhı yâ Resûlallâh

5. Degüldür nergis-i bî-mâra tîmâr itmeden hâlî
   Şol âhû-çeşminün her bir nigâhı yâ Resûlallâh

6. Rızânun sıklet-i bâr-ı hatâsın ‘afv ider cûdun
   Olursa daglar denlü günâhı yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 169

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Nedür bu tarf-ı ruhsârunda kâkül yâ Resûlallâh
   Açılmış gûyiyâ bir tâze sünbül yâ Resûlallâh

2. Dil-ârâmum nihâl-i kâmetündür yohsa gülşende
   Ne mümkün sıklet-i hâra tahammül yâ Resûlallâh

3. Salât u sünnetünde rûz u şeb kârum tegâfüldür
   İşüm tâ’atda her lahza ta’allül yâ Resûlallâh

4. Beni mümtâz-ı akrân eyledün bâb-ı şefâ’atde
   ‘Atâ-yı cûdunı kıldum ta’akkul yâ Resûlallâh

5. Lisânum mîve-i ‘irfân ile ratbü’l-lisân eyler
   İderse nahl-i irşâdun tamâyül yâ Resûlallâh

6. Revâdur hall iderse müşkilât-ı Mantıku’t-Tayrı
   Rızâdur gülşen-i na’tünde bülbül yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 172

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Nedür bu tâb-ı gîsû-yı müselsel yâ Resûlallâh
   Nedür bu pîçeş-i zülf-i mükellel yâ Resûlallâh

2. O hatt-ı nâz-perver hilye-i evsâf-ı na’tunda
   ‘İzârun şerhidür ammâ müzeyyel yâ Resûlallâh

3. Bi-feyz-i nâm-ı Hak nâm-ı Muhammed ism-i a’zamdur
   Bu bir müşkil mu’ammâdur muhayyel yâ Resûlallâh

4. Cemâlün tâb-bahş-ı Yûsuf-ı Mısr-ı melâhatdur
   Vücûda gelmedi hiç senden ecmel yâ Resûlallâh

5. Derûnun Ka’besi mecmû’a-i âyât-ı hikmetdür
   Nikât-ı vâridâtun vahy-i menzil yâ Resûlallâh

6. Giderdi ‘illet ü ma’lûl kaydı bâg-ı gafletden
   Olan a’râz-ı fıtnatdan mu’allel yâ Resûlallâh

7. Kamû huccâc beytullâha esnâ-yı şefâ’atda
   Rızâya el-kerem evvel be-evvel yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 173-174

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Yüzündür kıblegâh-ı kalb-i ‘ârif yâ Resûlallâh
   Sözündür kufl-i ebvâb-ı ma’ârif yâ Resûlallâh

2. Tehîdür hâl ü kâl-i evliyâ'ullâhdan destüm
Derûnum kıl serîr-i sırra vâkıf yâ Resûlallâh

3. Şerî'at emrine her dem muvaffak eyle a'mâlüm
Beni zâr eyledi kâr-ı muhâlif yâ Resûlallâh

4. Kerem ile dili havf u recâdan eyle vâreste
Olur hâ'in der-i 'adlünde hâ'if yâ Resûlallâh

5. Nihân-ı 'âlem-i tahkîka vâsıl oldı ser-cümle
Olanlar hânkâh-ı dilde 'âkif yâ Resûlallâh

6. Rızâ makbûl-ı hazret oldı dergâh-ı şefâ'atde
Didi bu mısra'-ı tebşîri hâtif yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 177-178

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Kara zülfün gibi yokdur karârum yâ Resûlallâh
Perîşândur benüm her lahza kârum yâ Resûlallâh

2. Reh-i 'aşkunda ârâm eylemezdüm bir kadem billâh
Degül elde zimâm-ı ihtiyârum yâ Resûlallâh

3. Reh-i sa'y ü safâda bir nefes te'hîr olmazdı
Olaydı zâd-ı râha iktidârum yâ Resûlallâh

4. Dükendi pîc ü tâb-ı derd-i hicrânunla dermânum
Dükenmez bü'l-'acebdür âh-ı zârum yâ Resûlallâh

5. Melâz u melce'üm zıll-ı zalîl-i âsitânundur
Dür-i gerdûn-medârundur medârum yâ Resûlallâh

6. Rızâ meydânını geşt ü güzâr itmek murâdumdur
Meded eylerse baht-ı kâmkârum yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 181-182

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Yüzüm sürsem der-i devlet-medâra yâ Resûlallâh
Yüzümden nûr iderdi istinâre yâ Resûlallâh

2. Sen ol zât-ı risâletsin ki hûrşîd-i sıfâtundur
İden fânûs-ı gerdûnı idâre yâ Resûlallâh

3. Huzûra 'arz-ı hâlüm hasb-i âmâlüm müzekkerdür
Mahalliyle ne hâcet der-kenâra yâ Resûlallâh

4. Söyünmez tünd-bâd-ı hicrile kandîl-i ikbâli
İdenler şem'-i cûdundan inâre yâ Resûlallâh

5. Zehî fâl-i mübârek eyledüm esnâ-yı 'azmümde
Kitâb-ı re'fetünden istihâre yâ Resûlallâh

6. Rızâ "el-müşteşârı mü'temen" sadrında hemvâre
İder şevkünle dâ'im istişâre yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, s. 186-187

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Koyup mahdûmını hâdim kaçar mı yâ Resûlallâh
Efendi 'abd-i muhlisden geçer mi yâ Resûlallâh

2. Bir iki gün gam-ı hicrânile mahmûr olan 'âşık
Şarâb-ı vasl-ı cânânı içer mi yâ Resûlallâh

3. Kalender-meşrebân-ı bezm-i hayret fart-ı 'işretden
Mizâc-ı mest ü hüşyârı seçer mi yâ Resûlallâh

4. Derûnum mürgzârı dâne-i eşkümle gülşendür
Ekenler tohm-i ihlâsı biçer mi yâ Resûlallâh

5. Eger tezyîn iderse mürg-i 'aklı şeh-per-i dâniş
Dıraht-ı evc-i ikbâle uçar mı yâ Resûlallâh

6. *Müşârun bil-benân*[206] oldı Rızâ bâb-ı mekârimde
Tılısm-ı genc-i ihsânı açar mı yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı s. 191

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. İden zâd-ı kana'atdan temettu' yâ Resûlallâh
İder mülk-i tevekkülde teverru' yâ Resûlallâh

2. Gönül 'aşk-âşiyân-ı gül-sitânı na't-ı pâkünde
İder bülbül gibi her dem tazarru' yâ Resûlallâh

3. Görenler bezm-i hâss-ı 'ârif-i billâhdan hâlet
İder bî-sagar u sahbâ tecerru' yâ Resûlallâh

4. Sirâc-ı ihtilâf-ı ümmeti revnak-nümâ oldı
Usûl-ı şer'a fer virdi teferru' yâ Resûlallâh

5. Gelür gûş-ı dile ehl-i beyân-ı sâde-'unvânun
Ma'ânî-i bedî'ünden tasannu' yâ Resûlallâh

6. Rızânun 'arz-ı hâlin hâme-i 'avfunla imzâ kıl
Budur dest-i şefâ'atdan tevakku' yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı s. 191-192

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Dü 'âlem nûr-ı hüsnünle müzeyyen yâ Resûlallâh
İki 'âlemde yokdur senden ahsen yâ Resûlallâh

2. Nihâl-i kâmetünden mürg-ı dil devr olmasun yohsa
Ana külhân olur gül-geşt-i gülşen yâ Resûlallâh

3. Rehâ-yâb eylemezse dest-i 'afvun ceyb-i nâmûsı
Kalur çâk-ı girîbân tâ-be-dâmen yâ Resûlallâh

---

[206] Parmakla gösterilen.

4. Harîm-i hızmet-i rıkkıyyetün zımnında hür oldı
   Bulup ni'me'l-metâlib Ümm-i Eymen yâ Resûlallâh

5. 'Adîlün gelmedi mülk-i semâhatda sahâvetde
   Vücûd-ı mahz-ı cûdundan mu'anven yâ Resûlallâh

6. Zuhûr it matla'-ı kalb-i Rızâdan âftâb-âsâ
   Derûnun eyle dîdârunla rûşen yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı s. 192

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Nedür ol sünbül-i bâg-ı mukaddes yâ Resûlallâh
   Nedür ol nergis-i gülzâr-ı akdes yâ Resûlallâh

2. Döşenmiş mevkib-i teşrîfine âmâdedür her şeb
   Müzerkeş nev-kumâş-ı çarh-ı atlas yâ Resûlallâh

3. Musahhar eylemiş ser-pençe-i tedbîrine takdîr
   Müesser nüsha bir fevk-ı muhammes yâ Resûlallâh

4. Zehî ebrû-yı mehveş enf-i dil-keş mescid-i 'arşa
   Misâl-i tâk-ı Kisrîdür mukarnes yâ Resûlallâh

5. Muharrer levh-i pîşânî-i mihrâb-ı cemâlünde
   Mükerrer hüsn-i hat vâv-ı mukavves yâ Resûlallâh

6. Hemîşe dest-i mi'mâr-ı dürûd-ı feyz-ı mevrûdun
   Mu'allâ ravzânı kılsun mü'esses yâ Resûlallâh

7. Hemân nîmîn nigâh-ı merhametdür matlabum zîrâ
   Rızâ kalmaz der-i devletde bî-kes yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı s. 192-193

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. 'Atâ vü merhamet şefkat senündür yâ Resûlallâh
   Hatâ vü ma'siyet cür'et benümdür yâ Resûlallâh

2. 'Usât-ı ümmetün gufrânı mevkûf-ı şefâ'atdur
   'İnâyet ma'firet rahmet senündür yâ Resûlallâh

3. Agardukça sakal hırs u emel kalbüm siyâh eyler
   Betâlet ma'zeret haclet benümdür yâ Resûlallâh

4. Cihâd-ı bed-nihâd-ı nefs-i emmâreyle me'mûrum
   İ'ânet 'âtıfet nusret senündür yâ Resûlallâh

5. Recâ-yı 'afv u ihsânile geldüm melce'üm sensin
   Nedâmet meskenet minnet benümdür yâ Resûlallâh

6. Girîbânın halâs it gayr elinden İbn-i Neccârun
   Muhakkak 'akıbet gayret senündür yâ Resûlallâh

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı s. 193

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Celîs-i hücre-i ünsiyyetimsin yâ Resûlallâh
Enîs-i halka-i cem'iyyetimsin yâ Resûlallâh

2. Salât-ı vuslata tahrîme-bend-i iftitâhumda
Zebân-ı hâl ü kâl-i niyyetimsin yâ Resûlallâh

3. Gülistân-ı fenâda hâr-ı kühsâr-ı melâletde
Nihâl-i gonce-i emniyyetimsin yâ Resûlallâh

4. Nevâl-i hân-ı irşâdundur ancak mâye-i zâdum
Dü 'âlemde veliyy-i ni'metimsin yâ Resûlallâh

5. Açılmış şâhsâr sahn-ı bustân-ı risâletde
Benüm gül yüzlü nâzük tıynetimsin yâ Resûlallâh

6. Mü'essesdür binâ-yı çâr-tâkı İbn-i Neccârun
Bülend-eyvân-ı kasr-ı rif 'atimsin yâ Resûlallâh
Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı s. 194

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Hoşâ ol tâbiş-i ruhsâr-ı dil-keş yâ Resûlallâh
'Acebdür ol kemân-ebrû-yı mehveş yâ Resûlallâh

2. Nücûm u mâh u hûrşîdile sebr-âyîn ider her şeb
Yolunda muntazır çarh-ı müzerkeş yâ Resûlallâh

3.Yüzün suyına halk oldı na'îm ü cennet ü dûzah
Senün fermân-beründür âb u âteş yâ Resûlallâh

4. Humârı der-'akab bir neşvedür sahbâ-yı dürd-âlûd
Mey-i 'aşkundur ancak câm-ı bî-gış yâ Resûlallâh

5.Kemâl izhâr ider leyl ü nehârın leff ü neşrinde
Müretteb sûretinde her müşevveş yâ Resûlallâh

6. Cihân çeşm-i Rızâda hayme-i heft-reng-i vahdetdür
Mu'ayyen rengi yok ammâ münakkaş yâ Resûlallâh
Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı s.194

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Benüm râz-ı derûnum kâle gelmez yâ Resûlallâh
Açılmaz gonceveş agyâre hergiz yâ Resûlallâh

2. Meger miftâh-ı cûdun feth ide dil kuflını yohsa
Açılmaz gayr eliyle beyt-i muhrez yâ Resûlallâh

3. Haberdâr eyle te'lîf-i hurûf-ı remz-i esmâdan
Bi-mecd-i dâl-i ebced zâ'-i hevvez yâ Resûlallâh

4. Muhaşşî şerh-i evsâfunla metn-i safha-i gerdûn
Mutarraz nüh-varak cild-i müşerrez yâ Resûlallâh

5. 'Arab-zâde Efendi vâris-i 'ilm-i semâvîdür
Odur eflâk-ı tende kutb-ı merkez yâ Resûlallâh

6. Nigâh-ı şefkatün el-hakk Rızâyı eyledi âhir
İrâdet tekyegâhında mu'azzez yâ Resûlallâh
Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı s. 195

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Hoşâ ol ravza-i pâk-i musattah yâ Resûlallâh
Nedür bu tarh-ı matbû'-ı münakkah yâ Resûlallâh

2. İderse hayl-i 'uşşâk eda'cü'l-'ayneynile îmâ
Budur hüsnün kitâbında musarrah yâ Resûlallâh

3. Mübârek gül-cemâlün ezherü'l-levn oldıgı azher
Nikâtun ittifâkıyle musahhah yâ Resûlallâh

4. Hadîs-i *emlah u eşhel ezecc ü eflahu'l esnân*
Buhârîden rivâyetdür müraccah yâ Resûlallâh

5.Açıldı nev-nihâl-i sahn-ı bustân-ı melâhatde
Gül-i nüzhet-serây-ı ente efsah yâ Resûlallâh

6. Nice mânend olur serv-i nihâle kadd-i merbû'un
Budur afz-ı müraccah kavl-i ercah yâ Resûlallâh

7. Rızâ benden bu yüzden hilye-i vasfun ider ezber
Melîhü'l-vech-i mevsûfun bi-emlah yâ Resûlallâh
Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı s. 195

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Görünmez 'ârif-i billâha muhdes yâ Resûlallâh
Ne mümkin fıtrat-ı zâtunda mebhas yâ Resûlallâh

2. Numûne katre-i elmâs-ı mir'ât-ı cemâlünden
Zeberced şeş-cihet şekl-i müselles yâ Resûlallâh

3. Vuzû'sâz -ı namâz-ı saff-ı ikrâr olmayan münkir
Kalur çirk-i batâletde mülevves yâ Resûlallâh

4. Yeter hüsn-i 'amel bî-hûde da'vâ-yı neseb neyler
Güvâh-ı 'âdilümdür Hâm u Yâfes yâ Resûlallâh

5. Vücûd-ı fâ'izü'l-cûdundur el-hak rahmet-i ümmet
Rızâya merhamet kıl yevm-i meb'as yâ Resûlallâh
Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı s. 196

Azbî Baba, Mustafa Kütahyalı (1747)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey kerem-kân-ı mürüvvet ma'den-i nûr-ı Hudâ
Mâlik-i hüccet-şerî'at dehre hükm etsen revâ

2. Emr-i kâf ü nûna bâ'is zât-ı pâkindir sebeb
Ey Habîbullâh-ı ekrem müfahhar-ı şâh ü gedâ

3. Zât-ı pâkin 'âleme rahmet olunca gam mıdır

Sen ol *şefîü'l-müznibin*sin 'âsîye rûz-ı cezâ

4. Tek beni redd eyleme bâb-ı şefî'inden meded
   Devlet oldu hâk-i pâyında gubâr olmak bana

5. Diyesin rûz-ı cezâ gel mazhar ol ihsânıma
   Ey ayak altında kalmış derd-mendim 'Azbiyâ

Azbî Baba Divanı, s.264

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Mustafâ şâh-ı cihân ü 'âli-şandır Mustafâ
   Mustafâ hem bâ'is-i kevn ü mekândır Mustafâ

2. Rehber-i râh-ı şerî'at genc-i esrâr-ı ezel
   Mustafâ nûr-ı Hudâ'dan bir nişândır Mustafâ

3. 'Âşîye rûz-ı cezâda anadan erham olan
   Mustafâ şâhib-kerem kân-ı amandır Mustafâ

4. Ümmetin noksânına bakmaz şefâ'at etmede
   Mustafâ cûd-ı keremle râygândır Mustafâ

5. Evvelin ü âhirînin ilmine vâkıf olan
   Mustafâ peygamber-i âhir zamandır Mustafâ

6. Makşad-ı mevcüd-ı 'âlem hem Habîb-i Kirdgâr
   Mustafâ tayy-i mekân ü bî-zamândır Mustafâ

7. 'Azbiyâ nâr-ı cahîmden korkma cürmüm çok deyü
   Mustafâ şefkat-medâr-ı 'âsiyândır Mustafâ

Azbî Baba Divanı, s.265

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1. Kamudan bildim akdemdir Muhammed
   Mükerremdir mu'azzamdır Muhammed

2. Cem'-i enbiyâ vü evliyâdan
   Mu'azzezdir mükerremdir Muhammed

3. Anun şânında *levlâke*[207] dedi Hak
   Habîbu'l-lâh-ı ekremdir Muhammed

4. Penâh-ı ins ü cinn ü cümle eşyâ
   Resûl-i fahr-i 'âlemdir Muhammed

5. Rumûz-ı *kün fe kân*[208]ı kıldı ifşâ
   Çü vech-i asl-ı âdemdir Muhammed

6. Ne bâkim var yanam düzahda yârın

---

[207] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[208] Bakara, 117 "O, göklerin ve yerin eşsiz-örneksiz yaratıcısıdır; bir şeyin olmasını dilediğinde ona "ol!" der, hemen oluverir."

Zünüb ehline erhamdır Muhammed

7. Anın derdi devâdır ehl-i derde
Kamu nâçâra merhemdir Muhammed

8. Bu ‘Azbî bendene ey nûr-ı ‘Azbî
Şefâ’at kılman elzemdir Muhammed
Azbî Baba Divanı, s. 275-276

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ruhlarındır dostum hurşîd-i enverden garaz
Leblerindir cennet içre âb-ı kevserden garaz

2. Ehl-i ‘aşka secdegâh oldu cemâlin ka'besi
Kaşlarındır mescid-i hüsnünde mimberden garaz

3. Kâf ü nûnun bâ‘isi sensin te’âlâ-şânehû
Âdem ü Havva değildir bahr ile berden garaz

4. Dört kitabı şerh eder vechin hakîkat ehline
Vechini görmekdir el-Hak âyet-i nûrdan garaz

5. Rahmetenli’l-'âlemin kim olduğun bilmek içün
‘Azbiyâ bilmekdir ânı rûz-ı mahşerden garaz
Azbî Baba Divanı, s. 300

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Hasta cânın cânı sensin dertlerin dermânısın
‘Âşıkın maksûdu sensin cânların cânanısın

2. Sûret-i insânı ihsân eyledin bu mücrime
Bakmadın eksikliğime lutf ü ihsân kânısın

3. Kâfire verdin irâdet mü’mine verdin îmân
Rabmeten li'l- 'âleminsin cümlenin sultânısın

4. Adın işitmekle oldun sen anın üftâdesi
Ey gönül sen bir habîbin vâlih ü hayrânısın

5. Azbî bir eksikli ednâ derd-mendindir senin
Sen ki ol 'âlemlerin sultân-ı ‘âli-şânısın
Azbî Baba Divanı, s.337

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. 'Âleme oldu vücüdun Rahmetenli’l-'âlemin
Şânnına levlâke ihsân etdi Rabbü'l-'âlemin

2. ‘Âlem ü âdem senin çün yaradıldı ey Habîb
Sadr-ı bedr-i enbiyâsın ey Resûl-ı fahr-ı dîn

3. Gitdi zulmet gevher-i tâb-ı vücûdun şevkine
Makdem-i pâkinle pür-nûr oldu bu rûy-ı zemîn

4. Hûri vü gılman senin çün muntazırdır vaslına

Sana müştak olsa gam mı dilberâ huld u berîn

5. Mâh değildir gurre içün dest komuşdur sîneye
Kaddini ham eylemiş ikrâm içün çarh-ı zemîn

6. Mâlik- i mihr-i nübüvvet matla'-ı mu'ciz beyân
Bâ'is-i kevn ü mekân pâdişâh-ı 'âlemin

7. Korkarım cürrnüm nikâb ola şefâ'at görmeyim
Anınçün eylerim ben rûz u şeb âh ü enîn

8. İhtirâzım yok cehennemden velî ben 'âsîyim
Çünkü sensin Ahmedâ mahbûb-ı Rabbü'l-'âlemin

9. Rüz-ı mahşerde şefi' ol yâ Mubammed Mustafâ
Oldu 'Azbî derd-mend kapunda 'abd-ı kemterîn

Azbî Baba Divanı, s.337-338

Şeyh Seyyid Muhammed Cemaleddin Efendi (ö. 1751)

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Muhammed zât tecellîsiyle olup bir nûr-i yektâ
Odur hep cümleden evvel ʻolunan tâ ezel peydâ

2. Hak itmişdir anı ümm cümle mahlûkâta aslında
Tufeyli'dir anın bu görünen her ne ki var eşyâ

3. Hakîkatde odur toğuran Âdem ile Havvâ'yı
Mecâzdadır Ebû Âdem vü hem ümm olması Havvâ

4. O halk olunmasaydı halk olunmaz idi bir şey hîç
Zuhûrundan zuhur itdi kamu her esfel ü a'lâ

5. Ne mümkümdür anın vasf-ı cemîlün eylemek insân
Cemâlî olmuş iken ana vassâf Hazret i Mevlâ

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı s. 1

Müfteʻilün / Müfteʻilün / Fâʻilün

1. Ey dü cihân fahri şeh-i enbiyâ
Şensin iden teblîğ-i zât-ı Hudâ

2. Râh-ı vişâl rehberisin şübhesiz
Vuşlat-ı Hakk'ı bulur uyan sana

3. Mi'râc idüp Hakk'ı eğer görmesen
Kim bilebilürdi nedir eynemâ

4. Tevhidin açmasan idi sırrını
Ayrılup illâ'ya geçilmezdi lâ

5. Şânına *levlâk*[209] didi Hak merreteyn

[209] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Olmasan olmaz idi arz u semâ

6. Hak ezelî itdi seni şöyle kân
   Sendeki gevherlere ermez bahâ

7. Öyle hakîkat güneşisin ki sen
   Zerrelerindür ne ki var dû-serâ

8. Eyle Cemâlî kuluna bir nazar
   Bakma yüzi karasına sen şehâ

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s. 2

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Tende ki cânıma cânımdır Muhammed Mustafâ
   Hem o cânda câvidânımdır Muhammed Mustafâ

2. Hubbı gönlüme düşeliden anmışam sabr idemem
   Dâimâ vird-i zebânımdır Muhammed Mustafâ

3. Hamdülillâh berzah-ı şübheden olmuşam halâs
   Mesned-i emn ü emânımdır Muhammed Mustafâ

4. Râh-ı Hak'da zerrece zulmet içinde kalmazam
   Gün gibi nûr-ı 'ayânımdır Muhammed Mustafâ

5. Düşmezem iki cihânda ki muhabbet câhına
   Destgîr-i dü cihâmmdur Muhammed Mustafâ

6. Bendesi bir ben değil mahlûk kamu bende ana
   Böyle şâh-ı 'âli-şânımdır Muhammed Mustafâ

7. Ey Cemâlî andan irişdi devâ derd-i dile
   Hâzık-ı derd-i nihâmmdır Muhammed Mustafâ

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s.6

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. 'Aşkıle bir kez tecellî eyleyicek ol Hudâ
   Fark olup mim'le ehad'dan geldi Ahmed ibtidâ

2. Bulıcak Ahmed ta'ayyün zâta mazhar olunup
   Geldi andan esmâ ile Âdem olundu atâ

3. Ümmü'l-eşyâdır tufeylidir bu mahlûk Ahmedün
   Andan oldı her ne ki var ins ü cin 'arz u semâ

4. Ahmedi kendi içün halk eyledi Hak anla kim
   Ahmed içün eşyâyı halk eyledi Hak Mustafâ

5. Ey Cemâlî tâ ezel sırrına vâkıf olmayan
   Bilmez ol nidügini Ahmed olan nûr-ı lika

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı s. 10

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Bâbına geldik Muhammed Mustafâ

Dileriz ihsânın Ahmed Mustafâ

2. Sen kabul itdiğin eyler Hak kabul
Lutf idüp itme bizi red Mustafâ

3. Cümle mahlûkât sana muhtâcdur
Tâ ezelden tâ kim ebed Mustafâ

4. Ümmetine Hak senin çün itdiği
Lutfa yokdur hadd ile ‘ad Mustafâ

5. Sürünürse de Cemâlî yerlere
Dâmeninden çekmez ol yed Mustafâ

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s.23

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Muhammed şems-i ma’nâdır anun zerrâtıdır eşyâ
Nûrundan olunuldı hep gerek pinhân gerek peydâ

2. Bu mahlûkâtı Hak ana ezelden cümle virmüşdür
Ana elbetde muhtaçdır ne kim var esfel ü a’lâ

3. Olunan evvel ü âhir anın fazlıyladur cümle
Hakîkat ümmîdir ol kim tufeyli Âdem ü Havvâ

4. Bilinür sanma sen kadri anın zâhirce bilmekle
Bilür bâtınca bilenler nedir ol şâh-ı bî-hemtâ

5. Cemâlî görünür anın cemâlinden cemâlullâh
Anı mir’ât idinmüşdür cemâl-i pâkine Mevlâ

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s. 33

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Es-salât her derde dermân-ı Muhammed es-salât
Es-salât her cân cânânı Muhammed es-salât

2. Es-salât tevhîd-i ‘irfan ma’deni şâh-ı rüsül
Gevher-i ‘ilm-i ledün kânı Muhammed es-salât

3. Es-salât mürsel-i mülk Hakk’ıyla sığmaz arana
Li me’allâh[210] merd-i meydânı Muhammed es-salât

4. Es-salât her dû cihân hep cümle zerrâtın senin
Burc-ı zâtun şems-i tâbânı Muhammed es-salât

5. Es-salât benden Cemâlî kulluğun diler müdâm
İtme âzad anı sultânı Muhammed es-salât

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı s. 54

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

[210] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki ne bir mukarreb melek ne de gönderilmiş bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir. (Yılmaz, 115)

1. Hudâ bizzat sana ‘âşık Muhammed
   O ma’şûkluğa sen lâyık Muhammed

2. Seni kim tasdik itmez kâzib oldur
   Ki sensin muhbir-i sâdık Muhammed

3. Senün bir kez nazar itdiklerün hep
   Olar ğafletden uyanık Muhammed

4. Tabîbler bilmediği derd-i dile
   Ki sen oldun ana hâzık Muhammed

5. Ezel her kime suhdun ise câmı
   Ebed ahlarda yok ayık Muhammed

6. Senün vechini Hak vechi görürler
   Olanlar cân gözü açık Muhammed

7. Senün ‘aşkın odı ile Cemâlî
   Bütün ser-tâ-kadem yanık Muhammed

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı s. 80

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1. Hep eşyâ kul sana sultân Muhammed
   Kamu tenlerde câna cân Muhammed

2. Senin çün halk olundı her ne kim var
   Sen oldun oldu bu ekvân Muhammed

3. ‘Usât ümmetlerine müjde olsun
   Vucüdun rahmet-i Rahman Muhammed

4. ‘Aciz itdikleri derdden tabîbler
   O derde sendedir dermân Muhammed

5. Hakîkatde senün ‘âşıklarına
   Ki sensin dîn ü hem îmân Muhammed

6. Ebed dükenmeyen sır gevherine
   Ezelden sensin ana kân Muhammed

7. Senün mislin bulunmaz evvel âhir
   Felek itse nice devrân Muhammed

8. Senün na’tında dil lâldür efendim
   Çü medh itdi seni Yezdân Muhammed

9. Senün ‘ıyd-i cemâline Cemâlî
   Getürdü cânım kurbân Muhammed

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s. 87

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Derdliyem dermâna geldüm yâ Resûlallâh meded
   Sâ’ilem ihsana geldüm yâ Resûlallâh meded

2. Kendi kulunum kabul it eyleme red sen beni
   Sen ulu sultâna geldüm yâ Resûlallâh meded

3. Ka’be-i vaslında ‘îyd-i vechüne ta’zim içün
   Cânımı kurbâna geldüm yâ Resûlallâh meded

4. Gevher-i esrâr-ı Hak’la dolu bu gönlün evi
   Yüz sürüp sen kâne geldüm yâ Resûlallâh meded

5. Doğduğun rûyun Cemâlî gönli bir cândan görüp
   Ol meh-i tâbâne geldüm yâ Resûlallâh meded

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s. 88

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey habîb-i Hak yüzün nûr burcunun mehtabıdur
   Çekmeğe cânâna saçın cânların kullabıdur

2. ‘Âşıkânun secde-gâhı âsitânundur senün
   Kıble-i Hak’dur cebinin kâşlanun mihrabıdur

3. Ber-semâ re’s-i şerifin taht-ı ‘arz pâyin senin
   Onsekizbin ‘âlemin özün ser-â-pâ kabıdur

4. Şâd gider gamla gelen her müşkil anda feth olur
   Dergehün erbâb-ı hâcâtun bir açık bâbıdur

5. Her ne zenb olsa yuyan rahmet Cemâlî bildiğim
   Sen nebiyyü’l-enbiyânun rûy-ı pâk-i âbıdur

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s. 97

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Bana sûrî vü ma’nâ feyz-i cümle Mustafâ’dandır
   Ne kim kulda buluna şahı itdüği ‘atâdandır

2. Açılması içün cânlar gözine tûtiyâ olan
   Anun basduğu yerlerde olunan hâk-i pâdandır

3. O bir sultân-ı ma’nâdır ki zâtı ta’rîf olunmaz
   Cihânun şâhları hep ana nisbetle gedâdandır

4. Bakıncak Hak göziyle Hak ‘ıyânen görünür andan
   Cemâl-i enveri bil âyine-i Hak-nümâdandır

5. Cemâlî ol nebiyyü’l-enbiyâyı gördi hâl ile
   Vucûd-ı pâki hep ser-tâ-kadem nûr-ı Hudâdandır

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s. 119

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Fe‘ûlün

1. Muhammed muktedâ-yı enbiyâdur
   Muhammed reh-nümâ-yı evliyâdur

2. Sıfatın reh-beri sâir nebîler
   Muhammed reh-ber-i zât-ı Hudâdur

3. Tabîbler bilmediği derd-i gönüle
   Muhammed şeksiz ol derde devâdur

4. Vucûdu dü cihâna rahmet anun
   Muhammed mazhar-ı feyz-i Hüdâdur

5. Güneş zerre değildir aha nisbet varur
   Muhammed nûr-ı vech-i Kibriyâdur

6. Ne kim var andan oldu aha varur
   Muhammed ibtidâ vü intihâdır

7. Gören Hakk ı görür andan Cemâlî
   Muhammed âyine'i Hak-nümâdur

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s. 131

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1. Muhammed menba'-ı lutf u 'atâdur
   Muhammed ma'den-i cûd u sehâdur

2. Visâl-i Hak anun ile bulunur
   Muhammed râh-ı zâta reh-nümâdur

3. Bulur her zahmet ehl-i rahat andan
   Muhammed cümleten derde devâdur

4. Ne mümkündür düşe sâyesi 'arza
   Muhammed ser-te-ser nûr-ı Hudâ'dur

5. Gören andan görür vechini Hakk'un
   Muhammed halka mir'ât-ı likâdur

6. Merâtibce hep andan oldu eşyâ
   Muhammed cümle şeyden ibtidâdur

7. Kapusı sengidir ânın Cemâlî
   Muhammed bil nebiyyü'l- enbiyadur

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı s. 149

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Hudâ'nın râh-ı zâtı rehberisin yâ Resûlallâh
   Kamunun kâffeten peygamberisin yâ Resûlallâh

2. Sen oldun senden oldu cümleten olmuş olacak hep
   Anınçün enbiyânun ekberisin yâ Resûlallâh

3. Sana uyup yürüyenler muhakkak irdiler Hakk' a
   Erenler ceyşinin ser-'askerisin yâ Resûlallâh

4. Özün Hak'dur sözün Hak'dur kemâlat ile memlûsun
   Sen ol nâkıs sıfatlardan berisin yâ Resûlallâh

5. Cemâlî sekk-i bâbun olunup dâ'im anı bekler
   Bilür kim sen kerem kânı birisin yâ Resûlallâh

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı s.346

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Cemâlin âyine-i Hak-nümâdur yâ Resûlallâh
   Visâlin dilde ki derde devâdur yâ Resûlallâh

2. Anınçün düşmedi sâyen senin rûy-ı zemin üzre
   Vucûdun cümle nûr-i kibriyâdur yâ Resûlallâh

3. Sıfat e f’âl-i âsâr itdi şâir enbiyâ tebliğ
   Senin ki teblîğ-i zât-ı Hudâ’dur yâ Resûlallâh

4. Mecazdadur beşer dimek senin zât-ı şerifine
   Hakîkatde dimek anı hatâdır yâ Resûlallâh

5. Derîğ itme Cemâlî kemterinden lutfunu ey şâh
   Senin o kendi kulun bir gedâdır yâ Resûlallâh

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s.368

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey Habîb-i Kibriyâ ey sırr-ı zâtun mahremi
   Hak senünçün eyledi halk onsekizbin ‘âlemi

2. Ümmü’l eşyâsun sen oldun senden oldı her ne var
   Hak sana itdi tufeyl ol cedd-i pâkun Âdemi

3. Hak nebîden gerçi sonra teşrîf itdün bu ile
   Lîk halk olmakda sensin cümlesinün akdemi

4. Alemîne rahmet olındugun isbât eyleyüp
   Küfr ü şirkün derdine tevhîd ile itdün emi

5. Kendi bâbun seggidür dostum Cemâlî kemterün
   Kıl şefâ’at ana sen ey enbiyânun a’zamı

Cemâleddîn-i Uşşâki Dîvânı, s.385

Bursalı Levhî Hüseyin Efendi (ö. 1751)

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

1. Ey cemâlün matla’-ı envâr-ı gaybü’l-gayb-ı Hakk
   Reş ider dünyâya nûrun mihr ü meh fecr ü şafak

2. Nûr-ı teslîmât-ı Hakkı ravzana îsâr içün
   Dest-i Kerrûbîde her kevkeb birer dürrî tabak

3. Hâtemiyyet hükminün mâhiyyetin isbât içün
   Bir işâretle benânun mâhı kıldı iki şakk

4. Aslı sâbit bir diraht-ı nûrdur şer’-i kavîm
   Mîvesi ecr-i ‘amel ahkâmı gül ‘ilmi varak

5. Kıl şefâ’at Levhiyâ-yı mücrime yevmü’l-hisâb
   Ümmetünden cümle müzniblerle ey mahbûb-ı Hakk

Bursalı Levhî Dîvânı, s.168

Rağmî Şeyh Mehmed Efendi (ö. 1754'ten sonra)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Derûnum dâğ dâğ-ı hasretindir yâ Resûlallâh
   Çerâğ-ı dûdmân-ı hazretindir yâ Resûlallâh
2. Mukîmân-ı mu'allâ-sadr-ı evreng-i risâlet hep
   Senin cümle tufeylin ümmetindir yâ Resûlallâh
3. Ziyâ-yı nûr-ı tevhîd ile âfâkı eden memlû
   Tulû'-ı âfitâb-ı tal'atindir yâ Resûlallâh
4. Olan hısn-ı hasîn-i şer'-i pâkin hâfız ü hâmi
   Sadâ-yı pençgâh-ı nevbetindir yâ Resûlallâh
5. Şefa'ât menba'ından teşne diller eyleyen sîr-âb
   Zülâl-i cûybâr-ı şefkatindir yâ Resûlallâh
6. Olanlar âsumân-ı rif'ate necm-i ziyâ-efgen
   Nedîm-i bezm-i hâss-ı sohbetindir yâ Resûlallâh
7. Tebâşîr-i sabâhü'l-hayr-ı ihsânınla dilşâd et
   Bu Rağmî-i siyeh rû ümmetindir yâ Resûlallâh

Rağmî Dîvânı, s.454

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Makâmın sadr-ı eyvân-ı risâlet yâ Resûlallâh
   Kelâmın gevher-i kân-ı melâhat yâ Resûlallâh
2. Şeb-i isrâ gürûh-ı mürselîne pîşvâ oldun
   Senindir rif'at-i şân-ı imâmet yâ Resûlallâh
3. 'Usâtın mücrim-i sâhil-nişîn-i mağfiret-cûyı
   Olur hep gark-ı 'ummân-ı şefa'ât yâ Resûlallâh
4. Meh oldu iki pâre mihri döndürdün tarîkinden
   Elinde top-ı çevgân-ı sa'âdet yâ Resûlallâh
5. Derûn-ı pâkin ol bahr-i güher-meşhûn-ı kudretdir
   Bulunmaz hadd ü pâyân-ı nihâyet yâ Resûlallâh
6. Zuhûrun hak ile Hak sende zâhir sen dahi haksın
   Hudâ'nındır bu ihsân-ı 'inâyet yâ Resûlallâh
7. Seni tasdîk ü tezkîr eyleyenler ism-i mümtâzın
   Olursa çok mı şâyân-ı mülâkat yâ Resûlallâh
8. Cenâb-ı Hazret-i Sıddîkı 'Ömer 'Osmân ü Haydar'dır
   Muhibbin çâr-yârân-ı sadâkat yâ Resûlallâh
9. Garîbin Rağmî-i şeydâ şefa'ât-hâh-ı lutfundur
   Odur pür-cürm-i 'isyân-ı şekâvet yâ Resûlallâh

Rağmî Dîvânı, s.45-46

Eğrikapılı Mehmed Râsim (ö. 1756)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Vücûdun 'illet-i gâiyye-i kevneyn idüp
Mevlâ seni kıldı cemî'-i enbiyâdan efdal ü a'lâ

2. Alanlar tûtiyâ hâk-i der-i şer'-i şerîfinden
'Amâdan açdılar çeşm-i 'alîli oldılar bînâ

3. Vücûdı mümteni'dir sâyenin cism-i latîfinden
Ki def'-i vehm-i şeyne kadd-i bî-mislin ider îmâ

4. Der-i vâlâna teblîg-i dürûd-ı ümmet itdikce
İder kesb-i şeref-i kerr ü beyân 'âlem-i bâlâ

5. Ola sâyede rû-hâk-i der-i vâlâna her demde
Budur ancak Efendimden recâ-yı Râsim-i şeydâ
Eğrikapılı Mehmed Râsim Dîvânçesi, s.174

Ra'ûfî Şeyh Seyyid Ahmed (ö. 1757)
Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1. Ey mazhar-ı envâr-ı Hak ey merkez-i evc-i mutlak
'Âlemlere viren sebak sensin yâ Resûlallâh

2. Ey nâfe-i kâf ile nûn cân içinde sırr-ı derûn
Ehl-i hicâba reh-nümûn sensin yâ Resûlallâh

3. 'İlm-i ledûn gencînesi hakke'l-yakîn âyînesi
Tevhîd-i zât medînesi sensin yâ Resûlallâh

4. İki cihân bir sâyebân kurulmuş kubbe-i burhân
Hayme-yi cemde sultân sensin yâ Resûlallâh

5. 'Ummân-ı tevhîdi bulan dü cihândan özün yuyan
Zâtullâhı iden 'ayân sensin yâ Resûlallâh

6. Seninle ey rûh-i revân bilindi hep zâhir nihân
Hak bülbüli iki cihân sensin yâ Resûlallâh

7. Enbiyânın âfitâbı evliyânın mâh-tâbı
Hak Te'âlânın kitâbı sensin yâ Resûlallâh

8. Cennetin içinde cennet ni'metin içinde ni'met
Rahmetin içinde rahmet sensin yâ Resûlallâh

9. Sende görinür vech-i Hak mürşid-i pîrimsin mutlak
Viren Ra'ûfîye sebak sensin yâ Resûlallâh
Ra'ûfî Şeyh Seyyid Ahmed Dîvânı, s.139-140

Suyolcuzâde Mehmed Necîb (ö. 1758)
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Olmasaydun heft-târem olmaz idi rûşenâ
Hilkat-i eşyâya bâ'is sensin ey nûr-ı Hudâ

2. İki yalın yüzli bendendür şehâ şems ü kamer
Ka'be-i kûyun tavâf itse n'ola subh u mesâ

3. Mihr ü meh ser-levhalar encüm nukat cedvel şihâb
Bir müzehheb hilyedür vasfunda bu levh-i semâ

4. Zulmet-i cürm ü güneh sed oldı ey şâh-ı rüsûl
Hızr-ı lutfun 'âsiyân-ı ümmete kıl reh-nümâ

5. Yâ Resûlallâh garîk-ı bahr-i 'isyândur Necîb
Dest-gîr ol âşinâmuz yokdurur ey pâdişâ
Suyolcuzâde Mehmed Necîb Divanı, s. 234

Zâtî Süleymân Efendi (ö. 1761)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. *Kenz-i Mahfî*[211]den zuhür itdi mahabbet ibtidâ
Ol mahabbet hil'atini giydi şâh-ı enbiyâ

2. Pertev-i nûr-ı ahaddı vâhidiyyet buldı ol
Var oldı varlığına 'arş u kürsi arz u semâ

3. Nûr-ı ezherden giyüb tâc-ı nübüvvet başına
Hem serîr-i saltanatda kıldı ol şâh-ı üstüvâ

4. Çün nübüvvet 'âlemine ser-fürû itdi hemân
Bâr-gâhına değildi nûr-ı ahzârdan livâ

5. Bildiler kim şâh-ı *levlâk*[212]e cihân-ârâ budur
Ayağına sürdi yüzler enbiyâ vü evliyâ

6. Mazhar-ı zât u sıfat ferd-i ahaddır şek değil
Anınçün cebhesinden nûr-ı Hakk virdi ziyâ

7. Anınçün şer'ine itdi şürû' ehl-i 'ukûl
Anınçün gitdigi yola giderler asfiyâ

8. *Li-me'allâh*[213] sırrını 'âşıklara kıldı beyân
Anınçün virdiler âyine-i kalbe cilâ

9. *Mûtu kablen temûtû*[214] didi çünki ol resûl
Anınçün varlığından oldılar anlar fenâ

10. *Sümme vechallâh* remzini çü tedrîs eyledi
Sem'-i câne irdi ol delâl ü vahdetden nidâ

11. Çeşm-i 'irfana göründü her tarafdan rûy-i Hakk
Kühl-i *mazagal basar* 'dan çün çekildi tûtiyâ

12. Zâtî-i ednâ nice medh eyleye ol şâhı kim
Çün ola meddâhı anın eyleye ol Cenâb-ı Kibriyâ

---

211 "Ben (gizli) bir hazineydim." (Yılmaz, 1992: 98)
212 Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
213 Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)
214 .Ölmeden önce ölünüz. (Yılmaz, 1992: 1128)

Zâtî Süleymân Efendi Dîvânı, s. 18

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1. Kapundur mesned-i devlet ne devlet devlet-i a'lâ
   Tapundur mirsâd-ı rif'at ne rif'at rif'at-i bâlâ

2. Ki sen ol nûr-ı 'ayneynsin ne 'ayneyn şâh-ı kevneynsin
   Ne kevneyn sırr-ı vahdetsin ne vahdet vahdet-i kübrâ

3. Sen ol serdâr-ı ekremsin ne ekrem nûr-ı akdemsin
   Ne akdem 'ayn-ı rahmetsin ne rahmet rahmet-i Mevlâ

4. Kelâmun dürr-i gevherdür ne gevher âb-ı Kevserdür
   Ne kevser belki himmetdür ne himmet himmet-i garrâ

5. Vücûdun mazhar-ı 'irfan ne 'irfân bâ'iş-i îmân
   Ne îmân mahzen-i ni'met ne ni'met ni'met-i 'uzmâ

6. Çü sensin maksad-ı Âdem ne âdem mefhar-ı 'âlem
   Ne 'âlem rehber-i cennet ne cennet cennet-i 'ulyâ

7. Seni medh idemez şâ'ir ne şâ'ir binde bir mâhir
   Ne mâhir Zâtî bî-himmet ne himmet himmet-i ednâ

Zâtî Süleymân Efendi Dîvânı, s. 19

Hâzık, Seyyid Mehmed Efendi (ö. 1763)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Ser-â-ser olmuşum cürm ü kabâhat yâ Resûlallâh
   Bana senden olur olsa 'inâyet yâ Resûlallâh

2 . O hizmetde senün emründe rızvân bir gulâmundur
   Müsellemdür sana miftâh-ı cennet yâ Resûlallâh

3. Lisân-ı hâl ile her bir giyâh-ı hâk-i lahdum dir
   Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at yâ Resûlallâh

4. Kerem eyle beni atma ırağa hâk-i pâyundan
   Yerim kıl zîr-i sancağ-ı siyâdet yâ Resûlallâh

5. Mezâkum hâdim-i lezzât ile telh oldığı demde
   Nasîb eyle bana şehd-i şehâdet yâ Resûlallâh

6. Benüm gibi 'asât-i ümmetünden bî-ser u pâya
   Seni sahib iden Mevlâ'ya minnet yâ Resûlallâh

7. Fakîrün derd-mendün bir gedâ-yı müstmendündür
   Kapunda Hâzık-ı pür-cürm u 'illet yâ Resûlallâh

Hazık Dîvânı, s.124

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Kapunda bir gedâ-yı bî-nevâyum yâ Resûlallâh
   Veli âlüde-i cürm u hatâyum yâ Resûlallâh

2. Diriğ itme kefümden güşe-i dâmân-ı ihsânun
   Nice yıldur kapunda hâk-i pâyum yâ Resûlallâh

3- Güneh-kârum tehidür destüm amma hân-ı lutfundan
   Ser-â-pâ ârzü-mend-i ricâyum yâ Resûlallâh

4. Misâl-i çeşm-i kevkeb ârzü-yı hâk-i pâyımla
   Nesim-i lutfuna dîde-güşâyum yâ Resûlallâh

5. N'ola Hazık misâli eylesem feryâd u efgânı
   Esir-i derd-i 'aşkum mübtelâyum yâ Resûlallâh
   Hazık Dîvânı, s.125

Hâkim Mehmet Efendi (ö. 1770)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Şer'i pâkin ey nebiyy-i pâk ü 'âlî müstakil
   Sâye-i zât-ı şerîfinde dü 'âlem müstezil

2. Şer'-i Mûsî-yi ider tekmîl şer'-i Îsevî
   Şer'in istiklâline tenzîl-i muhkem müstedil

3. Âyet-i Tevrât-ı mûsîde zuhûr ü nâ'tını
   Oldı ma'nâ-yı 'acîb üzre beyânı müştemil

4. Böyle kim Hak geldi Sînâdan idüb eşrâfını
   Kûh-ı sâ'îr üzre hem-fâr indinde muhtefil

5. Yâ'ni Hakk'ın gelmesi 'îlân ü işrâf itmesi
   Mazhar-ı câmi' zuhûrundan kinâye oldı bil

6. Kûh-ı Sînâ Şâmda 'Îsî-yı mahallî Mekke'de
   Oldı fârân-ı utum Fahr-i cihâne müntezil

7. Zikr-i mevzi'la ider zât-ı Resûle iktinâ
   Hâkim olsun ana her lahza salât-ı mübtehil
   Hâkim Mehmet Efendi Dîvânı, s.173-174

Örfî Mahmud Ağa (ö. 1778)

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1. Cemâlün şu'lesi çün şems-i enverden münevverdür
   O pertevde güneş bir zerre-i nâçiz-i ahkardur

2. Gürûh-ı enbiyâ vü evliyâ sultânısın şâhum
   Senün ahkâm-ı şer'ün cümleye emr-i mukarrerdür

3. Habîbâ hubb-ı zâtun bâ'is-i icâd-ı 'âlemdür
   Sana mürgân ü ins ü cin kamu 'âlem musahhardur

4. 'Aceb mi pâdişâhum cümle olsa 'abd-i memlûkün
   Nübüvvet mühri sende çünki bir resm-i mutahhardur

5. Garîk-ı bahr-ı 'isyânam meded yâ Ahmed-i muhtâr
   Şefâ'at senden olmazsa dil-i 'Örfi mükedderdür

Örfî Mahmûd Ağa Dîvânı, s.342

Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün

1. Ruhun âyine-i zât-ı Hudâdur yâ Resûlallâh
O sırrun mahremi ehl-i safâdur yâ Resûlallâh

2. Gözümde perde-i gaflet gönülde zulmet-i ‘isyân
Dü-çeşmüm nûr u fer vir bi-ziyâdur yâ Resûlallâh

3. Kebâ’irle sagâ’ir ‘illetümdür çün devâ senden
Hadis-i rahmetün mahzâ şifâdur yâ Resûlallâh

4. Günâhum çoklıgın andum belüm bükdüm kemân-âsâ
Cehâletden elif-kaddüm dü-tâdur yâ Resûlallâh

5. Yüzüm yok varmaga dergâhuna lutf eyle ‘Örfiye
Dü ‘âlemde senün kârun ‘atâdur yâ Resûlallâh

Örfî Mahmûd Ağa Dîvânı, s.552

Fe’ilâtün / Fe’ilâtün / Fe’ilâtün / Fe’ilün

1. Hâmeye virdi şeref na’t-ı şeref-bahş-ı Nebi
Şevkile hizmet-i medhinde o ‘âli-nesebi

2. Şeh-i iklim-i risâlet kerem ü rahmet-i Hak
Hazret-i fahr-ı cihân ya’ni Muhammed ‘Arabi

3. Hilkatine dü serânun kademidür bâ’is
Oldı teşrîfi heme varlıgınun çün sebebi

4. Bûs-ı pâyına eger kim virileydi ruhsat
Na’liçe-basmagı eylerdüm iki kıt’a lebi

5. Kıl salât ile selâmı gice gündüz tekrâr
‘Örfiyâ cân u gönül gibi gözet o edebi

Örfî Mahmûd Ağa Dîvânı, s.745

Enderûnlu Mehmed Hamid Beg (ö. 1778)

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

1. Ey gubâr-ı makdemi kühl-i dü çeşm-i hâs u cân
Vey vücûd-ı eşrefi bâdî-i eflâk-i nizâm

2. İtmeseydi mihr-i ruhsâr u meh-i cebhen tulûʿ
Halk olunmazdı semâvet ü zemîn u subh u şâm

3. Eyleyüb tasdîk peygamberligin dirler idi
ʿAzm-ı râh itdikce eşcârla ahcâr-ı islâm

4. Ehl-i küfrün rişte-i tâkatların katʿ eyledin
Tig-i cevher-dâr-ı dîni idüb ihrâc-ı niyâm

5. Bülbül-i gülşen-i dîni nola mest ise (eger)
Cünhayundan âferîde oldı verd-i sürh-fâm

6. Hamt-i kizb itdikde miʿrâcını küffâr-ı kureyş
Cebra'il der-pîş-i çeşm ʿarz itdi Kudüsi bit-tamâm

7. Sâk ʿarşın sahfasında ismini rabbüʿl-ʿalîm
Eyledi nâm-ı latifinle mukârin irtikâm

8. Rûz-ı mahşer mührün açdıkda şarâb-ı kevserin
İtmeyen teşne dili Allâh içün mahrûm-ı câm

9. Ey tabîb-i haste-gân-ı ehl-i dîn it der-cezâ
Hâmid-i bîmârı dârû-yı şefâʿatle be-kâm

Enderûnlu Mehmed Hamid Beg Dîvânı, s.225-226

Salâhaddîn-i Uşşâkî (ö. 1783)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Vasf-ı zâtınla seni eyledi Hak çün a'lâ
Seni vasf itmede kâsır olur elbet imlâ

2. Hil'at-i na'tine cehd itse de ger vehm ü hayâl
Kadd-i evsâfına şâyeste bulunmaz kâlâ

3. Zâtını akdem hâtem menşe'-i ʻâlem kıldı
Neş'e-yâb oldu vücûdun ile pest ü bâlâ

4. Merkez-i dâ'ire-i remz-i vücûb u imkân
Eyledi zâtını hikmetle Cenâb-ı Mevlâ

5. Pest ü bâlâya çü senden irişir feyz-i Hudâ
Mahzar-ı mansıb-ı lutfunda olur mu lâ lâ

6. Dil-i sevdâ-zede vaslın bu hayâl ile umar
Pest ü kem-kadre revâ ola mı sadr-ı bâlâ

7. Hücre-i vaslın açılmaz mı Salâhî'ye meded
Hâk-i firkatde yüz üzre sürünüpdür hâlâ

Salâhaddîn-i Uşşâkî'nin Türkçe Dîvânı, s. 279-280

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Nazm-ı na't-i fahr-ı ʻâlemle gerekdir iftitâh
Tâ ki her yüzden nümâyân ola envâr-ı necâh

2. Ey mümidd-i zîr ü bâlâ v'ey müfîz-i bîş ü kem
Her nigâh-ı i'tibârın menşe'-i fevz ü felâh

3. Tâb-ı kahr ile harîk olmak mukarrerdir bu dil
Sâye-i lutfun eger açmaz ise her dem cenâh

4. Bulmadım bir dem huzûr-ı tâ'at-i Hakkı gönül
İtmede her demde gafletle ma'âsî iktirâh

5. Kasvet-i kalb ile ahvâlim mükedderdir meger
Safvet-i feyz-i latîfinle bula dil inşirâh

6. Gülşen-i vasfında bülbüldür Salâhî rûz u şeb

Na’t-i pâkin vird idinmiş bi’l-guduvvi ve’r-revâh

7. Çün fesad üzre kurulmuşdur binâ-yı nefs-i şûm
   Feyz-i cûdundur meger ide Salâhî’ye salâh

Salâhaddîn-i Uşşâkî’nin Türkçe Dîvânı, s. 294-295

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

1. Yâ Resûlallâh ‘abîd-i âsitânındır şüyûh
   Hizmetinde cân-fedâ-yı âsitânındır şüyûh
2. Şehriyâr-ı dü serâsın feyz-bahş-ı enbiyâ
   Pâdişâhlar çâkerindir bendegânındır şüyûh
3. Ol vecihden pâdişâhlar ravzanın ferrâşıdır
   Hazretinde bî-mecâl u nâ-tüvânındır şüyûh
4. Meşhedinde ‘âciz ü kemter olur elbet velî
   Nazra-i pür-tâb ile sâhib-kırânındır şüyûh
5. Râh-ı fakr u zillet içre gerçi mahzûndur dili
   Nîm-nigâh-ı lutfun ile şâd-mânındır şüyûh
6. İltifâtın bî-nevâya devlet-i her dü serâ
   İftihâr ile gürûh-ı hâdimânındır şüyûh
7. Bu Salâhî bendeni lutf eyle âzâd eyleme
   Dergehinde bende-i âzâdegânındır şüyûh

Salâhaddîn-i Uşşâkî’nin Türkçe Dîvânı, s. 295-296

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

1. Yâ Resûlallâh kamu bî-keslere sensin ma’âz
   Bâb-ı lutfun mücrim ü nâlendeye besdir melâz
2. Mücrimi ‘afv u şefâ’at eylemek olmaz muhâl
   Çün kıyâs olur sana nisbetle envâ’-ı şevâz
3. Zannımı lutfunda tahkîk eyle mahrûm eyleme
   Hep kıyâsım üzre feyzin ile şâd it olma şâz
4. Her fezâ-yı dü serâyı redde kâfîdir özün
   Çün zemîn ü âsumâna şân-ı hükmündür nefâz
5. Lezzet-i her nutk-ı cân-bahşın olur rûha gıda
   Ni’met-i sûriyye ile rûha olmaz iltizâz
6. Zâhir ü bâtında in’âmın irişdir dem-be-dem
   Her cihetden zevki işrâb ide na’mâ-yı lizâz
7. Melce’imdir her dem-i kurbetde bâb-ı ‘izzetin
   Pes olur vird-i Salâhî el-‘ıyâzu ve’l ‘ıyâz

Salâhaddîn-i Uşşâkî’nin Türkçe Dîvânı, s. 299-300

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1. Metâ’-ı hüsnüne dil cân-bahâ dimez de ne dir

Yüzün gören ana bin cân fedâ dimez de ne dir

2. Cemâl-i pâkine ‘aks eyledi bu hüsn-i ezel
Dil ana mazhar-ı nûr-ı Hudâ dimez de ne dir

3. Cebîn-i Yûsuf’a pertev salıp çü hüsnü gören
Beşer degil o melek dil-rübâ dimez de ne dir

4. Çü hüsn-i sûret-i küllî cihânda şemmesidir
Beşer diyen ana mahz-ı hatâ dimez de ne dir

5. Celâl-i leyle-i zülfünde nûr-ı kadre iren
Ziyâ-yı vechine şems-i duhâ dimez de ne dir

6. Eyâ habîb-i Hudâ v’ey tabîb-i ‘illet-i dil
‘Alîl-i pister-i hicrin devâ dimez de ne dir

7. Görün bu na’t-i şerîfi bu nev-zemînde ‘aceb
Salâhî lutfuna olmuş sezâ dimez de ne dir

Salâhaddîn-i Uşşâkî’nin Türkçe Dîvânı, s. 301

Fe’ilât ün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

1. Na’l-i sultân-ı rüsûl tâc-ı ser olmaz da n’olur
Hâk-pâyı dile kühl-i basar olmaz da n’olur

2. Pâye-i rif’atine nisbet ile mihr-i münîr
Eşheb-i himmetine na’l-i zer olmaz da n’olur

3. Perde-dâr oldu çü halvetgehine Rûh-ı Emîn
Kudsiyân cümle-i hüddâm-ı der olmaz da n’olur

4. Zînet-efzâ-yı serîr-i harem-i hâs-ı hafâ
Bahr-ı vahdetde yegâne güher olmaz da n’olur

5. Maşrık-ı subh-ı ezel vech-i cemîli idi çün
Anda envâr-ı kıdem cilveger olmaz da n’olur

6. Zülf-i şeb-bûyu dili eylese ta’tîr-i dimâg
Leyle-i Kadre iren behrever olmaz da n’olur

7. Rû-siyeh bende Salâhî ne kadar mücrim ise
Na’t-i pâkiyle anın mu’teber olmaz da n’olur

Salâhaddîn-i Uşşâkî’nin Türkçe Dîvânı, s. 302

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1. Habîb-i Hak şeh-i her dü serâ degil de nedir
Derinde şâh-ı cihân bir gedâ degil de nedir

2. Matâf-ı zümre-i kerrûbiyân degil mi deri
Melâz-ı kâfile-i enbiyâ degil de nedir

3. Zulâm-ı şirketi ref’ itse nûr-ı vechi n’ola
Cebîni nûr-ı vech-i Hudâ degil de nedir

4. Yüzünde hakk-ı yakîni görür çü ‘ayn-ı yakîn

Cemâli âyîne-i Hak-nümâ degil de nedir

5. Zulâm-ı leyle-i hüsrânda kor mu ümmetini
Cenâb-ı matla'-ı şems-i hüdâ degil de nedir

6. İderse yek nazarıyla n'ola bu hâkini zer
Nigâh-ı 'âtıfeti kîmyâ degil de nedir

7. Salâhî kühl-i basîret degil mi çeşm-i dile
Gubâr-ı hâk-i rehi tûtiyâ degil de nedir

Salâhaddîn-i Uşşâkî'nin Türkçe Dîvânı, s. 302-303

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Ni'met-i cûd-ı vücûdun kâ'inâtın aşıdır
Menba'-ı cûdun vücûd-ı mümkinin su başıdır

2. Lücce-i feyzinden istimdâd ider her nîk u bed
Dü cihânın feyzi ser-tâ-ser 'inâyet-pâşıdır

3. Pâdişâhlar pâdişâhısın dü 'âlemde tamâm
Ol vecihden pâdişâhlar ravzanın ferrâşıdır

4. İftihâr eylerse 'âlemde sezâdır ana kim
Âsitânın segleri anın kapu yoldaşıdır

5. 'İzzet anın ki cihânda kullugunla fahr ider
Kişiye 'izzet sa'âdet kullugundan nâşîdir

6. Rif'at anındır ki bâb-ı devletin mesned kıla
Devlet anın ki mahaddı âsitânın taşıdır

7. Gerçi dûr oldu Salâhî âsitânından senin
Rûz u şeb fikr-i hayâlinle sana dil mâşîdir

Salâhaddîn-i Uşşâkî'nin Türkçe Dîvânı, s. 303-304

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Gülşen-i na'tinde kilk-i himmetim eyle hezâr
Şevk ile pervâne dil şem'-i cemâle cân atar

2. Nûr-ı vaslın nâr-ı hicrâna mukâbil mi olur
Nârı nûr it nûru nâr itme bana ey kâmkâr

3. Nâr-ı firkatle kebâb u bî-karâr oldu gönül
Şerbet-i vaslınla kandır tâ bula bir dem karâr

4. Âfitâbın zerreye ikbâli şeyn olmaz velî
Zerrenin olmaz vücûdu olmasa şems-i nehâr

5. Katrenin imdâdı var mı bahra ammâ fi'l-mesel
Katre irse bahra bulur anda dürr-i şâhvâr

6. Emrin üzre el-meded vird-i zebânımdır benim
Yâ Resûlallâh bana senden meded her demde var

7. Lutfuna müstagrak olmuşdur Salâhî dem-be-dem

Lîk kanmaz dil-safâ-yı vuslatın her dem arar
Salâhaddîn-i Uşşâkî'nin Türkçe Dîvânı, s. 304-305

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Kalbe na'ti o habîbin virir elbette neşât
Kaldırır kabzı derûndan getirir bast-ı bisât

2. Şânına lâyık olan vasf ile olmaz icrâ
İ'tibâr-ı zer-i hâlisde olur çün kîrât

3. Vasfının haddi mi var ki ola ta'rîf ü beyân
Âyeti olmayan evsâfa olur mu ifrât

4. Ger mürekkeb ola yem her şecer olsa aklâm
Vasfını yazmaga her bir melek olsa hattât

5. İrmeye haddine tâ haşre dek olsa tahrîr
Nâ-sezâ kavli nu'ûtunda gerekdir iskât

6. Vasfının her ne kadar gâyet ü haddi yog-ise
Yine oldukça senâsında gerekdir ıksât

7. 'Acz-i eş'âr ile vasfında gerekdir iş'âr
De'b-i medhinde Salâhî budur âdâb-ı sırât
Salâhaddîn-i Uşşâkî'nin Türkçe Dîvânı, s. 362-363

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Olur 'uşşâka zevk-i na't-i mahbûb-ı Hudâ'dan haz
Gelir müştâka elbet sem'-i vasf-ı dil-rübâdan haz

2. Çü zâtın rûh-ı 'âlemdir sıfâtın kût-i her cândır
İrişir herkese elbette rûhânî gıdâdan haz

3. Kemâlât-ı ilâhîden mürekkeb bir kitâb oldun
Şuhûdunda olur ol nüsha-i vahdet-nümâdan haz

4. Vücûdun her kemâlin metnidir şerhi olur 'âlem
Hakîkat fehm olunsa ahz olurdu mâ-sivâdan haz

5. Geçem dirken sivâ kaydın girişdim reng-i dünyâya
Bana bir özge reng itdi nedir bilmem sivâdan haz

6. Eyâ kân-ı kerem bir çâre kıl bu derd-i nâ-çâra
'Alîl-i pister-i hicre olur elbet devâdan haz

7. Niyâz u 'arz-ı hâcât it Salâhî bî-edeb olma
Cevâd-ı bî-niyâza çün gelir zâr-ı gedâdan haz
Salâhaddîn-i Uşşâkî'nin Türkçe Dîvânı, s. 364-365

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Ey şefâ'at menba'ı mücrimlere sensin şefî'
Mansıb-ı eltâf u ihsânın senin bî-had vasî'

2. Lîk bir hâl ile el irmez 'aceb dâmânına

Rütbe-i bâlâterîn-i hazretin gâyet refî’

3. Şiddet-i berd ile pejmürde olupdur bâg-ı dil
Firkatîn fasl-ı şitâdır vuslatın fasl-ı rebî’

4. İ’tirâfım var kusûr-ı nefsim oldu bî-şümâr
Emrine ez-cân u dil ragbetle olurum mutî’

5. Menzil-i tâ’âta geldikde tekâsüldür işi
Ma’siyet emrinde olur cest ü çâlâk u şecî’

6. Bakma taksîrâtıma lutf eyle sultânım meded
Geldi bâb-ı lutfuna ihsân umar ‘abd-ı şefî’

7. Nutka ‘âcizdir Salâhî lîk lutfunla senin
Midhatinde zâhir olur hâmeden nazm-ı bedî’

Salâhaddîn-i Uşşâkî’nin Türkçe Dîvânı, s. 366

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

1. Ey şu’â’-ı nûr-ı vechin maşrık-ı subh-ı ezel
V’ey cemâlin matla’-ı pür-nûr-ı şems-i lem-yezel

2. Zülf-i şeb-rengin sevâd-ı çeşme-i âb-ı hayât
Çeşmesârıdır leb-i la’lin zebânındır mahal

3. Hâl u hattınla ruhun zât u sıfâtın remzidir
Çeşm-i Hak-bînin o remzin müşkilin itmekde hal

4. Ebruvân-ı *kâbe kavseyn*[215]in çü dil mihrâbıdır
Kıble-i vechin salâtı oldu pes hayrü’l-’amel

5. Nîm-nigâh-ı iltifâtın devlet-i her dü cihân
Âsitânın kasr-ı cennâte olur ni’me-l-bedel

6. Na’tin ey memdûh-ı Hak haddim degildir maksadım
İntisâb-ı dergehindir cân u dilden mâ-hasal

7. Pister-i hicrinde düşkündür Salâhî derdmend
Kıl terahhüm bas kadem bu dîde-i giryâna gel

Salâhaddîn-i Uşşâkî’nin Türkçe Dîvânı, s. 384

Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün

1. Ey şâh-ı rüsûl vechini bin aya değişmem
Yek nazra-ı eltâfını kîmyâya değişmem

2. Zillet mi olur hâk-i rehinde dil-i zâra
Ol zilleti ben devlet-i dünyâya değişmem

3. Pes-pâye de olsam der-i lutfunda muhakkak
Ol hazreti ben sadr-ı mu’allâya değişmem

4. Yüz sürmege şâyeste olursam o cenaba

[215] Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”

Ol rif'ati ben rütbe-i bâlâya degişmem

5. Bir kühl-i basîret meded it çeşm-i 'alîle
Hâk-i rehini cevher-i tûtyâya değişmem

6. Hoş-bûy-ı visâlin ile ta'tîr-i meşâm it
Vaslın gülünü gülşen-i me'vâya değişmem

7. Ger şems-i cemâlin ile bedr olsa Salâhî
Ol hâleti dünyâ nedir 'ukbâya degişmem

Salâhaddîn-i Uşşâkî'nin Türkçe Dîvânı, s. 388-389

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Sensin ol şâh-ı risâlet kâ'inâtın mefharı
Hâtem-i kenz-i nübüvvet enbiyânın serveri

2. Muktedâ-yı enbiyâ-yı mürselîn oldun tamâm
Mümkinâtın bed' ü hatmısın nakâyısdan beri

3. Bûstân-ı lâ-mekânın [bir] gül-i sad-bergisin
Bûy-ı rahmetle mu'attar eyledin huşk u teri

4. Bezm-i vahdetle 'aceb bir menzile irdin ki hîç
Geçmedi vü geçmez anda kimse senden ileri

5. Kurb-ı Hakda sen irişdin bezm-i *ev ednâ*[216]ya ki
Hep mukâribler o menzilde kalır senden geri

6. Sensin ol dür-dâne-i bahr-ı ezel oldun şehâ
Enbiyâ-yı mürselînin mefharı tâc-ı seri

7. Mazhar-ı feyz-i hakîk ola Salâhî dem-be-dem
Bâg-ı lutfundan dem-â-dem ahz ide berg ü beri

Salâhaddîn-i Uşşâkî'nin Türkçe Dîvânı, s. 423

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Ey şeh-i ins ü melek iki cihân sultânı
Sensin ol nefha-i feyyâz ile cânlar cânı

2. Maşrık-ı subh-ı ezel oldu vücûdun yek-ser
Rûşenâ itdi ser-â-ser felek-i imkânı

3. Senden aldı gül-i gülzâr-ı velâ şemme-i cûd
Eyledin bûy-ı mahabbet ile pür ekvânı

4. Sensin ol cevher-i yek-tâ-yı feyiz-i 'âlem
Bu kemâl ile sana kimse olur mu sânî

5. Var iken lutf-ı 'amîmin gibi nâ-çâra sened
Nice me'yûs ide gafletle olan 'isyânı

6. Merhamet lutf u şefâ'at keremi mücrimedir

[216] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

Ümmetin kor mu hasâretde şefâ’at kânı

7. Kayd-ı nefsiyle Salâhî ne kadar mücrim ise
[Virip] [ümmîd] dirîg itmeyesin ihsânı
Salâhaddîn-i Uşşâkî’nin Türkçe Dîvânı, s. 424

Şeyh Ali Senâî Efendi (ö.1785-86)
Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

1. Fahr-i ‘âlemsin emân eyle şefâ‘atle ‘atâ
Bu hakîrinde kabul et gelicek rûz-ı cezâ

2. Bu cihânvarına bâ‘is ki senin hürmetine
Halk olundu yer ü gök âteş ü âb ile hevâ

3. Ne gam ikrar ede bir kul dil ü cân ile seni
Sad hezâr etse salavâtla selâm subh u mesâ

4. Yedi kat gökleri seyrân ile Mi‘râcın ‘ıyân
Sana Hakk ru’yeti vâki’ olup ey kadr-i ‘alâ

5. Senin evsâfını Hakk hazreti medh eyledi çün
Nice vasf etmeğe kâdir ola kemter bu gedâ

6. Bana hûb içre Senâ’î dedi o şâh-ı Resûl
Beni tasdik ile seyrân eder ol ‘ayn-ı Hudâ
Senâî Dîvânı, s.68

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Nümâyân oldu şânında risâlet yâ Resûlallâh
Sana ümmet olan buldu selâmet yâ Resûlallâh

2. Cenâb-ı hazret-i Hakdan gelirsin da‘vet-i Hakka
Kudûmun ehl-i îmâna hidâyet yâ Resûlallâh

3. Seninle buldular Hakkı şular kim erdiler Hakka
Derûnı eyleyen dilden itâ'at yâ Resûlallâh

4. Hudâ evvel senin nûrun yaratdı cümle eşyâdan
Anınçün sende hatm oldu risâlet yâ Resûlallâh

5. Senin aşkınla mahv edip vücûdun nice ‘âşıklar
Umarlar merhamet senden i’ânet yâ Resûlallâh

6. Kaçan kim *yevme tüblâ*[217]da muhakkak nefsi nefsidir
Mededsiz kalmışa senden ‘inâyet yâ Resûlallâh

7. Senâ’î ‘âsi vü mücrim siyeh-rû bendene lutf et
Kerem mürüvvet ‘atâ senden şefâ‘at yâ Resûlallâh
Senâî Dîvânı, s.1801-181

[217] Tarık, 9 “O gün bütün sırlar ortaya dökülecek.”

Sermed, Seyyid Feyzullâh Efendi (ö. 1787)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Mahabbetden sirişkim cûy demdir yâ Resûlallâh
Hayâlinle dilim bâğ-ı iremdir yâ Resûlallâh

2. Götürdi cûy-bâr-ı şer'-i pâkin şirki dünyadan
Kudûmın 'âleme 'ayn-ı keremdir yâ Resûlallâh

3. Kulun olsam ne gam bir dem 'alâm-ı der-gehin zîrâ
Hemîşe pâdişâh-ı muhteremdir yâ Resûlallâh

4. Olaldan dîde-i mekhûlüne 'âşık hayâlimde
Enîsim hep gazâlân-ı haremdir yâ Resûlallâh

5. Nasîbim istemekçün cürmüni lutf u şefâ'atden
Bu sîm-i eşk- ter nakd-i tesellümdür yâ Resûlallâh

6. Tarîk-i sünnetinde sûret-i noksânıma bakma
Ana ma'nâ-yı eşvâkım etmedir yâ Resûlallâh

7. Yüzi kara zelîlim ola şâyed bâ'is-i lutfın
Bana yüzbin vürûd itmek ehemdir yâ Resûlallâh

8. Fetîl-i şem'-i bezm-i dûstânındır beli hâmem
'Adûna lîk ef 'î dijemdir yâ Resûlallâh

9. Nice hakk-ı edâ-yı medhini virsün dil-i Sermed
Ki meddâhın senin Rabb-i hikemdir yâ Resûlallâh

Sermed (Feyzullâh) Dîvânı, s.169-170

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Nice olmaz o mehin hâtır-ı rûşende yeri
Ki ide usbı'ı şakk vech-i berîk-ı kameri

2. 'Acebâ ravzasına oldı mı ruhsûde niyâz
Gelmedi murg-ı dilin hayli zemândır haberi

3. Hayrı şerden seçer oldum ne kadar olsam dakîk
Tûtiyâ olalı çeşm-i terime hâk-i deri

4.'Âşıkım kâmet-i mevzûnuna yerden göge dek
No'la tutsa feleği dûd-ı derûnum şereri

5. Rûz-ı 'ıydın ruh-ı tâbânı beyâz-ı mihri
Şeb-i kadrin hat-ı müşkînî sevâd seheri

6. Yâd idüb düşmediğin arza dem-i dendânı
Dizerim rişte-i müjgâna ser-â-pâ güheri

7. Sermedâ farkı buhûr ile nedir ol kalemin
Ki yazar sûziş ile midhat-ı hayrü'l-beşeri

Sermed (Feyzullâh) Dîvânı, s. 186

Ebû Bekir Kâni (ö.1791)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Dü-gisû nâfe-i zâtü'l-erecdür yâ Resûlallâh
   Masûn ez-şemme-i cins-i harecdür yâ Resûlallâh
2. Senün dürrâc-ı rengin tâc-ı kûhistân-ı i'câzun
   Ser-i simurâdan 'âli derecdür yâ Resûlallâh
3. Senün pây-ı Kudüs-peymân vardıgı yere gayrun
   Seri varmaz ayagı zi-'arecdür yâ Resûlallâh
4. Dü-çeşmüm *merace'l-bahreyn*[218]i kalbüm *mâricin min-nâr*[219]
   Sirişküm hûn ile sehlü'l-merecdür yâ Resûlallâh
5. Nesirden nazmum inşâdan cenin-i şi'r-i Bihzâdum
   Senün evsâfun içün muhterecdür yâ Resûlallâh
6. Hevâdan olmadun nâtık güvâhumdur ve mâ-yentık
   Ki nutkun dahı gayri zi-ivecdür yâ Resûlallâh
7. Deründe çihre-sâlık pâyesin ister kulun Kâni
   Bilür *es-sabru miftâhu'l-ferecdür* yâ Resûlallâh

Kâni Dîvânı, s. 70-71

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Ruhundur şâhid-i esrâra peyker yâ Resûlallâh
   Lebündür sûretâ rûh-ı musavver yâ Resûlallâh
2. Hazîz-i şarkda cirm-i kamer zann itme kim düşdi
   Görüp şânun senün mihr-i münevver yâ Resûlallâh
3. Sen ol remz-âşinâ-yı fâş-gû-yı sırr-ı 'irfânsın
   Ki itmişdür Mesihâ na'tun ezber yâ Resûlallâh
4. Senün yolunda ölmek gerçi hayli işdür ammâ
   Gönül ölmekden ise hıdmet ister yâ Resûlallâh
5. Su'âl-i haşr olup âmihte hevl-i kıyâmet ile
   Cevâbın ehl-i cürmün başkalar der yâ Resûlallâh
6. Gerek ûd u gerek 'anber senün yanaklarundandur
   Tenüm berk-i hazân-âsâ ditirer yâ Resûlallâh
7. Nesîm-i lutfun olmazsa ferah-bahş ehl-i 'isyâna
   Siyehkârân-ı bâd-ı kahr sarsar yâ Resûlallâh
8. Ucı ortası bulınmadığıçündür senün sırrun
   Küri oldığı bu nüh-çarh-ı çenber yâ Resûlallâh
9. Sana bu süllem-i nüh-pâye-i gerdûn ise azdur
   Gerekdür câmi'ünde gayrı minber yâ Resûlallâh

---

[218]Rahman, 19 "O, birbirine kavuşmak üzere iki denizi salıverdi."
[219]Rahman, 15 "Cinleri de yalın ateşten yarattı."

10. İki reşha lebünden sûret ü ma'nâya feyz olmış
Birisi âb-ı hayvân biri kevser yâ Resûlallâh

11. Olaldan nâfe-riz-i dest-i rahmet zülf-i pür-çinün
Günehkârânun oldı işi 'anber yâ Resûlallâh

12. Bu Kâni bendene yok tesliyet bi'llâh 'âlemde
Anı ümmîd-i feyz-i lutfun egler yâ Resûlallâh

Kâni Dîvânı, s. 71-72

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. İşigün hâkine ruhsâre-sâyem yâ Resûlallâh
N'ola reşk-i Hümâ olduysa sâyem yâ Resûlallâh

2. Edeb mâni'dür ihtâra kerem mevsimlerin hakka
Veli minnet-i hûr-dest-i du'âyem yâ Resûlallâh

3. Ner ü mâde zemin ü âsmânı farkdan kaldum
Ser-i dil-bestegân-ı hûy u hâyem yâ Resûlallâh

4. Elüm yüzüm karasıdur kalan pâyine 'uşşâkun
Bu emniyyeyle dâ'im hâk-i pâyem yâ Resûlallâh

5. Gam-âlüfte Hudâyi perverân-ı bahr-ı âteşdür
Bu deryâda hele ben nâ-hudâyem yâ Resûlallâh

6. Tenümde cân eser-i ibkâsın itmez hiç istihsân
Bilür ki ben sana ez-cân fedâyem yâ Resûlallâh

7. Kedu ber-dûş ked-bânû be-zânû meykededür dil
Bürehne-ten çü Kâni bir gedâyem yâ Resûlallâh

Kâni Dîvânı, s.74-75

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Garîb-i bî-kesem dergâha geldüm yâ Resûlallâh
Gedâyam bî-nevâyam şâha geldüm yâ Resûlallâh

2. Yol azdırmışdı deyu nefs ammâ sad hezâr el-hamd
Ki el-hâle ser-i şeh-râha geldüm yâ Resûlallâh

3. Misâl-i Yûsuf-ı Ken'ân ümîd-i sadr-ı 'izzetle
Bün-i nâ-ka'r-yâb-ı çâha geldüm yâ Resûlallâh

4. Ne denlü rû-siyâham ol kadar lâ-kayd u bî-bâkem
Ne gam sen gibi şâhen-şâha geldüm yâ Resûlallâh

5. Uyutdum 'âlemi âvâze-i nânû-yı gafletle
Egerçi hâbdan inbâha geldüm yâ Resûlallâh

6. Sezâ mı 'avdeti ihsândan me'yûs Kâninün
Cenâb-ı şâh-ı 'âli câha geldüm yâ Resûlallâh

Kâni Dîvânı, s. 77

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Hırâmun sûret-i rûh-ı revândur yâ Resûlallâh
   Kıyâmun müsbit-i âhir-zamândur yâ Resûlallâh

2. Senün mâhiyyetün fehm itmeyen senden firâr eyler
   Melek-hûyın o kim bilmez remândur yâ Resûlallâh

3. Elinden nesne gelmez ‘âsiyân-ı ümmetün âhir
   Gelen elden amân sad el-amândur yâ Resûlallâh

4. Mukâbil düşdigiyçündür nişân-ı *kâbe kavseyn*[220]e
   Bir adı da o ebrûnun kemândur yâ Resûlallâh

5. Zülâl-i lutfuna her kande olsa teşnedür Kâni
   Karîbündür anı ihsâna kandur yâ Resûlallâh

Kâni Dîvânı, s. 77-78

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Sözündür vahy-i Hakk âyet-be-âyet yâ Resûlallâh
   Hadîs-i ‘ışk hep senden rivâyet yâ Resûlallâh

2. Bu çûb-ı huşk-hâme vasfun itmek hiç mümkin mi
   Rehîn-i ‘acz iken ehl-i dirâyet yâ Resûlallâh

3. Olur elbette mâh-ı nev’alem hûrşid-i zer mancûk
   Ne yerde eylesen tahrîk-i râyet yâ Resûlallâh

4. Senün dest-i cevâd-ı lutfuna nisbetle el-kıssa
   Hadîs-i bahr u kân kurı hikâyet yâ Resûlallâh

5. Vesah-sûy-ı günâh-ı ehl-i mahşer olmaga bi’llâh
   İder yek-katre-i lutfun kifâyet yâ Resûlallâh

6. Olurlar sünbül ü gül lâleveş mahrûm-ı bûyâyı
   Nesim-i hulkun itmezse sirâyet yâ Resûlallâh

7. Egerçi cürmüme takdir-i hadd u gâye müşkildür
   Senün de lutfuna yokdur nihâyet yâ Resûlallâh

8. Olur pâ-mâl-i ceyş-i cürm ü ‘isyân ehl-i mahşer hep
   Cünûd-ı ‘afvun itmezse himâyet yâ Resûlallâh

9. Dahil-i bârgâhun bir şefâ’at hâh bendendür
   Mükedderdür hele ahvâl-i gâyet yâ Resûlallâh

10. Şu denlü yekke-tâz-ı ‘arsa-i ‘isyândur Kâni
    Ki nefsi kendiden eyler şikâyet yâ Resûlallâh

Kâni Dîvânı, s. 78-79

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Gubâr-ı ravza-i fahr-ı dü-‘âlem kimyâdur hep
   Hamîr-i mâye-i seng-i deri çün mûmyâdur hep

2. Amân yâ behcetü’l-’uşşâk meded yâ mühcetü’l-müştâk

[220] Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”

İrişdi gâyete eşvâk kârumsa riyâdur hep

3. Ziyâret-cûyi-i hâk-i derünle insilâh itsem
Gelen sûrâh-ı âteşlâh-ı esmâ'a beyâdur hep

4. Senün meddâh-ı zât-ı şâh-ı şâhânen 'idâdından
Birazı bendegânundur birazı enbiyâdur hep

5. Safâ-yı safvet-i sâfi sıfâtun vâsıfânından
Birazı evliyâa'llâh birazı asfiyâdur hep

6. Olur rizân be-vefk-i a'del-i mizân çün nisân
Zülâl-i feyz-i sermed-mâ hasalsa gûyiyâdur hep

7. Senün bir nim lahzanla mülâhiz olmasa bir zât
Ma'âzallâh zebânilerde bakışlar kabâdur hep

8. Senün meddâhun olmak feyz-i sâridür bu ekvâna
Anunçün vâsıfânun rûh-mânend-i ezkiyâdur hep

9. Bu berg-i sebz-i dervişâne ile kapuna geldüm
Kulun Kâni'ye her gül-bergi bir mihr-i kiyâdur hep

Kâni Dîvânı, s. 79-80

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Mevce-i pîşin zuhûr-ı rûzgâr-ı nûrsın
Rûz-sâz-ı kisvet-i târ-ı şeb-i deycûrsın

2. Feyz-i envâr-ı eşi''ân bi-niyâz-ı kurb u bu'd
Sûretâ ez-mâh tâ mâhi verâdan dûrsın

3. Pertev-i nûr-ı cebinün 'aksini gördi kelim
Hem tecelli nâhlı hem nâr-ı kabes hem tûrsın

4. Sâyeni düşmez sanur hep gölge ardınca yelen
Mâ-siva'llâh sâye sen hep gün gibi meşhûrsın

5. Fethi kurb-ı hazrete mevkûf keşfi vuslata
'Ayn-ı rahmet bir mutalsam dahme-i mestûrsın

6. Bârgâhunda Süleymân ber-hevâ-perrende mûr
Sen nevâzişkâr-ı dilhâ-yı hazin mûrsın

7. Bu 'inâyet-bes bu bi-kes bende-i nâ-çizüne
Kâniyâ gam çekme kim meşfû'sın magfûrsın

Kâni Dîvânı, s. 80-81

Rusçuklu Şeyh Ömer Zarîfî Efendi ö. (1795)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Vücûdum nâr-ı 'aşkınla kül oldu yâ Resûlallâh
Dü çeşmimden akan yaşım sel oldu yâ Resûlallâh

2. Cânım tenden alıp 'aşkın beni hâk eyledi âhir
Mezârım hâk-i yeksâna yol oldu yâ Resûlallâh

3. Yakıp sûzân-ı hicrin lâle-i hamrâya döndürdü
Ser-â-ser cism-i zârım gül gül oldu yâ Resûlallâh

4. Firâk-ı hasret-i gîsûlarınla göklere yer yer
Çekildi dûd-ı âhım sünbül oldu yâ Resûlallâh

5. Anınçün geceler tâ subha dek feryâd u zâr eyler
Zarîfî gülşeninde bülbül oldu yâ Resûlallâh

Rusçuklu Zarîfî Dîvânı, Gazel, 281

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. 'Andelîbem sen gül-i handâna geldim yâ Resûl
Tâ geceler subha dek efgâna geldim yâ Resûl

2. Şer'-i pâkin hidmetini cân-ı dilden kılmaga
Kulunam her emrine fermâna geldim yâ Resûl

3. Göreli kandîl-i akdem içre hüsn-i enverin
Ol zamândan 'âşık-ı dîvâne geldim yâ Resûl

4. Bezm-i hüsnünde ezelden câm-ı 'aşkı içmişem
Anın içün bunda ben mestâne geldim yâ Resûl

5. Âsitânında Zarîfî rû-siyâh bir mücrimem
Sen keremler sâhibi sultâna geldim yâ Resûl

Rusçuklu Zarîfî Dîvânı, Gazel, 186

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Harîm-i dergehin bâb-ı sehâdır yâ Resûlallâh
Anınçün şânına lâyık 'atâdır yâ Resûlallâh

2. Meded bu zahm-ı 'isyâna şefâ'at merhemin lutf et
Eşigin hastaya dârü'ş-şifâdır yâ Resûlallâh

4. Sen ol sultân-ı ma'şûk-ı ilâhisin yâ mahbûb
Selâtin âsitânında gedâdır yâ Resûlallâh

4. Kapına yüz sürüp geldik günâhkâr 'âsî vü mücrim
Şefâ'at merhamet şefkat revâdır yâ Resûlallâh

5. Senin evsâf-ı icmâl ü kemâlin nice vasf etsin
Zarîfî bir perîşânî-edâdır yâ Resûlallâh

Rusçuklu Zarîfî Dîvânı, Gazel, 287

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Dü çeşmimden akan âb-ı revândır yâ Resûlallâh
Derûn-ı 'âşıka girye nişândır yâ Resûlallâh

2. Visâl-i bezmgâhında meded pervâne-i cânım
Cemâlin şem'ine lutf eyle yandır yâ Resûlallâh

3. Gözüm kıble-nümâveş câmi'-i hüsnüne nâzırdır
Kaşın mihrâb-ı 'uşşâka 'ıyândır yâ Resûlallâh

4. Visâlin arzusu ile fedâdır baş ile cânım
   Hicâb olan arada çünki cândır yâ Resûlallâh

5. Dü ‘âlemde harîm-i âsitânın ilticâ eyler
   Zarîfî derdmendin lâ-mekândır yâ Resûlallâh

Rusçuklu Zarîfî Dîvânı, Gazel, 290

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Cemâlin şem’-i kevneyne ziyâdır yâ Resûlallâh
   Şu’â’-ı pertevin bedr-i dücâdır yâ Resûlallâh

2. Firâk-ı intizâr-ı hasretinle derdnâk oldu
   Visâlin hasta-i câna şifâdır yâ Resûlallâh

3. Anınçün hâk-i pâyın arzû eyler bu dil-i cânım
   Kuhuldür çeşm-i câna tûtiyâdır yâ Resûlallâh

4. Kemâl üzre nice vasf eyleyem icmâl-i evsâfın
   Senin meddâh-ı vassâfın Hüdâ’dır yâ Resûlallâh

5. Zarîfî mücrimin sehv ü hatâdır gerçi kim kârı
   Ümîdi bâb-ı lutfundan ‘atâdır yâ Resûlallâh

Rusçuklu Zarîfî Dîvânı, Gazel, 295

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. İşim hep gerçi cürm ile hatâdır yâ Resûlallâh
   Velâkin şânına lâyık ‘atâdır yâ Resûlallâh

2. Nice vasf eyleyem evsâfını ey sâhib-i mu’ciz
   Sana meddâh olan bi’z-zât Hudâ’dır yâ Resûlallâh

3. Nebîler serveri rusûl-i mahbûb-ı Hak’sın sen
   Muhibb u ‘âşıkın ol kibriyâdır yâ Resûlallâh

4. Yüzündür kıble-i ‘irfân kaşın mihrâb-ı cân ancak
   Dü ‘âlemde yüzüm billâh sanadır yâ Resûlallâh

5. Zarîfî mücrime eyle şefâ’at rûz-ı mahşerde
   Günâhkâr ‘âsî bir yüzü karadır yâ Resûlallâh

Rusçuklu Zarîfî Dîvânı, Gazel, 300

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Dil-i murgum nevâ-yı bî-nevâdır yâ Resûlallâh
   Cemâlin gülsitânından cüdâdır yâ Resûlallâh

2. Visâl-i câm-ı ‘aşkın şerbetine teşneyem kandır
   Bu gönlüm ‘aşkın ile mübtelâdır yâ Resûlallâh

3. Çü sensin on sekiz bin ‘âleme şâh-ı mu’azzam kim
   Şehenşehler eşiginde gedâdır yâ Resûlallâh

4. Senin ism-i şerîfin zikri bana kût-ı cân oldu
   Salât ile selâm etmek safâdır yâ Resûlallâh

5. Nebîler şâhısın sen lutf et şefâ'at eyle mahşerde
Zarîfî'nin niyâzı bu ricâdır yâ Resûlallâh
Rusçuklu Zarîfî Dîvânı, Gazel, 301

(Fâzıl) Hafız Mehmet Tahir Efendi (ö.1795-96)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Kusûr eyler ne denlü fikr-i şa 'ib itse vassafun
Kemaliyle hudaver eyleyen tekmil evsafun

2. Ser-a-pâ nakş-ı esrâr-ı hakîkat mû-be-mû zâhir
Olur ayîne-i envâr hakdur sîne-i sâfun

3. Çeküp şâm u seher tesbîh dûr itmiş Kerûbîler
Okur nazm-ı şerîf-i lu'lu'-i dendân-ı şeffâfun

4. Nebîyyü bî-bedelsin şahidündür hazret-i Kur'an
Husûsâ harf-i vahid ile bed'i sûre-i kâfun

5. Koma evvel bizi ma-beyn-i ehl-i sûr u mâtemde
Yine sensin şefi'i 'akîbet ashâb-ı a'râfun

6. Umar ' afv-ı kusûrun senden ey Şâh-ı Rüsûl Fâzıl
Şefa'at itmedür mücrimlere ayini eşrafun
Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s. 43

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Senünle oldı kevneyne bidâyet yâ Resûlallâh
Risâlet buldı zâtunla nihâyet yâ Resûlallâh

2. Degül mi rütbe-i i' cazuna şahid ene efşâh
Lisanundur fesâhatle belâgat yâ Resûlallâh

3. *Ene emlah* degül mi Yüsuf'ı der-çâh-ı şevk iden
Hasen var anda hem sende melâhat yâ Resûlallâh

4. Leb-â-leb oldıgıçün hikmet-i Hakla virilmişdür
Sana bu vüs'at-ı sadr-ı sa'âdet yâ Resûlallâh

5. Cenâbundan iki dil-hâhı vardur Fâzıl-ı zârun
Dü 'âlemde ziyaretle şefa' at ya resûlallâh
Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s. 43-44

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. İmâmu'r-rüsl ü hatmu'l-enbiyâsın yâ Resûlallâh
Muhassal ol gürûha muktedâsın yâ Resûlallâh

2. Meded-cûyana ol günde sezâdur dest-gîr olsan
Habîb-i hâkim-i rûz-ı cezâsın yâ Resûlallâh

3. Senünle açdılar kenz-i hafînün fazl-ı esrârun
Kelid-i mahzene sırr-ı Hudâ'sın yâ Resûlallâh

4. Seni kendi gibi yektâ yaratmış bî-bedellükde

Muhassal hüsn-i Hak'dan rû-nümâsın yâ Resûlallâh

5. Zünûb-ı Fâzıl'ı mahv eyle dârû-yı şefa'atle
‘Usâtun derd-i cürmine devâsın yâ Resûlallâh
Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s. 44

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Vücûdun bizlere Hak'dan ‘atâdur yâ Resûlallâh
Şefâ'at ummamak senden hatâdur yâ Resûlallâh

2. Kimün ki intisâb-ı dergehünden behresi yokdur
O kimse rahmet-i Hak'dan cüdâdur yâ Resûlallâh

3. Çü sen a'lâ bilürsin müntehâ-yı menzîlün Cibrîl
Rikâbunda mücerred reh-nümâdur yâ Resûlallâh

4. Dimem ehl-i kitâbun enbiyâya didigün gayrı
Ne dirsem şanuna layık sezâdur yâ Resûlallâh

5. Hedayâsın sabâ ile sana ihdâ ider Fâzıl
Tehi-dest bir kulundur bî-nevâdur yâ Resûlallâh
Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s. 44-45

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Muhibb-i kâmetün kaddi kemândur yâ Resûlallâh
‘ Adûnun kâlib ü kalbi gümândur yâ Resûlallâh

2. Siyâhı çeşminün nûr-ı basardur lîkin a'dâya
Sâf-ı müjgânlarun tîr ü sinândur yâ Resûlallâh

3. Gerek dünyâ gerek ‘ ukbâda asla sensüz iş bitmez
Dü destin nâsır-ı dermândegândur yâ Resûlallâh

4. Şehâdet parmagı şâhid anunla şakkuna mâhı
Bu i'câzun müşârün bi‘l-benândur yâ Resûlallâh

5. Kemîne çâkeründür Fâzıl-ı bî-çâreye lutf it
‘İnâyet idecek vakt u zamândur yâ Resûlallâh
Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s. 45

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Seven nûrun ile rüşen-dilândur yâ Resûlallâh
Mahabbet ehline vechi ‘ ayândur yâ Resûlallâh

2. Melek-sîret olurlar ekl ü şürbi terk idüp ‘uşşâk
Hayâl ü zikr ü fikrim kût-ı cândur yâ Resûlallâh

3. Ana muhtâcdur pûyendagân-ı vâdi-i na'tün
Senâ-gûyun çü rabbü‘l-müste'ândur yâ Resûlallâh

4. Yüzüm sürsem vücûd-ı nazeninün mess iden hâke
O yer cennetden a'lâ bir mekândur yâ Resûlallâh

5. Kibâr-ı ümmetim beyninde şâyeste degülsem de

Beni şermende-i lutf it utandur yâ Resûlallâh

6. Dehen-şû olsa Fâzıl güft-gûy-ı ratb u yâbisden
Seza na'tünle şimdi ter-zebândur yâ Resûlallâh
Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.45-46

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cihânun mebde'-i icâdı sensin yâ Resûlallâh
Bu beytün ba'is-i inşâdı sensin yâ Resûlallâh

2. Çehâr-yâr-ı der-i püşt-i penâh-ı çâr-dîvârı
Şeri'at dârının bünyâdı sensin yâ Resûlallâh

3. Nedür bülbülerün sûz u figânı bilmezem ammâ
Hele 'aşıklarun feryâdı sensin yâ Resûlallâh

4. Cihân küfr ile sûzan iken âb-ı rahmet oldun sen
O nârun bâ'is-i ihmâdı sensin yâ Resûlallâh

5. Kemine Fâzıl'a bir nebze ihsan eyle dersünden
Dü kevnün hâcesi üstâadı sensin yâ Resûlallâh
Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.46

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Senün içün yaratdı ins ü cânı yâ Resûlallâh
Sana 'âşık olan rûşen-dilânı yâ Resûlallâh

2. Karar içün birinde birini seyrangâh içün
Yaratdı Hak zemîn ü asmânı yâ Resûlallâh

3. Mukarrebler dahı idrâkden 'aczün ider ikrâr
Ki vardur sende bir sırr-ı nihâni yâ resûlallâh

4. Ana nisbet ile perr-i megesden dûndur kadri
Kim alur gerd-i pâyına cihânı yâ Resûlallâh

5. Sezâ Fâzıl öninde zâr u giryân derdini dökse
Çü sensin güldüren hep bî-kesânı yâ Resûlallâh
Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.47

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Şarab-ı ' aşkuna bir katre kandum yâ Resûlallâh
Henüz derd-i serümden ben uyandum yâ Resûlallâh

2. Beni kullan işünde bende-i ikbalmend eyle
Cihanun kar u barından uşandum yâ Resûlallâh

3. Nu'û-ı pâküni nutka yog iken bende isti'dâd
Cesâret eyledüm amma utandum yâ Resûlallâh

4. Bu dest-avîz-i ikrârumdan özge bir şey'üm yokdur
Sana ez-cân u dil haksun inandum yâ Resûlallâh

5. Ola makbûl-i hazret şâyed ol güftâr-ı evsâfun

Anunçün secde-i şükre kapandum yâ Resûlallâh

6. Kûmeyt-i hâme-i çûbîn-i pâya ney-süvâr oldum
   Reh-i na'tünde ben kaldum tayandum yâ Resûlallâh

7. Yine senden umar ancak ' inayet Fâzıl-ı na-çar
   Sana ben hüsn-i zann ile tayandum yâ Resûlallâh

Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.47-48

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Sühândan kalmadı bir gayrı kamum yâ Resûlallâh
   Seni medh eylemek ancak merâmum yâ Resûlallâh

2. Sözüm yok şanuna layık ne-çizüm lik makşûdum
   Anılsun na't-güyun diyü nâmum yâ Resûlallâh

3 Mahabbetde şerîk itmem sana agyârı ben ammâ
   Muhibb-i âl u ashâb-ı kirâmum yâ Resûlallâh

4. Kabûl eyle keremle bu du'âmı rûz-ı mahşerde
   Senün zir-i livan olsun makamum yâ Resûlallâh

5. Dil-i nâ-puhte-i Fâzıl ko yansun nâr-ı ' aşkunla
   Derûnumda ne varsa fikr-i hâmum yâ Resûlallâh

Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.48

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Gubâr-ı hak-râh-ı hânedânum yâ Resûlallâh
   Fedâ olsun yolunda cism ü cânum yâ Resûlallâh

2. Tenüm gibi sözüm de kalıb-ı bî-rûh idi gûyâ
   Sen oldun anda da rûh u revânum yâ Resûlallâh

3. Yüzüm sürsem türâb-ı ravza-i firdevs-i a'lâyâ
   Müsâ' id olsa da vakt u zamânum yâ Resûlallâh

4. Bu sözlerden biri makbûl olursa nezd-i pâkünde
   Güm olmaz haşre dek nâm u nişânum yâ Resûlallâh

5. 'Abes-gû olmadan keff-i lisân itmezse de Fâzıl
   Gehi güyâ-yı na'tündür zebânum yâ Resûlallâh

Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.48-49

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Bagışlat cürm ü 'işyânum şefâ'at yâ Resûlallâh
   Sen ey makbûl-i sübhânum şefâ'at yâ Resûlallâh

2. Refîk-i nefs-i nâ-dânum garîk-i bahr-i ' isyânum
   Hulâsa ola dermânum şefâ'at yâ Resûlallâh

3. Kusûrum fikr idersem her işüm tekmîl olur ammâ
   Tesellî-yâb-ı imânum şefâ'at yâ Resûlallâh

4. Bu sözden dönmezem cürmüm firâvan olsa da besdür

Sana ikrâr u iz’ anum şefâ’at yâ Resûlallâh

5. Dü ‘âlemde harab olmam ki oldı dört başum ma’mûr
   Muhibb-i çar-erkânum şefâ’at yâ Resûlallâh

6. Gürûh-ı bendegân-ı mukbilândan Fâzıl’ı ‘add it
   Bileyüm ben de insânum şefâ’at yâ Resûlallâh

Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.49

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Vücûdun mû-be-mû mecrâ-yı yenbu’-ı hikem oldı
   Yudı dünyâyı çirk-i şirkden ‘ayn-ı kerem oldı

2. Garaz hem mevlîd ü hem medfen-i pâkün ziyâretdür
   Anunçün Ka’be-i beyt-i mükerrem mültezem oldı

3. Çün itdün‘ arş u ferşi devlet-i pâ-bûsına na‘il
   Zemin ü asman böyle mu’ azzez muhterem oldı

4. Bu da remz-i hafiyy-i hikmet-i Sun’-ı ilâhîdür
   Ki hatm-i enbiyâ hem-mebde‘ ile muhtetem oldı

5. Bu isbÂt-ı vücûd itmek degüldür Fâzıl-ı kemter
   Makam-ı hidmetünde bende-i sabit-kadem oldı

Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.49-50

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Sana mihr ü mahabbet cân-fezâdur yâ Resûlallâh
   Reh-i ‘ aşkunda cism ü cân fedâdur yâ Resûlallâh

2. Dem-â-dem bî-nevâ dil seyr olur zikr-i hayâlünle
   Hemîşe fikretün rûha gıdâdur yâ Resûlallâh

3. Türâb-ı ravza-i pâkine ben hasret-keşüm bi‘llâh
   A’mâ-yı çeşmüme ol tûtiyâdur yâ Resûlallâh

4. Senünle yâr-ı garun şanına ta’zîm ü ‘ izzetle
   Buyuran kavl-i *lâ-tahzen* Hudâ’dur yâ Resûlallâh

5. Güneh deryâsına hayfa ki ben müstagrakum şimdi
   Hemişe kar u barum ah vadur yâ Resûlallâh

6. Siyeh-rû Fâzıl’a rûz-ı cezâda merhamet eyle
   Şefa’at itmenüz dâ‘im recâdur yâ Resûlallâh

Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.50

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Kıyâmum hidmetünde bir nefesdür yâ Resûlallâh
   Cenâbundan kabûli mültemesdür yâ Resûlallâh

2. Sana pervane dâ‘îm per-güşâdur mürg-i ‘an amma
   Ne itsün tende mahbûs-ı kafesdür yâ Resûlallâh

3. Garîk-i bahr-i lutfun ile kimse görmesün bâri

ʿ İbâdatum misâl-i hâr u hâsdur yâ Resûlallâh

4. Der-i vâlâna hidmet eyleyen mûr-ı hâkir olsa
Cihan yanında bir perr-i megesdür yâ Resûlallâh

5. Kime ʿ arz eylesün hâcatı kimden itsün istimdâd
Nebîler ümmete feryâd-resdür yâ Resûlallâh

6. Sana kaldukda iş lutf eyleyüp bu nâ-kâmı
Dir isen ümmetümdür bana besdür yâ Resûlallâh

7. Yapışmış dört eliyle çâr-yâre iltica birle
Senün dergâhuna Fâzıl emesdür yâ Resûlallâh

Hafız Mehmet Tahir Efendi Dîvânı, s.51-52

Erzurumlu Mustafa Zihnî ö. 1797)

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1 Makâmındır senin miʿrâc-ı ʿizzet yâ Resûlallâh
Sana şâyestedir ol kurb-ı hazret yâ Resûlallâh

2. Sana müştâk iken gördü cemâlin kudsiyân cümle
Tamâm oldu o şeb lutf u kerâmet yâ Resûlallâh

3. Cemîʿ-i enbiyâ vü evliyâya muktedâsın sen
Kamu senden umar nakd-i ʿinâyet yâ Resûlallâh

4. Hemîşe münkirin dûzahda vâveylâda kalmışdır
Dem-â-dem ümmetin bulmakda vuslat yâ Resûlallâh

5. Der-i lutfunda ʿâlem bir gedâ-yı müstmendindir
Müsellemdir sana lutf u ʿinâyet yâ Resûlallâh

6. Kerem kıl dâmen-i lutfunla mestûr eyle sultânım
Şefâʿat eyle hengâm-ı kıyâmet yâ Resûlallâh

7. Kulundur kemterindir bende-i nâçîzdir Zihnî
Dem-i mahşer ana gösterme firkat yâ Resûlallâh

Erzurumlu Zihnî Dîvânı, Naat,6

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. Ser-â-ser kalmışım derd ü belâda yâ Resûlallâh
Garîkim lücce-i cürm ü hatâda yâ Resûlallâh

2. Tehî destim kefimde nakd-ı lutfundan ümîdim var
Koma sahrâ-yı hayretde fütâde yâ Resûlallâh

3. Pür oldu şevketinle ʿarsa-i pehnâ-yı tekvînî
Yazıldı rifʿatın fevka'l-ʿalâda yâ Resûlallâh

4. Okundu hutbe-i hatm-ı risâlet şân-ı pâkinde
Dikildi ra'yetin ʿarş-ı Hudâda yâ Resûlallâh

5. Zemîne ʿizzet ü rifʿat değil mi merkad-i pâkin
Mekânın var iken fevka's-semâda yâ Resûlallâh

6. Vücûd-ı meymenet-âlûdun olmuş merhem-i ʿisyân
Sen eyle merhamet ʿâsî ʿibâda yâ Resûlallâh

7. Dem-i şiddetde hengâm-ı belâda söyledim naʿtın
Ümîdim edesin lutf-ı rahâda yâ Resûlallâh

8. Benim haddim değil hakk-ı edâ-yı midhatin ammâ
Bana ser-riştedir rûz-ı cezâda yâ Resûlallâh

9. Ne sözdür hâşa kim mahrûm olam nakd-i şefâʿatdan
Tek ü tenhâ kalam rüsvâ vü sâde yâ Resûlallâh

10. Kulundur Hazret-i Hakdan niyâz et Zihnî-i zârı
Halâs et kalmasın renc ü ʿanâda yâ Resûlallâh

Erzurumlu Zihnî Dîvânı, Naat,7

Enderunlu Hasan Yâver (ö. 1798)
Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. En evvel 'âşıkun olmış Hudâ'dur yâ Resûlallâh
Ki sonra 'âşıkânun enbiyâdur yâ Resûlallâh

2. Cemâl-i bâ-kemâlün tâb-ı mihri olsa 'aks-endâz
Riyâz-ı cennete behcet-nümâdur yâ Resûlallâh

3. Şeb-i târîk-i hicrânunda da bî-nûr kalamam ben
Hayâlün kalbüme nûr u ziyâdur yâ Resûlallâh

4. Nizâr u zâr u nâlân ise de redd itme lutf eyle
Sana cân u dil-i zârum fidâdur yâ Resûlallâh

5. 'İnâyet kıl efendim Yâver'ün 'isyânına bakma
Cenâbundan kulun pür-ilticâdur yâ Resûlallâh

Yâver Divanı, N.3

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. İder ihyâ kelâmun mürdegânı yâ Resûlallâh
Sözün nutk-ı Hudâ'dur bildüm anı yâ Resûlallâh

2. Salât ile selâmun hep zalâm-ı zenbi mahv eyler
İder rûşen kulûb-ı mü'minânı yâ Resûlallâh

3. Tuyup bûy-ı gül-i rûyun gelen bülbül bu gülşende
Kesilmez haşre dek âh u figânı yâ Resûlallâh

4. Eger peyk-i sabâ ile nesîm-i lutfun olmazsa
Açılmaz goncenün beste dehânı yâ Resûlallâh

5. Dil-i pür-sûzuma dûzah eger kim vâkıf olsaydı
Cehennem nârı yakmaz mücrimânı yâ Resûlallâh

6. Ma'âzallâh eger dûzahda kalsaydum bu âteşle
Mu'azzeb eylemezdi 'âsiyânı yâ Resûlallâh

7. Şefâ'at eyle lutfundan anı şâd eyle mahşerde

Kulun Yâver garîb ü nâ-tüvânı yâ Resûlallâh
Yâver Divanı, N.4

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. Dönerler şevkun ile nüh felekler yâ Resûlallâh
Salât eyler sana gökde melekler yâ Resûlallâh

2. Görenler Yûsuf'un hüsnün bütün hep yedlerin kesdi
Seni görse kesilür hep yürekler yâ Resûlallâh

3. Lisân-ı hâl ile anlar sana dâ'im salât eyler
Yüzerken ka'r-ı deryâda semekler yâ Resûlallâh

4. Der-i devlet-me'âbuna kulun da intisâb itse
Olur hâsıl niçe yüz bin dilekler yâ Resûlallâh

5. Şefî' olmaz isen rûz-ı cezâda Yâver-i zâra
Sırât üzre geçemez ol emekler yâ Resûlallâh
Yâver Divanı, N.5

Şeyh Gâlib (ö. 1799)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. Kemâl-i zâtının na'tı anılmaz yâ Resûlallâh
Kalır levh ü kalem mislin yazılmaz yâ Resûlallâh

2. Senin medhinde şirket eylersem Mevlâyâ ma'zûrum
Bu bâbda cürm ü isyâna bakılmaz yâ Resûlallâh

3. Ne hâkım ben ki nâ-şüste kalam deryâ-yı cûdunda
Habâb-ı nüh-felek hîçe sayılmaz yâ Resûlallâh

4. Şafak-veş her ki dâg-ı âteşîn-i aşkını açmaz
Gül-i maksûdu billâh açılmaz yâ Resûlallâh

5. Gûbar-ı âsitânını pertevinden âb olan hâtır
Furûg-ı pençe-i mihre kapılmaz yâ Resûlallâh

6. Ümîd oldur ki Gâlib çâker-i evlâd ü âlindır
Gürûh-ı ehl-i husrâna katılmaz yâ Resûlallâh
Şeyh Gâlib Dîvânı, G.273

Sürmeliçavuş-zâde Cehdî (ö. 1798-1799)
Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Ey mihr-i ruhun nûr-ı Hudâ ile mücellâ
Ref' oldı vücûdunla senün zulmet-i dünyâ

2. Şânundaki *levlâk*[221] sudûr eyledi Hak'dan
Fahr eylese ẕâtunla n'ola Âdem ü Havvâ

3. Mahbûb-ı Hudâ olduguna şâhid-i 'âdil

---

[221] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Da'vetle ser-efrâzlugun leyle-i İsrâ

4. Sen dürr-i sadef teg ideli dilde der-âgûş
   Reşk itse zemîne n'ola ger çarh-ı mu'allâ

5. Kuhl eylese hâkini sezâ çeşmine 'âlem
   Ol gence ki gencîne durur Yesrib ü Bathâ

6. Cem' oldı vücûdunda senün ahsen-i ahlâk
   Na'tunda nüzûl eyledi *Yâsîn*[222] ile *Tâhâ*[223]

7. Âşüfte-i vaslun mı degül cümle-i 'âlem
   Müştâk-ı cemâlün mi degül Cennet-i a'lâ

8. Her kim reh-i şer'ünde revân ola hemîşe
   Vâdî-yi dalâletde devân olmaya aslâ

9. Ey Ahmed ü Mahmûd u Muhammed kerem eyle
   Cehdî kuluna eyle şefâ'at dem-i ferdâ

Sürmeliçavuş-zâde Cehdî Dîvânı, s.109-110

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey cemâlün feyz-bah-ı bâg-ı Firdevs-i berîn
   Şem'-i bezm-i *kâbe kavseyn*[224] ü meh-i eflâk-i dîn

2. Zât-ı pâkün hilkatidür hilkat-ı gayra sebeb
   Gelmedün dünyâya *illâ rahmeten lil-'âlemîn*[225]

3. Ahmed ü mahbûb-ı 'âlem şâri'-i şer'-i kavîm
   Sadr-ı eyvân-ı risâlet fahr-ı cem'-i mürselîn

4. Ey halîl-i halvet-i kurb-ı Hudâ-yı lâ-mekân
   Hem-rikâbun *leyle-i İsrâ'*da Cibrîl-i emîn

5. Bin salât u bin selâm olsun sana ey nûr-ı Hakk
   Hem dahı âlünle ashâb-ı güzîne ecma'în

6. Eyleme mahrûm-ı lutfun Cehdî-yi bî-çâreyi
   Ey devâ-yı derd-i 'âlem ey şefî'ü'l-müẕnibîn

Sürmeliçavuş-zâde Cehdî Dîvânı, s.110-111

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlün şem'inün pervânesiyem yâ Habîballâh
   Şarâb-ı 'aşkunun mestânesiyem yâ Habîballâh

2. Gönül müştâkun olmışdur karâr eyler mi bir yirde
   Hayâl-i hüsnünün dîvânesiyem yâ Habîballâh

3. Senünle âşinâ itdüm dil ü cânı anun-çün ben

---

[222] Yasin, 2-4 "Hikmet dolu Kur'an'a andolsun ki, sen kesinlikle dosdoğru bir yolda yürümek üzere gönderilmiş peygamberlerden birisin."
[223] Taha. 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
[224] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[225] Enbiya 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".

Bu ‘âlem halkınun bîgânesiyem yâ Habîballâh

4. Hayâlün dîdeden dilden visâlün fikri hîç gitmez
Firâkun bahrınun dürdânesiyem yâ Habîballâh

5. Hümâ-yı şefkatun sayd eylemekdür kasdumuz amma
O saydun dâmınun bi[r] dânesiyem yâ Habîballâh

6. Olaldan genc-i ‘aşkun dilde mahfî yine ma’mûram
Egerçi ma’siyet vîrânesiyem yâ Habîballâh

7. Şefâ’at rûz-ı mahşerde diler Cehdî dirîg itme
Günehkâr ümmetün bir dânesiyem yâ Habîballâh

Sürmeliçavuş-zâde Cehdî Dîvânı, s.111-112

Celvetî, Ahmed Fahrî Efendi (ö. 1799)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey Resûl-i kibriyâ mahbûb u matlûb-ı Hudâ
Muktedâ-yı ins ü cin müşkil-güşâ-yı evliyâ

2. Zât-ı pâkün kıblegâh-ı cümle-i peygam-berân
Hâk-i pâyun tûtiyâ-yı dîde-i şâh u gedâ

3. Bâ’is-i âsâyiş-i ‘âlem vucûdundur senün
Gelmesen olmazdı mihre tal’at ü şemse ziyâ

4. Hak seni şâyeste-i mi’râc-ı zâtı etdügin
Nass-ı *sübhâne’llezî esrâ*[226] edüpdür hōş-edâ

5. *Rahmeten li’l-’âlemîn*[227] oldugun ey şâh-ı rüsûl
Mushaf-ı hüsnünde yazmış hey’et-i sun’-ı Hudâ

6. Hizmet-i hâk-i deründen buldı rütbe Cebra’îl
Hem Ebû Bekr ü ‘Ömer ‘Osmân ‘Alîyü’l-Murtazâ

7. Ben kim olam meyden-i vasfunda cevlân eyleyem
Vâsıfun Allâhdur ‘âciz kamu bây u gedâ

8. Lîk maksûdum şefâ’atdür eyâ cûd-ı kerem
İntisâb-ı zât-ı pâkün kîmyâdur kîmyâ

9. Hâne-i dilden sivâ nakşını sil ‘âşık isen
Beyti tathîr eylemek budur hakîkat Fahriyâ

Fahrî-i Celvetî Dîvânı, s.49-50

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Yâ Resûlallâh gönül tahtında ‘ışkun şâhdur
Sâlik-i güm-geşteye zîrâ ulu dergâhdur

---

[226] İsra, 1 “Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm’dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir.”
[227] Enbiya 107: “Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik”.

2. *Men re'ânî kadreyü'l-Hak*[228] remzin etdün 'âşıka
Şüphesüz zât-ı şerîfün 'ayn-ı zâtu'llâhdur

3. Oldı mir'ât-i celî 'ayn-ı 'alî mi'râcda
Vech-i pâkün kıblegâh-i evliyâ'u'llâhdur

4. Âdeme secde senün zâtun-çün oldı âşikâr
Evvel ü âhir denilen sende sırru'llâhdur

5. Fahrî-i çâker ne der hakkunda ey şâh-ı rüsûl
Zâtun Allâh hem sıfâtun hep sıfâtu'llâhdur
Fahrî-i Celvetî Dîvânı, s.84

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Togdı vahdet maşrıkından Ahmed-i muhtârı
Hak Pertevin saldı cihâna şems-i pür-envârı

2. Hak Ebr-i nîsân-ı fuyûzât-ı ilâhîden bu şeb
Düşdi asdâf-ı cihâna bir dür-i şehvâr-ı Hak

3. Dâyesi Cibrîl-i ekrem mâyesi 'ilm-i ledün
Pâyesi *kavseyn ü ev ednâ*[229] dili esrâr-ı Hak

4. Eyledi der-mehd iken *küntü nebiyyen*[230] sırrını
Cinn ü inse cümleten ifşâ o ber-hurdâr-ı Hak

5. Fahriyâ leyl-i vilâdetdür yüzün dergâha tut
Tâ gönülden ref' ola asnâm-ı gayr ez-dâr-ı Hak
Fahrî-i Celvetî Dîvânı, s. 124

Halil Nuri Bey (ö. 1799)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cebînün matlak-ı feyz-i Hudâ'dır yâ Resûlallâh
Vücûdun nûr-ı vech-i dü serâdır yâ Resûlallâh

2. Şifâ-sâz olacak dil-haste-gân-ı ümmete sensin
Nigâhun killet-i zenbe devâdır yâ Resûlallâh

3. Hevâdır kârım ancak yok bizâ'a kesb-i ihsâna
İdersem kesb eger bâd-ı hevâdır yâ Resûlallâh

4. Eger mi'şâr-ı cürmüm sebt olunsa nüh-tıbak üzre
Sığar dirsem savâb itmem hatâdır yâ Resûlallâh

5. Bihâr-ı rahmetün pâyânını çün bulmadı Nûrî
Ana cür'et viren bu mâcerâdır yâ Resûlallâh
Halil Nûrî Dîvânı, s. 331

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

---

[228] Beni gören gerçekten görmüştür; çünkü şeytan benim suretime giremez.
[229] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[230] Âdem su ile çamur arasında iken ben peygamberdim (Yılmaz, 1992: 99).

1. Mey-i ‘isyânla mest-i müdâmım yâ Resûlallâh
   Bu acılarla gâyet telh-kâmım yâ Resûlallâh
2. Gönül kalmış iken bu râhda pâ-der-gil-i ‘isyân
   Yine cûyende-i semt-i merâmım yâ Resûlallâh
3. Niçe rûy-ı siyâhım setr idersem de hilâl-âsâ
   Yine engüşt-nüma-yı hass ü ‘âmım yâ Resûlallâh
4. Hayâl-i rûy u zülf-i yârla dâ'im geçer vaktim
   İzâ’at-sâz-ı kadr-i subh u şâmım yâ Resûlallâh
5. Budur bir hayra dâ'ir sözi Nûrî’nün ki dâ'im dir
   Kemîne bende-i hayrü’l-enâmım yâ Resûlallâh

Halil Nûrî Dîvânı, s. 331-332

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Der-i lutfu’dan olmaz kimseler red yâ Resûlallâh
   Binâ-yı cûdun itmiş Hak mümehhed yâ Resûlallâh
2. Ye'cîc-i günâhımdan rehâ mümkin mi mahşerde
   Eger olmazsa lutfun önüme sed yâ Resûlallâh
3. Şefâ’at isterim evvel emrde yohsa nâr içre
   Bilürüm ümmetün kalmaz muhalled yâ Resûlallâh
4. Sevâb u cürmimiz virmez cenâb-ı Hakk’a şe'n ü şân
   Bize nisbet iledür nîkle bed yâ Resûlallâh
5. Bu Nûrî bendenünde ‘âkibet mahmûd olur kârı
   ‘İnâyet eyler ise’ yâ Muhammed yâ Resûlallâh

Halil Nûrî Dîvânı, s. 332

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Felekler pâyuna ruhsâre-sâdır yâ Resûlallâh
   ‘Ulüvv-i şân u kadrün rû-nümâdır yâ Resûlallâh
2. Sevâd-ı ‘ayn-ı pâkü’ eyler îmâ sûre-i “ve’l-Leyl”
   Müşîr-i nûr-ı vechün *ve’d-duhâ*[231]dır yâ Resûlallâh
3. Kim itse iktidâ ashâbuna kalmaz dalâletde
   Anun her birisi necm-i Hudâdır yâ Resûlallâh
4. Kimisi hâ'iz-i kadh-i mu’allâ-yı sadâkatdir
   Ki vasfı *sânî isneyn iz-hümâ*[232]dır yâ Resûlallâh
5. Kimi tefrîk-i hak u bâtıla bir seyf olub gûyâ

[231] Duha, 1-3 “Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı.”

[232] Tevbe, 40 “Siz peygambere yardımcı olmasanız da önemli değil. Nitekim inkârcılar onu, iki kişiden biri olarak yurdundan çıkardıklarında Allah ona yardım etmişti: Hani onlar mağaradaydılar; arkadaşına “Tasalanma! Allah bizimle beraberdir” diyordu. Derken Allah ona kendi katından bir güven duygusu indirdi, sizin göremediğiniz askerlerle onu destekledi ve inkârcıların sözünü değersiz hale getirdi. Allah’ın sözü ise en yücedir. Çünkü Allah mutlak galiptir, hikmet sahibidir.”

Fürû-rîz-ende-i hûn-ı ‘adâdır yâ Resûlallâh

6. Kimisi mazhar-ı teşrîf-i vâlâ kadr-i zi’n-nûreyn
Ki mihr-i ‘âlem-i hilm ü hayâdır yâ Resûlallâh

7. Kimi der ceng-i evvel şîr-i meyden-i vegâ oldı
Şeref-yâb-ı hadîs-i *lâ fetâ*[233]dır yâ Resûlallâh

8. Kimisi semm-i hicrân ile dehri telh-kâm itdi
Kimisi mübtelâ-yı Kerbelâ’dır yâ Resûlallâh

9. Tahiyyatdır hemân ashâbuna Nûrî’nün evrâdı
Ki anlar cümle makbûl-i Hudâ’dır yâ Resûlallâh
Halil Nûrî Dîvânı, s.332-333

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Kelâmundır dür-i deryâ-yı hikmet yâ Resûlallâh
Zebânun menba’-ı bahr-i belâgat yâ Resûlallâh

2. Hitâbun müskit-i ehl-i gavâyet yâ Resûlallâh
Kitâbun mu'ciz-i her zî-fesâhat yâ Resûlallâh

3. Deründe bendelikle pâdişâhlar iftihâr eyler
Sana kul olmadır dünyâda devlet yâ Resûlallâh

4. Vücûdun bâ’is-i îcâd-ı kevneyn itmiş iken Hak
Ne hâcet şânuna gayrı delâlet yâ Resûlallâh

5. Olur elbet sa’âdet tâli’inde gün gibi zâhir
Sana ol kim ider zerre mahabbet yâ Resûlallâh

6. Dükenmez âb-ı rahmet her ne rütbe katre-rîz olsa
Sehâb-ı magfiret bâr-ı şefâ’at yâ Resûlallâh

7. Eyâ nûr-ı hidâyet âfitâb-ı evc-i kurbiyyet
Koma bu bî-kesi der-ka’r-ı zulmet yâ Resûlallâh

8. Bana cebr eylemiş yok irtikâb-ı her menâhîyi
Ne gûne cürmim idem gayra nisbet yâ Resûlallâh

9. ‘Aceb mi nefsime fikr eyleyüb itdiklerim zulmi
İdersem kendü kendümden şikâyet yâ Resûlallâh

10. Şefâ’at kesbine sermâye ancak nakd-i cürmümdür
Elimde gayrı yok mâl-ı ticâret yâ Resûlallâh

11. Bir ednâ bendem idi dir isen Nûrî’ye kâfidir
Yarın rûz-ı cezâda ol sa’âdet yâ Resûlallâh
Halil Nûrî Dîvânı, s. 333-334

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

---

[233] “Lâ-fetâ illâ alî lâ-seyfe illâ zü'lfikâr” Ali'den başka genç (yiğit er), Zü'lfikâr'dan keskin kılıç yoktur veya Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi kılıç yoktur. (Yılmaz, 1992 : 100)

1. ‘Aceb mi çarha çıksa dûd-ı âhım yâ Resûlallâh
Feleklerden aşar zîrâ günâhım yâ Resûlallâh

2. Benim bîm-i günâhımdan kaçarlar zîr ü bâlâya
Sirişk-i çeşmim âh-ı subh-gâhım yâ Resûlallâh

3. Ne rütbe der-beder ser-der-hevâ-yı ma’siyetsemde
Der-i devlet-me'âbundur penâhım yâ Resûlallâh

4. Olanlar müstenid dergâhuna magfûrdur bî-şek
Benim bu bâbda yok iştibâhım yâ Resûlallâh

5. Yüzüm yok bir niyâza hâk-i payundan meger ‘afvun
Münevver-sâz ola rûy-ı siyâhım yâ Resûlallâh

6. Bu gümrâha olursa bedreka ger zerrece lutfun
Çıkardı togrıca firdevse râhım yâ Resûlallâh

7. Yazub levh-i dile bu mısra’ı vird eyledi Nûrî
Kapunda bende-i ihsân-hâhım yâ Resûlallâh

Halil Nûrî Dîvânı, s.334

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Cihân nûrunla olmuşdur münevver yâ Resûlallâh
Degil yanunda zerre mihr-i enver yâ Resûlallâh

2. Olurken nûr-ı zâtun mün’akis mir'ât-i hestîde
Henüz ‘âlem degil idi musavver yâ Resûlallâh

3. ‘Ulüvv-i kâ’buna şâhid bu elvirmez mi zâtun Hak
Gürûh-ı enbiyâya itdi server yâ Resûlallâh

4. Ne mümkin bende-gânın rûz-ı mahşer eyleye me'yûs
Cenâbun gibi şâh-ı bende-perver yâ Resûlallâh

5. Şikeste-bâldir murg-ı dil-i Nûrî-i üftâde
Ana imdâd idüb uçmaga-perver yâ Resûlallâh

Halil Nûrî Dîvânı, s. 334-335

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Nemiz var hayra dâ'ir bir eserden yâ Resûlallâh
Gelen şerdir bizim gibi beşerden yâ Resûlallâh

2. ‘Ulûm-i evvelîn ü âhirîn oldı sana ma’lûm
Sû'âle kalmadı hâcet digerden yâ Resûlallâh

3. Mukaddemsin egerçi rütbeten ba’sün mû'ahhardır
Girüdür mübtedâ gâhî haberden yâ Resûlallâh

4. Olur meydân-ı rüst-â-hîzde magbût-ı ins ü cân
Yolunda kim geçerse cân u serden yâ Resûlallâh

5. Koma rûz-ı hisâb ihsân idüb Nûrî’yi sıfru’l-yed
Ne var defterde zâhir hayr u şerden yâ Resûlallâh

Halil Nûrî Dîvânı, s. 335

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Ser-â-pâ feyzün olmuş dehre sârî yâ Resûlallâh
   Yem-i cûdun bütün dünyâya cârî yâ Resûlallâh
2. Sana kul olmadan yek-lahza münfek olmayanlardır
   Dü 'âlemde bulanlar i'tibârı yâ Resûlallâh
3. Vücûda gelmedi bir mîve-i tâ'at mezâkımca
   Döküldi nahl-i 'ömrün berg ü bârı yâ Resûlallâh
4. Nola şâyeste-i teşnî'-i cümle şeyh ü şâb olsam
   Ki itdim her günâhı ihtiyârî yâ Resûlallâh
5. Ferâgat itmedim ben bir nefes meyl-i menâhîden
   Hevâ ile geçürdüm rûzgârı yâ Resûlallâh
6. Delüb bu sîneyi hemçün yanam nâr-ı te'essüfle
   Nola itsem dem-â-dem âh u zârı yâ Resûlallâh
7. *Bi-'ayni'ş-şefkati unzur ilâ 'abdin yünâdîke*
   Bi-gayr-ı zâtike leys iftihârî yâ Resûlallâh
8. *Eger nemî köned nûş-ı şefâ'at hâsılam câ yist*
   Zi-zenbûr-ı günâhem şekve ârî yâ Resûlallâh
9. Bu kemter bî-ser ü pâ Nûrî-i mahzûnun el-hâsıl
   Senün lutfundur ancak dest-yârı yâ Resûlallâh

Halil Nûrî Dîvânı, s. 335-336

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâl-i şer'e hüsn ü ân sensin yâ Resûlallâh
   Bu dînün zîneti her ân sensin yâ Resûlallâh
2. Hevâdan urmadun dem ey hezâr-ı gülşen-i tevhîd
   Dem-â-dem vahy ile gûyân sensin yâ Resûlallâh
3. Seni Hak itdi insânü'l-'uyûn-ı cümle mahlûkîn
   Ki zîrâ ahsen-i insân sensin yâ Resûlallâh
4. Cihânı kapladı âvâze-i kûs-ı kemâlâtun
   Şeh-i nâm-âver-i 'irfân sensin yâ Resûlallâh
5. Müzeyyen eyledi teşrîf-i *levlâk*[234] ile zâtun Hak
   Bu 'izz ü devlete şâyân sensin yâ Resûlallâh
6. Eyâ sadrü's-sudûr-ı enbiyâ dermân-ger-i her dâ'
   Şifâü's-sadr-ı dil-rîşân sensin yâ Resûlallâh
7. Niçe Nûrî bıraksın dâmen-i ihsânunı elden
   'Usâta bâ'is-i gufrân sensin yâ Resûlallâh

---

[234] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Halil Nûrî Dîvânı, s. 336

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Zihî hûrşîd-i evc-i nûrsın sen yâ Resûlallâh
   Ziyâ-bahş-ı karîb ü dûrsın sen yâ Resûlallâh

2. Cihâna haşre dek sârîdir envâr-ı füyûzâtun
   Egerçi dîdeden mestûrsın sen yâ Resûlallâh

3. Sana mahsûsdur kim ins ü cinne cânib-i Hak'dan
   Belâg-ı emr ile me'mûrsın sen yâ Resûlallâh

4. Zülâl-i lutf u ihsânun ile rûz-ı kıyâmetde
   Şifâ-sâz-ı dil-i mahrûrsın sen yâ Resûlallâh

5. Degil Nûrî'ye bi'l-cümle günâhkârâna mahşerde
   Şefâ'at itmege mecbûrsın sen yâ Resûlallâh

Halil Nûrî Dîvânı, s. 336-337

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Günâhımla pür oldı zîr ü bâlâ yâ Resûlallâh
   Meger ihsân idüb 'afv ide Mevlâ yâ Resûlallâh

2. Hevâya meyl idüb murg-ı gönül uçmuşdı sâbıkda
   Usanub gelmedi âvâre hâlâ yâ Resûlallâh

3. Lisân u 'ayn u üzn ü dest ü pâyım hep 'aleyhimde
   Şehâdet itmege olmuş müheyyâ yâ Resûlallâh

4. Günâhım korkarım te'bîd ider haşr ehlini zîrâ
   Degildir kâbil-i ta'dâd u ihsâ yâ Resûlallâh

5. Koma dil-teşne-i vâdî-i hayret Nûrî-i zârı
   Zülâl-i lutfun ile eyle irvâ yâ Resûlallâh

Halil Nûrî Dîvânı, s. 337

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Nola efgânımı müzdâd itsem yâ Resûlallâh
   Cihanı âhla ber-bâd itsem yâ Resûlallâh

2. Olur 'arz u semâ lerzân fart-ı havf-ı Bârî'den
   Eger itdiklerim ben yâd itsem yâ Resûlallâh

3. Nedâmet tîşesiyle Bî-sütûn-ı gamda her dem âh
   Serim dâg-ı dil-i Ferhâd itsem yâ Resûlallâh

4. Nolurdı hâne-i fısk u fücûrı eyleyüb tahrîb
   Sarây-ı 'iffeti âbâd itsem yâ Resûlallâh

5. Nolurdı nefs-i emmâre hücûm itdikce sabr idüb
   Dil-i bî-çâreye imdâd itsem yâ Resûlallâh

6. Recâ-yı şemm-i bûy-ı gonçe-i lutfun ile her dem
   Hezâr-ı zâr-veş feryâd itsem yâ Resûlallâh

7. Degil Nûrî cihân gûyâ-yı medh-i zât-ı zî-şânun
Nola evsâfunı mu'tâd itsem yâ Resûlallâh
Halil Nûrî Dîvânı, s. 337-338

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Hemân tevfîk lâzımdır Hudâ'dan yâ Resûlallâh
Sevâbı fark müşgildir hatâdan yâ Resûlallâh

2. Dilim hâlî degil ben her niçe halvet-güzîn olsam
Hayâl-i hâl ü hatt-ı dil-rübâdan yâ Resûlallâh

3. Ayagımda bulurdum neş'esin bu meclisün bende
Ehlim çeksem çekilsem mâsivâdan yâ Resûlallâh

4. Cünûnın eyler îmâ her niçe nâkil-nümâ olsa
Bekâ me'mûl iden tâ bu fenâdan yâ Resûlallâh

5. Sana şâyeste şunda bir gül-i ihlâsımız vardır
Müberrâdır hele bûy-ı riyâdan yâ Resûlallâh

6. Beni mansûr idüb cünd-i günâha pây-mâl itme
Çekildikde bu dâr-ı ibtilâdan yâ Resûlallâh

7. İde nîm âşinâyî hazretün Nûrî'ye ol dem kim
Olur nevmîz yâd u âşinâdan yâ Resûlallâh
Halil Nûrî Dîvânı, s. 338

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Gül-i zîbâ-yı zâtun eylemiş Hak yâ Resûlallâh
Hezâr ihsânına şâyân u elyâk yâ Resûlallâh

2. Sen ol revnak-dihi taht-ı nübüvvetsin ki 'âlemde
Bulunmaz mücrimîne senden eşfak yâ Resûlallâh

3. Sen ol sultân-ı evreng-i risâletsin ki dünyânun
Sebeb îcâdına zâtundur ancak yâ Resûlallâh

4. Eger bir sûrete koymaz isen billâh müşkildir
Bu şekl ile huzûr-ı Hakk'a varmak yâ Resûlallâh

5. Dü 'âlemde bulur maksûdını ber-vefk-i hâtır-hâh
Olursa feyzüne Nûrî muvaffak yâ Resûlallâh
Halil Nûrî Dîvânı, s. 339

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cihân bir dâma benzer pür mekîde yâ Resûlallâh
Dil-i âvâre olmaz mı remîde yâ Resûlallâh

2. Rehâ mümkin degil bu gülsitânun dest-i hârından
Ben olsam her niçe dâmen-keşîde yâ Resûlallâh

3. Sihâm-ı âhı bin gez günde atmakla nedâmetle
Kemâna döndüm oldum kadd-hamîde yâ Resûlallâh

4. Ne hikmetdir ki pîrî rû-nümâ oldukca inşana
Gönül olmakda tıfl-ı nev-resîde yâ Resûlallâh

5. Var ise cürmümün takrîrine âgâz itdikde
Zebân-ı hâme olmuşdur bürîde yâ Resûlallâh

6. O müfreddir senün zat-ı şerîfün kim dü ‘âlemde
Degildir şef’î ferd-i âferîde yâ Resûlallâh

7. Deründe her ne ise bendelikle fahr ider Nûrî
Sen itmezsen ana şefkat kim ide yâ Resûlallâh
Halil Nûrî Dîvânı, s. 339-340

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Cesâret itme gücdür karz-ı hâle yâ Resûlallâh
Olursa kadl-i Bârî’ye havâle yâ Resûlallâh

2. Sen ol sultân-ı hûrşîd-efser-i encüm-sipehsin kim
Degildir müşrif ikbâlün zevâle yâ Resûlallâh

3. Gelüb çifte rikâb olmak içün ‘aşk ile pâyunda
İki şakk oldı meh döndi hilâle yâ Resûlallâh

4. Sen ol dânende-i esrâr-ı dârü’l-hikmet-i Hak’sın
İder bin şekki bir nutkun izâle yâ Resûlallâh

5. ‘Ulûm-ı her dü ‘âlem mû-be-mû ma’lûmun olmuşdur
Mesâg olmaz yanunda kîl ü kâle yâ Resûlallâh

6. Niçe perdâz idenler var ise evc-i fesâhatde
Yanunda kudreti yokdur mecâle yâ Resûlallâh

7. Hemân ez cân dest-âvîzi Nûrî’nün tahiyyâtdır
Cenâb-ı devletünle sahb u âle yâ Resûlallâh
Halil Nûrî Dîvânı, s. 340

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1. Bendeyim bir der-i mahbûbda kim yokdur eşi
Pâdişâhlıkdır anun hidmet-i cârûb-keşi

2. Meş’al-i râh-ı Hudâ bedreka-i sûy-ı Hudâ
Âfitâb-ı dü serâ ya’nî Resûl-i Kureşî

3. Mahv idüb zulmet-i küfri komadı zerre kadar
Dogıcak ‘izz ü şerefle o sa’âdet güneşi

4. Gösterüb herkese şeh-râh-ı hüdâyı togrı
Kesdi dehr içre dalâletle olan keşmekeşi

5. Yetişüb âb-ı hidâyet ile ihyâ itdi
Bî-huzûr itmiş iken halkı cehâlet ‘ataşı

6. Ot tıkub çanlarına şirzime-i küffârun
Kıldı âvâze-i tevhîd ile pür çâr u şeşi

7. Hâk-i pâyi olan elbet işin altun eyler
Kimyâ-yı nazarı dilde komaz gıll u gaşı

8. İstemez ol ki derûnında gubâr-ı ekdâr
Pertev-i ‘aşkına tutsun dil-i âyîne-veşi

9. Mihr ile meh gibi velî ide salât ile selâm
Nûriyâ Hak’dan ana külle gadâtin ve ‘aşî
Halil Nûrî Dîvânı, s. 369-370

Erzincanlı Visâlî (ö. 18.yy)
Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

1. Elâ ey şân u kadri cümleden a’lâ vü a’zam hâ
Sana müştakdır gökde Mesîhâ yerde Âdem hâ

2. Vücûda gelmedikçe olmadı âsâr-ı din zâhir
Esâs-ı şer’i kıldın hükm-i Kur’ân ile muhkem hâ

3. Belî âhirde geldin bunda da ta’zîm-i şânın var
Kibâre olduğundan’âdet oldun sende hatem hâ

4. Olupdur mu’cizâtın a’zemi Kur’ân-ı münzel kim
Nazîri gelmemiş gelmez mu’ahhar ne mukaddem hâ

5. Sana tebliğ ederdi vahy-i Kur’ân’ı inüp gökden
Hârîm-i pâkine Ruhu’l-Emîn olmışdı mahrem hâ

6. Vücûd-ı pâkine hercâ ederdi sâye fevkinde
Olup bir sehâp hâ’il tâb-ı hurşîde dem-â-dem hâ

7. Yârın rûz-ı kıyâmet mevce-i bahr-i me’âsîden
Çeker mi keştî-i ihsânına mazhar olan gam hâ

8. Sarây-ı ‘âleme geldikde zât-ı pâk-i bî-mislin
Kulûb-ı dîn hurrem buldı küfre düşdi mâtem hâ

9. Visâlî sende vus’unca o rûh-i pâk-i *levlâk*[235]e
Salâvat armağanın dilden eksik etme her dem hâ
Erzincanlı Visâlî, s. 68-69

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

1. Ey rûz-i cezâ şâhib-i erbâb-ı ümem hâ
V’ey mâye-i ihsân u ‘atâ ehl-i kerem hâ

2. Çokdur suçumuz ğarka-i gird-âb-ı günâhız
Bizden nazar-ı merhametin eyleme kem hâ

3. Ma’siyyet-i ma’siyyetiz ey hâce-i ‘âlem
Tiryâke-i lutfundur olan bu seme em hâ

4. Saldık yere çok perde velî dâmen-i sünnet

[235] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Erbâb-ı sünenden bizi ‘add eyle o dem hâ

5. Yokdur yüzümüz ki varalım bâb-ı recâya
Yâ biz n’idelim böyle kalursa bu elem hâ

6. Gerçi değiliz ümmete şâyeste şefâ’ate
Amma kereminden umarız lutf u himem hâ

7. Geldik der-i ihsânına redd etme tehi-dest
Lâyık mı ki sâ’il ola mahrûm-ı ni’am hâ

8. Bu ‘âleme ba’ş etdi seni rahmet içün hak
Ol sâhibimiz rüz-i cezâ kılma sitem hâ

9. Âh olsa müyesser bize ol ravza-i pâkin
İşârın ideydik nice yüz lü’lü’-i nem hâ

10. Tut sünnetini ümmet isen sen de Vısâlî
Hergiz reh-i şer’inden öte basma kadem hâ

Erzincanlı Visâlî, s. 69-70

Hasmî İsmail Efendi (ö. 18.Yüzyıl)

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Elâ yâ eyyühe’s-sâkî edir ke’sen ve nâvilhâ
Senin it’âm-ı ‘aşkından idüp dünyâ tenâvül hâ

2. İdince rihleti Yûsuf anın hüsnüne vârissin
Bu gûne hüsne mâliksin sana kevneyn mâ’il hâ

3. İden dünyâ yüzin pür-nûr degildir sûfiyâ ay gün
Anın kâkül-i müşginden dökülen rûyına tel hâ

4. Çıkarma dîdeden bu ‘abd-i âciz bî-riyâ kulun
Senin ol bâgçe-i hüsnünde yürür başka bülbül hâ

5. Hitâb itdigi günden Hak *elest*[236] diyü ervâha
Seni tercîh idüp Hasmî sana virmişdürür dil hâ

Hasmî Dîvânı s.212

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Mâh-ı nev eflâk de ebrû-yı Ahmed gösterir
Leyletü’l-bedrinde ya’nî rû-yı Ahmed gösterir

2. Nagme-sâz-ı gülşen olmakdan merâmı bülbülün
Halka bu takrîb ile hep hûy-ı Ahmed gösterir

3. İmtidâd-ı pertev ile â’yen-i dehre mihr
Şemme-i zülf-i risâlet mûy-ı Ahmed gösterir

4. Harf-be-harf âyet-be-âyet cümle Kur’ân-ı mübîn

---

236 Araf, 172 “Rabbin Âdemoğulları’ndan -onların sırtlarından- zürriyetlerini alıp bunları kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: Ben sizin rabbiniz değil miyim? “Elbette öyle! Tanıklık ederiz” dediler. Böyle yaptık ki kıyamet gününde, “Bizim bundan haberimiz yoktu” demeyesiniz.”

Mu'cizâtı zümresinden hûy-ı Ahmed gösterir

5. Bâgda serv-i bülend ü 'ar'ar-ı mevzûn-kad
Cümleten emsâli kaddi bûy-ı Ahmed gösterir

6. Nergis ü lâle benefşe zanbak u nesrîn ü gül
'Itr-bahş olup heme şeb-boy-ı Ahmed gösterir

7. 'Arş u kürs ü nüh-felekde her melek tebşîr ile
Leyletü'l-isrâda hây u hûy-ı Ahmed gösterir

8. Büt-perestân-ı Kureyşedir gazâ'-yı Bedr
Hak Emr-i remy rimelle mermûy-ı Ahmed gösterir

9. Sidreden nâmûs-ı ekber peyk-i Hak Cibrîline
Mekke vü Yesribde her dem sûy-ı Ahmed gösterir

10. Mûcib-i akvâli ile her 'ıtâş-ı ümmete
Rûz-ı mahşer kâse der-kef cûy-ı Ahmed gösterir

11. Râh-ı ihyây-ı sünende câyi'-âne hûrîler
Cennet içre kıdre-i memlûy-ı Ahmed gösterir

12. Vâcib itmekle tavâf-ı Ka'beyi Hak kullara
Maskat-i re's-i Muhammed kûy-ı Ahmed gösterir

13. Râci-i hân-ı şefâ'at Hasmî-i kemter özin
Sad-salât u sad-selâmı kûy-ı Ahmed gösterir
Hasmi Dîvânı, s.256-257

Muvakkit-zâde Mehmed Pertev (ö. 1807-8)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Na't-ı pâkün söylemek haddüm mi ey Hayrü'l-verâ
Ola meddâhun senün çünkim Cenâb-ı kibriyâ

2. Sûre-i Tâhâ vü Yâsîn ile kim memdûhsın
Ben ne ta'bîrât ile idem senün vasfun edâ

3. 'Âcizem medhünde ancak yâ Şefî'ü'l müznibîn
Maksadum izhâr-ı 'acz itmekle 'afvundur recâ

4. Bî-kesem bî-çâreyem efgendeyem dermândeyem
Yok 'usât-ı ümmetünde ben gibi bir bî-nevâ

5. Cürmümi ceddüm Hüseyne hurmeten 'avf eyleyüp
Kılma Seyyid Pertev-i nâ-kâmı red rûz-ı cezâ
Mehmed Pertev Dîvânı, s. 234-235

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Cedd-i pâk-i nûr-ı 'ayneyn-i 'Aliyyü'l-Murtazâ
Kâsım-ı rahmet Ebu'l-Kâsım Muhammed Mustafâ

2. Yâ Şefî'ü'l-müznibîn yâ *Rahmeten-li'l-'âlemîn*[237]
Yâ İmâm-ı enbiyâ yâ Muktedâ-yı Asfiyâ

3. Nûr-ı 'aşkından yaratdı Hazret-i Mevlâ seni
Nâzenîn-i Rabb-ı 'izzet ey Habîb-i kibriyâ

4. Merkadün Tûr-ı tecelliyât-ı subhâniyyedür
Hâk-pâk-i 'ıtrnâkı ey nazargâh-ı Hudâ

5. Kıldı çün Hak zâtunı Peygam-ber-i âhir-zamân
Nûr-ı vechündür siyeh-rûz ümmete *şemsü'd-duhâ*[238]

6. Zulmet-i 'isyânımuz nûr-ı şefâ'at mahv ider
Ol şeb-i târîki meh-tâb eyle ey bedrü'd-dücâ

7. Ümmet-i âhir-zamânuz müstemendüz
'Âcizüz Pek tebehkâruz günahkâruz eyâ Nûru'l-Hüdâ

8. Çâkerîdür âlünün ashâbunun etbâ'unun
İtme Seyyid Pertev-i nâ-çârı red rûz-ı cezâ
Mehmed Pertev Dîvânı, s.235

Hoca Neş'et (ö. 1807)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlin matlab-ı cân u cihândır yâ Resûlallâh
Derin darü'l-emân-ı ins ü cândır yâ Resûlallâh

2. Teşehhüddedir engüşt-i şehâdet mu'cizâtına
Ki mi'râcın müşâru'n-bi'l-benândır yâ Resûlallâh

3. Meded dil-teşne kaldım Kerbelâ-yı vâdi-i gamda
Zülâl-i tîg-ı 'aşkın ile kandır yâ Resûlallâh

4. Zamân-ı devletinde intisâb-ı dergehin âsân
Ne müşkil şimdi kim âhir zamândır yâ Resûlallâh

5. Tamâm ihsân u rahmin ey Nebiyyü'r-Rahme vaktidir
Amân zîrâ amân âhir zamândır yâ Resûlallâh

6. Kerem kıl müjde-i vaslınla lutf it tesliyet-bahş ol
Gamınla Neş'etin kârı yamândır yâ Resûlallâh
Hoca Neş'et Dîvânı, s. 47

Reisülküttab Mehmed Ârif (ö. 1813)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlin kıble-gâh-ı 'âşıkândur yâ Resûlallâh
Ser-i kûyın metâf-ı kudsiyândur yâ Resûlallâh

2. Felekde şemsi tevkîf eyledin ednâ işâretle

---

[237] Enbiya, 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".
[238] Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"

Senin her mu'cizen günden 'ayândur yâ Resûlallâh

3. 'Usâta va'd-i lutfun bende icra eyle sultânım
   Bu ihsânınla a'dâyı inandur yâ Resûlallâh

4. 'İnâyet kıl bana Allâh içün nakd-i şefâ'atle
   Fakîrin hâli zîrâ pek yamandur yâ Resûlallâh

5. Bu dâr-ı mihnet içre gerçi müşkildür emîn olmak
   Der-i lutfun bana dârü'l-emândur yâ Resûlallâh

6. Yeter bu hân-kâh-ı gaflet içre ser-girân olsun
   Gayr-ı bin 'Ârifi lutf it uyandur yâ Resûlallâh

Reisülküttab Mehmed Ârif Dîvânı, s.33

Erbilli Âmâ Yusuf Garibî Efendi (ö. 1816-17)

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Cânım ol cevher-i zât-ı dür-i yektâya fedâ
   'Ömrüm ol vâsıta-i hilkat-i eşyâya fedâ

2. Hasret-âmîz-i tevessül katarât-ı eşkim
   Sürme-i rûşeni-i dîde-i dünyâya fedâ

3. Mâye-i nakd-i vücûdum ne ki var bî-kem ü bîş
   Hâk-i dergâh-ı imâm-ı Şeb-i İsrâ'ya fedâ

4. Gül-bün-i bâg-ı hayâtımda biten gonce-i ter
   Leb-i pür-nâtıka-i mu'cize-fermâya fedâ

5. Nâzik-endâm-ı gazel-hân-ı 'arûs-ı tab'ım
   Şeh-süvâr-ı Şeb-i Mi'râc-ı mu'allâya fedâ

6. Hâsıl-ı her dü cihân emti'a-i kevn ü mekân
   Hıtta-pîrây-ı reh-i 'âlem-i bâlâya fedâ

7. Bâr-ı 'isyân ile ham-geşte olan kâmetimiz
   Gevher-i bahr-ı şefâ'at gül-i Bathâ'ya fedâ

8. Rûhum ol Ahmed ü Hâdî vü Muhammed Mahmûd
   Ya'ni mahbûb-ı Hudâ Hazret-i *Tâhâ*[239]'ya fedâ

9. Ey Garîbî ola gencîne-i 'ömrüm ne ki vâr
   Tâc-ı fahr-ı halef-i Âdem ü Havvâ'ya fedâ

Erbilli Âmâ Yusuf Garibî Efendi Dîvânı s. 49-50

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey şu'â'-ı lem'a-i ruhsâr-ı nûr-ı kibriyâ
   Şu'le-i hûrşîd alur şem'-i cemâlinden ziyâ

2. Sensin ey sadr-ı serîr-i *li-ma'allâh*[240] serveri

---

[239] Taha. 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
[240] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)

Nâsıh-ı edyân-ı sâbık kâşif-i râh-ı Hudâ

3. ‘Âlem-i lâhût cevlân-geh semend-i nâzına
Şâh-bâz-ı emrine bir lânedir ‘arş-ı ‘alâ

4. Düşmüş olsaydı cihâna bedr-i hüsnün pertevi
Olmaz idi Mısr bâzârında Yûsuf ‘î-bahâ

5. Feyz-i nutkın ‘âleme ser-mâye-i *yuhyi’l-‘azim*[241]
Sana ta’zîmen bu mu’ciz oldı ‘Îsâ’ya ‘atâ

6. Seyyid-i evlâd-ı Âdem mûcib-i her mümkinât
Hâtem-i hükm-i risâlet mu’ciz-i âl-i ‘abâ

7. Ma’den-i esrâr-ı hikmet meyve-i bâg-ı vücûd
Hâbîb-i mühr-i nübüvvet mazhar-ı sıdk u safâ

8. Bûse-gâh-ı evliyâdır hâk-i râh-ı makdemin
Yâ Resûlallâh sensin nûr-ı ‘ayn-ı enbiyâ

9. Eylemiş dergâhını Mevlâ matâf-ı kudsiyân
Âsitânın kıble-i hâcât-ı erbâb-ı recâ

10. Bu Garîbi-i hakîrin bende-i hâk-i derin
Eyler ümmîd-i şefâ’at bî-nevâdır bî-nevâ

Erbilli Âmâ Yusuf Garibî Efendi Dîvânı, s.50-51

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey cemâlin âfitâb-ı şem’-i bezm-i ibtidâ
V’ey kemâlin hâtemü’r-rüsl-i serîr-i enbiyâ

2. Subh-ı rûyından ‘ibâretdir şehâ Nûr âyeti
İş bu vech ile okurlar nâmını bedrü’d-dücâ

3. Sûre-i *velleyli* gelmiş mûy-ı ‘anber-bûyına
Sîne-i sâfın *elem neşrah* cemâlin *ve’d-duhâ*[242]

4. Ben kimim kim ‘akl-ı evvel girse bâg-ı na’tına
Şemmece vasf-ı şemîm-i gonçesin kılmaz edâ

5. Ben kimim bir rû-siyeh mektûb-ı a’mâlim siyâh
Rû-sefîd olmak ne mümkin olmasa lutfun resâ

6. Bâr-ı ‘isyân ile dutdum yüzümi dergâhına
Hep hatâdır itdigim kavlim hatâ fi’lim hatâ

7. Olmuşum ser-tâ-kadem müstagrak-ı bahr-i günâh
Bî-nevâyım dut elim ey Şâfi’-i rûz-ı cezâ

8. Var ümîdim lutfuna ol günde kim teslîm olur

---

[241] Yasin, 78” Kendi yaratılışını unutup bize örnek getirmeye kalkışıyor ve “Şu çürümüş kemiklere kim can verecekmiş?” diyor.”
[242] Duha, 1-3 “Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı.”

Destine miftâh-ı bâb-ı magfiret yâ ‰e'l-'atâ

9. Geldi dergâha Garîbî yâ şefî'e'l-müznibîn
İşbu dâm-ı ma'siyetden bu esîri kıl rehâ
Erbilli Âmâ Yusuf Garibî Efendi Dîvânı, s.51-52

Mef'ûlü / Fâ'ilâtün / Mef'ûlü / Fâ'ilâtün

1. Zulmetde idi 'âlem hem-reng-i mûy-ı Hindû
Âfâkı dutdı hüsnün ey *şems*[243] ü *ve'd-duhâ*[244]-rû

2. Ey şâh-ı mülk-i dehreyn fermân-revâ-yı kevneyn
Zî-bende *kâbe kavseyn*[245] mânend-i tâk-ı ebrû

3. Bir göz açınca turdun mi'râcı 'arşa kurdun
Küstâhlıkla urdun pîş-i Hudâ'da zânû

4. Ey server-i risâlet v'ey mahzen-i 'inâyet
Senden umar şefâ'at bu bende-i siyeh-rû

5. Cürm ile rû-siyâhım 'isyâna rû-be-râhım
Müstagrak-i günâhım ey zahm-ı cürme dârû

6. Ben mücrimim ziyâde sensin sahî 'atâda
Her vâdi-i hatâda çok eyledim tekâpû

7. Döndi sana Garîbî ey derdinin tabîbi
Görme revâ nasîbi ola 'azâb-ı tamu
Erbilli Âmâ Yusuf Garibî Efendi Dîvânı, s. 241-242

Mehmed Nebil (ö. 1818)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. İdüp Hak hatm-ı tûmâr-ı risâlet yâ Resûlallâh
Seni ba's itdi bâ-mihr-i nübüvvet yâ Resûlallâh

2. Derûnun bahr-ı pür-emvâc-ı 'irfân-ı ilâhîdir
Zebânındır o mecrâ-yı belâgat yâ Resûlallâh

3. Her etvârın ki kımnında nice hikmet hüveydâdır
İder i'lân-ı envâ'-ı kerâmet yâ Resûlallâh

4. Seni Hak hâce-i esrâr idüp 'ilm-i ledünnîde
Sana keşf eyledi âyet-be-âyet yâ Resûlallâh

5. Zebân olsa ser-â-ser mûy-ı ten ta'dâd içün cirmim
Bulunmaz kîl ü kâlinde nihâyet yâ Resûlallâh

6. *Humâyûn zât-i tû çun zîver-i evreng-i levlâkest*

---

[243] Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna."
[244] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."
[245] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu".

Nihâde ber seret tâc-i sa'âdet yâ resûlallâh

7. Bu mısrâ'ı Nebîl-âsâ zebân tekrâr idüp söyler
   Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at yâ Resûlallâh

Mehmed Nebil Dîvânı s.106

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Şefî'ü'l-müznibîn-kân-ı şefâ'at yâ Resûlallâh
   Budur ser-satr-ı 'ünvân-ı şefâ'at yâ Resûlallâh
2. Alur sayende rub'un çâr-yâr erbâb-ı 'isyânın
   Olınca çâr-erkân-ı şefâ'at yâ Resûlallâh
3. Duhûle kudret ihsân eyleye tevfîk-i Sübhânî
   Kuruldukda o dîvân-ı şefâ'at yâ Resûlallâh
4. Girîbân-çâk-ı 'ismet kurtulur der-zîr-i pâ kalmaz
   Girerse deste dâmân-ı şefâ'at yâ Resûlallâh
5. Kopar ol dem kıyâmet mücrimânın el-amânından
   Hırâmın itse i'lân-ı şefâ'at yâ Resûlallâh
6. Tefavvuk itdi benden ma'siyetle cümle akrâna
   Eğer mücrimse şâyân-ı şefâ'at yâ Resûlallâh
7. Nebîl-i zârı koyma cürmle pâ-der-gil-i hayret
   Elin tut vakt-i ihsân-ı şefâ'at yâ Resûlallâh

Mehmed Nebil Dîvânı s. 106-107

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Girîbânın tutup ebr-i günâhım yâ Resûlallâh
   Sarılsun dâmen-i eflâke âhım yâ Resûlallâh
2. Bu mâr-ı nefs-i emmâre iderken böyle kec reftâr
   Çıkar mı Hakka doğru şâh-râhım yâ Resûlallâh
3. Gubâr-ı hâk-i pâyin sürme-i 'ayne'l-yakîn ister
   Cihânda dîde-i bâ-intibâhım yâ Resûlallâh
4. Ümîd-i 'aks-ı lutfun gevher-i mirât-ı kalbimde
   Bu sırra Hazret-i Hakdır güvâhım yâ Resûlallâh
5. Olur dâğ-ı süveydâ zerre-veş lutfunla hûrşîde
   Şuâ'-ı kevkeb-i baht-ı siyâhım yâ Resûlallâh
6. İdince selsebîl dîde-i cûşiş vakt-i bî-hûşî
   Döner zincîre her târ-ı nigâhım yâ Resûlallâh
7. Nebîl-âsâ der-i devlet-meâbındır benim ancak
   Cihânın matlabı cây-ı penâhım yâ Resûlallâh

Mehmed Nebil Dîvânı s. 107-108

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Nice dil pâk olur çirk-i günehden yâ Resûlallâh
O kim pür-lekkedir hırs u şerehden yâ Resûlallâh

2. ‘Amûd-ı subhı engüşt-i işâret itse de tevfîk
Görünmez zulmet-i fart-ı velehden yâ Resûlallâh

3. Kemend-i şevki virmişdir yed-i nefse masûn olmaz
El irmez ise âfât-ı nigehden yâ Resûlallâh

4. Sevâd-ı fıskı olmuşken tırâz-ı dâmen-i leylî
Ne hâsıldır bu âh-ı subh-gehden yâ Resûlallâh

5. Tehî dest-i sevâba düşmez izhâr-ı refâh itmek
Dil el çekmez bu i’lân-ı sefehden yâ Resûlallâh

6. Şuâ’-ı pertev-i lutfundan alsun kevkeb-i bahtım
Halâs it imtinân-ı mihr ü mehden yâ Resûlallâh

7. Nebîl-i zâr benden olsa da âlûde-i ‘isyân
Ümîd-i lutf ider sen pâdişehden yâ Resûlallâh
Mehmed Nebil Dîvânı s. 109-1110

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Gubâr-âlûd-ı zillet-hâk-sârım yâ Resûlallâh
Bu sûretle perîşân rûzgârım yâ Resûlallâh

2. Bulur bâğ-ı nedâmet nergis-i tâ’ât ile zînet
Sirişkim olsa bârân-ı bahârım yâ Resûlallâh

3. O deryâ-nûş-ı ‘isyân rind-i ser-mestim ki mahşerde
Aşar tâ başdan emvâc-ı humârım yâ Resûlallâh

4. Şeb-i târîk-i gaflet hasm-ı hûrşîd-i hidâyetdir
Benim hem-reng olur leyl ü nehârım yâ Resûlallâh

5. Fakat ta’dâd olunsa cürm-i mektûb eylemezdim kayd
Geçerdi hadd-i imkânı şümârım yâ Resûlallâh

6. Görüp pîr-i harâbât esb-i nefsi virdi meydânı
Alup elden ‘inân-ı ihtiyârım yâ Resûlallâh

7. Nebîl-âsâ senin bir bende-i nâ-çîzin olmakdır
Dü ‘âlemde medâr-ı iftihârım yâ Resûlallâh
Mehmed Nebil Dîvânı s. 110-111

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Sevâd-ı cürm olup nûr-ı siyâhı yâ Resûlallâh
İder lutfunla necmim tîre mâhı yâ Resûlallâh

2. Hevâdan dem ururken ney gibi her şeb dil-i nâlân
Neyi münticdir âh-ı subh-gâhı yâ Resûlallâh

3. Bulur kadr-i bülendi muktekâ-yı ser-nüvişt âhir
İden der-gâhına vak’-ı cibâhı yâ Resûlallâh

4. Hevâ-yı sünbül-i zülfi idüp zîb-i ser-i ‘âr itmem
Çıkardım başa her fısk u günâhı yâ Resûlallâh

5. Cihânda nükte-i nâ-çîzine yok vüs’at-ı efkâr
Nedir sende o esrâr-ı ilahî yâ Resûlallâh

6. Felekde cûşiş-i tûfân-ı cürmüm gark ider mâhı
Anı Hâlik bilür bilmezse mâhî yâ Resûlallâh

7 Nebîl-i zârı mesrûr ile îmâ-yı şefâ’atle
Dirîğ itme med ü ‘atf-ı nigâhı yâ Resûlallâh
Mehmed Nebil Dîvânı s. 112

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Gubâr-ı makdemin kühl-i semâdır yâ Resûlallâh
Hayâli pertev-i çeşm-i hümâdır yâ Resûlallâh

2. Rehîn-i ‘acz ider ta’rîf-i kadrin mû-şikâfânı
Cihân bir mûyuna yek-ser fedâdır yâ Resûlallâh

3. Makarr-ı cilve itmişdir nigâhın levh-i mahfûzı
O sırr-ı Hakla çeşm-i âşinâdır yâ Resûlallâh

4. Cilâ-yı zâhirimdir ‘ayb-pûş-ı perde-i bâtın
Habâb-âsâ derûnum pür-hevâdır yâ Resûlallâh

5. Nedâred hîç eser ez-bû-yi tâ’at gonce-i sıdkem
Budur şükrüm ki bî-hâr-ı riyâdır yâ Resûlallâh

6. Senin pervânen ol îfâ-yı şevk itmez cemâ’atdir
Ki zâtın şem’-i mihrâb-ı vefâdır yâ Resûlallâh

7. Biri sıdk u safâdan âb-ı rûy-ı mü’minîn oldı
Biri de menba’-ı ‘adl u sehâdır yâ Resûlallâh

8. Biri ser-dâde-i teslîmdir hilm ü hicâbından
Şecâ’atle biri şîr-i Hudâdır yâ Resûlallâh

9. Ol iki nûr-ı çeşmin kim cihâna dâg-ı hasretdir
Biri meh biri şems-i pür-kiyâdır yâ Resûlallâh

10. Penâh-ı bî-kesândır cümlesi sâyende hamd olsun
Hudâdan her biri lutf u ‘atâdır yâ Resûlallâh

11. Meded dest-i şefâ’atle bırakma hâk-i zilletde
Nebîl-i zâr kim der-zîr-i pâdır yâ Resûlallâh
Mehmed Nebil Dîvânı s. 112-113

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Mazhar-ı dîdâr-ı Haksın yâ Resûlallâh meded
Mazhar-ı envâr-ı Haksın yâ Resûlallâh meded

2. Ümmetin zîr-i livâ-yı hamdını eyler penâh
Ahmed-i Muhtâr-ı Haksın yâ Resûlallâh meded

3. Ehl-i şirkin mahv iden sensin sevâd-ı kizbini
Subh-ı sıdk-âsâr-ı Haksın yâ Resûlallâh meded

4. İtdi Cibrîl-i emîni şemme-i feykin hezâr
Bir gül-i bî-hâr-ı Haksın yâ Resûlallâh meded

5. Zâtına mekşûf mirât-ı cemâl-i Kibriyâ
Vâkıf-ı esrâr-ı Haksın yâ Resûlallâh meded

6. ‘Arşa çıkdı meh-çe-i râyât-ı iclâlin senin
Meh-hadem sâlâr-ı Haksın yâ Resûlallâh meded

7. El virir tutsa kenâr-ı dâmen-i lutfun Nebîl
Merkez-i pergâr-ı Haksın yâ Resûlallâh meded

Mehmed Nebil Dîvânı s. 115

Ebubekir Celâlî (ö. 1818)
Mefûlü/ Fâilâtü/ Mefâîlü/ Fâilün

1. Âfâka verdi mihr-i rûh-ı Mustafâ safâ
Buldı anınla mâh-ı cemâl-ı safâ safâ

2. Sâf etse rûy-ı dehri nola gerd-i şirkden
Olmaz mı tîrelense hevâ der-kafâ safâ

3. Pür-nûr-ı şevk edüb şeb-i mevlûdı ‘âlemi
Oldı felek de perde-keşâ-yı hafâ safâ

4. Ser-mest-i câm-ı ‘aşk-ı Nebî olmayanların
Görmez cihânda dîdeleri bî-cefâ safâ

5. Pür-neşve-i salât ü selâmı olup müdâm
Bulsun Celâlîyâ dil-i ehl-i vefâ safâ

Ebubekir Celâlî Dîvânı, s. 365

Hurrem Mirza Fethulah Efendi (ö. 1822)
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Âstânın hastaya dârü’ş-şifâdır yâ Resûl
Kıble-i hâcât-ı erbâba vefadır yâ Resûl

2. Gerd-i akdâmın içün yâ cân fedâ etsem n’ola
Hâk-i râhın çeşm ü câna tûtiyâdır yâ Resûl

3. Şânına *levlâke levlâk*[246] oldı tebcîl-i ‘azim
Hulk-ı Mahmûd’ına Hakdan ‘afâdır yâ Resûl

4. Zât-ı pakindir habîbâ *rahmetenli’l-’âlemin*[247]
Bilmeyen sen şâhı rahmetden cüdâdır yâ Resûl

5. Ol şefi’ bu Hurrem-i bi-çâreye yevmü’t-tenâd
Bâr-i ‘isyânla anın kaddi dü-tâdır yâ Resûl

---

246 “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
247 Enbiya 107: “Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik”.

Hurrem Dîvânı, s.84-85

Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

1. Şefî'-i rûz-ı kıyâmet Muhammed-i 'Arabî
   Delîl-i bâde-i cennet Muhammed-i 'Arabî
2. Resûl-i hâdi-i dânâ emirdir sakaleyn
   Emîn-i kenz-i şefâ'at Muhammed-i 'Arabî
3. Habîb-i sâni'-i 'âlem hidiv-i kişver-i din
   Hezâr-ı bâğ-ı fesâhat Muhammed-i 'Arabî
4. Cemâl-i pertev-ı nârından oldı 'âlem-yâb
   Refî'-i zulm-i cehâlet Muhammed-i 'Arabî
5. Seninle fahr kılar nüh semâya rûy-ı zemin
   Ki bende deyü hakîkat Muhammed-i 'Arabi
6. İlâhi Hurrem-i zarın yüzi karasını sil
   Be-hakk-ı nûr-ı sa'âdet Muhammed-i 'Arabi
7. Pür eyle kalbini hubb-ı Muhammed ile anın
   Bi'set-i bahr-ı 'inayet Muhammed-i 'Arabi
8. Ne haddi var ki ede cevelân medh-i pâkinde
   Murâdı ol ki ede şefâ'at Muhaınmed-i 'Arabî

Hurrem Dîvânı, s.105

İstanbullu Hâtif Ali (ö. 1823)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Merhabâ ey şâh-ı kevneyn-i risâlet merhabâ
   Merhabâ ey matla'-ı 'izz ü sa'âdet merhabâ
2. Hem 'ulûm-ı evvelin-i âhirinin kânısın
   Fazlının yek noktası esrâr-ı hikmet merhabâ
3. Tûti-i 'ilme'l-yakînsin oldı mir'âtın Hudâ
   Kand-i güftârına dir idi hâlâvet merhabâ
4. Gonce-i gül-zârının gûyân olan bülbülleri
   Kadd-i tûbâna didi ey şâh-ı behcet merhabâ
5. Olmadan ikra' kelâmullâhı inzâl Hâtifâ
   Sidreden virdi anâ peyk-i hakîkat merhabâ

Hâtif Dîvânı, s. 366

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey risâlet tahtının şâhı resûl-i kibriyâ
   Şânın oldı iftihâr-ı tâc-ı fahrü'l-enbiyâ
2. Matla'-ı nûr-ı nübüvvet makta-'ı peygamberân
   Nâzenin-i Rabb-i 'izzet şâfi'-i rûz-ı cezâ

3. İltifâtı mâye-i iksîr-i cân olsa n'ola
Her kelâmı gevher-i gencîne-i lutf u 'atâ

4. Küfr ü şirki ref' idüb 'âlem yeniden buldı cân
Dü cihâna şu'le-i kandil virdikce ziyâ

5. Sine-sûzân dîde-giryân Hâtif-i bi-çârene
Yâ Nebîyallâh kerem kıl hâline rahme sezâ
Hâtif Dîvânı, s. 366-367

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Şâh-ı iklim-i risâlet şu'le-i nûr-ı Hudâ
Nâzenin-i Rabb-i 'izzet mahrem-i halvet-serâ

2. Künc-i firkatde düşüb pâmâl-i hasret olmadan
Şerbet-i lutfunla buldı haste dil dâ'im şifâ

3. Bendelikden yâ Resûlallâh beni dûr eyleme
Dest-i 'aczimde vâr iken halka-i bâb-ı recâ

4. Kûyunun zerre gubârın rûzgâra kim virir
Çeşm-i câna eyler elbette alilân tûtiyâ

5. Bi-kes ü 'âciz zelîl-i Hâtif-i bî-çârene
Ümmetindir eyle şefkat hâline rûz-ı cezâ
Hâtif Dîvânı, s. 367

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Zihi refref-süvâr-ı pâdişâh-ı mahrem-i *İsrâ*[248]
Zihi nûr-ı nübüvvet matla'ı dünyâ ve mâfihâ

2. Vücûdı 'ayn-ı rahmetdir kelâmı cevher-i nâ-yâb
Derûnı sırr-ı vahy-ı Hakk ile bir *kenz-i lâ yefnâ*[249]

3. Olınca hizmetinde enbiyâ vü evliyâ da'im
'Asâ der-dest nigeh-bânı derinde olmada 'Îsâ

4. Ne mümkündür bulunsun bahr-i ma'nâ-yı hakîkatde
Nazîrin görmemiş çeşm-i sadef bir gevher-i yektâ

5. Pey-i na'tinde pûyân olsun 'ömrün âhir oldukca
Anın evsâfını hâme ider zanneyleme imlâ

6. Garaz senden eyâ mahbûb-ı Hakk ancak şefâ'atdir
Siyeh-rûyem beni sahn-ı haşirde eyleme rüsvâ

7. Yüzüm yok 'arz-ı hâcât itmege bir kimseye Hâtif
Der-i devlet-me'âbındır şeb-i rûz itdigim hulyâ

248 İsra, 1 "Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir."

249 El-kanâ'atü kenzün lâ yefnâ "Kanaat, tükenmez bir hazinedir." (Yılmaz, 1992: 90)

Hâtif Dîvânı, s. 367-368

Şânîzâde Atâullah (ö.1826)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Eger olmazsa senden lutf u şefkat yâ Resûlallâh
Yamandır hâl-i pür-'isyân-ı ümmet yâ Resûlallâh

2. Vücûd iklimi toldu ser-te-ser çirk-i ma'âş-ile
Meğer tathîr ide eşk-i nedâmct yâ Resûlallâh

3. Yine bî-dâr iderse subh-ı ihsânın ider yohsa
Şeb-i 'isyân-ı azlem dilde gaflet yâ Resûlallâh

4. Der-i lutfundan özge bir penâhım yokdur 'âlemde
Meded-hâhım cenâbından "inâyet yâ Resûlallâh

5. 'Atâ benden garik-i mevce-i bahr-i kebâ'irdir
Be-hakkı nutk-ı pâkin kıl şefâ'at yâ Resûlallâh

Şânîzâde Atâullah Divanı, 152

Himmetzâde Ahmet Cezbî (ö. 1829)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Taht-i dilde serverimsin yâ Resûl-i Kibriyâ
Zât-i Hak'da gevherimsin yâ Resûl-i Kibriyâ

2. On sekiz bin 'âlem içre bî-bedelsin bî-mesel
Kim benim tâc-i serimsin yâ Resûl-i Kibriyâ

3. Bâğ-i zât-i Hak'da sensin perver'İş olmuş dahi
'Ud-i pâk-i 'anberimsin yâ Resûl-i Kibriyâ

4. Zulmet-i gönlümde senden gayr yok bir zerre tâb
Âftâb-i enverimsin yâ Resûl-i Kibriyâ

5. Mescid-i iklîm-i dilde hutbe-yi *levlâk*[250] ile
Hem hatîb-i minberimsin yâ Resûl-i Kibriyâ

6. Cezbî-i bî-çâreni red itme eyle merhamet
Râh-i Hakka reh-berimsin yâ habîb-i Kibriyâ

Himmetzâde Ahmet Cezbî Dîvânı, s.38-39

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Yüzün mir'ât-i pâk-i kibriyâdır yâ Resûlallâh
Sözün la'l-i nebât-i enbiyâdır yâ Resûlallâh

2. Ruhun gülzâr-i bâg-i 'aden me'vâdan müsellemdir
Cebînin 'arş-i hatt-i üstüvâdır yâ Resûlallâh

3. Kadin tûbâ-yi serv-i bâğ-i a'lâdan mu'azzamdır

[250] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Ki her vechiyle kaddin müntehâdır yâ Resûlallâh

4. Cemî'-i enbiyâ'u'l-lahda yokdur misli akrânın
Çü zâtın zât-i Hakda bî-behâdır yâ Resûlallâh

5. Çün sen sultân-ı a'zamsın şefâ'at kâni sultânım
Şefâ'atde senin şânın 'alâdır yâ Resûlallâh

6. Şefâ'at- hâhım olmazsan eger kim rûz-i mahşerde
Yerim tamu-yi nâr-i intihâdır yâ Resûlallâh

7. Hele her neyse Cezbî bendeni red itme bâbından
Günehkârâna şânın pür-'atâdır yâ Resûlallâh
Himmetzâde Ahmet Cezbî Dîvânı, s.39-40

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Firâkın âteşi düşdi bu câne yâ Resûlallâh
Kül oldum âteşinle yana yana yâ Resûlallâh

2. Eger isnâd ise 'aşkım senin yolunda sultânım
Kabûline muhakkak tut bahâne yâ Resûlallâh

3. Bilürüm gerçi cürmüm hadden aşdı tağ u taş almaz
Velî sensin mürüvvetde yegâne yâ Resûlallâh

4. Sana mağrûr olan olmaz dü 'âlem kimseye muhtâc
Ki mislin gelmemişdir dü cihâne yâ Resûlallâh

5. Çü sen sultân-i kevneynsin senin şânındurur levlâk
Seninle kim gele yâ imtihâne yâ Resûlallâh

6. Ki sen mir'ât-i Haksın görinür seninile Mevlâ
Çü sırrın sırr-i 'aşka 'âşıkâne yâ Resûlallâh

7. Bu Cezbîye nazar kıl zerrece lutfunla sultânım
Ki bâb-i lutfun açık 'âsiyâna yâ Resûlallâh
Himmetzâde Ahmet Cezbî Dîvânı, s.40-41

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Şefâ'at ıssı sâhib-merhamet kenz-i hidâyetdir
Habib-i Hazret-i Hak cümleye Hak'dan 'inâyetdir

2. Odur mir'ât-i zât-i Hazret-i Allâh mu'ayyen hâ
Anınla gösterib sun'un cihâne kân-i rahmetdir

3. Kudûmi olmasaydı 'âleme kalmaz idi ihyâ
Cemi'-i 'âlemi 'âleme şem'-i vech-i 'izzetdir

4. Cemi'-i ehl-i edyânı kudûmunla kılub ihyâ
Gelüp bâ'is-i rahmet oldı halka bâg-ı şefkatdir

5. Nice mücrime oldur merhem-i yaku-yi Rahmânî
Yüri Cezbî anın ahkâmına şâh-i risâletdir
Himmetzâde Ahmet Cezbî Dîvânı, s. 284

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Bahr-i 'isyânım şefâ'at ıssı ihsânın gerek
Şefkat ile rûyuma bir kerre seyrânın gerek

2. Sen cihânın rahmetisin buldı derd ehli devâ
Rû-siyâhım ref'ine şefkatle fermânın gerek

3. Red olurmı emr-i fermânın senin sâhib-kerem
Bî-devâ mücrimlere şâhâ bu dermânın gerek

4. Dergeh-i hâss-i Hudâ halk oldı şânınla cihân
Dimedi mi Hak sana *levlâk*[251]-i mîzânın gerek

5. Ehl-i 'aşka ârzû-yi vech-i tâbânın yeter
Gerçi bezminde kerem senden bu nâlânın gerek

6. Gelmeseydin ger cihân bulmaz idik biz hayât
Hamduli'l-lâh rahmeti bî-had firâvânın gerek

7. Ehl-i 'isyânın güneh-kârın şehâ Cezbî kulun
Nâ-tüvânın rû-siyâhın şefkat-efşânın gerek

Himmetzâde Ahmet Cezbî Dîvânı, s.285

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Bürûc-ı âftâb u *kâbe kavseyni*[252] risâletsin
Hurûc-i şem'-i dîn ü menba'-i esrâr-i hazretsin

2. Kudûmun *rahmet-i li'l-'âlemîn*[253] oldı senin şâhâ
Cihâne dest-gîr-i nûr-ı rahmet genc-i şefkatsin

3. Cemî'-i mürselîn ümmetliğine oldular tâlib
Senin ragbet-nişînin hazret-i Hak kân-i refetsin

4. Cihânın şem'-i tâbı olmasun mı vech-i ruhsârın
Şehâ *levlâk*[254]-i mazhar pâdşâh-ı kenz-i hikmetsin

5. Dü 'âlem oldı şerîf-i şerîfinle senin ihyâ
Cemî'-i mürdeye rûh ziyâ'-i 'ayn-i 'izzetsin

6. N'olur bî-çâre Cezbî nâ-tüvânın eyle sen teşhîs
Nigâh-i şefkatinle rûz-i mahşer pür-'adâletsin

Himmetzâde Ahmet Cezbî Dîvânı, s.286

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Ziyâ'-i pertev-i vechin 'ulâdır yâ Resûlallâh
Cihâne şem'-i tâbın pür-ziyâdır yâ Resûlallâh

2. Cihân zulmetde idi bulmamışdı ay u gün revnak

---

[251] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[252] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu".
[253] Enbiya 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".
[254] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Kudûmünle nice nûr oldı sâdır yâ Resûlallâh

3. Cemî'-i 'âleme oldı vücûdun pertevi ref'et
Mu'âdil cismine varsa salâdır yâ Resûlallâh

4. Senin zât-i şerîfin yâ habîbî nûr-i Hazretdir
Anınçün nûr-i cismin pür-vefâdır yâ Resûlallâh

5. Nice a'mâ-yi nâ-binâ-yı 'aynı eyledi ihyâ
Tulû'un 'âleme baht-güşâdır yâ Resûlallâh

6. Senin dergâhına cân u gönülden best olan mücrim
Bulur dermânını rahmın devâdır yâ Resûlallâh

7. N'olur bî-çâre Cezbî pür-za'îfin eylesen mahrem
Sitân-i pâkine cânım fidâdır ya Resûlallâh

Himmetzâde Ahmet Cezbî Dîvânı, s.287

Fâik Ömer Efendi (ö. 1829)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Her dü gîtî bulmak istersen egerçi sen felâh
Na't-i pâk-i Mustafâ ile olur fevz ü necâh

2. Kuhl-i iksîr-i necât oldı nu'ût-ı Mustafâ
Eyle hâmen çeşm-i kalbe sürmedân-ı inşirâh

3. Bi'l-'aciz medh-i Resûl-i Ekreme fırsant iken
Virdin olsun gâfil olma eyle her şeb her sabâh

4. Ey velî-i ni'met-i kevneyn-i hâḍî-i sübül
El-meded ey zü'l-kerem ki bende yok hâl-i salâh

5. Ben ne yüzle zât-ı pâkin na'tini kâle alam
Lîk cûd u re'fetin her 'âcize oldı mübâh

6. Na't-i pâkin cânımın olsun gıdâsı tâ ebed
Her nefesde yâd-ı lutfundur hemîşe rûha râh

7. Her ne denlü esb-i güftârın senin leng ise de
Fâ'ikâ bu nazm-ı hûbundur sana fevz ü necâh

Fâik Ömer Efendi ve Divân-ı Nu'ût'u, s.67

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. İnâyet kıl hârâb-ender-hârâbım yâ Resûlallâh
Hücûm-ı nefs ile pür-ızdırâbım yâ Resûlallâh

2. Şu denlü puhteyim tûl-i emel-i nârıyla kim her dem
Sivâ bezminde hazır bir kebâbım yâ Resûlallâh

3. Dem-â-dem lutfuna dil-besteyim afv ü atâ senden
Egerçi ben sezâ-vâr-ı atâyım yâ Resûlallâh

4. Meded kıl cürm ile bî-iktidârım rûz-ı mahşerde
Perişân-ı beste-leb hem bî-cevâbım yâ Resûlallâh

5. Kulun Fâik tesellî-sâzdır cûd u şefâ'atle
Ne denlü cürm ile pür-pîç-tâbım yâ Resûlallâh
Fâik Ömer Efendi ve Divân-ı Nu'ût'u, s.67

Mefâ'îlün Mefâ'ilün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Hudâdır âşıkın cânânı sensin yâ Resûlallâh
Dü âlemde şeh-i hûbânı sensin yâ Resûlallâh

2. Nola nûr-ı zuhûrun feyz-bahş-ı her nebî olsa
Risâlet tahtının sultânı sensin yâ Resûlallâh

3. Cemî-i enbiyânın melce'i zât-ı şerifindir
Ulüvv-ı kadr ile zî-şânı sensin yâ Resûlallâh

4 .Nübüvvetle seni kevneyne rahmet eyledi Mevlâ
Usâtın bâ'is-i gufrânı sensin yâ Resûlallâh

5. Olub mi'râcda seyr-i Cemâlullâh ile taltîf
Kemâl ü vuslatın şâyânı sensin yâ Resûlallâh

6 Marîz-i illet-i hubb-i sivâyım merhamet senden
Kamu dertlilerin dermânı sensin yâ Resûlallâh

7 Terahhum kıl bu Fâik-i derd-mendin cürmün afv itdir
Le'âli-i şefâ'at kânı sensin yâ Resûlallâh
Fâik Ömer Efendi ve Divân-ı Nu'ût'u, s.67

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Hadeng-i cevre oldukda nişâne yâ Resûlallâh
Büküldü kametim döndü kemâna yâ Resûlallâh

2. Cihâd-ı nefs ile me'mûrum ammâ bî-mecâl oldum
Tahammül yok meded bu imtihana yâ Resûlallâh

3. Beni zâd-ı nevâl-i lutfu ü ihsânınla sîrâb it
Ki muhtac olmayım bahş-i imâna yâ Resûlallâh

4. Meded şîrâze-i mecmû'a-ı cem'iyyet-i kalbim
Perîşân eyledi nakş-ı zemâne yâ Resûlallâh

5. Himâye eyle murg-ı gönlümü dâm-ı keşâkeşden
Tükendikde o demde âb ü dâne yâ Resûlallâh

6. Şefâ'atle benâm-ı enbiyâ bir şah-ı mürselîn
Nazîrin gelmedi kevn (ü) mekâna yâ Resûlallâh

7. Kerîm ü kâmurânın âdetidir vakt-i hâcetde
Atâ-bahş olmağa ister bahâne yâ Resûlallâh

8. Kulun Fâik dahî dergâh-ı lutfundan atâ ister
Yapışdı halka-i bâb-ı emâne yâ Resûlallâh Fâik
Fâik Ömer Efendi ve Divân-ı Nu'ût'u, s. 67

Müştâk Baba (ö. 1832)

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Habbezâ ey şâh-ı âlem pâdişâh-ı enbiyâ
   Enbiyâya muktedâsın evliyâya rehnümâ
2. Rehnümâ-yı şâhrâh-ı şer'-i garrâ-yı mübîn
   Nutk-ı pâkinle mübeyyen oldu ahkâm-ı kazâ
3. Bunda hüccet olsa fermânımla her redd ü kabul
   Hükm ider hikmetle anda kâdî-i rûz-ı cezâ
4. Kâdî-ı rûz-ı cezânın nâ'ibi paygâmberi
   Şensin ey Sultân-ı dîn ehlen ve sehlen merhabâ
5. Merhabâ k'oldu muhakkak kavi ü fi'l ü hâl-ile
   Hem şerî'at hem tarîkat hem hakîkat rû-nümâ
6. Rû-nümâ oldu cemâl-ı şâhid-i hakka'l-yakîn
   Hak ayân oldu bilindi sırr-ı pâk-i eynemâ
7. Eynemâ sırrıyla seyr eyle cemâlullâhı gör
   Ey gönül Müştâk-âsâ olma kendinden cüdâ
8. Olma kendinden cüdâ evrâdın olsun dâ'imâ
   El-amân ey şâh-ı müstesnâ habîb-i Kibrîyâ

Müştâk Baba Dîvânı, s. 82

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Çok salât ile tahiyyât u selâm-ı bî-hesâb
   Rûhuna bahş olsun ey Peygâmber-i âlî-cenâb
2. Şensin ol peygâmber-i âlî-cenâb-ı kâ'inât
   Zâtına *levlâke levlâk*[255] oldı ta'zîm-i hitâb
3. Oldu ta'zîm-i hitâb-ı müstetâb-ı kibriyâ
   Mâ rameyîe iz rameyte[256] şânuna şâfî cevâb
4. Şânuna şâfî cevâb ümmî lakab ümmü'l-kitâb
   Sen kitâbullâhı nâtıksın sözün faslu'l-hitâb
5. Mâlik-i faslu'l-hitâbsın hüccet ü bürhân ile
   Hasmı ilzâm eyledin hikmetle ey hâzır cevâb
6. Ol cevâb-ı bâ-sevâb ile sanâdîd-i Arab
   Oldular mebhût u mahcûb etdiler senden hicâb
7. Yâ Resûlallâh billâh ben senin Müştâkunam
   Âsiyim gerçi âmân ey rehber-i râh-ı savâb
8. Rehber-i râh-ı selâmetsin sana etsin selâm

---

[255] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

[256] Enfal, 17 "Savaşta onları siz öldürmediniz, onları Allah öldürdü; (oku) attığında da sen atmadın, Allah attı.

Çok salât ile tahiyyât u selâm-ı bî-hesâb
Müştâk Baba Dîvânı, s. 91-92

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Rûh-ı memdûh terâ ey şeh-i evreng-i hayât
   Her nefes yâd hezârân dürûd u salavât
2. Kim ki şevk-ıla sana etse salât ile selâm
   Bulur elbet iki âlemde selâmetle necât
3. Her ki der şâhreh-i şer'i tû bâşed sâlik
   Mîreved bulur elbetde ol selâmetle necât
4. Sensiz ey kân-ı kerem cenneti n'eyler Âdem
   Makdem-i pakin içün eyledi terk-i ravazât
5. İndi yir yüzine bin şevk-ıla istikbâle
   Çıkdı teşrîfin içün bâğ-ı cinândan bi'z-zât
6. Sana ümmetlik için ekser peygâmberler
   İtdiler bargeh-i Hazrete arz-ı hâcât
7. Bu kadar cürme cesâret mi iderdi Müştâk
   Olmasaydın sen eğer şâfî-i rûz-ı arasât

Müştâk Baba Dîvânı, s. 96

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Hilkat-ı âleme mahbûb-ı Hudâdır bâ'is
   Hil'at-i âdeme ol nûr-ı hüdâdır bâ'is
2. Fânî-i mutlak olup sonra olanlar bâkî
   Yine ol pâdişeh-i mülk-i bekâdır bâ'is
3. Ağdıran göklere âhım tütünin misl-i sehâb
   Yüzi *ve'ş-şemsi duhâ*[257] mâhlikâdır bâ'is
4. Mü'mine mü'mini âyîne eden sırr-ı ezel
   Ol secencel-meniş-i Allâh-nümâdır bâ'is
5. Beni bin şevk-ıla Müştâk eden Allâh'a
   Ol kerem kânı hudâvend-i atâdır bâ'is

Müştâk Baba Dîvânı, s.105-106

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1. Emîn-i enbiyâsın yâ Muhammed
   Güzîn-i evliyâsın yâ Muhammed
2. Şafî'ü'l-müznibînsin sen efendim
   Şeh-i hâcet-revâsın yâ Muhammed
3. Hudâ'nın sevgili mahbûbusun sen

[257] Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"

Hudâvend-i atâsın yâ Muhammed

4. Semâda ism-i pâkün oldu Ahmed
Zeminde Mustafâ'sın yâ Muhammed

5. Şefâ'at eyle Müştâk-ı gedâya
Şeh-i rûz-ı cezâsın yâ Muhammed
Müştâk Baba Dîvânı s.110

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Hâk-i pâyun tûtiyâ-ı dîde-i ehl-i niyâz
Yüz süren ihlâs ile olmuş çü şâh-ı ser-firâz

2. Ol zamân kim Hak sana didi habîbim Mustafâ
Enbiyâ vü mürselîn beyninde itdi imtiyâz

3. *Men re'ânî*[258] remzini fehm itmişim hakka'l-yakîn
Eylemem nâ-ehl ü nâdâna efendim keşf-i râz

4. Âşık u ma'şûk u aşk âmed cüdâ der-tefrîka
Lîk der cem-i hakîkat çi hakîkat çi mecâz

5. Âşıkân-râ fî-salâtı dâimûn âmed delîl
Gerçi der-hâbest Müştâk der-riyâzest der-namâz
Müştâk Baba Dîvânı s.113-114

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Her kim eyler cennet-i dîdâr-ı hakk iltimâs
Ol makâm-ı pâk-i müstesnâya aşkındır esâs

2. Nass-ı kâtı'la tufeylindir şehâ cinn ü melek
Şâh-ı âlemsin efendim pâdişâh-ı cümle nâs

3. Yâ resûlallâh billâh na't-ı pâkinden garaz
Bir muhabbetdir *ve illâ mâ kücâ* medh ü sipâs

4. Âteş-i aşkınla yanıp mahv olan pervâneler
Merd-i bî-pervâ olup etmez cehennemden hirâs

5. *Men re'ânî*[259] hüsnüne Müştâk olan ilme'l-yakîn
Mîm-i Ahmed revzeninden seyr edip etsin kıyâs
Müştâk Baba Dîvânı s. 147-148

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Şehâ şevk-ı cemâlün sînede zevk-ı yakîn olmuş
Efendim neş'e-i hamr-ı hayâlün dil-nişîn olmuş

2. Sen ol rûh-ı mücessem sırr-ı mülhem cân-ı âlemsin

---

[258] "Beni düşte gören, kuşkusuz beni görmüştür; çünkü şeytan bana benzeyen bir şekle giremez." (Yılmaz, 2013: 527)

[259] "Beni düşte gören, kuşkusuz beni görmüştür; çünkü şeytan bana benzeyen bir şekle giremez." (Yılmaz, 2013: 527)

Ki akl-ı evvelün acz-âver-i rûhu'l-emîn olmuş

3. Sen ol dürr-i yetîm-i bahr-ı bî-pâyân-ı hikmetsin
Ki engüşt-i yed-i kudretde evvel zîb-nigîn olmuş

4. Gülistân-ı cihân bârân-ı rahmetle olup reyyân
O dem ki vasf-ı pâkün *rahmeten li'l-âlemîn*[260] olmuş

5. Sen ol mahbûb-ı müstesnâ-yı rabbü'l-âlemînsin kim
Mübârek hâk-ı pâyun kühl-i ayn-ı hûr-ı în olmuş

6. Sen ol sultân-ı a'zamsm ki tahtun arş-ı a'lâdır
Egerçi sûretâ cevlângehin sahn-ı zemîn olmuş

7. Hatâdır cürm ile Müştâk-ı dîdârun ola me'yûs
Senin ki ism-i Mahmûdun şefîü'l-müznibîn olmuş
Müştâk Baba Dîvânı, s.153

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Ey pâdişeh-i Bathâ şâh-ı harem-i ihlâs
Şâhinşeh-i *mâ-evhâ*[261] hân-ı kerem-i ihlâs

2. *Amrük*[262]'le Hudâ sevgend etmiş şeh-i şevket-mend
Destünde livâ-yı hamd sâhib-alem-i ihlâs

3. Ümmetlere himmet kıl rahm eyle şefâ'at kıl
Lutf eyle inâyet kıl şâhâ ni'am-ı ihlâs

4. Her çend ki bâ-defter isyânım olur ekser
Tâat ola ser-tâ-ser çeksin kalem-i ihlâs

5. Bu âşık-ı dîdâra bu bende-i nâçâra
Müştâk-ı günehkâra bahş et şiyem-i ihlâs
Müştâk Baba Dîvânı, s.158-159

Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün

1. Mihrün gönülde nâmiye-i nevbahâr-ı feyz
Derdün derûn-ı sînede şîrîn simâr-ı feyz

2. Fikr-ı cemâl-i pâkün ile leyle-i firâk
Olur hana çü pertev-i şems-i nehâr-ı feyz

3. Tahrîr edince na't-ı şerîf-i fesâhatın
Hâmem olur dü âleme gevher-nisâr-ı feyz

4. Kan ağladıkça hasret-i la'lünle dem-be-dem
Nüzhet-fezâ-yı sînem olur lâle-zâr-ı feyz

5. Müştâk-ı nûr-ı vechün olunca Cenâb-ı Hak
Müştâk olursa tan mı aceb bî-karâr-ı feyz

---

[260] Enbiyâ, 107: "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik"
[261] Necm, 10 " Böylece Allah, kuluna vahyini iletti."
[262] Hicr, 72 "(Ey resulüm!) Hayatına yemin olsun ki onlar, sarhoş (sersem) halleriyle saçmalayıp duruyorlardı."

Müştâk Baba Dîvânı, s. 159

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Bârekallâh hâdî-i ser-menzil-i şevk u neşât
   Levhaşallâh mehdi-i nehc-i diyâr-ı inbisât
2. Hîn-i mevlûd-ı şerifinde gelip hûrân-ı în
   Gasl edip sarmış mübârek cismine nûrdan kımât
3. Gökde mevlûdun kırâ'at eylemiş Cibrîl-i emîn
   Yerde envâ-ı ni'amla bast olunmuşdur sımât
4. Habbezâ mevlûd-ı Mahmûd-ı Hudâvend-i Vedûd
   On sekiz bin âleme in'âmı olmuşdur muhât
5. Vâsıl-ı ser-hadd-i âmâl oldu Müştâk-ı cemâl
   Bâreka'llâh hâdi-i ser-menzil-i şevk u neşât

Müştâk Baba Dîvânı, s.161

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Ol zamân kim murg-ı cân evsâfun etmiş istimâ
   Mevlevî-veş gülsitân-ı sinede eyler semâ
2. Sûretâ olsam cüdâ senden efendim sîretâ
   Hâtırım bir lahza olmaz dergehinden inkıtâ
3. Sırr-ı Ahmed oldu mir'ât-ı Hudâ-yı hak-şinâs
   Sırrı hıfz et *külli sırrın câveze'l isneyni şâ*[263]
4. Perde-i çeşm-i dil ü cânım edip ferş-i kadem
   Eyledim mûrâne hâk-i pâyina arz-ı metâ
5. Hüsnüne Müştâk olan ey Seyyid-i Kevneyn ana
   Lâ-cerem halk-ı cihân mecbûren eyler ittibâ

Müştâk Baba Dîvânı, s.162

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Ol zemân kim ka'be-i vaslun gönül etmiş tavâf
   Eylemiş ol ravza-i rıdvânda dâim ʻavaf
2. Pertev-i şems-i hakîkat olduğun ikrâr edip
   Hep lisân-ı hâl ile zerrâk eyler i'tirâf
3. Ben dahi bir zerre-i nâçizim ey mihr-i münîr
   Âcizâne eylerim na'tun cihâna ithâf
4. Çün bahâne Tanrısının sevgili mahbubusun
   Söylerim na't-ı şerîfün tâ ola cürmüm muâf
5. Bende-i şermendeyim Müştâk-âsâ tâ-ezel
   Olmuşum abd-i hakîr-i dûde-i Abd-i Menâf

---

263 İki kişiyi aşan her sır yayılır.

Müştâk Baba Dîvânı, s. 163

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Yâ Resûlallâh yâ zeyne’l-hisâl
   Ahmedü’l-muhtâr mahmûdü’l-fi’âl
2. Şâhidü’l-mevlâ şehîdü’l-enbiyâ
   Eşrefü’l-a’lâ habîb-i zü’l-celâl
3. Emlahü’l-haddeyn şemsü’l-maşrıkîn
   Seyyidü’l-kevneyn mavsûlu’l-visâl
4. Hamdulillâh âşık u hayrânınam
   Ehl-i isyânım velî işim vebâl
5. Cürm ü isyân ile olmam nâ-ümid
   Ayn-ı rahmetsin şehâ bahr-ı zülâl
6. Sana âşık olmayan ihlâs ile
   Hâşâ li’llâh edemez kesb-i kemâl
7. Cân u dilden yâ Resûlallâh sana
   Olmuşum şevk ile Müştâk-ı cemâl

Müştâk Baba Dîvânı, s. 177

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1. Habbezâ matla’-ı envâr-ı diyâr-ı Harameyn
   Harâmeyn oldu cemâlünle cinân-ı dâreyn
2. N’ola reşk-âver-i dâreyn ola mevlûdgehin
   K’oldu mevcûd-ı vücûdunla fezâ-yı kevneyn
3. Olmasaydın sen eğer olmaz idi mevcûdât
   Kıldı *levlâk*[264] ile idrâk ukûl-ı sakaleyn
4. Hüsn-i pâkünle güzellendi gülistân-ı cihân
   Buldu mi’râcun ile arz u semâ zînet ü zeyn
5. Çeşm-i inkâra olur tîr-i kazâ ey Müştâk
   Kalemim olduğu dem şârih-i *kâbe-kevseyn*[265]

Müştâk Baba Dîvânı, s.209

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Deründe bir gedâ-yı hâkisârım yâ Resûlallâh
   Garîbim bî-kesim hayrân u zârım yâ Resûlallâh
2. Tenezzül eyleyip hasretle nüzhetgâh-ı ma’nâdan
   Gelip bu âlem-i sûretde horum yâ Resûlallâh
3. Şehâ hubbu’l-vatan emriyle sensin eyleyen fermân

[264] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[265] Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”

Vatandan ayrı düşdüm bî-karârım yâ Resûlallâh

4. Unutdum aslımı nefs-i hevâya olmuşum tâbi'
Esîr-i gurbetim terk-i diyârım yâ Resûlallâh

5. Gönül beyt-i İlâhî olduğun fehm etmişim ammâ
Hayâl-i ma'siyetle dil-figârım yâ Resûlallâh

6. Dirîgâ perde-i zenb-i vücûdumla olup mahcûb
Enâniyetde kaldım şermsârım yâ Resûlallâh

7. Şefi'ü'l-müznibîn hem *rahmeten li'l-âlemînsin*[266] sen
Sana Müştâk-veş ümmîd-vârım yâ Resûlallâh
Müştâk Baba Dîvânı, s.235

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Sarây-ı devletün dârü'l-emândur yâ Resûlallâh
Matâf-ı bûsegâh-ı ins ü cânndır yâ Resûlallâh

2. Sarây-ı dâr-ı bâb-ı rif'âtin Dârâ vü şâh Cem
Kapunda pâdişehler pâsbândır yâ Resûlallâh

3. Gubâr-ı hâk-i pâyun lâcerem iksîr-i a'zamdır
Cilâ-yı dîdhâ-yı kudsiyândır yâ Resûlallâh

4. Hilâl-âsâ gam-ı aşkunla lâgar olsa bir âşık
Dü âlemde müşârün bi'l-benândır yâ Resûlallâh

5. Mübârek ravzana ihlâs ile yüz süren ârifler
Ser-efrâz-ı gürûh-ı ârifândır yâ Resûlallâh

6. Şehâ isyânıma nisbetle kûh-ı Kâf bir zerre
Egerçi zâhirâ cürmüm nihândır yâ Resûlallâh

7. Yüzüm kara günehkârım velî Müştâk-ı dîdârım
Günehkâra şefâ'at râyegândır yâ Resûlallâh

8. Hudâ'dan havf edip şaşdım gelip dergâhuna düşdüm
Sarây-ı devletin dârü'l-emândır yâ Resûlallâh
Müştâk Baba Dîvânı, s.236

Tâ'ib Kazakzâde İbrâhîm Malatyavî (1834'ten sonra)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Çünki mahbûb-ı Hudâsın yâ Muhammed Mustafâ
Öyle kim bir mehlikâsın yâ Muhammed Mustafâ

2. Hem senin 'aşkınla mevcûd eyledi Rabbü'l-enâm
Kâ'inât-ı dil-rubâsın yâ Muhammed Mustafâ

3. *Rahmete'l-lil 'âlemin*[267] fermûde şânına Hudâ

[266] Enbiyâ, 107: "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik"
[267] Enbiyâ, 107: "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik"

Gümrahâne reh-nümâsın yâ Muhammed Mustafâ

4. Fıtratın ins ü beşerden itmemiş hallâk-ı halk
Bi-hemâl-ı bi-riyâsın yâ Muhammed Mustafâ

5. Nâzil oldı hakkına *levlâke levlâk*[268] ey Habîb
Server-i âl-i 'abâsın yâ Muhammed Mustafâ

6. Nesl-i İbrâhim Halilullâhdır ma'nâ velî
Cedd-i şâh-ı Kerbelâsın yâ Muhammed Mustafâ

7. Tâ'ibi senden şefâ'at isteyüb itdi ricâ
İbn-i 'amâ murtazâsın yâ Muhammed Mustafâ

Tâ'ib Kazakzâde İbrâhîm Malatyavî Dîvânı, s.113

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey meh-i nev-res leb-i rûhun bana âb-ı hayât
Zikr-i la'linden senin ser-mest olur çün kâ'inât

2. Şeş cihâtın serverisin bilmişim 'ayne'l-yakîn
Dem-be-dem kılsın 'aceb mi sad-hezârân mu'cizât

3. 'Aks-i ruhsârından oldı ins ü cin bâhir hemîn
Ebruvânın lâm-elif vechin zülâl-i beyyinât

4. Hem habîb-i hâlık-ı Yezdân-ı 'âlemsin kadîm
Virür ez-cümle Cenâb-ı Kibriyâ her dem necât

5. Bunca mevcudâta ib'âs oldıgın rahmet içün
Râhmeten-li'l-'âlemin[269] fermûde bî-çün zevât

6. Şânına lâyık şefâ'at ümmet-i mücrimlere
Kim ola divân-ı mahşer her iki yevmü'l-'arât

7. Yüz karasıyla gelüb dergâha Tâ'ib yüz süre
Hâk-ı akdamında ser-defter durur ehl-i 'usât

Tâ'ib Kazakzâde İbrâhîm Malatyavî Dîvânı, s.136

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Sakın terk-i edebden dost otağı enbiyâdır bu
Ser ü şân secdegâh-i meşhedi çün müctebâdır bu

2. Vücûd-ı enver-i zâtından oldı 'âlemîn peydâ
Habîb-i Sâni'-i Yezdân-ı kenz-i asfiyâdır bu

3. Felek kesb-i 'alâ rütbe ana fahra düşüp mazhar
Çerâğ-ı nûr-ı pâk-ervâha rehber etkıyâdır bu

4. Cemâdât ehl-i îmân eylemişdir hâl ile bî-şek
Penâgâhı bu arzin ravza-i sâhib vefâdır bu

5. Tavâf-ı mihr ile ma'nîden eyle Tâ'ib her ân

---

[268] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[269] Enbiyâ, 107: "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik"

Matâf-ı rûhiyânı kıblegâh-ı evliyâdır bu
Tâ'ib Kazakzâde İbrâhîm Malatyavî Dîvânı, s. 318

Antepli Aynî (ö.1837)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Firâkınla kocaldım dest-gîr ol yâ Resûlallâh
Reh-i hasretde kaldım dest-gîr ol yâ Resûlallâh

2. Hevâ-yı nefs ile gark eyleyüp zevrakçe-i 'ömri
Yem-i 'isyâna taldım dest-gîr ol yâ Resûlallâh

3. Virüp bu nakd-i cânı yed-be-yed bâzâr-ı 'aşkında
Metâ'-ı bey'at aldım dest-gîr ol yâ Resûlallâh

4. Hücûm-ı cünd-i ahlâk-ı zemîme nefs ü şeytânla
Başım gavgâya saldım dest-gîr ol yâ Resûlallâh

5. Fakirin 'Ayni'yim hân-ı şefâ'at ârzûsuyla
Der-i ihsânı çaldım dest-gîr ol yâ Resûlallâh
Aynî Dîvânı, s.197-198

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Fakîrim derd-mendim pür-melâlim yâ Resûlallâh
Alîlim ihtiyârım bî-mecâlim yâ Resûlallâh

2. Hakîrim zâr u giryânım gedâyım nâ-be-sâmânım
Garîbim bî-kesim pejmürde-hâlim yâ Resûlallâh

3. Zalûm u câhilim şeytâna râmım nefse mağlûbum
Serî'ül-infi'âlim bed-hisâlim yâ Resûlallâh

4. Güneh-kânm perîşân-rûzgârım fâsid-efkârım
Hatâ-cûyendeyim sâhib-vebâlim yâ Resûlallâh

5. İle'l-ân rahm-ı mâderden beri zâhirde bâtında
Fesâd-endîş ü bîhûde-hayâlim yâ Resûlallâh

6. Reh-i cürm ü şekâvetde güşâde-ser bürehne-pâ
Zelîlim hâk-sârım pây-mâlim yâ Resûlallâh

7. Be-her-dem gaybet ü zemm ü günâh u lu'b ile geçdi
Bütün leyi ü nehârım mâh u sâlim yâ Resûlallâh

8. O gün kim nefsü nefsidir girîzân olmada benden
Tebâr u ehl ü evlâd u 'ıyâlim yâ Resûlallâh

9. Günâhım i'tirâf u aczimi takrîrden gayrı
'Abeşdir kil ü kâl-i bî-me'âlim yâ Resûlallâh

10. Nazar kılma kuşûr-ı nazm-ı güstâhâneme lutf it
Perîşândır âmân hâl u makâlim yâ Resûlallâh

11. Gubâr-ı kûyuna yüz sürmek ister çâkerin 'Aynî
Budur işte me'âl-i 'arz-ı hâlim yâ Resûlallâh

Aynî Dîvânı, s.198-199

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Meded kıl tevbe itdim her günâha yâ Resûlallâh
   İnâyet eyle 'abd-i rû-siyâha yâ Resûlallâh

2. Bu gün 'uryân-ı 'aşk u bende-i âl-i 'abâ oldum
   Ki bakmam hırka vü tâc u külâha yâ Resûlallâh

3. Gedâyân-ı der-i şevket-medâr-ı dâr-ı 'irfânın
   Ayağın öpdürürler pâdişâha yâ Resûlallâh

4. Tecellî-i cemâl ü nûr-ı 'aşkın var iken dilde
   Nazar kılmam felekde mihr ü mâha yâ Resûlallâh

5. Nigâh-ı iltifâtınla nazar kıl mazhar-ı lutf it
   Gönül âyînesin sırr-ı İlâha yâ Resûlallâh

6. Esîr olmuşdı emmâre elinde bu dil-i zârım
   Kaçup geldi der-i 'âlem-penâha yâ Resûlallâh

7. İrişdir menzil-i maksûda 'Aynî rûz u şeb düşmüş
   Tarîk-i Mevlevî'de âh u vâha yâ Resûlallâh

Aynî Dîvânı, s. 199

Bursalı İffet (ö. 1840)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Halîlullâh'ı kim Nemrûd-ı zâlim nâra atmışdır
   Hudâ nûrunla ol nârı riyâz-ı gül tonatmışdır

2. Tuyunca 'âlem-i nâsûta teşrîfün Safiyyullâh
   O şevk ile bihişti dâne-i nâçîze satmışdır

3. Sen ol dürr-i yetîm-i nüh-sadefsün gevher-i zâtun
   Mesîh'a gökleri Zü'n-nûn'a deryâyı aratmışdır

4. Eger bir harfe bin ma'nâyı derc eylerse 'âcizdir
   Seni Hak Hazret-i Kur'ân ile ögmüş yaratmışdır

5. Eyâ kân-ı şefâ'at dest-gîr olmazsa ihsânun
   Boyunca derd-mend 'İffet yem-i 'isyâna batmışdır

Bursalı İffet Dîvânı, s. 32

Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Bâ'is-i îcâd-ı 'âlemsin cihân sâyendedir
   Cümle mevcûdât peydâ vü nihân sâyendedir

2. Sâye-i kaddün yere düşmez ser-â-pâ nûrsun
   Yâ Resûlallâh zemîn ü âsumân sâyendedir

3. Mihr ü meh sîmîn rikâbundur şeb-i mi'râcda
   Dehri tâbân itdigi bunca zamân sâyendedir

4. Pîşvâsın cümleye elde livâ'ü'l-hamd ile
Reh-nümâsın cennete peygamberân sâyendedir

5. Rûz-ı mahşerde Cenâbından şefâ'at-hâh olan
Yalınuz 'İffet mi cümle 'âsiyân sâyendedir
Bursalı İffet Dîvânı, s. 20

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Nesîm-i ravzasından 'âleme feyzin resân eyler
Dimâg-ı ehl-i derdi reşk-i bûy-ı bûstân eyler

2. Hudâ'dan rûh-ı Cebrâ'îl ider kurb-ı diger hâsıl
Ne dem ki şehperin çârûb-ı hâk-i âsitân eyler

3. Ölürsem sürmeden rûyum gubâr-ı ravza-i pâke
Kabirde üstühânım haşre dek âh u figân eyler

4. Yazarsam na't-i pâkin hâmeden feryâd olur gûyâ
Salât-ı Hazret-i Peygamber-i âhir-zamân eyler

5. Der-i ihsâna gelmiş bir siyeh-rû bendedir 'İffet
Ne rütbe mücrim ise dergehün dârü'l-emân eyler
Bursalı İffet Dîvânı, s. 33-34

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Tarz-ı Tûbâ nahl-i kaddünden galat
Sırr-ı Kevser'den garaz la'lün fakat

2. Medd-i bismillâh hilâl ebrûlarun
Ma'ni-i çârüm-kitâb âyât u hat

3. Mest-i mey-gûn ol mükahhal dîdeler
Sırr-ı *mâ-zâga'l-basar*[270]'dır bî-galat

4. Nükte-i mübhem lebün hattunda yâ
Âyet içre gizli nûn mı bî-nukat

5. Mâ-cerâmız 'İffetâ takrîr içün
Cûy-ı eşkim seyl olur mânend-i Şat
Bursalı İffet Dîvânı, s. 50

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. 'Âleme mir'ât-ı ruhsârun nümâyân eyledün
İns ü cinni mazhar-ı envâr-ı îmân eyledün

2. Parmagundan bahş idüp ashâba âb-ı Kevser'i
'Ayn-ı Hızr'ı reşk ile zulmetde pinhân eyledün

3. 'Âsitân-ı dergehün takbîl iderler rûz u şeb
Mihr ü mâhı ravza-i pâkünde der-bân eyledün

4. Cümleten eşyâ salât ile selâm eyler sana

---

270 Necm,17 " Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."

‘Âlemi şermende-i tûfân-ı ihsân eyledün

5. Lutf ile ‘afv eyleyüp evzâ’-ı nâ-şâyestemi
Çünki mahzûn gönlümi na’tunla handân eyledün

6. Gam degül ‘İffet kulun bîmâr-ı ‘isyân olsa da
Yâ Resûlallâh hezârân derde dermân eyledün
Bursalı İffet Dîvânı, s. 52

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Nigâh-ı iltifâtun câna cândır yâ Resûlallâh
Gam-ı ‘aşkun hayât-ı câvidândır yâ Resûlallâh

2. Niçün dem-beste olsun bülbülân-ı ravza-i na’tun
Cemâlünle cihân reşk-i cinândır yâ Resûlallâh

3. Sezâ eflâke kat kat nâz iderse nâzenîn cismün
Bu hâk-i ‘anberîn içre nihândır yâ Resûlallâh

4. Sen ol sultân-ı evreng-i nübüvvetsin ki sâyende
Felek encüm mücevher sâye-bândır yâ Resûlallâh

5. Münevver tâ-be-mahşer dîn ü şer’ün âfitâb-âsâ
Mücevher tâb-ı şemşîrün revândır yâ Resûlallâh

6. Nigâh-ı merhamet kıl ümmetündür ‘İffet-i mücrim
Garîb ü derd-mend ü bî-kesândır yâ Resûlallâh
Bursalı İffet Dîvânı, G.99, s. 71

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Şerîf-i mesned-i her dü serâsın yâ Resûlallâh
Şefî’-i akdem-i rûz-ı cezâsın yâ Resûlallâh

2. Serây-ı Ümmühânî’de didi Cibrîl-i vahy-âver
Buyur ‘izzetle med’uvv-ı Hudâ’sın yâ Resûlallâh

3. Güşâde dergeh-i rahmet ziyâfet-hâne-i vahdet
Bu şeb mihmân-ı hâs-ı Kibriyâ’sın yâ Resûlallâh

4. Olur idrâk-i zâtunda sürûş-ı ma’rifet sûzân
Ki Cibrîl-i tasavvurdan ‘alâsın yâ Resûlallâh

5. Efendim dergehünden ‘İffet-i miskîni redd tme
Husûsâ ehl-i nazma pür-’atâsın yâ Resûlallâh
Bursalı İffet Dîvânı, G.100, s. 71-72

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Cemâlün mihr-i tâbân-ı hidâyet yâ Resûlallâh
Kelâmun gevher-i nâ-yâb-ı vahdet yâ Resûlallâh

2. Beyâbân-ı mihende ümmetün bî-sâye kalmışdır
‘İnâyet kıl ‘inâyet kıl ‘inâyet yâ Resûlallâh

3. Rehâ-yâb itdün âfâkı şeb-i târ-ı dalâletden

Zuhûrun ‘âlemîne nûr-ı rahmet yâ Resûlallâh

4. Sen ol sultân-ı iklîm-i risâletsin ki tîgunla
Kureyş’i eyledün hak dîne da’vet yâ Resûlallâh

5. Kulundur derd-mendündür sezâ-vâr-ı terahhumdur
Garîb ü bî-kes ü bî-çâre ‘İffet yâ Resûlallâh
Bursalı İffet Dîvânı, G.101, s. 72

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. İder tûtî-i cân evsâfın ezber yâ Resûlallâh
Lebim zikrünle gül-kand-i mükerrer yâ Resûlallâh

2. Şeb-i hicri tecellî-i kamer-tâb-ı cemâlünle
Münevver kıl münevver kıl münevver yâ Resûlallâh

3. Riyâz-ı ravzanı görmek o ‘anber-hâke yüz sürmek
Müyesser kıl müyesser kıl müyesser yâ Resûlallâh

4. Dil-i âgâh-ı ‘uşşâkı nesîmünle seher-gâhî
Mu’anber kıl mu’anber kıl mu’anber yâ Resûlallâh

5. Sadef-vârî dilimde gevher-i şeh-vâr-ı ihlâsı
Mukarrer kıl mukarrer kıl mukarrer yâ Resûlallâh

6. Bu benden ‘İffet’i nefs-i tebeh-kâra ‘inâyetle
Muzaffer kıl muzaffer kıl muzaffer yâ Resûlallâh
Bursalı İffet Dîvânı, G.102, s. 72

Hamîd, Eskicumalı Seyit Ahmet Efendi (ö. 1843)
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Bihamdillâh nasîb oldı cemâlin yâ Resûlallâh
Güzel seyr etdi çeşm-i cân kemâlin yâ Resûlallâh

2. Geçürdi rûze-i hicrinle ‘ömrün nice mâh u sâl
Şükür erdi bu dem ‘îd-ı visâlin yâ Resûlallâh

3. Meh-i savm içre gördi rûze-dâr-ı firkatin rûşen
Çü mâh-ı ‘îd ebrû-yı hilâlin yâ Resûlallâh

4. Buyurdun teşne cânı kevşer-i nutkun ile sîr-âb
Edüp işrâb-ı la’linden zülâlin yâ Resûlallâh

5. Riyâz-ı ‘adn içre serv ü tûbâ-yı sanevber der
Sûret ü reftârda kadd-i nihâlin yâ Resûlallâh

6. Okurlar safha-i nûr üzre hep âyât-ı Kur’ânı
Gören ruhsârın üzre hat u hâlin yâ Resûlallâh

7. Şeb-i târîk küfri sürdi nâmın doldı her mahfîl
Cihânı subh edüp şevk-i Bilâlin yâ Resûlallâh

8. Ne mümkün dem ura mihr-i şerîfinden bu ‘asî seg
Habîbiyken Cenâb-ı Zü’l-celâlin yâ Resûlallâh

9. Seni bu on sekiz bin ‘âleme rahmet yaratdı Hak
Kamu halka kerem kılmak hısâlin yâ Resûlallâh

10. Gören bin görmeyen bin bir kez sana ‘âşıkdur ânınçün
Gözümden yek-nefes gitmez hayâlin yâ Resûlallâh

11. Hamîd bir mestmendin bîm-i nâr[-ı] hicrile ağlar
Şefâ’atle gider anın melâlin yâ Resûlallâh

Eskicumalı Hamîd Divanı s.119-120

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Gezer hûblarla gördüm ol gözi âhû gülistânı
Gazâlât ü behişte ‘ayn[ı] benzetdüm bu seyrânı

2. Sabâdan bûy-ı zülf ü hâlin alsa âhuvân-ı Çîn
Hatâsın fehm edüp nâfın atardı gör o hayvânı

3. Düm-i tîġ-i siyeh-tâb-ı nigâhı câna zahm urdı
Nemek-rîz oldı rahma ol mukahhal çeşm-i fettânı

4. Secencelde bu hüsnü görse Yûsuf olur üftâde
Koyup ol ‘izzet-i Mısrı ferâmûş ede Ken’ânı

5. Şeker-kand-ı tebessümden ‘inâyet eyleyüp nuklü
Mey-i nutkı sunup mest eyledi la’l ü dil ü cânı

6. Olup her mû-yı ten fem her femimde bin zebân olsa
Edâ-yı şükri olmaz binde bir çok hân-ı ihsânı

7. Diler Cemşîd ü Dârâ vü Hüsrev ü Hâkân ola bende
Nigâh etmez derine eylemez derbân-ı şâhânı

8. O şâhenşâh-ı evreng[-i] melâhat alsa lâyıkdur
Nigîn-i hükmi altına Sikenderle Süleymânı

9. Hezârân fikr edüp alsa o yâr içün kalem deste
Miyânın mûyını nakş edemez Erteng ile Mânî

10. Dehâna derc-i dürr-i nâz revân-ı dil o dildârın
Hamîd’e lutf edüp keşf eyledi ol sırr-ı pinhânı

Eskicumalı Hamîd Divanı, s.120-121

Sâcid (ö. 1844)

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

1. Cemâlin mâh-ı hûrşîdden müberrâ yâ Resûlallâh
Miyânın kâmet-i arşdan mücellâ yâ Resûlallâh

2. Senin hüsnün degil mi beyt-i mihrâb kaşların minber
Kamu esmâlara hâdî müsemmâ yâ Resûlallâh

3. Ki sensin mecma’-ı nûrun kemâli Hakk zâtında
Düşürmez sâyesin cismin mu’allâ yâ Resûlallâh

4. Sen ol âyîne-i Hak’sın ki Hak sende seni gördü

Tecellî nûrunun şevki musaffâ yâ Resûlallâh

5. Degil mi hâtem-i kevneyn senin ilm-i ledünninden
Okurlar cümle ektâbdan müferrâ yâ Resûlallâh

6. Şefî'ü'l-müznibîn sensin dü âlemde bilir Sâcid
Kamu âsîlere rahmân müvellâ yâ Resûlallâh
Sâcid ve Şiirleri, s.231-232

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Vücûdum âleme nûr-ı Hudâ'dır yâ Resûlallâh
Cemâlin hâdî-i Tûbâ-nümâdır yâ Resûlallâh

2. Visâlin cennet-i Firdevs-i a'lâdan müzeyyendir
Nesîmin gül-izâr-ı müntehâdır yâ Resûlallâh

3. O gül nev-berg degil mi mâh-ı enver çeşm-i dîdâra
Bilir âyîne-i dil âşinâdır yâ Resûlallâh

4. Lebindir sâkî-i Kevser hayât-ı bâkî-i Mevlâ
Özün deryâ-yı aşkdan külliyâdır yâ Resûlallâh

5. Dehânından hezârân hûrî vü gılmân olur hâsıl
Sana hâlık dese âlem revâdır yâ Resûlallâh

6. Yeter mi vasfına kudret zebân-ı ilm-i mevcûdun
Bu Sâcid âşıkın âciz gedâdır yâ Resûlallâh
Sâcid ve Şiirleri, s.231-232

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Yanıp aşkın ile derdli zebânım yâ Resûlallâh
Cihânı kapladı âteş-feşânım yâ Resûlallâh

2. Hayâl-ender-hayâl oldum özümden bî-haberdârım
Büküldü kâmetim kadd-i kemânım yâ Resûlallâh

3. Düşürdü mâh-ı hüsnün iştiyâkı dest-i hallâca
Atıldım şeş cihetden bî-mekânım yâ Resûlallâh

4. Enîs-i tal'atinden rûşenâyı âşinâ kıl dost
Ben ol hasret-nevâ sad-zâr cânım yâ Resûlallâh

5. Firâkım çekmedi arz [u] semâ ins [ü] melâ'ik çün
Tahammül kalmadı sâhib-figânım yâ Resûlallâh

6. Bu Sâcid âteş-i aşkın ile yansa mükedder mi
Elest bezmindedir ahd-i emânım yâ Resûlallâh
Sâcid ve Şiirleri, s.232-233

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlin zâtu'llâh'ın çerâğı yâ Resûlallâh
Sıfâtındır kamu varın durağı yâ Resûlallâh

2. Ehadsin nûr-ı evvelde ki âhir hâtem-i mevcûd

Çü sensin kenz-i levlâkin revâğı yâ Resûlallâh

3. Senin şânın idi şak eylemek mâhı bu zulmetden
Şehâdet parmağındır Hak sürâğı yâ Resûlallâh

4. Şecerdir kâmetin kenzi özün vahdetde Tûbâ'dır
Hidâyet feyzinin ol beş budağı yâ Resûlallâh

5. Kerem kıl rûz-ı mahşerde şefâ'at Sâcid-i acze
Sana mahsûs siyeh rûyunun ağı yâ Resûlallâh
Sâcid ve Şiirleri, s. 233

Fevzî-i Bağdadî (ö. 1848)
Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1. Ey vücûdın bâ'is-i pîrâye-i arz u semâ
Hâk-i pâyın ʿayn-ı âʿyân-ı dü-gûne tûtyâ

2. Eşref-i zâtıyla sensin *rahmetli'l-'âlemîn*[271]
Seyyid-i evlâd-i Âdem şâfîʿ-i rûz-ı cezâ

3. İmtizâc etmezden evvel Âdem ile *mâ' [u] tîn*[272]
ʿArşa verdin ey Nebî nûr-ı nübüvvetle ziyâ

4. Şâh-ı evreng-i *le'amruk*[273] mâlik-i hulk-ı ʿaẓîm
Hâtem-i dest-i risâlet evvel-i halk-ı Hudâ

5. Nâzenîn-î *li ma'allâh*[274] mahrem-i esrâr-ı vahy
Şeh-süvâr-ı ʿarşa-ı *levlâk*[275]e fahr-ı enbiyâ

6. Ẓulmet-i küfr ü cehâlet kaplamışdı ʿâlemi
Talʿatın anı münevver etdi ey bedrü'd-dücâ

7. Gerçi İbrâhîme elkâb-ı Halîlim söylemiş
Lîk Mahbûbum demiş sana cenâb-ı Kibriyâ

8. Bî-tekellüf *kâbe kavseyn*[276] rütbesin verdi sana
Hazret-i Mûsâya virmiş sırr cevâb-ı *len-terâ*[277]

9. Fevzî-i âşüfte-hâli ey Şefîʿu'l-müznibîn
Eyleme bâg-ı şefâʿat meyvesinden bî-nevâ
Fevzî-i Bağdadî, s. 45-46

---

271 Enbiya 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".
272 Âdem su ile çamur arasında iken ben peygamberdim (Yılmaz, 1992: 99).
273 Hicr, 72 "(Ey resulüm!) Hayatına yemin olsun ki onlar, sarhoş (sersem) halleriyle saçmalayıp duruyorlardı."
274 Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)
275 "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
276 Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
277 A'raf, 143 "Sen beni asla göremezsin."

Leylâ Hanım (ö. 1848)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. 'Alîl-i derd-i 'isyâna devâsın yâ Resûlallâh
   Bize sûy-ı cinâna reh-nümâsın yâ Resûlallâh
2. Sana 'âşık olanlar secde eyler hâk-i pâyında
   Cemî'-i ümmete kıble-nümâsın yâ Resûlallâh
3. Yaradılmazdan evvel pâdişâhım hep bu 'âlemler
   Cenâb-ı Hakk ile sen âşinâsın yâ Resûlallâh
4. Cihânda fâsık u fâcir kerem senden ümîd eyler
   Şefâ'at kıl Habîb-i Kibriyâsın yâ Resûlallâh
5. Ne yüzle varacak Leylâ huzûra rûz-ı mahşerde
   Ana rahm eyle Şâh-ı Enbiyâsın yâ Resûlallâh

Leylâ Hanım Dîvânı, s.197)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Garîbim bulmadım bir yâr u hem-dem yâ Resûlallâh
   Günâhım çoklıgından sîne pür-hem yâ Resûlallâh
2. Kerem-kârâ ne rütbe mücrim olsam da ümîdim bu
   Gubâr-ı pâyın ola zahma merhem yâ Resûlallâh
3. Beni bâb-ı şefâ'atden 'inâyet kıl ba'îd itme
   Bu 'isyânımla mahşûr oldıgım dem yâ Resûlallâh
4. Günehden hâlimi 'arz itmege yok zerre dermânım
   Hicâbımdan zebânım dahi ebkem yâ Resûlallâh
5. Ne haddimdir seni 'âlemde ben medh u senâ itmek
   Senin meddâhın oldı Rabb-i Ekrem yâ Resûlallâh
6. Terahhum kıl soyundur hânkâh-ı 'aşka Leylâ'yı
   Ola tâ Hazret-i Monlâ'ya mahrem yâ Resûlallâh

Leylâ Hanım Dîvânı, s.197

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Devâdır hâk-i kûyun haste-gâna yâ Resûlallâh
   Şifâ bahş itdi nutkun cism ü câna yâ Resûlallâh
2. Kevâkib saymadan 'isyânımın ta'dâdı müşkildir
   Eger 'afv itmesen sıgmaz cihâna yâ Resûlallâh
3. Buyurdun ümmetim 'isyân ider âhir zamân olsa
   Meseldir 'afv olur hâl-i zamâne yâ Resûlallâh
4. Huzûra varmaga bâr-ı günehden yok mecâlim vâh
   Şebâbetde dönüp kaddim kemâna yâ Resûlallâh
5. Be-hakk-ı Hazret-i Zehrâ terahhum eyle bir kerre
   Yanup yakıldıgım dem 'âşıkâna yâ Resûlallâh

6. Ne rütbe aglasam ‘isyânımın bir zerresi olmaz
   Boyansa aglamakdan dîde kana yâ Resûlallâh

7. Bu kara yüzle dûzahdan dahi şerm eylerim billâh
   Degil Leylâ kulun lâyık cinâna yâ Resûlallâh

Leylâ Hanım Dîvânı, s.198

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Yanarsam nâr-ı ‘aşkınla yanayım yâ Resûlallâh
   Ezelden bagrı yanık bir gedâyım yâ Resûlallâh

2. Hevâ-yı nefsime tâbi‘ olup pek çok günâh itdim
   Huzûra kangı yüz ile varayım yâ Resûlallâh

3. Harîm-i ravzana sürmüş iken rûy-ı siyâhım vâh
   Yine cürm ü günâha mübtelâyım yâ Resûlallâh

4. Kapında boynı baglu bir esîrim dest-gîrim ol
   Garîbim bî-kesim bî-dest ü pâyım yâ Resûlallâh

5. Kulun Leylâ'ya şâhım var iken dergâh-ı ihsânın
   Varup ben kangı şâha yalvarayım yâ Resûlallâh

Leylâ Hanım Dîvânı, s.198-199

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Bu cismim âteş-i ‘aşkınla yansun yâ Resûlallâh
   Dü-çeşmim hâb-ı gafletden uyansun yâ Resûlallâh

2. Gidüp boynumda zencîrimle ben ol ravza-i pâke
   Görenler hep beni dîvâne sansun yâ Resûlallâh

3. O rütbe aglayam çöllerde feryâd eyleyem ben kim
   Sirişk-i dîdem al kana boyansun yâ Resûlallâh

4. Şu kâfir nefs elinden bu dil-i bî-çâreyi kurtar
   Yeter cürm ü kabâhatdan usansun yâ Resûlallâh

5. Kulun Leylâ'yı mahşer ehline sen eyleme rüsvây
   Günâhından bu dünyâda utansun yâ Resûlallâh

Leylâ Hanım Dîvânı, s.199

Mehmed Murad Nakşibendî (ö. 1848)

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

1. Vücûdun ‘âlemine oldı rahmet yâ Resûlallâh
   Husûsâ ins ü cinne mahz-ı ni’met yâ Resûlallâh

2. Kapunda bende olmak halka sultân olmadan yegdir
   Senin kullugun oldı ‘ayn-ı devlet yâ Resûlallâh

3. Vâr ise cennet-i a’lâda ‘âşık iftirâkinle
   Bilür duzah degildir ana cennet yâ Resûlallâh

4. Ne itsün cenneti ‘âşık degişdi habbeye Âdem

Ne kâdri var ki olsun câna minnet yâ Resûlallâh

5. Hemân ancak murâdı ‘âşıkânın vech-i pâkdir
Bulur kând-i lebinden cân-ı lezzet yâ Resûlallâh

6. Degişse ‘aşk-ı pâkin bir kişi dünyâ vü ‘ukbâda
Bu fevkinde olamaz ‘ayn u gaflet yâ Resûlallâh

7. Koysanda dögersen de derin terk eyleyüb gitmez
‘Akıl kec oldı kâpunda kül oldum yâ Resûlallâh

Nakşibendî Mehmed Murâd Dîvânı, s.55-56

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

1. Senindir cümle-i mülk-i hidâyet yâ Resûlallâh
Beni râh-ı Hüdâya kıl delâlet yâ Resûlallâh

2. Hüdânın ‘arş-ı a’lâsı türâb-ı na’l-i bâbından
Şeb-i esrâra kesb itdi şerâfet yâ Resûlallâh

3. O şeb kim mescid-i Aksâya ervâh-ı resel geldi
Hüdâ emr eyledi itdin imâmet yâ Resûlallâh

4. Benim cürmüm nihâyet tutmaz inkâra mecâlim yok
Senin de lütfuna yok hadd u gâyet yâ Resûlallâh

5. Beni Leylî-i dünyâ aldayub Mecnûn-sıfat aldum
Cünûnumdan kerem kıl vir ifâkat yâ Resûlallâh

6. Beni red itmeyüb dergâh-ı vâlâda kabûl eyle
Kapunda istiyor gönlüm ikâmet yâ Resûlallâh

7. Murâd-ı derdmendin cümle ahvâli ma’lûmun
Anı takrîre vü tahrîre ne hâcet yâ Resûlallâh

Nakşibendî Mehmed Murâd Dîvânı, s.56

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

1. İnkâh it bendene hâlim yamandır yâ Resûlallâh
Dârın dârü’l-emân ins ü cândır yâ Resûlallâh

2. Ki tedbîr eylesünler mest olanlar kim gafletle
‘Usât-ı ümmetin hâli yamandır yâ Resûlallâh

3. Hudânın ‘arş-ı a’lâsı türâb-ı na’l-i pâyinden
Şeb-i esrâra kesb itdi şerâfet yâ Resûlallâh

4. Keremkânım şâşırdım ben de bilmem ne eyleyim
Bakmam yok söze hâlim gümândır yâ Resûlallâh

5. Sırât-ı müstakîme kim ki ister benden
Bu nefsin maksadı şîrret ile şâmildir yâ Resûlallâh

6. Beni râh-ı Hüdâdan eser-i pâkinden cüdâ olmuş
Bahâr-ı ‘ömrimin bu ki Hüdândır yâ Resûlallâh

7. Egerçi müznibdir yine olmuşdur Murâd ammâ

Sor âl-i resûli kadr-i dânedir yâ Resûlallâhh
Nakşibendî Mehmed Murâd Dîvânı, s.57

Ahmed Kuddûsî (ö. 1849)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Elif Allâhın habîbidür Muhammed Mustafâ
Be beni dûr itmesün rahmetle 'ışkdan ol Hudâ

2. Te teşerrüf eylerem ism-i şerîfin yâd ile
Se sevâb olur anı yâd idene bî-had şehâ

3. Cim cemâli nûrının bir zerresidür âfitâb
Ha hayât-ı câvidân bulur olan 'âşık ahâ

4. Hı halîlidir Hudânın hem resûli bî-gümân
Dal didi peygnmbcrimdir ol habîb-i bâ-safâ

5. Zel zelîl olmaz aha her kim ki eyler ittibâ
Re risâlet tahtının sultânı fahr-i enbiyâ

6. Ze zeval yok şer'ine *amfî ilâ-yevmü'l-kıyâm*[278]
Sin sa'âdet bulısar ol şâha iden iktidâ

7. Şın şefâ'at tâcını başına geydirdi Hudâ
Sad salât ile selâm üstüne olsun inkızâ

8. Dad dalâlet üzre itmez ümmeti hîç içtimâ
Tı taparlar Hakka ancak dileyüb vasl-ı likâ

9. Zı zuhur itdikde nûrı gitdi küfrin zulmeti
'Ayn âlemlere rahmet geldi ol Hayrü'l-verâ

10. Gayn gârât eyledi 'ışkı bu gönlüm şehrini
Fe firâkıyla tutuşub yanaram subh u mesâ

11. Kaf kudûmiyle teşerrüf eyledi halk-ı cihân
Kef kerîmdür sâ'iline bî-hisâb eyler 'atâ

12. Lam livâ'ü'l-hamdi ihsân itdi Yezdân hem ana
Mim mahabbet eyleyen bulur o sultâna 'ulâ

13. Nun nebîler hâtemidür hem kamunın efdali
Vav vücûda geldi anınçün bu arz-ile semâ

14. He hidâyet bulmışuz anınla biz Hak râhına
Lâm elif lâ lâ-yezâlin dostıdur ol tâ' ü hâ

15. Ye yaraşur Hâlik u mahlûk anı medh itmeye
Sende Kuddûsî anın meddâhı olgıl dâ'imâ
Kuddûsî Dîvânı, 16, s. 99-100

[278] Kasas, 71 "De ki: "Hiç düşündünüz mü, Allah geceyi kıyamet gününe kadar üzerinizde devamlı kılsa, Allah'tan başka size ışık getirecek bir tanrı var mıdır? Hâlâ söze kulak vermeyecek misiniz!"

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Kird-gârın âşinâsıdır Muhammed Mustafâ
‘Aşıkânın dil-rübâsıdır Muhammed Mustafâ

2. Nûr-ı pâkinden Hudâ bu halkı inşâ eyledi
Kâ‘inâtın mübtedâsıdır Muhammed Mustafâ

3. İns ü cin peygamberi iki cihanın serveri
Enbiyânın pîşvâsıdır Muhammed Mustafâ

4. ‘Âlemine rahmet irsâl eyledi Mevlâ anı
Bize Yezdânın ‘atâsıdır Muhammed Mustafâ

5. Olmasaydı ol eğer biz ihtida itmez idik
Ehl-i îmânın hüdâsıdır Muhammed Mustafâ

6. Nûr-ı ‘irfân-ı Hudâ’dan itdi bizzât iktibâs
‘Ârifânın reh-nümâsıdır Muhammed Mustafâ

7. Sırr-ı mi’râcın tuyan bilür ‘ulüvv-i şânını
Cümle a‘lâlar ‘ulâsıdır Muhammed Mustafâ

8. Andan özge kimse Hakkı baş göziyle görmedi
Hak habîbi bâ-safâsıdır Muhammed Mustafâ

9. İtdi anınla tevessül enbiyâ vü mürselîn
Çünki dertlüler devâsıdır Muhammed Mustafâ

10. Ana geydirdi şefâ‘at hil’atini ol Hudâ
Cümle emrâzın şifâsıdır Muhammed Mustafâ

11. Gökde Ahmed dahi cennetde ana Mahmûd dinür
Yir yüzinün rûşenâsıdır Muhammed Mustafâ

12. Sıdk u şevk ile bu na'tı okuyan hem dinleyen
Bildi halkın müntehâsıdır Muhammed Mustafâ

13. Eyle Kuddûsî ana her dem salât ile selâm
Ki Hudânın Mustafâsıdır Muhammed Mustafâ
Kuddûsî Dîvânı, 20, s. 102-103

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1. Dil çeşmine göründi çü dîdâr-ı Muhammed
Toğdı gönül iklîmine envâr-ı Muhammed

2. Mevlâya dem-â-dem iderin hamd ü şükür kim
Lutf eyleyüben kıldı beni yâr-ı Muhammed

3. Hem virdi bana şevkini fazlıyla o şâhın
Oldum çü bugün bülbül-i gülzâr-ı Muhammed

4. Sabr idemeyüb firkatine şehrine vardım
Büldân-ı cihân eşrefidür şâr-ı Muhammed

5. Lâyık değil isem de beni kıldı mücâvir

Mihmânına ikrâm ü ʻatâ kâr-ı Muhammed

6. Çün ʻâdetidür cûd u kerem lutf u mürüvvet
Dâreynde şeref ’ izzeti züvvâr-ı Muhammed

7. Kuddûsîye Hak ’ışkını bahş eyledi anın
Dilinde Hudâ zikri vü güftâr-ı Muhammed
Kuddûsî Dîvânı, s.183

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Ey Hudâ ’afv it beni Hayrü’l-verâ hürmetine
Ahmed ü Mahmûd Muhammed Mustafâ hürmetine

2. Sâhib-i seyf-i fütûhât kâhir-i a’dâ-yı dîn
ʻAmme-i rahmet habîb-i bâ-safâ hürmetine

3. Tayyîb ü tâhir nebîler hâtemi hem eşrefi
Hâşır-ı *şemsü’d-Duhâ*[279] bedrü’d-Dücâ hürmetine

4. Halkı anın-çün yaratdın anı da kendin içün
Bâ’is-i îcâd-ı halk bahr-i vefâ hürmetine

5. Hâmid ü muhtâr enîsi ins ü cin peygamberi
Şâfı’-i rûz-ı kıyâmet Müctebâ hürmetine

6. Eyle Kuddûsî güneh-kârı Gafurâ mağfiret
’İllet-i gâ’iyye-i arz u semâ hürmetine
Kuddûsî Dîvânı, s.197

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Yaratmamış Hudâ bir kul Mıhammed Mustafâ’dan yeğ
Be-külli halkdan efdâldür vü cümle enbiyâdan yeğ

2. Kamu ümmetlerin hem efdalidür ümmeti anın
İmem içinde yokdur ümmet-i Hayrü’l-verâdan yeğ

3. Bu ümmet içre ashâb-ı güzîn efdâl kamusından
Dahi ashâbda yok Sıddîk ı zi-sıdk u safâdan yeğ

4. Tarîk yok bu cihânda sâlikân içün velâkin hîç
Yakîn âsân tarîk yokdur tarîk-i evliyâdan yeğ

5. Tarîk-ı Kâdirî cümle tarîklar esheli zîrâ
Sülûk ehline yok şimdi bu râh-ı bî-venâdan yeğ

6. Sahabe vakti gibi oldı bizim vaktimiz zîrâ
Cihâddur efdâlü'l-a’mâl ki bin yıl inzivâdan yeğ

7. Nebîler serveri itdi cihâd bizzat muhakkak bil
Bulunmaz bir 'amel Kuddûsîyâ asla gazadan yeğ
Kuddûsî Dîvânı, s. 207

[279] Şems, 1 “Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna”

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Hudânın dostı şâh-ı enbiyâsın yâ Habîbullâh
Şefîü'l-müznibîn Hayrü'l-verâsın yâ Habîbullâh

2. Cemî'-i halkı yaratmış senin içün hem ol Hâlik
Seni kendi içün yâr-ı Hudâsın yâ Habîbullâh

3. İhâta eylemiş iken cihânı zulmet i fetret
Münevver eyledin Bedrü'd-Dücâsın yâ Habîbullâh

4. Be-küllî ümmetin hem mürşîdisin eyledin irşâd
Gürûh-ı sâlikâna reh-nümâsın yâ Habîbullâh

5. Sabî iken bu Kuddûsî kocanın gönlüni kapdın
Gönüller sayd ider bir dil-rübâsın yâ Habîbullâh

Kuddûsî Dîvânı, s. 212-213

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Bu mahlûkâtı halka sen sebebsin yâ Habîbullâh
Katmışından Hudâya hem ehabsin yâ Habîbullâh

2. Yaradılmış senin rûh-ı şerifin be-küllî nâs
'Arabdur hayr-i nâs hayrü'l-'Arabsın yâ Habîbullâh

3. Senin içtin yaratmış halkı kendi çün seni Hallâk
Halâ'ik içre şâh-ı müntahabsın yâ Habîbullâh

4. Çün inşân nev'inin ecsâdının Âdem atasıdur
Muhakkak sen de ervâha ebûsın yâ Habîbullâh

5. Cihan küfr ile tolmış Ka'bede esnâma tapmışlar
Arıtdın anı keşşâf-ı kürebsin yâ Habîbullâh

6. Hudâ nûr-ı şerifinle ki rûşen kıldı dünyâyı
Cemî'-i halka rahmet nûr-ı Rabsin yâ Habîbullâh

7. Bu Kuddûsî koca hâl ince meddâhın olub dir kim
Nebîler eşrefi a'lâ'n-nesebsin yâ Habîbullâh

Kuddûsî Dîvânı, s. 213

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Yüzünden halk-ı 'âlem pür-ziyâdır yâ Resûlallâh
Siyah gözünle kaşın dil-rübâdır yâ Resûlallâh

2. Ruhin şevki ile gökde tarab eyler kerrûbiyyûn
Halâ'ik 'ışkına heb mübtelâdır yâ Resûlallâh

3. Dehânın nefhası vasfın idebilmez melek insan
Ki medh eden seni bizzât Hüdâdır yâ Resûlallâh

4. Mu'anber sünbülın şevkiyle yanar rûz u şeb gönlüm
Dişinle 'arş-ı a'zam rûşenâdır yâ Resûlallâh

5. Dudağın lezzetine âb-ı kevser selsebîl uymaz

Lisânın tercümân-ı reh-nümâdır yâ Resûlallâh

6. Vücûdın bâ'is-i halk-ı semâvât cümleye rahmet
Diyen ol Hâlik-ı arz u semâdır yâ Resûlallâh

7. Dahi re'sٍ-i hümâyûnın yukaru yedi kat gökden
Mübarek ayağın tahte's-serâdır yâ Resûlallâh

8. Çün oldı cism-i pâkin mübtelâ bu kâ'inâta çün
Yine ol kâ'inâta müntehâdır yâ Resûlallâh

9. Teşerrüf ideriz ism-i şerîfin itmek ile yâd
Be-küllî derdlere zikrin devâdır yâ Resûlallâh

10. Şefâ'at devletin Allâh sana çün eyledi ihsân
Gıyâsın müznibâna mültecâdır yâ Resûlallâh

11. Gürûh-ı mücrimânız biz ki icrâm eyledik bî-had
Ümîdimiz kıyâmetde sanadır yâ Resûlallâh

12. Atamızdan bize erhamsin ey lutf u kerem kânı
Mürüvvet merhamet sana sezâdır yâ Resûlallâh

13. Zebânîler eliyle hem cahîmde bizi yandırma
Ki bizim zenbimiz bî-intihâdır yâ Resûlallâh

14. Bizim ancak işimiz dâ'imâ cürm ü hatâ iken
Sana düşen hemân 'afv u 'atâdır yâ Resûlallâh

15. Ne mümkindür bu Kuddûsî fakîr meddâhın olmak kim
Murâdı rûz-ı mahşerde likâdır yâ Resûlallâh

Kuddûsî Dîvânı, s. 213-214

Derviş Selîm Sırrî (ö. 19. Yüzyılın ilk yarısı)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Hayr-ı halkullâh sensin ey habîb
Pâk gevhersin ha îb ü hem ne îb

2. Yâ Muhammed kıldı Hak ancak seni
Kün fe-yekûn[280] emrini el-hak mücîb

3. Hem de sensin *li-ma'allâh*[281] bülbülü
Gülsitân-ı vech-i Hakk'a 'andelîb

4. Kıl şifâ kim derdimin dermânısın
Haste-i hicrâna hem sensin tabîb

5. Dergehinde kıl kabûl Sırrî kulun
Bâb-ı 'Abdü'l-kâdir'inde müntesîb

Derviş Selîm Sırrî Dîvânı, s. 62

[280] Yasin, 82 "Bir şeyi istediğinde, onun buyruğu "ol!" demekten ibarettir; hemen oluverir."
[281] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Ey bülbül-i gülzâr-ı füyûzât-ı belâgat
V'ey gonce-i bâgîçe-i gülzâr-ı fesâhat

2. Şânında enin şevkile *levlâk*[282]e denildi
Tahkîk bu ki bu 'âleme olmazdı bidâyet

3. Mahbûb-ı Hüdâ'nın güzelim yok ana emsâl
Sultân-ı rusûlsün şeh-i hûbân-ı melâhat

4. Nûrun kamer-i lem'a-i envâr-ı nübüvvet
Nutkun güher-i ma'den-i eltâf-ı hidâyet

5. Meb'ûsdur efendim vücûdun olmaga
Hak'dan Sultân-ı dü 'âlem şeh-i şâhân-ı risâlet

6. Mecrûh-dilân 'âşıka merhem yine 'aşkın
İhsânına yokdur bilirim hadd [ü] nihâyet

7. Her hâlde hep halk-ı dü 'âlem ana muhtâc
Mücrimlere senden erişir lutf [u] 'inâyet

8. Sensin maraz-ı 'aşka şehâ merhem-i şâfî
Her dertliye sensin yine dermân-ı kifâyet

9. Cürmüm bana el vermez ise dâmen-i vasla
Lutf eyle amân bendene çekdürme hacâlet

10. 'İsyânına etdirme kulun Sırrî'[y]i pâ-mâl
Mahşerde kerem eyle eyâ kân-ı şefâ'at

Derviş Selîm Sırrî Dîvânı, s. 67-68

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Bârekallâh ana ey nûr-ı irâc
Leyletü'l-İsrâ'da ol mi'râc-ı tâc

2. Çün seninçün halk olundu dü cihân
İns ü cinne sensin ancak ibtihâc

3. Yüz ürüp ihsân umar dergâhına
Halk-ı 'âlem anadır hep ihtiyâc

4. Ey tabîb[im] kalbimiz mahbûb-ı Hak
Her marîz-i 'aşka hep sensin 'ilâc

5. Nûr-ı vechin gördügüm demden ezel
Derd-i 'aşkınla bu Sırrî nâ-mizâc

Derviş Selîm Sırrî Dîvânı, s.71

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Habbezâ hazret-i Kur'ân ıla ol şâh memdûh

---

[282] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Olmasa nefh olunur mu idi hiç âdeme rûh

2. Gelmese ‘âleme ol hazret-i sultân-ı rusûl
Yem-i tûfân-ı belâdan halâs olur mıdı Nûh

3. Gün gibi zâhir edüp Hakk’a giden râhımızı
Bize ey kân-ı kerem ol der-i lutfun meftûh

4. Lutf edüp merhem-i ‘aşkınla şifâ eyle şehâ
‘Âşıkânın dil-i nâlendeleri hep mecrûh

5. Dergehin bende-i nâ-çîzi bu Sırrî kulunun
Kütüb-i ‘aşkın ezel levh-i dilinde meşrûh
Derviş Selîm Sırrî Dîvânı s.72-73

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Yâ Resûlallâh cihânı ser-te-ser lutfun muhât
Oldugıçün buldular hep halk-ı ‘âlem inbisât

2. Mebde’-i kevn [ü] mekânsın melce’-i halk-ı cihân
Feyz-i lutfun eylemişdir kâ’inâtı pür-neşât

3. Hep seninçün halk olundu ibtidâ vü intihâ
Sensin ey kân-ı merâhim müncî-i haşr u sırât

4. Bir elimde cürm-i ‘isyân bir elimde el-amân
Kim hevesle eyledi nefsim hevâya ihtilât

5. Ermese lutfun bu Sırrî çâkerin bulmaz rehâ
Dûz u zenbüm eylemişdir şeş cihâtım irtibât
Derviş Selîm Sırrî Dîvânı s.100

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Nutkun olmuşdur şerî’at râhına rûşen-çerâg
Lutfun etmişdir tarîkat bezmini gülşen çü bâg

2. Bârgâhın oldu ol nüh kubbe-i eflâk [u] ‘arş
Ferş olundu ana mahsûs sidrede ‘âlî otag

3. Zât-ı hem-dem *li-ma’allâh*[283] mahrem-i bezm-i ilâh
Nâzenîn-i hâs-ı Yezdân bülbül-i bâg-ı belâg

4. Al elim lutfunla cânâ bende-i üftâdeyim
Hâk-i pây-ı hazretinden hecrile düşdüm ırag

5. Âteş-i ‘aşkın derûnum ser-te-ser olmuş muhît
Sûz-ı hecrin Sırrî kulun sînesinde basdı dâg
Derviş Selîm Sırrî Dîvânı s.108

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1. Sebeb-i kevn [ü] mekân evvel ü âhir ma’rûf
Oldu lutfunla kamu halk-ı dü ‘âlem meltûf

283 Yasin, 82 “Bir şeyi istediğinde, onun buyruğu “ol!” demekten ibarettir; hemen oluverir.”

2. Ana hep şer'-i şerîfinle musahhar 'âlem
Ey Resûlü's- sakaleyn v'ey habîb-i Rabb-i ra'ûf

3. Şehâ mümkün mü ola halk-ı cihân vassâfın
Olıcak hazret-i Kur'ânıla zâtın mevsûf

4. Ravza-i pâkine evlâdına ashâba salât
Ola 'ilmin gibi her dem niçe ta'dâd-ı ulûf

5. Zikr ü fikrinle müdâm Sırrî-i nâcîz kulunu
İki 'âlemde amân eyle efendim me'lûf
Derviş Selîm Sırrî Dîvânı s.110

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Ey sa'âdet burcunun mâhı habîb-i zü'l-celâl
V'ey hidâyet çarhının mihr[i] nebiyy-i lâ-yezâl

2. Pâdişâh-ı hüsn [ü] ânsın sen ki 'âlem gelmemiş
'Âşıkım ben sana şâhım hemçü müştâk-ı cemâl

3. Yâ Resûlullâh mübârek leyle-i mi'râcda
'Arşı teşrîf-i kudûmun kıldı sendeki kemâl

4. Sâ'ilem ihsâna geldim ana ey kân-ı kerem
Bâb-ı lutfun beklerim şâhım elimde 'arz-ı hâl

5. İbtidâ-yı 'âlemînsin intihâ-yı murselîn
Pâdişâh-ı *kün fekân*[284]sın bî-şebîh [ü] bî-misâl

6. Şân-ı zât-ı pâkin içün olıcak vassâf
Hak Midhat-ı pâkin Hüdâdan gayrılara etmek muhâl

7. Lutf edüp sırrî-i zâra şâhım istimdâd kıl
'Âciz ü mücrim kulundur gark-ı 'isyân [u] vebâl
Derviş Selîm Sırrî Dîvânı s.120-121

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Mustafâ seyyid-i kevneyn Resûlü's- sakaleyn
Mustafâ fahr-i rusûl mefhar-ı kül fî'd-dâreyn

2. Hâşimîyyi 'Arabîyyi Medenîyyi Mekkî
Es'adü'l-halk Ebü'l-Kâsım-ı ceddü'l-Haseneyn

3. Zehî zü't-tâc-ı *le'amrük*[285] meh-i pür-nûr-ı Hüdâ
Şeh-i evreng server-i ceyş-i harameyn

4. Mübdi-i dîn-i mübîn fâtih-i kufl-ı Bathâ
Şeh- süvâr-ı 'Arabî Gâzî-i bi'l-Bedr [ü] Huneyn

---

[284] Bakara, 117 "O, göklerin ve yerin eşsiz-örneksiz yaratıcısıdır; bir şeyin olmasını dilediğinde ona "ol!" der, hemen oluverir."
[285] Hicr, 72 "(Ey resulüm!) Hayatına yemin olsun ki onlar, sarhoş (sersem) halleriyle saçmalayıp duruyorlardı."

5. Meded Allâh u Muhammed kulunuz sırrî-i zâr
   Ola ferhunde-i bâ-lutf-ı mübârek ismeyn
   Derviş Selîm Sırrî Dîvânı s. 136

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1. Hüsn-i cânân ne hoş bismillâh
   Bezemişdir anı mâşâallâh

2. Habbezâ böyle gerekdir tasvîr
   Sâni'in san'atına eyvallâh

3. Cümle eşyâda mübeyyen zâhir
   Edemez böyle hüner gayrullâh

4. Der-i lutfunda kulun sâ'ilinim
   Yâ Muhammed kerem et yâ Allâh

5. Sırr-ı esmânile Sırrî kulunu
   Mazhar-ı tevfîkin et yâ Allâh
   Derviş Selîm Sırrî Dîvânı s. 141-142

Seyyîd Süleymân Mahvî (1850'den sonra)
Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Nebîden e'l-ân varlıgumı vâr-ı Muhammed
   Yakdı cigerüm 'aşk odına nâr-ı Muhammed

2. 'Aşk câmını nûş eyledi dil rûz-ı elestden
   Şeb tâ-be-seher 'aşkıla ezkâr-ı Muhammed

3. Râyıhâ-i 'aşk murg-ı dili eyledi ser-mest
   Ziynet vireli 'âleme gül-zâr-ı Muhammed

4. Bir zühde kılup bulmaz idi râh-ı hakîkat
   Üftâde gönül çekmese efkâr-ı Muhammed

5. Nefsin cerisin kırdı vârın eyledi yagmâ
   Zabt eyledi dil tahtını hünkâr-ı Muhammed

6. Ta'mîr ideli sîretimi sûreti hâlüm
   Gör nice vîrân eyledi mi'mâr-ı Muhammed

7. Bir yâr yoluna vârını terk eyledi Mahvî
   Zâhir olalı 'aynuma dîdâr-ı Muhammed
   Seyyîd Süleymân Mahvî Dîvânı, s.154

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1. Hudâya âşinâsın yâ Muhammed
   Kamudan ibtîdâsın yâ Muhammed

2. Bilür kadr-i kemâlun ehl-i 'uşşâk
   Sen ol hayrü'l-verâsın yâ Muhammed

3. Didi Hak şânına *levlâke levlâk*[286]
   Hitâmı enbiyâsın yâ Muhammed

4. Kaşın mihrâbına yüz tutdı ‘âlem
   Penâh-ı evliyâsın yâ Muhammed

5. Saçın Mecnûna vâleyl okutdı
   Velî dârü’ş-şifâsın yâ Muhammed

6. Hakın vech-i cemâlinden bilindi
   Ki mirâtı Hudâsın yâ Muhammed

7. Sana muhtâc durur eşyâ kemâ-ken
   ‘Atâ-kânı sehâsın yâ Muhammed

8. Mürüvvet ma’deni bahr-ı şefâ’at
   Delîl-i reh-nümâsın yâ Muhammed

9. Şeb-i zulmetde kaldı Mahvî rahm it
   Yetiş bürîd dû câsın yâ Muhammed

Seyyîd Süleymân Mahvî Dîvânı, s.156

Nâfi’ Arab Tâhir Efendi-zâde (ö.1850)
Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

1. Ey risâlet hüsnine rûyın ki virmişdir şu’â’
   Pertev-i zâtından oldı kâ’inâta iltimâ’

2. Tolmuş idi şöhret-i hüsnün senin âfâkda
   Sırr-ı gayb itmiş degildi vechden keşf-i kınâ’

3. Hubb-i pâkin cânıma odlar bırakmışdı o dem
   Sît-i iclâl-i nübüvvet itmiş idim istimâ’

4. Ravza-i pâke okurlar zâ’ir-i ervâh-ı kuds
   Bu durur eşref-i mekân bu durur hayrü’l-bukâ’

5. Cây-ı âsâyişleri olmakdadır duzah-nişân
   İtmeyenler şir’at-ı İslâmın üzre ittibâ’

6. Dü-lebinden zâhir olan hükmün icrâ oldı hep
   Kim dimişler *külli sırrın câveze’l-isneyni şâ’*[287]

7. Yâ Resūla’llâh şefâ’at kânısın redd eyleme
   Senden eyler Nâfî’-i bî-mâr ancak intifâ’

Nâfî Divanı, s. 345

Şeyh Mehmed Zâ’ik Efendi (ö. 1852)
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Senün ‘aşkunla oldum beyti tâ’if yâ Resûlallâh

---

[286] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

[287] Sırlar iki kişiyi aşınca yayılır.

Olaydum der-gehünde dahı ‘âkif yâ Resûlallâh

2. Budur sa’yüm Safâ vü Merve hakkı râh-ı ‘aşkunda
Başumdan esmesün bâd-ı muhâlif yâ Resûlallâh

3. Firâkunla basupdur bagrına seng-i siyeh Ka’be
Bu sene ehl-i vakfe oldı vâkıf yâ Resûlallâh

4. Bedel olmaz iken yek-katre bezm-i ‘âlem ‘ömre
Nükûdun itdi ‘uşşâka ma’ârif yâ Resûlallâh

5. Cemî’-i enbiyâ şân-ı şerîfün tercümân oldı
Senün na’tündedür yüz dört musâhif yâ Resûlallâh

6. Eger teşrîfün elgâz-ı ledünnî itmeseydi hall
Kalurdı mübhem esrâr-ı ma’ârif yâ Resûlallâh

7. Fedâ eylerse de cân-ı nizârın Zâ’ik-i rüsvâ
Ebed olmaz reh-i ‘aşkunda tâlif yâ Resûlallâh

Zâ’ik Dîvânı, s. 188

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Kapundur kıble-i erbâb-ı hâcet yâ Resûlallâh
Sana baş egmeyen bulmaz selâmet yâ Resûlallâh

2. Eger rûz-ı hesâbun müddeti taz’îf olınmazsa
Hesâb-ı cürmim olmaz hakca rû’yet yâ Resûlallâh

3. Terakkî eyledüm bâlâ-yı iflâsın ……………..
Anâ virsün bana nakd-i şefâ’at yâ Resûlallâh

4. Taharrî itseler erbâb-ı cürmi rûz-ı mahşerde
Bulınmaz sana benden ahvec ümmet yâ Resûlallâh

5. Eger ümmet dimezsen redd idem Hakk dahı kullukdan
O dem hâlüm perîşândur begâyet yâ Resûlallâh

6. Şefâ’at eylemezsen sû’-i ahvâlüm beni nâra
İder her hayvede bin kere da’vet yâ Resûlallâh

7. Siyeh-rû Zâ’ik-i bîmâr-ı husrân u tebehkâre
Şefâ’at şerbetiyle kıl tabâbet yâ Resûlallâh

Zâ’ik Dîvânı, s. 189

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Vücûdun rahmet itdi Hak cihâna yâ Resûlallâh
Zuhûrun bâ’is-i esrâr nihâne yâ Resûlallâh

2. Ne âbâ-yı felek itdi teşerrüf hâk-i pâyünle
O dem vardukda beyt-i ümmühâne yâ Resûlallâh

3. Mücerred vâridât u hayy hakkdur yohsa mümkin mi
Senün evsâfunı almak dehâne yâ Resûlallâh

4. İdenler şer’-i pâk enveründen inhirâf elbet

Olur kâbil-i kazâ nâgihâne yâ Resûlallâh

5. ‘Akîm her ki dü ‘âlem oldı şûrî ma’nevî bî-şekk
İdenler âl-i evlâda ihâne yâ Resûlallâh

6. Hulûs u sıdk ile senden şefâ’at-hˇâh olan kimse
İder her cürmini ‘özr ü bahâne yâ Resûlallâh

7. Olursa ravzâna ruhsûde Za’ik ehl-i cennetdür
Figân eyler çü bülbül ebleh-âne yâ Resûlallâh
Zâ’ik Dîvânı, s. 190

Osman Nûrî Pâşâ (ö.1856)
Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

1. Yâ Resûlallâh fedâ ruhum sana kurbanınum
Olsa bin cânım fedâ şerminde ihsânınum

2. Hâk-i pâyi’ıtrrâkünden kulun dûr eyleme
Rû siyeh nâ-çizem anmâ ‘âşık-ı nâlânınum

3. Olmasa lütfun meded-res hal ma’lûmundurur
Derdmend-i bî-çâre kim deryûze-i dermânınum

4. Şems-tabân-ı hakîkatdür cemâl-i enverün
Zerre-sân ser-geşte-i vâlih ü hayrânınum

5. Nûri-i bî-çâre-yi ümmetliğe eyle kabul
Yâ Resûlallâh fedâ ruhum sana kurbanınum
Osman Nûrî Pâşâ Dîvânı, s.352

Seyyid Hasan Haydar (1856’dan sonra)
Mefâ’îlün Mefâ îlün Mefâ îlün Mefâ’îlün

1. Cemâlin matla’-ı nûr-ı Hudâdır yâ Resûlallâh
Vücûdun ins ü cinne reh-nümâdır yâ Resûlallâh

2. Sen ol sultân-ı ‘âlemsin ki tahtın ‘arş-ı a’lâda
Kapında hüsrevân kemter gedâdır yâ Resûlallâh

3. Senin zât-ı şerîfin bâ’is-i îcâd-ı ‘âlemdir
Ne söylerse şânına sezâdır yâ Resûlallâh

4. Ne mümkindür senin zât-ı şerîfün derk ide âdem
Bilen ancak cenâb-ı kibriyâdır yâ Resûlallâh

5. Garîb-i derd-mendim hasteyim dermân umâr gönlüm
Nigâhun derd-i ‘uşşâka devâdır yâ Resûlallâh

6. Esîr-i bende-i nefsim elimde nâme-i ‘isyân
Bütün ef’âl ü ahvâlim hadır yâ Resûlallâh

7. Garazım ancak dü ‘âlemde kapına intisâbımdır
Haydarın başıyla cânı fedâdır yâ Resûlallâh
Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s. 97

Mefâ'îlün Mefâ îlün Mefâ îlün Mefâ'îlün

1. Resûl-i Hâlık-ı yektâ Muhammed Mustafâ sensin
   Şefî'-i 'arsa-ı mahşer Habîb-i Kibriyâ sensin

2. Seninçin halk olundu on sekiz bin 'âlem ey server
   Sehâvet ma'dini peygamber sâhib-i livâ sensin

3. *Fekâne kâbe kavseyni ev ednâ*[288] indi şânında
   Seni görmek yeter 'uşşâka mir'ât-ı Hudâ sensin

4. Şeref buldu şeb-i mi'râcda kuds-i şerîf ancak
   Hemîşe şân-ı şevketde imâm-ı enbiyâ sensin

5. Eğer 'afv eylesen Ebû Cehîlle Fir'avun kıyâmetde
   Hudâ 'afv eyler elbet Hâkim-i rûz-ı cezâ sensin

6. Garîk-i bahr-i 'isyânım elim tut yâ Resûlallâh
   Hemîşe ehl-i 'isyânı belâlardan rehâ sensin

7. Halâs it câh hazalândan bu Haydar kemter kemînini
   Bütün üftâdegân-ı râh-ı Hakka rehnümâsın sen

Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s. 97-98

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. 'Âşık-ı müştâkınam dîvâna geldim yâ Resûl
   'Andelîb-veş rûz u şeb kibriyâna geldim yâ Resûl

2. Rahmetin bahrine nisbet katredir bahr-i muhît
   Mevc-i 'aşkın ile senin 'ummâna geldim yâ Resûl

3. Kim girip meydân-ı 'aşkla yâr için kurbân ola
   İşte ben başım alıp kurbâna geldim yâ Resûl

4. Sînemi çâk eylerim 'aşkın ile mecnûn olup
   Yalın ayak baş açık 'üryâna geldim yâ Resûl

5. Genc-i firkatden bu Haydar-ı derd-mendin it halâs
   El gögüsde boy egip dîvâna geldim yâ Resûl

Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s. 98

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey Meh-i burc-ı sa'âdet şems-i tâbân Muhammed
   Ay yanaklar derdimin dermânı Lokmân Muhammed

2. Sensin ol mâh-ı münevver kevkeb-i şemsi nuhâ
   Nûr-ı Hakk mahbûb-ı Hudâ feyz-i rahmân Muhammed

3. Sende tekmîl oldı çün sırr-ı nübüvvet mu'cize
   Edâ-yı dehân mısın bâ-i Kur'ân Muhammed

4. Hâşâ hâşâ gelmemiş mislin dahı gelmek muhâl

---

[288] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

Ey nübüvvet tahtının ʻünvân-ı sultân Muhammed

5. Görmeden Haydar cemâlün ʻaşkının dîvânesi
Der şefâʼat eyle ey ihsân-ı ʻummân Muhammed
Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s. 98-99

Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. ʻÂsiyem ʻisyâna kaldım yâ Resûlallâh meded
Sâʼilem meydâna kaldım yâ Resûlallâh meded

2. Hûn-i eşkim ʻâlemî tuttu serâser çâresiz
Gavvâsım ʻummâna kaldım yâ Resûlallâh meded

3. Naʼra-i feryâdzârım gûş edip ehl-i semâ
Sohbet-i dehânda kaldım yâ Resûlallâh meded

4. Dûd-ı âhım sâyesi hurşîde perde oldu âh
Firkat-i zindânda kaldım yâ Resûlallâh meded

5. Nûş edip bezm-i elestten cürʼa-i ʻaşkın ezel
Mekteb-i ʻirfânda kaldım yâ Resûlallâh meded

6. Nâme-i lütf u kerem ermez ise bu kemtere
El-amân dîvânda kaldım yâ Resûlallâh meded

7. Bende-i kemter mekînindir bu Haydar derd-mend
ʻÂlem-i giryâna kaldım yâ Resûlallâh meded
Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s.99

7 Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Yığıldı cürm-i ʻisyânım şefâʼat yâ Resûlallâh
Yanıp ʻaşkınla büryânım şefâʼat yâ Resûlallâh

2. Edersen bâb-ı lütfından bu mücrim bendeni ihrâc
Firkat-i dûzah-mekânım şefâʼat yâ Resûlallâh

3. Eger ʻafv eylemezsen men garîbin cürmini şâhâ
Ne şübhe ehl-i sûzânum şefâʼat yâ Resûlallâh

4. Yakamdan tuttugu zamân zebâniler kıyâmetde
Emân-gûş ile efgânım şefâʼat yâ Resûlallâh

5. Ferâmuş eyleyip hep ehl-i mahşer kendi ʻisyanın
Edeler laʼnet cânım şefâʼat yâ Resûlallâh

6. Bu ʻâlemde bulunmaz ben gibi bir dahı cürmkâr
Zerre nist hayr ihsânım şefâʼat yâ Resûlallâh

7. Ne yüz ile varayım ol ulu divânullâh
Haydarâ pür-cürm ʻisyânım şefâʼat yâ Resûlallâh
Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s.100

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Nigâhın derd-i ʻuşşâka devâdır yâ Resûlallâh

Vücûdun ‘âlemîne reh-nümâdır yâ Resûlallâh

2. Ne mümkin vasf ede âdem senin zât-ı şerîfini
Ki zât-ı pâkin vassâf-ı Hudâdır yâ Resûlallâh

3. Verildi şeb-i mi’râcda kamu dertlilere dermân
Gubâr makdem-ı pâkin tûtiyâdır yâ Resûlallâh

4. Yanıp ‘aşkınla ‘âşıklar geçerler cân ıla başdan
Visâl-i meh-cebînün bî-nühâdır yâ Resûlallâh

5. Cemâlinden cüdâ olmak celâlimdir benim cânâ
Celâlün tab’-ı ‘uşşâka sefâdır yâ Resûlallâh

6. Nazar kıl bende-i mücrim Haydar-ı cürm-i gümrâha
Nigâhın derd-i ‘uşşâka devâdır yâ Resûlallâh

Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s.101

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Elif kaddimi dâl etti günâhım yâ Resûlallâh
Utandurdı beni rûy-ı siyâhım yâ Resûlallâh

2. Senin ol bâb-ı ihsânın devrine bir gece varam
Garîbem derdimin yokdur penâhım yâ Resûlallâh

3. Türâbistânından yüzüm dûr eylemem aslâ
Makâm-ı nûr-ı zâtın kıble-gâhım yâ Resûlallâh

4. Firâk-ı nâr-ı ‘aşkın rûz u şeb kalbimde yanmakda
Yagarsa damımıza felek âhım yâ Resûlallâh

5. Ki sensin mazhar-ı nûr-ı sıfât âyet-i Kur’ân
Hakîkat-kânısın yok iştibâhım yâ Resûlallâh

6. Ki burc-ı heft-eflâkda cenâb-ı Hakka vâsıl kim
Hurûc etdi o şeb aşk-ı külâhım yâ Resûlallâh

7. Dü çeşmi-i Haydar’ın hasret çeker feryâd eder ağlar
Açılır mı ‘aceb baht-ı siyâhım yâ Resûlallâh

Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s.101-102

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Ey gönüller şehrinün şâh-ı habîb-i kibriyâ
V’ey bedenler burcının mâh-ı Habîb-i Kibriyâ

2. Nûr-ı vechin pertev-i yezdândan ezel
Kâbe kavseyn[289]in şehinşâhı Habîb-i Kibriyâ

3. Bezm-i *ev ednâ*[290]ya erdi hil’at-ı *levlâk*[291] ile

[289] Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”
[290] Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”
[291] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Baş gözüyle gördü Allâhı Habîb-i Kibriyâ

4. Erdi ol zât-ı Hudâya etmedi aslâ ârâm
   Yek nefeste kıldı kat' râh-ı Habîb-i Kibriyâ

5. Kat' edip yüz bin hicâb irdi tûrgâhına
   Giydi fahr-ı şâh-ı ilâhî Habîb-i Kibriyâ

6. Haydarâ bil cürm-i bî-had şübhesiz magfûr olur
   Dese Hakkdır o kemrâhı Habîb-i Kibriyâ

Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s.102

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Vücûdum sûz-ı 'aşkınla ko yansın yâ Resûlallâh
   Boyanıp eşk-i hasretle yıkansın yâ Resûlallâh

2. Ki senden özge yokdur iştibâhım gayrı bir zâta
   Hemîşe maksad-ı 'âşık-ı cânsın yâ Resûlallâh

3. Geceler subh dek feryâd ider bu dil-i nâlânım
   Gönül tahtındaki sultân ki sensin yâ Resûlallâh

4. Seni görmeklik 'uşşâka yeter murâd-ı maksûdsun
   Dü 'âlemde mürüvvet kân-ı cânsın yâ Resûlallâh

5. Seninçin halk olındu nüh felek burc u gökler
   Kamu insi cinne cânâ bürhânsın yâ Resûlallâh

6. Bu Haydar-ı 'âsî mücrime senden irmeye şefkat
   Nice ol dûzah-ı firkatde yansın yâ Resûlallâh

Seyyid Hasan Haydar Dîvânı, s.102-103

Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri (ö. 1857)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Mücrimîne kıl şefâ'at yâ Habîb-i Kibriyâ
   Hîç tükenmez rahmetündür yâ Habîb-i Kibriyâ

2. Gülşen-i bâg-ı risâlet sendedir yâ Mustâfâ
   Âl u ashâb bülbülî gûyâ Habîb-i Kibriyâ

3. İsteyenler buldı esrâr-ı ma'ârif kenzini
   Bir na't-ı evvel sana uyâ Habîb-i Kibriyâ

4. Parmagından akıdup ol selsebil ırmagını
   Cümlesini kandırır suyâ Habîb-i Kibriyâ

5. 'Âşık-ı didâr olan görsün cemâl-i Âhmedi
   Men re'ânî[292] remzini duya Habîb-i Kibriyâ

6. Bî-basar ko yüzün bassun Nebiy-yi muhterem

---

[292] "Beni düşte gören, kuşkusuz beni görmüştür; çünkü şeytan bana benzeyen bir şekle giremez." (Yılmaz, 2013: 527)

Makdemi pâkindedür tûtiyâ Habîb-i kibriyâ

7. Gel bırak bu ‘ilmi kâfi dâmenin tut vir salât
Tâlib ol yeg nazar-ı kimyâ Habîb-i Kibriyâ

8. Hâkk buyurdu sana “*levlâke levlâk*[293]e” ey şerîf
Sana bende âhiret ü dünyâ Habîb-i Kibriyâ

10. Ümmetünden bir garîbindir bu Hamdî yâ Resûl
Ola lütf u keremin âyâ Habîb-i Kibriyâ

Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı, s. 48

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1.Fedâ olsun sana başımla cânım yâ Resûlallâh
Degişdim ‘aşkına iki cihânım yâ Resûlallâh

2. Bana mezheb eyledin ehl-i beytün mezhebim oldı
Anun içün dürer isen îmânım yâ Resûlallâh

3. Geçip zemîn u asmân vü sidrede karâr itmez
İrişür *kabe kavseyn*[294]e sühanım ya Resûlallâh

4. Andelib usanır günde nola feryâd-ı zâr itsem
Sana te’sir edince ta figânım yâ Resûlallâh

5. Senin ‘aşkında sekrân oldıgum bildi cihân halkı
Ânunçün söylenir bu desitânım yâ Resûlallâh

6. Duyaldan *men re’ânî*[295] remzinin sırrını re’y el-Hakk
Ânunçün kalmadı dilde kemânım yâ Resûlallâh

7. Ne gam dünyâ vü ‘ukbâ devleti senindir ey Hamdi
Eger dirsen ana bir ‘aşıkânım yâ Resûlallâh

Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı, s. 48-49

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Fedâ her dem yoluna cânım Muhammed Mustafâ
Taht-gâh-ı cânda cânânım Muhammed Mustafâ

2. Hem Ebûbekr-i ‘Ömer ‘Osmân ‘Alînin hürmeti
Merhamet kıl sırr-ı Rahmanım Muhammed Mustafâ

3. Âl-i evlâd ehl-i beytin mezhebin kıldım kabûl
Çün sen oldın dînim îmânım Muhammed Mustafâ

4. Biz günahkâr zelîl mücrim-i bî-çârenim
Sen meded kıl sırr-ı subhânım Muhammed Mustafâ

5. Eşigine baş koyup ağlar cihânın şâhları

---

293 “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
294 Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu. (Necm Suresi 9. Ayet)
295 “Beni düşte gören, kuşkusuz beni görmüştür; çünkü şeytan bana benzeyen bir şekle giremez.” (Yılmaz, 2013: 527)

Hakk buyurdu sana sultânım Muhammed Mustafâ

6. Şânına gönderdi *Ta Hâ*[296] seversin Rabbü'l-kerîm
Bize lütf et nûr-ı yezdânım Muhammed Mustafâ

7. Her ne var sürdüm çıkardım ârda hîç kalmadı
'Aşkın oldı dilde mihmânım Muhammed Mustafâ

8. Zümre-i âlî 'âbâda Hamdî'yi haşr eyle kim
Sendedir çün emr-i fermânım Muhammed Mustafâ

Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı, s. 49

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Emr edip Hallâk-ı 'âlem aldırıp bir kabze hâk
Hoş nazar kıldı o hâke andan oldı cem-i pâk

2. Emr edip cümle feriştehler kıldı sücûd
Etmeyip mel'un İblîs andan oldı derd-nâk

3. Anın elinde karâr etdi o nûr-ı Mustafâ
Ânın içindir inâbında olur ol nüh felâk

4. Hem tesâsül edip geldi cenâb-ı Ahmed'e
Yevm-i isneyn gicesi doğdu cihâna nûr-ı pâk

5. Rahmetenli'l-'âlemîn oldıgunı bildi kamu
Düştü yüz üzre sanemler eylediler sîne-çâk

6. Geldi ol demde nübüvvet şâdmân oldı cihân
Hep bezendi 'arş kürsi sidre vü tûbâ şirâk

7. Dîn-i hakk ânda tamâm oldı kitâba sâlise
Geldi hakk Kur'ânı mutlak eyledi küfri helâk

8. Elli üç yaşında mi'râc eyledi şâh-ı Resûl
On sekiz bîn 'âlemi bir anda itdirdi idrâk

9. *Kâbe kavseyn ev ednâ*[297] hakkı içün yâ Mustafâ
Ümmetinden Hamdî-yi bî-çâre gayet tâb-nâk

Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı, s. 51

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ol Muhammed Mustafâdır zât-ı Hakkın mazharı
Ânun içindir kim oldı enbiyânın serveri

2. Hem Ebûbekri 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâr-i dost
Cümle ashâb-ı güzîn oldı anın hep yâveri

3. Hakkına *levlâke levlâk*[298] buyurulur Hakk'dan 'ayân
Ânın için ins u cinnin oldurur peygamberi

---

[296] Taha, 1-2 "Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
[297] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[298] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 113)

4. Ânı inkâr eyleyenler dir ‘adüvvü’llâh ‘ayân
   Ana imân eyleyenin oldı uçmakda yeri

5. *Li me’allâh*[299] mektebinden dersini oku müdâm
   Anla ol ‘ilmi ledûnni bil o nûr-ı enveri

6. Hatemi şâh-ı risâletdir o mahbûb-ı Hüdâ
   Hükm-i bâkidir ânın kim kıldı bahr-i beri

7. Hem imâm isnâ ‘aşeredendir sana kavli mucîr
   Âna uyan Hakk’a uyar bulmaz hepsi Ca’ferî

8. Ehlini bul ana uymak ne imiş anla hemân
   Pûte-i mürşidde kal ol hâlîs eyle ol zeri

9. Server-i Ahmed’in alupdur mâyesini Hamdi’yâ
   İttibâ’ım Kadirîdür Haydariyem Hayderî

Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı, s. 57

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1.Ey kerîmim kıl kerem ihsân cenâbından senin
   Yâ habîb-i muhterem ihsân cenâbından senin

2. Rahmetenli’l-’âlemînsin hem şefi’ü’l müznibîn
   Sana muhtâcdır ümem ihsan cenâbıdan senin

3. Gayri kapu var mıdur gitsin ana bî-çâreler
   Sensin ol sahib-î ‘ilm ihsân cenâbından senin

4. Hürmetine halk olundı yer gök cennet tamu
   Seyyîd-i levh-i kalem ihsân cenâbından senin

5. Nısfa şa’banda verilir hep berât-ı ümmetin
   Mazhar-ı ism-i a’zam ihsân cenâbından senin

6. Na’t-ı pâkinde senin bülbül gibi nâlân idem
   ‘İndu’l-lâh sensin ekrem ihsân cenâbından senin

7. İki ‘âlemde maksûdum sensin ey mahbûb-ı Hâkk
   Gayrı bir şey’ istemem ihsân cenâbından senin

8. Bu günahkâr ümmetine merhâmet kıl yâ Resûl
   Rûz şeb çektirme gam ihsân cenâbından senin

9. Eyledi imânı ikrâr Hamdî’yi ‘âşık sana
   Tâ ezelden dem bu dem ihsân cenâbından senin

Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı, s. 59-60

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Âhmed-i Muhtar ki sensin mazhar-ı zâti sıfât
   Sana ma’lûm oldı her dem vâcib ile mümkinât

[299] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki ne bir mukarreb melek ne de gönderilmiş bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir. (Yılmaz, 115)

2. Rahmetenli'l-'âlemînsin hem şefi'ül- müznibîn
Kıl terahhum ümmetine yâ Resûl-i kâinât

3. On sekiz bin 'âlemîn sen ekmelisin a'zamî
Bakma noksânı kusûra seyyîdi mahşer-i sırât

4. Sen şefâ'at ma'denisin yâ Muhammed el-emân
Sana muhtâcdur o günde mü'minîn [ü] mü'minât

5. Mü'mîniz îmânımız vardır ezelden tâ ebed
Bizi senden eyleme dûr hakk-ı sırr-ı mu'cizât

6. Kıl 'inâyet hem sa'âdetle bizi sürûr idüp
Şehr-i şa'bân hürmeti çün vir bize hayrü'l berât

7. İnkıyâz-ı kasvet-i kalbi demâdem def' idip
Hakk-ı bâsıt ism-i a'lâ kıl 'atâ sen inbisat

8. Senden özge kimsesi yok Hamdî-yi bî-çârenin
Her nefeste sana yüz bin es-selâm u es-salât

Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı, s. 61-62

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Sevgili Hakk'ın Resûli hâss-ı mahbûb-ı Hüdâ
Ahmed ü Mahmûd Muhammed ol nebi-i Mustafâ

2. On sekiz bin 'âlem izhâr olmadan ol var idi
Anı izhâr eyledi Hakk ibtidâdan ibtidâ

3. Bir nazar kıldı o nûra Hazret-i Allâh o dem
Anın oldı çün refîki hem 'Aliyyü'l-Murtazâ

4. Nice yüz bin yıl anunlan hem-dem oldı Hakk Resûl
İkisinin arasına nice sırroldı 'atâ

5. Bir nazar kıldı Hüdâyâ ikisine ol zamân
Andan oldı âlî ashab enbiyâ vü evliyâ

6. Her makâmda bir nazar kıldı ona perverdigâr
Andan oldı ser-be-ser fevkü'l-'alâ tahtü's-serâ

7. Cümleden ön geldin çün cümleden sonra gelüp
Ânın içün kim dediler ismine hayrü'l-verâ

8. Enbiyânın efdalîdür evliyânın seyyidi
Ol Resûl-i müntehâdur sahib-i seyf-i livâ

9. Yâ ilâhî vuslat ile şâd idüp her dem bizi
Anun içün oldı Hamdî bende-i âlî-'abâ

Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı, s. 62-63

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Pertev-i zât-ı ehadsın yâ Nebî-yi muhterem
Habîb-i ferd u samedsin cümleye sâhib-'alem

2. Rahmetenli'l-'âlemînsin hem şefîü'l-müznibîn
‘Âsî vü bî-çâreler senden umar lütf u kerem

3. Ümmet-i bî-çârelere lutf edüp aç yolların
Zulmet-i bed-bahtın ol kim sensin ol nûrü'l-ümem

4. *Kâba kavseyn ev-ednâ* Hakkı çün yâ Mustafâ
Ol gicede ümmetine eyledin nice himem

5. Hamm u gammı gussa vü mihnetten azâd it bizi
Hem karîn et hazretîne yâ Nebî-yi zü'l-kerem

6. Sâf edip mirât-ı kalbi kıl nazar bulsun cilâ
Dileriz ki göynümüzde olmayaydı hîç elem

7. Son nefesde vech-i pâkîn gösterir ol Allâh içre
‘Âşıkınım sen bilirsin seyyidim şâhım nidem

8. Bizi ayırma çü senden ey şefâ'at menba'ı
Hem civârında ‘atâ it bizlere de bir hıyem

9. ‘Arif-i âgâh olup bildinse sırr-ı Ahmedi
Hamdiyâ hamd eyle Hakk'a dem bu demdir dem bu dem

Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı, s. 55-66

Ferdî Efendi (ö. 1857)
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Şems-i ruhsârın gören dildâra müştâk oldu hep
Zülfüne dil bağlayan dünyâdan itlâk oldu hep

2. Hakk Te'âlânın habîbi olduğından dil virüp
Hubbuna mazhâr olan ol yâre ‘uşşâk oldu hep

3. Sen Ebu'l-Kâsımsın ‘uşşâkın ezel-i der-yüzedir
Bâb-ı lütfundan senin taksîm-i erzak oldu hep

4. Nutk-ı cân-bahşin zülâlindendir el-îmân yemân
Nefha-i rahmân andan neşr-i âfâk oldu hep

5. Âb-ı lütfınla yetiş Ferdî-i zâre ol şefi'
Cümle yüz karalan tesvîd-i evrak oldu hep

Ferdî Dîvânı, s.98

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Ser-şâh-ı vücûdın efserisin yâ Resûlallâh
Ne efser ziynet-i efzâ gevherisin yâ Resûlâllâh

2. Cinân-ı ma'rifetde ‘ârifân sende kanar ancak
Fuyüzât-ı Hudâ'nın kevserisin yâ Resûlallâh

3. Semîr-i bezm-i akdes olduğın leyle-i İsrâda
Gürüh-ı enbiyânın esmerisin yâ Resûlallâh

4. Ferîde eylemiş Hakk aferîde eylemiş bahr-i lütfından

Vesâ'it-i 'uzviyyetin pür-zîverisin yâ Resûlallâh

5. Umar Ferdi tulû'ın hâne-i dilde kemâl üzre
Fezâ'il mihrinin en enverisin yâ Resûlallâh

Ferdî Dîvânı s.195

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Tekâsüldür bu 'isyanın belası yâ Resûlallâh
Hukukun farz-ı 'ayn iken edası yâ Resûlallâh

2. Metâ'-ı tâ'ati deryâ-yı cürmümde düşürmüşdüm
Benim sermâyemin yokdur nemâsı yâ Resûlallâh

3. Mizâcım oldı muhtell-i mekş idelden 'illet-i 'isyân
Şifâ-hânende hazır oldu devâsı yâ Resûlallâh

4. Re'is-i kâtibânı sag yânımda görmedim aslâ
O yüzden yokdur anın iştikâsı yâ Resûlallâh

5. Mucciz-i sâ'il ma'zür kim kovsafi dahi gitmem
Bu dergâhın benim mak'ad-ı kübrâsı yâ Resûlallâh

6. Tükendi zâd-ı râh-ı cân hayâtımdan ramak kaldı
Senin ^anındadır ruhin gıdası yâ Resûlallâh

7. Kerem kıl Ferdi-i zarı mühibbâmnla haşreyle
Ki sensin bu muradın mültecâsı yâ Resûlallâh

Ferdî Dîvânı s.196

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Eğer ermezse senden bir şefâ'at yâ Resûlallâh
Benim hâlim yamân olur be-gâyet yâ Resûlallâh

2. Yüzüm kâre dilim yâre vücûdım oldı bin pare
Eğer ermezse bir çâre fezâhât yâ Resûlallâh

3. Esir oldum halâs eyle kerr ü nefs u şeytâne
Kalurdı böyle hâlim pek dalâlet yâ Resûlallâh

4. Hüdâ'nın lütfi bî-pâyân-ı seng bana şâyân
Benimde bahr-i cürmüm bî-nihâyet yâ Resûlallâh

5. Şefâ'at devhası saye salınca rûz-ı mahşerde
Bu Ferdiye ere zıll-ı himâyet yâ Resûlallâh
Ferdî Dîvânı s.197

Salâhaddin Câzib (ö. 1857'den sonra)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Dâr-ı gamda iki gün mihmâne geldim yâ Resûl
Çün salât ile selâmın hâne geldim yâ Resûl

2. Ketm-i sahrâ-yı 'ademden rû-yı heşt-i 'âleme

Zât-ı nûr-ı pâkine îmâna geldim yâ Resûl

3. Yâ tabîbe'l-kulûb-i mü'mîn yâ şefî'al-mücrimîn
Mücrim-i bîmârınam dermâna geldim yâ Resûl

4. Dûzah-ı hicrânda sûzan eyleme cân ü tenim
Nûr-i vechin pertevinden yana geldim yâ Resûl

5. Câzib-i bîmâye muhtâc atâdan etme red
Bende-i deryûzenem ihsâna geldim yâ Resûl
Câzib Dîvânı s.329-330

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Benim ol ka're-i bahr-i şenâ'at yâ Resûlallâh
Meded senden kerem senden şefâ'at yâ Resûlallâh

2. Tehî destim benem ol müflis-i bî-mâye-i mücrîm
Ki sensin ma'den-i lutf-ı inâyet yâ Resûlallâh

3. Usât-ı mücrimânından beni ma'dûd etmezsen
Kopar başıma ol demde kıyâmet yâ Resûlallâh

4. Hevâ-yı nefse uydum ihtişâm-ı dehre aldandım
Hatâ ettiğimi bildim be-gâyet yâ Resûlallâh

5. Bakarsan defter-i âmâlime rûz-ı kıyâmette
Savâbım yok şenâ'atten ibâret yâ Resûlallâh

6. Şefâ'at kânı sensin rahmeten li'l-âlemin sensin
Senin eltâfına yoktur nihâyet yâ Resûlallâh

7. Koma Câzib kulun güm-geşte-i râhı dalâlette
Garîb ü bî-kes ü mücrîm be-gâyet yâ Resûlallâh
Câzib Dîvânı, s. 438

Sahaflar Şeyhi-zâde Ahmet Nazîf Efendi (ö. 1858)
Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Ey şefâ'at melce'i ey nûr-ı pâk-i Kibriyâ
Bâb-ı lutfundan ser-â-pâ eyledim ben ilticâ

2. Zâhiren evsâfını ta'dâda cür'et eyledim
Bâtına eyle ʻinâyet bûy-ı ʻaşkından bana

3. Böyle bir ʻâsî günehkâr bî-mürüvvet ümmetin
ʻAfv idüp sürsen n'olur firdevs-i a'lâdan yana

4. Bu revişle kim nedir izhâr-ı eltâf eylesen
Mücrime olur şefâ'at didiler önden sona

5. Âsumândan bir işâretle eden mâhı dü nîm
Eylemez mi mâdihin lutf ile ihsâna sezâ

6. Zât-ı vâlâ kim diye Hak ona mahbûbum benim
Ol demez mi gel civârımda nişîn ol dâ'imâ

7. İşidince cümle ahcâr ile eşcârdan selâm
Dinlemez mi iltimâsım rûz u şeb bahru'l-vefâ

8. *Kâbe kavseyn*[300]e 'urûc etmiş iken bir lahzada
Söylemez mi meskenin olsun senin fevka'l-'alâ

9. Düşmüş olsa bu Nazîf ol dem zebânî destine
Tekdîr olmaz mı ne yüzden eyledin ana cefâ

Sahaflar Şeyhi-zade Ahmet Nazîf Efendi Dîvânı, s. 58

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey yüzi gül kâmeti Tûbâ Muhammed Mustafâ
Dü cihânın halkına oldı vücûdun ibtidâ

2. En-nihâye geldin ammâ rahmeten-lil-'âlemîn
Nâmını virmekle şânın kıldı Hatemü'l-Enbiyâ

3. Var mıdır gayride böyle nâm-ı vâlâ bir dahi
Kıldı mı dîgerde mahbûb kendüye Hak evvelâ

4. Muhbir-i sâdık seni tavsîf ederken böylece
Münkirin inkâra var mı zerrece bir yol bula

5. Gâlibâ bed-tıynet üzre nefsine maglûb olup
Böyle böyle herze- gûlükde olurlar dâ'imâ

6. Çün bedel kıldı cinâna dûzahı Hayyu'l-Ebed
Olmasa münkir-i lâ-mel'âna olur mu becâ

7. Hak bilür Hak yapdıgın sen ne bilirsin ey Nazîf
Dikkat et *lâ yus'alu 'ammâ yef'alu*[301] subh u mesâ

Sahaflar Şeyhi-zade Ahmet Nazîf Efendi Dîvânı, s. 61

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ah n'olaydı eylesem 'aşk ile nâlân rûz u şeb
'Andelîb-âsâ rehinde kılsam efgân rûz u şeb

2. Gerçi dirler âteş-i 'aşka tahammül eylemek
Müşkil işdir yana yana olma giryân rûz u şeb

3. Lezzet-i hicrânda tahsîl eylemek oldı hüner
Vuslat üzre bî-muhâbâ oldı 'isyân rûz u şeb

4. Bu makâlâtım benim 'aşk-ı mecâzdan bahs ider
Yohsa 'aşkullâhda oldı başka erkân rûz u şeb

5. Virmiş olsa 'aşkını 'âşık reh-i Hak'dan yana
Hem Habîbullâha kılsa bî-şek îmân rûz u şeb

6. Dü cihânda var mıdır bundan ziyâde iftihâr
Mesken olur her cihetle 'arş-ı Rahmân rûz u şeb

---

300 Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
301 Enbiyâ, 23 "Allah, yaptığından sorumlu tutulamaz; onlar ise sorguya çekileceklerdir."

7. Sen hemân böyle sayıkla râh-ı erkânı Nazîf
Tutmadıgın râh(ı) halka eyle i'lân rûz u şeb

Sahaflar Şeyhi-zade Ahmet Nazîf Efendi Dîvânı, s. 64

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Habîb-i Hazret-i Rahmân olupdur 'âleme bâ'is
Yedinde mu'ciz-i Kur'ân olupdur 'âleme bâ'is

2. O denlü lutfa mazhar oldı o dem sûy-ı Mevlâdan
Didi sen olmasan olmazdı hîç bu 'âleme bâ'is

3. Yüzün nûr-ı nehâra bâdî olmuşdur bu 'âlemde
Dahi zülfün siyâhıdır leyâl-i 'âleme bâ'is

4. Nedir o kâmetin zıllına vâkıf olmadı kimse
Hakîkat nûrına mahz olmadur bu 'âleme bâ'is

5. Nazîfâ nûr-ı Hak'dan halk olunca bât-ı 'ulyâsı
Dirîg olmaz dem-â-dem olması bu 'âleme bâ'is

Sahaflar Şeyhi-zade Ahmet Nazîf Efendi Dîvânı, s. 78

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Sana ey nûr-ı Rahmân ser-firâz-ı enbiyâ muhtâc
Semavâtda melâ'ik rûy-ı arzda evliyâ muhtâc

2. Seni tavsîf ile Allâh didi *levlâke levlâk*[302]ı
Bu yüzden fehm olan bu cümle mevcûdât sana muhtâc

3. Günehkâr u perîşân ümmetin muhtâcın olmaz mı
Olurken zât-ı 'ulyâya cemî'-i asfiyâ muhtâc

4. Na'îm-i dâr-ı firdevsin bütün evsâfını gördüm
Didiler ins ü cin her vech ile oldı ana muhtâc

5. Cihân varsın anın muhtâcı olsun ey Nazîfî kim
Sen olma her cihet mahbûb-ı Hakdan mâ-'adâ muhtâc

Sahaflar Şeyhi-zade Ahmet Nazîf Efendi Dîvânı, s. 83

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Kiminle Hasbihâl etsen dem-â-dem mihnetin söyler
Zimâm-ı devletin tutmakda dâ'im sohbetin söyler

2. Tefekkür eylemez bu fânîdir ifnâ ider bir gün
Hemân celb-i menâfi'le pey-â-pey rif'atin söyler

3. Dimez kim olmadı itmâm-ı kâm her bir gelenlerde
Olur olmaz temennîyle visâlin lezzetin söyler

4. 'Aceb dâr-ı bekâya sarf-ı himmet eylemez kimse
Ne râgıb 'illetin anlar ne 'ârif hikmetin söyler

5. Hudâ i'lân iderken râh-ı bâkî-bâr-ı ümmîdir

---

[302] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Neden râh-ı fenânın her gelen bir ‘izzetin söyler

6. Habîb-i hâlıku’l-eşyâ şefî’-i ‘âlem oldukda
   Cenâb-ı Kibriyâ onun cihâna rahmetin söyler

7. Nazîf vassâf olup dergâh-ı vâlâ-yı risâletde
   Mübârek bâtına dâ’ir zebân-zed hürmetin söyler

Sahaflar Şeyhi-zade Ahmet Nazîf Efendi Dîvânı, s. 102

Şeref Hanım (ö. 1861)

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

1. Enbiyâ müştâk-ı vech-i tâb-dârındır senin
   Evliyâ ‘uşşâk-ı bî-sabr u karârındır senin

2. On sekiz bin ‘âlemi îcâddan maksûd-ı Hak
   Nâsa ancak ‘arz-ı şân u i‘tibârındır senin

3. Yâ Resûlallâh Ebû-Bekr ü ‘Ömer ‘Osmân
   ‘Alî Efdal-i nâs olmasın mı çâr-yârındır senin

4. İtmesin mi kudsiyâna haşre dek ‘arz-ı vakâr
   Zât-ı Cibrîl-i Emîn hıdmet-güzârındır senin

5. Mevlevî gibi semâda pertev-i şevkin ile
   Mihr ü meh ser-geşte-i leyl ü nehârındır senin

6. Düşüren âhûları sahrâlara bî-ihtiyâr
   Mutlakâ te’sîr-i bûy-ı müşg-bârındır senin

7. Bülbül ü pervâneyi nâlân u sûzân eyleyen
   Ârzû-yı nûr-ı zâtın gül-‘izârındır senin

8 ‘Âbid ü zâhid güneh-kâr u tebeh-kâr ümmetin
   Cümlesi muhtâc-ı lutf-ı bî-şümârındır senin

9. El-meded hîn-i şefâ‘at kıl Şeref-zârı da yâd
   Mücrimîne merhamet itmek şi‘ârındır senin

Şeref Hanım Dîvânı, s.267-268

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Kemîne ümmetindendir bu ahkar yâ Resûlallâh
   Beni kıl rûz-ı mahşer lutfa mazhar yâ Resûlallâh

2. Degildir kâbil-i imkân gayre ilticâ itmek
   Dil-i zârım şefâ‘at senden ister yâ Resûlallâh

3. Sen ol mahbûb-ı Mevlâ'sın ki zâtın ile fahr eyler
   Cemî‘-i evliyâ cümle peyember yâ Resûlallâh

4. Mübârek ravzanı itsem ziyâret dirdüm olurmuş
   Cinânı görme dünyâda mukadder yâ Resûlallâh

5. Tagıldıkça mekâtîb-i ferâşet ehline her yıl
   Olurdum ye’s ile gâyet mükedder yâ Resûlallâh

6. Senin ferrâşın olmaklık dilerken Hakk'a hamd olsun
   O devlet ölmeden oldı müyesser yâ Resûlallâh

7. Gürûh-ı bende-gân içre hezârân minnet
   Allâh'a benim de nâmım oldı kayd-ı defter yâ Resûlallâh

8. Ne denlü mücrim ise hisse ister hân-ı cûdundan
   Şeref didikleri bî-çâre kem-ter yâ Resûlallâh

Şeref Hanım Dîvânı, s.232-233

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Ziyâret kılmaga sen vir suhûlet yâ Resûlallâh
   Fakîrim bende yok billâhi kudret yâ Resûlallâh

2. Ölürsem bu firâk u iştiyâk ile ilâ-mahşer
   Figân eyler mezârım hâki elbet yâ Resûlallâh

3. Gidüp huccâc ben kaldıkça fart-ı ye's ile gûyâ
   Kopar başıma her yıl bir kıyâmet yâ Resûlallâh

4. Ne denlü ârzû-mendim bilirsin görmege ravzan
   Sana takrîre hâlim var mı hâcet yâ Resûlallâh

5. Huzûrunda fedâdır maksadım bu cân-ı müştâkı
   Gidersem istemem billâhi ʻavdet yâ Resûlallâh

6. Ne rütbe mücrim isem dilerim dünyâ vü ʻukbâda
   ʻİnâyet yâ Resûlallâh şefâ'at yâ Resûlallâh

7. Şeref nâmında bir ʻâciz ʻazîmet eyler istirhâm
   Der-i eltâfına celb it nihâyet yâ Resûlallâh

Şeref Hanım Dîvânı, s.333

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Özün mahbûb u matlûb-ı Hudâ'dır yâ Resûlallâh
   Sözün makbûl-i ʻind-i kibriyâdır yâ Resûlallâh

2. İder kesb-i şeref ins ü melek zât-ı şerîfinle
   Kudûmün mefhar-ı arz u semâdır yâ Resûlallâh

3. O sultân-ı muʻazzamsın ki el-hak bâb-ı eltâfın
   Penâh-ı enbiyâ vü evliyâdır yâ Resûlallâh

4. Zer-i hâlis olur Altun Oluk-veş yüz süren elbet
   Gubâr-ı âsitânın kîmyâdır yâ Resûlallâh

5. ʻAlîlim ʻillet-i sadr ile senden isterim sıhhat
   Nigâh-ı şefkatin sadra şifâdır yâ Resûlallâh

6. Bilirsin kudretim yüz sürmege yok bî-meded kaldım
   Bu hâl ile ümîd ʻayn-ı hatâdır yâ Resûlallâh

7. Eger celbe muʻîn olursa ihsânın Şeref-zâra
   Suhûlet her tarafdan rû-nümâdır yâ Resûlallâh

Şeref Hanım Dîvânı, s.234

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Gubâr-ı makdemin müşg-i cinândır yâ Resûlallâh
Gulâm-ı kemterînin kudsiyândır yâ Resûlallâh

2 .Ezelden sâki-i bezm-i keremsin bir ayag evvel
Mey-i şevk-i hakîkat ile kandır yâ Resûlallâh

3. Sabâh-ı haşre dek söndürmesin bâd-ı hevâ yansın
Çerâg-ı gönlüm 'aşkınla uyandır yâ Resûlallâh

4. Nigâh-ı iltifâta el-amân olmaz isem mazhar
Dem-i rûz-ı cezâ hâlim yamandır yâ Resûlallâh

5. Nice taglarca bâr-ı cürmi çeksin iki 'âlemde
Bilirsin ümmetin hâli yamandır yâ Resûlallâh

6. Şefâ'at 'âdet-i tab'-ı kerîmindir güneh-kâra
Bu tesliyyetle gönlüm şâd-mândır yâ Resûlallâh

7. Siler engüşt-i lutfun defter-i 'isyânım eyler pâk
Yedinden merhamet âbı revândır yâ Resûlallâh

8. Ne haddim eylemek tavsîf zâtın gibi memdûhı
Sana meddâh Rabb-i Müste'ân'dır yâ Resûlallâh

9. Nazîre istemekden na't-hânın mîr Fehmî'nin
Şeref küstâhı kasd-ı imtihândır yâ Resûlallâh

Şeref Hanım Dîvânı, s.234-335

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Meded kıl rûz-ı mahşerde şefâ'at yâ Resûlallâh
Ki sensin şems-i tâbân-ı risâlet yâ Resûlallâh

2. Eger sen dest-gîr olmaz isen rûz-ı kıyâmetde
İder çâk-ı girîbân cümle ümmet yâ Resûlallâh

3. Budur mahz-ı sa'âdet kim Hudâ kıldı sana ümmet
Bize yetmez mi bu lutf u 'inâyet yâ Resûlallâh

4 .Nola gark itse lutfun mücrimi deryâ-yı rahmetde
Karâr itmişdi sende nûr-ı rahmet yâ Resûlallâh

5. Senin medhinde yek-pâre bu cismim de zebân olsa
Yine vasf itmege yokdur liyâkat yâ Resûlallâh

6. Benim dîvân-ı Hakk'a varmaga yokdur yüzüm billâh
Günâhım çoklugundan geldi haclet yâ Resûlallâh

7. Budur ancak niyâzı rûz u şeb senden Şeref-zârın
Meded kıl rûz-ı mahşerde şefâ'at yâ Resûlallâh

Şeref Hanım Dîvânı, s.335

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Günâhdan gayri yok bir özge kârım yâ Resûlallâh
   Geçer gafletle her leyl ü nehârım yâ Resûlallâh

2. Ser-â-pâ tolmada defterler a'mâl-i kabîhimle
   Kirâmen-kâtibînden şerm-sârım yâ Resûlallâh

3. Nice pervâz idem uçmaga ferdâ kalmışam 'âciz
   Kemend-i nefs ü şeytâna şikârım yâ Resûlallâh

4. Eşigin görmege bin cânım olsa eylerim kurbân
   O rütbe hadden aşdı intizârım yâ Resûlallâh

5. Ölür isem gubâr-ı ravzana yüz sürmeden tâ-haşr
   Dögünsün taş ile seng-i mezârım yâ Resûlallâh

6. Senin evsâfını kâbil midir itmek Şeref îfâ
   Ne çâre elde yokdur ihtiyârım yâ Resûlallâhh

Şeref Hanım Dîvânı, s.336

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Eger olmaz ise lutfun penâhım yâ Resûlallâh
   Nolur rûz-ı cezâ hâl-i tebâhım yâ Resûlallâh

2. İder ta'dâd-ı cürm itdikçe tâk-ı çarhı hâkister
   Şerâr-ı dûd-ı âh-ı subh-gâhım yâ Resûlallâh

3. Nigâh-ı şefkatin imdâd iderse nâr-ı dûzahdan
   Emîn olmaklıga yok iştibâhım yâ Resûlallâh

4. Benim cürmümden elbet bin kat efzûndur senin rahmın
   Ne gam bî-had ise zenb ü günâhım yâ Resûlallâh

5. Beyâz itmezse vechim pertev-i hurşîd-i ihsânın
   Ne yüzle 'arz idem rûy-ı siyâhım yâ Resûlallâh

6. Şeref nesl-i şerîfinden kemîne ümmetindendir
   'Aceb mi iftihâr itse giyâhım yâ Resûlallâh

Şeref Hanım Dîvânı, s. 336

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. O şâhen-şâh-ı a'zamsın ki ancak yâ Resûlallâh
   Seni zâtına mahbûb eyledi Hak yâ Resûlallâh

2. Bilür ins ü perî yok iştibâhı kimsenin bunda
   Cihâna gelmedi mislin muhakkak yâ Resûlallâh

3. Nebî vü evliyâ pîr ü cüvân bây u gedâ yek-ser
   'Atâ vü cûduna muhtâc-ı mutlak yâ Resûlallâh

4. Gubâr-ı ravzan eyler ârzû her dem dil ü cânım
   Murâdımdır o lutfa mazhar olmak yâ Resûlallâh

5. Güneh-kâra 'inâyet 'âdetindir lutf u şefkat kıl
   Beni ol devlete şâyân u elyak yâ Resûlallâh

6. Şeref dirler bir ednâ ümmetin var el-amân ferdâ
Şefâʻat-hâhdır eyle muvaffak yâ Resûlallâh
Şeref Hanım Dîvânı, s.337

Mefâʻilün / Feʻilâtün / Mefâʻilün / Feʻilün

1. Cinân u arz u semâ yâ Muhammed-i ʻArabî
Seninçün oldı binâ yâ Muhammed-i ʻArabî

2. Şefîʻim ol beni redd itme bâb-ı lutfundan
Olunca rûz-ı cezâ yâ Muhammed-i ʻArabî

3. ʻAlîl-i mücrime Lokmân şifâ-yı sadr olmaz
Sen itmeyince devâ yâ Muhammed-i ʻArabî

4. Cemîʻ-i ümmete erzân iken olam hâşâ
Cüdâ-yı cûd u ʻatâ yâ Muhammed-i ʻArabî

5. Eger görür ise hâl-i tebâhım ehl-i kıyâm
Benümçün ide bükâ yâ Muhammed-i ʻArabî

6. Amân amân Şeref-i rû-siyâhını eyle
Sezâ-yı taht-ı livâ yâ Muhammed-i ʻArabî
Şeref Hanım Dîvânı, s.349

Leskofçalı Galib (ö.1867)
Mefʻûlü / Mefâʻîlü / Mefâʻîlü / Feʻûlün

1. Hurşîd-i cihân-tâb-ı risâletsin efendim
Pertev-fiken-i evc-i nübüvvetsin efendim

2. Kuhl-ı başar-ı ʻiffet eder dûdunu Cibrîl
Şem'-i Harem-i Ka'be-i ʻismetsin efendim

3. Bir ferd senin bulmadı hiç kadr-ı bülendin
Tenhâ-rev-i vahdet-geh-i ʻizzetsin efendim

4. Hiç sâye-i lutfunda ezâ mı görür ümmet
Sen kim ʻilm-efrâz-ı şefâ'atsin efendim

5. Pürdür dür-i ihsânın ile sâhil-i ʻâmâl
Deryâ-yı güher-zâr-ı ʻinâyetsin efendim

6. Bir Gâlib-i müznib mi kalır görmeye ihsân
Hak'dan ki iki ʻâleme rahmetsin efendim
Leskofçalı Galib Dîvânı, s.79

Yanbolulu Hacı Ali Türâbî (ö. 1868)
Fâʻilâtün / fâʻilâtün / fâʻilâtün/ fâʻilün

1. Ey nebî-i muhterem kılmak şefâ'at şân sana
Cümle eşyâ nüh felekler emr-i ber-fermân sana

2. Ey şefîʻü'l-müznibîn ey rahmete'l- lilʻâlemîn

Şânına *levlâke levlâk*[303]e okudı Sübhân sana

3. Enbiyâlar serveri iki cihânın kutbısın
İderiz cândan şehâdet dâ'imâ el'ân sana

4. Cevher-i zâtın müberrâ mâsivâdan tâ ezel
Sırr-ı esrâr-ı Hudâ mu'cizle bir seyrân sana

5. Gelmeseydin olmaz idi devr-i eflâk-i cihân
'Âşıkındır 'aşkile cevlân ider devrân sana

6. Mihr ü meh-rûşen senin nûrundan oldı âşikâr
Sîret ü zâtında elbet cümlesi hayrân sana

7. Hâdimin Cibrîl Emîndir vahy nüzûlundan senin
Cânib-i Hakdan getürdi âyet-i Furkân sana

8. Menzîl-i 'âli-merâtib isteyen râhın tutar
Rütbe-i 'ukbâ bulur her kim ki rû-gerdân sana

9. Bu Türâbi pür-günâha sen şefî' ol yâ Resûl
Murg-ı dil şemʿ-i rûhun pervânesi sûzân sana
Türabî Divânı, s.356

Fâʿilâtün / fâʿilâtün / fâʿilâtün/ fâʿilün

1. Sırr-ı Hak esrârı sensin yâ Muhammed Mustafâ
Enbiyâ serdârı sensin yâ Muhammed Mustafâ

2. Nûr-ı zâtın hürmetiyçün halk olup kevn ü mekân
Her vücûdun varı sensin yâ Muhammed Mustafâ

3. ʿİlm-i hurşîdin şu'â'ı 'âlemi kılmış ihât
Dillerin envârı sensin yâ Muhammed Mustafâ

4. Mu'cizin bahrında ser-gerdân olur sâ'ir nebi
Cümlenin hünkârı sensin yâ Muhammed Mustafâ

5. Menba'-ı künh-i hakîkat sende derc olmuş kamu
Ma'rifet gülzârı sensin yâ Muhammed Mustafâ

6. Kıl şefâ'at râh-rev-i şer'inde kâ'im mücrîme
Hâlisin ikrârı sensin yâ Muhammed Mustafâ

7. Şeş-cihet mevcûdına bâ'is ki zâtındır şehâ
Gerd iden devvârı sensin yâ Muhammed Mustafâ

8. İştiyâk u şevkle rûz u leyâl-i ma'nevi
'Âşıkın dîdârı sensin yâ Muhammed Mustafâ

9. Hâb-ı gaflet içre kalmışdır Türâbi rû-siyâh
Eyleyen bîdâri sensin yâ Muhammed Mustafâ
Türabî Divânı, s.357

[303] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Hanyalı Mehmet Şefik Efendi (ö. 1871)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Günâh-ı ma'siyetden pür kitâbım yâ Resûlallâh
   Hevâ yağmalamış her var u tâbım yâ Resûlallâh

2. Kemâl-i rahm u ihsânla râh-ı Hakk'a tesellîyet
   'Afv-ı ismine vardır intisâbım yâ Resûlallâh

3. Yüzüm yokdur dâr-ı eltâfına yüz sürmege zîrâ
   Zünûb-ı hefv ü cürmimle hârabım yâ Resûlallâh

4. Emân ey kân-ı rahmet ey Şefî'-i müznibîn ey Şâh
   Senin 'aşkınla mahv et ıztırabım yâ Resûlallâh

5. Şefîk-i kemtere şefkat edersen kendi ihsânın
   Günâhdan özge nem var iktisâbım yâ Resûlallâh

Hanyalı Mehmet Şefik Efendi Dîvânçesi, s.177-178

Mehmed Niyâzî (ö. 1872)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Kişver-i 'aşkında dil cevlânda kaldı yâ Resûl
   Şemme-i feyzin için afkânda kaldı yâ Resûl

2. Cür'a-ı câm-ı mâhabbet-nuş edelden cân-ı men
   Lâne-i kalbimde cân hayrânda kaldı yâ Resûl

3. Dogmadı bir dem o mâhı tal'atın dil şehrine
   Nâr-ı hasretle yanıp sûzânda kaldı yâ Resûl

4. El-amân dâr-ı şefâ'atden beni dûr eyleme
   Çünkü nefsim geçmedi tugyânda kaldı yâ Resûl

5. Lâl olur vasfında diller çünkü vassâfın Hudâ
   Özge vasf-ı zâtının Kurʾânda kaldı yâ Resûl

6. Sen şefâ'at etmez isen bu Niyâz-ı bî-kese
   Şübhesiz 'isyân ile nîrânda kaldı yâ Resûl

Niyâzî Dîvânçesi, s.82

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Habîbâ hilye-i zâtın ki Kurʾân'da müsecceldir
   Muhammed nâm lakab *Tâ hâ*[304] vü 'unvân hatm-i mürseldir

2. Eyâ zü'l-kıbleteyn ebrûların mihrâb-ı vahdetdir
   Vücûdun temme-i vechullâh mirʾât-ı musaykaldır

3. Temâşâ-yı şühûd gücün olup der-gîtî-i hestî
   Gören Allâh için söyler mükemmeldir mükemmeldir

4. Mu'allâ pâyesin rûh-sûde 'illiyîn Ka'bende

[304] Taha. 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."

Ne Ka'be erdi cennetine cemâlinle mevveldir

5. O bezm-i *lî-ma'allâh*[305]ide 'ıkd-i encümen etdin
'Arûs-ı haclegâhın 'arş u ferş mihr-i mu'acceldir

6. Huzûrun *hel etâ*[306] nûrun tecellâ kâmetin tûbâ
Şeb-i İsrâda *mâ evhâ*[307] ile kadrin mübecceldir

7. Döner eflâk u meh çâlâk u encüm dîde-dûz pervâk
Hezâr âs âr ile el'ân mi'râcın müdelleldir

8. Eyâ nûre'l-verâ zerrât-ı imkân hisse mündekkdir
Nuhustîn u besîne nisbet-i feyzin müselseldir

9. 'İzârın matla'-ı mihr-i hüviyyetdir hakîkatde
Mücellâsın dü-meh andan mecâzen nûr-ı mürseldir

10. O rütbe maẓhariyyet buldun ey mahbûb-ı Rabbanî
Tecellîyât-ı 'ayn-ı zâta vâsıl şânın ekmeldir

11. Ezel kehhâl hikmet kehl-i *mâ zâgal basar* çekmiş
Mu'attar sünbülün ve'l-leyl ü müjgânın mükahhaldir

12. Dahîlek yâ Resûlallâh ümîdim bâb-ı rahmindir
Ki her yüzden Niyâzî mücrim u müznib mu'alleldir
Niyâzî Dîvânçesi, s.84-85

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Her ki lâhûtîde seyr-i vuslat-ı cânân eder
Hâl-i nâsûtîde ser-mestî-i ser ü cân eder

2. Bâde-i bezm-i hüviyyet nûş eden zât tâ ebed
Neş'esin *Tâhâ*[308] vü Yâsîn sırrın er-Rahmân eder

3. Sünbül-i gîsû-yı *ve'l-leyl*[309] verd-rûy meh *ve'd-duhâ* [310]
Mâ-hasal kendisini memdûh-ı bi'l-Kur'ân eder

4. Nûr-ı ser-dîbâce-i imkân olunca şüphesiz
Nüh revâkger zamânı her zamân seyrân eder

5. Fenn-i üstâd-ı ledünnîden eden kesb-i hüner
Bâhs-i mahviyyetde her a'râzını a'yân eder

6. Fıtratında nakş-bend-i haclegâh-ı kurb olan
Her cihetden kâ'inâtın nakşını iz'ân eder

7. Kâbiliyyetde basîretde Niyâzî fâ'ik ol

---

305 Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)
306 "Etin etimdir". (Yılmaz, 1992: 101)
307 Necm, 10 "Böylece Allah kuluna vahyedeceğini vahyetti."
308 Taha. 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
309 Leyl 1, "Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye."
310 Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."

Çeşm-i endîşen güşâd eyle Hudâ ihsân eder

8. Âsitân-ı Hazretin ol köhne-i çârûb-keş
   Âdemi her zerresi çün şâh-ı ʻâlî-şân eder
   Niyâzî Dîvânçesi, s.152-153

Mefʻûlü / Mefâʻîlü / Mefâʻîlü / Feʻûlün

1. Hallâk-ı cihân küheni ʻirfân sana mahsûs
   Çün mu'cize-i nükte-i Kur'ân sana mahsûs
2. Zâtına müfevvez reh-i iklîm-i nübüvvet
   Ey taht-ı rüsûl hüsrev-i fermân sana mahsûs
3. Sen hâtime-i nûr-ı risâletsin efendîm
   Kevneynde ol rahmet-i Rahmân sana mahsûs
4. Hakk nagme-tırâz bülbülüsün bâg-ı visâlin
   Tâ rûz-ı ezel çünkü o gülistân sana mahsûs
5. Bu ʻâlem-i nâsûtda iken ey şeh-i Bathâ
   Lâhût ilini ʻaşk ile seyrân sana mahsûs
6. İster keremin ʻarsa-ı mahşerde Niyâzî
   Mücrimlere çün eylemek ihsân sana mahsûs
   Niyâzî Dîvânçesi, s.174

Galib Zühdî (ö. 1875)
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Dergehin dârü'l-amândır yâ resûl
   Bendenin hâli yamandır yâ resûl
2. Âteş-i ʻaşkınla teşne gönlümü
   Şerbet-i vaslınla kandır yâ resûl
3. Feyz-i ʻaşkınla dilim bîdâr edip
   Hâb-ı gafletden uyandır yâ resûl
4. Bendeni fermân-ber etdi ol la'în
   Sen şefâ'at kıl utandır yâ resûl
5. Öyle giryândır ki bu Gâlib kulun
   İki çeşmi tolu kandır yâ resûl
   Divan-ı Galib Zühdî, s.109

Fatîn, Dâvud (ö. 1866)
Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Deger nüh-âsumâna her günâhım yâ resûlallâh
   İrer çarha anın-çün her gün âhım yâ resûlallâh
2. Ayagım mescide varmaz el ayrılmaz maʻâsîden
   Der-i meyhâne oldı cây-gâhım yâ resûlallâh

3. Meded olmazsa senden şiddet-i hasretle kabrimde
   Olur bir berk-i âteş her giyâhım yâ resûlallâh

4. Şefî' u yâver olmazsan bana rûz-ı kıyâmetde
   Beni rüsvâ ider kâr-ı penâhım yâ resûlallâh

5. Ne mümkin eylemek müsvedde-i 'isyânımı tebyîz
   Fatîn-i mücrim ü nâme-siyâhım yâ resûlallâh
   Fatin Divanı, s.,120

Erzincanlı Süleyman Şemsî Hayalî [Leblebici Baba] (ö. 1877)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. 'Âşık oldum rü'yetine yâ Resûlallâh meded
   Kıl kabûl hem hizmetine yâ Resûlallâh meded

2. Biz gedâyız dü cihânın mefharısın yâ Nebî
   Dindi *levlâk*[311] hutbetine yâ Resûlallâh meded

3. Çok günâhım hadden aşdı bilmezem hâlim n'ola
   Sogrı geldim hazretine yâ Resûlallâh meded

4. Hep nebîler hâtimisin tâc-ı devlet sendedir
   Cümle muhtâc himmetine yâ Resûlallâh meded

5. Ehl-i derdiz gelmişüz dergâha dermân isteyü
   Müttekîyiz re'fetine yâ Resûlallâh meded

6. Kâinâtın nûrı sensin cümle halkın eşrefi
   'Akl irişmez şevketine yâ Resûlallâh meded

7. İşigine yüz sürerler hep meşâyih sâf sâf
   Vehbî Hayyât nisbetine yâ Resûlallâh meded

8. 'Âsî mücrim bir kulundur kapuna geldi zelîl
   Şems-i Hayâl vuslatına yâ Resûlallâh meded
   Divan-ı Şems-i Hayâlî, s.196-197

Ziyâ Paşa (ö. 1880)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Belâ-yı mâsivâya mübtelâyım yâ Rasûlallah
   Zebûn-i pençe-i nefs ü hevâyım yâ Rasûlallah

2. Kerem kıl ben fakîre el-aman ey rahmet-i âlem
   Serâpâ mahz-ı isyân ü hatâyım yâ Rasûlallah

3. Sen evreng-i şefâat şâhısın, sultân-ı rahmetsin
   Kapında ben de bir kemter gedâyım yâ Rasûlallah

4. Şefâat kıl meded, yoksa o rütbe çok günâhım ki
   Ne rütbe yansam ol rütbe sezâyım yâ Rasûlallah

---

[311] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

5. Zebûn-i derd-i isyâna tabîb mihriban sensin
Alîlim, ben de muhtâc-ı devâyım yâ Rasûlallah

6. Ne gam, mücrim isem de bana besdir bu saâdet kim
Kapında bir kemîne hâk-i pâyım yâ Rasûlallah

7. Beni reddetme, evlâdın başuyçün bâb-ı lûtfundan
Ziyâ'yım, bende-i âl-i abâyım yâ Rasûlallah

Ziyâ Paşa, s. 43

Trabzonlu Emin Hilmi (ö. 1884)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Zât-ı pâk u akdesin tâc-ı rü'üs-i enbiyâ
Hâk-i pâyın kühl-i 'ayn-ı evliyâ vü asfiyâ

2. Olmayaydın rûy-ı hilkat görmez idi kâ'inât
Ey nebî-i mazhar-ı fermân-ı *levlâk*[312]-ı hudâ

3. Ravza-i pâkin ziyâretgâh-ı ins ü cândır
Dergeh-i rahmet-me'âbın merci'-i bây u gedâ

4. 'Âlemîne 'ayn-ı rahmetsin be-hakk-ı nass-ı hak
Halk olunmuşdur vücûdun rahmeti'l-li-mâsivâ

5. El-amân etme kulun Hilmî'yi lutfundan ba'îd
Ey şefî'-i 'âsiyân-ı 'arsa-i rûz-ı cezâ

Trabzonlu Emin Hilmi Dîvânı, s.330

Yenişehirli Avnî Bey (ö. 1884)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Medâr-ı gerdiş-i eflâk sensin yâ Resûlallâh
Hitâb-ârende-i *levlâk*[313] sensin yâ Resûlallâh

2. Şeh-i mülk-i bekâsın efserin tâcü'l-emîrindir
Serîr-ârâ-yı *erselnâk*[314] sensin yâ Resûlallâh

3. Harîm-i kurb-ı *ev ednâ*[315]'da mir'ât-i hakîkatsin
Nazar-gâh-ı Hudâ-yı pâk sensin yâ Resûlallâh

4. Dü âlemde beni lûtfunla mesrûrü'l-fuâd eyle
Melâz-ı âciz-i gam-nâk sensin yâ Resûlallâh

5. Zaîfim âcizim bâr-ı belâya tâkatim yoktur
Devâ-yı sîne-i sad-çâk sensin yâ Resûlallâh

6. Bugün bî-çâre kaldım senden özge melceim yoktur

---

312 "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
313 "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
314 Enbiya 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".
315 Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

Emîn-i kenz-i *a'taynâk*[316] sensin yâ Resûlallâh

7. Kapında nâmımı yâd etmeğe yok cür'etim asla
   Yetiş kim maksem-i idrâk sensin yâ Resûlallâh

Yenişehirli Avnî Bey Dîvânı, s. 392-393

(Nigârî) Şeyh Seyyid Hamza Karabağî (ö. 1885)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey Habîb-i Kibriyâ ey Şâh-ı cümle enbiyâ
   Kimdi senden özge bir serdâr bir sâhib-livâ
2. Ey hidâyet şemsi ey nûrânîler ser-halkası
   Kimdi senden özge hûrşîd kimdi mâh-ı reh-nümâ
3. Kimdi senden özge şehbâzım dîn-i 'âlemde kim
   Senden özge bir tezerv-i nâzenîn ey dil-rübâ
4. Kimdi senden gayrı kâmil kimdi bir sâhib-cemâl
   Kimdi senden özge fâtih kimdi bir müşkil-güşâ
5. Senden özge belde-i îcâdı bir fâtih mi var
   Senden özge bir sebeb 'âlemde yokdur intihâ
6. Senden ey meh mâ'adâ hûbum diyü lâf itmesün
   Sende hatm olmuş güzellik sende hatm olmuş bahâ
7. Ey Şefî'u'l-müznibîn ey Rahmeten li'l-'âlemîn
   Şefkatin subh u mesâ ister Nigârî bî-nevâ

Nigârî Dîvânı, s.20-21

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey hakîkat nûrı ey reşk-âver-i şems-i duhâ[317]
   Hâk-i pâyin zerresidir âferînden mâ'adâ
2. Kanı bir mehtâb sen tek kanı sen tek şeb-çerâg
   Kanı sen tek âf-tâb ey meh mudîen fi's-semâ
3. Kanı sen tek la'l-i şîrîn kanı sen tek şâh-ı dîn
   Kanı sen tek nâzenîn ey gül bulunmaz fi's-serâ
4. Kanı sen tek zülf-i sünbül kanı sen tek rûy-ı gül
   Kanı sen tek la'l-i mül 'âlemde yokdur intihâ
5. Defter-i zîbâda sen tek bir güzel yokdur bu kim
   Eylemiş icrâ kemâlin sende tay itmiş kazâ
6. Eyledikce fikr-i evsâfın alur hayret beni
   Şaşmışam ma'zûrum er vasfında itsem iktifâ
7. 'Âcizî vasfın Nigârî bî-nevâ ister kerem

[316] Kevser,1 " Şüphesiz biz sana bitip tükenmez nimetler verdik."
[317] Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"

İltifâtından dem-â-dem ey Habîb-i Kibriyâ
Nigârî Dîvânı, s. 21

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

1. Ey şeh-i ‘âlem-i nûr ey meh-i hûrşîd-sıfât
Sen gibi ‘âlem-i dâreynde yokdur bir zât

2. Sana mânend bulunmaz sana yokdur hem-tâ
Sana benzer kim olur yok sana benzer heyhât

3. Başka meddâha ne hâcet sıfat-ı zâtına kim
Vâsıfın Mushaf u İncîl u Zebûr u Tevrât

4. Özge i‘câz ne lâzım sanemâ te’yîd içün
Yeter ikrârına Kur’ân-ı hüveydâ isbât

5. İhtifâ eylemek olmaz ki hüveydâdır bu
Hûrşîd-i âlemsin gayr-ı vücûdun zerrât

6. Berk-efşânlık ider her tarafın şu‘le virür
Bir çerâğın ki alur feyz-i ziyâsın cehât

7. Kısmetin serv-i dil-ârâ vü yedin berg-i semen
Çeşmin âhû-yı Hoten kâkülün ey gül-nefehât

8. Ne kadar var dü âlem ü ne kadar var felek
Gül-i ruhsârına her lahza virürem salavât

9. Ne gam eyler sanemâ var penâhı sen tek
Nâil-i rütbe olur sâye-i lutfunda ‘usât

10. Mahzen-i dilde bulunmazdı bu nazm ıla Güher
Virmeseydi nazarın ger ana feyz-i berekât

11. Kılmagil Mîr Nigârîyi keremden mahrûm
Ey vücûdı heme rahmet heme güftârı berât
Nigârî Dîvânı, s. 54

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1. Sînemdedir ol dâg-ı temennâ-yı Muhammed
Gönlümdedir ol nâr-ı tevellâ-yı Muhammed

2. Agyâr elemi kalmadı aslâ ki dilimde
Her lahza gezer fikr-i dil-ârâ-yı Muhammed

3. Her lahza kılur gönlümü reşk-âver-i ‘anber
Efkâr-ı dü gîsû-yı semensâ-yı Muhammed

4. Eltâf-ı Hudâdır virür îmân-ı hakîkî
Dil-dâdelere zülf-i çelîpâ-yı Muhammed

5. İsrâda salup velvele mülk-i melekûta
Reftâr-ı şirîn ksmet-i bâlâ-yı Muhammed

6. Eyyâm u leyâlî heme ser-geşte vü hayrân

Reşk-zede-i leyle-i İsrâ-yı Muhammed

7. Tâ rûz-ı ezel gönlümü şeydâlığa salmış
Güldeste-i ruhsâre-i hamrâ-yı Muhammed

8. Birdir gice gündüz bana zîrâ ki serimde
Oynar heme dem berk-ı tecellâ-yı Muhammed

9. El-minnetü lillâh menem rûz-ı ezelden
Pervâne-i esmâ-yı müsemmâ-yı Muhammed

10. Ser-halka-i rüsvây ü ser-hayl-i cünûnem
Tâ kim olubam ‘âşık-ı şeydâ-yı Muhammed

11. Ey Mîr Nigârî bana mahsûs u müsellem
Ser-hıdmet-i meyhâne-i sevdâ-yı Muhammed

12. Açmış ki şirîn tab‘ımı tûtî gibi söyler
Evsâf-ı leb-i la‘l-i şeker-hâ-yı Muhammed
Nigârî Dîvânı, s.86-87

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1. Merdânedir ol ki çeke peymâne-i Ahmed
Ferzânedir ol ki ola mestâne-i Ahmed

2. Ferhâd ü Mecnûn heme erbâb-ı cünûna
Sultânlık ider ‘âşık-ı dîvâne-i Ahmed

3. Tâvus-ı behiştdir yeridir huld-i muhalled
Her kim ola pervâne-i sûzâne-i Ahmed

4. İkbâli yegidir kim ola kâle-i meh-veş
İkbâl-i bed oldur ola bîgâne-i Ahmed

5. Nesh oldu kamu nakl-i hikâyât-ı lezîze
Bozdı revişin lezzet-i efsâne-i Ahmed

6. Ben bilmezem evsâfını Mevlâ bilür ammâ
Hûrşîde virür şa‘şa‘a gülhâne-i Ahmed

7. Ferdâ ‘arasât içre Nigârî ne gam eyler
Kim olsa bugün sûzıla pervâne-i Ahmed
Nigârî Dîvânı, s.86-87

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Felek ser-geşte-i zülf-i mutarrâ-yı Muhammeddir
Kamer hûrşîd-i Mecnûndur ü Leylâ-yı Muhammeddir

2. Sehî-serv-i sanevber ksmet-i şimşâd hem ‘ar‘ar
Kadi tûbâ esîr-i nahl-i bâlâ-yı Muhammeddir

3. Mukayyed Yûsufun olmaz tel-i tarrârına hem kim
Esîr-i turra-i tarrâr sevdâ-yı Muhammeddir

4. Melâhat mülkünün şehbâz u şâhı Yûsuf-ı zîbâ

Şikâr u çâker-i hüsn-i dil-ârâ-yı Muhammeddir

5. Sürer zevk u safâsın ‘âlemin ol rind kim ser-hoş
Der-i meyhânede meşşâk-ı tuğrâ-yı Muhammeddir

6. Bulupdur devleti el-hâsıl ol merd-i mücerred kim
Habîb ü ‘âşık-ı ism ü müsemmâ-yı Muhammeddir

7. Teberrâ itdim ‘âlemden hevâdan câna pervâdan
Temennâm ey Nigârî bir tevellâ-yı Muhammeddir
Nigârî Dîvânı, s. 98

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlün / Mef‘ûlü / Mefâ‘îlün

1. Gel bezm-i habîbâna ey sofî-i bî-masraf
Memlû ola peymânen ‘irfân ile ey ecvef

2. Müstagrak-ı deryâ-yı ‘irfâna temâşâ kıl
Gör kim nice sûzâne söyler yine mâ a‘raf

3. Ben ‘âşık-ı dil sâde koyma beni bî-bâde
Ey mesned-i a‘lâda pâ-mâl-i ser-i refref

4. Dîdâr-ı dil-ârâya ey dîde nazar kıl kim
‘Âlemde bulunmaz hoş bundan göze bir eşref

5. Ey zâhid-i a‘mâ gör sâkim nice devr eyler
Dâire-i sevdâda serşâr kadeh der kef

6. Meyhâne-i sevdâda ol hâlete irdim kim
Bî-bâde olur zevkim oynar bedenim beydak

7. Ey Mîr Nigârî gör bu dâ’iredir memlû
Peymâne sebû sâgar serşâr-kadeh saf saf
Nigârî Dîvânı, s. 227

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Gözünde var bir hâlet ki yok peymâne-i Cemde
Sürûr eyler dem-â-dem mâilin gülzâr-ı bî-gamda

2. Harâm olsun bana ol bâde-i çeşmin ki derdinle
Eger zevk [u] safâlar itmesem bî-gâye her demde

3. Felek der raks-ı mihrinle her dem ü Zühre der dem-sâz
Sana kimdir berâber ey habîbim âl-i Âdemde

4. Müşerref olmasaydı makdeminle şems şevketden
Eser kalmazdı hergiz ey ‘azîzim ‘arş-ı a’zamda

5. Bulupdur her biri bir pâyesinden yohsa kim sensiz
Şerâfet mi olurdı beyt-i a’zam âb-ı zemzemde

6. Giçüp dünyâ ve mâ fîhâdan ey mâhım karâr itmiş
Dilim nahl-i hırâmânında cânım zülf-i der-hemde

7. Meger kim kâkülünden ey habîbim gül dimâğ olmuş

Saçar Seyyid Nigârî müşg ü ‘anber bâğ-ı ‘âlemde
Nigârî Dîvânı, s. 365-366

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1. Ser-i kûyun güzel dârü'l-emândır yâ Resûlallâh
Medâr-ı mücrimân-ı ins ü cândır yâ Resûlallâh

2. Sadâ-yı nefsî yâ nefsî gelür etrâf-ı kûyundan
Meded kıl kim emân-ı müznibândır yâ Resûlallâh

3. Melâzü'l-müznibîn ümmîd-gâh-ı mücrimânsın kim
Civâr-ı şefkatinde ‘âsiyândır yâ Resûlallâh

4. Zünûb erbâbı manzûr-ı ‘uyûn-ı iltifâtın kim
Cerâyim iftihâr-ı mücrimândır yâ Resûlallâh

5. Kûyundan mürg-ı dil aslâ uçup uçmağa meyl itmez
Ki evvel ravza-i [dil] reşk-i cândır yâ Resûlallâh

6. Gözünden bir nümâ nergis ruhundan bir nümâyiş gül
Benefşe kâkülünden bir nişândır yâ Resûlallâh

7. Serâb-ı reh-güzârın çeşme-i hayvândan artukdur
Ki her bir zerresi sihr-i revândır yâ Resûlallâh

8. Enîs-i bârgâhın u mûnis-i gülbân-ı dergâhın
Zehî reşk-âver-i sultân u hândır yâ Resûlallâh

9. Turâb-ı rehgüzârın tûtiyâ-yı çeşmdir ammâ
Gubâr-ı makdemin sürme-i cândır yâ Resûlallâh

10. ‘Aceb mi *kâbe kavseyni ev ednâ*[318] bil ki vahdetde
Disem câyiz sana ‘ayn-ı cânândır yâ Resûlallâh

11. N’ola şâyeste-i ihsânın olsa hüsn-i evsâfın
Nigârî Hassân-âsâ medh-hândır yâ Resûlallâh
Nigârî Dîvânı, s. 366

Müfte‘ilün / Fâ‘ilün / Müfte‘ilün / Fâ‘ilün

1. Kurre-i ‘ayn-i Halîl manzar-ı hayl-i Nebî
Dü çeşm-i Âdem ü Havvâ fedâke ümmî ebî

2. Büt-kede-i ‘âlemin revnakısın ey sanem
Kârgeh-i kazânın zînetisin ü a‘cebi

3. Kıldı cihâzın felek kıydı nikâhın melek
Virdi ki Mevlâ sana ‘Âyişeni Zeynebi

4. Nâr-ı ‘ulûmun ‘alevlendi hased yahdı ol
Hâne-i Bü'l-Cehl ol büt-kede-i Bû Lehebi

5. ‘İlm-i belâgat sana bahşiş ü lutf-ı Hudâ

---

[318] Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”

Görmedin ‘âlem bilür dersi bahsi mektebi

6. Nâzil olup yüz suhuf çâr kütüb vasfına
Kim seni inkâr ide yokdur anun mezhebi

7. Eyle şehen-şâhsın rütbene kurbda
Serverân-ı hakîkât senden alur mansıbı

8. ‘Arsa-ı sevdâda kim hâk-i peyin tûtiyâ
Eylemese görmez ol hâk-i reh-i matlabı

9. Şâm u seher ey mehim ‘arş-ı tevellâda kim
Dâmen-i mihrin tutup işleyüpdür kevkebi

10. Senden ayru ey sanem yok gicemin âhiri
Mecnûna leyl-i tavîl firkat-i Leylî şebi

11. Havf ü recâdan geçüp Mîr Nigârî kimin
‘Âlem-i dâreynde var Şeh-i Yesribi

12. Dâdıma yitsün ‘Alî Şîr-i Hudâ-yı Celî
Fâtih-i Hayber velî katl iden Merhabı
Nigârî Dîvânı, s.372-373

Seyyid Ahmed Cemâlî (ö. 1874-1875)
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. ‘Âcizem kapuna geldim yâ Resûlallâh meded
‘Âsiyem suçumı bildim yâ Resûlallâh meded

2. Geçti ‘ömrüm ma’siyetle hiç ‘ibâdet kalmadı
Rû-siyâhım destgîr ol yâ Resûlallâh meded

3. Mücrimâna sen şefî’sin merhamet kân-ı kerem
Umarız sâyende lutfı yâ Resûlallâh meded

4. ‘Âsıyem ‘ısyânıma hadd u kenârım yokdurur
Müznibânın şâfi’isin yâ Resûlallâh meded

5. Bâb-ı lutfundan kerem kıl bu günâhkâr Seyyid’e
Ol kıyâmet günlerinde kıl şefâ’at yâ Resûlallâh meded
Seyyid Ahmed Cemâlî Dîvânı, s.95-96

İstanbullu Eşref (ö. 1876)
Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün /Fâ’ilün

1. Yâ Habîballâh Harîm-i kûyun it mahrem bana
Yek nigâh-ı lutfun it bîmârınım merhem bana

2. Dîde-i dilden yed-i ‘avninle ref’ it perdeyi
Bendegân-ı dergehin ‘aşkınla kıl hem-dem bana

3. Öyle mecrûh-ı firâk u hasretim imdâd kıl
La’l-i nâb-ı şefkatin sultânım eyle em bana

4. Âsitân-ı hazretinden gayra tökmem âb-rû
   Bâb-ı dûzahdan yana anı yetişdir hem bana

5. Sâye[-i] ‘aşkında kıl cân u cenânım müstazil
   Dest-res olmaya tâ kim cünd-i hüzn ü gam bana

6. Her umûrumda cenâbından olurken müstemid
   Habl-i hubbun vir bana tutdur ebed muhkem bana

7. ‘Aşk-ı pâkin yâr ahıdup pür-yâre gönlüm kârına
   Bûy-ı hubb-ı gayrın itdirme efendim şem bana

8. Dergehinden Eşrefâ dâ’im niyâz eyler dilim
   Sânih olsun medh-i pâk-i Hazretin her dem bana

İstanbullu Eşref Divanı, s.106-107

Osman Nevres (ö. 1876)

Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün

1. Ahmed ki ondan oldu ehad sırrı rû-nümâ
   Envâr-ı âferînişe nûrudur ibtidâ

2. Vasf edemem ulüvv ile rif’atle şânını
   İki gulâmıdır derinin rif’at ü alâ

3. Âlîdir ol kadar ki erişmek muhâldir
   Çıksa da arşa dergehini bûs için semâ

4. Nây-i gelû-yı Âdem’e ol dem ki geldi rûh
   Nâm-ı Muhammed idi çıkan evvelîn sadâ

5. Mühr-i nübüvveti mütelâmi’di ol zamân
   Kim halk olunmamış idi hurşîd ile ziyâ

6. Hurşîde zerrem ol dese nûr-ı nübüvveti
   Eyler şuâı meş’ale-i arşı i’tilâ

7. Derdim sipihri hâcib-i dergâhtı kadridir
   Nisbet kabûl edeydi Süreyyâ ile serâ

8. Olduğuçün midâd-ı hatâ ile rû-siyâh
   İnşâya nazm-ı medhini eyler kalem hayâl

9. Bir hazretin ki hâdim-i Rûhü’l-emîn ola
   Mümkin mi Nevres eylemek ol hazreti senâ

Osman Nevres, s. 175-176

Fâzıl Paşa (ö. 1882)

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Risâlet mülkinin sultânı sensin yâ Resûlallâh
   Nübüvvet tahtının hâkânı sensin yâ Resûlallâh

2. Şefâ‘atle şifâ-bahş ol bu ‘âsî kullara dâ'im

‘Usât-ı ümmetin dermânı sensin yâ Resûlallâh

3. Kebâ’ir ehli içün va‘d-i rahm ü şefkatin bî-had
Riyâz-ı cennetin bûrhânı sensin yâ Resûlallâh

4. Hitâb-ı izzet-i *levlâk*[319] ile taltîf olundun sen
Hudânın sevgili cânânı sensin yâ Resûlallâh

5. Sana Cibril ile inzâl olundı Hazret-i Kur'ân
Cihanın sâhib-i fermânı sensin yâ Resûlallâh

6. En evvel ehl-i küfre sell-i seyf ile gazâ itdin
O sınfın düşmen-i sâmânı sensin yâ Resûlallâh

7. Kerem kıl merhamet kıl Fâzıl-ı ‘ abd-i güneh-kâra
Dü- ‘âlemde şefâ‘at kânı sensin yâ Resûlallâh
Fâzıl Dîvânı, s.435-436

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Cân virirler hilye-i pâkin gören cânlar sana
‘ Abd-i mahz olmakdadır hakân-ı devrânlar sana

2. ‘ Âşıkân hasretkeş-i nûr-ı cemâlindir bütün
Oldı hep âzâdsız kul ehl-i îmânlar sana

3. Sen o ‘âlî şâh-ı âlemsin ki mislin gelmedi
Bendedir kevne gelen bi‘l-cümle sultânlar sana

4. Mürsel-i Hak oldığın i‘lân içün bu ‘âleme
Nazil oldı nass u Kur’ân ile fermânlar sana

5. İns ü cinne eyledin dîn-i mübîni aşikâr
Cânib-i Hakdan virilmişdir nice şânlar sana

6 Zâhir oldı mu’cizâtın makdeminle ‘âleme
İtmeyüp inkâr îmân itdi ruhbânlar sana

7. Muktedâ kıldı gürûh-ı enbiyâya zâtını
Hak meleklerden müretteb itdi der-bânlarını

8. Zâtını *levlâk*[320] ile Mevlâ muhâtab eyleyüp
Eyledi bu vechle ihsan ‘unvânlar sana

9. Hür u gılmân-ı cinân halk-ı zemîn ü âsumân
Da’vi-i ikrârda mûştâk ü hayrânlar sana

10. Ümmet içün kıldın istisfâ’ huzûr-ı Hakka çün
Bahş olundı mücrim ü ‘âşî müselmânlar sana

11. Rûz-ı mahşerde şefâ’at eyle Fâzıl kemtere
Va’d olundı Hazret-i Hakdan bu ihsânlar sana
Fâzıl Dîvânı, s.443-444

---

[319] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[320] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Abdünnâfi İffet Efendi (ö. 1891)

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Meded ey melce’-i ‘âlem dahilek yâ Resûlallâh
Nebî-yi Ekrem ü A’zam dahîlek yâ Resûlallâh

2. Garik-ı bahr-i ‘isyânım sezâ-yı ‘afv u gufrânım
Gedâyım nâ-be-sâmânım dahîlek yâ Resûlallâh

3. Zihi nûr-ı tecellâsın meh-i burc-ı feterdâsın
Mesih-i kâr-ı ihyâsın dahîlek yâ Resûlallâh

4. Habîb-i kibriyâsın sen delîl-i ihtidâsın sen
Tabîb-i cân-fezâsın sen dahîlek yâ Resûlallâh

5. Şefi’isin güneh-kârın hatâ-pûşu tebeh-kârın
Hayâtısın elem-dârın dahîlek yâ Resûlallâh

6. Deme mücrim şefâ’at kıl şefâ’at yâ Resûlallâh
Koma bi-kes sahâbet kıl dahîlek yâ Resûlallâh

7. Cehâletle kulun Nâfi’ olarak nefsine tâbi’
Edip eyyâmını zâyi’ dahîlek yâ Resûlallâh

Abdünnâfi İffet Efendi Dîvânı, s.201-202

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Tecellî-yi cemâlin mazharısın yâ Resûlallâh
Tecellî-yi kemâlin masdarısın yâ Resûlallâh

2. *Ev-ednâ*[321] burcudur çün matla’-ı envâr-ı iclâlin
Sipihr-i mümkinâtın hâverisin yâ Resûlallâh

3. Seni feyyâz-ı ‘âlem ‘âlemine eyledi rahmet
Hayât-ı câvidânın kevserisin yâ Resûlallâh

4. Ziyâsı mümkinâtın muktebesdir nûr-ı zâtından
Cihânın âfitâb-ı enverisin yâ Resûlallâh

5. Hitâb-ı ‘izz-i *levlâk*[322] etdi berter kadr-i eflâki
Semâvât ehlinin tâc-ı serisin yâ Resûlallâh

6. Mü’eyyed eyledi Kur’ân ile Hak zât-ı zi-şânın
Bu nazm-ı mu’cizin vahy-âverisin yâ Resûlallâh

7. Hidâyet ittibâ’-ı râh-ı şer’inden ‘ibâretdir
Tarik-ı müstakimin rehberisin yâ Resûlallâh

8. Gulâmın Nâfi’-âsâ sad-hezârân ehl-i ‘isyânın
Selâmet-bahş-ı hevl-i mahşerisin yâ Resûlallâh

Abdünnâfi İffet Efendi Dîvânı, s.202

---

[321] Necm, 9 “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”
[322] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Habîb-i Ekrem-i Mevlâ cenâb-ı Ahmed-i Mürsel
Muhammed Mustafâ Tâ-Hâ cenâb-ı Ahmed-i Mürsel

2. Hasen-hulk-ı kerîmi hilkat-i zibâsıdır ahsen
Tırâz-ı sûret u ma'nâ cenâb-ı Ahmed-i Mürsel

3. Olur mu zât-ı nûr-ı mahzı zıll-efgen zemin üzre
Odur mihr-i felek-peymâ cenâb-ı Ahmed-i Mürsel

4. Niçe leb-teşneyi kandırdı âba mu'cizâtıyla
Edip engüştünü mecrâ cenâb-ı Ahmed-i Mürsel

5. Ruh-ı pür-nûru idi matla'ü'l-envâr-ı hüsn ü ân
Mücessem nûr idi gûyâ cenâb-ı Ahmed-i Mürsel

6. Tebessüm etse gâhi gonce-âsâ hadd-i gül-gûnu
Olurdu bir gül-i ra'nâ cenâb-ı Ahmed-i Mürsel

7. Kemâlâtı gibi ekmel yaratmışdı Hudâ hüsnün
Zihi mahbûb-ı müstesnâ cenâb-ı Ahmed-i Mürsel

8. Şeb-i İsrâda meftûn etdi didârı sürûşânı
Melek-haslet beşer-simâ cenâb-ı Ahmed-i Mürsel

9. Berât-ı 'afv-ı 'isyânın bu mücrim
Nâfi'in yâ Rab Şefâ'atle ede imzâ cenâb-ı Ahmed-i Mürsel
Abdünnâfi İffet Efendi Dîvânı, s.203

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Dili zulmetde koyma mahv-ı târ et yâ Resûlallâh
Cemâl-i enverinle tâb-dâr et yâ Resûlallâh

2. Huşûnetden edip âzâde dil bahşâyiş-i feyzin
Derûnum ravza-i her-dem bahâr et yâ Resûlallâh

3. Serire-dân-ı ashâb-ı emelsin 'arza hâcet yok
Sezâ-yı nakd-i ihsân u mesârr et yâ Resûlallâh

4. Dil-i virânemi ihyâ buyur lutf-ı 'amiminle
Harâbe zârımı gencine-dâr et yâ Resûlallâh

5. Niçe demdir güşâd olmaz nikâb-ı çihre-i tâli'
Himem-dâri-yi lutfun dest-yâr et yâ Resûlallâh

6. Güher-bâr-ı 'atâsın reşha-pâş ol ebr-i cûdundan
Çemen-zâr-ı minâyı âb-dâr et yâ Resûlallâh

7. Kulun Nâfi' haris-i hıdmet-i na't-i şerîfindir
Sezâ-vâr-ı nigâh-ı i'tibâr et yâ Resûlallâh
Abdünnâfi İffet Efendi Dîvânı, s.204

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Hüküm-rân-ı cihân sultân-ı iklim-i risâletsin

Sahâbet-gâh-ı ümmet fâtih-i bâb-ı şefâ'atsin

2. Rahimsin 'âlemine rahmet-i Hallâk-ı Erhamsin
Kerimsin müslimine sâye-bahş-ı fark-ı ümmetsin

3. Kitâb-ı Münzelin nâ-kâbil-i nesh ü tebeddüldür
Olup ahkâmı câri haşre dek sâhib-şeri'atsin

4. Sezâdır zâtına ümmi-lakab ey hâce-i 'âlem
'Ulûm u fazl-ı mâder-zâd ile bahr-i kemâletsin

5. Melâhat gülşeninde verd-i ruhsârın ki yektâdır
Meşâmm-i câna rûh-efzâ-yı gül-bû-yı letâfetsin

6. Eyâ vâlâ-haseb 'âli-neseb hulk-ı 'aziminle
Şeref-hilkat nübüvvet-menzilet nûr-ı hakikatsin

7. Suhan vasfında kâsır 'acz-i Nâfi' gün gibi zâhir
Habîb-i Rabb-i 'İzzet Hâdi-i râh-ı sa'âdetsin

Abdünnâfi İffet Efendi Dîvânı, s. 204

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Bu ekvân olmasaydı feyz-i envârın ile pür-nûr
Kalırdı zulmet-âbâd-ı 'ademde tâ ebed mestûr

2. Tahassür eylerim ey fahr-i 'âlem ravza-i pâkin
Bu nâr-ı hasret eyler sine-i pür-sûzumu tennûr

3. Riyâz-ı cennetin bir ravzasıdır kabr-i pür-nûrun
Nasib eyle ziyâret kıl ilâhi 'abdini mesrûr

4. Beni gark etdi 'isyâna ilâhi nefs-i emmârem
Müyesser kıl edâ-yı haccı tâ cürmüm ola magfûr

5. Eyâ hatm-i rüsûl hüsn-i kabûlün ile kıl himmet
Muvaffak eyleyip Rabb-i Kerim ihsân ede destûr

6. Tavâf-ı beyt-i a'zamla olup mahmil-keş-i râhın
Mübârek ravzana rû-mâl olup sa'yim ola meşkûr

7. Gubâr-ı âsitânın sürme etsin dide-i hasret
Zülâl-i zemzem ile neş'e-dâr olsun dil-i mahrûr

8. Edip müjgânlarımı âsitân-ı 'arşına çârûb
Sirişk-i 'ayni kılsam katre-bâr-ı lü'lü'-i mensûr

9. Nidâ-yı ceddini gûş eyleyen ervâha ilhâk et
Kulundur Nâfi'i kılma icâbet-gâhdan mehcû

Abdünnâfi İffet Efendi Dîvânı, s.205

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cihândır şem'-i rûhunla münevver yâ Resûlallâh
Zuhûr-ı kevne zâtın oldu rehber yâ Resûlallâh

2. Nedâret kesb edip her nahl-i bâsık feyz-i zâtınla

Bu cism-i kevne sensin rûh-ı enver yâ Resûlallâh

3. Sehâb-ı âsmânı reşha-dâr-ı feyz edip cûdun
Gezer farkında elbet katre-cûlar yâ Resûlallâh

4. Bütün mişkât-i encüm tâb-dâr-ı vech-i pâkindir
Bu nûrun zerresidir şem'-i hâver yâ Resûlallâh

5. Ziyâ-dâr-ı gubâr-ı makdemindir dide-i eflâk
Edip kürsi-nişinân pâyin efser yâ Resûlallâh

6. Sana menşûr-ı bi'set nazm-ı pür-i'câz-ı menzildir
Olur ahkâmı câri tâ be mahşer yâ Resûlallâh

7. Egerçi 'abd-i mücrimdir kulundur Nâfi'-i ahkar
Yetiş feryâdına kıl lutfa mazhar yâ Resûlallâh
Abdünnâfi İffet Efendi Dîvânı, s.206

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Yakıp şem'-i dili ey nûr-ı a'zam şu'le-dâr eyle
Ziyâ-fermâ-yı rûhâniyyetinle tâb-dâr eyle

2. Olup saykal-fürûz-ı levh-i dil ey mürşid-i hâdi
Meded âyinemi âzâde-i jeng ü gubâr eyle

3. Kebâ'ir ehlini kıldın mübeşşer çün şefâ'atle
Bu 'abd-i mücrimi ihsânlarından hisse-dâr eyle

4. Nigâh et şeb-çerâg-ı nazmıma na't-ı şerîfinde
Fürûg-ı şevk-ı tab'ımdır sezâ-yı i'tibâr eyle

5. Tarîk-ı hakka zât-ı eşrefindir reh-nümâ ancak
Bu 'abdin Nâfi'i irşâdın ile bahtiyâr eyle
Abdünnâfi İffet Efendi Dîvânı, s.206

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Eder sâyende 'âlem 'îd-ı ekber yâ Resûlallâh
Kulun kalsın mı gam-dâr u mükedder yâ Resûlallâh

2. Nice ashâb hâcât u niyâzın 'ayn-i âmâli
Gubâr-ı âsitânından bulur fer yâ Resûlallâh

3. Dahîl-i bâb-ı lutfun devlet-i dâreyne fâ'izdir
Zülâl-i şefkatindir âb-ı kevser yâ Resûlallâh

4. Sipihrin mihr ü mâhı zerredir 'ayn-i hakîkatde
Cihândır nûr-ı zâtınla münevver yâ Resûlallâh

5. Tenezzül eylemez elbet zemîne sâye-i kaddin
Felekden sâyeni Hak kıldı berter yâ Resûlallâh

6 Açılmaz gülşen-i 'âlemde ruhsârın gibi bir gül
Yetişmez zülfün-âsâ sünbül-i ter yâ Resûlallâh

7. Ne dem pebgâ-yı nutk-ı Nâfi' etse na't-ı pâkin yâd

Gıdâ-yı rûh olur kand-i mükerrer yâ Resûlallâh
Abdünnâfi İffet Efendi Dîvânı, s.206-207

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Berât-ı câh-ı iclâlin olup *tâ-hâ* [323] vü *erselnâk*[324]
Zihi menşûr-ı 'âlidir sümüvv-i kadrine *levlâk*[325]

2. Şeb-i Mi'râcın ile kadri 'âli olalı çarhın
Nücûm-ı tâli'in rûşen bulur her rûz u şeb eflâk

3. Olanlar sâlik-i râh-ı Hüdâ-yı emr ü iblâgın
Sırât-ı müstakimi şâh-râh-ı huld eder bi-bâk

4. Olur magbût-ı çeşm-i hicr-nâki cümle eslâfın
Hidâyetle edenler devr-i pâk-i bi'setin idrâk

5. Tulû'-ı mihr-i şer'in mahv-ı deycûr-ı cehâletle
Fürûg-ı tal'atinle zâ'il oldu zulmet-i işrâk

6. Dâhil-i dergehin oldum salavat sad-hezâr ile
Revâ görme bu mücrim hevl-i mahşerde ola gam-nâk

7. Eyâ hatm-i rüsûl divân-ı Bâride sahâbetle
Bırakma 'abdini dest-i zebânide giribân çâk
Abdünnâfi İffet Efendi Dîvânı, s.578-579

Osman Şems Efendi (ö. 1893)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Eyâ şâh-ı risâlet nûr-bahş-ı *kün fe-kân*[326]sın sen
Serir-ârâ-yı bi'set pâdişâh-ı ins u cânsın sen

2. Vücûdun müntehabdır nüsha-i i'câzdan evvel
Hoşâ dibâce-bend-i safha-i âhir-zamânsın sen

3. İmâm-ı evliyâsın muktedâ-yı enbiyâsın hem
Ezelden bâdi-i inşâdi-i kevn ü mekânsın sen

4. Mübârek hâk-pâyın kuhl-i çeşm-i asfiyâdır hep
'Uyûn-ı nâsa *mâ-zâga'l-basar*[327]la müstebânsın sen

5. Yed-i beynâ-yı Mûsâ hayret-efzâ olmasun zirâ
Şikâf-ı çehre-i mehle müşârun bi'l-benânsın sen

6. Kalur derkinde 'âciz zâtını fikr-i dakik elbet
Medâr-ı gerdiş-i nüh-âsiyâ-yı âsumânsın sen

7. Küşâd itdin cenâh-ı re'feti şevk-i rü'yetle

---

[323] Taha. 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
[324] Enbiyâ, 107: "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik"
[325] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[326] Bakara, 117 "O, göklerin ve yerin eşsiz-örneksiz yaratıcısıdır; bir şeyin olmasını dilediğinde ona "ol!" der, hemen oluverir."
327 Necm,17 " Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."

Hevâ-yı nezd-i Hak'da bir hümâ-yı lâ-mekânsın sen

8. Ki bür'ü's-sâ'adır bi-çâre-gâna şerbet-i la'lin
Şifâ-sâzi-i derd-i bi-devâ-yı 'ârifânsın sen

9. Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at Şemsi-i zâra
Sükûnet-bahş-ı âh-ı bi-kesân-ı 'âşıkânsın sen
Osman Şems Efendi Dîvânı, s.612-613

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Vücûdun bir kitâb-ı âsumâni yâ Resûlallâh
Ki tenzîl itdi Mevlâ arza anı yâ Resûlallâh

2. Mukavves kaşların ser-nâme-i tugrâ-yı bismi'llâh
Cemâlin sûre-i seb'u'l-mesâni yâ Resûlallâh

3. Dü-satr-ı gül-midâd-ı la'l-i nâbın sûretü'l-kevser
Hat-ı sadrın *elem neşrah*[328] cinânı yâ Resûlallâh

4. Dehânınla zebân-ı mu'cizin nûn u kalem ammâ
Cebinin âyet-i nûrun beyânı yâ Resûlallâh

5. Yanagın ve'd-duhâ ve'l-leyl zülf-i sünbül-efşânın
Ve *tâhâ*[329] çeşm-i *mâ-zâg*[330]ın 'ıyânı yâ Resûlallâh

6. Saçında nûr-ı vechin *leyletü'l-kadr*[331] âyeti bi-reyb
Peyinde sûretü'l-fethin nişânı yâ Resûlallâh

7. Nebe' sûresidir kavlin le'âli dişlerin ve'n-necm
Yedinin sûre-i mülk kâm-rânı yâ Resûlallâh

8. Kudûmün sûretü'l-isrâ demindir sûretü'r-rahmân
Derûnun oldı yâsine ma'âni yâ Resûlallâh

9. Seni bast eylemekçün rihle-gâh-ı *kâbe kavseyn*[332]e
Okudı pâdişâh-ı lâ-mekâni yâ Resûlallâh

10. Nebiler serverisin nûrsın Kur'ân-ı nâtıksın
Budur Şems'in yakin ü bi-gümânı yâ Resûlallâh
Osman Şems Efendi Dîvânı, s. 629-630

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Firâkınla perişân oldı hâlim yâ Resûlallâh
Yaman oldı bu hâl-i pür-melâlim yâ Resûlallâh

2. Ne mümkin evc-i câh-ı vaslına murg-ı dile pervâz
Ser-i kûyunda bir işkeste-bâlem yâ Resûlallâh

3. Der-i ihsânına lâyık degildir bu yüzi kara

---

[328] İnşirah 1 "Senin kalbini açıp genişletmedik mi?"
[329] Taha. 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
[330] Necm, 17 "Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."
[331] Kadir. 1" Biz onu (Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirdik."
[332] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

Ümid-i şefkatindir hasbihâlim yâ Resûlallâh

4. Cemâlin iştiyâk-ı rü'yetidir fikret-i rûzum
Saçın sevdâsıdır şâm u leyâlim yâ Resûlallâh

5. Dırîg itme visâlin Nûri-i şeydâ-yı 'aşkından
Beyâbân-ı gam-ı hecrinde nâlem yâ Resûlallâh
Osman Şems Efendi Dîvânı, s. 630

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Nedâmet eşki çeşmimden revândır yâ Resûlallâh
Ki cürmüm çok işim âh u figândır yâ Resûlallâh

2. 'İnâyet kıl kerem kıl merhamet kıl geç günâhımdan
Ki 'avf itmez isen hâlim yamandır yâ Resûlallâh

3. Şeb-i fürkatde kaldım pertev-endâz olmadı bir dem
Cemâlin âfitâbı çok zamândır yâ Resûlallâh

4. Gubâr-âlûd-ı zillet lâle-i deşt-i cünûn-âsâ
Yüzüm kara dilim dâg-ı nihândır yâ Resûlallâh

5. Yüz urdum kesmem ümmîd olsa kim taglarca 'isyânım
Kapun topragı kim dârü'l-emândır yâ Resûlallâh

6. Hem 'âsî hem 'özür-hâhem cenâbından anınçün kim
Zamân-ı neş'etim âhir-zamândır yâ Resûlallâh

7. Kerem kıl itme red bu Şems-i zârı âsitânından
Ki bir dil-haste pir-i nâ-tüvândır yâ Resûlallâh
Osman Şems Efendi Dîvânı, s. 630-631

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Düşüp dergâhına sürdüm cebinim yâ Resûlallâh
Türâb-ı âsitânındır keminim yâ Resûlallâh

2. 'Alîl-i 'aşkınam dârû-yı vaslınla şifâ-sâz ol
Semâ'-ı rahm ile gûş it enînim yâ Resûlallâh

3. Degil kâm-ı dü-giti bir nigâh-ı dil-nevâzındır
Meserret-yâb iden kalb-i hazînim yâ Resûlallâh

4. Güzer-gâhında keçkûl-i gedâya döndi bi-behre
Yaturlar dide-i hasret-rehînim yâ Resûlallâh

5. O Şems-i haste-hâlem fürkat-i şehd-âb-ı la'linle
Nevâ-yı nahle dönmişdir enînim yâ Resûlallâh
Osman Şems Efendi Dîvânı, s.631

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Kapun heft-âsumândan oldı hâric yâ Resûlallâh
İşigin taşına yetmez ma'âric yâ Resûlallâh

2. Meger isrin ola kurb-ı visâl-i zâtına minhâc

Degildir mevsil ol câha ma'âric yâ Resûlallâh

3. Harim-i dergeh-i hâsın serây-ı *li-ma'a'llâh*[333]a
N'ola olsa medâhil hem mahâric yâ Resûlallâh

4. O bimâram ki çâre la'l-i cân-bahşındadır melhûz
Ne mümkindir 'ilâc itmek mu'âlic yâ Resûlallâh

5. Kulun Şems eylemez melce' kapundan özge bir bâbı
Sana vâ-bestedir cümle havâyic yâ Resûlallâh
Osman Şems Efendi Dîvânı, s.634

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlin eyledi mihri münevver yâ Resûlallâh
Kudûmün eyledi hâki mu'attar yâ Resûlallâh

2. Me'âd u mebde'in icâdına nûrun olup bâ'is
Sen oldun cümle mevcûdâta reh-ber yâ Resûlallâh

3. Vücûdı buldılar senden seninle irdiler Hakk'a
Nebîlerle velîler hep erenler yâ Resûlallâh

4. Beyân-ı defterim var ise ger evrâk-ı tâ'atdir
Ki yohsa cürm ile pürdür ser-â-ser yâ Resûlallâh

5. Kebâ'ir ehline va'din benimdir kim gelür cürmüm
Bütün cürm-i 'usâta bes ber-â-ber yâ Resûlallâh

6. Sen ol ser-çeşme-i mâ'ü'l-hayât-ı câvidânsın kim
Bulur senden şifâlar haste diller yâ Resûlallâh

7. Kulun dil-haste Şems-i zâr kaldı künc-i fürkatde
Nigâhından ümid-i şefkat eyler yâ Resûlallâh
Osman Şems Efendi Dîvânı, s.636

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Hayâlin dilde mihmândır şefâ'at yâ Resûlallâh
Na'im-i vaslına kandır şefâ'at yâ Resûlallâh

2. Kuluna merhamet kıl lâyık-ı ihsân degilsem de
Kulun her kârı 'isyândır şefâ'at yâ Resûlallâh

3. Günehden dil perişândır nedâmetle peşimândır
Dem-â-dem dide giryândır şefâ'at yâ Resûlallâh

4. Dü-'âlemde mekânım bâg-ı firdevs olsa da sensiz
Derûnum çâh-ı nirândır şefâ'at yâ Resûlallâh

5. Cüdâ kılma kapundan merhamet kıl Şems-i bimâra
'İtâb eylersen ihsândır şefâ'at yâ Resûlallâh
Osman Şems Efendi Dîvânı, s.636-637

---

[333] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Dırâz oldı şeb-i yeldâ-yı fürkat yâ Resûlallâh
   Dahi dogmaz mı mihr-i subh-ı vuslat yâ Resûlallâh

2. Beni feyz-i lu’âb-ı la’l-i gül-berginle sir-âb it
   Kebâb itdi derûnum nâr-ı hasret yâ Resûlallâh

3. Benimçün kûyuna nûr-ı cemâlin reh-nümâ eyle
   Yeter ser-geşte kıldı deşt-i hayret yâ Resûlallâh

4. Cemâlin nûrına pervâne-vâr olsun dil ü cânım
   Derûnum eyle mahrem-gâh-ı rü’yet yâ Resûlallâh

5. İder kesret perişân gönlümi virmez ‘adüv râhat
   İdersem inzivâ-yı künc-i ‘uzlet yâ Resûlallâh

6. Beni muhtâc kılma dergehinden gayrı bir bâba
   Amân eyle ‘inâyet lutf u şefkat yâ Resûlallâh

7. N’olur hâlim siyeh rûyum beyaz mûyumla mahşerde
   Olursa mûcib-i rûy-ı hacâlet yâ Resûlallâh

8. Niçe yıldır ki bâbın bekler ümmîd-i şefâ’atle
   Bu Şems-i nâ-tüvâna kıl şefâ’at yâ Resûlallâh

Osman Şems Efendi Dîvânı, s.636-637

Afyonkarahisarlı Şâir Ali Feyzî (ö. 1893)

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Habîbâ nûr-ı vahdetsin imâmü’l-mürselinsin sen
   Günahkâr ümmete Hakk’a şefî'ü'l-müznibînsin sen

2. Seninçün onsekiz bin ‘âlemi Hak eyledi ihyâ
   Anın çün fahr-i ‘âlem rahmeten li’l-‘âleminsin sen

3. Bize senden olur ancak şefa‘at rûz-ı mahşerde
   Penâh-ı mahremin Şâh-ı güzîn hablü’l-metinsin sen

4. Meded dûr itme lutfundan kerem kıl yâ Resûlallâh
   Aman ey şems-i mehtâb-ı cihân muhtâr-ı dinsin sen

5. Ümidin kesmez asla Feyzi ‘abdin zât-ı pâkinden
   Budur îmânım el-hak evvelin ü âhirînsin sen

Afyonkarahisarlı Şâir Ali Feyzî Dîvânı, s.8

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün /Fâ’ilün

1. Ey yüzü hurşîd-i ‘âlem v’ey meh-i kevn u mekân
   Cevher-i zât-ı hakîkat nûr-ı mahz-ı ‘âlî-sân

2. Pertev-i ‘arş-ı berîn lâ-siyyemâ eflâk-ı berg
   Bâ‘is-i mecmû‘a-i eşyâ-ı hulk-ı dü-cihân

3. İltifâtından hayat buldu nebâtât-ı zemîn
   Hâke ‘izzet virdi teşrifin habîbâ bî-gümân

4. Kudsiyân arzû iderdi Leyle-i Mi‘râc ana
İştiyâkından yere inmek dilerdi âsumân

5. Şân-ı evşâf-ı güzînin şerha sığmaz yâ Resûl
Rahmeten lil-âlemîn sensin habîb-i müste‘ân

6. Şâfı‘-i rûz-ı cezâsın yâ şefî‘u’l-müznibîn
Zât-ı pâkinden ümîd kesmez gürûh-ı mücrimân

7. ‘Arz-ı hâl itmekliğe yokdur yüzü ma‘lûm sana
Feyzî’yi dûr itme lûtfundan kerem kıl el-amân
Afyonkarahisarlı Şâir Ali Feyzî Dîvânı, s.10

Muallim Naci (ö. 1893)
Mef‘ûlü / Mefâ‘îlü / Mefâ‘îlü / Fe‘ûlün
1. Başlar lemeân etmeğe bir neyyîr-i irfân
Her lâhza ufûlün gözetir şebpere-tab’ân

2. Âdâsının alçaklığı ettikçe tevâlî
Eyler o ziyâ-güster-i âfâk teâlî

3. Berk vurdu cemâlinden o ümmî-i yetîmin
En şâşaalı feyzi Hudâvend-i hâkimin

4. Bir ders-i edeb verdi ki ashâb-ı zekâya
Hayret verir âsârı fühûl-i hükemâya

5. Bir nûr-ı mübîndir ki bu tâbişgeh-i envâr
Bir mislini olsun edemez tâ-ebed izhâr

6. Hem sûreti hem siyreti olmakla mükemmel
Şâyeste görülmüştür ona pâye-i evvel

7. Fahr etmelisin ey şeref-i nâ-mütenâhî
Zîrâ sana mazhardır o mahbûb-ı İlâhî
Muallim Naci, s. 408

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Arz-ı ta’zîm eylemez mi âlem-i imkân sana
Arz-ı ta’zîm etti Allâh-ı azîmü’ş-şân sana

2. Nûr-ı îmândır nücûmundan dem-â-dem berk uran
Asumân etmiş hezârân kalb ile îmân sana

3. Fazl-ı bî-pâyânın bürhân-ı bî-pâyânı var
Var mı ulviyyât içinde olmayan bürhân sana

4. Hüsn-i Kur’ân’ı görür insân olur hayrân sana
Dest-i kudretle yazılmış hilyedir Kur’ân sana

5. Dil esîrin olduğu günden beri âzâdedir
Mâsivâya bağlanır mı bağlanan vicdân sana

Muallim Naci, s. 409

Eşref Paşa (ö. 1894)

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. Günah-kârım dü-çâr-ı cürm-i bî-had yâ Resûlallâh
   Ümîdim rahm u lutfundur mücerred yâ Resûlallâh
2. Olur rûz-ı cezâ âzâde ser-âlâm-ı dûzahdan
   Olan zencîr-i zülfünle mukayyed yâ Resûlallâh
3. Cenâb-ı devletin cân-ı gönülden sevmeyen elbet
   Kalır nâr-ı cehennemde muhallid yâ Resûlallâh
4. Gül-i bâg-ı nübüvvet bülbül-i şâh-ı risâletsin
   Bahâr-ı gülşen-i şer'in müebbed yâ Resûlallâh
5. Behişt-âbâd-ı kurbiyyetde nâmın Hamîd ü Mahmûd
   Harîm-i 'izzet-i Bârîde Ahmed yâ Resûlallâh
6. Muahhar gerçi teşrîf-i kudûmün sâhil-i dehre
   Velîkin bü'l-beşerden zâtın emced yâ Resûlallâh
7. Hele zânû –nişîn-i pîş-i üstâd olmadın ammâ
   Yanında 'akl-ı evvel sıfl-ı ebced yâ Resûlallâh
8. Sezâ-vâr-ı şefâ'at mücrimândan sâyidim mev'ûd
   Gelirsem hâsır-ı 'âlîye şâyed yâ Resûl'allâh
9. Der-i ihsânına gelmiş nigâh-ı iltifât eyle
   Kulundur kemter Eşref yâ Muhammed yâ Resûlallâh

Eşref Paşa Dîvânı, s.15

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

1. Lem'a-pâş-ı âferînişdir cemâlin yâ Resûl
   Neş'e-bahş-ı rûh-ı 'âlemdir zülâlin yâ Resûl
2. Gevher-i yek-dânesin kim hâric ez defter düşer
   Vâdi-i imkânda farz-ı misâlin yâ Resûl

3.S ü şâdî-i câvîd etmesin ümmîd hiç
   Zevk ü râhat bilmeyen derd ü nekâlin yâ Resûl

4. Kaldı Sûbâ secde-i ta'zîmde hayret-feşân
   Edeli rü'yet-i kad nevres-nihâlin yâ Resûl
5. Nergis-i çeşmin verir gül gonceye şerm ü hicâb
   Lâleye kan agladır ruhsâr-ı âlin yâ Resûl
6. Çarhda mâh-ı nev olmazdı nişân-ı rûz-ı 'ıyd
   Etmese taklîd ebrû-yı hilâlin yâ Resûl
7. Eşref-i bî-çâreyi rencîde-i hicrân iken
   Merhamet kıl eyle dil-şâd-ı visâlin yâ Resûl

Eşref Paşa Dîvânı, s.15-16

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. Mürüvvet nakş-ı câm-ı himmetindir yâ Resûlallâh
   Kerem saykal-firûz-ı fıtratındır yâ Resûlallâh

2. Melâz-ı mücrimin ü sâye-bân-ı millet-i beyzâ
   Dem-i pür-sûz ancak râyetindir yâ Resûlallâh

3. Dil-i güm-geşte-râha reh-nümâ-yı câdde-i maksûd
   Vürûd-ı peyk-i fikr ü hayretindir yâ Resûlallâh

4. Ricâ-yı hân-ı ihsânın edip peygamberân dâ'im
   Nigeh-dûz-ı nevâl-i re'fetindir yâ Resûlallâh

5. Leyâl-i hasretinde bâdî-i ber-bâdî-i 'uşşâk
   Hevâ-dârî-i serv-i kâmetindir yâ Resûlallâh

6. Her âsân olmazam bir lahzâ istimdâd-ı lutfundan
   Sebeb fars u kemâl-i şefkatindir yâ Resûlallâh

7. Rasad-cû-yı niyâz olmaz sana hâl 'arz edenler kim
   Senin her sâ'at Eşref sâ'atindir yâ Resûlallâh

Eşref Paşa Dîvânı, s.16-17

Hoca-zâde Ahmed Kâmil Efendi (ö. 1894)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1. Elâ ey Şâfi'-i rûz-ı kıyâmet
   Şefâ'atle bize eyle 'inâyet

2. Nebîler hâtemi kıldı seni Hak
   Vücûdun biz günehkâra hidâyet

3. Okundı şânuna *levlâke levlâk*[334]
   Ki sensün ma'den-i bâg-ı nübüvvet

4. Resûller ser-firâzısun bilâ-şek
   Teşekkür eylerüm oldum ben ümmet

5. Yem-i 'isyânda koyma Kâmil'ini
   Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at

Hoca-zâde Ahmed Kâmil Efendi Dîvânı, s. 137

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Ey kân-ı kerem ümmet imdâdına bâ'is
   Mücrim kulunun şefkati şâdânına bâ'is

2. İns ile melek cümle cihân zâtun içündür
   Bu kevn ü mekânun hele îcâdına bâ'is

3. Halkiyyet âh bezm-i elest mir´ât-ı Hudâdur
   Nâ´il olanun 'aşkile 'uşşâkına bâ'is

4. Ey nûr-ı Hudâ 'âleme teşrîf-i vücûdun

[334] Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Tasdîk idenün dînine îmânına bâ'is

5. Kâmil gibi hîç var mı 'aceb 'âsî ümmet
Bu kemterinün 'afv ile gufrânına bâ'is
Hoca-zâde Ahmed Kâmil Efendi Dîvânı, s. 140

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. 'Âleme behcet-nümâsun yâ Resûlallâh meded
Ma'delet sâhib-vefâsun yâ Resûlallâh meded

2. Yevm-i bi'setde buyurdun ümmeti vâ ümmeti
Şâfı'-i rûz-ı cezâsun yâ Resûlallâh meded

3. Zâtun içün iftihar eylerdi cümle kâ'inât
Hâtem-i hep enbiyâsun yâ Resûlallâh meded

4. Kıblegâh-ı 'âşikânsun sen eyâ bedrü'l-münîr
Şâh-ı mahbüb-ı Hudâsun yâ Resûlallâh meded

5. Yazma ' âsî defterine Kâmil-i bî-çâreyi
Menbâ'-ı hâcet revâsun yâ Resûlallâh meded
Hoca-zâde Ahmed Kâmil Efendi Dîvânı, s. 145

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Becâdur zât-ı pâkına nübüvvet yâ Resûlallâh
Revâdur şân-ı 'ulyâna 'adâlet yâ Resûlallâh

2. Hicâb-ı hûrşîdi ref' eyle ol nûr-ı cemâlünden
Temâşâ itmek 'uşşâka 'inâyet yâ Resûlallâh

3. İrişdi *kâbe kavseyn*[335]e vücûd-ı lâmi'ü'n-nûrun
Risâlet a'zamı sensün nihâyet yâ Resûlallâh

4. Cemî'-i enbiyâ nûrı senün nûrun ziyâsıdur
Sana 'âşık olan buldı sa'âdet yâ Resûlallâh

5. Temennî eyledi Kâmil kulun zât-ı risâletden
Sana ihvânumı itdüm emânet yâ Resûlallâh
Hoca-zâde Ahmed Kâmil Efendi Dîvânı, s. 212

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Zât-ı mir´ât-ı Hudâsun yâ Muhammed Mustafâ
'Âleme behcet-nümâsun yâ Muhammed Mustafâ

2. Yek işâretle kamer şakk olup secde eyledi
Sâhib-i 'arşü'l-'alâsun yâ Muhammed Mustafâ

3. Hep senünçün halk olundı 'arş ü kürs levh ü kalem
Cümleye bedrü'd-dücâsun yâ Muhammed Mustafâ

4. İsm-i pâkun gûş idenler oldı müştâk 'aşkile

---

[335] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

Ehl-i derde hem devâsun yâ Muhammed Mustafâ

5. Hâk-i pây-ı hazretinden eyleme red Kâmili
Mücrime sâhib-'atâsun yâ Muhammed Mustafâ
Hoca-zâde Ahmed Kâmil Efendi Dîvânı, s. 222

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Nûr-ı Ahmeddür cihânun halkına bâ´is olan
Şu'le-endâzile hayy oldı kulûb-ı 'âşıkân

2. On sekiz bin 'âlemün sultânı sensün yâ Resûl
Ümmet-i mücrimlere senden şefâ'at el-amân

3. Eyledi 'Îsâ resûlken ümmetün olmak taleb
İdecek elbet nüzûl yeryüzüne âhir zamân

4. Kim mahabbet eylemez hîç sen gibi peygambere
Seni sevmeyen umar mı rûz-ı mahşerde îmân

5. Sen şefâ'atle müşerref eyle müznib Kâmil'i
Çâr-yârun hürmetine vasl ile kıl şâdân
Hoca-zâde Ahmed Kâmil Efendi Dîvânı, s. 238

Karslı Hacı Mehmed Rıfat (ö. 1895)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Enbiyâ-yı mürselin 'uşşâk-ı zârındır senin
Evliyâ müştâk-ı tal'at bâkarârındır senin

2. Nice bin'âlem 'ademden eyledi îcâd
Hakk Cümleye bildirmek ancak 'itibârındır senin

3. Ol sa'âdet kânı Bu Bekr ü 'Ömer 'Osmân 'Ali
Sıdk-ı 'âdil hilm-i fâzıl çâr-yârindir senin

4. Her nefes ervâh-ı kudsîler seninyanındadır
Celb iden te'sır-i bûy-ı müşg-bârındır senin

5. Sahn-ı gül-zâr içre her dem bülbül nâlân ider
Şu'le-i reng-i ruhunhem gül-'izârındır senin

6. 'Âbid ü zâhid şehen-şâh cümleten bây ü geda
Hak-pâyında hemân hizmet-güzârındır senin

7. Rıf'atım geldim der-i âlâya şahım el-âmân
Mücrimine lutf ü ihsân bî-şümârındır senin
Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s. 675

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey şeh-i evreng-i risâlet sana
Didi 'azametle habîbim Hudâ

2. Der-gehine şems ü kamer pây-bend

Cebhesi *ve'ş-şems*[336] yüzi ve't-*Tâ-hâ*

3. Cümle ümem bây ü gedâ nık ü bed
Kıldı der-i lutfunuza ilticâ

4. Cümleden 'akdem seni Hakk kıldı halk
Çarh-ı 'adem yog iken 'arz ü semâ

5. Şâhı serîr-i *li ma'allâh*[337]sın Sâbit
Kur'ân ile levlâke lâvlâk[338]

6. Vasfına kâdir olamaz hâme hıç
Ahmed-i Muhtâr-ı cihanMustafâ

7. Sürme-i çeşmân göziyle görmiyen
Kühl idiyor hâk-pâyıntûtiyâ

8. Sensino mâh-ı medeniyyet hemân
Dâhil-i mihr-i sarây-ı kibriyâ

9. Leyle-i zulmetlere vechin sirâc
Şem'-i ruhunşu'le-i nûr-ı Hüdâ

10. Eyleme ferdâda hemân rûy siyâh
Rıf'ati ey şâfi'-i rûz-ı cezâ

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.680

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1. Nüh tâkı tezyın eyledi seyrân içün sübhân sana
Cebrâ'ile gönderdi âyet âyet Kur'ân sana

2. Saçınve'l-Leyl ve'ş-Şems gül tal'atindir ve't-*Tâ-hâ*[339]
Hem sırr-ı *sübhâne'l-lezi*[340] olmuş 'ulüvv-i şân sana

3. Burcı sa'âdet mâhısın ey zıver-i âhır zamân
Ferdâda müftehirdiler cümle peyâm-berân sana

4. Ey sâhib-i havz-kevser ve'y rahmeten-li'l-'âlemın
Her nagmede olsun selâm ey rahmet-i rahmân sana

5. Der-gâh-ı lutfuna gelem Rıf'atim 'âlem pek yaman
Bir 'arz-ı hâl var ciğeri takdîm edem sultân sana

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s. 680-681

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Benzer mi ola kaşlarına gurre-i garrâ

---

336 Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"
337 Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)
338 "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
339 Taha. 1-2 "Tâhâ. Biz Kur'an'ı sana mutsuz olasın diye indirmedik."
340 İsra, 1 "Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir."

Tura mı siyâh zülfine karşu şeb-ârâ

2. La'l-i lebine verd-i irem cümlesi hayrân
Bî-hûde gül-istânda biter lâle-i hamrâ

3. Cebhendeki nûr hatt-ı Hudâ kudret-i sâni'
Zerre gibidir şems cemâlinde hüveydâ

4. Mahbûb-ı Hudâ sensinâyâ şâh-ı velâyet
'Uşşâka hemân tal'at-ı nûr ka'be-i 'ulyâ

5. Her bir sühanım olsa eger gevher-i dürrı
Binde birini eyleyemez Rıf'atin inşa Karslı
Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.681

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1. Mir'ât-ı kalb cânânımız sensin Resûl-i kibriyâ
Hatm-i dile dermânımız sensin Resûl-i kibriyâ

2. Râhında halk oldu kamu levh-i kalem kürs-i tamû
Hem mahbûb-ı sübhânımız sensin Resûl-i kibriyâ

3. Nûrı yüzün şems ü cihân kaddin 'âlîdir ân-be-ân
Gönül kasırın şâhımız sensin Resûl-i kibriyâ

4. Zikru'l-lâhla okunur evkât-ı hamsda esman
Cây-ı vefâda kânımız sensin Resûl-i kibriyâ

5. 'Arz-ı halât kıl Rıf'ata vir hem siyâh kalbe cilâ
Sâhib- şefâ'at-hâhımız sensin Resûl-i kibriyâ
Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.681-682

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Menba'ı kân-ı 'atâ şâh-ı bekâdır Mustafâ
Leyle-i zulmetlere şem' ü ziyâdır Mustafâ

2. Pertev-i nûrı verir ferr on sekiz bin'âleme
Vahdet-i 'aşk içre bir 'âli hümâdır Mustafâ

3. Cebhesinde âyet-i Nûn ve'l-Kalem tahrîrdir
Sâhib-i hamdu'l-lâha Şems Tahâdır Mustafâ

4. Âl-i evlâdı yolunda cism ü cân olsun fedâ
Da'vet-i bâb-ı cinâna reh-nümâdır Mustafâ

5. Rıf'ata cân ü gönülden kıl muhabbet hazretâ
'Âleme sâhib-i şefı'-şâh bekâdır Mustafâ
Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s. 682

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Sâhib-i hamdu'l-lâh kân-ı sa'âdet yâ Resûl
Mebni'-i 'âlem-i vahy râz-ı diyânet yâ Resûl

2. Dü cihânda eyledi Hakk rahmetenli'l'âlemin

Enbiyânın hâtemi şâh-ı velâyet yâ Resûl

3. Fahr ider zâtın ile dünyâ vü mâ-fîhâ bütün
Mahlûkatın serveri sâhib-şefâ'at yâ Resûl

4. Nas-ı Kur'ân ile sâbitdir şerı'ât hükm kim
Tâ ilâ yevmü'l-kıyâma zi-'adâlet yâ Resûl

5. Rû-siyâhım dâr-ı dünyâ içre kaldım ben garîb
Kapuna geldi güneh-kâr 'âsi Rıf'at yâ Resûl

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.699-700

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Risâlet tahtının şâh-ı cemâli yâ Resûlallâh
Sana tahsıs kılındı sadr-ı 'âli yâ Resûlallâh

2. Cemi'-i enbiyânın hâtemisin genc-i vahdetde
İlâ yevmü'l-kıyâme karın 'âli yâ Resûlallâh

3. Vücûdun nûrı beyzâdır bulunmaz sâyebân anda
Gül-istân-ı cinânın nev-nihâli yâ Resûlallâh

4. Ne mümkündür sıfatın vasfına kâbil degil hâme
Kadin cennetde tûbâ servi dâli yâ Resûlallâh

5. Gubâr-ı hâk-pâyın Rıf'ata kühl-i Sıfâhândır
Müheyyâ elde işte 'arz-ı hâli yâ Resûlallâh

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.742-744

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Lebinden rengin aldı gonce-i ter yâ Resûlallâh
Zebânındır 'alâ bûyun mu'anber yâ Resûlallâh

2. Reh-i bâg-ı gül-istânında bülbüller nevâ eyler
Benefşeden dimâg oldu mu'attar yâ Resûlallâh

3. Hakıkat hâk-pâyın tûtiyâdır çeşm-i 'uşşâka
Gubâr-ı dergehin yâkût-ı ahmer yâ Resûlallâh

4. Cenâb-ı Hakk vücûd-ı pâkin â'lâ kıldı â'lâdan
'Adûya itdi mansûr-ı muzaffer yâ Resûlallâh

5. 'Usât-ı ins ü cinnin reh-beri sensin hakîkatde
Ki mahbûb-ı Hudâ Allâhü ekber yâ Resûlallâh

6. Letâfet gül-şeninde çâr-yârın eyledi ı'zâz
Ebû Bekr ü 'Ömer 'Osmân ü Haydâr yâ Resûlallâh

7. Güneh-kârım yoruldum yolda kaldım 'azme tâkat yok
Şefâ'at Rıf'ata kıl rûz-ı mahşer yâ Resûlallâh

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.744

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlin kıble-gâh-ı enbiyâdır yâ Resûlallâh

Kaşın mihrâb-ı saf-ı asfiyâdır yâ Resûlallâh

2. Zemın ü âsmânın hulk-ı rû-yı hüsnüne ‘âşık
Cebînin nûrı şem’-i etkıyâdır yâ Resûlallâh

3. Akar Ceyhûn-veş seyl-i sirişkim dideden her-bâr
Gubârın çeşme kühl-i kimiyâdır yâ Resûlallâh

4. Kapun huddâmıdır Cemşîd hem İskender ü Dârâ
Hemâre hâk-pâyında gedâdır yâ Resûlallâh

5. Cinânda şâhı tûbâlardan â’lâ kâmetin vardır
Nübüvvet sırrı zâtın müntehâdır yâ Resûlallâh

6. Ziyâret itmek ister Rıf’ata der-gâhını şâhım
Sezâ-vâr-ı ‘atâ olsa revâdır yâ Resûlallâh

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.744-745

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Ziyâde olmada cürm ü günâhım yâ Resûlallâh
Yöneldim kapuna geldim penâhım yâ Resûlallâh

2. Sivâ-câhında kaldım dest-gîrim yokdur ey şâhım
Bu nefsin dûd-ı âhı yakdı cânım yâ Resûlallâh

3. Bu mihnetde ‘adâlet tahtına şâh itseler olmam
İrişdir maksad-ı me’vâya râhım yâ Resûlallâh

4. Derûnumda olan ‘aşkın zuhûr eylerse bir zerre
Yakar nüh tâk-ı çarhı şem’-i âhım yâ Resûlallâh

5. Şefâ’at eyle ey şâhım meded kıl Rıf’at-ı zâre
Ola mir’ât-ı zer kalb-i siyâhım yâ Resûlallâh

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.745

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Garık-i bahr-ı ‘isyânım mürüvvet yâ Resûlallâh
Ümıd-i ‘özr-i gufrânım hidâyet yâ Resûlallâh

2. Ki sensin bî-bedel her-sû nebîler hâtemi mehrû
Sivâ câhındayız kamu ‘inâyet yâ Resûlallâh

3. Sivâ tutdu giribânım elinden zâr ü giryânım
İrişdi ‘arşa efgânım himâyet yâ Resûlallâh

4. Ararız seni her câda hemâre rûz-ı uhrâda
Meded kıl yevm-i ferdâda siyânet yâ Resûlallâh

5. Gelür Rıf’at yüzi kara irişdi menzil-i zâre
Yakarlarsa o gün nâra şefâ’at yâ Resûlallâh

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.746

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Giceler subha dek vird-i zebânım yâ Resûlallâh

Ki kıl derdime dermân nâ-tüvânım yâ Resûlallâh

2. Yüzün vakt-i Tahâdır tal'atin hem Ka'be-i 'ulyâ
Sekiz bin'âlem içre bî-misâlim yâ Resûlallâh

3. 'Ömür gitdi bu fânîde fenâya bulmadım râhat
Yakupdur nâr-ı hasret cism ü cânım yâ Resûlallâh

4. Ki sarpdır yollarım gâyet gidecek yerde azık yok
Budur subh u mesâ fi'l ü hayâlim yâ Resûlallâh

5. Der-i vâlâya geldim Rıf'atim eyle meded ey şâh
Begâyet çokdur arkamda günâhım yâ Resûlallâh

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.746

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. İki 'âlemlere bâb-ı recâsın yâ Resûlallâh
Tarık-i müstakıme reh-nümâsın yâ Resûlallâh

2. Nice 'âşıklarındâr-ı fenâfi'l-lâhdan geçdi
Tabîbsin derde tiryâk ü şifâsın yâ Resûlallâh

3. Ki halk olmazdan eflâk söyledi *levlâke*[341] Allâhım
Saçın ve'l-leyl mahbûb-ı Hudâsın yâ Resûlallâh

4. Kaşından zebân-ı 'âciz kim olduk şâhıma ümmet
Der-i vâlâ cenâbın kimiyâsın yâ Resûlallâh

5. Ma'âsi bahrının gıdâsı Rıf'at pâye yüz koydu
Şefi'-i rûz-ı mahşer bî-riyâsın yâ Resûlallâh

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.746-747

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Siyâh rûyum der-i vâlâya sürsem yâ Resûlallâh
Ne devletdir bana sen şâhı görsem yâ Resûlallâh

2. Gönül ol ravza-i pâkinheme mest-i gıdâsıdır
Bu 'aşkın semtine pervâne olsam yâ Resûlallâh

3. Hemâre ravza-i pâkin ziyâret itmek ister dil
Gubâr-ı beytini her gün süpürsem yâ Resûlallâh

4. Gelüp görsem yer öpsem her seher dîvân-ı hüsnünde
'İmâretini her gün 'aşkla sevsem yâ Resûlallâh

5. Muhabbet-hâtemi kapında şevkın ile selâmet
Cemâlin rü'yet-i 'aşkıyla tursam yâ Resûlallâh

6. Olup memlû derûnum âteş-i 'aşkı vü şevkinle
Karışup bahr-ı 'ummâna köpürsem yâ Resûlallâh

7. Murâdı Rıf'atın hem-vâre her dem intisâb itmek

[341] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Sivâ hâbından ıkâz it uyursam yâ Resûlallâh

8. Kabûl it ‘arz-ı hâli elde bekler Rıf’at-ı zârın
Uyandır hâb-ı gafletden uyursam yâ Resûlallâh
Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.748

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Derûn-ı dil muhabbet hânesidir yâ Resûlallâh
Cemâlin rü’yeti mestânesidir yâ Resûlallâh

2. Dem-â-dem dûd-ı âhım cânıma te’sıri pek çokdur
Zenahdân şem’inin pervânesidir yâ Resûlallâh

3. Ne midhatdir başım seng-i sitemle eylesem pâre
Gönül simurg-ı ‘anka lânesidir yâ Resûlallâh

4. Lebinla’l-i Bedahşân çeşmi *mâ-zâga’l-basâr*[342] zîrâ
Letâfet bahrinin dürr-dânesidir yâ Resûlallâh

5. Bu ‘aşk ile hemân Rıf’at ne mümkündür karâr itmek
Bu ‘âciz şâhının dîvânesidir yâ Resûlallâh
Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.748-749

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Mukârin ismine nâm-ı Muhammed yâ Resûlallâh
Kamunun reh-beridir ism-i Ahmed yâ Resûlallâh

2. Sen ol zât-ı şerefsin ki dü ‘âlem lutfuna muhtâc
Dirahtın sâye-bânında mücerred yâ Resûlallâh

3. Sipah-sâlar hatemü’l-mürselin sin zâhir ü bâtın
Kim âmentü kitâb içre mukayyed yâ Resûlallâh

4. Şerî’atle tarîk-i müstakimi eyledin izhâr
İlâ yevmü ‘l-kaseme tâ mü’ebbed yâ Resûlallâh

5. Gelüpdür hâk-pâye rû-siyâh ol Rıf’at-ı zârın
Elinde ‘arz-ı hâlidir mü’ekked yâ Resûlallâh
Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.749-750

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Kelâmın her biri dürr-i hakîkat yâ Resûlallâh
Dehânın çeşme-i âb-ı tarîkat yâ Resûlallâh

2. Ki ism-i pâkine nâmın mukârin eyledi Allâh
Yüzün kurre-i Hudâdır nazar it yâ Resûlallâh

3. Kitâb-ı nüh felek zâtın ne mümkündür ola vâsıf
Derûnun ma’nâ-yı esrâr-ı hikmet yâ Resûlallâh

4. Bu kâni’ içre ola dü ‘ayâl ü mâl ü mülketi

[342] Necm, 17 “Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı.”

Nef'i virmez o gün eyle şefâ'at yâ Resûlallâh

5. Sivâ tutmuş girîbânım bu nefsin dâd elinden dâd
Nazar kıl Rıf'at-ı zâre 'inâyet yâ Resûlallâh

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.750

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Dirîgâ soldu gül-zârın fidânı yâ Resûlallâh
Geçirdik 'ömr-i gafletle zamânı yâ Resûlallâh

2. Bu fâniden şikâyetle huzûr-ı şâhıma geldim
Kabûl it 'arz-ı hâlim var nihânî yâ Resûlallâh

3. Elimden hâme düşdi satr-ı evvelde nedir bilmem
Ki olduk dâhil-i 'aşk-dâsitânı yâ Resûlallâh

4. Lebinhûn-âb-ı rahmet çeşme-i zemzem zenahdânın
Siyâh ebrûların rükn-i yemânı yâ Resûlallâh

5. Soyunup hırka-ı fahrı biriz vâlâ vü âlâdan
Kapunda Rıf'atin bir şeyh-i fânî yâ Resûlallâh

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.750

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün

1. Cebinin nûrı ebyâzdır kamerden yâ Resûlallâh
Kelâmın tatlıdır kandi şekerden yâ Resûlallâh

2. Yolunda cânını îsâr ider bîdâr olan 'âşık
Görir esrârı feyzin her seherden yâ Resûlallâh

3. Bahârı gül-'izârın sünbül-istân-ı ilâhîdir
Toyulmaz çeşm-i *mâ-zâga'l-basâr*[343]dan yâ Resûlallâh

4. Bu mir'ât-ı derûnumda meşâhir oldu dîdârın
Münakkaşdır cemâlinher nazardan yâ Resûlallâh

5. Hemâre lutfuna muhtâc olupdur Rıf'at-ı kem-ter
Ma'ûn it cümle ekdârı kederden yâ Resûlallâh

Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s.751

Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Fe'ûlün

1. Kapun melce' olup 'usâta â'lâ
Kamu lutfuna muhtâc zîr ü bâlâ

2. Ki zâtın rahmetenli'l'âleminsin
Buyurdu 'iydına hazret-i Mevlâ

3. Seninçün oldu nüh tâk-ı felek halk
Ki isbât eyledi âyât-ı levlâ

4. Nebîler fahr ider zâtınla ferdâ

---

343 Necm, 17 "Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."

Bulunmaz bir dahi mislin senin lâ

5. Yazarsam haşre dek hâme tükenmez
Ne mümkün Rıf'at itmek vasfın imlâ
Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı, s. 752

Hasan Hilmî Edirnevî (ö. 1896)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Yanar cismim erir yagım kül oldum yâ Resûlallâh
Açıldı gonca gül bâgım pîr oldum yâ Resûlallâh

2. Tükendi 'ömrimiz gitdi sararup soldıgım bildim
Şükür dünyâya ben geldim kul oldum yâ Resûlallâh

3. Seni vasf eyledi bi'z-zât sıfât-ı 'abd ile ma'bûd
Makâmın cennet-i Mahmûd hayrân oldum yâ Resûlallâh

4. Ne Cebrâ'il ne Mikâ'il ne İsrâfîl ne 'Azrâ'il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yâ Resûlallâh

5. Sarây-ı *lî-ma'allâh*[344]da Hasan Hilmî o sultânın
Açıldı perde-i ebvâb elin öpdüm yâ Resûlallâh
Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı, s. 187

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Mübârek dilde destânın okurdum yâ Resûlallâh
Muhabbetden olup hamle togurdum yâ Resûlallâh

2. Hafî esrâr-ı 'aşkınla çeküp virdi sehergâhî
Cihâna münteşir oldı görürdüm yâ Resûlallâh

3. Müzekkerdim müennesle tezevvüc eyledim şer'î
Helâl-zâde tûfân-ı evlâd togurdum yâ Resûlallâh

4. Bu âhım âteşindendir semâdan katreler tamlar
Sehâb aglar güler yerler cömerdim yâ Resûlallâh

5. Hasan Hilmî tavâf eyler gönül beytinde beytullâh
Mübârek ravzanız cennet buyurdum yâ Resûlallâh
Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı, s. 190

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Zuhûr itdi beni'l-esfer mu'ayyen yâ Resûlallâh
Kıyâm itdi beni'l-İshâk mübeyyen yâ Resûlallâh

2. Vücûdun mazharı hakdır sıfâtın zât ile kâim
Devâ derde gelür dâ'im mütedeyyin yâ Resûlallâh

3. Uyandı uykudan sultân şerî'atla okur ferman
Bi-hamdillâhi ve'l-ihsân müzeyyen yâ Resûlallâh

[344] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)

4. ‘Aceb gizlendi ‘ârifler sukûta vardı ehlu’l-llâh
Sa’âdet seyfi yâ Fettâh müdevver yâ Resûlallâh

5. *Fetehnâ*[345] ismine zâtın ezelden mazhar olmuşdur
Çeker ‘asker ‘abîr olmaz mukadder yâ Resûlallâh

6. Hüdâ saklar bükâlardan ‘adâlet eyleyen şâhı
Tecellî kılsa ol Vehhâb mu’ammer yâ Resûlallâh

7. Vezîre i’timâd itme benim irşâdlı sultânım
Delîlim dilde destânım müdebber yâ Resûlallâh

8. Bi-emrillâh şerî’atla bi-iznillâh zü’l-Fettâh
Bi-hamdillâh Hasan Hilmî müessir yâ Resûlallâh
Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı, s. 193

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Atıldım nâr-ı Nemrûd’a yanarım yâ Resûlallâh
‘Aceb kimden gelür imdâd bakarım yâ Resûlallâh

2. Halîl’e nâr-ı Nemrûd’ı gülüstân eyleyen Allâh
Gülüstânla ider imdâd umarım yâ Resûlallâh

3. Libâsım zâhire yandı mürîdim ma’nevî ‘uryân
Virirsen ma’nevî kaftân giyerim yâ Resûlallâh

4. Hilâf almaga şimdi liyâkât kalmadı bende
Ümîdim mürşidim sende ararım yâ Resûlallâh

5. Hasan Hilmî keser nefsin senin ismin suyûfıyla
Put u dünyâyı bi’l-kalbde kırarım yâ Resûlallâh
Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı, s. 208

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Senin şeh-zâdenin ismi Hasan’dır yâ Resûlallâh
Dahı ihvân-ı bî-şübhe Hüseyn’dir yâ Resûlallâh

2. Hasan nûr-ı ‘ayneynîm Hüseyn kalb-i hayâtımdır
‘Alî dâmâdınız Hakk’a velîdir yâ Resûlallâh

3. Kızındır Fâtıma ümm-i zemîne âfitâb togdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel’ûn Yezîd’dir yâ Resûlallâh

4. Muhabbetlü musîbetdir kurulmuş Kerbelâ kürsî
Muhâlif kim okur dersi peliddir yâ Resûlallâh

5. Hasan Hilmî ezel ‘ilmi yazılmış lehv-i mahfuzda
Delîlim dilde *lâ-yüs’el*[346] ‘adîldir yâ Resûlallâh

---

[345] Fetih, 1-3 “Senin geçmiş gelecek bütün günahını Allah’ın bağışlaması, sana nimetini eksiksiz vermesi, seni dosdoğru yolda yürütmesi ve Allah’ın sana güçlü bir şekilde yardım etmesi için sana apaçık bir fetih ihsan ettik.”

[346] Rahman, 39 “İşte o gün insana da cine de günahı hakkında soru sorulmaz (çünkü her şey apaçık ortadadır.”

Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı, s. 210

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Vücûdun ‘ayn-ı rahmetdir cihâna yâ Resûlallâh
   Mücevherdir müsemmânız mekâna yâ Resûlallâh
2. Fenâyı nefy idüp bi’z-zât bekâyı ihtiyâr itdin
   Bırakdın mustakîm dîni ehl-i îmâna yâ Resûlallâh
3. Sevâd-ı a’zamı ta’rîf buyurdun mezheb-i vâhid
   ‘Ayân oldı ki dört mezheb Hanife yâ Resûlallâh
4. Bilindi Mâlikî Hanbel ki ba’zen Şâfi’î mezheb
   Diyânetler delîl ister tarîka yâ Resûlallâh
5. Hasan Hilmî murâd ister mürîdi mürşide göster
   Hakîkat şeyhidir dil-ber gönülde yâ Resûlallâh

Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı, s. 213

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Vücûdum nâr-ı ‘aşkınla pişirdim yâ Resûlallâh
   Bu ‘aklım fikr-i ‘aşkınla şaşırdım yâ Resûlallâh
2. Ezel ‘atşândır ‘âşık ko içsün zemzem-i hikmet
   Sular gibi taşup şimdi köpürdüm yâ Resûlallâh
3. Uyup ebnâ-yı cinsimle nice gıybet kelâm itdim
   Didim estagfirullâh ben tükürdüm yâ Resûlallâh
4. Belâ bülbülleri bâgım perîşân eyledi gitdi
   Gül-i hamrâya meyl itdim tüketdim yâ Resûlallâh
5. Hasan Hilmî hammâllıkdan halâs olmaz ne hikmetdir
   Semi’nâ tâ ezel yâr-ı ‘aşkın yüklendim yâ Resûlallâh

Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı, s. 214

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Muhabbet tohmu kalbimde biterse yâ Resûlallâh
   Bu ‘aşkım ber-güzâr olsun yolunda yâ Resûlallâh
2. Muhabbet kevseri meşhûr şifâdır yâ Resûlallâh
   Cefâlar ‘âşıka Hak’dan safâdır yâ Resûlallâh
3. Ciger bişdi kebâb oldı vücûd gitdi harâb oldı
   Şeker şerbetleri senden utandı yâ Resûlallâh
4. İçüp âb u zülâlinden Hızır İlyâs hayât buldı
   Haber İskerder’in olsun nasîb yok yâ Resûlallâh
5. Hayâtın hazz-ı kevserden bana bir nebzecik Kevser
   Virsen ben de ‘atşânım içerim yâ Resûlallâh
6. Hasan Hilmî ümîd eyler kapun mücrimlere kimya
   Bu dünyâda günâhından utansun yâ Resûlallâh

Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı, s. 216

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Per açup tutdun cihânı mürg-ı ekbersin yâ Resûlallâh
   Bize rûz-ı cezâda sâyebânsın yâ Resûlallâh
2. Tuyunca Hazret-i Âdem senin teşrîfini bir dem
   Degişdi habbeye bâg-ı cinânı yâ Resûlallâh
3. Mübârek ism-i pâkiniz yazıldı 'arş- a'lâya
   Sadânız geldi dünyâya tuyuldun yâ Resûlallâh
4. Mine'l- meşrik ile'l- magrib gidince defter-i nâmın
   Dirildi kâffe-i mevtâ hayâtsın yâ Resûlallâh
5. Zemîn-i Ka'beye teşrîf idince yevm-i isneynde
   Okundı mevlidin Ahmed Muhammed yâ Resûlallâh
6. Kuruldı meclis-i 'işret içildi bâde-i îmân
   Getürdi bâdei Cibrîl kadehsin yâ Resûlallâh
7. Mezârın tûtîyâ 'ayneyn melekler dâ'imâ zârî
   Tavâf itsün Hasan Hilmî izin vir yâ Resûlallâhh

Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı, s. 363

Şeyh Murtaza Sükûtî Baba (ö. 1896)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlin nûrunu göster meded kıl yâ Resûlallâh
   Kamu 'âlem seni ister meded kıl yâ Resûlallâh
2. Senin 'aşkına var itdi cenâb-ı Hak bu eşyâyı
   Ki sensin aslı bir gevher meded kıl yâ Resûlallâh
3. Senin vechine müştâkdır dü 'âlemde olan 'uşşâk
   Ki sensin 'âşıka dilber meded kıl yâ Resûlallâh
4. Sana Hak dedi mahbûbum ezelden tâ ebed çün kim
   Hakka çün zâtınız mazhar meded kıl yâ Resûlallâh
5. Hezârân bâb-ı lütfunda kemîne kulların bekler
   Sen oldun şâfî'-i mahşer meded kıl yâ Resûlallâh
6. Şefâ'at şânına layık kapundan red olunmaz hîç
   Sükûtî 'âşıkın kem-ter meded kıl yâ Resûlallâh

Dîvân-ı Sükûtî, s. 110-111

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Bu gönlüm 'aşkına her dem müptelâdır yâ Resûlallâh
   Senin râhına cân başım fedâdır yâ Resûlallâh
2. Senin 'aşkına Hak mutlak yaratdı iki dünyâyı
   Vücûdun cümlesi Hak'dan 'atâdır yâ Resûlallâh

3. Sen olmasan benim hâlim yaman olsa gerek dâ'im
Senin nûrın ile kalbim ziyâdır yâ Resûlallâh

4. Senin zât-ı şerîfinle bu 'âlemler zuhûr itdi
Vücûdun mazhar-ı feyz-i Hudâdır yâ Resûlallâh

5. Nazar kıl bu derûnuma senin 'aşkınla her gâhî
Yanarsam rûz u şeb mutlak sezâdır yâ Resûlallâh

6. Siyâh rûyum ile geldim senin bâb-ı visâline
Kabûl kılmak sana mahsûs revâdır yâ Resûlallâh

7. Harâb oldu gönül şehri bu bed fikrim riyâ ile
Zebûn eyler beni bu nefs belâdır yâ Resûlallâh

8. Şefâ'at hâk-i pâyinden nola olmaz ise bir gün
Sükûti mücrimin hâl cezâdır yâ Resûlallâhh
Dîvân-ı Sükûtî, s. 111-112

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Yâ Resûlallâh cemâlin şem'inin pervânesi
Rûz u şeb yanmış 'âşıklar vechinin dîvânesi

2. Biz ki abdâlız ezelden yanarız 'aşkın ile
Bahr-ı 'aşkınla yetiş gel yanmadan külhânesi

3. Nâra tâkat kalmadı bu nâ-tüvân bî-çârenin
Yandı 'aşkın ateşiyle bu gönül vîrânesi

4. Senden olmazsa şefâ'at haşre dek hâlim yamân
Sen şefî'ü'l-müznibînsin cânlar cânânesi

5. Cürm ile gelmiş kapuna Derviş Sükûtî kem-terin
Şânına 'afv eylemekdir kulların 'isyânesi
Dîvân-ı Sükûtî, s. 126

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Senin derdinledir derdim meded kıl yâ Resûlallâh
Ki senden gayrı yok virdim meded kıl yâ Resûlallâh

2. Senin 'aşkın olup beydâ dûş oldu kalbime sevdâ
Za'îfim gerçe bir ednâ meded kıl yâ Resûlallâh

3. Gezerim tâ sor hürrem gönülden çeKerîm mâtem
Gice gün aglarım her dem meded kıl yâ Resûlallâh

4. Figânım artmada gün gün dü çeşmimden akar pür hûn
Visâlin şerbetin sen sun meded kıl yâ Resûlallâh

5. Garîb bir kul günâhkârım 'ibâdet yok hiç ezkârım
Misâl-i 'andelîb-zârım meded kıl yâ Resûlallâh

6. Dönüp Mecnûna bu hâlim perüşân oldu ahvâlim
Bu nefis komaz katı zâlim meded kıl yâ Resûlallâh

7. Bu ‘âsî bendeniz kem-ter Sükûtî çakerin ahkar
Yolunda koydu yüz bin ser meded kıl yâ Resûlallâh
Dîvân-ı Sükûtî, s. 152

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Bu dil-haste garîbine devâ kıl yâ Resûlallâh
Yaturam derd-i âhınla şifâ kıl yâ Resûlallâh

2. Ne hikmetdir belâlarla giriftâr olmuşum her dem
Senin ‘aşkına dûş oldum rehâ kıl yâ Resûlallâh

3. Cemâlinle müşerref kıl seni ârzû çeker gönlüm
Kabûl it hânkâhında revâ kıl yâ Resûlallâh

4. Senin evlâd-ı ezvâcın yolunda cân fedâ kıldım
Seninle haşr olam dâ’im cezâ kıl yâ Resûlallâh

5. Olar kim sevmedi cândan münâfık gizli dîn tutdu
Perişân eyle ahvâlin hebâ kıl yâ Resûlallâh

6. Benim bî-çâre bir ednâ kemîne hâk-pâyında
Gice gün yüz sürüp geldim sezâ kıl yâ Resûlallâh

7. Kulun Derviş Sükûtîdir senin bâb-ı visâlinde
Hemân leyl ü nehâr bekler ‘itâ kıl yâ Resûlallâh
Dîvân-ı Sükûtî, s.153

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Türâb-ı âsitânın derde devâdır yâ Resûlallâh
Visâlin şerbeti her dem şifâdır yâ Resûlallâh

2. Senin içün çeşm-i pür-hûnum akar rûz u leyâl durmaz
Cemâlin hasreti oldum cezâdır yâ Resûlallâh

3. Senin ‘aşkın derûnumı ser-a-ser eyledi ihrâk
Vücûdum gülü mahv oldu fenâdır yâ Resûlallâh

4. Kemâl-i kudretin çokdur yetiş gel bahr-ı ‘aşkınla
Bul dil-haste garîbine revâdır yâ Resûlallâh

5. Mürüvvet ganîsin ancak kabûl kıl hânkâhında
Nigâh-ı iltifâtın kıl sezâdır yâ Resûlallâh

6. Günâhkâr ümmetin gelmiş der-Lutfuna her dâ’im
Kusûrun ‘afv kıl senden ‘itâdır yâ Resûlallâh

7. Bu ‘âsî mücrim kem-ter Sükûtî bir gulâmındır
Şefâ’at-i iltimâs eyler gedâdır yâ Resûlallâh
Dîvân-ı Sükûtî, s. 156

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Derûnum şevk-i hüsnünden ziyâdır yâ Resûlallâh
Yoluna cân ile başım fedâdır yâ Resûlallâh

2. Muhabbet zât-ı pâkından dil ü bîmârıma irse
Kamu derdime her dâ'im devâdır yâ Resûlallâh

3. Senin ʻaşkın hevâsına vücûdun bezl idip her dem
Seninle haşr olup anlar cezâdır yâ Resûlallâh

4. Sekiz üçmaga meyl itmez sana müştak olan cânlar
Kabûl kıl hânkâhında revâdır yâ Resûlallâh

5. ʻAceb biz özge ateşdir kimin kalbine dûş oldun
Yanar rûz leyâl anlar fenâdır yâ Resûlallâh

6. Sivâdan el çeküp ʻuzlet iderler dâr-ı dünyâda
Senin zât-ı kemâlinde Rızâdır yâ Resûlallâh

7. Bu kem-ter ʻâşıkın Derviş Sükûtî bir garîb miskin
Senin bâb-ı visâlinde gedâdır yâ Resûlallâh
Dîvân-ı Sükûtî, s. 156-157

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Cemâlin ʻarz idip geldim yanarım yâ Resûlallâh
Seninçün kalmadı sabr-ı karârım yâ Resûlallâh

2. Senin ʻaşkınla her dâ'im derûnum âh ider bunda
Terâhhum kıl katı artar bu zârım yâ Resûlallâh

3. Revâ mı şânına her dem visâlinden olam ben devr
Şefâ'at kıl sana mahsûs umarım yâ Resûlallâh

4. Senin dergâh-ı lufundan cüdâ etmek degil kâbil
Kapuna gelmişim senin dîdârım yâ Resûlallâh

5. Garîb ü nâ-tüvân hâlim şikâyet etmem aslâ
Dil ü mecrûhuma sensin tımârım yâ Resûlallâh

6. Kabûl kıl âsitânında niyâza durmuşum her dem
Ki senden gayrı bir yokdur medârım yâ Resûlallâh

7. Sükûtî abdâlım geldim visâlin iştiyâkından
Senin yoluna cân başım koyarım yâ Resûlallâh
Dîvân-ı Sükûtî, s. 158

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Türâb-ı âsitânın derde devâdır yâ Resûlallâh
Senin râhına cân u başım fedâdır yâ Resûlallâh

2. Sen ol nûr-ı nübüvvetsin kime kim nîm-i nazar itsen
Yedi iklîme şâh olur revâdır yâ Resûlallâh

3. Sen oldun ser-te-ser dünyâ vü ʻukbâya hemân bâ'is
Virildi şânına *levlâk*[347] ʻatâdır yâ Resûlallâh

4. Seninle zîb ü ziverdir kamu arz-ı semâlar hep

[347] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Kamer-i şems nûrun almışlar ziyâdır yâ Resûlallâh

5. Senin evlâd-ı ezvâcın yoluna iktidâ eyler
Ana şefkat gerek itsen sezâdır yâ Resûlallâh

6. Seninle mücrim ‘âsî kamu kullar olup azâd
Sen oldun ümmete şâfî’ vefâdır yâ Resûlallâh

7. Senin bâb-ı gulâmındır Sükûtî bir garîb miskin
Mürüvvet kıl sana gelmiş gedâ deryâ yâ Resûlallâh
Dîvân-ı Sükûtî, s. 200

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Vücûdun cümleye câmi’ ezelden yâ Resûlallâh
Sen oldun Hakile kayyım ezelden yâ Resûlallâh

2. Seninçün Hak yaratmışdır dü ‘âlem mülkünü cümle
Sen oldun Hâlıka mahbûb ezelden yâ Resûlallâh

3. Senin şânındadır *levlâk*[348] kemâlinle vücûd bulduk
Sen oldun bâ’is-i mahlûk ezelden yâ Resûlallâh

4. Nola bir kez cemâlini kime kim gösterüp olsan
Yolunda cân fedâ eyler ezelden yâ Resûlallâh

5. Seni görmek Hakkı görmek buyurdun ‘âleme ol dem
Senin nutkun muhakkakdır ezelden yâ Resûlallâh

6. Senin nûrundan ahz itmiş semâda şemsile ol mâh
Münevver tutdu eşyâ-yı ezelden yâ Resûlallâh

7. Dürr-i lutfun gulâmıdır Sükûtî bir garîb ednâ
Kapuna yüz sürüp gelmiş ezelden yâ Resûlallâh
Dîvân-ı Sükûtî, s. 200-201

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Sen oldun ‘âleme nûr-ı hidâyet yâ Resûlallâh
Senin şânındadır lütf-ı sa’âdet yâ Resûlallâh

2. Senin kim kapuna hâdim hemân nâmûs-ı ekberdir
Sen oldun vahyile menşûr her âyet yâ Resûlallâh

3. Sen oldun fâtih ‘ilm-i hakâyık sırrını her gâh
Senin ‘ilmin nihâyet gerçe gâyet yâ Resûlallâh

4. Sen oldun Hak ile mevcûd sırr-ı *lîma’allâh*[349]da
Muhakkak bilmişiz kıldın şehâdet yâ Resûlallâh

5. Sen ol şâh-ı mu’azzamsın nebîler zümresinden ön
Gelüpsin ‘âleme senden ‘inâyet yâ Resûlallâh

6. Sen oldun hazrete mahbûb cemâl-i zât-ı pâkınla

---

[348] “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)
[349] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)

Senin rütben dü ‘âlemde riyâset yâ Resûlallâh

7. Senin bâb-ı eşiginden hezârân bî-devâ bekler
Terâhhum kıl diler senden selâmet yâ Resûlallâh
Dîvân-ı Sükûtî, s. 256-257

Manastırlı Sâlih Fâik (ö. 1899)
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Olur mı gayrı söz vasfında lâyık yâ Resûlallâh
Senin medhin iderken Rabb-i Hâlık yā Resûlallâh

2. Dü ‘âlem olmasun mı hüsnünün meftûnı kim bi’z-zat
Cemâl-i pâkine Allâh ‘âşık yâ Resûlallâh

3. Ezelden tâ ebed dil-bestedir ‘aşkın ile kevneyn
Biri Mecnûn’ın olmuş biri Vâmık yâ Resûlallâh

4. Görünmez hâkde mahdûd sâyen çünki sâyenle
Pür olmuşdur megârible meşârik yâ Resûlallâh

5. Vücûdın âfitâb-ı evc-i âfâk-ı nübüvvetdir
N’ola görmez ise çeşm-i münâfık yâ Resûlallâh

6. Şerefyâb-ı süm-i şeb-dîzin olmuşdur meger bir şeb
Anınla müftehirdir nüh surâdık yâ Resûlallâh

7. Kıyâmetde şifâh-ı şefkatin itmez isen tahrîk
Kalur dem-beste-i zucret halâyık yâ Resûlallâh

8. ‘İbâdet olsa da bî-şübhe şayân-ı kabûl olmaz
Rızâna olmaz ise ger muvâfık yâ Resûlullâh

9. Olursa mazhar-ı nîm-iltifât-ı lutfın ol anda
İder Hakk’a takarrüb şahs-ı fâsık yâ Resûlallâh

10. ‘İnâyet eyle istihlâsına bî-çâre bendendir
Esîr-i ceyş-i ‘isyân oldı Fâ’ik yâ Resûlallâh
Manastırlı Sâlih Fâik Dîvânı, s. 57-58

Âdile Sultan (ö. 1899)
Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Ezel âyîne-i Hak cevher-i dîdarına mahsûs
Eyâ meh-rû bu Pertev ol gül-i ruhsârına mahsûs

2. Şeh-i yektâ-yı mihr-i burc-ı devlet âfitâb-ı cân
Visâl-i kurb-ı Hak lutf u kerem girdârına mahsûs

3.Rumûzât-ı ma’ârif zât-ı pâkinle olur kâ’im
Ezelden hükm-i irfân himmet-i esrârına mahsûs

4. Vücûdun saldı çünki mümkinâta pertev-i nûn
O şu’le âfitâb-ı hüsn-i pür-envârına mahsus

5. Felekde mâhı şakk vü âfitâbı eyledin mahcûb
   ‘Aceb bir bârika nûr-ı cemâl-i pâkine mahsûs

6. Ziyâ-yı rûyuna tâb-âver olmaz âfitâb olsa
   Tecelli-i Hudâ ancak senin envârına mahsûs

7. Gülistan içre güller gonca rûyun bülbülü olmuş
   Nihâlin gıbtası ol kamet ü reftârına mahsûs

8. Tabîb-i cânsın ‘aşk hastasına eyleyen dermân
   Şifâ-yı ‘Âdile fermânına iş’ârına mahsûs

Âdile Sultan Dîvânı, s.199-200

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

1. Gir gönül şehrin tavâf kıl beyt-i Ekrem ondadır
   Sidre vü levh ü kalem hem arş-ı a'zâm ondadır

2. Bu mutalsam sûret içre *küntû kenz*[350]-i Hakk'ı gör
   Cami’-i esmâ olan tevhid-i mübhem ondadır

3. Kâf-ı kudretdir gönül Ankâ-yı rûhı onda gör
   Kân-ı ummân-ı hakîkat bahr-ı a’zam ondadır

4. Kıble-gâhım Ka’be-i nûr-ı cemâlu'llâh'dır
   ‘Umre vü sa’y ü Safa vü Âb-ı Zemzem ondadır

5. Şem’-i dilde yandırıp ‘aşk u mahabbet nârını
   Er bekâ şehrine zevk u şevk u hemdem ondadır

6. Cümlesi mir'at-ı Hak'dır aç basîret dîdesin
   ‘Aks-i Hakk'ı ‘Âdile gör cümle ‘âlem ondadır

7. Vâridât-ı zikr-i Hak esrâr-ı gaybîden gelir
   Bu kerâmetdir ‘acab feyz-i mükerrem ondadır

Âdile Sultan Dîvânı, s. 201-202

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Hüdâ nâmiyle başla mevlîd-i Fahr-i cihândır bu
   Tulû'-ı Hazret-i peygamber-i âhır zamandır bu

2. Kemâl-i ‘aşk ile gûş et hayâl-i şevkile cûş et
   Dil-i ‘uşşâka taze feyz ile rûh-ı revândır bu

3. Edelim istimâ’ından dil-i virâneyi ma’mûr
   Gıdâ-yı kalb ü cân u nûr-bahş-i ‘âşkândır bu

4. Bu meclis kim füyuzât-ı Hüdâ’nın gülsitânıdır
   Yakar kalbi nevâ-yı ‘andelibân-ı cihândır bu

5. Salât ile selâm et ‘Âdile ümmîd-i rahmetle
   Şefâ’at ma’denidir mefhar-ı kevn ü mekândır bu

[350] Kutsi Hadis “Ben (gizli) bir hazineydim.” (Yılmaz, 1992: 98)

Âdile Sultan Dîvânı, s.204

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Merhaba ey mürselinin şâhı dinin sâhibi
Nûr etdi kevni teşrîfin ser-â-ser bu gece

2. Senden etdi pertev-i nûr-ı Hudâ evvel zuhûr
Tal'atın ol nûra kıldı halkı mazhar bu gece

3.On ikinci leylî bu mâh-ı Rebi'u'l-evvelin
'Ayn-ı rahmet doğdun ey şems-i münevver bu gece

4. Neşr-i feyz ü bikmet-i feyyâz-ı mutlak eyleyip
Makdemündür kâ'inâta şevk u mefhar bu gece

5. Gösterip mîr'âtı vechinde şu'â-ı vahdeti
Oldu kalb-i mü'mine nûrun musavver bu gece

6. Ey kerem kânı kerâmet 'aynı ümmet melce'i
Dilde kâfidir bize ol nûr-ı azher bu gece

7. Hâveristân-ı gönül nûr içre şehrâyin edip
Zinet-efzâ-yı nücûm oldu mükerrer bu gece

8. Ümmetimden 'âcizân-ı 'uşşâk istirham eder
Fevz-i vasla 'Adile'yi eyle mazhar bu gece

Âdile Sultan Dîvânı, s. 204-205

1. Cemâlin yâ Resûl Kur'ân degil mi
Sücûda Ka'be-i Rahmân degil mi

2. Fedâ olsun yolunda cümle varım
Sana bu cân ü dil kurbân degil mi

3. Kaşındır *kâbe kavseyni ev ednâ*[351]
Dudagın kevser-i Rıdvân degil mi

4. Görünen cümle Hak'dır her zamânda
Bu âdem zâtına burhan degil mi

5. Ne insândur bu inşânı bileydin
Bu sırrı anlamak 'irfan degil mi

6. Düşürdü gönlümü sevdâ-yı 'aşka
Beni Mecnûn eden cânân degil mi

7. Melekler Adem'e kıldı sücûdu
Ona baş eğmeyen Şeytân degil mi

8. Dilersin Adile kenzini 'aşkın
Dil-i virânına mihmân degil mi

Âdile Sultan Dîvânı, s.208

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

---

[351] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

1- Mustafâ sultân-ı zî-şân-ı cihândır Mustafâ
Mustafâ hem bâ'is-i kevn ü mekândır Mustafâ

2- Rehber-i râh-ı şerî'at reh-nümâ-yı ma'rîfet
Mustafâ nûr-ı Hudâ'dan hôş nişândır Mustafâ

3- 'Âşiyâna rûz-ı mahşerde odur olan şefî'
Mustafâ kân-ı kerem sâhib-emândır Mustafâ

4- Evvelîn ü âhirînin 'ilmine vâkıf olan
Mustafâ peygamber-i âhir zamândır Mustafâ

5- Maksad-ı icâd-ı 'âlem hem habîb-i gird-kâr
Mustafâ tayy-ı mekân eyler revândur Mustafâ

6- Ümmetin noksânına bakmaz şefâ'at itmede
Mustafâ cûd u keremle râygândur Mustafâ

7- 'Âdile çokdur diye cürmüm sakın havf eyleme
Şefkat-efzâ-yı cemî'-i 'âşiyândır Mustafâ
Âdile Sultan Dîvânı, s. 211

Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

1- Mahabbet etdi çü nûr-ı Muhammed ile zuhûr
Saçıldı 'âleme ondan tamâm pertev-i nûr

2- Vücûd âyet-i rahmet o Fahr-i Kevneyn'in
Onunçün Âdem'e nakl etdi feyz ile ol nûr

3- Hurûşa geldi bu deryâ-yı 'aşk şiddetle
Ki tutdı cünbiş-i âfâkı ser-be-ser bir şûr

4- Göründü pâk cemâli cenâb-ı ma'şûkun
Ki etdi 'aşk-ı Hudâ nûr-ı Ahmed ile zuhûr

5- Nevâya mutrib-i çarh eyledikçe âgâzı
Misâl-i nây ederem âh-ı dil olup tanbûr

6- Hicâb-ı menzil-i kavseyn egerçi yetmiş bin
Bir anda ref' ile buldu visâl-i Hak'la sürûr

7- Cihânı desti suvardı o çeşme-i 'aşkın
Bekâda sâkî-i câm-ı cemâl-i dost olur

8- O nûr-ı çeşm Hüseyn'in içün ona nazar et
Kapında 'Âdile giryân olup bakar ḍolanır
Âdile Sultan Dîvânı, s. 215-216

Necmî Alî (ö. 19.yy)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cenâb-ı zât-ı mahbûb-i Hudâ'sın yâ Resûlallâh
Ki hem Hâtm-i nebî vü enbiyâsın yâ Resûlallâh

2. Felekde itdin isbât-ı izhâr-ı mu'cizle

Zuhûr-ı nûr-ı bahş-ı pür-ziyâsın yâ Resûlallâh

3. Şafak alnında bâhir kevkeb-i dürrî-i ezferle
Cemâl-i ayn-ı şems *ve'd-duhâ*[352]'sın yâ Resûlallâh

4. Yüzün *ve'l-leyl*[353]den zülfünde isbât itdi esrârı
Kemâl-i ahsen-i bedrü'd-dücâsın yâ Resûlallâh

5. Senin nûrun esâsıdır esâs-ı bünye-i 'âlem
Zuhûr-ı kâ'inâta ibtidâsın yâ Resûlallâh

6. Ümîd-i müslümânân ol dem ol ân içre hep sende
Şefî'-i mahşer-i rûz-ı cezâsın yâ Resûlallâh

7. Senin rûy-ı zemîn mescidgehindir kande kim ol sen
Ve hem mihrâb-ı cem'-i muktedâsın yâ Resûlallâh

8. Bihişte dâhil olur kim sana hem inkiyâd itse
İmâm-ı kıble-i beytü'l-'alâsın yâ Resûlallâh

9. Sütûde bir güzîde Necmiyâ ol ezkiyâdır hem
Esâmîde Muhammed Mustafâsın yâ Resûllalâh
Necmî Alî Dîvânçesi, s.136-137

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Ki sensin mazhar-ı nûr-ı mü'ebbed yâ Resûlallâh
Sana Cibrîl olmuşdu mü'eyyed yâ Resûlallâh

2. Hudâ 'indinde makbûl-âsâ oldugun bî-şek
Bir ismin Mustafâ biri Muhammed yâ Resûllalâh

3. Benim bî-çâre vü âvâre vü Mecnûn-ı ser-gerdân
Şefâ'at defterine kıl mukayyed yâ Resûlallâh

4. O denlü mücrimim yüzüm karası bana bildirdi
Günâhım dûzaha oldu mümerred yâ Resûlallâh

5. Gözüm her kande baksa hüsn-i pâkin oldu meşhudum
Cebîninde nümâyân nûr-ı Allâh yâ Resûlallâh

6. Hudâ halk itdi sen[in] gibi bir mahbûb 'âlemde
Cenâbın es'ad ü eşref ü emced yâ Resûlallâh

7. Nice varam yarın rûz-ı cezâda Necmiyâ ana
Yüzümü eyledi cürmüm müsevved yâ Resûlallâh
Necmî Alî Dîvânçesi, s.137

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlinde güneş rahşân ü mazhar yâ Resûlallâh
Sehâb ü sâyebân sâyîde ber-ser yâ Resûlallâh

---

[352] Duha, 1-3 "Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki; Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."
[353] Leyl, 1 "Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye"

2. Hudâ ‘âlimdürür hem münkirânın dahi Ebâ Cehl’i
   Sana düşmân olan kalmışdır ebter yâ Resûlallâh

3. Ki hîç bir enbiyâya virmedi bu fazl-ı tahkîki
   Habîbimsin didi Allâhu Ekber yâ Resûlallâh

4. Gözümde tûtiyâdır hem basîret hem cilâverdir
   Senin Hâk-i ‘ıtırnâkin o gevher yâ Resûlallâh

5. Rumûz-ı ma’nâ-yı şakku’l-kamer serinde fâş oldu
   Senin dîdârına pertev zer-i akmer yâ Resûlallâh

6. Ayagın yer yüzünde şân-ı ‘ulvî vü fehâmetle
   Husûsân migferin ‘arşa ber-â-ber yâ Resûlallâh

7. Kulun Necmî günahkâr ü mekâsıdın olup mahzûn
   Şefâ’at zâtına ‘ayn-ı sezâdır yâ Resûlallâh
   Necmî Alî Dîvânçesi, s.138

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

1. Ki sensin şâhid-i şehr-i sabâhat yâ Resûlallâh
   Ve hem ol bülbül-i bâg-ı belâgat yâ Resûlallâh

2. Okunur âyet-i *Seb’a’l-Mesânî* [354]sûresi bir bir
   Senin vechindürür nûr-ı kitâbet yâ Resûlallâh

3. Şafak hayretdedir işrâk iderse olmaya böyle
   Senin rûyundurur şems-i melâhat yâ Resûlallâh

4. Kelâmın mu’cizâtınla zuhûrat-ı sünühâtdır
   Lisânın tâvûs-ı bâg-ı letâfet yâ Resûlallâh

5. Rumûz-ı sırr-ı *a’taynâke*[355]den mahber olur gönlüm
   Kelâmın kevser-i havz-ı fesâhat yâ Resûlallâh

6. Eger sen olmayaydın olmaz idi ‘âlem-i imkân
   Leb-i la’lin hayât-ı âdemiyyet yâ Resûlallâh

7. Münevver kıldı âfâkı çıkup bir gice Bathâ’da
   Sıfâtın nûr-ı tevhîd-i mecâdet yâ Resûlallâh

8. Günahkârım şefâ’at-cûy-ı ‘abd-i mücrimim hakkâ
   Ümîdim kesmezem senden şefâ’at yâ Resûlallâh

9. Kulun Necmî-i dil-haste münâcâtındasın zâhir
   Gönül mülkünde oldu bu beşâret yâ Resûlallâh
   Necmî Alî Dîvânçesi, s.13

Süleyman Şâdî Efendi (ö. 1900)

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

[354] Yedi ayetten oluşan Fatiha suresi.
[355] Kevser,1 “ Şüphesiz biz sana bitip tükenmez nimetler verdik.”

1. Esselâm ey pâdişâh-ı taht-ı *Evhâ*[356] esselâm
   Esselâm ey mazhar-ı âyât-ı kübrâ esselâm

2. Esselâm ey 'avn u lutfun dest-gîr-i âcizân
   Esselâm ey dergeh-i hâcet-pezîrâ esselâm

3. Esselâm ey seng-i kûyun tâc-ı fark-ı asfiyâ
   Hâk-i pâyın zîver-i nüh-tâk-ı a'lâ esselâm

4. Esselâm ey âsitân-ı bûse-gâh-ı kudsiyân
   Hâk-rûb-ı dergehindir zülf-i hûrâ esselâm

5. Gayriden eyler mi istimdâd şol Şâdi-kemîn
   Zât-ı pâkindir şefî-i rûz-ı ferdâ esselâm

Süleyman Şâdî Dîvânı, s. 14

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Mukaddes seng-i kûyun tâc-ı serdir yâ Resûlallâh
   Gubâr-ı dergehin kuhl-i basardır yâ Resûlallâh

2. Gönül gülzâr-ı kûyundan yana pervâz ede ister
   Velîkin neyleyim bî-bâl ü perdir yâ Resûlallâh

3. Mübârek barmağınla şakk-ı mâh etdin bilâ-şübhe
   Ana bürhân *ve'n-şakka'l-kamer*[357] dir yâ Resûlallâh

4. Sen ol memdûh-ı Mevlâ bir şefî-i rûz-ı ferdâsm
   Kapın mücrimlere dâru'z-zaferdir yâ Resûlallâh

5. Çü bülbül gülşen-i hüsnünde dâim na't-hânındır
   Bedende tâ ki cânım cilvegerdir yâ Resûlallâh

6. Elim al düşmüşüm yâ Seyyidî yâ Mefhar-ı 'âlem
   Meded âşüfte dil bî-tâb-ı ferdir yâ Resûlallâh

7. Şefâ'at âsitânından nola dûr etme lutfeyle
   Bu Şâdi kemterînin hâk-i derdir yâ Resûlallâh

Süleyman Şâdî Dîvânı, s.14

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Bi-fart-ı ma'siyet âşüfte-kâmım yâ Resûlallâh
   Meded gayetle bed-nâm-ı enâmım yâ Resûlallâh

2. Nesîm-i subh-ı lutfunla dili bî-dâr kıl lutfet
   Sabâh-ı haşre dek ender-menâmım yâ Resûlallâh

3. İnâyet eyle dûr etme der-i 'âlem-penâhından
   Kapında halka-der-gûş-ı gulâmım yâ Resûlallâh

4. Cihânı feyz-yâb etmez mi eyler reşha-i kilkim
   Devât-ı lutfuna ger değse hâmem yâ Resûlallâh

---

[356] Necm, 10 " Böylece Allah, kuluna vahyini iletti."
[357] Kamer, 1 "Vakit yaklaştı ve ay yarıldı."

5. Gerekmez Şâdi-yi ednâyâ ol dünyâ vü mâfihâ
Fakat ben âşık-ı vuslat-merâmım yâ Resûlallâh
Süleyman Şâdî Dîvânı, s.15

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Nice arz eyleyim hâl-i tebâhım yâ Resûlallâh
Sütün olmakda arşa dûd-ı âhım yâ Resûlallâh

2. Nola sâhil-res-i tâ'at kıl keştî-i lutfunla
Garîk-ı bahr-ı bî-ka'r-günâhım yâ Resûlallâh

3. Âmân şol perde-i nâmus(u) çâk etdirme mahşerde
Tutulmazdan yakam ol çâr-hâhım yâ Resûlallâh

4. Eğer imdâd kılmazsan n'olur hâl-i dil-i zârım
Günah-âlûde gayet rû-siyâhım yâ Resûlallâh

5. Bu Şâdi bende-i nâ-çîz bir çâker keminindir
Hayâlindir serîr-i dilde şâhım yâ Resûlallâh

6. Siyeh-rûyum be-çirkâb-ı kabâhat yâ Resûlallâh
Benim müstağrak-ı bahr-ı nedâmet yâ Resûlallâh

7. Sen ol mahbûb-ı Mevlâ zât-ı a'lâsın ki ol mâhı
Dü-nîm etdi be-engüşt-i işâret yâ Resûlallâh

8. Cehâlet çirkini mahveyledin âb-ı şerî'atle
Olup şâhenşeh-i taht-ı risâlet yâ Resûlallâh

9. Mübârek hâk-i pâyın dîde-i hurşîde fer-pîrâ
Eşiğin tozu kuhl-i ayn-ı rif'at yâ Resûlallâh

10. Ne mümkün gayriden ümmîd-i istimdâd ede Şâdi
Çü sensin dâd-res-kân-ı şefâ'at yâ Resûlallâh
Süleyman Şâdî Dîvânı, s.15-16

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Ruhun pür-tûde şems-i *duhâ*[358]dır yâ Resûlallâh
Cebinin nûr-ı çeşm-i asfiyâdır yâ Resûlallâh

2. Sen ol bedrü'l-budûr-ı evc-i evhâsın ki nûrundan
Bütün âfâk u enfüs rûşenâdır yâ Resûlallâh

3. Mu'allâ şehper-i Rûhu'l-kudüs cârûb-ı dergâhın
Eşiğin mütteka-yı enbiyâdır yâ Resûlallâh

4. Aceb mi ben de olsam bende-i dergâh-ı ihsânın
Yüzüm tâ vakf-ı mihrâb-ı recâdır yâ Resûlallâh

5. Dem-i vâ ümmeti de mazhar-ı enzâr-ı lutf eyle
Nigâhın bana illet-i şifâdır yâ Resûlallâh

6. Sen ol sultân-ı a'lâ mazhar-ı âyât-ı kübrâsın

[358] Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"

Kapında Şâdi bir ednâ gedâdır yâ Resûlallâh
Süleyman Şâdî Dîvânı, s.16

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Kime arzeyleyim derd-i nihânım yâ Resûlallâh
Çü sensin bir tabîb-i çâh-dûnım yâ Resûlallâh

2. Demâdem arzû-yı gülşen-i vaslınla bülbül-tek
Çıkar tâ arşa feryâd u figânım yâ Resûlallâh

3. Hayâl-i meh-cemâlinle gözümden murg-ı hâb uçdu
Dü çeşm(im) şimdi anka âşiyânım yâ Resûlallâh

4. Der-i âlem-penâhından eğerçi zâhirâ dûrum
Velî ma'nîde hâk-i âsitânım yâ Resûlallâh

5. 'Aceb mi râh-ı aşkında fedâ-yı cân etde Şâdi
Budur çün matlab-ı aksâ-yı cânım yâ Resûlallâh
Süleyman Şâdî Dîvânı, s.17

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Gam-ı hecrinle öyle haste-hâlim yâ Resûlallâh
Temennâ-yı visâle yok mecâlim yâ Resûlallâh

2. Ezelden tâ ebed bir bülbül-i gülzâr-ı dîdârım
Erer ermez mi arşa âh u nâlim yâ Resûlallâh

3. Beni ol keşti-i lutfunla irgür sâhil-i kurba
Garîk-ı lücce-i bahr-ı melâlim yâ Resûlallâh

4. Aceb mi süziş-i sînem vere pervâneye hayret
Çü men pervâne-i şem-i cemâlim yâ Resûlallâh

5. Alır mı dîde-i derrâke Şâdi hüsn-i hûrânı
Be-cân u dil ki müştâk-ı visâlim yâ Resûlallâh
Süleyman Şâdî Dîvânı, s.17

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Siyeh-rûyum perîşân-rûzigârım yâ Resûlallâh
Yetişdi göklere şeb-gîr-i zârım yâ Resûlallâh

2. Şeb-i gafletde dâim ateş-i dil-sûz-ı isyâna
Yanıp yakılmada pervâne-vârım yâ Resûlallâh

3. Dil-i pür-zahmıma rahm et yetişdir merhem-i vaslın
Peşîmânım hatâyâ dil-figârım yâ Resûlallâh

4. Gönül revnakda tûbâ kaddin (i) yâd eyler oldukça
Demâdem cûy-ı eşk-i bî-karârım yâ Resûlallâh

5. Ümîd-i subh-ı vaslınla sabâh-ı haşre dek her şeb
Bütün encüm-şümâr-ı intizârım yâ Resûlallâh

6. Ne gam dergâh-ı cûdundan eğerçi zâhiren dûrum

Bi-ma'nâ âsitânmda gubânm yâ Resûlallâh

7. Aceb mi Şâdi-kemter olmasa nevmîd-i ihsânın
Gedâyım dâimâ lutfün umarım yâ Resûlallâh
Süleyman Şâdî Dîvânı, s.17-18

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

1. Esîr-i pençe-i nefs ü hevâyım yâ Resûlallâh
Garîk-ı kulzüm-i cürm ü hatâyım yâ Resûlallâh

2. Günehkârım siyah-rû bir perîşân-rûzigârım kim
Be-nâle gulgule bahş-ı semâyım yâ Resûlallâh

3. Nesîm-i âtıfetle ver küşâyiş verd-i maksûda
Nevâ-cû andelîb-i bî-nevâyım yâ Resûlallâh

4. Yüzümdür hâke rûb-ı âsitân sidre-ünvânın
Eğerçi bârigâhından cüdâyım yâ Resûlallâh

5. Aceb mi ben de olsam bende sîr-i hân-ı ihsânın
Çü men der-yûze-i bâb-ı atâyım yâ Resûlallâh

6. Niyâzî minke lâ takta' recâî vakdı hâcâtî
Teşebbüs-kerde-i habl-i recâyım yâ Resûlallâh

7. Verelden Şâdi-i ednâya neş'e-i süker na'tın
Aceb bir tûti-i şîrîn-edâyım yâ Resûlallâh
Süleyman Şâdî Dîvânı, s.18

Fâ‘ilâlün/ Fâ‘ilâlün/ Fâ‘ilâlün/ Fâ‘ilün

1. Ah gark-ı lücce-i bahr-i melâlim yâ Resûl
Sarsar-ı ısyân ile âşüfte-hâlim yâ Resûl

2. Kıl inâyet al elim ey Mefhar-i Âlem meded
Pâyimâl-i esb-i nefs-i bed- fi'âlim yâ Resûl

3. Olmasa eltâf u a'tâfın bana feryâd-res
Tâk-ı eflâke erer feryâd u nâlim yâ Resûl

4. Erme mümkün mü burûc-ı intihâ-yı vasfına
Tâ'ir-i arş olsa şehbâz-ı hayâlim yâ Resûl

5. Şâdi-i dil-teşneyi kandır zülâl-i vasi ile
Arzû-mend-i visâl-i lâ-yezâlim yâ Resûl
Süleyman Şâdî Dîvânı, s.19

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Fe’ûlün

1. Şeh-i evreng-i *Evhâ*[359]dur Muhammed
Meh-i eflâk-i İsrâ’dur Muhammed

2. Odur revnak-dih-i bâg-ı risâlet
Hezâr-ı râg-ı ma’nâdur Muhammed

---

359 Necm, 10 “ Böylece Allah, kuluna vahyini iletti.”

3. Habîb-i Hazret-i Îzed Te'âlâ
   Şefî'-i rûz-ı ferdâdur Muhammed

4. Gubâr-ı pây-ı kuhl-ı 'ayn-ı rif'at
   Der-i hâcet-pezîrâdur Muhammed

5. Degüldür zâtını temdîh mümkin
   Hoşâ memdûh-ı Mevlâdur Muhammed

6. Serîr-i *kâbe-kavseyn*[360] üzre Şâdî
   Şehinşâh-ı mu'allâdur Muhammed (İçli, 2020: s.16)
   Süleyman Şâdî

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Gönül tefhîm kıl kûy-ı Hıdîv-i Enbiyâdur bu
   Mekân-ı Sidre 'unvân-ı Cenâb-ı Mustafâdur bu

2. Bu dergâh-ı risâlet iktinâha ferş-rû ile
   Ne bir dergâh-ı rif'at-dâde-i seb'-i semâdur bu

3. Bu hâk-i tâc-ı eflâke yüzün sür yüz niyâz ile
   Ne hâk-ı 'âlem-ârâ kuhl-ı çeşm-i asfiyâdur bu

4. Sal ol habl-i niyâzı halka-i bâb-ı temennâya
   'Usât-ı ümmete me'vâ makâm-ı mültecâdur bu

5. Yüzün ko âsitâna istifâza eyle ey Şâdî
   Huzûr-ı feyz-i mevfûr-ı Habîb-i Müctebâdur bu (İçli, 2020: s.16-17)
   Süleyman Şâdî

Hersekli Ârif Hikmet Bey (ö. 1903)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Hüdânın en büyük ihsânı sensin yâ Resûlallâh
   Benim her derdimin dermânı sensin yâ Resûlallâh

2. Cihân medhüş-i hayretdür zuhûr-ı mu'cizâtundan
   Hakîkat ehlinin bürhânı sensin yâ Resûlallâh

3. N'ola 'arş olsa ferş-i südde-i bâb-ı 'inâyetin
   Sa'âdet mülkinün sultânı sensin yâ Resûlallâh

4. Seninle anlaşıldı şîve-i ahkâm-ı 'ayniyyet
   Berât-ı vahdetin 'unvânı sensin yâ Resûlallâh

5. Cebîn-i âdemiyyet nakş olundı nûr-ı hüsnünle
   O vechin şüret-i rahmânı sensin yâ Resûlallâh

6. 'Alîl-i derd-i 'aşk u şevkin olsun dâ'imâ Hikmet
   Benim her derdimin dermânı sensin yâ Resûlallâh

7. Kemâlün Hak cemâlün 'ayn-ı Hak'dur kin bu ma'nâyı

[360] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

Bize gösterdi sırr-*ı men re'ânî*[361] sensin yâ Resûlallâh
Hersekli Ârif Hikmet Bey Dîvânı, s.138-139

Baharzâde Ferîde Hanım (ö. 1903)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Münevver itdi âfâkı dil-i şems-i cihân hüsnün
İderler vasfını evc-i ûlâda kudsiyân hüsnün

2. Reh-i aşkda âşıklar iderler cân fedâ her an
Ki zîrâ oldı elhak fitne-i âhir zaman hüsnün

3. Sen ol sultân-ı âlemsin ilâ ey dilber-i mümtâz
Değil dünyâda belki görmedi hûr-ı cinân hüsnün

4. Esîr itmiş hezârân şâhları ol gamzeler cânâ
Nice Rüstemleri pâmâl ider sâhibkırân hüsnün

5. Ne haddidür Ferîde ümmetin vasfın beyân itsün
Bu söz hakdur virür Nakkâş-ı Kudretden nişân hüsnün
Baharzâde Ferîde Hanım Divanı, s.32

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Senin aşkın kulûbda pür-ziyâdır yâ Resûlallâh
İzin nûrı gözüme tûtiyâdur yâ Resûlallâh

2. Şu cân kim râh-ı aşkında fedâ kılmayan ömrini
Anın kârı bütün bâd-ı hevâdur yâ Resûlallâh

3. Dü âlem şâhı sensin taht-gâh-ı milk-i heşt üzre
Ev ednâ[362] çâkerin tahta sezâdur yâ Resûlallâh

4. Yaratdı kendi nûrından vücûd-ı enverün
Mevlâ Anın çün hıdmet-i âlem sanadur yâ Resûlallâh

5. Ne dillerle seni vasf itmeğe kâdir ola bir kes
Seni vasf eyleyen ancak Hudâ'dır yâ Resûlallâh

6. Ümîd-i lütf eyleyüp senden der-i ihsânına geldüm
Gubârın derd-i isyâna devâdur yâ Resûlallâh

7. Sana mahsûs olan dâim usâte afv ü ihsândır
Bana mu'tâd olan cürm (ü) hatâdır yâ Resûlallâh

7. Ne haddim var efendim na't-i pâkin eylemek tahrîr
Garaz dergâhına bir ilticâdır yâ Resûlallâh

8. Şefâ'at itmez isen rûz-ı mahşerde nola hâlim
Hücûmı dûzahın ancak bükâdır yâ Resûlallâh

9. Penâhısın bütün halkın eyâ sultân-ı ins ü cin
Ümidi âlemin senden yanadır yâ Resûlallâh

---

[361] Necm, 10 "Böylece Allah, kuluna vahyini iletti."
[362] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

10. Kefîl ol rûz-ı mahşerde bana nakd-i şefâ'atla
Ferîde ümmetin ahkar gedâdur yâ Resûlallâh
Baharzâde Ferîde Hanım Divanı, s. 35-36

Trabzonlu Hazînedarzâde Âgâh Osman Paşa (ö. 1906)

Fâ'ilâlün/ Fâ'ilâlün/ Fâ'ilâlün/ Fâ'ilün

1. Cürmüm andım çok fizân etdüm eyâ şâh-ı resûl
Girye-i hüzni revân etdüm eyâ şâh-ı resûl

2. Vâdî-i 'isyânda oldum hem-sere nefs-i ye'sim
Yahşı hâlim pek yaman etdüm eyâ şâh-ı resûl

3. Hakk'a lâyık etmedüm 'ömrümde bir sohbet dirîz
Lîk çok sürç-i zebân etdüm eyâ şâh-ı resûl

4. Kılmadum hâsıl bu pâzâr-ı fenâda hîç sûd
Nakd-ı 'ömri heb ziyân etdüm eyâ şâh-ı resûl

5. Zâtın ol vahy âşinâdur kim sana ma'lûmdur
Her ne pinhân ü 'ayân etdüm eyâ şâh-ı resûl

6. Çâre-sâz olmaz isen Âgâh kulın vây hâline
Sana ta'lîk gümân etdüm eyâ şâh-ı resûl
Trabzonlu Hazînedarzâde Âgâh Osman Paşa Divanı, s. 413

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. Hatâdur her işim dehre gelelden yâ Resûlallâh
Hemân bî-behreyim hüsn-i 'amelden yâ Resûlallâh

2. Bana göster reh-i fevz ü necâtı koyma yabanda
Gönül bulsun rehâ semt-i azalden yâ Resûlallâh

3. Nedâmetle tayandı çâk-ı bîmi tâ girîbâna
Halâs et dâmenim dest-i keselden yâ Resûlallâh

4. Meded bu 'abd-i pür-cürme tesellî-bahş-ı ihsân ol
Perîşân hâldür havf-ı ecelden yâ Resûlallâh

5. Olaldan rahş-rân râh-ı tuzyân-ı nefs-i emmâre
'İnân-ı ihtiyârım aldı elden yâ Resûlallâh

6. Elimden tut beni kurtar zarîk-i bahr-ı 'isyânım
Sanadur istinâdım tâ ezelden yâ Resûlallâh

7. Devâ-yı şerh-i pâkin bir vücûda verse hâsiyet
Olur vâreste eskâm u 'ilelden yâ Resûlallâh

8. Egerçi eline vardur hulûsum cândan ammâ
O da 'ârî degil sehv ü zelelden yâ Resûlallâh

9. Ne yüzle senden ümîd-i şefâ'at eylesün Âgâh
Günâh etmekdedür kendin bilelden yâ Resûlallâh
Trabzonlu Hazînedarzâde Âgâh Osman Paşa Divanı, s. 456-457

Dağistanlı İsmail Nakam (ö. 1906)
Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Ey nübüvvet mesnedinde enbiyâ başına tâc
   Buldı bâzâr-ı nübüvvet nakd-ı nûrundan revâc
2. Kimseyi sıhhatde koymaz haşrde derd-i 'azâb
   Olmasa senden eger ey seyyîd-i 'âlem 'ilâc
3. 'Âlemün yekser sanadur ihtiyâcı her zamân
   Sensin ancak mâsivâdan her zamân bî-ihtiyâc
4. Seng-i hârâtun kalurdı tâ ebed bî-i'tibâr
   Bulmasaydı nûr eger nûr-ı ruhundan mihr ü bâc
5. Oldukundan rahmet-i 'âlem vücûdun dem-be-dem
   Bezm-i 'âlemde olur zikrünle hâsıl ibtihâc
6. Koymayup hayrân dalâlet zulmetinde 'âlemi
   Mu'cizâtundan fürûzân eylemiş Kur'ân sirâc
7. Dut elin üftâde Nâkâm'ın o gün kim havfdan
   Ehl-i mahşerde muhakkakdur vuku'-ı irti'âc

Nâkâm Dîvânı, s.97-98

Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün

1. Ey ruhun râh-ı hidâyetde sirâc-ı vehhâc
   Pertev-i nûrunadur cümle-i 'âlem muhtâc
2. Kaddimün tahtına ferş oldukını arş-ı berîn
   Koymamış dehrde pûşîde hadîs-i mi'râc
3. Sensin ol şâh ki dürr-i salavâtı zikrün
   Yerde insândan alur gökde melâ'ikden bâc
4. Harem-i Ka'beyi 'âlemde vücûdun şerefi
   Kıble-i 'âlem idüp bûseni itmiş hüccâc
5. Hâr olur 'âlem-ârâ gevher-i kavl-i füsahâ
   Virmese vasfun eger gevher-i güftâre revâc
6. Ehl-i mahşer ola ger mücrim ü 'âsî yekser
   Seni koymaz keremün olmaka tagyîr mizâc
7. Maraz-ı cürm ile Nâkâm gibi bîmâram
   Keremündür kerem it cümle-i emrâza 'ilâc

Nâkâm Dîvânı, s.100

Mefâ'ilün/Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün

1. Eyâ nigâr-ı huceste-hisâl u râhat-ı rûh
   Cemâlüni görene bâb-ı magrifet meftûh
2. Kılup görende seni zât-ı kibriyâsıçün
   Diyüp habîb sana oldı vâsıfun Sübbûh

3. Gamun ki menba'-ı bahr sirişkün çeşmümdür
Bu bahre düşse eger gark olur sefîne-i Nûh

4. Sen ol nebî vü şefî' ü habîb-i ekremsin
Ki cümledür sana meddâh sen hemîn memdûh

5. Kalurdı arz u semâ zulmet u dalâletde
Reh-i Hüdâda eger nûrun olmasaydı lemûh

6. 'İnâyet eyle ki hicründe kalmışam nâlân
Şikeste-hâl u perîşân-hayâl u dil-mecrûh

7. Şefâ'ât eyle unutma kemîne Nâkâmı
O demde kim gelecekdür vukû'a bîm-i fuzûh
Nâkâm Dîvânı, s.100-101

Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün

1. Nutk-ı pâkün vireli gevher-i elfâza nizâm
Yekser olmış fusahâ fevcine güftâr-ı merâm

2. Mu'ciz-i la'l-i lebün medrese-i 'âlemde
Saldukı bahsler ile olunur bahs-i müdâm

3. Olmasaydı sebeb er gevher-i zâtun hergiz
'Arş-ârâm dutup bulmaz idi ferş-i devâm

4. Hasmı ilzâm kılıp mu'cize-i engüştün
Şakk kıldı kameri olmış iken bedr-i tamâm

5. Defter-i lutfuna ger isteyesin rûz-ı cezâ
Kayd olur cümle-i ebnâ-yı cihân nâm-ı benâm

6. Lutf eger itmeyesin cümle-i ehl-i mahşer
Tâ ebed hayta-i hayretde kalır rûz-ı kıyâm

7. Olmışam dehrde Nâkâm velî eltâfun
Var ümîdim ki beni haşrde koymaz Nâkâm
Nâkâm Dîvânı, s. 165

Kazasker Mehmed Mekkî Efendi (ö. 1910)
Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. Nice mücrimlere kıldın sahâbet yâ Resûlallâh
Vücûdun 'âleme mahz-ı 'inâyet yâ Resûlallâh

2. Sen ol fahr-ı risâletsin ki kadr u şânın isbâta
Eder mi'râcı teşrîfin kifâyet yâ Resûlallâh

3. Mübeşşerdir bu 'âsî ümmetin va'd-ı celîlinle
Hadîsinle yine senden rivâyet yâ Resûlallâh

4. Yüzüm yokdur huzûra varmaga gerçi günâhkârım
Anın çün isterim senden şefâ'at yâ Resûlallâh

5. Nasıl mahrûm olur Mekkî ki 'âciz ümmetindendir

Düşerse şânına kılma himâyet yâ Resûlallâh
Kazasker Mekkî Divanı s. 367

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. Geçer 'isyân [ile] leyl ü nehârım yâ Resûlallâh
Günâhım kesretinden şermsârım yâ Resûlallâh

2. Ma'âsî defterinden gayri elde bir münâ'im yok
Nedir cürm ü halâdan başka kârım yâ Resûlallâh

3. Zebûnum nefs-i emmâre elinde merhamet sende
Gice gündüz anın'çün zâr zârım yâ Resûlallâh

4. Dil-i mecrûhuma ger merhem-i lulfun erişmezse
N'olur hâlim perîşân rûzgârım yâ Resûlallâh

5. Kulun Mekkîye rahm et ümmetin a'dâdine kaydet
Kapunda sâʾil olsam bahtiyârım yâ Resûlallâh
Kazasker Mekkî Divanı s. 368

Muhammed Tahir Safveddin (ö. 20. yy İlk Çeyreği)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Derdimin dermânı sensin yâ Muhammed Mustafâ
Nutkumun burhânı sensin yâ Muhammed Mustafâ

2. Mürdeler ihyâ olur kevser lebinden yâ habîb
Çeşmimin seyrânı sensin yâ Muhammed Mustafâ

3. Şems mâh encüm semâvât etdi vechinden zuhûr
Gönlümün 'irfânı sensin yâ Muhammed Mustafâ

4. Cümle mahlûkât seninçün halk olundu ey şefi'
Rızkımın ihsânı sensin yâ Muhammed Mustafâ

5. Tâhirin dâʾim lisânı ism-i pâkin zikreder
Kalbimin mihmânı sensin yâ Muhammed Mustafâ
Muhammed Tahir Safveddin Divanı s. 139-140

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. Niçün medhetmeyem cânâ habîb-i kibriyâdır bu
Kelâmı nutk-ı *mâ evhâ*[363] beşâh-ı enbiyâdır bu

2. Kamu mahlûka serverdir yüzü şemsden münevverdir
Bize nutku mücevherdir Resûl-i müctebâdır bu

3. Ana indi bütün Kurʾân ki inzâl eyledi Sübhân
Sıfâtı zâtına burhân çü mahbûb-i Hudâdır bu

[363] Necm, 10 " Böylece Allah, kuluna vahyini iletti."

4. Anın hakkındadır *Tâhâ*[364] vü *Subhânellezî esrâ*[365]
De âmennâ ve saddaknâ Muhammed Mustafâdır bu

5. Eger ‘âşık isen Tâhir salât eyle hafî zâhir
Huve᾿l-evvel huve᾿l-âhir gönüllerde ziyâdır bu
Muhammed Tahir Safveddin Divanı s. 226

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

1. Cihân başıma tar oldu meded kıl yâ Resûlallâh
İşim âh ile zâr oldu meded kıl yâ Resûlallâh

2. Beni bir derde saldın kim devâsın bulmadı Lokmân
Visâlin eyle gel ihsân meded kıl yâ Resûlallâh

3. Sen ol eşrâf-ı mahlûksun kamu halk içre mahbûbsun
İki ‘âlemde mergûbsun meded kıl yâ Resûlallâh

4. Ki sen ceddü᾿l-Hüseyinsin ve resûlü᾿s-sekaleynsin
Şefâ’at kânı kevneynsin meded kıl yâ Resûlallâh

5. Çün oldun ‘âleme muhtâr devâ kıl derdime ey yâr
Meded eyle derim her bâr meded kıl yâ Resûlallâh

6. Hemân ârzû eder dîdem visâlin olmaga mahrem
Lisânım zikreder her dem meded kıl yâ Resûlallâh

7. Bu Tâhir bâb-ı lutfundan bugün in’âm diler senden
Hemân eltâf-ı hüsnünden meded kıl yâ Resûlallâh
Muhammed Tahir Safveddin Divanı s. 229-230

Yozgatlı Mehmet Said Fennî (1918)
Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

1. Kapında feyz alır bilcümle tâlib yâ Resûlallâh
Olur sayende hâsıl her metâlib yâ Resûlallâh

2. Sığındım dergâh-i ihsânına her iki ‘âlemde
Bırakma el-Kerem me’yûs u hâ’ib yâ Resûlallâh

3. Yuvarlanmak yorulmak bir şereftir hâk-i râhına
Gelir mi hatıra kayd-ı matlûb yâ Resûlallâh

4. Utandırma hesâbımla beni ferdâ-yı mahşerde
Olunca fatıru’l-eşya muhâsib yâ Resûlallâh

5. Kulun Fennî’yi muhtaç etme ebvâb-ı edâniye
Ki sensin hâiz-i a’le’l-merâtib yâ Resûlallâh
Yozgatlı Mehmet Said Fennî Dîvânı, s.12

---

364 Taha, 1-2 “Biz Kur’an’ı sana mutsuz olasın diye indirmedik.”
365 İsra, 1 “Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm’dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir.”

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. 'Âlem-i ervâhda ey Şâh sevdim ben seni
   Hasretinle inlerim her gâh sevdim ben seni

2. Destime iksir-i a'zam girse etmem iltifat
   Mâsivâdan ettim İstikrâh sevdim ben seni

3. Gizli kaldı çok zaman dâğ-ı muhabbet sinede
   Kâinâtı etmeden figâh sevdim ben seni

4. Dilde 'aşkın cân-ı şîrinim gibi mahfûzdur
   Kimseler bilmez bilir Allâh sevdim ben seni

5. Sen mürüvvet-kanısın bakma sevâd-ı veçhime
   Yâ Muhammed yâ Resulallâh sevdim ben seni

Yozgatlı Mehmet Said Fennî Dîvânı, s.14

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Nazenin-i Hazreti Hak'tır Cenâb-ı Mustafâ
   Mürsel-i Feyyâz-ı Mutlak'tır Cenâb-ı Mustafâ

2. Gelmemiş bu ana dek gelmez nazîri 'âleme
   Her senâ vü medhe elyâktır Cenâb-ı Mustafâ

3. 'Aklen ekmel hüsnen ecmel fıtraten aslü'l-usûl
   'Ahden evfa re'yen evsaktır Cenab-ı Mustafâ

4. Halkan akdem hulken a'zam-ı nevliden â'lâ-yı nâs
   Fi'len ahsen kavlen esdaktır Cenab-ı Mustafâ

5. Nefsen ezkâ meşreben bi-'ayb u 'azmen zi-sebât
   Zaten akdes tab'an erfâktır Cenâb-ı Mustafâ.

Yozgatlı Mehmet Said Fennî Dîvânı, s.16

Kazancızâde Emin Edîb (ö. 1919)

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

1. Şâd etti yine âşıkını nâm-ı Muhammed
   Dil oldu yine mazhar-ı in'âm-ı Muhammed

2. Bir kûşe-nişîn-i gam iken cân-ı Edîb'i
   Bir ayş u tarâb eyledi peygâm-ı Muhammed

3. Dil bâde-i tahkîk ile mest-i ebed oldu
   Mey sundu dil ü cânıma çün câm-ı Muhammed

4. Ervâh-ı kirâm-ı rusül ü cem'-i melâik
   Olmuştu tufeyl-i kerem-i 'âm-ı Muhammed

5. Yoğ-idi nişân levh-i kalem sidre vü arştan
   Biçilmiş idi hil'at-i ikrâm-ı Muhammed

6. Olmuştu zebân fushâ-yı heme âlem
   Elfâz-ı güher-bârda ilzâm-ı Muhammed

7. Îş-i ebede mazhar olur yevm-i haşirde
Bir gönlü ki yaktı bugün âlâm-ı Muhammed

7. Afv et beni ol nûr-ı celî hürmeti yâ Rab
Ebû Bekr Ömer Osmân u Alî hürmeti yâ Rab
Kazancızâde Emin Edîb Dîvânı, s.198

Kemahlı İbrahim Hakkı (ö. 1924)
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Ey şehinşâh-ı risâlet kâ'id-i ceyş-i guzât
Zıll-ı seyfünde hayât buldu senün hep kâ'inât

2. Sen Ra'ûf u hem Rahîmsün nefs ü şeytândan bizi
Kurtar ey şâh-ı şecâ'at vir meserret kât kât

3. Ey habib-i mehcebinem tut elüm kurtar emân
Girmişem girdâb-ı zenbe-mürdeyüm gel vir hayât

4. Bâzusın çıkdı 'alâya şân-ı 'uşşâkun senün
İremez sehm-i sebâtun bunlara ey nûr-ı zât

5. Kişver-i hüsnün emiri senün ey şâh-ı cihân
Hakkınun nâr-ı firakdan hıfzına yaz bir berât
Kemahlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı, s.75-76

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. İlmü'l-esmâya âdem-i meh-likâ senden mirâs
Cedd-i â'lânuz haliyle hilleti itdün irâs

2. Zümre-i 'ulyâ olan ceyş-i nübüvvet erişdü
Nûh-neci Mûsâ-kelime bi-kıyâs itdün gıyâs

3. Şermsâr oldu cemâlünden cinânda lâle gül
Leyle-i mi'râcda cânum bes degül acı kirâs

4. Kıl kerem kesme gedâ-yı bi nevâlardan nüvâl
İlticâ itdü der-i dergâha hep erkek inâs

5. Gel yetiş imdâduma kân-ı kerem kılma hazîn
Hakkıyı Hakka irişdür sâlimen yâ müstagas
Kemahlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı, s. 77

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Çâk idüp seb'-i semâya bir gice iden 'urûc
Şâh-ı *mâ-zâga'l-basar*[366] itdük diye Hakka vülûc

2. Gösterüp bi-şek cemâlün o dem Allâhü's-samed
Bî-hurûf kıldı tahiyyat der-semâ-zâtu'l burûc

3. Bî-'aded genc-i Hudâ'dan o gice aldı tuhaf

[366] Necm, 17 "Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."

Zî-şeref teşrîf buyurdun ümmeti sâhib-huruc

4. Bahr-ı bî-pâyân-ı Hakkun sendedür lü'lü'-sadef
Bunlar bir bir çıkarur gâh havvâsı gâh temevvüc

5. Rûh-ı Hakkı yandu yârüm intizârun nâruna
Gayrı nâre yakmasunlar bekçi ol yevmü'l-hurûc
Kemahlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı, s.78

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Şems-i şer'in tal'âtıyla oldu dünyâ çün sabâh
Zulmet-i cehlüm giderdi didü ana rûh u râh

2. Nûh-nebî vâpuruna benzer bu şer'in ey şerîf
Binmeyen tûfân-ı tugyânda bünyân noldı necâh

3. Çün 'âsâ-yı Mûsâdur şer'in senün ey hûb-rû
Hâb-gâhunda safâ it hâneye saldı remâh

4. Piçe-i biçâre biziz re'fetüne ittikâ
Eyleyüp kapuna geldük al bizi zir-i cenâh

5. Bu Kemâhi bü'l Kemâl kim ki Kemâhi iktinâh
Eylesün şemşir-i şer'in şerhini sâhib-semâ
Kemahlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı, s. 78-79

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Mıknatıs-ı 'âşikânsun yâ Resûlallâh meded
Melce'-i bî-çâre-gânsun yâ Resûlallâh meded

2. Şevû ile şem'-i cemâlün kasd iden pervâneyüm
Yanmadan on vir merâmum yâ Resûlallâh meded

3. Gül-'izâr-ı bi-mesâlüm bi-basar geldim sana
Tûtiyâ-yı nâ-bünyânsun yâ Resûlallâh meded

4. İltifât it bu garibe ey rahimler erhamı
Rûz u şeb oldı makâlim yâ Resûlallâh meded

5. Kesb-i evzârda nazîrüm yok 'aceb hâlüm nola
Sen penâh-ı yâre geldüm yâ Resûlallâh meded

6. Bir çehâr-şenbe gicesü şehrüne itdüm duhûl
Açmamış gördüm güneş (men) yâ Resûlallâh meded

7. Hakkı 'aşka düşdü hasta bir tabîbden yok devâ
Zehr-i hicre vir devâlar yâ Resûlallâh meded
Kemahlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı, s. 79

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Vâ'de-i men zâr-ı kulun âb-ı kevserden lezîz
Teşne-dilâna habîbâ ravzanuz cândan lezîz

2. Ey gülistân lutfet peyker-i sâhib-i cemâl

Senden ahz itdü hilâfet sekr ü levz-i lezîz

3. Bülbül-i bâg-ı belâgat sensün ey fâhr-i cihân
Nâke'-i lutfun şemîm-i çîn-i mâ-çinden lezîz

4. ‘Âşıkun misl-i semenderdür senün ey dil-berâ
Âteş-i ‘aşkunla yanmak bunlara baldan lezîz

5. İt ricâ *berden-selemen*[367] serine mazhar olam
Hakkıya her dü-cihânda yok bu fermândan lezîz
Kemahlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı, s.82

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Server-i her dü cihânsun bes degül şâh-ı Hicâz
Ey nebî-i ins ü cin sensün bu halka serfirâz

2. Seyf-i sârim-veş bitirdü cismümi ‘aşkun senün
Ey şerîf-ermiş Hicâzda emr edüp kabrümi kaz

3. Eylesem mihrâb-ı ebrû-yı hûbândan inhirâf
Olamaz makbûl-ı dergâh-ı Hudâ iş bu namaz

4. Ol kadr-i zü'l-kadr-i mahbûb-ı Hudâ'sun ki sana
Geldi Cibril-i emin hizmet içün ey serv-i nâz

5. ‘Andelibân-ı seher-veş ‘âşikân(ı) pervâne ider
İş bu zümre içre Hakkı imtiyâz itdü çü-bâz
Kemâhlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı, s. 90

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1. Tişe-i ‘aşkunla cismim târ u mâr itsem gerek
Ey şirin züvvâr-ı âhar zâr zâr itsem gerek

2. Şâh-ı *mâzâga'l-basar*[368] lutfet şefâ'at-şerbetün
Yoksa şehr-Ta'ibe yansa nâr-ı âhımla gerek

3. Haste diller derdüne dermiyân kapunda vir misk
Âyet-i *lâ tenher*[369] ile ‘arz-ı hâl itsem gerek

4. Olmuşam mahrem serây-ı server her dü cihân
Lutf-ı Hakla müşkilât-ı şerh u hâl itsem gerek

5. Sad-hezâr şükr ile Hakkı mazhar-ı men-zâr kabîr
Misk-i reyhân ‘anberân-ı şemse ‘âr itsem gerek
Kemâhlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı, s. 100

Sâdık Ağazâde Sıdkî Efendi (ö. 1925)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1. Özündür hilkat-i ekvâna bâ'is

367 Biz de, "Ey ateş" dedik, "İbrâhim'e serin ve zararsız ol!"
368 Necm, 17 "Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı."
369 Duha 10 "El açıp isteyeni de sakın boş çevirme!"

Yüzündür fıtrat-ı insâna bâ'is

2. Cemâlin tal'at-i hûrşîd ü mâha
Hayâlin gerdiş-i devrâna bâ'is

3. Bozulduysa nola eyvân-ı Kisrâ
Kaşındır tâkati vîrâne bâ'is

4. Dü çeşmin yâdigârı oldu nergis
Şaçındır sünbül ü reyhâna bâ'is

5. Hevâ-yı gonce-i ruhsâr-ı alın
Nevâ-yi bülbül-i nâlâna bâ'is

6. Mey-i sahbâ-yı la'lin neş'esidir
Ṣafâ-yı Kevser-i Rahmâna bâ'is

7. 'Aceb midir ola fazl ü kemâlin
Nüzûl-i âyet-i Kur'âna bâ'is

8. Sana ta'zîmidir Bârî-i gufrân
Sana 'isyân olur nîrâna bâ'is

9. Dil-i Ṣıdkîde derd-i hasretindir
Şehâ bu dîde-i giryâna bâ'is

Sâdık Ağazâde Sıdkî Efendi Dîvânı, s.182

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

1. Zemîn-i zînet-efzâdır Muhammed
Zamâna feyz-bahşâdır Muhammed

2. Cemâli âfitâb-ı burc-ı lâhût
Meh-i nâsût-pîrâdır Muhammed

3. Siyâhat-gâhı heft iklîm-i eflâk
Mekîn-i 'arş-ı a'lâdır Muhammed

4. Zuhûr-ı kâf u nûna oldu bâ'is
Hurûf-ı kevne ma'nâdır Muhammed

5. Ser-pe-ser *lî ma'allâh*[370] üzre çıka
Şehen-şâh olsa ber-câdır Muhammed

6. Ṣıfât-ı pâk-i Hakk'a oldu mir'at
Makâm-ı cem'-i esmâdır Muhammed

7. Açıldı dîde-i imkân 'amâdan
Devâ-yı derd-i 'amyâdır Muhammed

8. 'Aceb midir olursa fahr-ı kevneyn
Şeh-i dünyâ ü 'ukbâdır Muhammed

9. Emîn-i genc-i esrâr-ı şerî'at

---

370 Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)

Delîl-i râh-ı takvâdır Muhammed

10. Ziyâfet-hâne-i garr u ‘alâda
Zihî mihmân-ı Mevlâdır Muhammed

11. Vücûdu rahmeten li’l-’âlemîndir
Şefî’-i dâr-ı uhrâdır Muhammed

12. Bozuldu tumturâk-ı kasr-ı Kayser
Müzeyyel mülk-i Kisrâdır Muhammed

13. Nola vasfında ‘âciz olsa Sıdkî
Medîh-i Rabb-i a’lâdır Muhammed
Sâdık Ağazâde Sıdkî Efendi Dîvânı, s.188

Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün / Mefâ‘îlün

1. Nümâyân *küntü kenzen*[371] nüktesi nûr-ı cebîninden
‘Âyân sırr-ı ‘âmâ târîk-i zülf-i dil-nişininden

2. ‘Ark mı katre-i gül mü şarâb-ı bezm-i vahdet mi
Teraşşuh eyleyen ruhsâr-ı pâk nâzenininden

3. Dirilmezdi dem-i ‘ayş ile ecsâm bâlide
Meded-hâh olmuş feyz-i leb-i hikmet-karîninden

4. Gubâr-ı pâyına yüz sürmege müştâk idi evvel
Sevindi ‘arş-ı ‘Âlâ makdem-i nüzhet-i rehîninden

5. Bozar dîn-i kadîmi Çin’de ateş-perestler
Eger bir nokta bilse âyet-i hasen-i mübîninden

6. Hıtâ mülkin müşevveş eyledi gisû-yı miskînin
Habeş iklimi revnak buldu hâl-i ‘anberininden

7. Bozuldu Şevket-i İrân tîg-i ebrû u ânınla
‘Aden engüşt ber-leb kaldı dendân-ı sîninden

8. Nola zenbûr-veş inler ise zindân-ı firkatde
Dil-i ‘uşşâk-ı zârın yâd-ı la’l-i engîninden

9. ‘Aceb Ka’be’de kangı rişteye destin dırâz eyler
Olanlar munkatı’ dünyadaki habl-i metîninden

10. Seni vasf etmeğe lâyık ne hâmem ne lisânım var
Sayılmaktır murâdım yine kân-ı kemterîninden

11. Kusurumla ümîdim kesmem eltâf-ı ‘umûminden
Dirîg etme şehâ ihsânını Sıdkî-i hazîninden
Sâdık Ağazâde Sıdkî Efendi Dîvânı II, s. 226-227

Şeyh Hâlid (ö. 1931)
Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

---

[371] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)

1. Sâilim geldim kapına el-amân yâ Mustafâ
Sen şefiü'l-müznibînsin yâ Habîb-i Kibriyâ

2. Rahmeten li'l-âlemînsin enbiyânın seyyidi
Kapının muhtâcıdır hep enbiyâ vü evliyâ

3. Öyle bir sultân-ı âlemsin ki şânında Celîl
Okudu levlâke levlâk gönderip hem ve'd-duhâ

4. Zâtını zâtına mir'ât etti Rabbü'l-âlemîn
Gelmedi gelmez cihâna misl-i zâtın bir daha

5. Şer-i pâk-i Ahmedîne kim tevessül eyledi
Oldular sultân-ı âlem cümleten bây u gedâ

6. Bir garîbim nefs elinde olmuşum gâyet zebûn
Tut elimden destgîr ol bulayım râh-ı hüdâ

7. Lutf edip sun bâde-i aşkı bu kemter bendene
Terk edip cümle sivâyı zikr-i Hak ola gıdâ

8. Rahm edip hâlime al bu benliğim benden amân
Unutup ben beni edem yoluna cânım fedâ

9. İzz ü câhın hurmetine Hâlid-i bîçareyi
Sen garîk-i bahr-i aşk et mâni olmasın sivâ

Şeyh Hâlid Divanı s.169-170

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. El-meded yâ destgîr-i sâlikân-ı bî-nevâ
Maden-i cûd u sehâvet yâr-ı gâr-ı Mustafâ

2. Menba-ı bahr-i velâyet yâ imâmü'l-müslimîn
Eyledi seni halîfe ol Rasûl-i kibriyâ

3. Feyz-i Hakk´ı senden etti hep edenler iktibâs
Sensin ol Sıddîk-ı ekber sâhib-i lutf u atâ

4. Bir garîbim vâdi-i gaflette kaldım el-amân
Şaşırıp nefs ile şeytân yolumu aldı hevâ

5. Sen inâyet eylemezsen yetişip feryâdıma
Dâmen-i pâkin ne mümkün tuta ben gibi gedâ

6. Tut elimden destgîr ol hâlime rahm eyleyip
Kalmadı yoktur enîsim kalmışım ben bî-nevâ

7. Şema-ı feyzin tutup yak şu dil-i nâlânımı
Yüz sürüp kapına geldi Hâlid-i âciz gedâ

Şeyh Hâlid Divanı s. 170-171

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Es-selâm ey nûr-ı âlem evliyâlar rehberi
Es-selâm ey seyyidü'l-kevneyn nebîler serveri

2. Sensin ol sultân-ı kevneyn yâ Rasûlallâh meded
Es-selâm ey nûr-ı âlem ins ü cin peygamberi

3. Olmasaydın halk olunmazdı dü-âlem yâ Nebî
Es-selâm oldu kapının cümle âlem kemteri

4. Şânına levlâk okundı sonra halk oldu cihân
Es-selâm oldun dü-âlem halkının sen serveri

5. Yüz sürüp geldi kapına koyma mahrûm Hâlid´i
Es-selâm eyle kapında ehl-i beytin çâkeri
Şeyh Hâlid Divanı s. 213

Abdurrahman Sâmî Niyazi Saruhânî (ö. 1934)
Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilâtün / Fâʻilün

1. Kâ'inâta hep velî ni'mettir Âl-i Mustafâ
Bâdi-i îcâd-ı hulkiyyettir Âl-i Mustafâ

2. Hakk cemâl-i nûruna mazhar edip mahbûbunu
Hüsnüne âyîne-i vahdettir Âl-i Mustafâ

3. Mihver-i mîm-i Muhammed'le bu imkân devreder
Kün fekâne nokta-i nisbettir ÂI-i Mustafâ

4. Müstefîd oldu nebîler Fahr-i Âlemden ezel
Vâsılîne rehber-i vuslattır Âl-i Mustafâ

5. Hâtem-i nûr-i Muhammed pertev-i şems-i vücûd
Hârikâne kenz-i bîgayettir Âl-i Mustafâ.

6. Sâye-i nûriyle buldu serteser âlem nizâm
Âlemîne rûh-i kudsiyyettir Âl-i Mustafâ

7. Meşrık-ı envâr-ı vahdet burcu evlâd-ı güzîn
Rehber-i dîdâr-ı kurbiyyettir Âl-i Mustafâ

8. Rûh-i kül mahbûb-i Mevlâ akl-ı küldür Murtazâ
Nefs-i kül Zehrâsına fıtrattır Âl-i Mustafâ

9. Âlemîne aks-i endâz pertev-i sırrı'i-vücûd
Arş u Ferş ü Cennete zinettir Âl-i Mustafâ

10. Reşha-i nûriyle buldu hep velîler i'tilâ
Kâsim-i esrâr-ı ulviyyettir Âl-i Mustafâ

11. Hânedân-ı ehl-i tevhîd âsitân-ı rahmeti
Cümleye Haktan velîni'mettir Âl-i Mustafâ

12. Mü'minîne farz-ı ayn etti Hudâ ta'zîmini
Medhi mensûs ile âyettir Âl-i Mustafâ

13. Sâmiyâ kullukla kıl bâb-ı Alî'ye intisâb
On sekiz bin âleme rahmettir Âl-i Mustafâ
Abdurrahman Sâmî Niyazi Saruhânî, s.51-52

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Sana hep bendedir cümle halâyık yâ Resûlallâh
   Kemâlin dört kitâbullâhta nâtık yâ Resûlallâh

2. Ehadsin devr-i âlemde Samedsin sırr-ı âdemde
   Muahharsın ki nûrun nûr-i sâbık yâ Resûlallâh

3. Kemâlüllâhı hatm ettin mine'l-evvel ile'l-âhir
   Cemâlin hüsnüne Allâh da âşık yâ Resûlallâh

4. Senin envâr-ı hüsnündür eder eflâki pür envâr
   Melekler nûr-i dîdârınla yanık yâ Resûlallâh

5. Ki sen mir'ât-i evhad anın-çün şöhretin Ahmed
   Senin mislini halk etmedi Hâlikyâ Resûlallâh

6. Tabîb-i herdü âlemsin habîb-i zât-ı a'zamsın
   Ki sensin derdlere Lokmân-ı hâzık yâ Resûlallâh

7. Nebîlerle velîler nûruna pervâne olmuştur
   Kemâlin hep kemâl-i halka fâik yâ Resûlallâh

8.Tehî-destem ümidim hazretindendir dü âlemde
   Muhammedsin senin va'din de sâdık yâ Resûlallâh

9. Hevâ-yı aşkına düşen eder mi âleme rağbet
   Cihânı terk eder aşkınla zâik yâ Resûlallâh

10. Kebâir ehline çünkü şefâ'at müjdesin verdin
    Elimde bu sened ümmîd-i sâik yâ Resûlallâh

11. Aman reddeyleme cürmûmla bâb-ı lutf u cûdundan
    Sıfatın Hakk sıfâtma mutabık yâ Resûlallâh.

12. Bu Sâmî derdmendin dû cihânda destgîri ol
    Kulunu etme şâhım, nâre lâyık yâ Resûlallâh

Abdurrahman Sâmî Niyazi Saruhânî, s.115-116

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. İhâta etti kevni mu'cizâtın yâ Resûlallâh,
   Kemalüllâh ile hep hârikâtın yâ Resûlallâh.

2. Senin ef'âl ü ahvâlin gelüptür *li ma'allâh*[372]tan,
   Hemen vahy-i Hudâdır sânihâtın yâ Resûlallâh

3. Senin sırrında zâhirdir ezelden *küntü kenzüllâh*[373]
   Hudâ âyînesi zât u sıfatın yâ Resûlallâh

4. Kemâlât-ı risâlette ferid bir dürr-i yektâsın,
   Ledünnî-i hikem her beyyinâtın yâ Resûlallâh

---

[372] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)
[373] "Ben (gizli) bir hazîneydim."(Yılmaz, 1992: 98)

5. Makam-ı kurb-i *ev ednâ*[374] tecellîgâh-ı sırrındır
Gubârın zînetidir âliyâtın yâ Resûlallâh.

6. Kulun Sâmî Niyâzî ye meded kıl her dü âlemde
Der'indir mültecâsı hep usâtın yâ Resûlallâh.
Abdurrahman Sâmî Niyazi Saruhânî, s.117

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Şuhûdun *kul hüvellâh*[375] âyetidir yâ Resûlallâh
Vücûdun *lî maa'llâh* hıl'atidir yâ Resûlallâh

2. Celâlinden celâlüllâh cemâlinden cemâlüllâh
Tecellîsi sana Hakk ni'metidiryâ Resûlallâh

3. Nikâbın bezm-i «mâ evhâ» hitabın vahy-i Mevlâdır
Gubârın Arş-ı A'zam zinetidir yâ Resûlallâh

4. Kemâl-i rahmetin Yâsîn nevâl-i hikmetin Tâhâ
Ki ravzan âşikânın cennetidir yâ Resûlallâh.

5. Tecellîgâh-ı vahdetsin urûcun lâmekânîdir
Ki sırrın sırr-ı Rahmân vahdetidir yâ Resûlallâh

6. Ki sen nûr-i mücessemsin ki sen bahr-i mutalsamsın
Huzûrun bezm-i Sübhân halvetidir yâ Resûlallâh.

7. Senin şânında geldi *rahmeten lil'âlemîn*[376] vasfı
Vücûdun cümleye Hakk rahmetidir yâ Resûlallâh

8. Elif iâm mîm beyân eyler kemâl-i vuslat-ı zâtın
Ki zâtın şems-i vahdet tal'atıdır yâ Resûlallâh

9. Hısâlin *lî ma'allâhtır*[377] ki ef'alin *kulillâh*[378]tır
Ki şânın şân-ı *levlâk*[379] gurbetîdir yâ Resûlallâh

10. Şefaat kıl kulun Sâmî Niyâzî kemtere Şâhım
Şefâ'at hep usâtın devletidir yâ Resûlallâh
Abdurrahman Sâmî Niyazi Saruhânî, s. 118

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Cemî-i enbiyânın serverisin yâ Resûlallâh
Umûmen kâinatın mefharisin yâ Resûlallâh.

2. Ezelden tâ ebed nûrun delîl-i cümle mevcûdât
Nebîler sadrı mürseller ser'isin yâ Resûlallâh

3. Senin asâr-ı nûrundan bedidâr oldu bu imkân

---

[374] Necm, 9 "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."
[375] İhlas 1, De ki: "O, Allah'tır, tektir.
[376] Enbiyâ, 107: "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik"
[377] Benim Allah ile öyle anlarım olur ki... (Yılmaz, 1992: 115)
[378] En'am, 91 "(Resulüm!) Sen "Allah" de, sonra onları bırak, daldıkları bataklıkta oyalanadursunlar!"
[379] "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

Anınçün alemînin enverisin yâ Resûlallâh

4. Te'ayyunde beşersin gerçi ayn ile hüviyyette
Tecelliyyât-ı Hakk'ın mazharısın yâ Resûlallâh

5. Ulûm-i evvelîn û âhirinin menba'ı sensin
Kemâlât-ı Hudâ'nın manzarısın yâ Resûlallâh

6. Nice mest-i müdâm olmaz senin aşkınla mevcûdât
Hudânın en güzel peygamberisin yâ Resûlallâh

7. Cemî-i hastegâna cürm ü isyâna devâ senden
Münâcât mültecâsı mihverisin yâ Resûlallâh

8. Ne mümkün şânını tavsîf ki evsâfın senin Kur'ân
Cemî-i dilberânın dilberisin yâ Resûlallâh

9. Kabûl eyle kulun Sâmî Niyazi'yi dü âlemde
Bütün halkın zahîr-i ekberisin yâ Resûlallâh

Abdurrahman Sâmî Niyazi Saruhânî, s.119

Siverekli İbrahim Re'fet (ö. 1938)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Sabâhatda cemâlin şems-i enver yâ Resûlallâh
Sana nisbet nebîler necm ü ahter yâ Resûlallâh

2. Senin gül-reng-i ruhsârın için vech-i şebîh yokdur
Demem hâşâ ki güldür hadd-i ahmer yâ Resûlallâh

3. Bütün mahlûka bir âvîze-i 'arş-ı mu'azzamdır
Çerâğ-ı ravza-i pâk-ı münevver yâ Resûlallâh

4. Ezân u kâmetin zikrinde izhâr-ı vedâd etdi
Muhammed ismine Allâhu ekber yâ Resûlallâh

5. *Tudillu men teşâ*[380] esrârı vardır yoksa billâhî
Sana îmân ederdi heft kişver yâ Resûlallâh

6. Zemîn ü âsmân kan ağlıyor za'f-ı diyânetden
Yine sen ol bize dünyâda reh-ber yâ Resûlallâh

7. Kulun Re'fet yazıpdır hâme-i aşkınla bu na'tı
Senâ-hânın anunçün etdi ez-ber yâ Resûlallâh

Siverekli İbrahim Re'fet Dîvânı, s.209

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Makâmın bûsegâh-ı kudsiyândır yâ Resûlallâh
Yanında 'arş-ı a'lâ âsitândır yâ Resûlallâh

2. Kelâm-ı müstetâbın 'urvetü'l-vuskâ-yı ümmetdir
Tarîkin şâh-râh-ı sâlikândır yâ Resûlallâh

---

[380] A'râf, 155 "...onunla dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletirsin..."

3. İlâ yevmi'l-kıyâm şer'-i mübînin pâyidâr olsun
O bir habl-i metîn-i Müslümândır yâ Resûlallâh

4. Gönül mürğı ne denli etse pervâz vech-i 'aşkınla
O cevvâl rûha feyzin âşiyândır yâ Resûlallâh

5. Kulun Re'fet ne rütbe kem-bizâ'a olsa vassâfın
Miyânında yine bir tercemândır yâ Resûlallâh
Siverekli İbrahim Re'fet Dîvânı, s.210

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Sabâhatda yüzün *şemsü'd-duhâ*[381]dır yâ Resûlallâh
Mu'attar saçların leylü'd-dücâdır yâ Resûlallâh

2. Muhammed ismine olmaz mı mazhar Ahmed-i Muhtâr
Huzûr-ı Hak'da zâtın Mustafâdır yâ Resûlallâh

3. Simât-ı ni'met-i İslâm'ı çekdin şarkdan garba
Ana mihmân olan ehl-i Hüdâ'dır yâ Resûlallâh

4. Vücûdunla mübâhî hâl-i ğabrâ levh ü eflâke
Makâmın gıbta-fermâ-yı semâdır yâ Resûlallâh

5. Çekilse çeşm-i 'uşşâka hakîkat-bîn olur mutlak
Gubâr-ı kayd-ı pâkin tûtiyâdır yâ Resûlallâh

6. Ölürsem zevk-i 'aşkınla hayâtım câvidânîdır
Sana her vechile ruhum fedâdır yâ Resûlallâh

7. Kebâ'ir ehline mahsûs şefâ'at va'dine her hâl
Güneh-kâr bendeniz Re'fet sezâdır yâ Resûlallâh
Siverekli İbrahim Re'fet Dîvânı, s.211

Ahmet Hamdi Serbestzâde (ö. 1939)
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Nevâl-i ref'etin rûha gıdâdır yâ Resûlallâh
Kemâl-i şefkatin derde devâdır yâ Resûlallâh

2. Seni Hakk *rahmeten li'l-'âlemin*[382] gönderdi bugüne
'İnâyet, mekremet senden 'atâdır yâ Resûlallâh

3. Zihî envâr-ı lâhûtiyye ki zât-ı Hümâyûnun
'Aceb 'âyîne-i zât-ı Hüdâ'dır yâ Resûlallâh

4. Şefî'ü'l-müznibîn sensin efendim rûz-ı mahşerde
Şefâ'at şânına ancak sezâdır yâ Resûlallâh

5. Gubâr-ı âsitânın ey şeh-i zîbende-i *levlâk*[383]
'Uyûn-ı iştiyâka sürme-sâdır yâ Resûlallâh

---

381 Şems, 1 "Yemin olsun, güneşe ve kuşluğuna"
382 Enbiyâ, 107: "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik"
383 "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992: 113)

6. Yolunda ihtiyâr-ı zahmet-i râhî de bir şey mi
Fedâ-yı nakd-i cân etsem revâdır yâ Resûlallâh

7. Mübârek ravza-i pâkine arz-ı ihtiyâcâtım
Sana subh ü mesâ cilve-nümâdır yâ Resûlallâh

8. Hemîşe feyz-i rûhâniyyetinden eyler istimdâd
Kulun Hamdî kapında bir gedâdır yâ Resûlallâh
Ahmet Hamdi Serbestzâde, s.3

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Cemâlin çünkü mir'ât-ı Hüdâ'dır yâ Resûlallâh
Kemâlin gevher-i kân-ı Hüdâ'dır yâ Resûlallâh

2. Hayât-ı câvidânî bahş eder her mürde-i kalbe
Ki feyz-i himmetin iʻcâz-nümâdır yâ Resûlallâh

3. Bu ʻâciz ümmetin hep mülhidînin zîr-i kahrında
Ezilsin mî hemîşe nâ-revâdır yâ Resûlallâh

4. Eğerçi bu netîce cürmümüz Hakk'ın cezâsıdır
Şefâʻat mücrime ancak sezâdır yâ Resûlallâh

5. ʻİnâyetle yetiş imdâdına ey mefhar-ı ʻâlem
Cenabın menbaʻ-ı lutf u ʻatâdır yâ Resûlallâh

6. Senin ünvân-ı fahrin *rahmeten li'l-ʻâlemîn*[384] olmuş
Anınçün re'fetin ibzâl becâdır yâ Resûlallâh

7. Huzûra sad-salât ile selâm ithâf edip Hamdî
Niyâzı hazretinden bir devâdır yâ Resûlallâh
Ahmet Hamdi Serbestzâde, s.4

Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün / Mefâʻîlün

1. Muhammed'den diğer yokdur erişmiş *kâbe kavseyn*[385]e
Gürûh-ı enbiyâdan girmemiş bir ferd o mâbeyne

2. Harem-gâh-ı visâle Ahmed'i daʻvet edip Mevlâ
O halvet oldu mahsûs cümleden sultân-ı kevneyne

3. Kudûm-ı pâkini takbîl ile hep melâʻ-i aʻla
Gubâr-ı naʻlini kehlü'l-basar kıldılar ʻayneyne

4. Rikâb-dârı iken tâ sidreye dek Hazret-i Cibrîl
Zuhûr-ı sırr-ı bî-rengi nihâyet verdi isneyne

5. Riyâz-ı lâ-mekânı öyle seyrân etdi ki ferdâ
Tecellî-i cemâl-i Kibriyâ nûr saldı lahzeyne

6. Gözümde tütmede tûtyâ gibi çokdan beri el-hak
Cebîn-sâ-yı saʻâdet olmak estâr-ı şerîfeyne

---

384 Enbiya 107: "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik".
385 Necm, 9: "İki yay aralığı kadar, hatta daha da yakın bir mesafe."

7. Yanarım haşre dek nâr-ı firâkıyla ânın billâh
Ziyâret etmeden Hamdî ölürsem şâh-ı kevneyne
Ahmet Hamdi Serbestzâde, s.5

Hamâmîzâde İhsân (ö. 1948)

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

1. Matla'u'l-envâr-ı sevdâ kaşların işrâk eder
Rü'yet ehlin sâcid-i mihrâb-ı istigrak eder

2. Bir görünsen şöyle ey dîdâr-ı illiyyîn-fürûz
Âlem-i imkânı nâr-ı gayretin ihrâk eder

3. Meyl-i güftârın senin ey âfitâb-ı kibriyâ
Hey ne mu'ciz şîvedir zerrâtı hep intâk eder

4. Mâye-i derman gıdâ-yı âşıkân derdin yeter
Derd o nekbettir ki derdinden gönül ıtlâk eder

5. Yâ habîballâh bir şûride-ser meczûbunum
Dem gelir İhsân'ı feyzin şöhre-i âfâk eder
Hamâmîzâde İhsân Dîvânı, s. 36

Mefûlü/Fâilâtün/Mefûlü/Fâilâtün

1. Ben cür'a-nûş-ı aşkım peymâne-i bekâdan
Sermest-i neş'e geçtim meyhâne-i fenâdan

2. Bir vasla mahrem oldum âvâze-i mahabbet
Aks-âver oldu yer yer her âşinâ sadâdan

3. Gönlüm bu ibtilâdan âzâde kılma yâ Rab
Âzâde kılma yâ Rab gönlüm bu ibtilâdan

4. Bir derdmend-i aşkım yanmaktayım demâdem
Mihr-i cemâl-i pâk-i mahbûb-ı kibriyâdan

5. Mahbûb-ı kibriyâ bir sultân-ı enbiyâdır
Maksûd odur muhakkak îcâd-ı dü-serâdan

6. Erbâb-ı aşka olmuş hâk-i harîmi her an
Kuhl-i cilâ-yı vicdan bin türlü tûtiyâdan

7. Ey menba'-ı şefâ'at vey meş'al-i hidâyet
İhsânı kesme lutf et ihsân-ı bî-nevâdan
Hamâmîzâde İhsân Dîvânı, s. 37

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

1. Nazargâhımda her yer cilve-zâr-ı hûr aşkından
Tecellîhâne-i âlem serâser Tûr aşkından

2. Zihî garrâ temâşâ hakkı bâtıldan eder tefrîk
Gönüllerden çıkan âvâze-i Mansûr aşkından

3. Görenler ebruvânın sayha-i Allâhü Ekberle

Birabbi'l-beyt olurlar sâcidân-ı nûr aşkından

4. Füyûz-ı aşk-ı pâkin birbirinden eyler istirkâb
 Zemin bir mest-i ma'zûr âsumân meshûr aşkından

5. Yanardım misl-i İhsân âteş-i cânsûz-ı gayretten
 Ma'âzallâh eger bir an olaydım dûr aşkından

Hamâmîzâde İhsân Dîvânı, s.38

Kastamonulu Sofuzâde Mehmet Tevfik Efendi (ö. 1960)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Olup mir'at dîdârın Hudâ'ya yâ Resûlallâh
 Safâlar verdi 'aşkın mübtelâya yâ Resûlallâh

2. Edilse bahs-i deryâ-yı 'inâyet ü 'atâ elbet
 Olur keff-i kerîminden kinâye yâ Resûlallâh

3. Yazılsa bir kitâba harf-i medh-i zâtı zî-şânın
 Uçar evrâk Sidretü'l-müntehâ'ya yâ Resûlallâh

4. Degildir medhine ser-had rif'at-i Sidre'ler hattâ
 Tefevvuk gösterir 'arş-ı 'alâya yâ Resûlallâh

5. Alır her pâresin kerrûbiyânı 'âlem-i kudsî
 Sunarlar bâr-gâh-ı Kibriyâ'ya yâ Resûlallâh

6. Kulun Tevfîk'e sultânım meded-fermâ-yı ihsân ol
 Yüzün sürdükce hâk-i ilticâya yâ Resûlallâh

Sofuzâde Mehmet Tevfik Efendi, s. 217

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Günehden yok visâle ihtimâlim yâ Resûlallâh
 Garîb ü bî-mecâlim pây-mâlim yâ Resûlallâh

2. Kerem kıl bize ki hâk-i derinden nâ-ümîd etme
 Murâdımdır cihânda rûy-mâlim yâ Resûlallâh

3. Firâkinden yanar nâra derûnum âh-ı hasretle
 Za'îfim bî-mu'înim bî-mecâlim yâ Resûlallâh

4. Huzûra varmaga yüz bize 'afv-ı zât-ı pâkindir
 Kabûl et her cihetle 'arz-ı mâlım yâ Resûlallâh

5. Beni miskîn âarîb dergeh-i devlet-me´âbında
 Sana 'arz-ı günehdir hasb-i hâlim yâ Resûlallâh

6. Seni zikr etmek için Hâlık-ı Yezdân eşyâyı
 Kılıpdır halk dahî bu kîl u kâlim yâ Resûlallâh

7. Uyandır şem'ini Tevfîk âarîbin bezm-i vaslından
 Ser-i pervâne-i hayl-i cemâlim yâ Resûlallâh

Sofuzâde Mehmet Tevfik Efendi s.218

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlin matla'-ı nûr-ı hüdâdır yâ Resûlallâh
Behâ-yı hüsnine 'âlem fedâdır yâ Resûlallâh

2. Bahar-ı ma'rifetde bir gül-i zîbâ-yı vahdetsin
Nigeh-bânın Cenâb-ı Kibriyâ'dır yâ Resûlallâh

3. Olunca mevrid-i vahy-i ilâhî kalb-i müştâkın
Vücûdın levh-i mahfûz-ı Hudâ'dır yâ Resûlallâh

4. Sana verdi Hudâ-yı lem yezel 'ilmin tecellâsın
Sebak-hân-ı kemâlin enbiyâdır yâ Resûlallâh

5. Risâlet emrine âyât-ı Hak eyler şehâdet hep
O âyetler ki hep mu'ciz-nümâdır yâ Resûlallâh

6 Mukadderdir zuhûrın gerçi nesl-i sulb-i Âdem'den
Vücûdın kâ´inâta mübtedâdır yâ Resûlallâh

7. Seni âyîne kılmış sun'-ı kudret vahdet-i zâtına
O ma'nâya cenâbın âşînâdır yâ Resûlallâh

8. Bütün evsâf u ahvâlinde hîç bir benzerin yokdur
Temâmiyyet bu sûretde sanadır yâ Resûlallâh

9. Kulun Tevfîk'e âlemden bu devlet hazz-ı kâfîdir
Ki mikdârınca meşgûlü's-senâdır yâ Resûlallâh
Mehmet Tevfik Efendi s.221-222)

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1. Eylemiş hilkat-i tezyîn zâtın ile hûbsun
Hüsn ile 'âlemleri meftûn eden mahbûbsun

2. Nûr-ı vechin eylemiş ufk-ı melâhâtden zuhûr
'Arz-ı dîdâr et yeter bilmem neden mahcûbsun

3. Ruhlarından eylemiş hüsn-i ezel keşf-i nikâb
Ma'şer-i idrâke hayret-bahş olan âşûbsun

4. Veznine olmaz bedel dünyâ vü mâ-fî-hâ senin
Ma'den-i imkân içinde gevher-i matlûbsun

5. Sûretin vasfında lüknet gösterir hüsn-i beyân
Zâtını ta'rîfe imkân olmayan kerrûbsun

6. Öyle bir rûh-ı musavversin ki sahn-ı lâ-mekân
Cilve-gâhındır bütün ol cânibe meclûbsun

7. Na't-ı pâkin vird edip Tevfîk ol ratbu'l-lisân
Sen belâgat 'âleminde sâhib-i üslûbsun
Sofuzâde Mehmet Tevfik Efendi s. 226

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1. Cemâlin âfitâbı mihr-i enverden münevverdir
Vücûd-ı akdesin envâr-ı zât-ı Hakk'a mazhardır

2. Nübüvvet tâ ezelden mansıb-ı ‘âlî cenâbındır
Anınçün cedd-i pâkin Hazret-i Âdem peyamberdir

3. Olur gîsûların gayr-ı nisâr-ı ‘âlem-i vahdet
Türâb-ı âsitânın reşk-bahş-ı misk-i ezferdir

4. Harîminde olur kerrûbiyân âmâde-i tekrîm
Kedûrât-ı beşerden ravza-i pâkin mutahhardır

5. Mu’attar çehre-i ‘ulyâ ki ervâh eyler isti’âb
O ‘âlî kubbe kim envâ’-ı feyz ile muattardır

6. Sen ol mahbûb-ı ‘âlemsin ki ‘âlem kâ´inâtındır
Garaz îcâddan zât-ı şerîfindir mukâdderdir

7. Eyâ şâh-ı rusûl Tevfik’e aksâ-yı murâd ancak
‘İnâyet-hâne-i pâkinde ber-cây-ı mu’ahhardır

Sofuzâde Mehmet Tevfik Efendi s.229

SONUÇ

Türk edebiyatının edebi türleri içerisinde Hz. Muhammed'in şiire konu olması ve şiirde bir sevgili olarak ele alınıp işlenmesi onun insanlara verdiği önem ile bağlantılıdır. Bu ona olan bağlılığın derecesini, ona olan hayranlığın sınırsızlığını ve ona olan sevgi ve saygının samimiyetini göstermesi bakımından çok önemlidir. Divanların başında yer alan dini türler içerisinde hamdiye, tevhit ve münacattan sonra naatlara yer verilmesi, bazen de divanlara naat ile başlanması, özellikle divanların gazeller bölümünde sevgili olarak ele alınıp yazılması ve bunun geleneksel bir bakış açısıyla yaygınlaştırılması, bu samimiyetin göstergesidir. Şairin, Hz. Muhammed'i bir sevgili olarak ele alıp işlemesi, onun sevgi ve aşkının toplumsal zemine oturduğunun bir işaretidir. Naatlar, saygınlığın şiirle topluma ulaştırılması ve bunun toplumsal bir duygu olarak ortaya çıkması sonucunu doğurmuştur. Peygamberin ümmetine kucak açması, ümmetin ona olan sevgini sürdürmesine yetmiştir.

Şairler, Hz. Muhammed'i sevgili olarak ele almışlardır. Divan şiirinde âşığın sevgili karşısında belli görevleri vardır. Bu görevler âşık olmanın gereğidir. Şairler, Hz. Muhammed'i sevgili olarak ele aldıklarından dolayı âşıklık görevini yerine getirme düşüncesiyle şiirlerini en içten ve en samimi bir şekilde, buldukları en güzel ifadelerle ortaya koymuşlardır. Şairler öncelikle sevgiliden gelecek olan her türlü eziyete katlanarak buna kayıtsız şartsız teslim olmuşlardır, sevgilinin isteklerini yerine getirerek ona kavuşmanın özlemiyle yanıp tutuşmuşlardır, onun yaratılışının yaratıcının bilinmesine hizmet ettiğini bilip yaratıklara karşı olan duygu ve düşüncelerini olgun gönül dokunaklığı ile ortaya koymuşlardır. Şairler, Muhammed'in yaratılışına duydukları hayranlıklarını onun yaratılışındaki üstün meziyetleri sıralayarak dile getirmişlerdir. Şairler bir âşığa yakışır tavırla sevgiliye isyan etmeyerek canları ile ona bağlı kalıp onun kapısına ulaşmak için her türlü tehlikeyi göz önüne alamışlar bu duygular ile aşklarını şiirleştirmişlerdir. Şairler naatlarda Hz. Muhammed'e olan bağlılıklarını vurgulayıp ona kavuşma isteklerini iletmişler, ondan yardım, lütuf ve şefaat beklentilerini dile getirmişlerdir. Bu nedenle bir sevgili olarak ele alınan Hz. Muhammed merhameti, iyiliği ve yardımı ile şairlerin gönüllerinde filizlenen ümit kapılarını açmıştır. Beklenen peygamberin âşıklarına karşılık vermesi, iyilik ve yardımda bulunmasıdır.

Divanlara hamdele ve tevhit ile başlanması münacat ve naat ile devam edilmesi geleneksel bir yöntem olmakla birlikte bazı divanlara tevhit olmadan münacat veya naat ile başlandığı, bazı divanlarda ise dini türlere hiç yer verilmediği görülür. Divanların başında yer alan naatlar genellikle kaside nazım şekliyle yazılmıştır. Bundan dolayı naat türüyle yazılan şiirler genelde divanların kaside bölümlerinde yer almış ve incelemelerde kaside nazım şekli olarak değerlendirilmiştir. Ancak kasidelerin on beş beyitten uzun olması, dua bölümlerinin bulunması, şairlerin bazen dua bölümünden önce mahlaslarını kullanması gibi belirleyici özelliklerinden dolayı bu naatların on beş beyitten az olanları gazel nazım şekli olarak ele alınıp değerlendirilmiştir. Geleneksel olarak naatlara divanların başında yer verilmiş olsa da bazı şairler hem kaside hem de gazeller bölümünde naat yazmışlardır. Divanların gazeller bölümünde naat yazma geleneği zamanla yaygınlaşmış ve gazel nazım şekliyle yazılan naatların sayısı artmıştır.

Genel olarak gazel nazım şekli ile yazılan naatların ilk beyitlerinde Hz. Muhammed'in alemlerin yaratılma sebebi olması, Kur'an'da övülmesi, Kur'an sureleri ile adının eşleştirilmesi; sonraki beyitlerde isim ve sıfatları, mucizeleri, fiziki ve ruhi güzellikleri; son beyitlerde ise şairin kusur ve günahlarını dile getirerek Hz. Muhammed'den yardım, lütuf ve şefaat beklentisi ele alınmıştır.

KAYNAKLAR

Abdulkadiroğlu, Abdulkerim- Demirbağ Ömer (1993). *Dîvân-Karslı Süleyman Şadi*. Ankara: Kendi Yayını.

Açar, Bedriye Gülay, (2012). *Salâhaddîn-i Uşşâkî'nin Türkçe Dîvânı ve incelemesi,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ak, Murat (2015). *Bir Osmanlı Münevveri Fâik Ömer Efendi ve Divân-ı Nu'ût'u*. İstem, Yıl:13 Sayı:25, s. 47- 94

Akça, İbrahim (2015). *Tâ'ib Kazakzâde İbrâhîm Malatyavî Dîvânı (İnceleme – Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Isparta.

Akdoğan, Yaşar. (Tarihsiz). *Ahmedî Dîvânı,* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10591,ahmediDÎVÂNIyasarakdoganpdf.pdf?0 16.02.2020

Akın, Mücahit (2010). *Dîvânçe-i Fahrî (İnceleme- Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı İslam Tarihi ve Sanatları Programı, İzmir.

Akpınar, Şerife (2017) Âgâh Dîvânı https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55914,agah-DÎVÂNIpdf.pdf?0 06.02.2020

Aksoyak, İ. Hakkı (1999). *Gelibolulu Mustafa Âlî ve Divanları'nın Tenkitli Metni*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Aktaş, Mutlu Muhammet (2020). *Kazasker Mekkî Divanı (İnceleme-Tahlil-Metin)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı. Giresun.

Aktaş, Yasemin (2010). *Mehmed Nebil ve Dîvânı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı, Ankara.

Alıcı, Mustafa (2010). *Şefaat.* TDV İslâm Ansiklopedisi, C.38, s. 411-412

Alkan, Ahmet (2015). *Fahrî-i Celvetî Hayatı, Eserleri ve Dîvânının Tenkitli Metni.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.

Ararat, Şefika (2010). *Enderûnlu Mehmed Hamid Beg Dîvânı İnceleme- Metin.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Gaziantep.

Arat, Reşit Rahmeti (2006). *Atebetü'l-Hakayık, Edib Ahmet b. Mahmud Yükneki.* Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Arat, Reşit Rahmeti (2007). *Kutadgu Bilig, Yusuf Has Hacip*. Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Arslan, Mehmet (1994). *Zâtî Süleymân Efendi Divan ve Sevânihu'n-nevâdir fi Ma'rifetil'l-anâsır,* Sivas: Dilek Matbaacılık

Arslan, Mehmet (2004). *Antepli Aynî Dîvânı*, İstanbul. Kitabevi Yayınları.

Arslan, Mehmet (2018). *Bursalı İffet Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59882,bursali-iffet-DÎVÂNIpdf.pdf?0 19.01.2020

Arslan, Mehmet (2018). *Mihrî Hâtun Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58679,mihri-hatun-divanipdf.pdf?0 03.2022

Arslan, Mehmet (2018). *Şeref Hanım Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59880,seref-hanim-divanipdf.pdf?0 24.03.2022

Atacan, Mehmet (2014). *Hafiz Mehmet Tahir Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara.

Ataç, Beşir Ataç (2007). *Abdülmecidzade Hafız Dîvânı, İnceleme-Metin.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Gaziantep.

Ataş, Fatma (2019). *Sâdık Ağazâde Sıdkî Efendi Dîvânı (Çeviriyazılı Metin-İnceleme (49a-91b).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Gaziantep.

Ay Alper (2014). *Abdülmecid Sivâsî Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı Türk-İslam Edebiyatı Bilim Dalı, Sivas.

Ay, Mahmut (2010). *İşârî Tefsirlerde Hakîkat-i Muhammediyye Anlayışı*. İstanbul Üniversitesi ilahiyat Fakültesi Dergisi , 23, s. (77-120).

Aydın, İbrahim Hakkı (2002). *Kenz-i Mahfî.* TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 25. s. 258-259.

Aydın, Mehmet Uğur (2007). *Kâimî Dîvânı Transkripsiyonlu Metni ve Tahlili.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Bursa.

Aydın, Mehtap (2007). *Bîçâre Dîvânı İnceleme-Metin (Yüksek Lisans Tezi).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk İslâm Edebiyatı Bilim Dalı, Bursa.

Aydur, Metin (2011). *Mehemmed Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ordu.

Azar, Birol (2005). *Türabî Divânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Doktora Tezi Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Elazığ.

Bal, Esra (2019). *Karamanlı Sabûhî Divanı (İnceleme, Tenkitli Metin ve Dil İçi Çeviri).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

Başar, Yunus (2021). *Muhammed Tahir Safveddin Divanı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Erzurum.

Bayak, Cemal (2017). *Hüsâmüddîn Bin Hüseyn Sehâbî Dîvânı İnceleme-Metin*. Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55746,sehabi-divanipdf.pdf?0 02.05.2020

Bayram, Yavuz, (2008). *Amasya'ya Vali Osmanlı'ya Padişah Bir Şair: Adlî [Hayatı, Şahsiyeti, Şairliği, Dîvânı'nın Tenkitli Metni],* Amasya: Amasya Valiliği Yayınları.

Bektaş, Ekrem (2012). *Siverekli İbrahim Re'fet Dîvânı.* Ankara: Şanlıurfa Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları Şehir Kitaplığı Dizisi: 16

Bilgin, Abdullah Azmi (2017). *Ümmî Sinan Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55913,ummi-sinan-DÎVÂNIpdf.pdf?0 30.01.2020

Bilgin, Abdullah Azmi (2017). *Nigârî Dîvânı,* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55757,nigari-DÎVÂNIpdf.pdf?0 19.01.2020

Bilkan, Ali Fuat. (1997). *Nâbî'nin Türkçe Dîvânı,* Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Bozyiğit, Esra (2021). *Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme - Tenkitli Metin - Nesre Çeviri - Sözlük)* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.

Buket, Atiye (2019). *Karayiğit Dîvân-ı Sükûtî (Metin-İnceleme-Dizin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı, Ankara.

Buluç, Sadettin (1956*). Şeyyad Hamza'nın Beş Manzumesi.* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, C.7/1-2, s.1-16.

Bulut, Halil İbrahim (2005). *Mûcize.* TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 50, s. 350-352

Bülbül, Tuncay (2018). *19. Yüzyıl Bektaşî/Hurûfî Şairlerden Sâcid ve Şiirleri (İnceleme-Metin).* Kayseri: TEZMER

Ceylan, Ömür (2003). *Hânedândan Bir âsî-Damâd Mahmûd Pâşâ-âsaf Dîvânı,* Ankara: Akçağ Yayınları.

Coşkunyürek, Arzu (2007). *Fâik Ömer Efendi Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni.* Yüksek Lisans Tezi Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Muğla.

Çağlayan, Bünyamin (2006). *Baharzâde Ferîde Hanım Divanı.* Ankara: Çağhan Ofset Matbaacılık.

Çakır, Mustafa Sefa (2020). *Yahyâ Nazîm Divanı,* Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.

Çakırcı, Mehmet (2006). *Hâkim Mehmet Efendi Dîvânı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı, Sivas.

Çamyar, Erol (2014). *Nakşibendî Mehmed Murâd Dîvânı (inceleme-Metin.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ordu.

Çavuşoğlu, Halime (2012). *Nâfi Arab Tâhir Efendi-Zâde'nin Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı.* Yayımlanmamış Doktora Tezi Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Erzurum.

Çavuşoğlu, Mehmed ve Ali Tanyeri (1987). *Zâtî Divanı III. Cilt*, İstanbul: İÜ Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Çelebi, İlyas (2000). *İnşikāku'l-Kamer*. TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 22. s, 343-345

Çelik, Nilüfer (1999). *Abdulahad Nûri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni.* Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Elazığ.

Çeltik, Halil (2017). *Ahmed-i Rıdvan Dîvânı,* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55738,ahmed-i-ridvan-divanipdf.pdf?0 02.05.2020

Çetin, Rıdvan (2014). *XIX. Yüzyıl Mutasavvıf Şairlerinden Seyyîd Süleymân Mahvî Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kütahya.

Çetiner, Mehmet (2010). *Molla Murad ve Türkce Divanı,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, Kırıkkale.

Çipiloğlu, Adviye Rabia (2005). *Şânîzâde Atâullah ve Divanı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Çolak, Murat (2010). *Emetullah Hanım Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kütahya.

Demiray, Mehmet (2007). *Hudâyî-ı Kadîm (16. yy) ve Dîvânı İnceleme Tenkitli Metin.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dilı ve Edebıyatıanamlım Dalı, Isparta.

Demirci, Mehmet (1997). *Hakîkat-i Muhammediyye*. TDV İslâm Ansiklopedisi C.15. s. 179-180.

Demirkazık, Hacı İbrahim (2009). *18. yy. Şairi Mustafâ Fennî Dîvân (İnceleme - Tenkitli Metin - Dizin, Cilt 1).* Yayımlanmamış Doktora Tezi Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.

Demirkol, Elif Mine (2019). *Verdî Kâsım Dîvânı (Transkripsiyonlu Metin, Sözlük, Dizin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ağrı.

Devellioğlu, Ferit (1993). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara, Aydın Kitabevi Yayınları.

Dikmen, Hamit (1991). *Seyyid Vehbî ve Divan'ının Karşılaştırmalı Metni,* Basılmamış Doktora Tezi Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Doğan, Muhammed Nur, *Avnî (Fatih) Dîvânı,* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10595,avnfatihDÎVÂNImuhammednurdoganpdf.pdf?0 18.01.2020

Duman, Mehmet Âkif (2005). *Fâzıl Dîvânı (Transkripsiyonlu Metin- İnceleme).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Duman, Muhammed (2010). *Trabzonlu Emin Hilmi Hayatı-Eserleri-Edebi Kişiliği ve Dîvânının Metni.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Ekici, Hasan (2010). *Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Malatya.

Elaldı, Mehmet (2005). *Nazîf Hayatı, Eserleri, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânı'nın Tenkîdli Metni.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Konya.

Elmacı, Betül (2016). *İstanbullu Eşref Divanı (Metin-İnceleme).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitü Anabilim Dalı İslam Tarihi ve Sanatları, Sakarya.

Erbay, Erdoğan (2015). *Ziya Paşa,* Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.

Erdem, Kadri (2008). *Kutup (Seyyid) Osman Fazlî Divânı İnceleme-Metin.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Sakarya.

Erdoğan Mehtap (2011). *Sıdkî Paşa Dîvân ve Berf ü Bahâr*. İstanbul, Kitabevi Yayınları.

Erdoğan, Mehtap (2007). *Fatîn Divanı*. İstanbul: Kitabevi Yay.

Erdoğan, Mustafa (2008). *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) Cilt 1.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Ergin, Ali Şakir (1996). *Yozgatlı Mehmet Said Fennî Dîvânı*, Ankara.

Ergin, Mehmet (1995). *Cemâleddîn-i 'Uşşâkî'nin Hayatı, Eserleri ve Dîvânı'nın Edisyon Kritiği.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü Türk-İslâm Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Ankara.

Ergün, Emel (2004). *Sermed (Feyzullâh) Dîvânı (Edisyon-Kritik, İnceleme).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Sivas.

Erişen Yazıcı, Gülgün (2017). *Edirneli Kâmî ve Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55977,kami-DÎVÂNI-pdf.pdf?0 14.03.2020

Ertaç, Mehmet Bülent (2004). *Ferdî Dîvânı (İnceleme - Metin – Dizin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.

Gökçen, Yunus Tekin (2016). *Hanyalı Mehmet Şefik Efendi ve Divânçesi (Metin-İnceleme).* Yüksek lisans Tezi Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı, Diyarbakır.

Gönel, Hüseyin (2013). *Rusçuklu Zarîfî Dîvânı.* Ankara: Grafiker Yay.

Gözitok, Mehmet Akif (2020). *Erzincanlı Visâlî Dîvânı.* İstanbul: DBY.

Güfta, Hüseyin (1992). *Hazık Mehmed Efendi'nin Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Erzurum.

Güleç, İsmail (2006), *Hamdî ve Na'tları,* Yedi İklim Edebiyat, Kültür, Sanat Aylık Dergi, 194 s. 183- 187.

Güler, Mehmet (2009). *Halil Nûrî Dîvânı Edisyon-Kritik-İnceleme, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,* Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler hnstitüsü Türk Dili ve hdebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk hdebiyatı Bilim Dalı, Sivas.

Gündoğdu, Mehmet Kemal (1997). *Müştâk Baba,* İstanbul: MEB yayınları.

Gündüz, Emrah (2018). *Abdünnâfi İffet Efendi ve Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Erzurum.

Güneş, Mustafâ (1994). *Eşrefoğlu Rumi ve Dîvânı (inceleme-metin).* Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Malatya.

Güntan, Halil (1990). *Receb Enis Dede (Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Tenkidli Metni).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Konya.

Hacıtahiroğlu, Abdullah Öztemiz (1966). *Hz. Peygambere Şiirler Antolojisi (Na'tlar).* İstanbul: Yağmur Yayınları.

https://hadislerleislam.diyanet.gov.tr 10.02.2022

https://kuran.diyanet.gov.tr 10.02.2022

Işıkhan Dilek (2015). *Rağmî Hayatı, Edebi Kişiliği Ve Divan'ının Notlandırılmış Metni,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

İçli, A. (2020). *Süleyman Şâdî'nin Yayımlanmamış Türkçe Şiirleri*. Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 3, 10-21.

İlbak, Üzeyir (2010). *Dîvân-ı Şems-i Hayâlî Tuhfetü'l-Uşşak Metin ve İnceleme.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.

İlgar, Yusuf (1997). *Afyonkarahisarlı Şâir Ali Feyzi Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Türkçe Divânı).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, AKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Afyon.

İlhan, Enes (2015). *Kâşif Es'ad Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

İnan, Suat (2016). *Hoca-Zâde Ahmed Kâmil Efendi ve Dîvân'ı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları (Türk-İslam Edebiyatı) Ana Bilim Dalı. Ankara.

İsen, Mustafâ ve Canım, Rıdvan (2019). *Hamâmîzâde İhsân Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/64194,hamamizade-ihsan-DÎVÂNIpdf.pdf?0 29.01.2020

İspir, Meheddin (2021). *Şeyh Süleyman Hamdi Kadiri Divanı: İnceleme-Metin.* Anakara: Fenomen Yay.

İspirli, Serhan ALKAN (2016). *Karslı Hacı Mehmed Rıfat Dîvânı,* Zafer Form Ofset Yayınevi, Erzurum.

İstanbul Maarif Kitaphanesi (1958). *Niyâzi Dîvânı,* İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi Yayınları.

Kahraman, Bahattin (2005). *Nâlî Divanı.* Konya, Tablet Kitabevi.

Kalço, Şebnem Çambel (2019). *Manastırlı Sâlih Fâik ve Dîvânı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk-İslâm Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.

Kandemir, M. Yaşar (2020). *Muhammed-Şahsiyeti.* TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 30. s, 421-426.

Kara, Veysel (2021). *Suyolcuzâde Mehmed Necîb'in Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divan'ı (İnceleme ve Transkripsiyon).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.

Karakuş, Esra (2019). *Seyyid Ahmed Cemâlî Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı, Sivas.

Karaman, Nihal Nomer (2002*). Cemâlî ve Dîvânının Tenkitli Metni.* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

Karasoy, Yakup (1989). *Şibân Hân Dîvânı.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü Türk Dili Bilim Dalı, Ankara.

Karatürk, Mehmet (2009). *Zâ'ik Dîvânı (Metin, 65a-135a).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Konya.

Karavelioğlu, Murat A. (2014). *Şem'î Dîvânı.* Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı

Kartal, Ahmet (2002). *Kuddûsî Dîvânı,* Ankara: Akçağ Yayınları.

Kavalcı, Osman (1992). *Dîvan Şiirindeki Na'tlarda Dinî ve Tasavvufi Unsurlar.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Erzurum.

Kayaalp, İsa (2019). *Bahtî Dîvânı,* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/64301,bahtisultan-i-ahmed-DÎVÂNIpdf.pdf?0 24.01.2020

Kazan Nas, Şevkiye (2018). *Celilî Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59375,celili-DÎVÂNIpdf.pdf?0 04.02.2020

Kazcı, Özgür (2011). *Sâdık Ağazâde Sıdkî Efendi Divânı (Çeviriyazılı Metin-İnceleme (1a-48b).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Gaziantep

Kemikli, Bilal (1998). *Sun'ullâh-i Gaybî Divanı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları (Türk İslam Edebiyat) Anabilimdalı, Ankara.

Kenan Erdoğan (2008). *Niyâzî-i Mısrî -Hayatı, Edebi Kişilği, Eserleri- ve Dîvânı, (Tenkitli Metin).* Ankara: Akçağ Yayınları.

Keskin, Mahir Selim (2019). *Derviş Selîm Sırrî Dîvânı (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri-Dizintıpkıbasım).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Edebiyatı Programı, İstanbul.

Kılıç, Esra (2014). *Divan-ı Galib Zühdî (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

Kiremitci, Hamza (2015). *Reisülküttab Mehmed Ârif Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ordu.

Kocabey, Sedat (2014). *Osman Nûrî Pâşâ Dîvânı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Edirne.

Köktekin, Kâzım (2007). *Yusuf Emîrî Divânı*. Erzurum: Fenomen Yayınları.

Kulaksız, Şeyma (2019). *Sürmeliçavuş-Zâde Cehdî Dîvânı (İnceleme - Metin*). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı, İstanbul.

Kurnaz, Cemal ve Tatcı, Mustafâ (2001). *Ümmi Divan Şairleri ve Enveri Dîvânı,* Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Külekçi, Numan (1985). *Gani-Zade Nadiri: Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri, Divanı ve Şeh-Name'sinin Tenkidli Metni.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Erzurum.

Levend, Agâh Sırrı 1966. *Alî Şır Nevâî, Dîvanlar, II.Cilt*,, TTK Basımevi, Ankara

Macit, Muhsin (2017). *Karakoyunlu Cihanşah'ın Türkçe Şiirleri.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56191,karakoyunlu-cihansah39in-turkce-siirleripdf.pdf?0 19.02.2022

Macit, Muhsin (2018). *Erzurumlu Zihnî Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58638,erzurumlu-zihni-divanipdf.pdf?0 04.04.2022

Maleky, Mahnaz Roohi (2012). *Himmetzâde Ahmet Cezbî Dîvânı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Mermer, Kenan (2004). *Mustafâ Ma'nevî'nin Hayatı ve Dîvânı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları (Türk-İslam Edebiyatı) Anabilim Dalı, Ankara.

Musluoğlu, Ferhat (2021). *Hayretî Divanı (Tenkitli Metin – Dil İçi Çeviri).* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.

Oğraş Rıza (1991). *Hoca Neş'et Divanı.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

Oğuz, Fatma Sabiha Kutlar (2017). *Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî Dîvânı,* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56084,arpaeminizade-mustafa-sami-divanipdf.pdf?0 11.04.2020

Okçu, Naci (Tarihsiz). *Şeyh Gâlib Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10654,metinpdf.pdf?019.01.2020

Öksüz, Yılmaz (2010). *Eğrikapılı Mehmed Râsim ve Divançesi (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı İslam Tarihi ve Sanatları Programı, İzmir.

Ömer, Arslan (2013). *Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

Önal, Sevda (2010). *Hâtif, Hayatı, Edebî Kdşiliği ve Divanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin).* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Erzurum.

Öte, Emine (2000). *Senâî Divanı ve Tenkitli Metin*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Özbay, Özge (2013). *Bursalı Levhî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Balıkesir.

Özdemir, Hikmet, (1996). *Âdile Sultan Dîvânı.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Özdemir, Mehmet (1999). *Neccâr-Zâde Rızâ Dîvânı'nın Edisyon Kritiği.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Afyon.

Özgül, M. Kayahan (2015). *Yenişehirli Avnî Bey*. İstanbul, Dergâh Yayınları.

Özgül, M. Kayahan (2016). *Muallim Naci Efendi*. İstanbul, Kitabevi Yayınları.

Özgül, M. Kayahan (2016). *Osman Nevres Efendi.* İstanbul, Kitabevi Yayınları.

Özuygun, Ali Rıza. (1999). *Hasan Sezâyî'nin hayatı, edebî kişiliği, eserleri, Dîvanı'nın tenkidli metni ve incelemesi.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Erzurum.

Özyıldırım, Ali Emre. *Hamdullah Hamdî Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10616,metinpdf.pdf?0 19.01.2020

Sağlam, Nesrin (2010). *Nâkâm Dîvânı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Ankara.

Salih, Yılmaz (2010). *Câzib Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Sarıkaya, Erdem (2008). *Ebubekir Celalî Divanı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

Selçuk, Engin (2007). *Hasmi Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Konya.

Seyhan Nezihe (2000). *Medhî Divanı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.

Söylemez, İdris (2013). *Seyfullâh Nizâmoğlu Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Malatya.

Söyü, Kübra (2019). *Fevzî-i Bağdadî'nin Şiirleri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Edirne.

Sunal, Arif (2014). *Sâdık Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Bursa.

Şahin, Hacı Ali (1994). *Hersekli Ârif Hikmet Bey Dîvânı*. (İnceleme-Metin), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Şahinler Vakfı (1980). *Abdurrahman Sâmî Niyazi Saruhânî Divan-ı Şerifi.* İzmir: Şahinler vakfı Yayınları.

Şayin, Esra (2018). *Ra'ûfî Şeyh Seyyid Ahmed Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Şemseddin Sâmi, (2007). *Kamus-ı Türkî*, İstanbul, Çağrı Yayınları

Şenesen, İsmail (2010). *Hurrem Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Şanlıurfa.

Tanıdır, Gülcan (2002). *Divan-ı Vuslati inceleme-tenkitli metin-indeks* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.

Tanrıbuyurdu, Gülçin (2006). *Eşref Paşa Dîvânı (İnceleme, Transkripsiyonlu Metin, Nesre Çeviri).*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kocaeli.

Tanyıldız, Ahmet (2018). *Na't ve Mi'râciye Mecmûası-Süleymân Nahîfî.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59382,suleyman-nahifi-nat-ve-miraciye-mecmuasipdf.pdf?0 04.02.2020

Tarlan, Ali Nihat (1945). *Hayâlî Bey Dîvânı.* İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul.

Tarlan, Ali Nihat (1992). *Ahmet Paşa Divanı.* Akçağ Yayınları, Ankara.

Taşkesenlioğlu, Lokman (2013). *Edirneli Câhidî Ahmed Efendi Hayatı, Sanatı ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin).* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Erzurum.

Tatcı, Mustafâ - Yıldız, Musa (2005). *Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhîyât Tıpkıbasım ve Çevrimyazı.* İstanbul: Üsküdar Araştırmaları Merkezi.

Tatçı, Mustafâ-Yıldız Musa, (2005). *Aziz Mahmud Hüdayi Divan-ı İlahiyat.* İstanbul: Üsküdar Araştırma Merkezi.

Tavukçu, Orhan Kemâl. (Tarihsiz). *Dede Ömer Rûşenî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10601,dede-omer-rusenipdf.pdf?0 19.01.2020

Tekin, Dürdane (2019). *19. Yüzyıldan Çağatayca Bir Divan: Harezmî Kâmil Dîvânı'nın Transkripsiyonu ve İncelemesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul.

Tok, Vedat Ali (1995). *Garibî Dîvânı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eski Türk Edebiyatı, Kayseri.

Top, Yılmaz (2003). *Şûhî Dîvânı (İnceleme-Metin). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

Toparlı, Recep (2015). *Şemseddin Sivasî Dîvânı.* Sivas: Sivas Belediyesi Yayını.

Tosun, Erhan (2007). *Erbilli Âmâ Yusuf Garibî Efendi Dîvânı (İnceleme - Tenkitli Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitü Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Enstitü Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı, Sakarya.

Tunç, Ahmet Tuna (2017). *Şânî Dîvânı (İnceleme – Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Adana.

Tunç, Tülay (2018). *Niyâzî Dîvânçesi (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Turan, Hicran Yücel (2017). *Hatmî Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Edebiyatı Programı, İstanbul.

Turan, Lokman (2011). *Edirneli Örfî Mahmûd Ağa, Divan (İnceleme-Metin).* Ankara: Vizyon Yayıncılık.

Türkyılmaz, Necla (2014). *Kemahlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Uşak.

Ulucan, Mehmet (2005). *Muvakkit-zâde Mehmed Pertev-Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve Tahlili.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Elazığ.

Uralçin, Sema (2009). *Sa'dî Dîvânı (İnceleme-Metin-İndeks).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Ankara.

Uz, Özkan, *Nâkâm*, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nakam 05.06.2020.

Uzun, Kadir (2019). *Câmî Dîvânı (İnceleme-Metin-İndeks).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı (Eski Türk Edebiyatı) Anabilim Dalı, Ankara.

Uzun, Savaş (2003). *Ünsî Hasan Efendi Hayatı, Eserleri, Dönemi ve Dîvânenin Tenkidli Metni.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Niğde.

Uzun, Sedanur (2020). *Trabzonlu Hazînedar-Zâde Âgâh Osman Paşa Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniveristesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Erzurum.

Uzunca, İsmail Hakkı (2019). *Necmî Alî Dîvançesi*. Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslâm Tarihi Ve Sanatları Anabilim Dalı Türk-İslâm Edebiyatı Bilim Dalı İstanbul

Üstün, Esra (2012). *Seyyid Hasan Haydar Dîvânı (İnceleme-Metin-İndeks).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kütahya.

Üstüner, Kaplan (2017). *Yâver Divanı.* Anakra: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55748,yaver-divanipdf.pdf?0 30.02.2022

Vural, Ramazan (2019). *Dürrî Ahmed Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Antalya.

Yalap, Hakan (2017)). *Dîvân-ı Refdî.* Ankara, Bizim Büro Matbaacılık

Yaşar, Önder (2019). *Muhyî-i Gülşenî Dîvânı (İnceleme-Metin).* Doktora Tezi Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.

Yaşar, Zübeyde (2008). *Sevdâyî Dîvânı'nın Çeviri Yazı Metni ve Günümüz Türkçesiyle Nesre Aktarımı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya.

Yavuz, Kemal (1997). *Müştâk Baba ve Na'tları.* İlmi Araştırmalar 5, İstanbul s.259-277

Yavuz, Kemal ve Yavuz, Orhan (2016). *Bütün Şiirleri Kânûnî Sultan Süleyman Muhibbî Dîvânı.* İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.

Yavuz, Selin (2019). *Eskicumalı Hamîd Divanı (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Edirne.

Yavuzer, Hayati (1997). *Kemâl Ümmî Dîvânı İnceleme-Metin.* Doktora Tez Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Ankara.

Yazar, İlyas (2017). *Kâni Dîvânı.* Ankara: https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55833,3-kani-DÎVÂNIpdf.pdf?0 14.03.2020

Yeniterzi, Emine (1993). *Divan şiirinde Na't.* Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Yeniterzi, Emine (1993). *Türk Edebiyatında Na'tlar (Antoloji).* Ankara: TDV Yayınları.

Yerdelen, Cevat (2003). *Haletî-i Gülşeni Dîvânı.* Ankara: Devran matbaacılık.

Yıldırım, Talip (2002). *Hüseyin Baykara Dîvânı (Metin-İnceleme- Dizin).* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Dili Bilim Dalı, Ankara.

Yıldırım, Yusuf (2013). *Osman Şems Efendi, Hayatı, Eserleri ve Dîvânı (Metin-İnceleme Tahlil).* Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı İslam Tarihi ve Sanatları Bilim Dalı, İstanbul.

Yıldız, Ahmet Hamit, (2003). *Leskofçalı Galip Hayatı, Dönemi, Sanatı, Dîvânı ve Metnin Bugünki Türkçesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bogaziçi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

Yıldız, Alim (2010). *Fenâyî Cennet Efendi Divanı.* Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.

Yıldız, Alim (2011). *Ahmet Hamdi Dîvânı.* Sivas: Buruciye Yayınları.

Yıldız, Alim (2011). *Şeyh Hâlid Divanı.* Sivas: Asitan Yayıncılık

Yıldız, Alim (2015). *Kazancızâde Emin Edîb*. Sivas: Sivas Belediyesi Yayınları.

Yılmaz, Dilek (2020). *Kastamonulu Sofuzâde Mehmet Tevfik Efendi'nin Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dinî Edebiyatla İlgili Şiirleri.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı Türk-İslam Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Yılmaz, Mehmet (1992). *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*. İstanbul: Enderun Kitabevi.

Yılmaz, Müslüm (2010). *Sehî Bey Dîvânı (İnceleme-Metin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsütürk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.

Yurtsever, Murat (1990). *İsmail Hakkı Dîvânı İnceleme-Metin.* Yayımlanmamış Doktora Tezi Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI
ATATURK
UNIVERSITY
PUBLICATIONS

